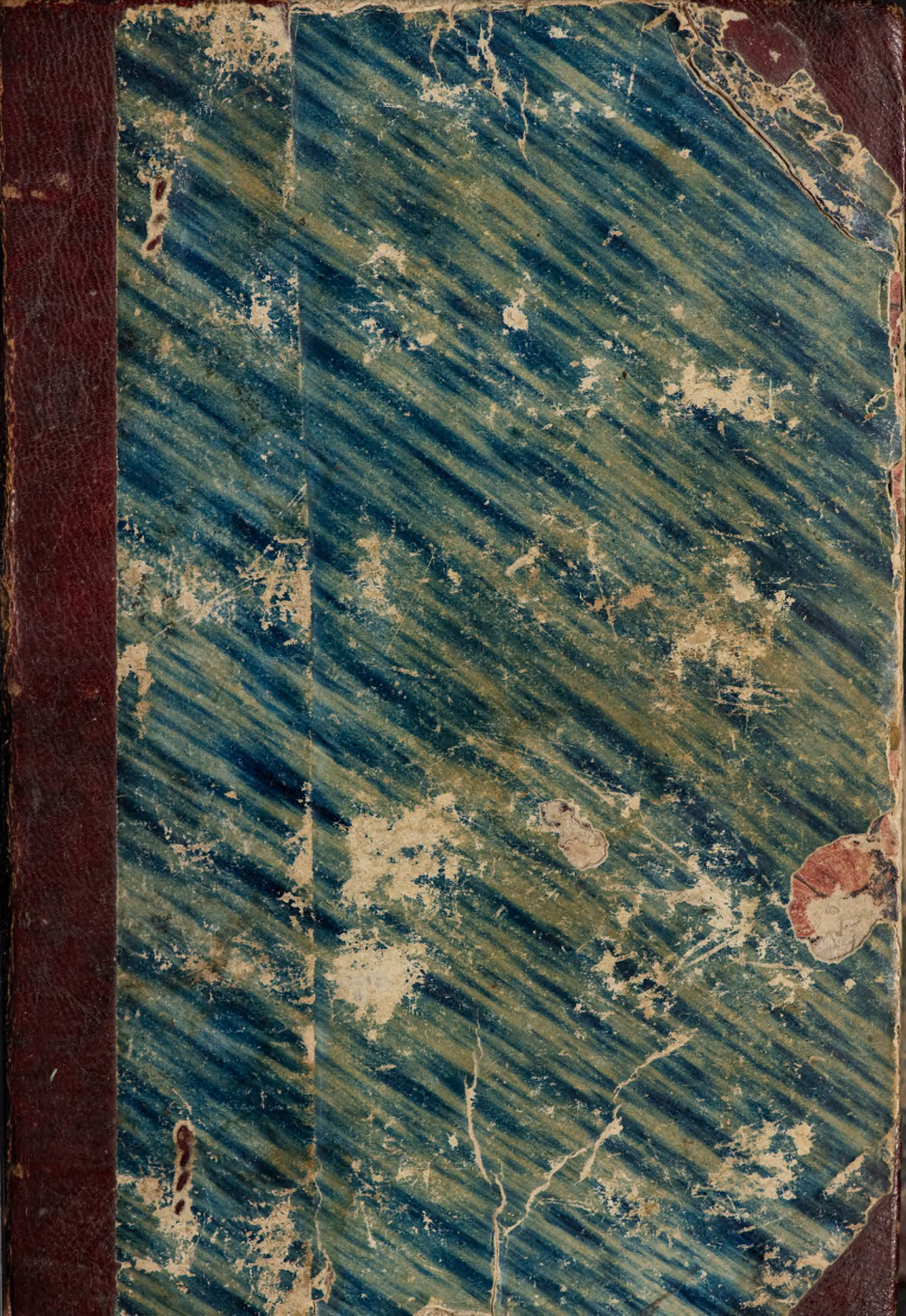
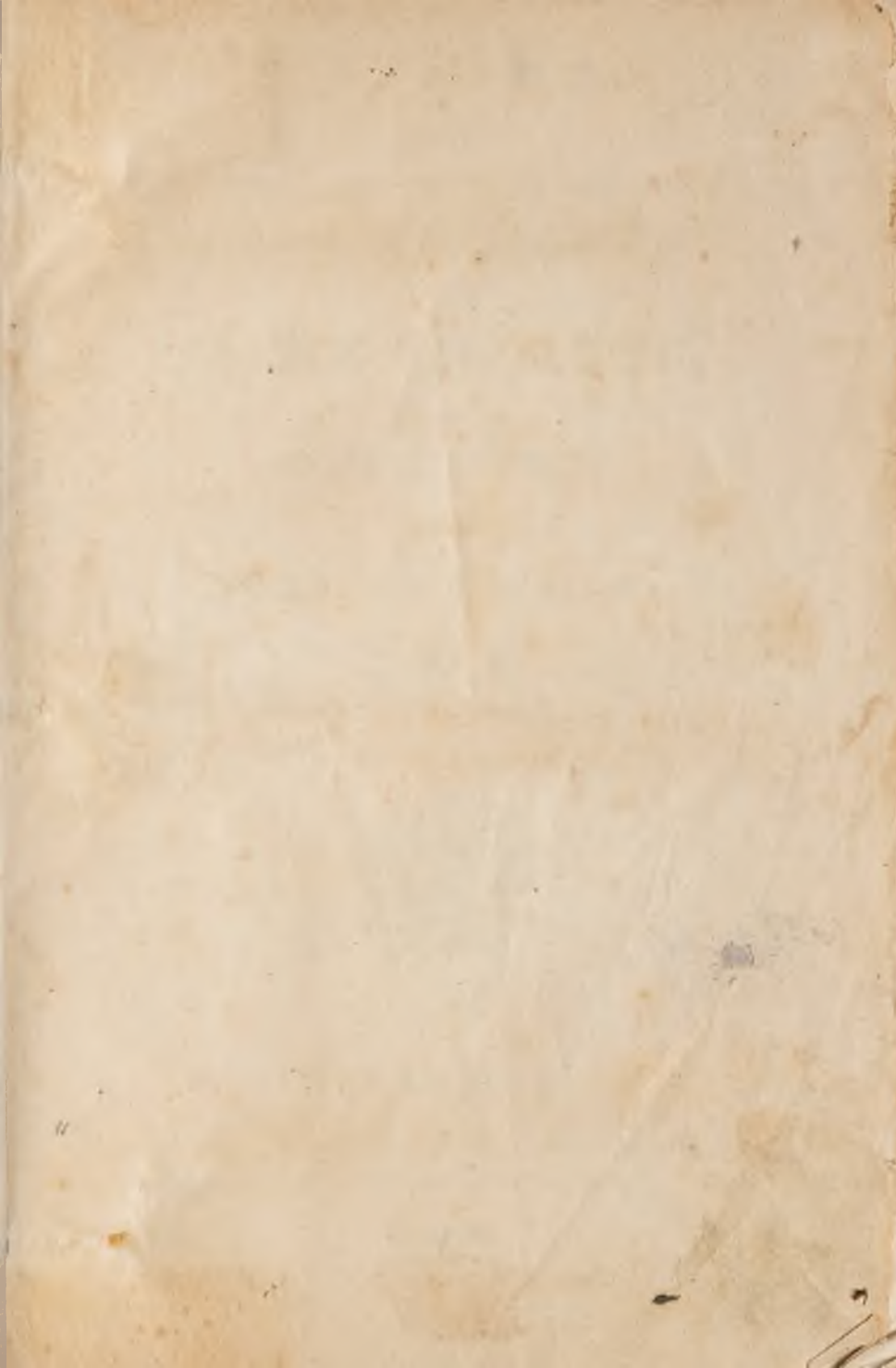

54

ΝΑΥΤΙΚΑ,

Η ΤΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΓΩΝΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

Υ Π Ο

ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ,

Ἰδίως δὲ

ΤΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ

Υ Π Ο

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς ἀριθ. 4.)

1869

Υαρά,

THE NEW YORK

1871

THE NEW YORK

1871

THE NEW YORK

1871

THE NEW YORK

1871

THE NEW YORK

1871

THE NEW YORK

THE NEW YORK

1871

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ Δ' ΕΤΕΙ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Ἑσωτερικὴ κατάστασις καὶ συμβουλαὶ φιλελλήνων — Οἱ Πρόκριτοι τῶν ναυτ. ρήσων — Τὸ Βουλευτικὸν ἐν Κρανιδίῳ, καὶ οὐστασις νέας Κυβερνήσεως — Ἀποποίησις Α. Ζαῦμη — Μέτρα Κυβερν. πρὸς συντήρησιν τοῦ στόλου — Προκήρυξις τῶν ναυτικ. ρήσων πρὸς τοὺς Αἰγαιοπελαγίτας — Ὁ Πάρος Κολοκοτρώνης κηρύττεται ἀποστάτης — Ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ πλοίων καὶ πολιορκία Ναυπλίου — Δάνειον Λόρδου Βύρωνος — Θάνατος αὐτοῦ, καὶ ἀξιωματημόνεστοι Λόγοι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων — Ἡ Κρήτη, 50 χιλ. γροσίων καὶ χρήσις αὐτῶν — Ὑπόνοιοι κατὰ φρουράρχου Μονεμβασίας — Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς ὀρχηγὸς τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν Τουρκικῶν δυνάμεων — Μεγάλαι πολεμικαὶ προπαρασκευαὶ αὐτοῦ — Διακήρυξις Ἑλληνικ. Κυβερν. κατὰ τῶν ὑπὸ Τουρκικὴν ὑπηρεσίαν Εὐρωπαϊκῶν ἐμπορικῶν πλοίων — Ἐξοδος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου καὶ σκοποὶ αὐτοῦ — Καταστροφὴ τῆς νήσου Κάσσου — Μέτρα τῆς Ἑλλην. Διοικήσεως — Ἑκπλενσις 18 Σπετσιωτικῶν καὶ 12 Ὑδραϊκῶν πλοίων ὑπὲρ τῆς Κάσσου — Τρέχουν εἰς Ψαρὰ — Ὁ Τοπὰλ πασσαῖς κατὰ Ψαρῶν — Μέτρα Ψαριανῶν — Ὁ ἐχθρικός στόλος, ἐφοδιάσας τὴν Εὐριπον, ἐπιστρέφει μετὰ στρατοῦ εἰς Μιτυλήνην — Μέτρα Ἑλλην. Κυβερν. — Ὁ ἐχθρικός στόλος εἰς Ψαρὰ — Περιγραφὴ τῆς τοποθετήσεως τῶν ἐπὶ τῆς νήσου Ἑλληνικῶν δυνάμεων καὶ τῆς γενομένης μάχης — Καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν — Οἱ Ψαριανοὶ εἰς Σπέτσας, καὶ ἀδελφικὴ ὑποδοχὴ αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῶν Σπετσιωτῶν — Ἀποστολὴ Στ. Βουδούρη ἐξ Ὑδρας εἰς Σπέτσας — Τὰ ὑπὲρ τῆς Κάσσου Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς Ψαρὰ,

καὶ ἀπόδοασις ταντῶν Ἑλλήνων εἰς Ψαρὰ — Βύθιαις, κυρίευσ-
 σις καὶ πυρπόλῃσις τῶν εἰς Ψαρὰ Τουρκικῶν πλοίων ὑπὸ τοῦ
 Ἑλλην. στόλου — Παρουσίασις ἐχθρικοῦ στόλου — Ὁ Ἑλ-
 ληνικὸς πρὸς τὴν Σκύρον — Ὁ ἐχθρικός παραλαμβάνει τοὺς
 ἐν Ψαροῖς ἐξαπομείναντας Ὀθωμανοὺς, καὶ ἐπιστρέφει εἰς Μι-
 τυλήνην, ὁ δ' Ἑλληνικὸς εἰς τὰ ἴδια — Κατάστασις τῶν ρή-
 σων τοῦ Αἰγαίου — Ἀμνηστία — Ἐπιτροπὴ ὑπὲρ τῆς Παι-
 δείας — Ἐκπλους Αἰγυπτ. στόλου μετὰ στρατευμάτων ὑπὸ
 τὸν Ἰβραήμην — Μέτρα Σπετσιωτῶν πρὸς ἐκκένωσιν τῆς ρή-
 σου τῶν — Αἱ δύο ρῆσοι ζητοῦσι παρὰ τῆς Κυβερν. στρατὸν
 πρὸς ὑπεράσπισίν τῶν, καὶ ἀποστολὴ αὐτοῦ — Ἀγρίξις ἀγγλι-
 κοῦ δαυελίου — Οἱ Σπετσιῶται προσκαλοῦσι τὸν Ἀντιπρόεδρον
 τοῦ Ἐκτελεστικοῦ συμπολίτην τῶν Π. Μπότσην, ἵνα τὸν ἀ-
 ναδείξωσι ναύαρχον — Πάλιν ναύαρχος ὁ Ἀνδρουτζίος —
 Φόβοι Σαμίων ὡς ἐκ τοῦ παρασκευαζομένου Τουρκ. στόλου —
 Ὁ Α. Ἀνδρουτσός κομιστὴς τῆς εἰδήσεως τοῦ κινδύνου τῆς
 Σάμου — Ἐκπλους Σπετσιωτ. μοίρας — Προκήρυξις τοῦ ναυ-
 άρχου Γ. Ἀνδρουτσού πρὸς τοὺς Σαμίους — Ἐκπλους καὶ τῆς
 Ὑδραϊκῆς μοίρας — Ὁ ἐχθρικός στόλος ἀποπειρᾶται κατὰ
 τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, ἀλλὰ καταδιώκεται μὲ κατασχύρη-
 ναι — Ἑτέρα Σπετσιωτικὰ πλοῖα εἰς Σάμον — Ἐκθεσις Γ.
 Ἀνδρουτσού τῆς κατὰ τὴν 4 Αὐγούστου ναυμαχίας — Πυρ-
 πόλῃσις φεργάτας ὑπὸ τὸν Κανάρην — Ὁ Σπετσιώτης Λέκκας
 Ματρώζης πυρπολεῖ ἄλλην μίαν — Ὁ Βατικιώτης Ὑδραῖος
 πυρπολεῖ ἐν βρίκιον — Ἑτέρα προκήρυξις τοῦ ναύάρχου Ἀν-
 δρουτσού — Κινεῖται ὁ Ἑλληνικὸς κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου,
 οὗτος φεύγει εἰς Κῶ — Ἡ Κυβέρνησις ψάλλει δοξολογίαν εἰς
 Ναύπλιον διὰ τὰς νίκας τῶν ναυτικῶν — Ἡ Βουλὴ τῆς Ἑλ-
 λάδος παρηγορεῖ τὴν θυγατέρα τοῦ λόρδου Βύρωνος διὰ τὸν
 θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῆς — Τὸ Ἐκτελεστικὸν εὐχαριστεῖ
 τοὺς ναυτικούς — Ἡ φωνὴ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλανθρω-
 πίας ἐν Εὐρώπῃ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων — Ἐξοδος τοῦ Αἰγυ-

πριακοῦ στόλου ἐξ Ἀλεξανδρείας — Οἱ ναύαρχοι Ἀνδροῦ-
 τος καὶ Μιαούλης, ἐρωθέντες κατὰ τὸ Σούνριον, πλείουσι κατὰ
 τῶν ἐχθρῶν στόλων ἠρωμένων ἐπίσης — Σχέδιον ἐφορμή-
 σεως ὀλίγων μόνων πλοίων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ — Τροπὴ αὐτοῦ
 εἰς φυγὴν, καὶ γενικὴ συμπλοκὴ — Οἱ ἀριστεύσαντες — Ναυ-
 μαχία τῆς 29 Αὐγούστου — Πολλὰ πυρπολικά καθ' ἐνδὲς Αἰ-
 γυπτιακοῦ θρῆκίου, πυρποληθέντος ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ Λαζ.
 Μουσιοῦ Σπετσιώτου — Διαίρεσις εἰς δύο μοῖρας ἀμφοτέρων
 τῶν διαμαχομένων στόλων, καὶ πυρπόλησις μιᾶς φεργάτας
 ὑπὸ δύο Ὑδραϊκῶν πυρπολικῶν — Καὶ πάλιν ἀριστεύσαντες —
 Περὶ ἀποστολῆς πυρπολικῶν — Ὁ Δ. Παπαρικολῆς ἀριστεύ-
 σας — Οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι κατὰ τῆς Σάμου — Ὁ Ἑλληνι-
 κὸς ὑπερασπίζεται αὐτὴν — Ὁλος ὁ ἐχθρικός στόλος κατὰ 5
 Ἑλληνικῶν πλοίων — Ὁ ἴδιος εἰς Μιτυλήνην, ὁ δ' Ἑλλη-
 νικὸς εἰς Χίον — Ὁ Χοσρέφης εἰς Αἰδανέλλια — Ὁ στό-
 λος τοῦ Ἰβραήμη περὶ τὸ μέλαν ἄκρωτήριον — Ναυμα-
 χία τῆς 24 Σεπτεμβρίου — Πυρπόλησις μιᾶς κορβέττας ὑπὸ Ὑ-
 δραϊκοῦ πυρπολικοῦ — Ὁμοία ἄλλης ὑπὸ Κ. Νικοδήμου —
 Ἀποσύρονται οἱ δύο στόλοι — Ὁ Ἰβραήμης μετὰ τοῦ στόλου
 του εἰς Κῶ — Ἐν φορτηγὸν Ἰσπανικὸν πλοῖον — Ναυμα-
 χία περὶ τὴν Κρήτην — Ἀποτυχία πυρπολικῶν — Τροπὴ εἰς
 φυγὴν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου — Κυρίευσις διαφόρων φορτηγῶν
 πλοίων, καὶ διασκόρπισις τῶν ἐχθρῶν πλοίων εἰς διάφορα
 μέρη — Ἐπάρδος εἰς τὰ ἴδια τοῦ Ἑλλήν. στόλου — Κατά-
 πλους τοῦ Αἰγυπτ. στόλου εἰς Σοῦδαρ Κρήτης — Κακὴ ἐντύ-
 πωσις τῆς κατὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν φορτηγῶν πλοίων διακηρύ-
 ξεως τῆς Ἑλλήν. Διοικήσεως — Ἀρτιδιακήρυξις περὶ τοῦ ἀρ-
 τιχειμένου τούτου τοῦ Ἀρμιοστοῦ τῶν Ἰορίων ρήσων — Ἡ
 Ἑλλήν. Κυβέρνησις ἀνακαλεῖ τὴν διακήρυξιν της — Συγκά-
 λεισις Ἑθρικῆς Συνελεύσεως — Τὰ αὐτὰ μέλη τῆς παλαιᾶς
 Κυβερν. ἐκλέγονται ἐκ νέου — Ἀποκλεισμός τοῦ Κορινθιακοῦ
 κόλπου, καὶ ἀποστολὴ Σπετσιωτ. μοῖρας ὑπὸ τὸν ναύαρχον

Ἰω. Χρ. Κούτσην — Ἡ Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Αὐστρία ἀναγνωρίζουσι τὸν ἀποκλεισμόν — Θάνατος τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Π. Μπότση — Λαμπρὰ κηδεῖα αὐτοῦ — Ὁ Γκίκας Μπότσης τὸν διαδέχεται εἰς τὴν Ἀντιπροεδρίαν — Ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ θάνατος αὐτοῦ — Ἐκπλευσις ἄλλης Σπετσιωτ. μοίρας πρὸς ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὑπὸ τὸν Ν. Μυλωνᾶν — Αἰγυπτιακὸς στόλος λύει τὸν ἀποκλεισμόν — Συνέντευξις ἐν Περουπόλει πέντε Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων περὶ τῶν Ἑλλήν. πραγμάτων, καὶ πρότασις τῆς Ῥωσσίας περὶ διαίρεσέως τῆς Ἑλλάδος εἰς τρεῖς Ἡγεμονείας — Ἡ Ἀγγλία δὲν συναρνεῖ.

ΕΤΟΣ Δ'.

1824.

ΕΙΠΟΜΕΝ ἀνωτέρω ὅτι, ἐνῶ ἐξωτερικῶς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσιν εὐνοϊκωτέραν φάσιν, ἐσωτερικῶς τὸ ἔθνος εὐρίσκετο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἰς τοὺς πλέον μεγάλους πολιτικούς περισπασμούς· διότι, παρεκτὸς τῶν ἐπαπειλούντων αὐτὸ καθημερινῶς ἐξωτερικῶν κινδύνων, ἐπέπρωτο, φαίνεται, ἑωσοῦ πραγματοποιηθῶσιν αἱ θεῖαι βουλαι, νὰ ὑποστῶσιν οἱ Ἕλληνες ὅλας τὰς δοκιμασίας τῶν ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν περιπετειῶν. Καὶ φιλέλληνες καὶ φιλελληνικαὶ ἐταιρίαι συνεβούλευον περιπαθῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἑνωσιν, ἀλλ' ἐλάλθουν εἰς ὧτα μὴ ἀκούοντων. Τὰ πράγματα ἔλαβον κακὴν τροπὴν, καὶ εἰς μόνον τὸν χρόνον ἀπέκειτο νὰ φέρῃ τὴν θεραπείαν αὐτῶν (α).

Οἱ Πρόκριτοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ἄνδρες ἀγα-

(α) Ἴδου τί ἔγραφεν ἐκ Κεφαλληνίας τὴν 30 Νοεμβρ. 1823 ὁ λόρδος Βύρων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν·

« Ἐφθασαν ἐδῶ διάφοροι πῆμαι νέων ταραχῶν καὶ διχονοιῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, μάλιστα ἀρχῆς τινος ἐμφυλίου πολέμου. Ἐπιθυμῶ ἐξ ὅλης καρδίας νὰ ὧσι ψευδεῖς, ἢ τοῦλάχιστον ὀλίγον ἀληθεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἤμπορῶ νὰ φαντασθῶ ἄλλην δυστυχίαν φοβερωτέραν διὰ τὴν Ἑλλάδα παρ' αὐτήν. »

Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 1, σελ. 2.

θοί, τίμιοι καὶ πλούσιοι ἐνταύτῳ, οὔτε ἠνώχλησαν ποτὲ τὸ ἔθνος καὶ τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα (α), οὔτε τὰς πλεκτάνας τῆς λεγομένης διπλωματίας ἐγνώριζον. Τὰ δὲ δημόσια πράγματα τότε δὲν ἐμετροῦντο μὲ τὸν σημερινὸν πῆχυν τοῦ ἐγῴσμου, ἀλλ' ἐσταθμίζοντο μὲ τὴν πλάστιγγα τῆς ἀληθοῦς καταστάσεώς των, καὶ τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους. Διὸ καὶ οἱ Στερεοελλαδίται, σύμφωνοι κατὰ πάντα μετὰ τῶν νησιωτῶν, μεθ' ὧν συνεφώνουν καὶ τινες τῶν ἐγκρίτων Πελοποννησίων, ὡς ὁ ἐμβριθὴς Ἀνδρέας Ζαίμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Π. Νοταρᾶς καὶ ἄλλοι τινὲς ἐπίσης σημαντικοὶ ἄνδρες, εἰς τοὺς νησιώτας μόνους εὗρισκον ἐχέγγυα καλῆς πίστεως, καὶ πιστῆς διαχειρίσεώς τε καὶ ἐθνικωτέρας διευθύνσεως τῶν Κυβερνητικῶν πραγμάτων. Ὅθεν τὸ ἐν Ἀργεὶ Βουλευτικόν, μεταβὰν, ὡς εἴρηται, ἐν Κρανιδίῳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀντιπροέδρου Βρεσθένης Θεοδωρήτου, ἀπόντος κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα τοῦ προέδρου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου, καὶ καταργῆσαν τὸ ἐν Ναυπλίῳ Νομοτελεστικόν (β), συνέστησε νέον Νομοτελεστικὸν σῶμα, συγκείμενον ἐκ τῶν Γεωργίου Κουντουριώτου, Ὑδραίου, προέδρου, Παναγιώτου Μπότاسη, Σπετσιώτου, ἀντιπροέδρου, ἀνακληθέντος

(α) Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἔγραψε τῇ 19 Ὀκτωβρ. 1822 πρὸς τὸν Ἰωάννην Μέξην καὶ λοιποὺς Προκρίτους τῶν Σπετσῶν τὰ ἑξῆς: « Διότι οἱ ἄρχοντές μας δὲν παρὰδειγματίζονται εἰς σὰν νὰ ἐξοδεύουν ἀπὸ τὰ ἐδικὰ των, ἀλλὰ σφετερίζονται καὶ τὰ τῆς Πατρίδος καὶ πρὸς διαφέντευσίν των στασιαζοὺν καὶ τὰ ἄρματα, καὶ προξενεῖται ἐκ τούτου ἡ ἐσχάτη δυστυχία καὶ κινδυνεύομεν νὰ χαθῶμεν.» Ἀναργ. Σπετσ. Τ. Α. σελ. 304.

(β) Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 15, σελ. 19.

ἐκ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος (α) Ἰωάννου Κωλέττου Ἡπειρώτου καὶ Ν. Λόντου Πελοποννησίου. Ἄλλ' ἵνα μὴ μένη κενὴ ἡ θέσις τοῦ Παναγ. Μπόταση μέχρι τῆς ἐπανόδου του, τὸ Βουλευτικὸν τῆς β' περιόδου διὰ τοῦ προέδρου αὐτοῦ προσεκάλεσε τὸν Γκίκαν Μπόταση, ἀδελφὸν τοῦ Παναγιώτου, ν' ἀναπληρῇ τὴν θέσιν τοῦ ἀπόντος διὰ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου·

Ἀριθ. 579.

» Πρὸς τοὺς εὐγενεστ. Προκρ. τῆς νήσου Σπετσῶν.

« Εἰδοποιήθητε, ὅτι ὁ συμπολίτης σας Κύριος Παναγιώτης Μπότασης διωρίσθη μέλος τοῦ νέου Ἐκτελεστικοῦ σώματος, καὶ ἐπειδὴ ἡ εὐγενία του θὰ ἀργοπορήσῃ μερικὰς ἡμέρας, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνάγκη τῆς Πατρίδος δὲν ἐπιδέχεται στιγμῆς ἀναβολὴν διὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ Σῶμα τὰς ἐργασίας του, τὸ Βουλευτικὸν ἀπεφάσισε καὶ προσκαλεῖ σήμερον τὸν συμπολίτην σας Κύριον Γκίκαν Μπόταση νὰ σταθῇ προσωρινῶς εἰς τὸν τόπον τοῦ αὐτοῦ δέλφου του, ἕως οὗ νὰ φθάσῃ ὁ διορισθεὶς Κύριος Παναγιώτης· ὅθεν παρακινήσατέ τον καὶ ἡ εὐγενία σας νὰ ἔλθῃ ταχέως, διὰ νὰ μὴ ἀναβάλλωνται αἱ ἀναγκαῖαι ὑποθέσεις τῆς Πατρίδος. Ἐρῶσθε.

» Τῇ 30 Δεκεμβρ. 1822, ἐν Κρανιδίῳ.

» (Γ. Σ.) Ὁ ἀντιπρόεδρος Βρεσθένης Θεοδώρητος.»

Ὡς μέλος τοῦ αὐτοῦ σώματος προσεκλήθη τὴν 11 Ἰανουαρίου, ἵνα λάβῃ μέρος καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαίμης, ἀλλ' οὗτος ἀπεποιήθη τὴν θέσιν ταύτην τὴν 27 τοῦ αὐτοῦ μηνός, γράψας ὅτι παρεκάλει τὸ Βουλευτικὸν, ὅπως τὸ

μὲν ἐλλεῖπον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἀναπληρώσῃ ἀπὸ ἀνδρα ἀξιώτερον αὐτοῦ, αὐτὸν δὲ, ὡς γνήσιον τέκνον τῆς Πατρίδος, γνωρίζῃ πρόθυμον εἰς ὃ,τι δῆποτε κρίνει ἱκανόν, καὶ εὐρήσει αὐτὸν αἰείποτε εὐπειθῇ εἰς τὴν νόμιμον Διοίκησιν· ἀντὶ δὲ τούτου παραιτηθέντος, συμπεριελήφθη εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν σῶμα ὁ Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης, ἀποβιώσαντος καὶ τοῦ Ν. Λόντου.

Τῆς νεοσυστάτου ταύτης Κυβερνήσεως πρωτίστη φροντίς ἦτο νὰ λάβῃ μέτρα αὐστηρὰ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν μέσων, ὅσα ἀπητοῦντο εἰς τὴν ταχεῖαν ἔκπλευσιν, καὶ εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατόν διαρκεστέραν διαμονὴν τοῦ Ἑλλήν. στόλου εἰς τὰς θαλασσίους ἐκστρατείας. Αἱ πρόσοδοι λοιπὸν καὶ τὰ Τελωνεῖα τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἶχον προσδιορισθῇ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον τὸν σκοπὸν· ἀλλ' αἱ εἰσπράξεις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνωσιν εὐκόλως, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, εἰμὴ δι' ἐκτελεστικῆς δυνάμεως, ἀνατεθείσης τῆς φροντίδος εἰς τὰς ναυτικὰς νήσους.

Οἱ Πρόκριτοι τῶν ναυτικῶν νήσων, μὴ θέλοντες νὰ κάμωσι χρῆσιν τῆς ἰσχύος των πρὸς ἀδελφοὺς Ἑλληνας, εἰ καὶ ἡ χρῆσις τῆς δυνάμεως εἰς τὰς ἀνωμάλους καὶ χρισίμους περιστάσεις τῆς Πατρίδος δὲν ἦτον ἀδικοιολόγητος, πέμψαντες Ἀρμοστὰς (α) πρὸς εἴσπραξιν τῶν νενομισμένων δημοσίων φόρων, ἐξέδωκαν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς ἀπάσας τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου τὴν ἐξῆς διακήρυξιν·

» Ἡ σεβαστὴ προσωρινὴ Διοίκησις, θέλουσα μὲ πατρι-
 » κὴν προμήθειαν νὰ προοικονομήσῃ τ' ἀναγκαῖα πρὸς
 » τὴν ἔκπλευσιν τοῦ Ἑλλήν. στόλου, διώρισε καὶ πέμπει

(α) Ἐκ Σπετσῶν ἐστάλησαν Πληρεξούσιοι εἰς τὰς νήσους ὁ Ἀναστάσιος Κυριακὸς καὶ Γεώργιος Μπούκουρης.

» πρὸς τὰς νησιακὰς ἐπαρχίας ὅλας ἐπιτροπὴν Πληρε-
 » ξουσίων, συγκατεμένην ἀπὸ ἀνδρᾶς ἀξίους καὶ ἐναρέτους
 » ἐκ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, διὰ νὰ περιορίσῃ μὲ φρό-
 » νιμον οἰκονομίαν τὰ ἐξοδα, καὶ νὰ συνάξουν τὰς νομί-
 » μους προσόδους ἐκάστης ἐπαρχίας. Ἀδελφοὶ Νησιῶται
 » ἐφέτος ὁ ἐχθρὸς μέλλει νὰ κάμῃ ἐναντίον μας τοὺς τε-
 » λευταίους ἀγῶνάς του· θέλει μεταχειρισθῇ εἰς αὐτοὺς
 » τὰς δυνάμεις του ὅλας, καθότι, ἐὰν δὲν μᾶς νικήσῃ ἐφέ-
 » τος, οὔτε ἐλπίδα ἔχει πλέον διὰ νὰ ἀντιπαραταχθῇ μὲ
 » ἡμᾶς. Ἡμεῖς, θείᾳ χάριτι, τὸν ἐνίκησαμεν καὶ ἐματαιώ-
 » σαμεν τοὺς σκοποὺς του, ὁσάκις ἠδυνήθημεν νὰ κινή-
 » σωμεν τὰ πλοῖά μας κατ' αὐτοῦ· ἃς κάμωμεν καὶ ἐφέτος
 » ὅλα τὰ δυνατά μας. Ἡμεῖς ἀφιερῶσαμεν καὶ ἐφέτος τὰ
 » καράβιά μας καὶ τοὺς ναύτας μας. Σεῖς δὲ προθυμοποιη-
 » θῆτε νὰ ἐκτελέσητε ἀκριβῶς τὰς ἐπιταγὰς τῆς Διοικη-
 » σεως. Οὗτος εἶναι ὁ μόνος δρόμος διὰ ν' ἀσφαλίσωμεν
 » μίαν φορὰν διὰ πάντα τὰς ιδιοκτησίας μας, τὰς οἰκογε-
 » νείας μας, τὰ τέκνα μας, τὴν ὑπαρξίν μας, καὶ διὰ νὰ
 » ἴδωμεν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τέλος πάντων ἀνεξάρτητον,
 » καὶ τὴν Χριστιανικὴν ἡμῶν πίστιν θριαμβεύουσαν κατὰ
 » τῶν βαρβάρων ὁπαδῶν τοῦ ψευδοπροφήτου.

» Ὅποιος ζητήσῃ νὰ μᾶς μακρύνῃ κατὰ παραμικρὸν
 » ἀπὸ τὸν σωτήριον τοῦτον δρόμον, πρέπει νὰ νομίζεται
 » ἐχθρὸς τῆς ὑπάρξεώς μας, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, καὶ
 » τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους· ὡς τοιοῦτος δὲ
 » θέλει καταδιωχθῇ δικαίως ἀπὸ ὅλας τὰς ἐθνικὰς δυνά-
 » μεις, καὶ θέλει τιμωρηθῇ μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν
 » νόμων. » 21 Ἰανουαρίου 1824 (α).

(α) Ἀρχ. Δήμ. Σπασ. ἀλληλ. Ἀρμ. Αἰγ. Πελ. φάκελ. 2. 1824.

Μὴ εὐρίσκουσα πλέον ὥς κατάλληλον ἔδραν τῆς τῷ Κρανίδιον, ὥς ἀπόκεντρον, ἢ νεοσυστηθεῖσα Κυβέρνησις, ἐζήτησε τὴν πρὸς αὐτὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, κατεχομένου ἀκόμη παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου Πάνου· ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθεῖσα ἐκήρυξεν αὐτὸν τὴν 7 Μαρτίου ἀποστάτην, καὶ ἀπεφάσισε νὰ πολιορκήσῃ τὸ Ναύπλιον τακτικῶς καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· ὅθεν περὶ τὴν 5 Μαρτίου, ἐπιβίβασθέντα τὰ μέλη τοῦ τε Βουλευτικοῦ καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἐπὶ δύο πλοίων, τοῦ Μιαούλη ἐξ Ὑδρας, καὶ τοῦ Παναγιώτου Μπότσης καὶ Ἀργ. Στεμισιώτου ἐκ Σπετσῶν, μετέβησαν εἰς τοὺς ἐν Λέρνῃ Μύλους τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐδρεύοντα ἐκεῖ, ἀπέκλεισαν διὰ θαλάσσης τὸ φρούριον (α)· ἀλλ' ἡμεῖς ἀφήνοντες τὴν σει-

(α) Περίοδ. Β'.

ἀριθ 519.

Προσωρ. Διοικήσις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστ. σῶμα.

Πρὸς τὸν Γερραιότατον Καπετ. Ἀργύρην Ἰωάννου.

Ἐπειδὴ καὶ οἱ στρατιῶται εὐρισκόμενοι εἰς Μύλους διαταχθέντες νὰ παραιτήσωσι τὸν τόπον, ὥς κρατοῦντες αὐτὸν ἄνευ διαταγῆς τῆς Διοικήσεως, ἠπέθθησαν, διὰ τοῦτο διορίζεσθε συσχεφθέντες μετὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Ἀνδρέου Μιαούλη, αὔριον τὸ πρῶν νὰ κτυπήσετε τοὺς ἄλλους μὲ κανόνια, ἕως οὗ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τοὺς νόμους καὶ ν' ἀφήσωσι τὸν τόπον.

Ἐκ τοῦ πλοίου Κίμωνος, τῇ 6 Μαρτίου 1824 ἐν τῷ Ἀργολ. κόλπῳ.

Ὁ Πρόεδρος, Γ. Κουντουριώτης, Π. Μπότσης, Ι. Κολέττης, Ἀναγν. Σπηλιωτάκης, Ν. Λόντος.

Ὁ προσ. Γεν. Γραμματεὺς

(Γ. Σ.)

Π. Γ. Ρόδιος.

ρὰν τῶν λυπηρῶν τούτων συμβεβηκότων εἰς τὴν Γενικὴν ἱστορίαν μεταβαίνομεν εἰς τὰ ἡμέτερα.

Τὰ πράγματα λοιπὸν τῆς Κυβερνήσεως ταύτης λαμβάνουσι νέαν ἔντασιν καὶ ἰσχὺν (α) καὶ μετ' οὐ πολὺ δια-

Περίοδ. Β'.

ἀρ. 920.

Προσ. Διοίκ. τῆς Ἑλλάδος.

Τῷ ἀρίστῳ Πατριώτῃ Καπ. Ἀργύρ. Ἰωάν. Στεμιτσιώτῃ, ἐκ Σπετσιῶν, τῷ κχλῶς καὶ λαμπρῶς ἀγωνισαμένῳ ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τῶν νόμων ἢ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων, χάριτας μεγίστας ὁμολογεῖ, ἐπιτρέπουσα αὐτῷ, ὅπως καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἀγωνισαμένοις ὑπαλλήλοις ἀντιπαρέξῃ ἔγγραφα ἀποδεικτικὰ τῆς ἀριστείας, ἅπερ ἀντὶ τῶν πυχρὰ τῆς Διοικ. διδομένων ἐπιστῆμων ἔσονται.

Ἐξεδόθη τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ ἀπὸ Σωτῆρος, καὶ δ' ἔτει τῆς ἀνεξαρτησίας, ἐν τῷ κατὰ τὸ Ναύπλιον Βουλευτηρίῳ, μεσοῦντος μηνὸς Ἰουνίου.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Βρεσθένης Θεοδώρητας

Ὁ Α. Γραμμ. Ἰω. Σκινδαλίδης.

(α) Ἰδού τί ἔγραφον τότε οἱ Σπετσιῶται πρὸς τὴν Βουλὴν.

Βουλῇ Πατριῶτιμι.

« Καὶ διὰ τῆς φήμης καὶ διὰ τῆς πατρικῆς σου Προκηρύξεως,
 » καὶ πρὸ πάντων, διὰ τῆς λεπτομεροῦς ἐξιστορήσεως τῶν αὐ-
 » τόθεν ἐλθόντων ἡμετέρων πληρεξουσίων, ἐπληροφορήθημεν
 » ἀδιστακτικῶς, ὁπόσας ἐπιηρείας καὶ καταδρομὰς ὑπήνεγκας πα-
 » ρά τινων πεφυσιωμένων τέκνων τῆς πατρίδος, καὶ ἐπὶ ταύταις
 » συνηλγήσαμεν, καὶ σφοδρῶς ἐπικράνθημεν, ὅτι ὅσα ἐργάζονται
 » καὶ ἐπέρχονται νὰ κατορθώσωσι καθ' ἡμῶν οἱ ἀδιάλλακτοι ἡ-
 » μῶν τύραννοι, τὰ αὐτὰ κατεργάζονται ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς

λυθέντων τῶν μέχρι τοῦδε ἀντιπιοιουμένων τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸ Ναύπλιον καὶ τὴν Τρίπολιν, παραδίδεται εἰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτὸ τὸ Ναύπλιον. Τὸ δὲ παρὰ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ διαμένοντος φιλέλληρος λόρδου Βύρωνος δοθὲν πρὸς αὐτὴν δάνειον ἐκ τεσσάρων χιλιάδων λίρῶν στερλινῶν, ὡς καὶ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ διαπραγματευθὲν καὶ περιμενόμενον μέγα δάνειον, θέλουσι μὲν ἀνορθώσει

» φιλογενείας καὶ τῆς υἱότητος τινὲς τῶν υἱῶν τῆς Πατρίδος· ἀλλ’
 » ἀνδρίζου, ὦ Μῆτερ, καὶ ἔσχευε, μὴ προκαταλαβῆτω σε δισταγ-
 » μὸς καὶ δειλία, διότι θέλεις ἰδεῖ περὶ σὲ συναγμένα τὰ ἀγα-
 » πητὰ καὶ γνήσια τέκνα σου, ἐν ἀποφάσει ἀμεταθέτῳ, μετὰ σοῦ
 » νὰ ζήσωσιν ἢ νὰ συναποθάνωσιν· ἐν τῇ ὀλομελείᾳ σου εἶσαι ἢ
 » ἀπαράλλακτος τοῦ ἔθνους εἰκῶν, εἶσαι τὸ καθαυτὸ ἔθνος, καὶ
 » ἀφοῦ ἄπαξ αὐτὸ σὲ καθιέρωσεν, ὡς Μητέρα φιλόπαιδα, μὴ φο-
 » βοῦ τῶν νενοθευμένων καὶ ἀπειθῶν τὰς σκευωρίας, ἀλλ’ ἀνά-
 » στηθι ἀνενδοιάστως καὶ παραλαβοῦσα τοὺς οἴκκας, διεύθυνον
 » τὴν Ἑλληνικὴν ὁλκάδα πρὸς ὄρμον ἀκύμαντον. Ὑψῶσον ἐν ἰσ-
 » χυί τὴν φωνὴν σου καὶ κατατρόμαξον τῶν ἀπειθῶν τὰς καρ-
 » δίας· καὶ γινῶθι, ὅτι αἱ χεῖρες ἡμῶν χεῖρές σου. Περίζωσαι τὴν
 » Ἑλληνικὴν ῥομφαίαν ἐπὶ τῶν μηρῶν σου, καὶ κατὰ τοὺς περὶ
 » σοὶ νόμους ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε. Δειξὸν ἀρετὴν
 » Ἀριστειδῶν καὶ Κιμώνων, καὶ ἐργάζου τὰ εἰς ἡμᾶς συντελοῦν-
 » τα· εἰς δεῖγμα δὲ τῆς εἰς ἐσὲ ἡμῶν ἀφοσιώσεως, πέμπομεν πρὸς
 » σε, μὲ δύναμιν Πληρεξουσιότητος τοὺς συμπολίτας ἡμῶν Κ. Κ.
 » Ἀναγν. Χ. Ἀναργύρου, Γ. Μπούκουρη, Ἀνδρ. Σκληρὸν καὶ
 » Χριστ. Κούτσην, εὐχόμενοι θεόθεν ἐπίτευξιν εἰς τὰς ὑπὲρ παν-
 » τὸς τοῦ γένους ἐργασίας Σου ».

Ἐκ Σπετσῶν 2 Ἰανουαρ. 1824.

(Τ. Σ.) Οἱ Πρόκρ. τῆς Ν. Σπετσῶν.

Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἔγραψαν καὶ οἱ Ὑδραῖοι καὶ Ψαριανοί.

ὁπωσοῦν τὰς πολεμικὰς τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις, ἀλλὰ θέλουσιν ἐξοδευθῇ καὶ εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους ὥς μὴ ὦφειλε. Πραγματικῶς δὲ ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἐδείκνυον καὶ τόσῃν πολιτικῇν φρόνησιν, ὅσῃν ἐδειξαν πολεμικὴν ἀνδρίαν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των ἱερὸν ἀγῶνα, ἢ ἐὰν εἶχον τὴν τύχην νὰ ἀναφανῇ μεταξύ των εἰς Οὐάσιγκτων, ἢ ἄλλος τις ὁμοιος τούτου, καὶ ὁ πόλεμος δὲν ἤθελε διαρκέσει ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἠθελον εἶσθαι πολὺ συμφερότερα διὰ τοὺς Ἕλληνας.

Πρὸς δὲ δυστύχημα τῆς Ἑλλάδος, τὴν 7 Ἀπριλίου ἔπαυσε τοῦ ζῆν ἐν Μεσολογγίῳ ὁ εὐεργέτης καὶ πολίτης (α) τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ μέγας φιλέλληνα Λόρδος Βύρων. Ἡ στέρησις τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθάνῃ, ἐπροξένησε λύπην

(α) Ψήφισμα Μεσολογγιτῶν περὶ πολιτογραφήσεως τοῦ Λόρδου Βύρωνος.

« Ἐπειδὴ ὁ Λόρδος Νόελ Βύρων, βουλόμενος συμπράκτωρ τῆς
 » ἐλευθερίας τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι, καὶ τὴν Δυτικὴν μάλιστα τῆς
 » λοιπῆς κινδυνεύουσαν ὁρῶν, ἔγνω εἰς ταύτην ἀφικέσθαι τὴν πρό-
 » λιν, καὶ ταύτην εὐεργετῶν, ἀπάσης τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὴν
 » σωτηρίαν κατεργάσασθαι· ὃ δὴ καὶ τοῖς ἔργοις ἐδήλωσεν, οὐ
 » μόνον μεγάλαις δωρεαῖς μεγίσταις ἐπαρκέσας ἀνάγκαις, ἀλλὰ
 » καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῷ ἀξιώματι αὐτοῦ ὠφελιμώτατος τοῖς
 » πράγμασι γενόμενος, ἡ πόλις Μεσολογγίου, εὐεργέτην αὐτὸν
 » ἀνακηρύττει καὶ πολίτην Μεσολογγίτην ψηφίζεται, τῶν αὐτῶν
 » αὐτοῖς ἀπολαύοντα δικαίων, καὶ ἀναγράφει τοῦτο ἐν τοῖς ἀρ-
 » χείοις τῆς πόλεως, ἵνα δῆλον γένηται πᾶσιν, ὡς οἱ Μεσολογγί-
 » ται τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας οἶδασι τιμᾶν καὶ τοῖς εὐεργέταις γε-
 » νομένοις αὐτῶν, εἰς εὐγνωμοσύνην, πολιτείαν διδόναι ».

Ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 17 Μαρτίου 1824.

ἀπαρηγόρητον εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, εὐγνωμονοῦντας καὶ ἐκτιμῶντας τὰ μεγάλα τοῦ ἀνδρός πλεονεκτήματα. Νοσῶν βαρέως, ὅτε εἰς τῶν φίλων του ἐξ Ἰθάκης τῷ ἔ- γραφε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ νοσῶδες κλίμα τοῦ Μεσολογ- γίου, ἀπεκρίθη « Δὲν δύναμαι νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Ἑλ- » λάδα, ἐν ὧσ' ὑπάρχει μικρά τις ἐλπίς ὅτι δύναμαι νὰ » χρησιμεύσω κατὰ τι πρὸς ταύτην. Γνωρίζω τὰς δυσκο- » λίας ὅλας καὶ τὰς ἐλλείψεις τῶν Ἑλλήνων, πλὴν πρέ- » πει νὰ ἤμεθα συγκαταβατικοί, καθὼς πᾶς λογικὸς ἀνὴρ » πρέπει νὰ ᾔναι τοιοῦτος » (α).

Ἡ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα Διεύθυνσις καὶ τὸ Νο- μοτελεστικὸν σῶμα (β) διέταξαν πενθηφορίαν καὶ δεήσεις καθ' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ ἀποθιώ- σαντος· ἡ δὲ κηδεῖα τοῦ νεκροῦ ἐγένετο ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ μηνός, μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης πα- ρατάξεως, παρευρεθέντων ὅλων τῶν κληρικῶν, πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν, καὶ πολλῶν ἄλλων προκρίτων καὶ ἀξιοματικῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

(α) Ὁ Γεώργιος Γόρδων Λόρδος Βύρων, ἐγεννήθη εἰς τὰς 22 Ἰανουαρίου τοῦ 1788. Πατὴρ του ἦτον ὁ Ἰωάννης Βύρων λοχα- γὸς τῆς σωματοφυλακῆς καὶ υἱὸς τοῦ Ναυάρχου Ἰωάννου Βύρω- νος, καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Λόρδου Γουλιέλμου Βύρωνος. Μήτηρ του δὲ ἡ Κυρία Γόρδων, ἡ κληρονόμος τοῦ παλαιοῦ καὶ εὐγενοῦς οἴκου τῶν ὀρεινῶν τῆς Σκωτίας Γκάιτ καὶ Γορδῶνων. Τὸ 1815 ἐνυμ- φεύθη τὴν Ἄνναν Ἰσαβέλλαν μονογενῆς θυγατέρα τοῦ Σὶρ-Ράλφ -Μιλμπάγκ-Νόελ, μὲ ἀρκετὴν περιουσίαν· καρπὸς τούτων ἦτον ἡ μικρά των θυγάτηρ, Ἄδα. — Ἡρωϊς Στεφ. Α. Ξένου, Τ. Β'. σελ. α, β, ἐν τῷ τέλει.

(β) Φίλ. τοῦ Νόμου ἀριθ. 14.

Τὰ αὐτὰ μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων τρέφοντες αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ὑπολήψεως πρὸς τὸν ἔνδοξον τοῦτον φιλέλληνα καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Σπετσῶν, συνήλθον τὴν 5 Μαΐου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου ἐκκλησίαν, ὅπου μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Ἱερουργίας ἐξεφωνήθη καὶ λόγος ἐπιτάφιος κατάλληλος, καὶ ἐγένετο καθ' ὅλην τὴν πόλιν πενθηφόρος λιτανεία ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ εὐγενοῦς συναγωνιστοῦ Ἀγγλοέλληνας (α).

Τὰ λοισθια ἔπνεε τότε ἡ Κρήτη, καὶ μόνη ὑπὲρ αὐτῆς ἐλπίς σωτηρίας ἐναπέμενεν ἡ ἔγκαιρος ἐμφάνις ναυτικῆς δυνάμεως. Πρὸς τοῦτο οἱ Κρήτες γνωρίζοντες τὴν χρηματικὴν ἀμυχανίαν τῆς τε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν προκρίτων τῶν νήσων, ἔπεμψαν πεντήκοντα χιλιάδας γροσίων εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐφοπλισθῶσι δι' αὐτῶν ὅσα πλοῖα ἦτο δυνατόν· ἡ Κυβέρνησις λαβοῦσα τὰ χρήματα ταῦτα διὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἣν εἶχεν ἀποστείλει προηγουμένως εἰς Κρήτην πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεώς της καὶ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, καὶ μεγάλως ἐπιθυμοῦσα τὴν ταχεῖαν ὑπὲρ τῆς Κρήτης ἐκπλευσιν πλοίων, ἔγραψεν εἰς τὰς νήσους Σπέτσας καὶ Ὑδραν τὸν μάρτιον, τὰ ἑξῆς· « Ταύτην τὴν στιγμήν ἐφθασεν ἀπὸ » Κρήτης ἡ Ἐπιτροπὴ, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἡ Διοίκησις » διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν της καὶ στρατιωτικῶς » καὶ πολιτικῶς· Κύριοι, ἡ Κρήτη πνέει τὰ λοισθια, χά- » νεται ἐντὸς ὀλίγου, φονεύονται οἱ ἄνδρες, καὶ αἰχμα- » λωτίζονται γυναῖκες καὶ ἄθῳα βρέφη εἰς τὰ σπάργανα » καὶ ἐπικαλοῦνται καὶ Θεὸν καὶ ἀνθρώπους καὶ τὸ ἔθνος

(α) Ἀρχ. Δήμ. Σπετσ. βιβλίον ἐξερχομένων τοῦ 1824 σελ. 17.

» ὀλόκληρον· οἱ Κρῆτες ζητοῦσιν ἔλεος, ζητοῦσι βοήθειαν
 » προχειροτάτην, ταχίστην· τί νὰ κάμῃ ἡ Διοίκησις εἰς τοι-
 » αὐτήν δυστυχίαν τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, ποίαν ἐξιλεωμέ-
 » νην χεῖρα διὰ ν' ἀρπάξῃ ἀπὸ τὴν ἐχθρικὴν σπάθην χι-
 » λιάδας ψυχάς; Δὲν παρακαλεῖ θερμῶς ἡ Διοίκησις ἀπὸ
 » μέρους τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ Ἑθνους, εἰμὴ τὴν εὐγε-
 » νίαν σας· ὥς ἐφάνητε πάντοτε ἀγαθοὶ συνεργοὶ ὑπὲρ
 » τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους, φανῆτε καὶ σήμερον διὰ τὸν
 » Θεόν, τῆς Πατρίδος καὶ ἰδίως σωτῆρες τῆς Κρήτης, καὶ
 » πρὸς τὰς πενήντα χιλιάδας, τὰς ὁποίας ἀποστέλλουσιν
 » ἀπὸ Κρήτην, καὶ αἱ ὁποῖαι σήμερον διευθύνονται εἰς τὸ
 » κοινὸν τῆς Ὑδρας, συγκαταθέσατε ἐκ συμφώνου με-
 » τοὺς Προκρίτους τῆς νήσου (Σπετσῶν) (Ὑδρας) ἐξ ἰδίων
 » σας διὰ νὰ ἐτοιμασθῶσιν ὅσον γρήγωρα δεκαπέντε
 » πλοῖα καὶ δύο πυραλωτὰ καὶ νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς Κρή-
 » την. Διὰ τὰ περισσότερα τῶν 50 χιλιάδων γροσίων συ-
 » νεισφοράν σας, καὶ τὸ Ἑθνος καὶ ἡ Διοίκησις σᾶς ὑπό-
 » σχονται ὁποῖαν συμφωνίαν ἀγαπᾶτε, εἴτε ἀπὸ τὸ δάνειον
 » τῆς Λόνδρας, εἴτε ἀπὸ μουκατάδες, εἴτε ἀπὸ πρῶτα χρή-
 » ματα τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, εἴτε ὅπως ἄλλως στοχα-
 » σθῆτε. Σᾶς ἐγκλείονται καὶ τὰ γράμματα τῆς Κρήτης,
 » καὶ ἀποστέλλεται αὐτόθι καὶ ἡ ἐπιτροπὴ, νὰ σᾶς εἰπῇ
 » διὰ στόματος τὰ κατὰ τὴν Κρήτην » (α). Ἀλλ' ἀντὶ νὰ
 » συνεννοηθῶσι μετὰ τῶν προκρίτων τῶν Σπετσῶν οἱ τῆς
 » Ὑδρας, κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ ἐκ-
 » πλεύσωσι τὰ ἀπαιτούμενα πλοῖα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν νή-
 » σων, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τῶν Κρητῶν, οἱ πρόκριτοι
 » τῆς Ὑδρας ἔκαμον χρῆσιν τῶν κρητικῶν χρημάτων μό-

(α) Ἀρχ. Δημ. Σπετσῶν.

νοι καὶ ἀπέστειλαν μόνον ἓνα ἐκ τῶν ἰδικῶν των πλοίων εἰς Κρήτην· τὰ Ὑδραϊκὰ ὅμως ταῦτα πλοῖα ἀπελθόντα εἰς Κρήτην, δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ πρὸς μεταφορὰν Κρητικῶν οἰκογενειῶν εἰς Μονεμβασίαν.

Ἐπόμενον ἦτον, ἡ τοιοῦτοτρόπῳ ἐνεργηθεῖσα ἐκ μονομερείας ναυτικῆ αὐτῇ ἐκστρατεία τῶν Ὑδραίων, νὰ συνεπιφέρῃ καὶ ἀνάλογον ἀποτέλεσμα. Ἀπέχοντες τοῦ νὰ ἐπιφέρωμεν ἡμεῖς τὴν ἀνήκουσαν κρίσιν περὶ τῆς ἀδίκου ταύτης καὶ λίαν ἐπιζημίου διαγωγῆς τῶν Ὑδραίων, ἐπιφέρομεν τὴν τοῦ ὑποναύρχου Κ. Νικοδήμου Ψαριανοῦ (ἐν ὑπομνήμ. Τ. Α. σελ. 386) λέγοντος· « Οἱ πρόκριτοι » τῆς Ὑδρας ἐὰν συνεννοοῦντο μετὰ τῶν Προκρίτων τῶν » Σπετσῶν διὰ νὰ ἐκπλεύσωσι τὰ πλοῖά των, πρῶτον μὲν » ἤθελον δείξει ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ συναγωνίζωνται μετὰ » τῶν συναδέλφων των, δεύτερον ἢ ἐκπλευσις ὅλων ὁμοῦ » τῶν πλοίων καὶ πυρπολικῶν ἤθελον ἐμψυχώσει τοὺς » ἀγωνιζομένους Κρήτας ». Ἀπέχομεν ἐπίσης τοῦ νὰ περιγράψωμεν ὁπόσῃν δυσαρέσκειαν ἐπροξένησε δικαίως εἰς τοὺς προκρίτους τῶν Σπετσῶν ἡ σχολιὰ καὶ ἰδιοτελὴς αὕτη διαγωγή τῶν συναδέλφων των Ὑδραίων· ἱστορικῶς δὲ μόνον ἀναφέρομεν, ὅτι καὶ ταύτην τὴν δυσαρέσκειάν των, ὡς καὶ ἄλλας πολλὰς, ἐνεταφίασαν εἰς τὰς καρδίας των οἱ Σπετσιῶται, ἐνδίδοντες εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ὅλης πατρίδος αὐταπάρνησίν των· οὐχ ἦττον ὅμως ἡ Βουλὴ, μὴ ἀνεχομένη τὸ ἄδικον, ἐζήτησε λόγον περὶ τούτου παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διὰ τοῦ ἐξῆς ἐπισήμου προβουλεύματος (α).

Περίοδ. Β΄.

ἀρ. 709.

Προσωρινή Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Βουλευτικὸν σῶμα.

Πρὸς τὸ Ἐκτελεστικόν.

Ὅτι δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον ἦν νὰ ἐκπλεύσωσι πλοῖα ἑλληνικά, πρὸς βοήθειαν τῆς Κρήτης, ἀναντίρρητον· ἐρωτᾷ ὅμως τὸ Βουλευτικὸν πρὸς πληροφориάν του, πῶς ἐστάλησαν μόνον ἐκ τῆς νήσου Ὑδρας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἄλλων δύο ναυτικῶν, αἵτινες συντρέχουσιν ἐξ ἴσου, κατὰ τὴν ἐπιβάλλουσαν ἀναλογίαν εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος;

Τῇ α΄ Ἀπριλίου 1824 ἐν Κιβερίῳ.

Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπόνοιαι προδοτικῶν σκοπῶν ἠγέρθησαν κατὰ τε ἄλλων σημαντικωτέρων προσώπων καὶ κατὰ τοῦ φρουράρχου Μονεμβασίας Ἀνδρέου Δρακοπούλου. Ἡ Κυβέρνησις διώρισεν ἀρχὰς μαΐου νέον φρούραρχον εἰς Μονεμβασίαν, τὸν ἐκ Σπετσῶν Ἡλίαν Θερμισιώτην, ὅστις διετέλεσεν ἐκεῖ τοιοῦτος μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου τοῦ 1826.

Ἀλλ' ἰδοὺ πάλιν ἀρχαὶ νέων ὠδίνων ἐπαπειλοῦσι τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Σουλτάνος βλέπων ὅτι διὰ μόνον τῶν ἰδίων του δυνάμεων τίποτε δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀνέδειξεν ἀρχιστράτηγον ὅλων τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν Τουρκικῶν δυνάμεων, κατὰ τὰς προσεχεῖς κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκστρατείας, τὸν ἡγεμόνα τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ-Ἀλῆν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος Μακεδὼν τὴν Πατρίδα, καὶ ἐξ ἑλληνικοῦ αἵματος καταγόμενος, δὲν στερεῖται οὔτε πνεύματος, ἀλλ' οὔτε μέσων πολλῶν· διότι

καὶ θησαυροὺς καὶ στόλον ἀξιόμαχον εἶχε καὶ ἱκανὰ τακτικά στρατεύματα, τὰ ὅποια καὶ ἀμέσως ἐφιλοτιμήθη νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν. Πλὴν τὸ χεῖριστον πάντων ἦτον, ὅτι περιεστοιχίζετο καὶ ὑπὸ Εὐρωπαίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀρνησίσθησκει γενόμενοι, δι' ὕλικὰ συμφέροντα, γυμνάζουσι τὰ ἀνδράποδα τῆς Ἀφρικῆς, ἵνα ἔλθωσι καὶ ὑποδουλώσωσιν ἀνδρας ἐλευθέρους καὶ εὐγενεῖς, ἀνδρας πολεμοῦντας ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας των.

Μεγάλαι λοιπὸν προπαρασκευαὶ στόλων καὶ στρατευμάτων γίνονται εἰς τοὺς λιμένας τῆς τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ πολλὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα ἄμεσον εὐρίσκοντα συμφέρον τίθενται ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς αἱματοβαφοῦς σημαίας τῆς ἡμισελήνου, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς φορτηγὰ πρὸς μεταφορὰν στρατευμάτων καὶ πολεμεφοδίων κατὰ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων. Περὶ δὲ τούτων ἀπάντων πολλαὶ πληροφορίαι ἔφθانون ἀνωνύμως εἰς τε τὰς ναυτικὰς νήσους καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἣτις νομίσασα ὅτι δύναται ν' ἀφαιρέσῃ τὴν εὐκολίαν ταύτην τῶν φορτηγῶν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐξέδωκε τὴν 27 μαΐου τὴν ἐξῆς Διακήρυξιν.

« Πληροφορηθεῖσα ἡ Ἑλλην. Διοίκησις, ὅτι πολλοὶ κυ-
 » βερνῆται ἐμπορικῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων, φιλοκερδεῖα
 » παρακινούμενοι καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ τὸ σέβας, τὸ ὁ-
 » ποῖον πρεπόντως προσφέρουσι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς τὰς
 » ἐνδόξους σημαίας των, ἐναυλώθησαν καὶ ναυλόνονται
 » εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξανδρείαν καὶ ἀλλοῦ, πρὸς
 » χρῆσιν τῶν τουρκικῶν στόλων εἰς μετακόμισιν στρα-
 » τευμάτων, πολεμικῶν καὶ τροφίμων ἐφοδίων, μ' ὅλον
 » ὅτι οἱ σεβαστοὶ πρέσβεις καὶ πρόξενοι τῶν Κυβερνή-

» σεών των ζητοῦν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τὸ ἔργον
 » τοῦτο, ὡς ἐναντίον εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς οὐδετερότητος,
 » τὴν ὁποίαν οἱ κραταιοὶ βασιλεῖς των ἀπεφάσισαν νὰ φυ-
 » λάττωσιν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνά μας, Διακηρύττει,

Α΄. » Τὰ τοιαῦτα πλοῖα καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ναῦται ὁποίαν
 » σημαίαν καὶ ἂν φέρωσι, δὲν θέλουν θεωρηθῇ πλέον ὡς
 » ἀνήκοντα εἰς οὐδέτερον ἔθνος, ἀλλ' ὡς ἐχθρικά· ὡς τοι-
 » αῦτα δὲ θέλουν καταπολεμηθῇ, πυρποληθῇ καὶ βουλια-
 » σθῇ σὺν τοῖς ναύταις των ἀπὸ τὰ πλοῖα τοῦ Ἑλληνι-
 » κοῦ στόλου, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην δύνχμιν εἰς τὴν ὁποίαν
 » ὑποπέσουν.

Β΄. » Ἡ παροῦσα θέλει γνωστοποιηθῇ εἰς τοὺς ναυάρ-
 » χους Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαρών, καὶ δημοσιευθῇ διὰ
 » τῆς ἡφημερίδος τῆς Ἑλλην. Διοικήσεως, ἀντίτυπα δ'
 » αὐτῆς μεταφρασμένα εἰς τὸ γαλλικόν, θέλουν σταλῇ
 » εἰς τοὺς καθ' ὅλον τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος προξένους, ἀν-
 » τιπροξένους καὶ προξενικοὺς πράκτορας τῶν εὐρωπαϊ-
 » κῶν δυνάμεων ».

Ἐν Μύλοις Ναυπλίου τὴν 27 μαΐου 1824 ».

Βεβαίως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ βιαίου τοῦ-
 του μέτρου δὲν προϋτίθετο νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον ἐναν-
 τίον ὅλων σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, καθ' ἣν μάλι-
 στα περιστάσιν ἐπερίμενε τὴν συνδρομὴν των, ἀλλὰ κύ-
 ριος αὐτῆς σκοπὸς ἦτο νὰ καταπλήξῃ διὰ τῶν τοιούτων
 μέτρων τοὺς ἐναντίον τῆς κεκηρυγμένης οὐδετερότητος
 τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τιθεμένους ὑπὸ τὴν τουρκικὴν
 ὑπηρεσίαν εὐρωπαίους πλοιάρχους, καὶ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς
 ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος τὰ μέσα τῆς δι' οὐδετέρων πλοίων
 μεταφορᾶς στρατῶν καὶ πολεμεφοδίων.

Τέλος πάντων δὲν ἤργησαν νὰ φανῶσιν οἱ προπαρασ-

κευασθέντες ἐχθρικοὶ στόλοι, καὶ ὁ μὲν τοῦ Βυζαντίου κατέβη μέχρις Ἑλλησπόντου τὴν 22 Ἀπριλίου, ὁ δ' Αἰγυπτιακὸς συγκεείμενος ἐκ τεσσάρων φεργατῶν, ἕξ κορβετῶν καὶ δέκα βρικίων φερόντων ναυβάτας τρεῖς ἢ τέσσαρας χιλιάδας στρατιωτῶν, ἐξέπλευσεν ἐξ Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Οὔσειμπεη.

Οἱ Σπετσιῶται καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ὑποπεύοντες μήπως οἱ περιμενόμενοι ἐχθρικοὶ στόλοι ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς νήσου των, καὶ θέλοντες νὰ ὀχυρώσωσιν αὐτὴν κατὰ τὰ ἐνόντα, ἐζήτησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας τέσσαρα μεγάλα κανόνια, τὰ ὅποια μεγάλης ὀλκῆς ὄντα νὰ δύνωνται νὰ βλάπτωσι τὰ πλησιάζοντα ἐχθρικά πλοῖα, καὶ οὕτω ν' ἀποσοβήσωσι τὸν ἐχθρόν. Προθύμως ἡ Κυβέρνησις ἔδωκε τὴν ἄδειαν ταύτην· οἱ δὲ Σπετσιῶται ἀπέστειλαν εἰς Μονεμβασίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μίαν γολέτταν μὲ τοὺς ἀναγκαίους ἀνδρας. Ἀλλ' οἱ Δημογέροντες καὶ ὁ ὑποφρούραρχος Μονεμβασίας ἀγνώμονες πρὸς τοὺς Σπετσιώτας, καὶ ἀπειθεῖς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἠρνέθησαν τὴν παράδοσιν τῶν αἰτουμένων κανονίων, ἡ δὲ πεμφθεῖσα γολέττα ἐπέστρεψεν ἄπρακτος, ὥς ἂν ᾔσαν ἱκανοὶ ν' ἀνθέξωσι ποσῶς εἰς τοὺς ἐχθροὺς εἰ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Μονεμβασίας, μὴ ὑπαρχούσης κατὰ θάλασσαν ἑλληνικῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν δικαίως τότε κατὰ τῶν ἐν Μονεμβασίᾳ παραπονούμενοι εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἔγραφον πρὸς αὐτὴν τὰ ἑξῆς· « Τὸ » φρούριον τοῦτο δι' ἡμῶν ἐάλω, καὶ κύριον τοῦ φρουρίου » τὴν Διοίκησιν γνωρίζομεν, καὶ πρὸς αὐτὴν κατὰ χρέος » διευθύναμεν τὴν ζήτησιν, οὗτοι δὲ ἀμνημονήσαντες τοὺς » δι' ἐκεῖνο τὸ φρούριον ἀγῶνάς μας καὶ θυσίας, ἀπειθοῦ-

» σιν ἤδη εἰς τὴν Διοίκησιν· Σεβαστῇ Διοίκησιν· ἡ ἀγανάκτη-
 » σίς μας εἶναι μεγάλη, διότι ἀποτόμως ἀποβαλλόμεθα παρ'
 » ἐκείνων, τοὺς ὁποίους οἱ ἡμέτεροι βραχίονες, τὸ αἷμα καὶ
 » αἱ δαπάναι ἡλευθέρωσαν· πρὸ πάντων δὲ μᾶς φέρει εἰς
 » ἀπόγνωσιν ἢ πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀνταρσία καὶ ἀπειθεια.
 » Ἐν τῶν μεγάλων συμφερόντων τῆς Ἡελοποννήσου καὶ
 » γενικῶς τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης εἶναι ἡ διάσωσης τῆς νή-
 » σου ταύτης· τοῦτο ἀπεδείχθη τρανώτατα· ἡ ἐγκατάλει-
 » ψις λοιπὸν ταύτης, ἀφοῦ εἶναι ἀδικία προφανεστάτη,
 » προξενεῖ καὶ ὄλεθρον ὀλικόν . . . » (α).

Σκοπὸς πρώτιστος τῆς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐκ-
 στρατείας ἦτον ἡ καταστροφὴ τῆς νήσου Κάσσου, κατοι-
 κουμένης ὑπὸ 5—6 χιλιάδων ψυχῶν χριστιανῶν Ἑλλή-
 νων, οἵτινες ναυτικοὶ ὄντες τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἀπὸ ἔνθερ-
 μον τῆς ἐλευθερίας ἔρωτα φλεγόμενοι, ὕψωσαν καὶ αὐτοὶ
 ἀπ' ἀρχῆς τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν πατρίδα
 των, καὶ ναύαρχον αὐτῶν τὸν Νικόλαον Γιοῦλιον ἀναδεί-
 ξαντες, οὐ μόνον καθ' ὅλα τὰ πλησίον αὐτῶν παράλια κα-
 τεδίωκον καὶ ἐβλαπτον τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ καὶ βοήθειαν
 πολλάκις ἔδωκαν εἰς τοὺς πολεμοῦντας ἐν Κρήτῃ χρι-
 στιανοὺς διὰ τῶν πλοίων των, καὶ μέρος ἐνεργητικὸν ἔλα-
 βον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἰς διαφόρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἴς
 τε τὴν Σάμον καὶ ἀλλαχοῦ ἐκστρατείας.

Οἱ γενναῖοι Κάσσιοι πληροφορηθέντες τοὺς κατ' αὐτῶν
 σκοποὺς τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου, εἰδοποίησαν δι' ἐ-
 πιστολῶν των τῆς 12 καὶ 17 μαΐου (6) τὴν Ἑλληνικὴν
 Κυβέρνησιν, ζητοῦντες θαλάσσιον δύναμιν· ἀλλ' ἡ Κυβέρ-

(α) Ἀρχ. Δήμ. Σπετσῶν. Βιβλ. ἐξερχομ. σελ. 7.

(β) Ἰπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 418.

νησις ἀντὶ πάσης βοηθείας, τοῖς ἀπήντησεν ὅτι, « ὥς κοι-
 » νή μήτηρ δὲν θέλει ἀδιαφορήσει καὶ εἰς τὰς πολεμικάς
 » χρείας, καὶ ὅτι φθάσαντος τοῦ δανείου θέλει τοὺς οἰκο-
 » νομήσει ἀναλόγως· ἀλλ' ὅτι τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἐξ Ὑ-
 » δρας καὶ Σπετσῶν δὲν ἐκπλεύουσιν ἀκόμη ὥς μὴ ὑπαρ-
 » χόντων εἰς τὸ ταμεῖον χρημάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν
 » ναυτῶν· ἅμα ὁμως φθάσουν τὰ χρήματα καὶ πληρωθοῦν
 » οἱ ναῦται θέλουν ἐκβῆ εὐθὺς ἐπειδὴ εἶναι ἔτοιμα ».

Συγχρόνως ἡ Κυβέρνησις μὴ δυναμένη ἄλλο τι νὰ
 πράξῃ δι' ἀπορίαν χρημάτων, διέταξε νὰ ἐκπλεύσωσιν ἐκ
 Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, ἀνὰ ἓν ἐκ τῶν ταχυπλωτέρων
 πλοίων ἐκάστης νήσου, τὰ ὅποια παραπλέοντα τὰ παρά-
 λια τῆς Αἰγύπτου, νὰ κατασκοπεύωσι τὰ κινήματα τοῦ
 ἐχθροῦ, καὶ νὰ δώσωσιν εἰδῆσιν ἀμέσως περὶ ἐκάστου κι-
 νήματος αὐτοῦ, ἵνα ἐκπλεύσωσι καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα·
 οἱ Σπετσιῶται διορίσαντες ἓν πλοῖον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
 ταύτην, ἀνήγγειλαν τὰ περὶ τούτου τὴν 4 ἰουνίου εἰς τὴν
 Κυβέρνησιν, ὡς ἐφεξῆς· « καθ' ἣν ἐλάβομεν σήμερον δια-
 » ταγὴν ὑπερτάτην, τὴν ἐκπλευσιν ἐνὸς ἡμετέρου πλοίου
 » πρὸς κατασκόπευσιν τῆς ἐξόδου τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στό-
 » λου διακελεύουσιν, ἀμέσως διωρίσαμεν ἓν τῶν ταχυτέ-
 » ρων, καὶ γράψαντες πρὸς τοὺς συναδέλφους ἡμῶν κυ-
 » ρίους Ὑδραίους, ὡς ἐντελλόμεθα, περιμένομεν ἐκείθεν
 » τὴν ἀπόκρισιν » (α).

Ἀλλ' ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα κεναὶ ὑποσχέσεις μόνον ἐ-
 δίδοντο καὶ ἐγράφοντο ἄνευ πραγμάτων, ὁ δραστήριος
 Μεχμέτ Ἀλῆς, μὴ ὑποφέρων πλεόν τὴν μικρὰν μὲν ἀλ-
 λ' ἐπιζήμιον ταύτην φωλεὰν τῶν ἐχθρῶν του, τὴν Κάσ-

σον, διέταξε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στολίσκου του νὰ τὴν καταστρέψῃ διὰ πάσης θυσίας. Ὅθεν τὴν 15 Μαΐου ἡ ἀνωτέρω μνησθεῖσα αἰγυπτιακὴ μοῖρα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν νῆσον Κάσσον καὶ ἤρχισε νὰ πυροβολῇ δύο ὀλοκλήρους ἡμέρας τὰ δύο αὐτῆς παραθαλάσσια χωρία. Ὁ διευθύνων τὴν ἐκστρατείαν ταύτην Οὐσεῖμπεης, μετὰ τινων ἡμερῶν ἀκροβολισμοὺς, ἵνα σύρῃ ἀλλαχοῦ τὴν προσοχὴν τῶν Κασσίων, οἵτινες ἀντεπυροβόλουν αὐτὸν φιλοῖς ὅπλοις, διέυθυνε νύκτα τινὰ δεκαοκτὼ πλοιάρια μὲ στρατεύματα πρὸς τὸ ἐπάνω τῆς νήσου μέρος, ὅπου, προσποιοῦμενοι οἱ ἐντὸς αὐτῶν Τοῦρκοι ἀπόβασιν, καὶ πυροβολοῦντες ἀκαταπαύστως, ἐκάλεσαν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὴν προσοχὴν τῶν Κασσίων. Ταῦτοχρόνως πλῆθος Ἀλβανῶν ἐπὶ εἰκοσιτεσσάρων μεγάλων λέμβων, ἀπεβιβάσθησαν πρὸς τὸ κάτω τοῦ χωρίου Ἀγίας Μαρίνης μέρος, καὶ ἐπομένως ἄλλοι ἀκολούθως, εἰς τρόπον ὥστε, τὸ πρῶτὴ τῆς ἐπιούσης εὐρέθησαν ἔξω στρατοπεδευμένοι ὅλοι οἱ Τοῦρκοι. Ὁ Μπέης τότε ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Κασσίους νὰ προσκυνήσωσιν, ὑποσχόμενος νὰ διαφυλάξῃ τὴν ζωὴν των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των· ἀλλ' οἱ Κάσσιοι τοῦ ἐζήτουν προθεσμίαν· ὁ Μπέης τὴν ἀρνεῖται καὶ τοὺς βιάζει ν' ἀποκριθῶσιν· ἀπατηθέντες ἀπὸ τὰς ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις του οἱ κάττοι τῆς Ἀγίας Μαύρης, προσεκύνησαν πρῶτοι, καὶ ἀκολούθως οἱ τοῦ Ἀρβανιτοχωρίου· τινὲς δὲ τῶν Προκρίτων κατέφυγον εἰς τὴν νῆσον Ἀστυπαλαίαν. Λέγεται δὲ, ὅτι οἱ πρῶτοι ἀποβιβασθέντες ἦσαν Ἀλβανοὶ Χριστιανοί, καὶ ἐμπόδισαν ὁπωσοῦν τῶν Τούρκων τὴν ὁρμὴν εἰς τὴν σφαγὴν τῶν προσκυνησάντων, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ αἰχμαλωτίσωσι τὰς παρθένας, τὰς εὐεῖδεῖς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία, ἐξ ὧν λέγεται, ὅτι

ἔπεμψαν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας εἰς Αἴγυπτον καὶ Κρήτην. Ὁ Οὐσεΐμπεης ἀφοῦ ἐθανάτωσεν, ἔφησε καὶ ἀπηγχόνισέ τινας τῶν πρωτίστων τῆς νήσου, συνέλαβε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των, καὶ τὰ ἔστειλεν ὁμοῦ μὲ ἄλλους προὔχοντας τῆς νήσου εἰς Αἴγυπτον, συγχωρήσας εἰς τοὺς στρατιώτας του νὰ λεηλατήσωσιν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τὴν πόλιν. Ἀπειρα λάφυρα ἔκαμον οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων πραγμάτων, δεκαπέντε καλῶς ὀπλισμένα πλοῖα καὶ περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἄλλα πλοιάρια ἔπесαν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Τρία δὲ νέα πλοιάρια, μήπω κατηρτισμένα, τὰ ἔκαυσαν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τῶν 24 ὥρῶν ἀπηγόρευσε ἀυστηρῶς εἰς τοὺς στρατιώτας του τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ λεηλασίαν, καὶ ἐτιμώρησέ τινας αὐτῶν, παραβάοντας τὴν διαταγὴν του, θανατώσας τρεῖς Ἀραβας, ὡς πρωταιτίους. Τελευταῖον, προσκαλέσας Κασσίους ναύτας εἰς ὑπηρεσίαν ἐντὸς τῆς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του μείρας, ἐπὶ μισθῷ πεντήκοντα τευρκικῶν γροσίων κατὰ μῆνα, ἐναυτολόγησεν ἱκανοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν παρὰ κειμένων νήσων Σύμης καὶ Καρπάθου, καὶ ἀφήσας διοικητὴν ὀθωμανὸν ἐπὶ τῆς νήσου, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φέρων θριαμβευτικῶς μεθ' ἑαυτοῦ τὰ πλοῖα τῶν Κασσίων εἰς βρίκια, γολέττας καὶ ἄλλα μικρότερα (α). Πλὴν πολλοὶ γενναῖοι Κάσσιοι ἔγιναν θῦμα (β) τῆς πρὸς τὴν πατρίδα των τελείας ἀφοσιώσεώς των.

(α) Τὴν περιγραφὴν τῆς καταστροφῆς τῆς Κάττου ἐρανίσθημεν ἀπὸ τὴν Συνοπτ. Ἱστορ. τῶν Ἑλλήν. ναυμχ. Ἀντ. Μιχαύλη Τ. Α. σελ. 47, 48.

(β) Καπετὰν Μάρκος τις Κάσσιος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τινας τῶν κατοίκων τοῦ κατ' ἀνατολὰς τῆς νήσου κειμένου χωρίου, ἐπολε-

“Ενεκα τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐπικειμένου μεγάλου κινδύνου τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐκ τῆς συγχρόνου ἐμφανίσεως τῶν στόλων τῆς τε Αἰγύπτου καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκ τῶν πολλῶν παραστάσεων, αἵτινες ἐγένοντο ὑπὸ τε τῶν Κασιῶν κινδυνευόντων, καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν Ψαρῶν (α), ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα ἐκπλεύσῃ τέλος πάντων καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἔγραφε τὴν 9 Ἰουνίου πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τὰ ἑξῆς· « Αἱ πρὸς τὴν Πατρίδα συνδρομαί σας καὶ θυσίαι εἶναι πασίγνωστοι· πολλάκις τὸ ἔθνος κινδυνεῦον, » διεσώθη ἐκ τῆς θαλασσίου δυνάμεως τῆς νήσου ταύτης, » καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν· ἀλλ’ ἡ Διοίκησις ἐλπίζει πάλιν » καὶ ἤδη, ὅτι θέλετε συντρέξει ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ πρῶτον, οὕσα βεβαία, ὅτι εἰς τὰς γενναίας ψυχάς σας ἐνοικουῖσι τὰ πάθη τῆς συμπαθείας καὶ φιλοτιμίας. Κύριοι! » ἡ νῆσος Ὑδρα ἀπεφάσισε νὰ ἐκπλεύσῃ τὰ ἀνάλογα » πολεμικὰ πλοῖα εἰς ἀπάντησιν καὶ τοῦ ἐπαπειλουμένου » τούτου κατὰ τῆς Πατρίδος κινδύνου. Ὅθεν καὶ ἡ νῆσός

μῆσε γενναίως ἐναντίον δύο χιλιῶν Τούρκων τέσσαρας ὥρας, θανατώσας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἀλλ’ ἐπὶ τέλους οἱ Τούρκοι, ὁρμήσαντες κατ’ αὐτοῦ, τὸν συνέλαβον ζῶντα καὶ μὲ δεμένους χεῖρας τὸν ἔφερον εἰς τὸν Μπέην, ὁπότεν, αἰσθανθεὶς ὁ Μάρκος ὅτι δὲν ἦτο καλῶς δεδεμένος, λύεται ἐν τῷ ἄμα, καὶ ἀρπάσας τὴν μάχαιραν ἐνὸς τῶν παρεστώτων, ἐφόνευσε τρεῖς ὁρμήσαντες δὲ πάλιν κατ’ αὐτοῦ πολλοὶ Τούρκοι τὸν ἐθανάτωσαν, ἀποκόψαντες αὐτὸν μεληδόν.

(α) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 421, καὶ Ἀναργ. Σπετσ. Τ. Α. σελ. 755.

» σας θέλει φιλοτιμηθῇ συμφώνως μὲ αὐτὴν νὰ εὐγάλη
 » τὰ ἀνάλογά της. Τὸ ἔθνος ἀφιεροῖ καὶ ἤδη τὰς ἐλπίδας
 » του εἰς τὰς εὐσυμπαθήτους ψυχάς σας, διὰ ν' ἀποδιώ-
 » ξητε τὸν κίνδυνόν του· οἱ μισθοὶ αὐτῶν τῶν ἐκπλευσο-
 » μένων πλοίων σας θέλει πληρωθῶσιν εὐθὺς ἀπὸ τὴν Δι-
 » οίκησιν, ὅταν φθάσῃ τὸ ἐκ Ζακύνθου δάνειον, τὸ ὁποῖον
 » καὶ δι' ἄλλο δὲν ἐδυσκολεύθη ἕως ὥρας νὰ ἔλθῃ γρή-
 » γορα, εἰμὴ διότι ὁ Δοεινὰν ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σταγχώπ
 » ἀνεχώρησεν. Ἡλθον δὲ καὶ ἄλλαι διακόσιαι χιλιάδες
 » ταλλήρων τοῦ δανείου εἰς Ζάκυνθον ἀπὸ Λόνδραν. Προ-
 » σέτι μανθάνει ἡ Διοίκησις, ὅτι εἰς πεζοδρόμος ἀπὸ Λόν-
 » δραν, εἰς διάστημα δώδεκα ἡμερῶν, ἔφθασεν εἰς Κορ-
 » φούς, ὅστις ἐξάπαντος μέλλει νὰ ἔχῃ δευτέρας διατα-
 » γὰς τῶν δανειστῶν περὶ τῆς ἀνεμποδίστου πλέον παρα-
 » δόσεως τοῦ δανείου εἰς τὴν Διοίκησιν.»

Οἱ Σπετσιῶται καὶ πρὶν ἢ λάβωσι τὴν πρόσκλησιν ταύ-
 την τῆς Κυβερνήσεως εἶχον ἐτοιμάσει τὰ πλοῖά των· δυ-
 σαρεστημένοι ὅμως δικαίως κατὰ τῶν Ὑδραίων διὰ τὴν
 ἐπὶ τῶν Κρητικῶν χρημάτων ἀνάρμοστον διαγωγὴν των,
 ἀπήντησαν εἰς αὐτὴν ὡς ἐφεξῆς (α). «Τὴν ὑπ' ἀριθ. 1849
 » ἐλάβομεν, καὶ αὐθωρὶ ἐμάθομεν καὶ ἐξ Ὑδρας τὴν ἀ-
 » ξιοθρήνητον ἄλωσιν τῆς Κάσσου. Τὰ πλοῖά μας, ὡς ἐν
 » ἄλλοις ἡμῶν γράμμασιν ἐφανερώσαμεν ὅτι εἶναι ἔτοι-
 » μα, καὶ κατὰ τὴν διαταγὴν ἐκπλέουσι. Λέγομεν ὅτι εἶ-
 » ναι ἔτοιμα, πλὴν στεροῦνται σφαιρῶν καὶ πυρίτιδος,
 » ὥστε μετ' ὀλίγων ὥρῶν πόλεμον ἀφεύκτως ἀναχωροῦ-
 » σιν, ἀλλέως ἀλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· διὸ ἀναγκαζό-
 » μεθα ν' ἀναγγείλωμεν τῇ Σεβαστῇ (Κυβερνήσει) ὅτι,

(α) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 427—428.

» ἐὰν δὲν μᾶς δοθῇ ἡ ἀναγκαία ὕλη πρὸς πολέμῳ, θέλο-
 » μεν φροντίσει καὶ περιορισθῇ εἰς μόνην τῆς νήσου τὴν
 » ὑπεράσπισιν, ὅτι ἡ φιλοχρηματία καὶ τὸ φιλόπρωτον
 » διεχώρισαν τὴν Ἑλλάδα, εἰς τρόπον, ὥστε ἐκάστη πό-
 » λιν καὶ νῆσος μόνη καὶ μεμονωμένη ἀναγκάζεται νὰ
 » καταπολεμῇ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ Σουλτάνου. Ὁ-
 » τὴν ὁ κίνδυνος φθάσῃ ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς μας, τότε
 » ῥητορικοὶ καὶ ἐπαινετικοὶ κάλαμοι φιλοτιμοῦνται μὲ ἄ-
 » μιλλαν νὰ μᾶς παρακινήσωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἔ-
 » θνους· ὅταν δὲ αὐτοὶ εἶναι μακρὰν, τότε τὸ πάθος τῆς
 » πλεονεξίας καὶ τῆς φιλοπρωτίας μετέρχονται εἰς τὴν
 » Ἑλλάδα τὴν δυναστείαν της (α). Ἀπεκάμαμεν καὶ νὰ
 » ἐπαινώμεθα καὶ νὰ παρακινούμεθα· ἔργον τῆς Διοική-
 » σεως εἶναι, ἀφοῦ φανερώσῃ τὰ φρονήματά μας εἰς ὅλους
 » τοὺς Ἕλληνας, νὰ προλάβῃ καὶ ἄλλους ἐπερχομένους
 » κινδύνους, διότι ἂν ἀποφύγωμεν τὸν παρόντα, βεβαίως
 » χανόμεθα εἰς τὸν ἐπόμενον, ἐπειδὴ τρέχομεν εἰς τὸν
 » ὀλεθρόν μας καὶ ὄχι εἰς τὴν σωτηρίαν μας.»

» Τῇ 10 Ἰουνίου 1824.

» Πέμπομεν ἐπίτηδες εἰς παραλαβὴν τῶν ζητουμένων
 » ὕλῶν τὸν συμπολίτην μας εὐγενέστατον κύριον Ἰωάν-
 » νην Χ. Σπυρίδου.»

Ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀναμείναντες οἱ Σπετσιῶται εἰς μά-
 τιν τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀπεσταλμένου των καὶ τὰς ἀναγ-
 καίας πολεμικὰς ὕλας (β), ἐξεκίνησαν τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ

(α) Λόγοι ἀληθέστατοι.

Σημ. τοῦ Συγγρ.

(β) Μόλις τὴν 17 Ἰουνίου τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀπῆντησεν εἰς τοὺς
 Σπετσιώτας· ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῆς πυρίτιδος τὰ ἐξῆς· «Ἢ πυρίτις,

μηνὸς δεκαοκτῶ πλοῖά των, ἐν οἷς καὶ δύο πυρπολικά ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Κωνσταντῖνον Μπουκουβάλαν (α)· ἐξ Ὑδρας δὲ ἐξέπλευσαν τὴν 17 δώδεκα πλοῖα, ἐξ ὧν τὰ δύο πυρπολικά ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Γ. Σαχτούρην (β).

» διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἀναφέρετε, δὲν εἶναι ἱκανὴ εἰς τὸ φρούριον
 » τοῦτο διὰ τὰς στὰς σταλῆ, διότι μόνον τριάκοντα καντάρια ἄφην-
 » σαν οἱ κατέχοντες αὐτὸ πρότερον, τὴν δὲ λοιπὴν κατέκαυσαν
 » καὶ τὴν ἑκαμὴν περανάλωμα τοῦ τυχόντος.» Σπετσ. Ἀναργ.
 Γ. Α. σελ. 756.

(α) Κωνστ. Μπουκουβάλας, ἀντιναύαρχος, Θ. Γ. Μπότσης, Ν. Α. Κυριακοῦ, Ἀνάργυρος Α. Ἀναργύρου, Ἀνάργυρος Π. Ἀναργύρου, Ν. Τσοχαντάρης, Νικ. Μυλωνᾶς, Γεώργιος Ὁρλάνδος, Ἰω. Π. Παντελῆ, Γ. Κοκκοράκης, Γκίκ. Τσούπας, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Κυρ. Ἀνδρουῖτσος, Κοσμ. Λάμπρου, Θεόδ. Σάντου καὶ Ἰω. Σάντου—καὶ πυρπολῆται Λάζχος Μουσιῦς καὶ Λέκκας Ματρώζης.

(β) Γ. Σαχτούρης ἀντιναύαρχος, Λάζ. Παναγιώτας, Ἰω. Ζάκας, Δ. Κιοσές, Χρ. Δημητρίου, Γ. Νέγκας, Λάζ. Παπαμανώλη, Στ. Ι. Δοκοῦ, Π. Γενίτης, Κ. Μπελεμπίνης, καὶ πυρπολῆται Λεονάρδος Θεοδωρῆ καὶ Γεωργίου. Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ παρὰδόξως δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τοῦ οὔτε αὐτὸν τὸν Φίλ. τοῦ Νόμ. ἐφημ. Ὑδρας, ἀριθ. 27, 28, ἐνῶ ῥητῶς ἀναφέρεται « Σήμερον ἐξέπλευσεν ὁ στόλος τῶν Σπετσῶν, αὔριον δὲ ἐκπλέει ὁ τῆς νήσου ταύτης, » οὔτε τὴν ἐφημ. Ἑλλήν. Χρον. τοῦ Μεσολογγίου, ἀριθ. 54, σελ. 68 λέγουσαν· « 18 πλοῖα ἀπὸ Σπέτσας, καὶ 12 ἐξ Ὑδρας ἐκπλευσαν » ἀλλ' ἀπλῶς μόνον λέγει, ὅτι « μόλις τὴν 17 ἐξέπλευσεν ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα ὑπὸ τὸν Γ. Σαχτούρην πρὸς βοήθειαν τῆς Κάσσου, » οὐδαμῶς ἀναφέρων περὶ Σπετσιωτικῶν πλοίων. Ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν Ἀντ. Μιαούλην Γ. Α. σελ. 47, ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, ὅστις ἀναφέρει τὴν Σπετσιωτικὴν μοῖραν, ἐλαττογῶν μόνον (κατὰ τὸ σύνθημα) τὸν ἀριθ-

Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν τῆς ἐκπλεύσεως τῶν πλοίων των, οἱ Σπετσιῶται εἰδοποίησαν τὴν Κυβέρνησιν περὶ τούτου διὰ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου των· «Εἰςτοποιοῦμεν τὴν Σεβαστὴν » (Διοίκησιν), ὅτι ὁλος ὁ ἡμέτερος στόλος ἀναχωρεῖ ἤδη » ἐντεῦθεν, καὶ κατ' εὐθείαν πρὸς Κάσσον διευθύνει τὰς » πρῶρας· εὐχόμεθα τοιγαροῦν πρὸς Θεὸν νὰ ἐπιβραβεύσῃ » εἰς αὐτὸν οὐρανόθεν τὴν νίκην, πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόμα- » τὸς του, καὶ εὐλόγησιν τοῦ λαοῦ του» (α).

Τὴν 20 τοῦ μηνὸς ἀμφοτέραι αἱ μοῖραι, ἐνωθεῖσαι εἰς τὴν νῆσον Θήραν, ἔτρεξαν πρὸς τὴν Κάσσον, ὅπου ἔφθασαν τὴν 21 Ἰουνίου· ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ ἐχθροὶ εἶχον πρὸ ἡμερῶν καταστρέψει τοὺς δυστυχεῖς Κασσίους.

Μὴ προφθάσαντα ἐγκαίρως τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, εὔρον τὴν μὲν Κάσσον ὑποδεδουλωμένην, τοὺς ἐχθροὺς φυγόντας καὶ τοὺς ἀτυχεῖς Κασσίους ὑποτεταγμένους. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ὁ ὀθωμανὸς διοικητὴς τῆς Κάσσου κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Κάρπαθον, καὶ ἡ Κάσσος ἔμεινε πάλιν ἐλευθέρᾳ· ἀλλ' ἡ καταστροφὴ αὐτῆς ἦτο πλήρης· οἱ δὲ πλοίαρχοι τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἀφοῦ περιέθαλψαν κατὰ τὰ ἐνόντα τοῦ Κασσίους, ἐσυμβούλευσαν αὐτοὺς ν' ἀφήσωσι τὴν ἐρημωθεῖσαν πατρίδα των καὶ νὰ μετοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἤθελον τοὺς φέροι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα. Οἱ Κάσσιοι ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πρακτέου· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔδωκαν τὴν ἀπάντησιν, ὅτι, εἰς τὴν αὐτὴν πτωχείαν περιπεσόντες, δὲν δύνανται νὰ μετανα-

μὸν τῶν πλοίων. Εἰς τὸ αὐτὸ λάθος περιέπεσε καὶ ὁ Κ. Παπαρ-
ρηγόπουλος εἰς τὴν Ἱστορ. Ἑλλ. ἔθν. Μέρ. Α. Κεφ. Α σελ. 155.

(α) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 433.

στεύσωσι (α). Τὰ Ἑλληνικά πλοῖα, ἀκούσαντα τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν τῶν Κασσίων, ἔμαθον συγχρόνως ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐκ τῆς εἰδήσεως δὲ ταύτης ἐβιάσθησαν νὰ τεθῶσιν εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν εἰς τὰ πανία καὶ νὰ τρέξωσι πρὸς τὴν Σάμον, κατὰ τῆς ὁποίας ἐνόμιζον, ὅτι ἐσχόπευεν ὁ ἐχθρικός στόλος. Ἐνῷ δ' ἐκ Κάσσου ἀμφότεραι αἱ μοῖραι ἔπλεον πρὸς τὴν Σάμον μὲ ἐναντίους ἀνέμους, ἔμαθον κατὰ τὴν νῆσον Θήραν παρὰ τινος αὐστριακοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου τὴν 25 τοῦ μηνὸς τὴν παρὰ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου αἰφνίδιον καὶ ἀνέλπιστον καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, συμβάσαν τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἰουνίου.

Ὁ Χοσρέφ ἢ Τοπάλ πασσαῖς, ναυαρχῶν τότε τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, καὶ ἔχων ῥητὴν διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτη νὰ καταστρέψῃ διὰ πάσης θυσίας τὴν νῆσον Ψαρὰ, ἀνὴρ ὅχι τόσον ναυτικός, ὅσον νουνεχῆς, πολιτικός καὶ δραστήριος, θέσας εἰς ἐκτέλεσιν τὸ σχέδιόν του ὑπὸ μεγάλῃν μυστικότητι, ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου περὶ τὴν 13 καὶ 17 Ἀπριλίου μεθ' ὅλου τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, συγκειμένου ἐκ τριάκοντα καὶ τεσσάρων μὲν πολεμικῶν πλοίων παντὸς εἶδους, πολλῶν δὲ ἄλλων φορτηγῶν· ἐκ δὲ τῶν φορτηγῶν πλοίων, τὰ μὲν ἄφησεν εἰς Μιτυλήνην, ἔνθα περιεμένοντο οἱ κατὰ τὰ παράλια τῆς

(α) Ἐκθεσις τοῦ ἀντιναύάρχου Σπετσῶν Κωνσταντίνου Βουκουβάλα πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν. Ἀρχ. Δήμ. Σπετσ. φακελ. τοῦ 1824. Πολλοὶ ὅμως τῶν Κασσίων μετὰ ταῦτα μετενάστευσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τῆς νευτιλίας τῶν ἀπέκτησαν καὶ πλοῖα καλὰ καὶ περιουσίας.

Μικρὰς Ἀσίας στρατολογούμενοι, ἄλλα δὲ διεύθυνεν εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Πρὸ τῆς εἰδήσεως τῆς ἐξόδου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, οἱ Ψαριανοὶ ἀνεκάλεσαν ἀρχὰς Ἀπριλίου τὰ εἰς τὸν Ἐρετριακὸν κόλπον πλοῖά των· ἀλλ' ἵνα μὴ μείνη ἐλευθέρα ἡ εἴσοδος εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἠδύναντο νὰ ἐφοδιάσωσι τὸ φρούριον τῆς Χαλκίδος, ἀπέστειλαν ἐν πυρπολικόν, διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν Νικόλαον Βρατσάνον καὶ ἐν μύστικον· ἀφοῦ δὲ ἀπῆλθον ταῦτα καὶ ἐφύλαττον τὸν ἀποκλεισμόν, αὐστριακὸν ἐμπορικὸν πλοῖον, φέρον τροφὰς μ' ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τοῦ Ἑλληνος πλοιάρχου, εἰσῆλθεν ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Χαλκίδος. Ὁ Ἑλλήν πλοίαρχος, βλέπων τὰς προσπαθείας του ματαιωθείσας, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ψαρὰ. Πρὶν δὲ ἀνακαλέσῃ καὶ τὰ εἰς τὸ ἀρχτικὸν μέρος τοῦ ἀποκλεισμοῦ πλοῖά της, ἡ Βουλὴ τῶν Ψαρῶν ἀπέστειλε καὶ ἐκεῖ ἐν πυρπολικόν ὑπὸ τὸν Δημήτριον Κουτσοῦκον, ἵνα μὴ μένη καὶ ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἡ εἴσοδος ἐλευθέρα εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ προσέρχωνται ἀκολούθως εἰς τὸ φρούριον τῆς Χαλκίδος. Μόλις δ' ἔνεκα τῆς ἀνακλήσεως ἐξῆλθον τοῦ κόλπου τὰ Ψαριανὰ πλοῖα, εἰσῆλθον τὰ Τουρκικὰ, ἀπεβίβασαν τοὺς Γιανιτσάρους καὶ λοιποὺς στρατιώτας καὶ διέλυσαν τὴν πολιορκίαν τῆς Εὐβοίας. Ὁ δὲ Κουτσοῦκος, μὴ ἐυνηθεὶς νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κόλπου μὲ τὸ πυρπολικόν του, τὸ ἔκαυσεν εἰς τὸ Μαρτίνι τὴν 23 Ἀπριλίου, καὶ καταβάς μετὰ τοῦ πληρώματός του διὰ ξηρὰς εἰς Ἀθήνας, ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς Ψαρὰ (α).

Λύσας τὴν πολιορκίαν τῆς Εὐβοίας ὁ ἐχθρικός στόλος

(α) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 292—293.

καὶ ἐνδυναμώσας ἱκανῶς τὰ φρούρια αὐτῆς, ἀνήχθη πάλιν πρὸς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Παραλαβὼν δὲ ἐκ Θεσσαλονίκης ἕως ἑξ̄ χιλιάδας στρατιώτας Ἀλβανούς, καὶ ἐκπλεύσας ἐκεῖθεν περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου, προσωρμίσθη εἰς Μιτυλήνην, ὅπου, ἐπιβιβάσας ἐν ταῖς πλοίοις καὶ τὰ εἰς τὰ πέριξ ἐκεῖνα ἔτοιμα ὄντα ἰσάριθμα στρατεύματα, ἐκαιροφυλάκτει ἐκεῖ ἕως οὗ, εὐρὼν καιρὸν καὶ ἄνεμον ἁρμόδιον, ἐπιπέση αἰφνιδίως κατὰ τῶν Ψαριανῶν. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ Ψαριανοὶ καὶ εἰδοποιήθησαν ἐγκαίρως περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ τὴν Κυβέρνησιν εἰδοποίησαν περὶ τούτου τὴν 15 Ἰουνίου (α), καὶ προσθέτοντες ὅτι τὰ πλοῖά των εἰσὶν ἔτοιμα, ἐζήτησαν τὴν ἐκπλευσιν τῶν πλοίων καὶ τῶν ἄλλων δύο συναδέλφων νήσων, καὶ χρηματικὰς βοηθείας· συγχρόνως δὲ εἰδοποίησαν καὶ τὰς ἄλλας δύο ναυτικὰς νήσους. Ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν κρίνων τις, δύναται ἀνενδοιάστως νὰ εἴπῃ ὅτι, ἐὰν παρῆσαν εἰς Ψαρὰ καὶ τῶν ἄλλων δύο νήσων αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις, ἐξάπαντος τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ ἐματαιοῦντο, ὥς ἐματαιώθησαν πολλάκις κατὰ τε τὴν Σάμον καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἡ Κυβέρνησις, ἀπαντήσασα εἰς τοὺς Ψαριανούς τὴν 20 Ἀπριλίου, «Ἐπῆνεσε τὸν ζῆλόν των, καὶ ἀνήγγειλεν » αὐτοῖς τὴν ἐτοιμασίαν τῶν πλοίων καὶ τῶν ἄλλων δύο » συμμάχων καὶ συναθλουσῶν αὐτοῖς νήσων, ὥς ἐπίσης » καὶ ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια ηὐδόκησε καὶ ἐπρόφθαπεν εἰς » Ζάκυνθον μέρος τοῦ δανείου, ὁ κομιστὴς τοῦ ὁποίου ἔ- » φθασε καὶ εἰς Ἀργος» (β). Ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐνῶ τὸ

(α) Ἐπισ. Ψαρ. πρὸς τὴν Διοίκ. ἐν Ὑπομν. Κ. Νικηδ. Τ. Α. σελ. 387.

(β) Δύτιθι σελ. 390.

δάνειον εἶχε φθάσει εἰς Ζάκυνθον, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο ἀκόμῃ νὰ διαθέσῃ εὖτ' ἐλάχιστον μέρος αὐτοῦ. Αὐθημερόν δέ, ἤτοι τὴν 20 Ἀπριλίου, τὸ Ἐκτελεστικὸν ἐζήτησε παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ τὴν ἀπόφασιν τοῦτου, περὶ τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, προτεῖναν, Α'. Καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν νὰ διορισθῇ στρατολογία ἑμμισθος ἀπὸ τριάκοντα πέντε χιλιάδας· Β'. Ναυτικὴ δύναμις, νὰ διορισθῶσι πεντήκοντα πλοῖα πολεμικὰ καὶ δεκαπέντε πυρπολικά· Γ'. Διὰ τ' ἀνωτέρω πλοῖα νὰ διορισθῶσι 4300 ναῦται.» Τὸ δὲ Βουλευτικὸν ἀπήντησε τάδε· « Εἰς ἀπάντησιν τοῦ προβουλεύματος ὑπ' ἀριθ. 1050, περὶ τοῦ Α' ἄρθρου, δηλαδὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν στρατολογίας, θέλει σκεφθῇ τὸ Βουλευτικόν, ἀφοῦ λάβῃ τοὺς ζητηθέντας ὑποθετικοὺς λογαριασμούς· ἐν τοσοῦτῳ ὁμως περὶ τῆς Κρήτης λέγει νὰ ληφθῇ ἀμέσως καὶ δραστήριος φροντίς, καὶ τῆς στερεᾶς τὴν δύναμιν, καὶ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ κατ' ἄλλας πληροφορίας, διορίζει εἰς τέσσαρας χιλιάδας.

» Ὅσον δὲ περὶ τοῦ Β', ἀποφασίζει τὸ Βουλευτικόν πεντήκοντα ἐν πλοῖα πολεμικὰ, καὶ δεκατέσσαρα ἡφαίστεια, καὶ νὰ φυλαχθῇ ἡ συμφωνηθεῖσα μεταξὺ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων ἀναλογία· καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν διορισθησομένων ναυτῶν εἰς ποσότητα 4,300, κατὰ τὸ Γ' ἄρθρον· καὶ ἐπειδὴ ἔφθασε μέρος τοῦ δανείου καὶ περισσότερον ἐντὸς ὀλίγου, δίκαιον καὶ συμφέρον νὰ προκαταλάβωμεν τὸν ἐχθρὸν μὲ τὴν ταχεῖαν ἐκπλευσιν τοῦ στόλου μας, καὶ νὰ προφθάσωμεν τὴν Κρήτην πρὸς περισσotέραν στερεώσιν καὶ ὑπόληψιν τοῦ ἔθνους» (α).

(α) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Γ. Α. σελ. 394.

Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα οἱ Σπετσιῶται ἀνήγγειλαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι κατεγίνοντο δραστηρίως εἰς τὴν ἐτοιμασίαν τῶν τῆς ἀναλογίας των πλοίων, καὶ ἡρώτων αὐτὴν ἐὰν ἠδύναντο νὰ λάβωσι πρὸς χρῆσιν πυρπολικῶν δύο Σφακιανὰ πλοῖα ὑπὸ σημαίαν Γαλλικὴν, ἐλλιμενισμένα εἰς τὴν Μῆλον. Ἡ Κυβέρνησις, ἀπαντῶσα εἰς ταῦτα, ἔγραψε τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὰ ἐξῆς· « Ἀνεγνώσθη ἡ » κατὰ τὴν 22 τοῦ παρόντος ἀναφορά σας· ἡ Διοίκησις » ἐπληροφόρηθη ὅτι καταγίνεσθε, προετοιμάζοντες τὰ κα- » τ' ἀναλογίαν τῆς ἐκπλεύσεως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πλοῖά » σας. Ἐπαινεῖ τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν σας, καὶ προ- » τρέπεσθε, συνεννοηθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν νήσων ἐν » καιρῷ, νὰ συνεκπλεύσητε εἰς ἀντιπαράταξιν κατὰ τοῦ » ἐχθρικοῦ στόλου. Διὰ τὰ εἰς Μῆλον δύο Σφακιανὰ πλοῖα » ὑπὸ σημαίαν Γαλλικὴν, τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ ἐξετασθῇ, » καὶ ἂν δὲν ἡμπορῇ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παραμικρὰν βλάβην, » ἡ Διοίκησις θέλει σᾶς ἐξαποστείλῃ ἀμέσως διαταγὴν » διὰ νὰ τὰ παραλάβητε. Ἄν ὁμως ἡξεύρητε εἰς κανὲν » ἄλλο μέρος τοιαῦτα Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐπιτήδεια διὰ πυ- » ραλωτὰ, θέλετε τὸ φανερώσει εἰς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ » ἐξαποσταλῇ διταγὴ » (α)

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ Βουλευτικὸν ἔγραψε πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν περὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου (β), καὶ περὶ τῶν σκοπῶν αὐτοῦ κατὰ τῆς Σάμου καὶ τῶν Ψαρῶν. Ἄλλ' ὑπέθετεν, ὅτι ἡ φήμη αὕτη ἦτο πλαστὴ, καὶ ὅτι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τοῦ ἐ-

(α) Ἀναρχ. Σπετσ. Τ. Α. σελ. 748, καὶ Ὑπόμν. Κ. Νικοδήμ. Τ. Α. σελ. 394.

(β) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 395.

χθροῦ ἀπέβλεπε τὴν Εὐβοίαν, τὴν ἐπισίτισιν τῶν περὶ τὸν
 Μαλιακὸν κόλπον στρατευμάτων, καὶ τὴν συμπαλαβὴν
 τῶν ἐν τῷ κόλπῳ Βώλου πλοίων· προσέθετε δὲ, ὅτι «Οἱ
 » ἀδελφοὶ νησιῶται, οἵτινες μεγαλοψύχως εἰς ἄλλας
 » πλεόν χριστίμους περιστάσεις οἰκονόμησαν καὶ ἐπροφύ-
 » λαξαν τὸ ἔθνος, παρακαλοῦνται καὶ τώρα, ὅπου παρὰ
 » πόδας ἔχομεν, τῇ τοῦ Θεοῦ βοθείᾳ, τὰ χρήματα, ὡς
 » καλοὶ καὶ ζηλωταὶ πατριῶται, καὶ ταύτην τὴν φορὰν νὰ
 » κάμωσι τὰ ἀδύνατα δυνατὰ διὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἐν-
 » ὅσω νὰ φθάσωσι τὰ χρήματα, προκαταλαμβάνοντες τὰ
 » ἐπαπειλούμενα δεινά.»

Ὅ,τι ἔγραφε πρὸς τοὺς Σπετσιώτας καὶ Ψαριανοὺς ἡ
 Κυβέρνησις, τὰ αὐτὰ ἔγραφε καὶ πρὸς τοὺς Ὑδραίους,
 προτρέπουσα καὶ τούτους νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ πλοῖά των
 ἐναντίον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· πλὴν οἱ Ὑδραῖοι ἀπήντη-
 σαν τὴν 31 Ἀπριλίου τὰ ἐξῆς· « . . . Μὲ πόνον ὁμως
 » τῆς ψυχῆς μας σᾶς λέγομεν, ὅτι μέρος μὲν ἐτοιμάζον-
 » ται, μέρος δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐτοιμασθῶσι, καθὼς καὶ
 » ἀδύνατον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ στόλου μας, χωρὶς πρό-
 » τερὸν νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα τὰ χρήματα. Δὲν ἀγνοοῦμεν
 » τὰς ἐτοιμασίας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ δὲν μᾶς λανθάνει ἡ ἀ-
 » νάγκη διὰ νὰ τὸν ἀπαντήσωμεν καὶ ματαιώσωμεν ἐν
 » καιρῷ τοὺς σκοποὺς του. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν
 » Σ. Διοίκησιν νὰ κάμῃ πάντα τρόπον, διὰ νὰ στείλῃ ὅσον
 » τάχιον νὰ παραλάβῃ τὰ χρήματα, καὶ νὰ πέμψῃ ἐνταῦ-
 » θα τ' ἀναγκαῖα εἰς τὴν διωρισμένην ἐκστρατείαν.»

Ὡς ἔπραξαν οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ψαριανοί, οὕτω καὶ
 οἱ Ὑδραῖοι ἠδύναντο ἐκ τῶν ἐνόντων μέσων νὰ ἐξοπλί-
 σωσι μέρος τῶν πλοίων των, ἀφοῦ μάλιστα τὸ δάνειον
 ἦτον ἐπὶ θύρας· ἀλλ' εἶναι ἀληθές, ὅτι οὔτε ἡ Κυβέρνησις,

οὔτε οὐδείς ἄλλος ἤλπιζον ποτέ, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἤθελε προσβάλει τὰ Ψαρὰ τόσον ταχέως καὶ ἀπροδοκῆτως. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, θεωρήσασα ὡς ἀναγκαιοτέραν τὴν ἀποστολὴν ναυτικῆς δυνάμεως πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κάσσου, τῆς ὁποίας ὁ κίνδυνος ἦτον ἤδη γνωστός, οὐδεμίαν πρόνοιαν περὶ Ψαρῶν ἔλαβεν, ἀλλὰ διέταξε νὰ ἐκπλεύσωσι τὰ πλοῖα ὑπὲρ τῆς Κάσσου.

Εἰπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος, παραμονεύων παρὰ τὴν Μιτυλήνην, ἐκαιροφυλάκτει νὰ εὕρῃ τὴν ἀρμοδίαν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν Ψαρῶν. Μετὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰουνίου, γαλήνῃ ἄκρα, ἐκτὸς μικρᾶς ζεφύρου αὔρας, ἐπεκράτησεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Τὴν δὲ 16 τοῦ αὐτοῦ, δεκαπέντε πολεμικὰ πλοῖα καὶ ἓν δίκροτον, ἡ Ναυαρχίς, ἐπλησίασαν εἰς τὰ Ψαρὰ πρὸς κατασκόπευσιν. Φθάσαντα δὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ ἀγίου Γεωργίου, οἱ Ψαριανοὶ τὰ ἐκανονοβόλησαν καὶ ἔκοψαν τὸ στράλιον τοῦ φλώκου τῆς πλησιεστέρας φεργάτας, ὅστις καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· τότε ἡ φεργάτα ἀπεμακρύνθη· ὅτε δ' ἔφθασαν τὰ ἐχθρικά πλοῖα ἀπέναντι τῆς πόλεως, ἡ Βουλὴ διέταξε δύο ἐκ τῶν πυρπολικῶν τῆς, τὸ τοῦ Κανάρη καὶ τὸ τοῦ Μαμούνη καὶ ἐξῆλθον κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, τὰ ὅποια, ἰδόντα τὰ πυρπολικά, ἀπεμακρύνθησαν μὲν, ἀκολουθοῦντα ὅμως τὴν πορείαν των κατεσκόπευον τὴν νῆσον. Τὰ δὲ πυρπολικά ἐπέστρεψαν καὶ ἠγκυροβόλησαν.

Τὴν 17 ἡ Βουλὴ τῶν Ψαρῶν ἔπεμψεν ἐπίτηδες ταχύπλουν εἰς Ὑδραν καὶ Σπέτσας, καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ τοὺς Παραστάτας τῶν Ψαρῶν, εἰδοποιοῦντες τὴν γενομένην κατασκόπευσιν τῆς νήσου των παρὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ αἰτοῦντες τὸν ἔκπλουν τοῦ Ἑλληνικοῦ στό-

λου (α). Τὴν 18 Γαλλικὸν πολεμικὸν πλοῖον κατέπλευσεν εἰς Ψαρά, ἥ δὲ Βουλὴ ἀπέστειλε τὸν Α. Μοναρχίδην πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πλοίαρχου, καὶ ἵνα πληροφορηθῇ καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀπελθὼν ὁ Μοναρχίδης ἤκουσεν ἀπὸ τὸν πλοίαρχον τοῦ Γαλλικοῦ πλοίου τὰς μεγάλας τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις, καὶ ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Καπετὰν πασσᾶ εἶναι ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ν' ἀφήσῃσιν ἔρημον τὴν νῆσόν των διὰ νὰ μὴ χυθῇ αἷμα. Ὁ Μοναρχίδης ἀπήντησεν, ὅτι ἀδιαφοροῦσι περὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὅτι θὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ὑπὲρ τῆς πατρίδος των ἔκαμαν, διότι ἀγωνίζονται ὑπὲρ ἀνακτήσεως πατρίδος καὶ δικαιομάτων. Ἐνῷ δὲ συνωμίζουν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, παρετήρησεν ὁ Μοναρχίδης, ὅτι πλησίον τοῦ πλοίαρχου ἦσαν καὶ ἕτεροι δύο ἄνθρωποι, ἐνδεδυμένοι εὐρωπαϊστὶ, φοροῦντες εἰς τὴν κεφαλὴν των φέσι, καὶ φέροντες πώγωνα· ὡμίζουν δὲ γαλλιστί. Εἰς ἕτερον δὲ μέρος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἱστάμενοι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πλοίου, ἔκαμνον νεύματα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Μοναρχίδην, ἐννοοῦντες ὅτι οἱ δύο ἱστάμενοι πλησίον τοῦ πλοίαρχου των ἦσαν Ὁθωμανεῖ· καὶ ὄντως ὁ Μοναρχίδης τὸ ἐνόησε. Δὲν εὐχαριστήθησαν δὲ οἱ ἀξιωματικοὶ εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὥς φιλελεύθεροι ἐπλησίασαν τὸν Μοναρχίδην καὶ τοῦ εἶπον σιγανὰ, ὅτι οἱ ἱστάμενοι πλησίον των εἶναι Ὁθωμανοί, μεμφέντες καὶ τὸν πλοίαρχόν των ὥς τουρκίζοντα (β).

(α) Ἐκ τοῦ Ὑπομν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 444.

(β) Ὑπόμν. Κ. Νικοδ. Τ. Α. σελ. 444. Ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τούτου ἐρανίσθημεν καὶ τὰ ἀνωτέρω, καὶ τὴν περιγραφὴν τῆς κατὰστροφῆς Ψαρῶν.

« Τὴν δὲ 20 τοῦ Ἰουνίου ὁ τῶν Ψαρῶν τηλέγραφος ἐ-
 » σήμανεν, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος, οὐριοδρομῶν ἀπὸ τὸ Σίγ-
 » κρι τῆς Μιτυλήνης, πλέει πρὸς τὰ Ψαρά. Οἱ Ψαρια-
 » νοὶ, μὴ γνωρίζοντες ποῦ ὁ ἐχθρὸς ἔχει σκοπὸν νὰ κάμῃ
 » ἀπόβασιν, ἐτοποθέτησαν ἐφ' ὅλης τῆς νήσου τῶν τὰς δυ-
 » νάμεις τῶν. Εἶναι δὲ τῶν Ψαρῶν ἡ θέσις ὡς ἐφεξῆς·
 » Εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ ἁ-
 » γίου Γεωργίου ἕως εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, καὶ δυτικῶς
 » ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον ἕως εἰς τοῦ Ῥούσσου τὴν Πούν-
 » ταν, ὁ ἐχθρὸς δύναται νὰ κάμῃ εὐκόλως ἀπόβασιν μὲ
 » βόρειον ἄνεμον, ἀλλ' εὐχὴ ὅταν πνέῃ ἀθρόος. Ἀπὸ δὲ
 » τοῦ Ῥούσσου τὴν Πούνταν ἕως εἰς τοῦ Μαρκάκη τ' ἀ-
 » κρωτήριο, γίνεται ἄνεμος, ἀλλὰ μὲ γαλήνην καὶ μὴ
 » ὑπαρχόντων κυμάτων τοῦ βορείου ἀνέμου, διότι καὶ γα-
 » λήνη ἂν ᾔηται, ὑπαρχόντων κυμάτων τοῦ βορρᾶ, ἐπειδὴ
 » ταῦτα κτυπῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν, αἱ λέμβοι δὲν δύνανται
 » νὰ πλησιάσωσιν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Μαρκάκη τὸ ἄκρον, ἀνα-
 » τολικῶς ἕως κάτωθεν εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ ἁγίου Γε-
 » ωργίου, ἔχει καὶ ἀποτόμους βράχους καὶ μέρη δι' ἀπό-
 » βασιν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἰς τὴν παραλίαν εἶναι εὐπρόσι-
 » τα, ὅταν δὲν πνέῃ βόρειος ἄνεμος, διότι, ὅταν πνέῃ,
 » οὗτ' εἰς αὐτὰ αἱ λέμβοι δύνανται νὰ πλησιάσωσιν ἐκ
 » τῶν κυμάτων, οὔτε τὰ πλοῖα δύνανται ἐκ τοῦ ἀνέμου
 » καὶ τῶν κυμάτων νὰ διαμείνωσι διὰ νὰ κάμωσιν ἀπόβα-
 » σιν. Τὴν δὲ τεχνητὴν ὀχύρωσιν εἶχον ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ
 » ἁγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ Ἀδάμ, ὅπου ὁ ἐ-
 » χθρὸς ἠδύνατο νὰ κάμῃ εὐκόλως ἀπόβασιν. Τὰ πολε-
 » μικά πλοῖα ἔθεσαν εἰς τοὺς δύο λιμένας, πόλεως καὶ
 » νησιῦ, εἰς θέσιν, ὥστε νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν ἐ-
 » χθρῶν. Ὁ ἀριθμὸς λοιπὸν τῶν κανονίων τῆς ξηρᾶς καὶ

» τῶν πλοίων, ἀνέβαινεν εἰς 310 καὶ ἐπέκεινα. Διέταξε δὲ
 » ἡ Βουλὴ ἐπὶ τῶν διαφόρων τῆς νήσου θέσεων ἄνδρας,
 » οὓς ἐνόμισεν ἀξίους, ἐπιφυλάξασα εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀνω-
 » τάτην διεύθυνσιν τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν.

» Τοποθετήσαντες οἱ Ψαριανοὶ τὰς δυνάμεις των πα-
 » ρετήρουν τὸν ἐχθρικὸν στόλον ποῦ διευθύνεται· ἀλλὰ τὸ
 » πολυάριθμον τῶν πλοιαρίων του ἐκάλυπτε τὴν θάλασ-
 » σαν, καὶ διὰ τὰς ἔνθεν κἀκεῖθεν κινήσεις αὐτῶν, δὲν ἤ-
 » δύναντο νὰ μετρηθῶσιν ἀκριβῶς· ἐμετρήθησαν δὲ διακό-
 » σια τριάκοντα πέντε μεγάλα καὶ μικρά, ἐκτὸς ἐκείνων
 » ὅσα ἔνεκα τῆς ἀποστάσεώς των δὲν διεκρίνοντο· ἔφερε
 » δὲ οὗτος ὁ πολυάριθμος στόλος τὸν πρὸ πολλοῦ κατὰ
 » διχαταγὴν τοῦ Σουλτάνου εἰς τὰς δύο Ἡπείρους Ἀνα-
 » τολῆς καὶ Δύσεως, πολυάριθμον στρατόν (α). Κατευ-
 » θυνόμενος μὲ τὴν αὖραν τοῦ βορρᾶ πρὶν τῆς δύσεως τοῦ
 » ἡλίου, ἐπλησίασεν εἰς τὸν Κάναλον καὶ ἤρχισεν ἡ μά-
 » χη. Τὰ πολεμικὰ πλοίαρια μὲ τὰς σαλοῦπας, τὰ πλοι-
 » αρια καὶ τὰς λέμβους, προσεπάθουν νὰ κάμωσιν ἀπό-
 » θκασιν, συγχρόνως ὅμως καὶ ἡ μικρὰ αὖρα τοῦ βορρᾶ
 » ἔπαυσε καὶ ἐγένετο γαλήνη. Γενομένης δὲ πεισματώ-
 » δους μάχης, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόβασις, ὁ δ' ἐχθρὸς ἀπεσύρ-
 » θη τῆς μάχης τὴν τρίτην ὥραν τῆς νυκτός· ἡ νύξ ἐπ-
 » ἤλθε μὲ συμπτώματα βορείου ἀνέμου, ἥτοι μὲ συχνὰς
 » ἀστραπὰς, καὶ μὲ βιαίαις κινήσεις καὶ μετατοπίσεις τῶν

(α) Ὁ Κ. Νικόδ. ἐν ὑποσημειώσει τοῦ ὑπομν. του Τ. Α. σελ.
 447. ἀναριθμᾷ τὸν ἀριθμὸν τοῦ στρατοῦ ὃν ἔφερε κατὰ τῶν
 Ψαρῶν ὁ ἐχθρικὸς στόλος εἰς 28,000. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὑπερ-
 βολὴ, ὁ δὲ ἀληθὴς ἀριθμὸς κατὰ πιθανολογίαν δὲν ὑπερέβαινε
 τὰς 14,000 ὡς ἔγγιστα.

» διατιόντων ἀστέρων ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλο μέρος· τὰ δὲ συμ-
 » πτώματα ταῦτα κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν ναυτικῶν
 » προμηνύουσιν, ὅτι ταχέως θὰ πνεύσῃ σφοδρὸν μελτέμι
 » (βόρειος ἄνεμος). Ὅλοι δὲ οἱ Ψαριανοὶ κατὰ τὰς πα-
 » ρατηρήσεις ταύτας προσεδόκουν νὰ πνεύσῃ ὁ ἄνεμος.
 » Ἀλλ' ἡ νύξ κατὰ δυστυχίαν παρῆλθε μὲ γαλήνην, (ἴσως
 » διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ πεπρωμένον)· περὶ ὄρθρον δὲ βαθύν
 » ὁ ἐχθρὸς ἤρχισε τὴν μάχην εἰς τὸν Κάναλον. Τὰ ἐχθρι-
 » κα πλοῖα ἐπυροβόλουν καὶ ἀντεπυροβολοῦντο ἀπὸ τὰ
 » κανονοστάσια, αἱ δὲ σφαῖραι καὶ τὰ σμιδράλια ἔπιπτον
 » ὡς γάλαζα, πεισματωδεστάτη δ' ἐγένετο μάχη· διὰ νὰ
 » ταχύνη δὲ τὴν ἀπόβασιν ὁ ἐχθρὸς διέταξε τὰς μεγαλη-
 » τέρας λέμβους τῶν πολεμικῶν του πλοίων καὶ περιε-
 » φέροντο ἔξωθεν τῶν πλοιαρίων, σαλουπῶν καὶ λέμβων,
 » ὠθοῦσας αὐτὰ διὰ τῶν ὀπλῶν ἵνα μὴ ὀπισθοδρομῶσιν·
 » οἱ ἐν τοῖς πλοιαρίοις δι' ἀπόβασιν ὠπλισμένοι, ἐφονεύ-
 » θησαν, τὰ δὲ πλοιάρια ἐπέστρεψαν εἰς τὰ πλοῖα, ἔλαβον
 » στρατιώτας καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν μάχην, ἡ δὲ προσπά-
 » θεια τῆς ἀποβάσεώς του, ἀποτυγχάνει. Διὰ νὰ ἐνθαρ-
 » ρύνη δὲ ὁ ἐχθρὸς τὰς δυνάμεις του, διέταξε πλοῖα τῆς
 » γραμμῆς καὶ ἠγκυροβόλησαν ἔνδον τῶν ὑφάλων τοῦ
 » Κανάλου καὶ ἐκανονοβόλουν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτύ-
 » χωσι τὰ πλοιάρια τόπον δι' ἀπόβασιν.

» Τὸ δὲ καταπλεῦσαν γαλλικὸν πολεμικὸν πλοῖον εἰς
 » Ψαρὰ τὴν 18 Ἰουνίου, κατέπλευσε καὶ τὴν 21 τοῦ αὐ-
 » τοῦ μηνός, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου· ἀπέστειλε δὲ ὁ
 » πλοίαρχος λέμβον μὲ ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν του συνω-
 » δευμένον μ' ἓνα τῶν φραγκοφορεμένων Ὀθωμανῶν διὰ
 » νὰ πληροφορηθῶσι τὰ τοῦ πολέμου· ἐλθόντες οὗτοι εἰς
 » τὸ Βουλευτικὸν κατάστημα, ἠρώτησαν τὴν Βουλὴν, ἂν

» οἱ Τεῦρκοι ἔκαμον ἀπόβασιν· ἡ Βουλὴ τοὺς ἀπεκρίθη
 » ὅτι καθ' ἃς ἔχει πληροφορίας ὁ πόλεμος ἐξακολουθεῖ
 » πεισματώδης, ἀλλ' ἀπόβασιν δὲν ἔκαμαν· ἀναχωροῦν-
 » τες δὲ ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ φραγκοφορεμένος εἶπον εἰς
 » τὴν Βουλὴν, παρόντος καὶ τοῦ Ἀναγνώστου Μοναρχί-
 » δου ὅτι κατὰ παραγγελίαν τοῦ πλοιάρχου σᾶς λέγομεν,
 » ὅτι, εἰς τοιαύτας περιστάσεις δίδομεν ὑπεράσπισιν, καὶ
 » ἂν θέλῃ ν' ἀναχωρήσῃ τὴν δέχονται εἰς τὸ πλοῖον. Εὐ-
 » χαριστήσασα αὐτοὺς ἡ Βουλὴ τοὺς εἶπεν ὅτι τὸ τέλος
 » τοῦ πολέμου θὰ τὸ ἴδῃ ἐδῶ ὅπου εὐρίσκεται, καὶ δὲν ἀνα-
 » χωρεῖ. Ἐνῶ δ' ἐξηκολούθει ἡ μάχη, πολλὰ πλοίαρια
 » τοῦ ἐχθροῦ ἀπесύρθησαν, ἀλλ' ἄλλαι τοῦ ἐχθροῦ λέμ-
 » βοι κατεσκόπευσαν τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἄκρου Μαρ-
 » κᾶκη καὶ εὖρον τὴν ἀγκάλῃν τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους
 » τοῦ ἁκρωτηρίου τούτου δι' ἀπόβασιν ἐπιτηδείαν· ἀπὸ τὸ
 » παράλιον τῆς ἀγκάλῃς ἕως ἄνωθεν σχηματίζεται βρά-
 » χος οὐχὶ ἀπότομος· ἀλλ' ἡ ἀνάβασις τοῦ βράχου τού-
 » του εἶναι δύσκολος· διότι διὰ ν' ἀναβῇ τις αὐτὸν ἄοπλος
 » χρειάζεται μόχθος καὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας· τοιαύτη
 » εἶναι ἡ ἀγκάλῃ· ὀνομάζεται δὲ Ἐρινός· οἱ κατασκοπεύ-
 » οντες αὐτὴν τὴν ἀνήγγειλαν καὶ διαρκοῦντος τοῦ πο-
 » λέμου εἰς Κάναλον, εἰσῆλθον ἄλλα πλοῖα πλοίαρια καὶ
 » λέμβοι εἰς τὴν ἀγκάλῃν καὶ ἔκαμαν ἀπόβασιν· ἀφοῦ δὲ
 » συνήχθησαν πολλοὶ, ἀνέβησαν τὸν βράχον· ἀπέβησαν
 » δὲ καὶ ἄλλοι εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Μαρκᾶκη· οἱ δὲ φυλάσ-
 » σοντες τὸ μονοπάτιον τοῦ Μαρκᾶκη, ἐπειδὴ ἦσαν ὀλί-
 » γοι, ἅμα εἶδον αἰφνιδίως τοὺς ἀναβάντας τὴν ἀγκάλῃν,
 » ἀντεστάθησαν μὲν ἐπὶ μικρὸν, ἀλλὰ κατεβλήθησαν καὶ
 » ἐφονεύθησαν ἕνεκα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες

» διευθύνθησαν κατὰ τῶν εἰς Κάναλον Ἑλλήνων καὶ ἐπέ-
» πεσον εἰς τὰ ὀπίσθια αὐτῶν (α).

» Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν ἔστρεψαν τὸν πόλεμον καὶ πρὸς
» τοὺς Ὀθωμανοὺς τούτους πολεμοῦντες καὶ πρὸς τοὺς
» ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ θαλάσῃ Ὀθωμανοὺς.
» Θεωροῦντες λοιπὸν ὅτι εὐρίσκονται μεταξύ δύο πυρῶν,
» ἤτησαν τὴν ἐκπλευσιν τῶν εἰς Φτελιὸ ἐλλιμενισμένων
» πυρπολικῶν· οἱ πυρπολισταὶ λαβόντες τὴν ἀγγελίαν
» ταύτην ἀφῆκαν πάραυτα τὰς γούμενας καὶ τὰς ἀγκύ-
» ρας τῶν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὰ πανία
» ἔχοντες τὸν ἄνεμον ἐναντίον, διότι ἤρχισε νὰ πνέῃ βορ-
» ρᾶς· ἡ δὲ Βουλὴ λαβοῦσα τὴν θλιβεράν ἐκείνην ἀγγε-
» λίαν, διέταξε τοὺς σωματάρχας Ψαριανοὺς καὶ τοὺς
» ὀπλαρχηγοὺς μὲ τὰ σώματά των, τοὺς φυλάσσοντας
» τὸν ἅγιον Γεώργιον, Λημνιονάρι, Λῆμνον καὶ πόλιν νὰ

(α) Πολλὰ διεθρυνθήθησαν τότε περὶ προδοσίας δῆθεν στρα-
τιωτικοῦ τινος Κόττα ἐκ τῶν μισθωτῶν, καὶ ἡ ἰδέα αὕτη τῆς
προδοσίας διετραγωδήθη κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν καὶ δι' ἐνὸς
ἄσματος τοῦ νέου Τυρταίου τοῦ περιφήμου Τσοπανάκου

» Κι' αὐτὸς ὁ σκυλοκόττας
ἐκαμε τραῦτουργιὰ (προδοσίαν)

» Κι' ἐσκλάβωσε κορίτσια
γυναῖκες καὶ παιδιὰ ».

Ἀλλὰ περὶ τούτου λέγει ὁ Ν. Κοτσιαῆς εἰς τὸ φυλλάδιόν του
σελ. 53, ἀπόδειξις δὲν ὑπάρχει ἀποχρῶσα· μάλιστα δὲ οἱ ἐν τῷ
σπηλαίῳ Ἀδᾶμ ὄντες Ψαριανοὶ διαβεβαιοῦσιν, ὅτι μέχρι τέλους
οὐδὲν τι τοιοῦτον παρετήρησαν κλπ. Ὁμοίως φρονεῖται, ὅτι καὶ
ἡ τότε διχθρυνθηθεῖσα βόλις τῶν ὑδάτων ὑπὸ γαλλικῆς φεργά-
τας, ἦτο πῆμνη ἀδέσποτος.

» διευθυνθοῦν εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος διὰ νὰ δώσουν βοή-
» θειαν· οὕτω καὶ ἐγένετο.

» Οἱ Τοῦρκοι ἔχοντες ἐλευθέραν τὴν ἀπόβασιν, ἀπεβί-
» βάσθησαν πολλοί, ἄλλοι δὲ ἐμάχοντο εἰς Κάναλον καὶ
» κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ Ρούσσου· τὸ δὲ πλεῖστον μέρος τῶν
» Ὀθωμανῶν διευθύνθη κατὰ τῆς πόλεως· φθάσαντες εἰς
» Φτελιό, μέρος ἐξ αὐτῶν ἐπέπεσαν εἰς τὴν εὐρισκομένην
» ἐκεῖ φυλακὴν, καὶ οἱ ἄλλοι διευθύνθησαν κατὰ τῆς πό-
» λεως.

» Οἱ εἰς Φτελιό Ἕλληνες θεωροῦντες τοὺς ἐχθροὺς,
» ἤρχισαν μάχην φονικωτάτην· δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ γυρί-
» σωσι τὰ κανόνια κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διότι αὐτὰ καθὼς
» καὶ τὰ ὀχυρώματα ἠσφάλιζον τὰς θαλασσίους τοῦ ἐχ-
» θροῦ προσβολὰς καὶ οὐχὶ τὰς τῆς ξηρᾶς. Ἦρις ἐφώρμη-
» σαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἀπεκρούσθησαν· πολλαπλασιασθέν-
» τες οἱ ἐχθροὶ κατέλαβον τὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑψηλοτέ-
» ρας θέσεις τοῦ Φτελιοῦ καὶ ἔβαλον τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ
» τοὺς πόδας τῶν· οἱ δ' Ἕλληνες πολεμοῦμενοι παντα-
» χόθεν περιωρίσθησαν εἰς τὸν στρατῶνα καὶ ἐμάχοντο·
» περικυκλώσαντες τὸν στρατῶνα οἱ Ὀθωμανοὶ ἐφώρμη-
» σαν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ συνεπλάκησαν· τότε οἱ Ἕλληνες
» μὴ ἔχοντες ἐλπίδα τινὰ σωτηρίας ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν
» πυριτιδαποθήκην καὶ ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς,
» οἱ μάρτυρες τῆς ἐλευθερίας μετὰ τῶν Τοῦρκων.

» Οἱ διευθυνόμενοι εἰς τὴν πόλιν Ὀθωμανοὶ ἀπήντησαν
» καθ' ὁδὸν εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον τὰ πεμπόμενα σώ-
» ματα εἰς βοήθειαν εἰς Κάναλον καὶ συνεπλάκησαν· ἀπεῖ-
» χον δὲ οἱ ἐχθροὶ τῆς πόλεως σχεδὸν μίαν ὥραν, κατὰ
» τὸ διάστημα τῆς ὁποίας μάχη καὶ θάνατος ἐγένετο πο-
» λὺς. Πλησιάσαντες οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν πόλιν, εἰσῆλθον

» διὰ τοῦ λόφου τοῦ Στραβογεώργη ὁ Μύλος καὶ ἄλλοι
 » διὰ τοῦ λόφου τῆς Μπαλαμπανιάς, καὶ διὰ τοῦ δρόμου
 » τοῦ Στάθου τὸ μνημεῖον καὶ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Οἱ
 » ἐρχόμενοι ἀπὸ τοὺς δρόμους τοῦ Στάθου τὸ μνημεῖον καὶ
 » τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, εὐρόντες ἀντίστασιν ἐσταμάτη-
 » σαν, οἱ δὲ ἀπὸ τοὺς λόφους κατέβησαν εἰς τὴν πόλιν.
 » Ἐδῶ εὐρόντες ἀντίστασιν ἐμάχοντο· συγχρόνως δὲ
 » κλαυθμηρὰ καὶ γοερὰ βοή τῶν γυναικῶν καὶ παίδων ἐξ-
 » ερχομένη ἐκ τῆς πόλεως ἐκάλυπτε τὸν κρότον τῶν
 » ὅπλων·

κωκυτῶ δ' εἶχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ,
 θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματα, οἱ δὲ νυοὶ ὁδύροντο.

» Οἱ Τοῦρκοι πλησιάσαντες εἰς τὴν πόλιν, ὅ,τι μέρος ἐκυ-
 » ρίεον τὸ ἐπυρπόλουν, ἐπλησίασαν δὲ μέχρι τοῦ παρα-
 » λίου μαχόμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας· εἰς τὸ παράλιον
 » παιδία, γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀνέβαινον εἰς τὰς λέμβους
 » καὶ τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἐλάβανον ἄνευ πηδαλίων, ἵνα σω-
 » θῶσι· πολλαὶ δὲ γυναῖκες μὴ θέλουσαι νὰ πέσωσιν αἰχ-
 » μάλωτοι, ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγοντο
 » ὁμοῦ μὲ τὰ τέκνα τῶν· ἄλλο δὲ πλῆθος γυναικῶν κα-
 » τέφυγεν εἰς τὰ κανονοστάσια τοῦ Παλαιοκάστρου διὰ
 » νὰ σωθῇ. Ὁ πρόξενος τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἦτο Ψαρια-
 » νὸς καὶ ὠνομάζετο Γεώργιος Κομνηνὸς, πεπεισμένος
 » ὅτι δὲν θέλει προσβληθῇ ἡ οἰκία του, ὑψωσε τὴν Ῥωσ-
 » σικὴν σημαίαν καὶ ἔλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του πολλὰς
 » γυναῖκας καὶ παιδία· οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες τὴν Ῥωσικὴν
 » σημαίαν ὑψωμένην, προσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὴν
 » περιεχύκλωσαν προσπαθοῦντες νὰ θραύσωσι τὴν θύραν.
 » Ὁ πρόξενος ἐν στολῇ παρησιασθεὶς εἰς τοὺς Τούρκους
 » τοὺς ὠμίλησεν, ἐλπίζων ὅτι θέλουσι τὸν σεβασθῇ, ὥς

» πρόξενον ῥῶσσον· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐφόνευσαν καὶ
 » εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, ἄλλας μὲν γυναῖκας καὶ παι-
 » δία ἐφόνευσαν καὶ ἄλλας ἤχμαλῶτισαν.

» Ἀφοῦ μετὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν τουρκικῶν στρατευμά-
 » των ὁ ἄνεμος ἔπνευσε βόρειος, τὰ τουρκικὰ πλοῖα μὴ
 » δυνάμενα νὰ στέκωσιν εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος, διευθύνθη-
 » σαν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου· ἐλθόντα δὲ
 » εἰς τὸν λιμένα κατεδίωξαν τ' ἀναχωροῦντα Ψαριανά·
 » πλησιάσαντα τὸ πλοῖον τοῦ Δημητρίου Λένου τὸ ἐκα-
 » νονοβόλουν προσπαθοῦντα νὰ τὸ κυριεύσωσιν· εἰς τὸ
 » πλοῖον τοῦτο ὑπῆρχον πέντε Ψαριανοί, ἐξ ὧν καὶ ὁ Κ.
 » Ἰωάννης Κουτέπα, ἔχοντες πολλὰ γυναικόπαιδα· ἦτο
 » δὲ τὸ πλοῖον ἄνευ ἔρματος καὶ πηδαλίου· ὁθεν διὰ νὰ
 » μὴ πέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἔβαλαν τὸ πῦρ
 » εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην καὶ ἐφονεύθησαν, ἡ ἐπνίγησαν
 » πάντες, διότι ἐβυθίσθη τὸ πλοῖον.

» Ἄλλη δὲ φεργάτα ὀθωμανικὴ πλησιάσασα τὸ πλοῖον
 » τοῦ Κωνσταντῆ Χατσῆ Ἀγγελῆ κανονοβολοῦσα προσ-
 » επάθει νὰ τὸ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου. Οἱ Ψαριανοὶ θεωροῦν-
 » τες τὸν κίνδυνον ἔβαλαν δᾶδα καὶ ἄλλας καυστικὰς
 » ὕλας εἰς ἀγγεῖα καὶ ἔδωσαν πῦρ ἐπὶ σκοπῷ νὰ καῶσιν.
 » οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τὸ πῦρ ἀπεμακρύνθησαν, οἱ δὲ
 » Ἕλληνες ἔσβυσαν αὐτό· οἱ Τοῦρκοι ἐπλησίασαν καὶ αὖ-
 » θις κανονοβολοῦντες ἵνα τὸ κυριεύσωσιν, οἱ δ' Ἕλληνες
 » ἔβαλαν καὶ αὖθις πυρὰν, οἱ δὲ Τοῦρκοι ὠπισθοδρόμησαν·
 » Ἀφοῦ δ' ἐπανέλαβον πολλάκις τὸ ἴδιον ἤναψεν ὁ με-
 » σαῖος ἱστός καὶ τὸ ἱστίον ἡ μαίστρα, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες
 » ἐπρόλαβον καὶ τὸ ἔσβυσαν (α). Ἐκ δὲ τοῦ δυτικοῦ μέ-

(α) Τὸ πλοῖον τοῦτο διευθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς Σπέτσας.

» ρους τῶν Ψαρῶν, θεωρῶν ὁ ἐχθρικός στόλος τὰ πυρ-
 » πολικὰ πλέοντα, δὲν εἰσῆλθεν ἀμέσως καὶ ἐκ τοῦ μέρους
 » τούτου νὰ περικυκλώσῃ τὰ Ψαρά.

» Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ στρατεύματα ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν,
 » ἐπειδὴ ἔπνευσεν ἄνεμος δυνατός, τὰ τουρκικὰ πλοῖα ἤγ-
 » κυροβόλησαν, τὰ δὲ στρατεύματα διετάχθησαν νὰ κυ-
 » ριεύσωσι καὶ τὸ κανονοστάσιον τοῦ Παλαιοκάστρου αὐ-
 » θημερὸν, εἰς τὸ ὁποῖον συνήχθησαν πολλαὶ γυναῖκες καὶ
 » παιδιὰ, ἄνδρες δὲ ὀλίγοι· τὸ κανονοστάσιον τοῦτο τὸ
 » ὁποῖον καὶ φρούριον ἐπωνομάσθη πρὶν τοῦ σχηματισμοῦ
 » του εἰς κανονοστάσιον, ἦτο τεῖχος τοῦ περιβόλου τῶν
 » ναῶν. Ἐπαναστατήσαντες οἱ Ψαριανοὶ μετέφερον ἐκεῖ
 » ὅσα εἶχον κανόνια καὶ ἀκολούθως τὰ ὅσα ἐλαφυραγώ-
 » γησαν· τὸ δὲ τεῖχος τοῦ περιβόλου τῶν ναῶν ἀνωκοδό-
 » μησαν εἰς τεῖχος κανονοστασίου· εἶχε δὲ τὰς ἐφεξῆς
 » διαστάσεις. Ἡ διάστασις τοῦ τείχους τῆς ἀνατολικῆς
 » πλευρᾶς, ἣτις ἡσφάλιζε τὸν λιμένα ἔχει ἀπὸ ἄρκτον μέ-
 » χρι μεσημβρίας τεῖχος πῆχεων ἐβδομήκοντα ὀκτὼ καὶ
 » δύο ὕψος· εἰς τὰς πλευρὰς τῶν κανονοθυρίδων τὸ ὕψος
 » εἶναι πῆχεων πέντε· ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ ἔχει διάστη-
 » μα πῆχεων εἰκοσιτριῶν, ὕψος ἑνός· ἡ δυτικὴ πλευρὰ
 » ἐπειδὴ εἶναι βραχύδης ἔχει τεῖχος πῆχεων δεκαῆξ, ὕψος
 » δὲ ἑνός καὶ ἑνὸς τρίτου· ἡ δὲ πρὸς ἄρκτον πλευρὰ, ἣτις
 » κεῖται πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ψαρῶν, ἔχει τεῖχος διά-
 » στημα πῆχεων τριάκοντα τριῶν, ὕψος κατὰ τὸ ἀνατο-
 » λικὸν μέρος αὐτῆς πῆχεων τεσσάρων καὶ κατὰ τὸ δυτι-
 » κὸν δύο· ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου τοῦ κανονοστασίου τού-
 » του ὑπάρχουσιν οἱ ναοὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ τῆς ἁ-
 » γίας Ἀννης· μεσημβρινῶς τῶν ναῶν ὑπῆρχεν εἰς τὴν
 » γῆν ὀπῆ, τὴν ὁποίαν κατεσκεύασαν πυριτιδαποθήκην

» γενικὴν, ἔχοντες καὶ ἑτέραν μικρὰν εἰς τὸ δυτικὸν μέ-
 » ρος τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς· εἰς τὸν περιβόλον τοῦτον
 » ὑπῆρχον καὶ οἱ ἀναγκαῖαι διὰ τὰς φυλακὰς οἴκοι.

» Ἄμα τὰ στρατεύματα ἀπῆλθον ἵνα τὸ κυριεύσωσιν,
 » οἱ ἐν τῷ κανονοστασίῳ Ἕλληνες μετέφερον τὰ ἐλαφρό-
 » τερα κανόνια εἰς τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τοῦ περιβόλου
 » τοῦ κανονοστασίου, ἔκτισαν τὴν θύραν καὶ ἤρξατο ἡ μά-
 » χη· ἐπυροβόλουν δὲ κατὰ τοῦ κανονοστασίου καὶ τὰ εἰς
 » τὸν λιμένα ἡγκυροβολημένα ἐχθρικά τῆς γραμμῆς πλοῖα,
 » τὰ εἰς Ποῦντα καὶ εἰς Λιμνηνάρι καὶ ἀπὸ τὸ κανονο-
 » στάσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὸ ὁποῖον ἐβλαπτε πολὺ
 » τὸ Παλαιόκαστρον. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ὥρμησαν ἵνα τὸ κυ-
 » ριεύσωσι δι' ἐφόδου, ἀλλ' ἡ γενναία ἀντίστασις τῶν
 » Ἑλλήνων ἐματαίωσε τοὺς σκοποὺς των καὶ ὠπισθοχώ-
 » ρησαν.

» Μετὰ τὴν μάχην ταύτην γέρων τις ὀνομαζόμενος Χ.
 » Ἰω. Ἀργύρης καταβάς νύκτα ἀπὸ τοῦ Παλαιοκάστρου
 » ἐμβῆκεν εἰς πλοιάριον καὶ ἀνεχώρησεν ὁμοῦ μετ' ἄλλους.
 » Ὁ γέρων λοιπὸν οὗτος διηγεῖτο, ὅτι τὸ πλῆθος τὸ ὁ-
 » ποῖον ἀπῆλθεν εἰς Παλαιόκαστρον ἵνα κυριεύσῃ τὸ κα-
 » νονοστάσιον ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ Παλαιόκαστρον· ἐφώρ-
 » μησεν εἰς τὴν ἀρκτικὴν καὶ ἀνατολικὴν πλευρὰν ἵνα τὸ
 » κυριεύσῃ δι' ἐφόδου, ἀλλ' οἱ ἐν τῷ κανονοστασίῳ Ἕλ-
 » ληνες ἕως 120 τὸν ἀριθμὸν τοὺς ἀντέκρουσαν γεν-
 » ναίως, οἱ δὲ Τοῦρκοι θεωροῦντες ὅτι δὲν δύνανται νὰ
 » τὸ κυριεύσωσιν ἀπεσύρθησαν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου·
 » ὁ γέρων ἔλεγεν, ὅτι, ὥς ἐκ τοῦ πολλοῦ τουφεκισμοῦ
 » ἕως 40 τουφέκια τῶν Ἑλλήνων ἐχάλασαν· πρὸς δὲ ἔλε-
 » γεν, ὅτι γυνὴ Ψαριανή, Δεσποينوῦ Παπαδημητρακάκη
 » ὀνομαζομένη, ἀναβαίνουσα εἰς τὸ Παλαιόκαστρον ἐπλη-

» γώθη ἀπὸ σφαίρας Τούρκων, ἅμα δ' εἰσῆλθεν εἰς τὸ
 » κανονοστάσιον ἔπεσε χαμαὶ ἀπὸ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ
 » ναοῦ καὶ ἐτελεύτησεν· αἱ δὲ κτυπῶσαι σφαῖραι τῶν τουρ-
 » κικῶν τουφεκίων εἰς τὸ τεῖχος τοῦ ναοῦ καὶ πίπτουσαι
 » μὲ τὰ τρίμματα τοῦ τείχους εἰς τὸ σῶμά της, τὸ ἐσχέ-
 » πασαν· τοσοῦτον πλῆθος σφαιρῶν ἐρρίφθη.

» Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐγίνετο ἡ ἔφοδος
 » αὕτη, δύο ἄλλαι ἔφοδοι ἐνηργοῦντο· ἡ μία εἰς τὸ Νησί
 » τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸ νησί Δασκαλιό·
 » οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ νησί τοῦ ἁγ. Νικολάου, ἕως 120
 » ἄνδρες Ψαριανοὶ καὶ πάροικοι, ἀντέστησαν κατὰ τῆς
 » ἐπερχομένης ἐχθρικῆς φεργάτας καὶ πλοιαρίων· τὰ
 » πλοιάρια προσεπάθουν νὰ κάμουν ἀπόβασιν πυροβολοῦν-
 » τα τὸ νησί, ἐνῶ συγχρόνως ἐπυροβόλουν οἱ ἐχθροὶ καὶ
 » ἀπὸ τὸ κανονοστάσιον τοῦ Στάθου τὸ μνημα, τὸ ὁποῖον
 » ἔβλαπτε πολὺ τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἀνθιστάμενοι καὶ
 » πυροβολοῦντες ἐμάχοντο, καὶ μὲ φιλὰ ὄπλα ἀντέκρου-
 » σαν καὶ ἐματαίωσαν τοὺς σκοποὺς τῆς ἀποβάσεως τῶν
 » ἐχθρῶν, οἵτινες ἀπεσύρθησαν· τὸ κανονοστάσιον τοῦ
 » Στάθου τὸ μνημα ἐφόνευσε πολλοὺς τῶν ἐν τῷ νησίῳ.

» Ἡ δὲ γενομένη ἔφοδος εἰς τὸ Δασκαλιὸ ἐπίσης ἀπέ-
 » τυχεν· οἱ ἐχθροὶ πυροβολοῦντες ἀπὸ τὰ κανονοστάσια τοῦ
 » Καραγιάννη, προσεπάθουν καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσ-
 » σης νὰ κάμωσιν ἔφοδον· οἱ εἰς τὸ Δασκαλιὸ Ἕλληνες
 » ἦσαν οἱ Ψαριανοὶ Κυριακὸς Δ. Μαμούνης καὶ Νικόλαος
 » Κ. Βελισσάριος καὶ ἕτεροι ὀκτώ· ἦτο δὲ καὶ ὁ ὀπλαρχη-
 » γὸς Νάνος μὲ στρατιώτας ἑπτὰ· ἀποκρουσθέντες οἱ ἐχθροὶ
 » καὶ ἐνταῦθα ἀπεσύρθησαν· τὸ κανονοστάσιον τοῦ Καρα-
 » γιάννη ἀδιακόπως πυροβολοῦν κατὰ τοῦ Δασκαλίου ἔ-
 » βλαψε πολὺ τοὺς ἐν αὐτῷ. Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς

» οἱ ἐν τῷ κανονοστασίῳ τοῦ Παλαιοκάστρου Ψαριανοὶ
 » προβλέποντες ὅτι ἡ ἐπιούσα εἶναι ἡ τελευταία των ἡμέρα
 » καὶ θέλοντες νὰ σώσωσι τὰς εὐρισκόμενας γυναῖκας καὶ
 » παῖδας εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, κατεβίβασαν (οἱ ἐξῆς,
 » Δημ. Χ. Γ. Κοτσιᾶς, Χ. Ἄνδρ. Μοναρχίδης, Ἀλέξανδ.
 » Μαμούνης, Ἰω. Σίδηρος καὶ Ἰω. Μισάτσου) πολλὰς
 » γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ τὰς ἐπεβίβασαν εἰς τὸ πλοῖον
 » τοῦ Ἀναγνώστη Γῶτζη, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβῆκαν τὴν
 » ἡμέραν τινὲς καὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ λιμένος· ἰδόντες
 » δὲ αὐτὸ ἄνευ ἔρματος καὶ πηδαλίου καὶ ἄνευ πανίων τὸ
 » ἡγχυροβόλησαν ὑπὸ τὸ Παλαιόκαστρον καὶ ἀνεχώρη-
 » σαν· ἐνῶ δ' ἐπεβιβάζοντο τὰ γυναικόπαιδα, ἐχθρικά
 » λέμβοι ἀπῆλθον ἵνα συλλάβωσι τὸ πλοῖον, ἀλλὰ κανο-
 » νοβολοῦντες αὐτὰς οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ κανονοστασίου
 » τοῦ Παλαιοκάστρου καὶ τουφεκίζοντες αὐτὰς μέ τινα
 » τουφέκια ἐκ τοῦ πλοίου τὰς ἀπέκρουσαν· ἔδωσαν δὲ οἱ
 » ἐν τῷ πλοίῳ Ψαριανοὶ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, τοὺς
 » ἠυχήθησαν καλὸν κατευόδιον, καὶ τοὺς παρήγγειλαν νὰ
 » εἰποῦν εἰς τὰς συζύγους, τέκνα των καὶ συγγενεῖς, ὅτι
 » αὔριον τελειόνοσι καὶ ὅτι τοὺς περιμένουσι ν' ἀνταμω-
 » « θῶσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν· καὶ ἐξελθόντες ἐκ τοῦ πλοίου
 » ἀνέβησαν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον· ἔμεινε δὲ εἰς τὸ πλοῖον
 » εἷς Ψαριανὸς μὲ αὐτοὺς ὁ Ἰωάννης Ν. Μισάτσος, καὶ
 » τρεῖς πάροιχοι μὴ ναυτικοὶ καὶ ἀνεχώρησαν.

» Οἱ εἰς τὸ Παλαιόκαστρον εὐρισκόμενοι ἄνδρες ἦσαν
 » ὀγδοήκοντα καὶ πέντε περίπου καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ Ῥά-
 » δος καὶ Ἀγγελος μὲ τεσσαράκοντα πέντε στρατιώτας·
 » τὴν δὲ νύκτα προσῆλθον καὶ ἕτεροι δέκα Ψαριανοὶ καὶ
 » ἕως δέκα πάροιχοι καὶ στρατιῶται· προβλέποντες δὲ ὅτι
 » τὴν ἐπιούσαν οἱ Τούρκοι θὰ κινηθοῦν πανστρατιᾷ κατ'

» αὐτῶν, συνῆλθον εἰς συμβούλιον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου
 » Ἰωάννου, ὁ Δ. Χ. Ι. Κοτσιὰ, ὁ Χ. Ἀνδρ. Μοναρχίδης,
 » Ἀλ. Μαμούνης, Ἀντ. Βρατσάνος, Ἰω. Σίδερος, ὁ γέρων
 » Δημ. Βρατσάνος, καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ Ῥάδος καὶ Ἀγγε-
 » λος· ὁ Δημ. Γ. Χ. Δ. Κοτσιὰ ἐπρότεινε « νὰ μὴ καοῦν
 » καὶ πάγουν θράσιοι, ἀλλὰ νὰ πολεμήσουν στῆθος μὲ
 » στῆθος καὶ νὰ πέσουν μαχόμενοι, εἰς δὲ τὴν πυριταπο-
 » θήκην νὰ συναθροισθῶσιν ὅλα τὰ γυναικόπαιδα καὶ ἐκεῖ
 » νὰ ῥῆναι εἰς ἔτοιμος, ὅστις ὅταν ἰδῇ τοὺς Τούρκους ἐν-
 » τὸς τοῦ κανονοστασίου σπεύδοντας νὰ αἰχμαλωτίσωσιν
 » αὐτὰ, νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὴν πυριταποθήκην· τὸ δὲ πῦρ
 » εἰς τὴν ἀποθήκην ἀπεφασίσθη νὰ τὸ βάλῃ ὁ Ἀντώνιος
 » Βρατσάνος.

» Τὴν ἐπισύσαν, ἤτοι τὴν 22 Ἰουνίου ἡμέραν Κυρια-
 » κήν, αὐστηρὰ διαταγὴ τοῦ Καπετάν-πασσᾶ ἀνήγγειλε
 » τὴν ἄφρευκτον κυρίευσιν τοῦ κανονοστασίου τοῦ Παλαιο-
 » κάστρου· οἱ δὲ Τούρκοι ὥς ἐκ τῆς γενναίας ἀντιστά-
 » σεως, τὴν ὁποίαν εὗρον τὴν προτεραίαν εἰς τὴν νῆσον
 » ταύτην, ἐδυσκολεύοντο νὰ ὀρμήσωσιν· ὁ δὲ Καπετάν-
 » πασσᾶς ἀπεβίβασε καὶ ἀπὸ τὰ πληρώματα τοῦ στόλου
 » ἄνδρας καὶ ἐσχημάτισε σῶμα ἐπίλεκτον ὀπισθοφυλακῆς
 » καὶ διατάττει τὸ πλῆθος νὰ ὁδοιπορήσῃ κατὰ τοῦ κα-
 » νονοστασίου. Τὸ σῶμα ἀπῆλθε καὶ ἡ μάχη ἤρχισε πει-
 » σματωδেষτάτῃ ἐνῶ ἐπυροβολεῖτο (α) τὸ κανονοστάσιον

(α) Αἱ αἰχμαλωτισθεῖσαι Ψαριναὶ γυναῖκες καὶ μετὰ ταῦτα
 ἐλευθερωθεῖσαι ἔλεγον, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν Τούρκων, τὸ ὁποῖον
 εἰσῆλθεν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ἐκάλυψεν ἑλπὴν τὴν γῆν αὐτοῦ·
 αὐταὶ δὲ εἰς τὴν ἐλπεινὴν καὶ ἀθλίαν κατάστασιν εἰς ἣν εὗρίσκοντο
 ἐδέοντο μυστικῶς ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ κανονοστασίῳ τοῦ Παλαιο-
 κάστρου.

» καὶ ἀπὸ τὰ ἡγυροβολημένα πλοῖα καὶ ἀπὸ τὸ κανονο-
 » στάσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅπερ τὸ ἔβλαπτεν ἐπαισθη-
 » τῶς, οἱ Τούρκοι τρεῖς ἐφορμῶσι καὶ ἀποτυγχάνουσιν· ἡ
 » δὲ ὀπισθοφυλακὴ ὥθει αὐτοὺς εἰς τὰ ἔμπροσθεν διὰ τῶν
 » ὀπλων· ἐφορμᾷ καὶ αὖθις τὸ πλῆθος κατὰ τοῦ κανονο-
 » στασίου, οἱ διευθεται τῶν πυροβόλων ἐθραύσθησαν, ἡ
 » δὲ ἔφοδος τῶν Τούρκων ἐπιτυγχάνει καὶ συνεπλάκησαν
 » οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν Τούρκων χεῖρας μὲ χεῖρας· ὁ δὲ
 » Βρατσάνος ὅστις εἶχε λάβει τὴν τελευταίαν πατρικὴν
 » συγχώρησιν, εἶχεν ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν τοῦ πατρός του,
 » ὅστις τῷ ἔδωκε τὴν τελευταίαν του εὐχὴν καὶ τῷ εἶπε
 » νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον ὅπερ ἐπεφορτίσθη, ὅτε ὥρμη-
 » σαν οἱ Τούρκοι εἰς τὴν πυριταποθήκην εὖρον αὐτὴν πε-
 » ρικυκλωμένην ἀπὸ παιδία καὶ γυναῖκας, αἵτινες δακρυρ-
 » ῥοοῦσαι ἐφώναζον ὅτι προτιμῶσι νὰ καοῦν παρὰ νὰ πέ-
 » σωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων· ἔθεσε δὲ τότε ὁ
 » Βρατσάνος τὸ πῦρ, καὶ ἡ ἐκπυρσοκρότησις κατέθραυσε
 » πολλοὺς Τούρκους ὁμοῦ μὲ τοὺς μάρτυρας τῆς ἐλευθε-
 » ρίας· συγχρόνως ἐτέθη καὶ εἰς τὴν μικρὰν πυριταποθή-
 » κην τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιοφύλακος τοῦ κανονοστασίου
 » Σιδερῆ, ἡ δ' ἐκπυρσοκρότησις ἐξεσφενδόνισεν οὐχὶ ὀλί-
 » γους Τούρκους.

» Ἐκ τῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ Παλαιόκαστρον ἀνδρῶν
 » οὐδεὶς ἐσώθη, εἰμὴ γυναῖκες τινες, αἵτινες αἰχμαλωτι-
 » σθεῖσαι καὶ μετὰ ταῦτα ἐλευθερωθεῖσαι διηγοῦνται τὰ
 » τοῦ Παλαιόκαστρου.

« Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς κυριεύσεως
 » τῶν νήσων τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ Δασκαλιῶ ἀπέτυ-
 » χον· ἐπελθούσης δὲ τῆς Κυριακῆς ὁ πυρσβολισμὸς ἤρ-
 » ξατο καὶ αὖθις κατὰ τῶν δύο νήσων· ἀπὸ μὲν τὴν θά-

» λασσαν ἐκανονοβόλει ἡ ἡγκυρωμένη φεργάτα καὶ τὰ
 » πλοιάρια εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἰς δὲ τὸ Δασκα-
 » λιὸν, πλοιάρια μόνον· ἐκανονοβόλουν δὲ τὰ νησιά καὶ ἀπὸ
 » τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὰ κανονοστάσια τοῦ Στάθου τὸ μνημα,
 » τοῦ ἁγίου Ἡλίου, Καμινάκι, ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ
 » Καραγιάννη· ἰδίως δὲ ἐβλαπτε πολὺ τὸ νησιὶ τοῦ ἁγίου
 » Νικολάου, τὸ κανονοστάσιον τοῦ Στάθου τὸ μνημα, τὸ
 » δὲ Δασκαλιὸν, τὸ τοῦ Καραγιάννη· προσπαθούντων δὲ
 » τῶν Τούρκων νὰ κάμωσιν ἐφοδὸν εἰς τὸ Δασκαλιὸν καὶ
 » διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, ἐπῆλθεν ἡ νύξ, ὃ δὲ πόλε-
 » μος ἔπαυσε· τὴν τρίτην ἤρχισεν ἀπὸ πρωίας καὶ ἐξη-
 » κολούθησε μέχρι τῆς τετάρτης· τότε οἱ εἰς τὸν ἅγιον
 » Νικόλαον μὴ ἔχοντες διόλου ἄρτον καὶ ὕδωρ, καὶ κατα-
 » σταθέντων καὶ τῶν κανονίων των ἀχρήστων, ὕστερη-
 » μένοι τὰ πάντα ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθοῦν· τὴν πέμ-
 » πτην περὶ τὸ μεσημέρι κατεβίβασαν τὴν ἑλληνικὴν ση-
 » μαίαν καὶ ὕψωσαν ζώνην κοκκίνην· ἅμα ἐκ τῆς φεργά-
 » τας εἶδον ὕψωμένην τὴν κοκκίνην σημαίαν καὶ τὴν ἑλ-
 » ληνικὴν καταβιβασμένην, εἰσιλθεν ὁ διευθυντὴς αὐτῆς
 » εἰς λέμβον μὲ ἐξ κωπηλάτας, ἐπλησίασεν εἰς τὸ νησιὶ,
 » καὶ μὲ ἥπιον τρόπον τοὺς ἠρώτησε « τί ἀγαπᾶτε παι-
 » διά μου » αὐτοὶ τὸν ἀπήντησαν « τὸ ἑλεός σου »· ἐπλη-
 » σίασε τότε ὁ Διευθυντὴς, ἔτι μᾶλλον, τοὺς ἐπῆρεν εἰς
 » τὴν λέμβον καὶ τοὺς μετέφερεν εἰς τὴν φεργάταν καὶ
 » τοὺς περιεποιήθη· προσκαλέσας ἀκολούθως αὐτοὺς τοὺς
 » εἶπε· — Ποῖος ἀγαπᾷ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ νησιὶ Δασκαλιὸν
 » νὰ τοὺς εἰπῇ νὰ προσκυνήσουν, διότι εἶναι κρίμα νὰ χα-
 » θοῦν τέτοια παληχάρια. — Κατὰ πρῶτον οὐδεὶς ἐδέχθη,
 » ἀκολούθως ὅμως εἷς ὀνομαζόμενος Δημήτριος Σμυρλῆς
 » ἐδέχθη. Λαβὼν ὁ διευθυντὴς αὐτὸν εἰς τὴν λέμβον ἀπ-

» ἤλθε πλησίον εἰς τὸ Δασκαλίον· ὁ διευθυντὴς τοὺς ὠμί-
 » λησε καὶ ἔπαυσαν τὸν τουφεκισμόν· ὁ δὲ Σμυρλῆς ἐρ-
 » ρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐβγῆκεν εἰς τὸ Δασκαλίον·
 » οἱ εἰς αὐτὸ τὸν ἀπήγαγον εἰς τὸν στρατῶνα ὅπου ἦτον
 » ὁ ὀπλαρχηγὸς Νάνος ὁ Μαμούνης καὶ Βελισσάριος πλη-
 » γωμένοι· ὁ Σμυρλῆς τοὺς προέτρεψε νὰ προσκυνήσουν,
 » ὁ δὲ Νάνος ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἐρρίψεν τὴν πιστό-
 » λα καὶ τὸν ἐφόνευσεν, οἱ δὲ Βελισσάριος καὶ Μαμούνης,
 » ἵνα μὴ παραδοθῶσιν ἔβαλαν πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα, ἣν
 » εἶχον ἐκεῖ, ἐγένετο ἐκπυρσοκρότησις καὶ ἐπλήρωσαν τὸ
 » κοινὸν χρέος· τρεῖς δὲ ἄνδρες εὐρεθέντες ἔξωθεν τοῦ
 » στρατῶνος ἐβλάβησαν καὶ αὐτοί· μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦ-
 » το, ἐπλησίασεν ὁ διευθυντὴς μετὰ τὴν λέμβον εἰς τὸ νησί,
 » ἔλαβε τοὺς τρεῖς ἡμικεκαυμένους τοὺς μετέφερεν εἰς
 » τὴν φρεγάταν καὶ διέταξε τὸν ἱατρὸν νὰ καταβάλλῃ πᾶ-
 » σαν τὴν δύναμιν τῆς ἱατρικῆς διὰ νὰ μὴ χαθῶσι τοσοῦ-
 » τον γενναῖοι ἄνδρες· ὁ ἱατρὸς παρέστηκεν τὸ ἀδύνατον
 » τῆς θεραπείας· καὶ διὰ νὰ μὴ τυραννῶνται διέταξε καὶ
 » ἔπιον ὕδωρ καὶ ἐξεψύχησαν.

» Ἡ φρεγάτα ἦτο τὸ μπουρλότον Τσαημᾶς, ἥτις οὕσα
 » ἡγκυροβολημένη ἐκράτει τὴν πολιορκίαν· ὁ διευθυντὴς
 » ὠνομάζετο Ἀχμέτ-μπεις ρουμελιώτης, ὁ δὲ ἱατρὸς ὠ-
 » νομάζετο Λαζαράκης.

» Οἱ αἰχμαλωτισθέντες εἰς τὸ νησίον τοῦ ἁγίου Νικο-
 » λάου ἦσαν Ψαριανοί, ὁ Δημ. Μιχάλης, Βροῦλος,
 » Λειωνῆς, Πουρλέτος καὶ ἕτεροι.

» Τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου εἰκοσιῆς Ψαριανοί, τουτέ-
 »στιν ὁ Δημ. Καλημέρης, Ἰω. Μάκρας, Δημ. Μόρτης,
 » Δημ. Γ. Σαρής, Ν. Κ. Λουμάκης, Ἄνδρ. Κοτζακᾶς,
 » Ἄνδρ. Κουτσοῦχος, Ἰω. Βροῦλος, Κ. Ι. Παπακωσταν-

» τῆς, Γ. Ἰσαρις, καὶ τινες ἄλλοι, καὶ ἑνδεκα ἀπὸ τοὺς
 » παροίκους ἐτοποθετήθησαν εἰς τινὰ χαράδραν, εἰς τὸ
 » Φτελιό· οἱ Τοῦρκοι ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ τοὺς ἐτουφέκι-
 » ζον, καὶ ἐκ τῆς χαράδρας τοὺς ἀντετουφέκιζον. Ἀλλ' ἐ-
 » πειδὴ δὲν ἠδύναντο οἱ Τοῦρκοι νὰ τοὺς βλάψωσι, συνε-
 » νοήθησαν μὲ πλοιάριον τουρκικὸν διαβαῖνον ἐκεῖθεν καὶ
 » ἔχον ἱκανοὺς ὀπλοφόρους, νὰ πλησιάσῃ καὶ τουφεκίσῃ
 » τοὺς ἐν τῇ χαράδρᾳ· τοῦτο καὶ ἐγένετο· ἀλλ' οἱ ἐν τῇ
 » χαράδρᾳ ἐτουφέκισαν καὶ τούτους, καὶ ἀφοῦ ἐφόνευσαν
 » ἄρκετοὺς, οἱ Τοῦρκοι ἐδειλίασαν καὶ ἔρριψαν τὸ πλοιά-
 » ριον εἰς τὴν ξηράν· οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐτουφέκιζον θαρ-
 » ραλεώτερον, οἱ δὲ Τοῦρκοι λαβόντες τὴν λέμβον ἀνε-
 » χώρησαν· οἱ Ἕλληνες μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ
 » τῆς χαράδρας, διότι τοὺς ἐτουφέκιζον οἱ ἄνωθεν Τοῦρ-
 » κοι, διέμειναν ἕωσοῦ ἐνύκτωσεν, ἔπειτα ἐξελθόντες τῆς
 » χαράδρας, εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοιάριον, τὸ ἐξεκάθισαν καὶ
 » ἐξαγαγόντες τὰ ὕδατα ἀνεχώρησαν· τινὲς κατέφυγον εἰς
 » τὸ ἐπάνω μοναστήριον καὶ ὠχυρώθησαν· ἀπελθόντες καὶ
 » ἐκεῖ οἱ Ὀθωμανοὶ τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν Δευτέραν ἔκα-
 » μαν πολλὰς δοκιμασίας ἵνα τὸ κυριεύσωσιν, ἀλλ' ἀπο-
 » τυχόντες ἕνεκα τῆς γενναίας ἀντιστάσεως τῶν ἐν τῷ
 » μοναστηρίῳ, ἀνεχώρησαν· τὴν τρίτην ἰδόντες οἱ Ἕλλη-
 » νες δύο γαλλικὰς γαβάρas πλησίον τῶν Ψαρῶν κατέ-
 » βησαν εἰς τὸ πκράλιον· οἱ Γάλλοι ἅμα εἶδον αὐτοὺς
 » ἀπέστειλαν τὰς λέμβους των, ἔλαβον αὐτοὺς, καὶ τοὺς
 » εἰς τοὺς βράχους καταφυγόντας ἕως 180 τὸν ἀριθμὸν.
 » Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον καὶ αὖθις οἱ Ὀθωμανοὶ εἰς τὸ
 » μοναστήριον, τὸ ἐπυρπόλησαν, καὶ εὐρόντες ἐσχατόγη-
 » ρον μοναχὸν ὀνομαζόμενον Μανάριον Κατσουλέρην,
 » ἐπειδὴ παρετήρησαν ὅτι ὁμοιάζει πολὺ τὸν Τοπάλ-πασ-

» σᾶν, τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς τὸν Τοπάλ,
 » ὅστις παρατηρήσας αὐτὸν προσεκτικῶς, διέταξε καὶ τὸν
 » ἀπήγαγον εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἀγιάσσης εἰς Μιτυ-
 » λήνην, ὅπου ἐκεῖ ὁ γέρων μοναχὸς ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ».

Οὕτως ὁ Χοσρέφ πασσᾶς, γενόμενος κύριος τῆς νήσου
 τῶν Ψαρῶν καὶ τῶν ἐν τῷ λιμένι μεινάντων εἰς τὴν ἐξου-
 σίαν τοῦ δέκα Ψαριανῶν πολεμικῶν πλοίων, καὶ πολλῶν
 ἄλλων μικρῶν, καὶ καταστρέψας τὴν πόλιν, ἀνεχώρησεν
 ἐκ Ψαρῶν μὲ τὸ τρίτημόριον τοῦ αἶμα χριστιανικὸν καὶ
 λάφυρα διψῶντος στρατοῦ τοῦ (τοῦ λοιποῦ καταστραφέντος
 ἅπαντος εἰς Ψαρά), ἀφήσας ἐπὶ τῆς νήσου ἕως ἑξακοσίους
 μὲν Τουρκαλθιανούς, πλεον δὲ τῶν τριάκοντα κανονοφόρων
 μεθ' ἐνὸς βρικήου διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν, καὶ ἀνήχθη
 εἰς Μιτυλήνην, ἵνα ἐτοιμασθῇ, ὥς μελετῶν νὰ πράξῃ τὰ
 αὐτὰ καὶ κατὰ τῆς Σάμου.

Οἱ δὲ γενναῖοι μὲν ἄλλ' ἀτυχεῖς Ψαριανοί, ἀπολέσαν-
 τες τὴν πατρίδα των καὶ τὰ τιμαλφέστερά των, δὲν εἶχον
 πλεον ποῦ νὰ ζητήσωσιν ἄσυλον, εἰμὴ εἰς τοὺς συναδέλ-
 φους των, καὶ ὥς τοιούτους ἐθεώρουν πάντοτε, κατὰ πρῶ-
 τον λόγον, τοὺς Σπετσιώτας, παρ' οἷς καὶ τὸ πλεῖστον
 μέρος κατέφυγον (α). Ὅθεν, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν κατα-

(α) Τόσον φειδωλὸς ἦτον ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, ἐφημερίς λεγο-
 μένη τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἰδρας, ὥς πρὸς τοὺς Σπετσιώτας,
 ὥστε εἰς τὸν ἀριθμὸν 29 τῆς 21 Ἰουνίου 1824, καὶ τοι λέγων
 «Χθὲς ἐφάνησαν εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος 33 πλοῖα μικρὰ καὶ
 μεγάλα Ψαριανὰ, καὶ σήμερον τὸ πρῶτ' ἐφάνησαν μακρόθεν ἄλλα,
 ἐνῶ πολλὰ ἐκ τῶν πρώτων ἐπέρασαν ἐντεῦθεν, ἔχοντα πολλοὺς
 γυμνοὺς καὶ δυστυχεῖς Ψαριανούς. . . «Τὰ πλοῖα ταῦτα ἄφησαν
 ἐρήμους τοὺς λιμένας των, καὶ διασώσεντα τινὰς τῶν κατοίκων

φυγόντων εἰς Σύρον, Ἰὸραν καὶ ἀλλαχοῦ, οἱ λοιποὶ ὅλοι, πλεύσαντες μὲ τὰ πλοῖά των καὶ τὰς διασωθείσας οἰκογενείας εἰς Σπέτσας, ἐπλήρωσαν ὅλα τῆς νήσου τὰ παράλια ἀπὸ γυναῖκας, κοράσια, παιδία καὶ γέροντας, ἅπαντας βυθισμένους εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς λύπης καὶ τῆς ἀπελπισίας.

Ὡς καὶ αὕτῃ ἡ περιγραφή τοῦ τραγικωτάτου τούτου θεάματος προξενεῖ φρίκην εἰς πᾶσαν εὐαίσθητον καρδίαν, διότι ἔβλεπέ τις τὰς μὲν μητέρας ἀναζητούσας τὰ τέκνα των μεταξὺ τῶν συμπλωτήρων, τοὺς συζύγους τὰς γυναῖκάς των, καὶ τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς των. Ἐβλεπέ τις ἄθῳα καὶ ἀνήλικα πλάσματα, ἀποβίβασθέντα ἐκ τῶν πλοίων ἐπὶ τῆς παραλίας, ἀπροστάτευτα, ὀρφανὰ καὶ πατρόθεν καὶ μητρόθεν, πειναλέα, καὶ ἀπὸ μόνην τὴν θείαν ἀντίληψιν λυτρωθέντα. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τοὺς κλαυθμοὺς καὶ τὰς γοεράς φωνάς, ὅσαι ἐπλήρουν τὴν ἀτμοσφαῖραν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, τὰς γυναῖκας, ἢ τὰ τέκνα, ὅσα μετὰ ματαίαν ἀναζήτησιν τῶν συζύγων, τῶν τέκνων καὶ τῶν γονέων, ἔβλεπον ἐπὶ τέλους, ὅτι ὑστερήθησαν αὐτῶν διὰ παντός.

Ἐζόμενοι δὲ καταῦθι, γόων, τίλλοντό τε χαῖτας,
οὔδεις ἐνέσκηψάν τε καρήατα, δάκρυα δέ σφιν
θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδες ῥέεν μυρομένοισιν.

Ἦλὴν ἀμέσως, οὔτε ἀνὴρ, οὔτε γυνή, οὔτε ἐκ τῶν στερου-

ἀπὸ τὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν τῶν Τούρκων, κατέφυγον εἰς ταῦτα τὰ μέρη,» δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀνιχνεύσῃ ῥητῶς, ὅτι καὶ τὰ πλοῖα καὶ οἱ δυσυχεῖς ἐκείνοι ἅπαντες κατέφυγον εἰς τὰς Σπέτσας.

μένων πάσης προστασίας ἐκείνων πλασμάτων, οὐδὲν ἔμει-
 νεν ἐπὶ τῆς ἁμμου, διότι ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῶν Σπε-
 τῶν, ὑπὸ τοῦ εὐγενεστέρου τῶν αἰσθημάτων ὀρμώμενοι,
 καὶ ἀδελφικῶς συμπάσχοντες μετὰ τῶν Ψαριανῶν, οἱ μὲν
 ἄνδρες ἐπαρηγόρουν τοὺς ἄνδρας ἀνδρικῶς, αἱ δὲ γυναῖ-
 κες, ἐνώσασαι τὰ δάκρυά των μὲ τὰ δάκρυα τῶν ἀπαρη-
 γορήτων Ψαριανῶν, ἀνεκούφιζον ὅπως οὖν τὴν λύπην αὐ-
 τῶν· ὅχι δὲ μόνον πᾶν εἶδος περιποιήσεως καὶ ἐνδυμασίας
 ἐχορηγήθη εἰς τοὺς πάσχοντας, ἐξ ὧν ἔβλεπέ τις ἀνὰ
 πᾶσαν οἰκίαν, ἀνὰ πᾶσαν περιοχὴν οἰκίας, ἱκανὸν ἀριθ-
 μὸν φιλοξενουμένων, ὅσον οἶόν τε ἀβρότερον, ἀπὸ τοὺς
 οἰκοδεσπότας καὶ τὰς οἰκοδεσποίνας (α), ἀλλὰ καὶ εἰς

(α) Ἰδοὺ τί ἔγραφεν ὁ φιλόπατρις Ἰωάννης Βαρθάκης ἐξ Ἰ-
 δρας πρὸς τοὺς Σπετσιώτας τῇ 24 Νοεμβρίου 1824

» Εὐγενέστατοι Πρόκριτοι τῆς ἐνδόξου νήσου τῶν Σπετσῶν.

» Μερικὰ περιστατικὰ καὶ ἰδιαίτερά μου τινὲς χρειᾶι μὲ βιά-
 » ζουν ν' ἀπομακρυνθῶ δι' ὀλίγον καιρὸν ἀπὸ τὴν γειτονίαν σας,
 » καὶ τοῦτο τὸ αἰφνίδιον μὲ προξενεῖ μεταξὺ τῶν ἄλλων μου
 » Ολίψεων καὶ τὴν στέρησιν νὰ μὴ ἀζιωθῶ ν' ἀσπασθῶ γλυκύ-
 » τατα τοὺς γενναίους καὶ φιλανθρωποὺς Σπετσιώτας.

« Διαπλέων ἄντικρυ τῆς λαμπρᾶς ὕμνων νήσου, ἀσθένεια μ' ἐμ-
 » πόδισε νὰ ἔλθω κατ' εὐθείαν, ἵνα κάμω τὸ ἱερόν μου χρέος πρὸς
 » ὕμᾱς τοὺς εὐεργέτας τῶν ἀτυχησάντων Ψαριανῶν, τὸ χρέος τῆς
 » εὐγνωμοσύνης μου. Ἐβιαζόμην τότε νὰ ἔλθω ἐδῶ νὰ ἡσυχάσω
 » δι' ὀλίγον καιρὸν, ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν, ἵνα ἀπεράσω εἰς
 » τὰ αὐτοῦ, καὶ νὰ κάμω προσωπικῶς τὰς ἀδελφικάς μου εὐχα-
 » ριστήσεις. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τοῦτο, κατὰ τὸ παρὸν, ἀνάγκη
 » νὰ ἀναβῶ, σὰς παρκαλῶ φιλικώτατα, ἵνα δεχθῆτε νοερώς
 » τὰς εὐλικρινεῖς μου εὐχαριστίας καὶ τὴν δέησίν μου τοῦ νὰ

τὴν Κυβέρνησιν αὐτὴν ἀνεφέρθησαν ἀμέσως οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, παρακινουῦντες αὐτὴν νὰ περιθάλψῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ μὲ οἰονδήποτε τρόπον τοὺς δυστυχῆσαντας συναδέλφους των Ψαριανοὺς (α).

Καίτοι δὲ τῶν πρὸς τοὺς Ψαριανοὺς ἀδελφικῶν τούτων αἰσθημάτων τῶν Σπετσιωτῶν μάρτυρες ἀψευδεῖς εἰσὶν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Ψαριανοὶ διὰ τοὺς συγχρόνους (β), ἐκρίναμεν ὁμῶς χρέος ἡμῶν ἱστορικὸν νὰ εἰπώμεν λέξεις τινάς, ὅπως καταδείξωμεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὅτι εἰς τὰ

» ἦσθε πάντοτε πρὸς τοὺς ἀτυχοῦντας Ψαριανοὺς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ εὐεργέται, ἵνα ἔχητε παρὰ Θεοῦ τὰς εὐλογίας, καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τὸν λαμπρὸν ἔπαινον τῆς φιλανθρωπίας.

» Μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ σέβας,

» Ὁ ὧς ἀδελφός σας καὶ πατριώτης

»ΙΩ. ΒΑΡΒΑΚΗΣ.»

(α) Ἴδε καὶ Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 97, ἐν σημειώσεσι. Τὰ αὐτὰ εἶχον ἀναφέρει καὶ οἱ Ὑδραῖοι περὶ Ψαριανῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

(β) Ἴδε Α. Φυλλάδ. Ν. Κοτσιᾶ, σελ. 55. Ἡμεῖς δὲ προσθέτομεν ἀκόμη, ὅτι οἱ Ψαριανοί, λίαν εὐχαριστημένοι ὄντες ἀπὸ τοὺς Σπετσιώτας, ἐζήτησαν τότε νὰ συνοικισθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς νήσου τῶν Σπετσῶν, εἰς τὸ δυτικο-αρκτικὸν μέρος αὐτῆς, ὅπου ὑπάρχει καὶ ἄλλος λιμὴν, Ζαγηρεῖα καλούμενος, καὶ ὅπου τανῦν κεῖται τὸ Λοιμοκαθαρτήριον. Ἀλλ' ἀσύμφορον θεωρησάντων τοῦτο τῶν Σπετσιωτῶν διὰ τὸν λόγον μὴ τυχὸν ἔλθωσι μετὰ ταῦτα εἰς ἐριδας καὶ συγκρούσεις μεταξύ των οἱ δύο λαοί, οἱ Ψαριανοὶ ἔκριναν εὐλογον νὰ ἐκλέξωσιν ἀλλαχοῦ τόπον διαμονῆς, ἀδεία τῆς Κυβερνήσεως, οἱ μὲν προτιμήσαντες τὴν Μονεμβασίαν, οἱ δὲ τὴν Σύρον, ἄλλοι τὴν Αἴγιαν, καὶ ἄλλοι πάλιν μετὰ ταῦτα τὴν ἐπὶ τῆς Εὐβοίας Ἐρέτριαν.

στήθη ἐκεῖνα τῶν πολεμιστῶν ἡμῶν, ἐν οἷς ὑπῆρχε λεόν-
τειος καρδία, συνυπῆρχεν ἀκμαῖον καὶ τὸ εὐγενές ἐκεῖνο
καὶ θεῖον αἶσθημα τῆς φιλανθρωπίας.

Ἄμα ἡ θλιβερὰ εἶδησις τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαρῶν
ἔφθασεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ εἰς τὰς ἄλλας δύο νή-
σους Σπέτσας καὶ Ὑδραν, εἰς ταύτας μὲν ἐπροξένησεν,
ὥς ἦτον ἐπόμενον, τὴν μεγαλητέραν λύπην ἐνταύτῳ καὶ
ἀγανάκτησιν, τὴν δὲ Κυβέρνησιν ἠνάγκασε νὰ καταβάλ-
ῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἐκπλευσιν καὶ ἄλλων ναυτι-
κῶν δυνάμεων, ὅπως διασώσωσι τὰ Ψαρὰ, περὶ ὧν ἀντί-
θετοι φῆμαι ἔφθانون ἀκόμη, ὅτε μὲν, ὅτι κατεστράφησαν
ἐξ ὀλοκλήρου, ὅτε δὲ, ὅτι οἱ ἐναπομείναντες ἐκεῖ γενναῖοι
Ἕλληνες ἀντεῖχον εἰσέτι.

Οἱ Ὑδραῖοι, συνεπεία τῆς εἰδήσεως τῆς καταστροφῆς
τῶν Ψαρῶν, ἔπεμψαν εἰς Σπέτσας τὸν Σταμάτην Βουδού-
ρην, ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων Προκρίτων τῆς Ὑδρας, μετὰ
πληρεξουσιότητος νὰ συσχεφθῇ μετὰ τῶν Προκρίτων τῶν
Σπετσῶν περὶ τῶν ληπτέων καταλληλοτέρων εἰς τὴν πε-
ρίστασιν μέτρων (α). Συσχέψεως δὲ γενομένης, ἐνεκρίθη
νὰ διαιρεθῇ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εἰς δύο μοῖρας, ἐξ
ᾧ ἡ μὲν νὰ διευθυνθῇ κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ, ἡ δὲ κατὰ
τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου.

Οἱ δὲ Σπετσιῶται, ἔχοντες ὑπὸ γενικὴν ἐπισκευασίαν
τὰ λοιπὰ ἐν τῷ λιμένι αὐτῶν πλοῖά των, κατέβαλον δι-
πλασίαν δραστηριότητα πρὸς καταρτισμὸν αὐτῶν ἔπεμ-
ψαν δὲ παραχρῆμα μίαν γολέτταν των νὰ εὔρῃ τὴν ὑπὲρ
τῆς Κάσσου ἐκπλεύσασαν πρώτην μοῖράν των, συγχειμέ-
νην, ὡς ἀνωτέρω ἐρῥέθη, ἐκ δεκαεπτὰ πολεμικῶν πλοίων

(α) Ἀλληλ. Ὑδρας ἐν τοῖς Ἀρχ. Δήμ. Σπετσῶν.

καὶ δύο πυρπολικῶν, καὶ νὰ τὴν εἰδοποιήσῃ νὰ τρέξῃ ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ εἰς Ψαρά. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν καὶ οἱ Ὑδραῖοι. Ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς Κάσσον τὰ ἀγγελιοφόρα ταῦτα πλοῖα, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μοιρῶν ἐκείνων, μὴ δυνηθέντες, ὥς εἵπομεν, νὰ πείσωσι τοὺς Κασσίους νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μαθόντες δὲ ὅτι καὶ ὁ ἐχθρικός στόλος εὗρίσκετο εἰς Μιτυλήνην, ὁπόθεν ἠδύναντο αἰφνιδίως ἐπιπίπτων καθ' ἑλληνικῆς τιнос νήσου νὰ βλάβῃ αὐτήν, ἀνεχώρησαν ἐκ Κάσσου, διευθυνόμενοι πρὸς τὴν Σάμον, περὶ ἧς ὑπῆρχεν ἡ ὑποψία πάντοτε.

Χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας ἡμῶν τὴν περὶ τούτων ἐπίσημον ἐκθεσιν τοῦ ἀντιναυάρχου Σπετσῶν Κωνσταντίνου Βουκουβάλα πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τῆς 4 Ἰουλίου 1824 (α). « Εἰς τὰς » 8 ὥρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας (21 Ἰουνίου), μᾶς ἦλθον τὰ » πυρπολικά καὶ ἀναχωρήσαντες, διευθυνόμεθα πρὸς τὴν » Σάμον, Σπετσιωτικὰ πλοῖα δεκαεπτὰ καὶ Ὑδραϊκὰ δώ- » δεκα· ἀλλὰ μόλις ἐφθάσαμεν ἕως τὰ Νίσσουρα, καὶ οἱ » ἐναντίοι ἄνεμοι διεσκόρπισαν τὰ πλοῖά μας. Εἰς τὰς 26 » Ἰουνίου ἐφθάσαμεν μερικὰ πλοῖα εἰς Σάμον, ὅπου μα- » θόντες, ὅτι τὰ Ψαρά κινδυνεύουσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν διὰ » τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, ἐβάλθημεν ἀμέσως εἰς τὰ πα- » νία διὰ νὰ συνάξωμεν ὅλα τὰ πλοῖα καὶ νὰ τρέξωμεν » εἰς Ψαρά. Εἰς τὰς 27 ἠνώθημεν ὅλα τὰ πλοῖα, καὶ ἐ- » πιστρέψαντες εἰς Σάμον διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν κάλ-

(α) Φάκελ. 4 ἐκθέσ. ναύρχ. ἐν τοῖς Ἀρχ. τοῦ Δήμ. Σπετσῶν. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης διορθώσαντες ὅπως οὖν τὸ λεκτικὸν μέρος, ἐτηρήσαμεν τὴν ἐννοιαν ἀπαράλλακτον.

» λιον, ἐμάθομεν ὅτι τὰ Ψαρά ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τὸν ἐ-
 » χθρόν, ἀντεῖχε δὲ μόνον τὸ Παλαιόκαστρον, ἐνῷ οἰκο-
 » γένειαί τινες καὶ μερικοὶ στρατιῶται στενοχωρηθέντες,
 » ἔδωκαν πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον καὶ κατεστράφησαν. Τὴν
 » 28 διέβημεν προσάνεμις τῆς Χίου, καὶ ἰδόντες ἐν τουρ-
 » κικὸν πολεμικὸν βρίκιον φέρον στρατεύματα, ἐπετέθη-
 » μεν κατ' αὐτοῦ, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ ἐκούσιον ναυά-
 » γιον ἐπὶ τῆς Χίου· ἀλλὰ, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἡμεῖς ἐξ-
 » ηκολουθήσαμεν τὴν διεύθυνσιν ἡμῶν, καὶ τὴν 29, φθά-
 » σαντες εἰς Ψαρά, ἴδομεν τὴν μὲν πόλιν κατεδαφισμένην,
 » τὸ δὲ φρούριον κατεστραμμένον· ἐνῷ δ' ἐπλησιάσαμεν διὰ
 » νὰ ἴδωμεν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, οἱ ἐχθροὶ
 » μᾶς ἤρχισαν μὲ τὰ κανόνια· ἡμεῖς δὲν ἐδυνάμεθα νὰ κά-
 » μωμεν ἀπόβασιν, διότι εἴμεθα ὀλίγα πλοῖα, δέκα Σπε-
 » τσιώτικα καὶ ἑπτὰ Ὑδραϊκά. Βλέποντες ὅθεν, ὅτι οὐδὲν
 » ἐδυνάμεθα νὰ πράξωμεν, διότι καὶ κανονοφόροι εἴκοσιν
 » ἦσαν καὶ στρατιῶται ἐπὶ τῆς νήσου, ὑπεχωρήσαμεν, ἀ-
 » ποφασίσαντες νὰ ὑπάγωμεν εἰς Πάτινον, διότι μᾶς ἔ-
 » λειπον ἑπτὰ πλοῖα πολεμικά καὶ τὰ πυρπολικά.»

Ἐνῷ ταῦτα ἐγίνοντο εἰς Ψαρά, ἐξέπλευσαν τὴν 24 καὶ
 25 Ἰουνίου, ἐξ Ὑδρας μὲν, δεκαεῖς πολεμικά πλοῖα καὶ
 τέσσαρα πυρπολικά ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην (α), ἐκ
 Σπετσῶν δὲ ἐννέα Ψαριανὰ πλοῖα ἐφοδιασθέντα παρὰ τῶν
 Σπετσιωτῶν, τὰ μὲν πέντε πολεμικά, τὰ δὲ τέσσαρα πυρ-
 πολικά ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ψαρῶν Ν. Ἀποστόλην (β).

(α) Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Α. Μιαούλη, Τ. Α. σελ. 49.

(β) Ἑλλην. Χρον. ἄρ. 54, σελ. 67 ἐξ ἐπιστολῆς Σπετσιωτῶν.

Πρὸς τὸ Ἐκτελεστ. Σῶμα.

«Ὅλα ταῦτα λοιπὸν ἐφλόγισαν τὸν πατριωτικὸν ζῆλον καὶ ἡ-

« Πλησιάζοντες εἰς Τήνον (ἐξακολουθεῖ ἡ ἔκθεσις τοῦ
 » Βουκουβάλα), βλέπομεν τὴν γολέταν τοῦ Τομπάζη καὶ
 » μετὰ δύο ὥρας καὶ τὸν Γ. Σαχτούρην, οἵτινες μᾶς εἴ-
 » πον, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα εὐρίσκονται εἰς Χίον· στρα-
 » φέντες τότε ἡμεῖς, διευθύνθημεν εἰς Χίον, ὅπου τὴν 2
 » Ἰουλίου ἠνώθημεν ἐκεῖ ἅπαντα τὰ πλοῖα.»

Τὴν 3 Ἰουλίου ἅπαντα ἡ ἑλληνικὴ ναυτικὴ δύναμις ἐ-
 παρουσιάσθη εἰς Ψαρά, ὅπου, γενικοῦ πολεμικοῦ συμβου-
 λίου γενομένου τὴν 5 Ἰουλίου (α), ἀπεφασίσθη ν' ἀποβῶ-

μῶν καὶ τῶν συναδέλφων μας Ἰδραίων, καὶ ἀπεφασίσαμεν νὰ
 τρέξωμεν ἀμέσως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀγαπητῶν μας Ψαρια-
 νῶν. Ὅθεν ἐξέπλευσαν ἤδη ἀπὸ Ἰδραν 14 πολεμικὰ πλοῖα καὶ 6
 ἡφαίστεια, ἐστείλαμεν καὶ ἡμεῖς πάραυτα μίαν γολέταν διὰ νὰ
 εἰδοποιήσῃ τὰ κατὰ τὴν Κάσσον πλοῖά μας νὰ τραβίξουν εὐθὺς
 πρὸς τὰ Ψαρά. Τὸ αὐτὸ ἔκαμαν καὶ οἱ κύριοι Ἰδραῖοι. Ἡμεῖς
 προσέτι ἐφωδιάσαμεν, ὥς πρὸς τὴν ἡμετέραν δύναμιν, καὶ ἐννέα
 πλοῖα Ψαριανὰ, πέντε πυροβολικὰ καὶ 4 ἡφαίστεια, καὶ ἀνυχω-
 ροῦσιν ὅλα ταῦτα σήμερον· καταγινόμεθα ἐκτὸς τοῦτου ν' ἐτοι-
 μάσωμεν καὶ ἄλλα διάφορα. »

(α) Ἐκθεσις ναυάρχου Σπετσῶν Κ. Βουκουβάλα.

« Σήμερον ἔφθασεν εἰς τὸν στόλον μας ὁ Κ. Ἀναστάσιος Ἀν-
 » δροῦτσος καὶ μᾶς εἰδοποιεῖ μερικὰς εἰδήσεις ἐκ στόματος . . .
 » Ἡμεῖς ὅμως μ' ὅλην μας τὴν προθυμίαν πασχίζομεν διὰ τὴν
 » τιμὴν τῆς Πατρίδος μας, καὶ δὲν προτιμοῦμεν τὴν ζωὴν μας
 » ὑπὲρ τῆς Πατρίδος μας . . . Σᾶς παρκαλοῦμεν νὰ μὴ λείψῃτε
 » νὰ μᾶς γράψῃτε, ἐπειδὴ ὁ στόλος μας εἶναι τῶρα ἰσχυρὸς εἰς
 » ὅ,τι ἀποφασίσει. Σήμερον ἀπεφασίσαμεν διὰ νὰ βγάλωμεν κα-
 » νόνια ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ἀνθρώπους ἔξω διὰ νὰ ἀφανίσωμεν τὰ
 » ἐσπήτια ὁποῦ οἱ Τοῦρκοι στέκουν, ὁμοῦ καὶ τὸ ἀχρεῖον γένος..»

Τῇ 5 Ἰουλίου 1824, Ψαρά.

Κ. ΒΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ.

(ΝΑΥΤΙΚ. ΤΟΜ. Β').

σιν ἀνα εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα ναῦται ἀφ' ἐκάστου πλοίου ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ κανόνια, ἵνα κυριεύσωσι τὴν πόλιν καὶ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων ἐχθρῶν, εἴτινες, κατέχοντες ὀχυράν τινα θέσιν, ἐφ' ἧς ἦσαν κτισμένοι πέτρινοί τινες ἀνεμόμυλοι, ἡμύνοντο μὲν ὀλίγας ὥρας, ἀλλ' ἔπειτα, ὑποχωρήσαντες εἰς τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν, μεθ' ἧς ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν οἱ ναυτικοὶ, ἠναγκάσθησαν, τραπέντες εἰς φυγὴν, ὅσοι μὲν προέλαβον, νὰ καταφύγωσιν ἐντὸς τῶν πλοίων των, οἱ δὲ ἄλλοι, ἕως 150, νὰ ὠχυρωθῶσιν ἐντὸς σάων τινῶν λιθοκτίστων οἰκιῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ πολεμῶσιν, ὄντες προφυλαγμένοι.

Οἱ δὲ ναυτικοὶ Τοῦρκοι, ἔχοντες τὰ πλοῖά των ἀγκυρωμένα ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς πόλεως τῶν Ψαρῶν, ἅμα εἶδον τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα παρουσιασθέντα, ἐπιβίδασθέντες ἀτάκτως ἐντὸς τῶν πλοίων των, ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν ἑλληνικῶν· ἀλλ' ἰδόντες καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ γινόμενα, ἐτέθησαν εἰς κίνησιν καὶ ἐτράπησαν ἀμέσως εἰς φυγὴν, καὶ τὸ μὲν βρίκιον, ταχύπλουν ὄν, διεσώθη εἰς Λέσβον, ἐκ δὲ τῶν κανονοφόρων, τέσσαρες μὲν ἠκολούθησαν τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ διεσώθησαν, αἱ πλεῖσται δὲ ἔφευγον νὰ σωθῶσι πρὸς τὴν Χίον διὰ τὸ πλησιέστερον· ἀλλὰ, καταφθάσαντα αὐτὰς τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰς μὲν ἐβύθισαν εἰς τὸ πέλαγος ἢ ἐζώγρησαν, αἰχμαλωτίσαντα καὶ πολλοὺς Ὀθωμανοὺς (α), τὰς δὲ διαφυγούσας, ἐπυρόλησαν οἱ ἴδιοι Τοῦρκοι εἰς τὰ παράλια τῆς Χίου, ὅπου φεύγοντες, τὰς ἔρριψαν οἱ ἴδιοι ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἵνα μὴ τὰς

(α) Μίαν ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν γαλλιωτῶν ἐκυρίευσεν καὶ ὁ Γ. Κοκκοράκης, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς Σπέτσας μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ εὐρεθέντων δύο πληγωμένων Τούρκων.

κυριεύσῃσι σώας οἱ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἀπετελείωνεν τὸ ἔργον τῶν Τούρκων, ὅπου ἔβλεπον αὐτὸ ἡμιτελές. Οὐχ ἦττον ὁμῶς καὶ οἱ Τούρκοι ἀντεπολέμουν μετὰ τοσαύτης ἀπελπισίας, ὥστε ἐν μιᾷ τῶν κανονοφόρων ἐκείνων, εἰς μόνος ἐναπομείνας ζῶν, ἀλλὰ πληγωμένος, δὲν ἔπαυσε πυροβολῶν, ἀλλὰ γεμίζων τὸ ὄπλον του, ἐπυροβόλει ἀδιακόπως ἕωσοῦ, βυθισθέντος τοῦ πλοίου, ἐνεταφιάσθη καὶ αὐτὸς ἐντὸς τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης. Τὴν γενναίαν ταύτην ἐπιμονὴν τοῦ Ὀθωμανοῦ, μαθόντες παρὰ τοῦ πλοιάρχου τοῦ Σπετσιοιωτικοῦ πλοίου ὁ Ἀχιλλεὺς (α) Γεωργίου Ὁρλάνδου, ἐκρίναμεν ἀξίαν σημειώσεως, ἵν' ἀποδείξωμεν μετὰ πόσης λύσσης ἐγένετο ὁ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν πόλεμος.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ὁ ἐλληνικὸς στόλος ἐπανῆλθε τὴν ἐπιστῆσαν εἰς Ἰαρά, ὅπως παραλάβῃ τοὺς Ἕλληνας ναύτας, οὓς εἶχεν ἀφήσει ἐπὶ τῆς νήσου ἐκείνης· οἱ δ' ἐν ταῖς οἰκίαις ὀχυρωθέντες Τούρκοι, ἔχοντες καὶ ἐν κανόνιον ἐπὶ ἐνὸς δώματος, ἡμύνοντο κατὰ τε τῶν διὰ ξηρᾶς ναυτῶν καὶ κατὰ τῶν διὰ θαλάσσης πολεμούντων αὐτοὺς πλοίων μέχρι τῆς 6 Ἰουλίου. Ἐπειδὴ δὲ τὴν πρωτὴν τῆς 7 ἐφάνη πρὸς τὴν Χίον ἐχθρικὸν πολεμικὸν πλοῖον, ἐτέθησαν ἀμέσως εἰς κίνησιν πρὸς καταδίωξίν του τέσσαρα ἐλληνικά· ἀλλὰ μόλις ἀνήχθησαν ὀλίγον, ἐσήμανον διὰ πυροβολισμοῦ εἰς τὸν ἐλληνικὸν στόλον, ὅτι ὁ ἐχθρικὸς ἐπέρχεται· τότε ἀμέσως προσκλήθέντες οἱ ἐπὶ τῆς νήσου ναῦται, ἐπέβησαν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἐτέθη εἰς τὰ πανία καὶ ὁ ἐλληνικὸς στόλος. Ἄλλ' ἐπει-

(α) Τὸ πλοῖον τοῦτο, ἐκ τῶν ὀρχιστέρων καὶ μεγάλων πλοίων τῶν Σπετσῶν, ἀνῆκεν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Θεοδ. Λ. Λαζάρου

δὴ ὁ ἐχθρικός, ἔνεκα τοῦ πνέοντος βρειοανατολικοῦ ἀνέμου, εἶχε τὰ ὑπερδέξια, ὁ ἐλληνικός διέβη ὑπὸ τὰ Ψαρά, ἀναχθεὶς πρὸς τὴν νῆσον Σχύρον καὶ τὸν Καφηρέα, ἵνα ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἅμα μεταβληθῇ ὁ ἄνεμος εὐνοϊκώτερος (α).

Ὁ ἐχθρικός στόλος, ἐλθὼν τότε εἰς τὰ Ψαρά, παρέλαβε διασώσας τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου Ὀθωμανοὺς, καὶ ἦ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μόνῳ ἐλθὼν, ἡ φοβηθεὶς νὰ ἐλθῇ εἰς σύγκρουσιν μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς Λέσβον τὴν ἐπιούσαν, ἀφοῦ ἀπετελείωσε τὸ ἔργον του εἰς Ψαρά, καταστρέψας πᾶν ὅ,τι κατὰ τὴν ἄλωσιν εἶχε μείνει ἀκατάστρεπτον, καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐφαίνετο διώκων αὐτὸς τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα, τὴν δὲ δευτέραν ταῦτα τὸν ἐχθρόν, ἐνῷ πράγματι, οὔτε ἐκεῖνος ἐδίωκε τοὺς Ἑλληνας, οὔτε οἱ Ἑλληνες τοὺς Ὀθωμανοὺς, ἀλλ' οἱ μὲν παρηκολούθουν τοὺς δὲ ἐναλλάξ καὶ μακρόθεν, ὅταν εἶχον δεξιὸν τὸν ἄνεμον.

Ἐν τούτοις φόβος μέγας κατεῖχε τοὺς Προκρίτους τῶν νήσων, μήπως τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα ἐπανέλθωσι πρὸ τοῦ καιροῦ εἰς τὰ ἴδια ἔνεκα στερήσεως τῶν ἀναγκαίων. Ὅθεν

(α) Εἰς ἀπορίαν μεγίστην θὰ ἐμπέσῃ βεβαίως ὁ ἀναγινώσκων ἐν τῇ Ἱστορίᾳ Σπυρ. Τρικούπη « Ἦσαν δὲ ὅλα τὰ Ὑδραϊκὰ, Σπει- » τσιωτικὰ καὶ Ψαριανὰ (πλοῖα) 51· ἀλλὰ μόνον 11 Ὑδραϊκὰ » ἔπλευσαν πρὸς τὴν Χίον, τὰ δ' ἄλλα ἐπόδισαν πρὸς τὸν Κα- » φηρέα κτλ. » Τάχα μόνον οἱ 11 οὗτοι πλοίαρχοι δὲν ἐφοβήθη- » σαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες ἐφοβήθησαν ; Ποῖα τὰ 11 ταῦτα πλοῖα ; ποῖοι οἱ πλοίαρχοι ; ποῖος ὁ ἀρχηγὸς ἢ ὁ σκοπὸς τῶν ; ποῖα τὰ κατορθώματά τῶν ; ἡ ἀσυμπλήρωτος αὕτη διήγησις φαίνεται καὶ ἀπίθανος.

οἱ τῶν Σπετσῶν, ἵνα προλάβωσι τὸ τοιοῦτον, ὅπερ, δι-
καίως, ἐθεώρουν ὀλέθριον κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν,
διότι ἀφήνετο ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὸν ἐχθρὸν μετὰ
τὴν εἰς Ψαρὰ ἐπιτυχίαν του, νὰ προσβάλῃ ἀκωλύτως σί-
ανδήποτε ἄλλην νῆσον ἥθελε, παρήγγειλαν εἰς τὸν ναύ-
αρχον καὶ τοὺς λοιποὺς πλοιάρχους τῆς μοίρας των τὰ
ἑξῆς: « Ἐστείλαμεν τρεῖς βαρδακόστες (προσκόπους)
» νὰ κατασκοπεύουν διὰ τὸν στόλον τὸν Ἀλεξανδρινόν,
» μίαν ἐδικήν μας καὶ δύο οἱ Ὑδραῖαι, ὥστε ἀμέσως νὰ
» εἰδοποιηθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ σεῖς, καὶ σᾶς γράφομεν ἔτι,
» ὅτι θέλει σᾶς προφθάσωμεν καὶ προβιζιόνες. Περὶ δὲ μι-
» σθῶν περιμένομεν ὅχι ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν τὰ δάνεια,
» ἀλλὰ ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν, διότι ἤλθε διαταγὴ εἰς
» Ζάκυνθον ἀπὸ Λόνδραν, εὐθὺς νὰ τὰ παραδώσουν εἰς
» τὴν Διοίκησιν, καὶ εὐθὺς ἔστειλε τὴν ἐπιτροπὴν ἡ Δι-
» οίκησις διὰ νὰ τὰ παραλάβῃ. Μένει λοιπὸν σὲ λόγου
» σας, ἢ νὰ σᾶς στείλωμεν αὐτοῦ τοὺς μισθοὺς, ἢ νὰ τοὺς
» δώσωμεν εἰς τὰ ὀσπήτιά σας· διὰ τοῦτο ἡ θέλησις ἡ
» κοινὴ ὅλων ἡμῶν καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἔθνους καὶ τῆς
» διακαισύνης εἶναι νὰ μείνετε αὐτοῦ. Βλέπομεν ὅτι ὁ παν-
» τοδύναμος Θεὸς ἤρχισε νὰ εὐλογῇ τὰ ὄπλα σας, νὰ δι-
» ευθύνῃ τὰ κινήματά σας, καὶ νὰ ἐνδυναμόνῃ τοὺς βρα-
» χιονάς σας. Εὐθὺς ὁποῦ ἐπαρουσιάσθητε εἰς Ψαρὰ, κα-
» τετρομάξατε τοὺς ἐχθρούς μας, καὶ τοὺς μὲν ἐθανατώ-
» σατε μὲ τὴν μάχαιραν, τοὺς δὲ κατεποντίσατε εἰς τὸν
» βυθὸν τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς μίαν στιγμὴν ἠλευθερώ-
» σατε τὴν νῆσον Ψαρῶν, δηλαδὴ τὴν γυνεσίαν ἀδελφὴν
» τῆς νήσου τῆς ἐδικῆς μας, καὶ δὲν ἀφήσατε τὸν ἐχθρὸν
» νὰ γελάσῃ πολλὸν καιρὸν, ἀφοῦ τοῦ ἐκόστισεν ἡ ἀπό-
» κτησίς τῆς τόσους κόπους, ἑξοδα καὶ τόσα στρατεύμα-

» τα. Ἐπαρηγορήθη τρόπον τινὰ ἡ κλαίουσα Ἑλλὰς εἰς
 » τὴν δυστυχίαν της, καὶ σᾶς περιμένει, ἀφοῦ τελειώσητε
 » ἐνδόξως τὸ στάδιον, νὰ καταστέψῃ τὰς κεφαλὰς σας,
 » ὡς ποτὲ τοῦ Μιλιτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους, μὲ δάφνας
 » ἀθανάτους. Ἐσεῖς ἐπλύνετε τὴν ἀτιμίαν τοῦ ἔθνους μας,
 » καὶ σεῖς μετεβάλατε τώρα εἰς δάκρυα τὰ γέλοια καὶ
 » τὴν χαρὰν τοῦ τυράννου. Αὕτῃ λοιπὸν ἡ φιλιότη μας
 » Ἑλλὰς, ὁ κόσμος ὅλος, καὶ πρὸ πάντων ἡμεῖς ἔχομεν
 » γυρισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς σᾶς, καὶ περιμένομεν
 » ν' ἀκούσωμεν τὴν λαμπροτάτην ἀποτελείωσιν τῶν ἀγῶ-
 » νων σας, μὲ τὸν ἐξολοθρευμὸν τῆς θαλασσίου δυνάμεως
 » τοῦ τυράννου, ὁ ὁποῖος θέλει ἐπιφέρει τὴν στερέωσιν
 » τῆς ἐλευθερίας μας, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος.
 » Βλέπετε ὅτι ὁ Θεὸς προηγεῖται εἰς τὰ κινήματά σας,
 » ἀκολουθήσατε λοιπὸν τὸν Θεόν, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ἐπι-
 » στρέψῃτε καὶ νὰ ἀφήσητε μισοτελειωμένον τὸ πανένδο-
 » ξον ἔργον σας. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλοίμο-
 » νον εἰς ἡμᾶς· ὁ ἐχθρὸς ἐπαναλαμβάνων τὴν ἀγριότητά
 » του, ἀφοῦ τελειώσῃ τοὺς σκοποὺς του εἰς τὰ ἐπάνω μέ-
 » ρη, θέλει τρέξει εὐθύς καὶ ἐναντίον εἰς ἡμᾶς, καὶ τί θέ-
 » λει κάμει, ἔχετε ἔμπροσθέν σας ζωντανὸν τὸ παράδειγ-
 » μα τῶν Ψαρῶν, καὶ ἂν σεῖς ἴδατε τὴν καταστροφὴν των,
 » ἄλλοι θέλουν ἰδεῖ, καὶ ὅχι ἡμεῖς τὴν καταστροφὴν τὴν
 » ἐδικήν μας, καὶ ἡ μὲν Ἑλλὰς θέλει θρηνεῖ αἰωνίως τὴν
 » σφαγὴν τῶν υἱῶν της καὶ τὸν πνιγμὸν τῶν θυγατέρων
 » της, ὁ δὲ λοιπὸς κόσμος θέλει μᾶς ὀνειδιίζει καὶ ἀτιμά-
 » ζει διὰ τὴν ἀνανδρίαν καὶ ἀνοησίαν μας. Μὴ λοιπὸν,
 » δι' ἔλεος Θεοῦ, φανῇτε τοιοῦτοι καὶ προξενηθῇ τοιοῦ-
 » τον μέγιστον κακόν. Ἐνωθῇτε σφικτὰ ὅλοι ὁμοῦ, καὶ
 » πάλιν ὅλοι ὑμεῖς μὲ τοὺς συναδέλφους μας Ὑδραίους

» Ψαριανούς, καὶ μεγαλοψύχως τρέξατε νὰ κατατροπώ-
 » σητε τὸν ἐχθρόν ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται. Εἶναι ἀδύνα-
 » τον, ἔχοντες τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν, νὰ μὴ τὸν κατα-
 » πονέσητε, καὶ ὅπου εἶναι μαζὺ Θεὸς καὶ Ἕλληνες, τί
 » δὲν κατορθώνεται; Ἐὰν ἐναντίον τῶν συμβουλῶν μας
 » καὶ τῆς κοινῆς θελήσεως ἐπιστρέψετε πρὶν ἢ τελειώση-
 » τε τὸ ἔργον, πιστεύσατε ὅτι θέλει γενῆτε οἱ πρῶτοι
 » μαντατοφόροι τῆς καταστροφῆς τῆς Πατρίδος καὶ τῆς
 » παντοτεινῆς σκλαβίας τῆς Ἑλλάδος» (α).

Τῶνόντι ἡ κατὰ τὸ Αἶγαῖον ἐπὶ τινας ἀκόμη ἡμέρας δια-
 μονή τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἐματαίωσε τοὺς σκοποὺς τοῦ
 ἐχθροῦ, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν Λέσβον·
 ἐπέστρεψαν δὲ εἰς τὰ ἴδια καὶ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅπως
 ἐφοδιαζόμενα προετοιμασθῶσιν εἰς νέους ἀγῶνας, διότι
 κατ' οὐδεμίαν ἄλλην περίστασιν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εἶ-
 χεν ἐκπλεύσει τῶν λιμένων του πλέον ἀπρομήθευτος.

Μετὰ τῶν ναυτικῶν μοιρῶν τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ὑ-
 ὄρας, ἐπανῆλθον εἰς Σπέπσας καὶ τὰ Ψαριανὰ πλοῖα, ὅσα
 ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην· ἀλλ' οἱ Ψαρια-
 νοὶ ἰδόντες, ὅτι τὰ πρὸς σωτηρίαν τῆς Πατρίδος των τρέ-
 ξαντα ἑλληνικὰ πλοῖα, διήρπασαν ἀπὸ τῆς νήσου των ὅλα
 τὰ πρὸς ὀχύρωσιν αὐτῆς χρησιμεύσαντα κανόνια καὶ πᾶν
 ὅ,τι ἄλλο εἶχον ἀφήσει οἱ ἐχθροὶ ἐπ' αὐτῆς, χωρὶς καὶ νὰ
 μετὰσχωσι καὶ αὐτοὶ τῶν πραγμάτων ἐκείνων, βαρεῖαν
 ἡσθάνοντο θλίψιν καὶ ἀγανάκτησιν. Ζήτημα ἴσως μένει,
 ἐὰν τὰ διαρπαγέντα ταῦτα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἐχθρι-

(α) Ἐκ τῶν Ἀρχ. Δήμ. Σπετσ. Βιβλ. ἐξερχ. σελ. 24. Ὅρα καὶ
 Φίλ. τοῦ Νόμ. ἐφημ. Ὑδρας, ἀριθ. 34.

κός στόλος δὲν ἐλαφυραγώγησε κατὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ψαρῶν, ἤθελον ἀφεθῇ παρ' αὐτοῦ μέχρι τέλους ἀνέπαφα, ἢ ἐὰν δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ διαρπαγῶσι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, τῶν τοσαύτας στερήσεις ὑφισταμένων, ἵνα μὴ μείνωσιν ἐκεῖ καὶ λαφυραγωγηθῶσι μετ' οὐ πολὺ παρὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. Ἀληθῶς τὸ μέγιστον μέρος τῶν πραγμάτων ἐκείνων ἔπρεπε, καθ' ἡμᾶς, νὰ δοθῇ εἰς τοὺς Ψαριανοὺς, καὶ ὡς ἰδιοκτησία ἀνήκουσα αὐτοῖς ἀρχικῶς, καὶ ὡς μέσον θεραπείας τῶν, ὡς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των, πολλῶν καὶ μεγάλων ἀναγκῶν των· ἀλλ' οὐχ ἦττον μετ' αὐτοὺς προτιμότερον ἦτο νὰ μετὰσχῶσι τῶν πραγμάτων ἐκείνων (ἅτινα ἄλλως τε, χωρὶς τῆς συνδρομῆς τῶν ἐλληνικῶν πλοίων ἤθελον μείνει λάφυρα εἰς τοὺς ἐχθροὺς) καὶ τὰ λοιπὰ ἐλληνικὰ πλοῖα πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἀδρῶν ἐξόδων των, καθόσον μάλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ Ψαριανοὶ δὲν εἶχον ἀγοράσει αὐτὰ, ἀλλὰ τὰ ἐλαφυραγώγησαν ἄλλοτε ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς. Ὅπωςδὴποτε ὁμως οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, οἱ ἰδιαιτέραν τρέφοντες πάντοτε συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν Ψαριανῶν, εἰλικρινῶς συμμερισθέντες τὴν λύπην τῶν συναδέλφων των τούτων, πρὸς μὲν τοὺς διευθυντὰς τῶν πλοίων τῆς μοίρας των παρήγγειλαν ἀμέσως νὰ μὴ τολμήσωσι νὰ ἐκποιήσωσι τίποτε ἐξ ὧων ἐπῆραν εἰς Ψαρὰ, πρὸς δὲ τὴν Κυβέρνησιν ἔγραφον τὴν 10 Ἰουλίου τὰ ἑξῆς· « Εὐχῆς ἔργον ἦτον, ὦ Σεβαστῇ, » νὰ ἤθελον κατατεθῇ τῆς δυστυχοῦς νήσου Ψαρῶν τὰ » κανόνια εἰς τρία καράβια, καθὼς πρότερον συνεφωνήθη, » διότι εὐκολώτερον ἤθελον διασωθῇ καὶ χρησιμεύσει εἰς » τὰς κοινὰς ἀνάγκας, ἀλλ' αὐτὰ ἔγιναν διαρπαγὴ ἀπὸ » ὅλα τὰ συνθέτονα τὸν ἐλληνικὸν στόλον καράβια, καὶ

» κινδυνεύουν νὰ πωληθῶσι καὶ νὰ γίνωσι θῦμα τῆς ἰδιω-
 » τικῆς πλεονεξίας. Μὲ ἀγανάκτησιν μεγίστην ἐβεβαιώ-
 » θημεν σήμερον τοῦτο, καὶ μὲ κοινήν γνώμην τῶν ἐγ-
 » κατοίκων ἐγράψαμεν σφοδρῶς εἰς τὸν στόλον μας νὰ
 » μὴ τολμήσωσι νὰ πωλήσωσι τὸ παραμικρὸν, ἀλλ' ὅλα
 » ἐδῶ νὰ τὰ μεταφέρωσιν· ὁμοίως δὲ ἐγράψαμεν καὶ εἰς
 » τὸν τῆς Σύρας ἑπαρχον (α) νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς κανέ-
 » να ἀγορὰν τοιούτων πραγμάτων, καὶ ἐνταῦτῳ ἴσα τῆς
 » ἐπιστολῆς μας νὰ διασπείρῃ εἰς τὰς λοιπὰς νήσους, ἕως
 » νὰ τὸν προφθάσῃ σεβαστὴ περὶ τούτου διαταγὴ. Ἐκτὸς
 » τούτου τοῦ πικροῦ θεάματος ἐδοκίμασαν καὶ ἄλλα δεινὰ
 » οἱ ἄθλιοι Ψαριανοὶ ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους· ἕξ ἢ ἐπτὰ χι-
 » λιάδας κοιλὰ σιτάρη, εὐρεθὲν εἰς τὴν νῆσόν των, διηρ-
 » πάγη καὶ ἐκεῖνο ὡσαύτως, δὲν ἐσυγχωρήθη οὔτε καὶ εἰς
 » ἐκείνους νὰ λάβωσι μέρος ἐκ τῶν εὐτελεστάτων εἰς τὴν
 » νῆσον πραγμάτων, διὰ νὰ σκεπάσουν τὴν γύμνωσίν
 » των, τὰ ὅποια ὡς ἀξιοκαταφρόνητα δὲν κατεδέχθησαν
 » νὰ πάρουν οἱ Τοῦρκοι, καὶ τὸ χεῖριστον, μὲ λόγους ἐγ-
 » γικτικοὺς καὶ ὕβριστικοὺς τοὺς ἀπεμάκρυνον τῶν πραγ-
 » μάτων των. Γυμνοὶ λοιπόν, πεινασμένοι καὶ καταφρο-
 » νούμενοι ἐπιστρέφουν ἐνταῦθα, τὴν μὲν λύπην ἐντετυ-
 » πωμένην ἔχοντες εἰς τὸ πρόσωπον, τὴν δὲ ἀγανάκτη-
 » σιν εἰς τὴν καρδίαν. Γενναίως ἤθελον ὑποφέρει καὶ τὴν
 » γύμνωσιν καὶ τὴν πείναν, ἀλλ' ἡ περιφρόνησις ἐφάνη
 » εἰς αὐτοὺς πρᾶγμα πάντῃ ἀνάξιον εἰς ἄνδρας ὑπὲρ τοῦ
 » γένους ἀγωνισθέντας καὶ ὑπερμαχήσαντας, διὸ, ἀφέντες
 » τὸν στόλον, καὶ πολεμικὰ καὶ ἡφαίστεια πλοῖα ἔφερον
 » ἐνταῦθα, καὶ μόνον λόγοι ἀπελπισίας καὶ ἀγανακτήσεως

(α) Ἀρχ. Δήμ. Σπετσ. Βιβλ. ἐξερχομ. σελ. 27.

» ἐξέρχονται τοῦ στόματος αὐτῶν. Ὅτι κατάκαρδα λυ-
 » πούμεθα καὶ συμπάσχομεν, τὸ γνωρίζει ὁ διερευνῶν
 » τὰς ἀνθρωπίνους καρδίας, ἀλλ' ἐνταυτῷ φοβούμεθα μὴ
 » ἡ ἀπόγνωσις αὕτη τοὺς φέρη νὰ πράξουν ἔργον ἐπωφε-
 » λέστατον δι' ἑαυτοὺς, καὶ ὀλεθριώτατον δι' ἡμᾶς. Μόνη
 » ἡ Σεβαστὴ (Κυβέρνησις) δύναται νὰ εὕρῃ τὰ μέσα νὰ
 » τοὺς παρηγορήσῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἐπελθοῦσαν καταστρο-
 » φὴν, καὶ ἀπὸ τὰς ἐνεστῶσας ὠδίνας, λαμβάνουσα πρό-
 » νοιαν καὶ περὶ τῶν φαμελιῶν αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν πλοίων.
 » Τοῦτο ἤθελε θεραπεύσει τὰς τεθλιμμένας αὐτῶν ψυχὰς,
 » καὶ ἤθελε διερεθίσῃ καὶ τὸν ζῆλον καὶ ἄλλων ἀγωνι-
 » ζομένων ἀδελφῶν, ἐνταυτῷ δὲ ἤθελε τοὺς μεταπίσει
 » ἀπὸ τοῦ νὰ πράξουν τι ἀνάξιον καὶ ἀπευκαΐον. Γνωρί-
 » ζομεν τὴν μητρικὴν φιλοστοργίαν τῆς Σεβαστ. (Κυβερ.),
 » ὅθεν κρίνομεν περιττὸν νὰ περιττολογῶμεν. Ἐκρίναμεν
 » χρέος μας νὰ ἐκθέσωμεν ταύτας τὰς ἀληθείας μὲ ὅλην
 » τὴν δυνατὴν βραχυλογίαν, μελονότι καθάπτονται ἡμῶν
 » τῶν ἰδίων» (α).

Ἐν τούτοις, ἡ καταστροφή τῆς Κάσσου καὶ τῶν Ψα-
 ρῶν, αἱ ἐσωτερικαὶ διχόνοιαι, καὶ αἱ ῥαδιουργίαι μισελλή-
 νων τινων, διέχυσαν μεγίστην ἀπελπισίαν εἰς τὰς ψυχὰς
 τῶν ἀπειροπολέμων κατοίκων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου,
 καὶ πολλοὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν τουρκι-
 κὸν ζυγόν, ἐν τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει ὀθωμανικῶν ναυτικῶν
 δυνάμεων· οἱ δ' ἐν ταῖς νήσοις ἐκείναις ἔπαρχοι τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς Κυβερνήσεως, οὐ μόνον οὐδαμῶς εἰσηκούοντο,
 ἀλλὰ διέτρεχον καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ ν' ἀποβληθῶσιν ἀτί-
 μως, ἢ καὶ νὰ κακοποιηθῶσι πρὸς μείζονα ἀπόδειξιν τῆς

πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς συμπαθείας δῆθεν· ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις γνωρίζουσα ταῦτα πάντα, ἐξέδωκε καταλλήλους προκηρύξεις πρὸς τε τοὺς Ἐπάρχους καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (α) οἰκτείρουσα καὶ ἀπειλοῦσα τοὺς κακοβούλως διαδίδοντας τὰς ψευδεῖς εἰδήσεις καὶ τοὺς φόβους, κακελογοῦντας δὲ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ συμβουλευόντας τὴν ὑποδούλωσιν· οἱ τοιοῦτοι δὲν ἦσαν βεβαίως πολλοὶ, ἀλλ' εἰς τὰς τοιαύτας κρισίμους περιστάσεις, εὐρίσκουσι τὸν καιρὸν νὰ ἐξασκήσωσιν ἐντελῶς καὶ εὐκόλως τὴν χαμερπῆ ραδιουργίαν των καὶ τὸν φανατισμὸν των οἱ σπερμολόγοι· ἀλλὰ θεῖα συνάρσει, αἱ προσεχεῖς νίκαι τῶν ναυτικῶν μας, θέλουσι στερεώσαι αὐθις τὴν κυμαινομένην πεποίθησιν τῶν Αἰγαίο-πελαγιτῶν, ὧν ἐξαίρεσιν ἀπετέλουν μόνοι οἱ Σάμιοι, οἵτινες, καὶ τοι μέγιστον προβλέποντες τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος των, ἀμετάθετον ὁμως ἔχοντες ἀπόφασιν ν' ἀποθάνωσιν ἐπ' αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, ἔγραφον τὴν 28 Ἰουνίου πρὸς τοὺς Σπετσιώτας τὰ ἐξῆς· « Ἡ δυστυχία τῆς Κάσσου, ἡ θλιβερὰ εἶδησις » τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν Ψαρῶν, καὶ ἡ ἄργητα τῆς κινήσεως » τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, κατεψύχραναν τὰς ψυχὰς τοῦ » λαοῦ, μολονότι ἔχομεν ἀπόφασιν ἀμετάθετον ν' ἀποθά- » νωμεν ὅλοι εἰς τὰ παραθαλάσσια μαχόμενοι τὸν ἐχθρὸν » ὑπὲρ τῆς Πατρίδος μας· ὅθεν ἐξαποστέλλομεν μὲ ἐπί- » τηδες ταχύπλουν τὸν πατριώτην μας Χριστόδουλον Μα- » ταχιόδη, διὰ νὰ κοινοποιήσῃ στοματικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος μας καὶ νὰ λάβῃ τὴν βεβαίαν πλη-

(α) Ἐφημ. Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 33 τοῦ 1824.

» ροφορίαν τῆς πρὸς τὴν νῆσόν μας ἐγκαίρου βοηθείας
 » σας πρὸς ἡσυχίαν τοῦ λαοῦ » (α).

Ἦτο λοιπὸν ἡ παροῦσα περίστασις λίαν κρίσιμος διὰ
 τὴν Ἑλλάδα, τόσον ἔνεκα τῶν κατὰ τε ξηρὰν καὶ θά-
 λασσαν ἐπαπειλούντων αὐτὴν ἐξωτερικῶν κινδύνων, ὅσον
 καὶ ἔνεκα τῶν ἐσωτερικῶν διχονοιῶν· ἡ δὲ Κυβέρνησις
 θέλουσα νὰ κατευνάσῃ ὅσον οἷόν τε τὰς ἐμφυλίους διαιρέ-
 σεις, ὅπως ἐνώσῃ τοὺς Ἕλληνας ἀπέναντι τοῦ ἐπικειμέ-
 νου κινδύνου, ἐκήρυξε τὴν 2 Ἰουλίου ἀμνηστείαν ὑπὲρ τῶν
 ἀντιπολιτευθέντων αὐτὴν, ἔχουσαν οὕτω· Α') « χαρίζεται
 » ἀμνηστεία εἰς ὅσους ἐκινήθησαν ἐναντίον τῆς ἐσωτερι-
 » κῆς ἀσφαλείας τῆς ἐπικρατείας, ὅταν εἰς τὸ ἐξῆς ἡθε-
 » λον ὑποταχθῇ εἰς τοὺς νόμους καὶ δείξει διὰ τῶν ἔργων
 » τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑποταγὴν των, καὶ τὴν εἰς τὰς διατα-
 » γὰς τῆς Κυβερνήσεως ἐτοίμην εὐπείθειάν των. Α') Ὅ-
 » σοι ἔγιναν ἔκπτωτοι, ἢ ἀπὸ τὸν χῶρον τοῦ Ἐκτελεστι-
 » κοῦ, ἢ τοῦ Βουλευτικοῦ, ἢ ἀπὸ κανέν τῶν ὑπουργείων,
 » ἢ συνεδρίασαν εἰς τὸ ἐν Τριπολιτσᾷ παράνομον βουλευ-
 » τικόν, χαρίζεται μὲν καὶ εἰς αὐτοὺς ἀμνηστεία, δὲν τοῖς
 » ἀνοίγεται ὅμως ἡ εἴσοδος μήτε εἰς τὰ ἀνωτέρω, μήτε
 » εἰς κανέν ἄλλο τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων, τόσον
 » εἰς τὴν ἐνεστῶσαν β', ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐπερχομένην γ'
 » περίοδον ».

Ἡ τοιοῦτη ἀμνηστεία, λίαν φειδωλὴ καὶ φίλαυτος οὔ-
 σα, καὶ ἀποκλείουσα τῶν δημοσίων πραγμάτων πολλοὺς
 τῶν ἐν τέλει φιλοδόξων, οὐδὲν, ὥς ἦτον ἐπόμενονον, ἔφε-
 ρεν εὐάρεστον ἀποτέλεσμα· ἀμνηστεία μὴ βασιζομένη ἢ
 μὴ σκοποῦσα εἰς γενικὸν καὶ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, δὲν

(α) Ἀρχ. Δημ. Σπετσ. ἀλληλογραφ. Λίγαλοπελαγιδῶν.

ονομάζεται ἀμνηστεία· οὐχ ἤττον ὁμως καὶ οἱ μᾶλλον φιλόδοξοι, ἐν τιαύταις τῆς Πατρίδος χρисίμοις περιστάσεσιν, ὡφείλον νὰ δείξωσι μεγαλητέραν αὐταπάρνησιν· ἀλλ' ὀλίγοι Ἀριστεῖδαι καὶ Θεμιστοκλεῖς γεννῶνται δυστυχῶς εἰς τὰ ἔθνη.

Ἐνταῦθα σημειωθήτω, ὡς ἐν παρόδῳ, πρὸς τιμὴν τῆς Κυβερνήσεως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅτι καὶ τοι ἐν μέσῳ τοιούτων κινδύνων καὶ περιπετειῶν εὕρισκομένη ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη, ἐπρονόει ὁμως καὶ περὶ τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους, διότι ἐσύστησεν ἐπιτροπὴν τινα ἐκ τῶν Ἀνθίμου Γαζῆ, Πανούτσου Νοταρᾶ, Μ. Κάββα, Σ. Τρικούπη καὶ Κ. Λιβερίου, ὁφείλουσιν νὰ ὑποβάλῃ αὐτῇ σχέδιόν τι περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δ' αὖ τοῦ παρ' αὐτῆς ὑποβληθέντος σχεδίου, ἀνεγνώριζε τὴν ἀνάγκην τριῶν εἰδῶν σχολείων· εἰς τὸ α'. νὰ διδάσκηται ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ· εἰς τὸ β'. ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ, ν' ἀκροάζωνται δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ στοιχειώδη μαθήματα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, καὶ εἰς τὸ γ'. τὴν σύστασιν ἐνὸς Πανεπιστημίου, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ διδάσκωνται ἡ Θεολογία, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Νομικὴ καὶ ἡ ἱατρικὴ· ἔφορος δὲ τῆς παιδείας διωρίσθη ὁ ἀοίδιμος Ἱρηγόριος Κωνσταντᾶς, ἀνὴρ καὶ παιδείας καὶ πολλῶν ἀρετῶν κάτοχος.

Ἄλλ' ἰδοὺ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους, στόλος ἰσχυρὸς ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐξέπλευσε φέρων στρατεύματα τακτικὰ καὶ ἄτακτα πολλὰ, καὶ πολυάριθμον πυροβολικὸν διευθυνόμενον ὑπ' εὐρωπαίων ἀξιωματικῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰβραὶμ-πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ-Ἀλῆ-πασσᾶ, ἐνωμένος καὶ μετ' ἀλγερινικὰ πολεμικὰ πλοῖα μετὰ σκοπὸν νὰ ἐνωθῇ καὶ μετὰ τοῦ

Βυζαντινοῦ στόλου, καὶ ἀφοῦ ὑποτάξωσι πρῶτον τὴν Σάμον, νὰ προσβάλωσιν ἐπομένως καὶ καταστρέψωσι τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας, καὶ τότε πλέον ν' ἀποβιβάσωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον στρατοὺς, καὶ οὕτω νὰ δώσωσι πέρας εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Γκιοῦριδων (ἀπίστων).

Εἰς τὰς εἰδήσεις ταύτας, αἵτινες φθάσασαι δι' ἰδιαιτέρων ἀνωνύμων ἐπιστολῶν ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἀνῆγγελλον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι κύριος σκοπὸς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἦτον ἡ κατὰ τῶν δύο νήσων ἐπίθεσις αὐτοῦ, οἱ Σπετσιῶται ἐσκέφθησαν νὰ κενώσωσι καὶ πάλιν τὴν νήσόν των, καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς οἰκογενείας των εἰς ἄλλα πλησιόχωρα μέρη, ἰδίως δὲ εἰς Λεωνίδιον, Κρανίδιον, καὶ Ναύπλιον (α), καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν· αὕτη δὲ γράφουσα πρὸς τοὺς Δημογέροντας τῶν εἰρημένων πόλεων, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔλεγε καὶ τὰ ἑξῆς· « Ἡ ἀπόφασις τῶν καλῶν τούτων πατριωτῶν (τῶν » Σπετσιωτῶν) ἡ τόσον γενναία καὶ φιλαδέλφους, καθυ- » ποχρεώνει ὅλους γενικῶς τοὺς Ἕλληνας εἰς εὐγνωμο- » σύνην· εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν σκοπὸν ἀπεφάσισαν ν' ἀσφα- » λίσουν πρῶτον τὰς οἰκογενείας των εἰς τὰ περίξ καὶ » γείτονα μέρη· Διατάττεσθε λοιπόν . . . »· ἀλλ' οἱ Σπετσιῶται ἡλλαξαν μετὰ ταῦτα σκοπὸν καὶ δὲν μετηνάστευσαν ἄλλαχού.

Ὁ Σουλτάνος, ἵνα ἐξάψῃ ἔτι μᾶλλον τὸ φιλότιμον τοῦ Ἰβραίμη, τὸν ἀνέδειξε ναύαρχον, καὶ ἐξουσιαστήν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἦτο πάν-

τοτε πολὺ ισχυρότερος καὶ φοβερώτερος τοῦ Βυζαντινοῦ, διότι καὶ στρατεύματα τακτικὰ ἔφερε πάντοτε, καὶ ναύτας πλέον γυμνασμένους εἶχε, καὶ τὸ χεῖριστον διὰ τοὺς Ἕλληνας, εἶχε καὶ πολλοὺς ἀξιωματικούς Εὐρωπαίους, οἵτινες ἀρνησάμενοι τὴν πάτριον θρησκείαν των, τοῦ Χριστοῦ, κατετάχθησαν χάριν ὑλικῶν συμφερόντων, ὑπὸ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν αἵματηρὰν σημαίαν τοῦ Μωάμεθ ἢ τοῦ Ἀλῆ, ὅπως καταστρέψωσιν ἔθνος χριστιανικὸν ὁλόκληρον, ἔθνος εὐγενές, πολεμοῦν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας του, ἔθνος εἰς τὸ ὁποῖον ὅλος ὁ κόσμος ὀφείλει τὰ φῶτα καὶ τὸν πολιτισμὸν του.

Κρισιμωτάτης οὔσης τῆς περιστάσεως ταύτης, γενικῶς μὲν δι' ὅλον τὸ ἔθνος, ἰδίως δὲ διὰ τὰς νήσους, καθ' ὧν ἐσκόπευον αἱ χολοσσαῖαι ναυτικαὶ δυνάμεις τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ὑδρας προνοοῦντες περὶ ἀσφαλείας των, ἐν περιπτώσει αἰφνιδίας τινος παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεως, καθόσον μάλιστα οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων, οἱ μὲν ἦσαν ἀπόντες, οἱ δὲ ἔμελλον ὡσαύτως νὰ τρέξωσιν ἐπὶ τῶν πλοίων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐζήτησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀνάλογον στρατιωτικὴν δύναμιν, χρησιμεύσουσαν ὡς φρουρὰν ἐφ' ἐκάστης νήσου· ἡ Κυβέρνησις γνωρίζουσα καλῶς, ὅτι πᾶν ἄλλο ἡδύνατο νὰ παραβλέψῃ, οὐχὶ δέ ποτε τὴν προφύλαξιν τῶν δύο τούτων νήσων, αἵτινες εἰσὶν οἱ δύο βραχίονες τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἠλπίζετο κυρίως ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἔθνους, ἔστειλεν εὐθὺς ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας στρατιώτας εἰς ἐκάστην νῆσον, ὑπὸ διαφόρους στρατιωτικούς ἀρχηγοὺς Πελοποννησίους τε καὶ Ρουμελιώτας (α).

(α) Οἱ ἐν Σπέτσαις ἐλθόντες στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ ἦσαν, ὁ Νε-

Ὁ κίνδυνος τοὺς μὲν χαύνους ἐντελῶς ἀποθαρρύνει, τοὺς δὲ γενναίους ἄνδρας καθιστᾷ μᾶλλον δραστηρίους· τοῦτο συνέβη εἰς τοὺς ναυτικούς τότε, οἵτινες ἤρχισαν δι' ἐκτάκτου δραστηριότητος νὰ προπαρασκευάζωσι τὰ πλοῖά των, ὅπως ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀναλόγους δυνάμεις (α). Ἡ δὲ Θεία Πρόνοια, ὥς ἵνα δείξῃ προφανῶς πό-

κηταῖς, Α. Ζαχαρόπουλος, καὶ Χατοῦ Στέφανος Βούλγαρος κτλ. (Ν. Σπηλ. Ἀπομν. Τ. Β'. σελ. 98). Ἐγραφε δὲ τὴν 2 Αὐγούστου 1824, ἡ Βουλὴ τὰ ἑξῆς· « Ὅσον δὲ περὶ τῶν δύο περικλεῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, ἡ Διοίκησις ἔλαβε πρόνοιαν διὰ νὰ » ὁχυρώσῃ καὶ ἀσφαλίσῃ αὐτάς μὲ στρατεύματα ἀπὸ ξηρᾶς ». Περίοδ. Β'. ἀρ. 4102.

(α) Ἰδοὺ τί ἔγραφε τότε ὁ συντάκτης τῆς ἐν Μεσολογίῳ ἐκδιδομένης ἐφημερ. τῆς Ἑλλην. Χρονικᾶς (ἔτος Α'. ἀριθ. 60) ὁ ἀληθὴς φιλέλλην Mayer.

« Πληροφορούμεθα ὅτι οἱ γενναῖοι φρονεῖς κάτοικοι τῶν δύο νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, ἀφοῦ εἶδον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πατρίδος των ἡσυχασμένον κάλλιστα, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων ὁμογενῶν μας πολεμιστῶν, οἵτινες προθυμότατα ἔτρεξαν ἐκεῖ, ἐνησχολήθησαν εἰς τὸ νὰ ἐτοιμάσωσιν ὅλα ἐν γένει τὰ πολεμικὰ πλοῖά των, καὶ ὅτι ἐσύστησαν ἤδη δύο τρομεροὺς στόλους, προπαρασκευασμένους νὰ ἐπιπέσωσιν ἐπάνω εἰς ἐκείνους τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὅτι θέλουν συνοδευθῆ κατὰ τὴν γενικὴν ταύτην ἐκστρατείαν, καὶ ἀπὸ μίαν σημαντικὴν ναυτικὴν δύναμιν πλοίων Ψαράϊων, τῶν ὁποίων οἱ κυβερνῆται καὶ ναῦται πνέουσιν εἰσέτι θανάσιμον ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ἡ καρδία παντὸς εἰλικρινοῦς Ἑλλήνος εὐφραίνεται ἐξάπαντος, ὅταν αἰσθάνεται τὴν ἄοκνον προθυμίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύουν εἰς τὰς πράξεις των οἱ μεγάλψυχοι κάτοικοι τῶν τριῶν ἐνδόξων νήσων Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν· οἱ

σον κήδεσται πάντοτε τῆς Ἑλλάδος, ἐπεδαψίλευσε καὶ τότε τὴν βοήθειάν της εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, καὶ τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν δάνειον, ἐλθὼν εἰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν 10 Ἰουλίου 1824, καθιστᾷ αὐτὴν σεβαστὴν μὲν εἰς τοὺς ἀντιπολιτευομένους, ἱκανὴν δὲ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ὅλας τὰς πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων κατεπειγούσας ἀνάγκας τῆς Πατρίδος· ὅθεν ἀπὸ τοῦδε καὶ στρατόπεδα καθ' ὅλα τὰ ὑποπτα μέρη τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, καθ' ἃ ἐπαπειλεῖτο ἀπόβασις ἐχθρικῶν στρατευμάτων

» γνήσιοι οὗτοι υἱοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος ἀγῶ-
 » νός μας, ἐδειξάν πάντοτε τὸν αὐτὸν ἐνθέρμον ζῆλον εἰς ὅσα
 » ἀπέβλεπον τὸ γενικὸν τῆς Πατρίδος ὄφελος· καὶ ἐπειδὴ εἰς ὅλα
 » των τὰ κατὰ θάλασσαν κινήματα εἶχον πάντοτε ἐρριζωμένην
 » εἰς τὴν ψυχὴν των καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν εἰλικρί-
 » νειαν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀγωνοθέτης Θεὸς, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Ἑλ-
 » λάδος τοὺς ἐστεφάνωσε πάντοτε εἰς δεκαπέντε σχεδὸν σημαν-
 » τικὰς ναυμαχίας κατὰ τοῦ ὑπερηφάνου στόλου τοῦ τυράννου·
 » ἡ Ἑλλὰς ὅλη ἐν γένει χρεωστεῖ τὴν μέχρι τοῦδε συντήρησίν της
 » εἰς τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῶν αὐτῶν νήσων καὶ εἰς τὰ ἀθά-
 » νατα κατορθώματα τῶν ἐγκατοίκων των· πρὸς αὐτοὺς ὀφεί-
 » λουσιν ἰδιαίτερώς οἱ ὁμογενεῖς πάντες τὴν εὐγνωμοσύνην των
 » καὶ διὰ τὰς μεγάλας ἐκείνων θυσίας ὡς ἐκ μέρους τοῦ χρημα-
 » τικοῦ, διότι κανεῖς δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι μόνοι αὐτοὶ οἱ
 » ἐλευθέροι ἄνδρες κατέβαλον καὶ ἐξώδευσαν πάντοτε ἐξ ἰδίων
 » ποσότητας ὀλοκλήρων μιλλιονίων· καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀναλογίαν
 » μὲ αὐτὰς ὅ,τι ἔλαβον πρὸς ἀποζημίωσιν· ταῦτα δὲ λέγοντες
 » ὑπὲρ τῶν ἀξιοσεβάστων Ἰδραίοσπετωτοφρακίων, δὲν ἀποβλέ-
 » πομεν βέβαια εἰς τὸ νὰ σμικρύνωμεν τὰς ἀρετὰς τῶν κατὰ
 » ξηρὰν διαπρεψάντων ἡρώων μας. Οὐχί· ἡ εὐγνώμων πατρίς

των, πρόκειται νὰ σχηματισθῶσι δι' ἐθνικῶν ἐξόδων, καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ναυτικῶν πληρωμάτων τακτικῶς ἀποδίδονται, καὶ οἱ ἐξαντληθέντες Πρόκριτοι καὶ κάτοικοι τῶν ναυτικῶν νήσων ἀνακουφίζονται ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς ἐράνους καὶ τὰ ὑπέρογκα πρὸς ἐφοπλισμὸν τῶν πλοίων των ἐξόδα.

Οἱ Σπετσιῶται, θέλοντες τότε νὰ θέσωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ναυτικῶν αὐτῶν δυνάμεων, τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος, ἡ φρόνησις καὶ ἡ γενναϊότης ἦσαν ἤδη γνωστὰ εἰς ὅλον τὸ Πανελλήνιον, ἤτοι τὸν Παναγιώτην Μπότασην, ἀντιπρόεδρον διατελοῦντα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

» ὁμολογεῖ ἀπείρους τὰς χάριτας καὶ εἰς τὰ φίλτατα τέκνα της
 » ταῦτα. Καθεὶς ὅμως αἰσθάνεται, ὅτι ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν Γεω-
 » γραφικὴν θέσιν της ἐχρειάζετο ἀνυπερθέτως καὶ θαλάσσιον δύ-
 » ναμιν διὰ τὴν καθεαυτὴ ἀσφάλειάν της, καὶ εὗρεν ἀληθῶς τὴν
 » ἀσφάλειαν ταύτην, διότι εὗρε καὶ εἰς τὸν κόλπον της τὴν ἀ-
 » παιτουμένην ναυτικὴν δυνάμιν τῶν τριῶν δακτυλοδεικτουμέ-
 » νων νήσων· ἃς σεμνύνεται λοιπὸν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἡ
 » Σεβαστὴ Διοίκησις ἐνταυτῷ διὰ τὴν τοιαύτην ἀγαθὴν τύχην·
 » ἃς σεμνύνονται καὶ αἱ τρεῖς νῆσοι, διότι ἔλαβον τὴν τύχην νὰ
 » ἦναι Ἑλληνικαί, καὶ ὅτι ὥς τοιαῦται δύνανται εἰς τοιαύτας πε-
 » ριστάσεις νὰ διαπρέπωσι καὶ νὰ θριαμβεύσωσιν οὕτω πως. Ἐκ
 » τῶν ἰδιαιτέρων ἀρετῶν, ὅσαι χαρακτηρίζουσι τοὺς κατοίκους
 » τῶν αὐτῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, δύο εἶναι καὶ ἡ σταθερότης
 » καὶ ἡ σοβαρὰ σκέψις εἰς τὰ πρακτέα των· ἀρεταὶ αἵτινες ὠφέ-
 » λησαν καὶ ὠφελοῦν μεγάλως τόσον εἰς τὰς τοπικὰς ὑποθέσεις
 » των, ὥς καὶ εἰς ἐκείνας τῆς ἐθνικῆς Διοικήσεως. Εὐχῆς ἄξιον
 » εἶναι λοιπὸν, ὥστε ἡ αὐτὴ πολυσέβαστος Διοίκησις νὰ φερθῇ
 » πρὸς τοὺτους (τοὐλάχιστον τώρα, καθ' ὃν καιρὸν ἔχει καὶ τοὺς
 » τρόπους καὶ τὰ μέσα) ὅπως καὶ οὗτοι ἐφέρθησιν πάντοτε πρὸς
 » ἐκείνους ».

σώματος, ὁμοθύμως μετεκαλέσαντο αὐτόν, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ ναυαρχικὸν ἀξίωμα τῆς Πατρίδος του διὰ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου.

Πρὸς τὸν Ἐκ.λαμπρ. Ἀντιπρ. τοῦ Ἐκτελ. σώματος, Κύριον Παναγιώτην Μπόττσην.

« Φωνὴ τῆς γλυκυτάτης ἡμῶν Πατρίδος καὶ τῶν ἀγα-
 » πητῶν ἀδελφῶν σου σὲ προσκαλεῖ ἐνταῦθα διὰ νὰ σοὶ
 » ἐγχειρίσῃ, ὅχι ἀξίαν, ὡς ἡ ἀξιότης σου ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ
 » βάρος, τὸ ὁποῖον ἐλπίζει νὰ λαμπρύνῃς διὰ τῶν πα-
 » τριωτικῶν σου ἀρετῶν, καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃς τῶνόντι ἄ-
 » ξίωμα ζῆλωτόν, εἶναι ἡ Ναυαρχία, τὴν ὁποίαν σοὶ ἐγ-
 » χειρίζει ἡ Πατρίς ὁμοφώνως, καὶ μολονότι σ' ἐκλέγει
 » ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσκολωτέρων περιστάσεων τοῦ Ἑ-
 » θνους, δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι θέλει δεῖξῃς τὸν συνήθη σου
 » ζῆλον καὶ γενναιότητα, καὶ τὴν φρόνησιν, ἣτις κατ' ἐ-
 » ξαίρετον τρόπον σὲ ἐχαρακτήρισεν εἰς διαφόρους περι-
 » στάσεις· μὴ βραδύνῃς λοιπόν, ὦ καλὲ πατριῶτα, ἀλλὰ
 » δράμε ὅσον τάχιον, καὶ ἐλθὲ νὰ συνενωθῇς με τοὺς συν-
 » ἀδέλφους σου, διὰ ν' ἀγωνισθῇς καὶ στρατιωτικῶς ὑπὲρ
 » τοῦ γένους καὶ τῆς Πατρίδος σου· ἐλπίζομεν νὰ εὕρω-
 » μεν κατὰ τοῦτο σύμφηφον καὶ τὴν Σ. Διοίκησιν, εἰν ἣν
 » ἀναφερόμεθα . . . »

Ἐκ Σπετσῶν τῇ 20 Ἰουλίου 1824.

Ὁ Μπόττσης ἀπήντησεν εἰς ταῦτα τὰ ἐξῆς· « Τῆς τερ-
 » πνοτάτης μητρός μας ἡ φωνὴ διὰ καλάμου ἔφθασεν εἰς
 » τὰς ἀκοάς μου, ἐκέντησε τόσον τὴν ψυχὴν μου, ὥστε
 » ἐνθουσιασμένος ἀπεφάσισα νὰ τρέξω, ὅπου αὐτὴ μ' ἐ-
 » προσκαλοῦσεν· ἡ ἰδία ὅμως Μήτηρ, καὶ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι,
 » ἀγαπητοί μου συμπολιταὶ καὶ ἀδελφοί, ἐνεκρίνατε νὰ

» ἡμαι ὑπόχρεως εἰς ἄλλα χρέη ἐμπιστευθέντα μοι παρὰ
 » τῆς γενικῆς Μητρος. Τὰ χρέη ταῦτα μ' ἐβίαζον νὰ μὴν
 » ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἂν δὲν ἐλάμβανον τὴν
 » ἄδειαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὁποῖαν θερμῶς ἐζή-
 » τησα, καὶ διὰ τὴν ὁποῖαν πολλάκις παρεκάλεσα, ἀλλὰ
 » μοι ἐστάθη ἀδύνατον διὰ νὰ τὴν λάβω διὰ τὰ ὅσα παρ'
 » αὐτῆς θέλει σὰς γνωστοποιηθῶσιν αἴτια. Ἄν ὅμως, ἀ-
 » δελφοί, ἢ πρόσκλησίς σας ἦναι ἀμετάβλητος, γνωστο-
 » ποιήσατέ μοι, καὶ ἐγὼ ἐλευθερόνομαι ἀπὸ τὰ γενικὰ χρέη
 » μὲ τὴν παραίτησίν μου, καὶ τρέχω εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον
 » οἱ ἀδελφοί μου μὲ προτρέπουν στάδιον, διὰ τὸ ὅποιον
 » μένω εὐγνώμων καὶ πρὸς τὴν γλυκυτάτην μου Μητέρα,
 » καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου πατριώτας, μολονότι γνω-
 » ρίζω τὸν ἑαυτὸν μου ἀνάξιον ».

Οἱ Σπετσιῶται εἶχον γράψει καὶ εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν
 Σῶμα περὶ τῆς εἰς τὸν Μπότασην γενομένης προσκλή-
 σεως, ἀλλ' αὐτὸ διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Ἰουλίου ἐγγράφου του
 ἀπήντησεν οὕτως· « Ἐλήφθη ἡ κατὰ τὴν 20 τοῦ παρόν-
 » τος ἀναφορά σας, ἐκ τῆς ὁποίας παρατηρεῖται ἡ μὲ ἀ-
 » παθῇ σκέψιν γενομένη ἐκλογὴ καὶ πρόσκλησις εἰς τὸ
 » Ναυαρχικὸν χρέος τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀντιπροέδρου
 » τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος· ἡ Διοίκησις ἐπήνεσε τὴν
 » εὐστοχίαν μιᾶς τοιαύτης δικαίας ἐκλογῆς, διότι τῶντι
 » εἶναι ἱκανὸς νὰ βαστάξῃ τοιοῦτον χρέος ἐνδόξως, καὶ
 » ὥς ἐκ τούτου ἀποκαθίσταται ἀναγκαία ἡ παρουσία του
 » εἰς τὴν τῶν Σπετσῶν ναυτικὴν μοῖραν· ἀλλ' ἐπίσης εἶ-
 » ναι καὶ πολὺ περισσότερον ἀναγκαιοτέρα ἡ ἐνταῦθα πα-
 » ρουσία του εἰς τὸ ἀντιπροεδρικὸν βάρος, εἰς τὸ ὅποιον
 » ἤδη ἐνδόξως διετέλεσεν ὥστε ἡ Διοίκησις σκεπτομένη
 » σπουδαίως περὶ τῶν δύο τούτων, καὶ ἀντισταθμίζουσα

» τὴν βλάβην ἢ ὠφέλειαν ὥς ἐκ τῆς παρουσίας ἢ ἀπου-
 » σίας του, εἰς ἀμφοτέρω τὰ χρέη ταῦτα, ἐνέκρινεν ὁμο-
 » φώνως, νὰ παρευρίσκηται εἰς τὸν τῆς ἀντιπροεδρείας
 » χῶρον, ὡς μᾶλλον ἀναγκαιότερον, καὶ μάλιστα εἰς τοι-
 » αύτας περιστάσεις, ὅτε ἡ ἀρτιούστατος ὁπωσοῦν εὐτα-
 » ξία τοῦ ἐσωτερικοῦ ἤμπορεῖ νὰ κλονισθῇ, καὶ ἐνῶ μᾶ-
 » λιστα ἡ Διοίκησις ἠξεῦρει καλῶς, ὅτι ἡ νῆσος Σπετσῶν
 « εὐτυχεῖ καὶ ἄλλων τινων δοκίμων ναυτικῶν, καὶ ἀν-
 » δρείων καὶ ἱκανῶν νὰ φέρωσι τὸ τῆς ναυαρχίας βά-
 » ρος. Δι' ὅλα ταῦτα ἡ Διοίκησις, ἀν καὶ λυπῆται, μ' ὅ-
 » λον τοῦτο δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αἵτησιν τῆς
 » εὐγενείας σας· ἐλπίζει ὅτι ἡ μὴ συγκατάθεσις της εἰς
 » τοῦτο θέλει φανῇ δικαία καὶ ἀναγκαία εἰς τὰ παρόντα
 » τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ». Μὴ πραγματοποιηθείσης λοιπὸν
 τῆς προσκλήσεως ταύτης τῶν Σπετσωτῶν, ἔμεινε πάλιν
 ἡ Ναυαρχία τῶν Σπετσῶν εἰς τὸν Γ. Ἀνδρουτσον.

Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι αἱ κατὰ τὰ Ψαρά ἐλληνικαὶ μοῖ-
 ραι, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, ἀφήσασαι τὸν ἐχθρικὸν στό-
 λον προφυλαγμένον εἰς Μιτυλήνην καὶ προπαρασκευαζό-
 μενον εἰς τὴν κατὰ τῆς Σάμου μελετωμένην ἐπίθεσιν του.
 Τὰ σχέδια ταῦτα ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ με-
 γίστης σημασίας ἀντικείμενον ἦτο παρά τε τοῖς ναυτικοῖς
 καὶ τῇ Κυβερνήσει ἡ ὑπεράσπισις τῆς νήσου ἐκείνης· ἀλλ'
 ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἐκινεῖτο κατὰ τῆς Σάμου, ἅμα μετὰ τὴν ἐκ
 Μιτυλήνης ἀναχώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἡδύνατο
 εὐκόλως (κατὰ μεγίστην πιθανολογίαν), νὰ κατορθώσῃ
 τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς του, ὥς κατώρθωσεν αὐτοὺς καὶ
 εἰς Ψαρά, διότι καὶ οἱ Σάμιοι ἤθελον εὐρεθῇ ἔρημοι πά-
 σης ναυτικῆς βοήθειας, καὶ τότε ἀνενοχλήτως ὁ ἐχθρὸς
 ἤθελεν ἀποβιβάζει ἐπὶ τῆς Σάμου ὅσα πρὸ καιροῦ εἶχεν

ἐπ' αὐτῷ τούτῳ συναθροίσει περὶ τὴν Μυκάλην ἀπειράριθμα τουρκικὰ στρατεύματα· εὐτυχῶς ὁμως, ὁ Ναύαρχος τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, κατατρίψας ἐπὶ ματαίῳ εἰς Μιτυλήνην ἱκανὰς ἡμέρας, χάριν τῆς μεγάλης ἐορτῆς τοῦ μπαϊραμίου των, ἔδωκε καιρὸν εἰς τοὺς ναυτικούς νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως, καὶ ν' ἀπαλλάξωσι τοὺς Σαμίους ἐκ τῆς ἐπικειμένης αὐτοῖς γενικῆς καταστροφῆς.

Ἀντήχει ἀκόμη εἰς τὰ ὦτα τῶν γενναίων Σαμίων ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν, καὶ τούτου ἔνεκα δίκαιον εἶχον νὰ φοβηθῶσι μὴ πάθωσι καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ, ἀφοῦ διὰ θαλάσσης μὲν τρομερὸς στόλος, διὰ ξηρᾶς δὲ πολυπληθὺς στρατὸς ἐπαπείλει ἀπόβασιν ἐπὶ τῆς νήσου των, βοήθεια δὲ οὐδεμία ὑπὲρ αὐτῶν ἐφαίνετο.

Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν περιελθόντες οἱ Σάμιοι, οἱ μὲν ἐσυμβούλευον νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα των καὶ νὰ ζητήσωσιν ἄσυλον εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, οἱ δὲ ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς νήσου, κακείθεν νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰς ἐστίας των, ἐπ' ἐλπίδι ταχείας παρουσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Προτιμότερον ἐφάνη εἰς ἅπαντας τὸ δεύτερον σχέδιον, καὶ ἀμέσως τότε γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδιά, τ' ἀπέστειλαν εἰς τὰ ὄρη, ὅλοι δὲ οἱ δυνάμενοι νὰ φέρωσιν ὅπλα ἡτοιμάσθησαν ν' ἀντιπαραταχθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· γενναία τῳόντι ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν Σαμίων· ἀλλὰ κατὰ πόσον ἄρᾳ γε ἦτον ἐφικτὸν ν' ἀνθέξωσιν ὀλίγοι ἄνδρες ὅσονδῆποτε καὶ ἂν ὑποτεθῶσι γενναῖοι, ἐναντίον ἐχθρικών στιφῶν δεκάκις πολυαριθμοτέρων καὶ διψώντων αἷμα καὶ λάφυρα; ἡ σκηνὴ τῶν Ψαρῶν εὐκόλως μᾶς λύει τὸ ζήτημα. Δικαίως λοιπὸν οἱ Σάμιοι, μετὰ Θεὸν, οὐ προσεδόκων ἀλλαχόθεν τὴν σωτηρίαν των, ἢ εἰς τοὺς θαλασσί-

ους ἤρωας, πρὸς οὓς ἠτένιζον πάντοτε καὶ νῆσοι καὶ παράλια μέρη κινδυνεύοντα, καὶ τοὺς ὁποίους ἀνάγκη μεγίστη μόνον ἦτο νὰ προειδοποιήσωσι περὶ τῆς δεινῆς θέσεώς των.

Τὴν ἐντολὴν ταύτην τῆς εἰδοποιήσεως ἀνεδέχθη προθύμως καὶ ἐκουσίως, κατὰ τὴν 22 Ἰουλίου, ὁ ὡς τακτικός καταδρομεὺς παρευρεθεὶς τότε εἰς Σάμον μὲ τὸ πλοῖόν του Ἀναστάσιος Ἀνδροῦτσος, καὶ χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν ν' ἀργοπορήσῃ, πλεύσας νυχθημερόν, ἀφίχθη εἰς Σπέτσας τὴν ἐπαύριον καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Προκρίτοις τὰ περὶ τῆς κινδυνευούσης Σάμου. Οὗτοι, καίτοι θορυβηθέντες ἐκ τοῦ ἀκούσματος, αὐθημερόν ὅμως ἔπεμψαν εἰς Σάμον ἐспеυσμένως τὸ πολεμικὸν πλοῖον ὁ Διομήδης τοῦ πλοιάρχου Ἀργυρίου Στεμιτσιώτου, καὶ παροτρύνοντες δι' ἐπιστολῆς των τοὺς Σαμίους νὰ ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὸν κίνδυνον, ὑπέσχοντο αὐτοῖς τὴν ταχυτάτην ἐκπλευσιν τῆς τε ἰδίας ναυτικῆς δυνάμεως καὶ τῆς τῶν ἄλλων δύο νήσων.

Πραγματικῶς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν 24 Ἰουλίου, ἐξέπλευσεν ἐκ Σπετσῶν ἡ Α' ναυτικὴ μοῖρα, συγχειμένη ἐκ δεκαπέντε πολεμικῶν πλοίων καὶ ἐνὸς πυρπολικοῦ (α) ὑπὸ τὸν ναύ-

(α) Τῆς μοῖρας ταύτης πλοῖαρχοι ἦσαν οἱ ἑξῆς: Ἀνάργυρος Λεμπέσης, Ἰω. Χ. Κούτσης, Ἰω. Γ. Κούτσης, Θ. Μπότσης, Ν. Ράπτης, Δημ. Λεωνίδας, Ἀναγν. Κυριακός, Ἀνάργ. Π. Ἀναργύρου, Ν. Σέρμας, Λάζ. Κουτρομπής, Ἠλ. Θερμισσιώτης, Ἀνάργ. Α. Ἀναργύρου, Ν. Γ. Κούτσης, Ἰω. Ἀδριανοῦ καὶ Γ. Κοκκοράκης· τοῦ δὲ πυρπολικοῦ ὁ Λάζαρος Μουσοῦς.

Εἰς νέα λάθη περιέπεσαν ὁ Σ. Τρικούπης λέγων· « Τὴν 27 Ἰουλίου ἐξέπλευσαν 27 ὕδραϊκά πλοῖα πολεμικά καὶ πυρπολικὰ καὶ . . . ὑπὸ τὸν Σαχτούρη· κατόπιν ἐξέπλευσαν καὶ 8 Σπε-

αρχον Σπετσῶν Γεώργιον Ἀνδροῦτσον, ὅστις πρὸς ταχυ-
τέραν τῆς μοίρας ἐκπλευσιν, ἐπέβη φέρων τὴν ναυαρχι-
κὴν σημαίαν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημητρίου
Λάμπρου ἢ Λεωνίδα πολεμικοῦ πλοίου ὁ Λεωνίδας· ἡ
μοῖρα αὕτη φθάσασα τὴν 27 Ἰουλίου εἰς τὰ παράλια τῆς
Μικρᾶς Ἀσίας, ἠγκυροβόλησεν εἰς Κολωνὸν τῆς Σάμου,
ὅπως ἐμποδίσῃ πᾶσαν ἐνδεχομένην ἀπόβασιν ἐχθρικῶν

» τσιωτικά ». α'. Διότι τὰ Σπετσιωτικά ἐξέπλευσαν τρεῖς ἡμέ-
ρας πρὸ τῶν Ἰδραϊκῶν, δηλαδὴ τὴν 24 Ἰουλίου (ἴδε ἐφημ. Φιλ.
τοῦ Νόμου 1824 ἀρ. 28, λέγουσαν· « Ἰδρα 25 Ἰουλίου· χθες
» ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸν λιμένα των τὰ Σπετσιωτικά πλοῖα, καὶ
» πολλὰ Ψαριανὰ συνανεχώρησαν μετ' αὐτῶν· σήμερον δὲ καὶ
» αὔριον ἐκπλέει ἐντεῦθεν ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ Ἰδραϊκοῦ στόλου
» ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀντιναύάρχου Γ. Σαχτούρη »· ἴδε καὶ ἐπι-
στολὴν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τῆς
30 Ἰουλίου· « Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς σας τῆς κατὰ τὴν 28 Ἰουλίου,
» μὲ μεγάλην τῆς εὐχαρίστησιν παρατηρεῖ ἡ Διοίκησις τὸν πα-
» τριωτικὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν σας, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξεκινήσατε
» τὰ πλοῖα τῆς πρώτης μοίρας, ἀπὸ τὴν παρελθοῦσαν ἤδη ἐβδό-
» μάδα κτλ. » β'. Διότι ἡ Σπετσιωτικὴ μοῖρα συνέκειτο ἐκ 16
πλοίων, οὐχὶ δὲ ἐξ ὀκτώ, ὡς λέγει, καὶ περὶ τούτου ἴδε καὶ ἐπι-
» στολὴν Ναυάρχου Σπετσῶν τῆς 30 Ἰουλίου 1824 ἐκ Σάμου.
» Καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν σᾶς ἐγράψαμεν φθάσαντες εἰς Σάμον,
» καὶ σᾶς εἰδοποιοῦμεν τὰ ἐνταῦθα τρέχοντα καὶ ὅσα περὶ τοῦ
» Βυζαντινοῦ καὶ Αἰγυπτιακοῦ στόλου σημαντικῶς ἐμάθομεν,
» καὶ τώρα δὲν λείπομεν νὰ σᾶς ἰδεάσωμεν, εὐρόντες εὐκαιρίαν
» τὴν ἐρχομένην αὐτόθι σκολεβίστσαν, τυχηρῶς χωρὶς ἀνθρώ-
» πους, νυκτὸς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς ἐχθρικός στό-
» λος χθὲς περὶ τὸ ἑσπέρας ἐφάνη ὅτι ἔρχεται κατὰ τῆς Σάμου,
» καὶ πλησιάζας διηρέθη εἰς δύο· καὶ ὁ μὲν ἔρχεται ὑπανέμως, ὁ

στρατευμάτων ἐπ' αὐτῆς ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παρα-
λίας ἐχθρικοῦ στρατοπέδου. Ὁ δὲ ναύαρχος Γ. Ἀνδρου-
τσος αὐθημερόν ἐξέδοτο πρὸς τοὺς Σαμίους τὴν ἐξῆς δια-
κήρυξιν·

« *Ἄνδρες Σάμιοι, χαίρετε.*

« Ἐμφανιζόμεθα διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν καὶ σᾶς λέ-
» γομεν ὅσα καὶ τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος μου διὰ τοῦ γράμ-

» δὲ προσάνεμος· ἡμεῖς εἰς τὰς Κολώνας ἀραγμένοι εἰδοποιηθέν-
τες περὶ τὰς 12 α Γενναιότατε νύαρχε τῶν Σπετσῶν Κ. Γεώρ-
γιε! Σπεύδω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι αὐτὴ τῇ ὥρᾳ εἰδοποιήθημεν
ἀπὸ Μαραθόκαμπον διὰ γράμματος, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος τὴν
Κυριακὴν ἐσηκώθη εἰς τὰ πανία ἀπὸ Μιτυλήνην, μὲ σκοπὸν διὰ
τὴν νῆσόν μας· αὐτὴν τὴν εἴλησιν τὴν ἔφερε μύστικον Ψαριανὸν
εἰς Μαραθόκαμπον, τὴν ὁποίαν ἐβεβαίωθη ἀπὸ αὐστριακὸν ἐμπο-
ρικὸν πλοῖον, καὶ ἦλθεν ἐπίτηδες καὶ πρὸς εἰδῆσίν σας, τῇ 29
Ἰουλίου 1824, ὁ ὧς ἀδελφός σας Λογοθέτης Λυκοῦργος ».) ἐση-
» κώθημεν εἰς τὰ πανία καὶ πλέοντες τὸ πρῶτ' εὐρέθημεν ὑπανέ-
» μως τῆς Πάτρους, καὶ ἀκολουθοῦντες διὰ τῶν Φούρνων καὶ Ἰκα-
» ρίας νὰ λάβωμεν τὸν ἀέρα σοφράνο (δεξιὸν) ἴδομεν εἰς τὸν Μ-
» ραθόκαμπον τὸ ἐν μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις εἶναι μὲ
» δυνάμεις πολλὰς καὶ μεγάλας κατὰ τῆς Σάμου· ἡμεῖς ἐνταῦθα
» εὐρισκόμεθα μόνον πλοῖα δώδεκα, μᾶς λείπουν ἀπὸ τὸν προσ-
» διωρισμένον ἀριθμὸν τῶν 16 τρία, ἡ Ναβέτα, Πλ. Θερμισιώτη
» καὶ τὸ πυρπολικόν· αἱ δυνάμεις μας δὲν ἀναλογοῦν εἰς τίποτε
» μὲ τοῦ ἐχθροῦ, διὸ καὶ μένοντες ἀμηχανοῦμεν, ἀποροῦντες ὅχι
» μόνον διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἀγρητὰν τῶν τριῶν ἰδικῶν μας,
» τὰ ὅποια μᾶς λείπουν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων
» καὶ Ψαριανῶν, τὰ ὅποια μέχρι τοῦδε δὲν ἐφάνησαν, ἀλλ' οὔτε
» ἀκούονται εἰς κανὲν μέρος· ἡ Σάμος κατὰ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχ-
» θροῦ, ἂν καὶ ἡ λοιπὴ Ὀχλάσσιός μας δυνάμεις δὲν προλάβῃ, ὥστε

» ματος, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγου σᾶς ἐνεχείρισεν ὁ συμ-
 » πολίτης ἡμῶν καπετὰν Ἀργύρης Στεμιτσιώτης. Ἀδελ-
 » φοί· ἡ πατρίς ἡμῶν μὲ τὰς ἄλλας νήσους Ἰδραν καὶ
 » Ψαρὰ, τὸ ἔθνος ὅλον προϋνόησε καὶ προνοεῖ ν' ἀντι-
 » κρούσῃ τὸν ἐχθρὸν, καὶ τελείως, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν
 » ἐξολοθρεύσῃ, καὶ πρὸ πάντων νὰ δώσῃ βοήθειαν, ὅπου
 » ὁ κίνδυνος εἶναι ἐπικείμενος. Διὸ καὶ ἀπεφασίσθησαν νὰ
 » ἐκπλεύσουν ἐκ συμφώνου ἀπὸ τὰς τρεῖς νήσους ἐννενην-
 » τα πέντε πολεμικὰ καὶ πυρπολικὰ πλοῖα, ἐκ τῶν ὁποίων
 » τὰ μὲν ἐξήκοντα αὖριον ἢ τὴν ἐρχομένην καταφθάνουν

» νὰ ἐνωθῶμεν, θέλει γενῇ ἄφευκτα θῦμα, ὃ μὴ γένοιτο, τῶν
 » ἐχθρῶν. Ἡμεῖς συμπονοῦμεν, πλὴν δὲν δυνάμεθα νὰ συνεισφέ-
 » ρωμεν τὴν πρὸς αὐτὴν βοήθειάν μας, μὴ οὖσαν ἀνάλογον, κα-
 » θὼς καὶ ἀνωτέρω σᾶς εἶπομεν, μὲ τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν, διὰ τὸν
 » Κύριον, λάβετε σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, κινήσατε καὶ τὰ λοιπὰ,
 » ἂν εἰσέτι δὲν ἔξεκίνησαν, ἐλλείποντα πλοῖα διὰ νὰ προλάβουν
 » τὸ συντομώτερον, κινήσατε τοὺς Ψαριανοὺς, γράψατε εἰς Ἰδραν
 » νὰ μὴν ἀναβάλλωσι περισσότερον τὸν καιρὸν, διότι ἡ δυστυχία
 » τῆς Σάμου, ἂν δὲν προλάβουν, θέλει γενῇ πρόδρομος τῆς ду-
 » στυχίας ἡμῶν, ὅλου τοῦ ἔθνους· καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ λά-
 » βετε πρὸ ὀρθοκλῶν, διότι πεσούσης τῆς Σάμου, ἂς μὴν ἀμφι-
 » βάλλωμεν ὅτι θέλομεν κινήσει καθ' ἡμῶν καὶ αὐτάς τὰς πέ-
 » τρας τοῦ Αἰγαιίου Πελάγους, καὶ θέλομεν γενῇ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι
 » αἴτιοι τῆς ἀπωλείας μας· διὸ κάμετε τὸ συμφερότερον προνο-
 » οῦντες περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῆς Πατρίδος· διότι βλέ-
 » πουμεν φανερά φανερά, ὅτι ἡμποροῦμεν νὰ σώσωμεν καὶ ἑαυτοὺς
 » καὶ ἄλλους τῶν ὁμογενῶν μας καὶ δὲν θέλομεν ». Ἐκ τοῦ
 πλοῖου «Λεωνίδα».
 Ὁ πατριώτης Γεώργ. Ἀνδρεοῦτσος.

(Ἐκ τῶν ἀρχ. Δῆμ. Σπετσῶν).

» ἐνταῦθα. Ὅθεν θαρσεῖτε, μὴ δειλιάσητε τὸν ἐχθρόν· ὁ
 » ἴδιός ἐστιν, τὸν ὅποιον πολλάκις ἀντεκρούσαμεν καὶ τοῦ
 » ἐκάμαμεν θραύσεις πολλὰς· αἱ πολυπληθεῖς δυνάμεις
 » του, ὅσον μεγάλοι καὶ ἄν φαίνωνται διὰ ξηρᾶς καὶ θα-
 » λάσσης, δὲν κάμνουν εἰμὴ πολυπλασιασμόν ἀνωφελῆ,
 » καὶ τὴν νίκην ἡμῶν κατ' αὐτοῦ εὐκολον. Μὴν ὑπολάβη-
 » τε, διότι κατέστρεψε τὰ περιώνυμα Ψαρά, μέλλει νὰ
 » καταστρέψῃ καὶ τὴν Σάμον· εἰς τὰ Ψαρά ἐπέτυχε τὸν
 » σκοπὸν του, μὴ εὐσης τῆς ναυτικῆς ἡμῶν δυνάμεως
 » ἀπὸ θαλάσσης· ἀλλ' εἰς τὴν Σάμον ποτέ, διότι ἔχετε
 » ναυτικὴν δύναμιν σύμμαχόν σας δυνατωτέραν παρ' ἄλ-
 » λοτε ποτέ, τῆς ὁποίας τόσον οἱ πλοίαρχοι, ὅσον καὶ οἱ
 » ναῦται, θέλουν σᾶς ὑπερασπισθῆ μέχρι ῥανίδος αἵμα-
 » τὸς τῶν. Πλὴν, ἀδελφοί, πρέπει καὶ ὑμεῖς νὰ ἦσθε προ-
 » σεκτικαὶ κατὰ πάντα εἰς ταύτην τὴν στιγμήν, εἰς τὴν
 » ὁποίαν ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐνεδρεύει πανταχόθεν. Σᾶς λέγο-
 » μεν ἀδελφικῶς ν' ἀφήσητε κάθε ἰδιαίτερόν τι, καὶ νὰ
 » συνδεθῇτε μεγάλοι τε καὶ μικροὶ σφιγκτὰ, τὸ ὅποτον
 » πρὸς ὑμᾶς εἶναι τὸ μόνον ἀκαταμάχητον ὄπλον κατὰ
 » τοῦ ἐχθροῦ. Προσέχετε μὴ μεσολαβῇ ἐν ὑμῖν ἐπιβουλὴ
 » τις κεκρυμμένη, ἢ ὁποία θέλει σᾶς φέρεי ἔπειτα πολλὴν
 » τὴν μεταμέλειαν. Ἡμεῖς προλαμβάνομεν ἐνταῦθα μὲ
 » ἱεὶς μόνον πολεμικὰ πλοῖα, ὅπισθεν δὲ ἔρχονται καὶ τὰ
 » λοιπὰ τῆς πατρίδος μου, τὸν ἀριθμὸν δεκαεπτὰ, καθὼς
 » καὶ τῶν ἄλλων δύο νήσων Ὑδρας καὶ Ψαρῶν. Καὶ ταῦ-
 » τα μὲν παρ' ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ μὴ ὀκνήσητε νὰ ἔλθητε
 » πρὸς ἡμᾶς αὖριον νὰ μᾶς πληροφορήσητε σαφέστερον
 » τοὺς στοχασμούς σας περὶ τούτου, καὶ ἄν ὁ Βυζαντινὸς
 » ἐχθρικὸς στόλος ἐξέπλευσεν ἀπὸ Μιτυλήνης πρὸς ὁδὴ-
 » γίαν μας, διὸ καὶ πεπεισμένοι εἰς τοῦτο μένομεν.

» Τῇ 27 Ἰουλίου 1824. Ἐκ ναυαρχικοῦ πλοίου.

» Ὁ ναύαρχος τοῦ στόλου τῶν Σπετσῶν

» Γ. Ἀνδροῦτσος.»

Οἱ Σάμιοι ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς παρουσίας τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς προσδοκίας μεγαλητέρων ἑλληνικῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ἐτακτοποίησαν, κατὰ τὸ ἐφικτόν, τὰ πρὸς ἄμυναν πολεμικὰ μέσα των, τοποθετήσαντες τὰς δυνάμεις των καταλλήλως, ἀφοῦ προηγουμένως συνεννοήθησαν καὶ μετὰ τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν.

Μόλις διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς τῶν Σαμίων ἔμαθεν ὁ ναύαρχος Ἀνδροῦτσος τὸν ἀπὸ τῆς Μιτυλήνης ἔκπλουν τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, καὶ ἰδοὺ δι' ἄλλης (α) μαυθάνει αὐθημερόν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐπλησίασεν εἰς τὴν Σάμον, καὶ ἐφάνη ὅτι διηρέθη εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν, ἦτοι τὰ μικρότερα πλοῖά του ἔρχονται πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, τὸ δὲ, ἦτοι τὰ μεγαλήτερα, πρὸς δυσμάς. Μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀντιπαραταχθῇ ἐκ τοῦ συστάδην εἰς τὰς ἀσυγκρίτῳ λόγῳ μεγαλητέρας τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις, ἐτέθη εἰς τὰ πανία μετὰ τὴν μοῖράν του, διευθυνόμενος πρὸς

(α) Πρὸς τὸ Γεν. Διοικητήριον Σάμου.

Δηλοποιούμεν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς ἐχθρικὸς στόλος ἐπλησίασεν εἰς τὴν Σάμον, καὶ ἐφάνη ὅτι διηρέθη εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος, τὰ μικρὰ, ἔρχονται ἀπ' ἀνατολῶν, τὸ δὲ ἄλλο, τὰ μεγάλᾳ, ἀπὸ δυσμῶν· καὶ ἔστω πρὸς εἰδήσιν τῶν αὐτόθι χωρίων καὶ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ γενναιοτάτου ναυάρχου τῶν Σπετσῶν Κ. Γ. Ἀνδρούτσου, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀραγμένα εἰς τὴν Κολώναν.

Τῇ 29 Ἰουλίου 1824.

Οἱ Ἐφροροι τοῦ Μαραθοκάμπου.

τὴν Πάτμον, ἵνα τύχη εὐνοϊκοῦ ἀνέμου. Στραφεῖς δ' ἐκεῖθεν διὰ τῶν νήσων Φούρνων καὶ Ἰκαρίας, εἶδε τὴν μίαν τῶν μοιρῶν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου εἰς τὸν Μαραθόκαμπον τῆς Σάμου, καὶ ἐκεῖ ἀνεκώχευσε.

Τὴν 27 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξέπλευσεν ἐξ Ὑδρας καὶ ἡ ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Ὑδρας Γ. Σαχτούρην Α' Ὑδραϊκὴ μοῖρα, συγκειμένη ἐξ εἴκοσι πολεμικῶν πλοίων, καὶ τεσσάρων πυρπολικῶν, μετὰ τῆς ὁποίας ἠνώθησαν καὶ ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γενναίου Ἀναργύρου Λεμπέση Σπετσιώτου περίφημος καταστᾶσα, ἕνεκα τῶν ἀνδραγαθημάτων τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς, Ναβέτα (α), καὶ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Δημητρίου Λάμπρου ἐκ Σπετσῶν, καὶ τὴν 30 τοῦ αὐτοῦ ἐξημερώθησαν ἅπαντα ἔμπροσθεν τῆς Ἰκαρίας νήσου, ὅπου ἀπῆντησαν περὶ τὰ τεσσαράκοντα μικρὰ τουρκικὰ πλοῖα, ἐν οἷς καὶ πολλὰς σακολέβας, φέροντα ἐπὶ τῆς Σάμου δύο χιλιάδας στρατιώτας εἰς ἀπόβασιν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Καρλοβάσιου. Ἡ Ναβέτα τοῦ Λεμβέση καὶ δύο ἄλλα Ὑδραϊκὰ πλοῖα, προπλέοντα τῆς ἄλλης μοίρας, ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ἐκείνων πλοίων, κατεπόντισαν δύο καὶ συνέλαβον δύο σακολέβας, σφάζαντες τοὺς ἐν αὐταῖς. Τὰ δὲ λοιπὰ ἅπαντα, πλησιασάσης καὶ τῆς λοιπῆς μοίρας, τὰ ἠνάγκασαν, ἄλλα μὲν νὰ ἐξοκείλωσιν εἰς τὰ πλησιέστερα παράλια, ἄλλα δὲ νὰ καταφύγωσιν, ὅπως καὶ ὅπου ἡδυνήθησαν (β).

Τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα φθάσαντα τὴν 31 Ἰουλίου εἰς τὸν

(α) Τὸ πλοῖον τοῦτο, ἐκ τῶν μεγηλητέρων καὶ ὠραιότερων πλοίων τῆς Ἑλλην. ἐπαναστάσεως ὄν, ἀνῆκεν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Γρίκα Μπότση.

(β) Ἴδε καὶ ἀριθ. 42 ἐφημ. Φίλ. τοῦ Νόμ., 4 Αὐστ. 1824.

μεταξὺ Σάμου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας πορθμὸν, Τὰρ-μπογάζ τουρχιστὶ καλούμενον, ἐνῷ ὁ ἐχθρὸς κατεγίνετο νὰ ἐπιβιάσῃ ἐπὶ πλείων καὶ πλοιαρίων τὸν ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένον στρατόν του, ἵνα τὸν ἀποβιάσῃ ἐπὶ τῆς Σάμου, καὶ πλησιάσαντα εἰς τὴν παραλίαν ἐκείνην, ἄλλα μὲν ἐκ τῶν πλοίων ἐκείνων καὶ πλοιαρίων κατέστρεψαν, ἄλλα δὲ κακὴν κακῶς ἐδίωξαν· ἀφοῦ δὲ ἐνέσπειραν μέγαν τρόπον εἰς τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα διὰ τῶν κανονοβολισμῶν, ἦλθον αὐθημερόν καὶ ἀγκυροβόλησαν πλησίον τῆς Σάμου, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πορθμοῦ (α).

Ὁ ἐχθρικός στόλος, συγκείμενος ἐκ δεκάσκτῳ πολεμικῶν πλοίων, ἐν οἷς ἕξ φεργάται, τὰ δὲ λοιπὰ κορβέτα καὶ βρίκια, ἰδὼν τὴν ἀφιχθεῖσαν ἐλληνικὴν μοῖραν, καὶ ἄρας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀγίας Μαρίνης, ὅπου ἦτον ἀγκυρωμένος, ἐκινήθη κατὰ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων περὶ τὴν 2 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν μὲ ἀνεμον εὐνοϊκόν, καὶ πλησιάσας ἐπυροβόλει αὐτά· ἀλλὰ δύο μόνον ἐλληνικὰ πυρπολικά, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Λέκκαν Ματρῶζην Σπετσιώ-

(α) Ἴδου τί ἔγραφεν ὁ Σαχτούρης πρὸς τοὺς Προκρίτους Ἰδρας.

« . . . Κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ φυλάζωμεν τοῦτο τὸ στενὸν
 » ὡς ἐπικινδυνώτατον διὰ τὴν Σύρον, καὶ νὰ προσέχωμεν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τοῦ ὁποίου ὄντος καλὰ δυναμωμένου
 » δὲν ὑπάγομεν, εἰμὴ ὅταν ἐνωθῶμεν μὲ τὴν Σπετσιωτικὴν μοῖραν, τῆς ὁποίας ἐν μόνον πλοῖον ἡ Ναῦς, εἶναι μετ' ἡμῶν, καὶ
 » ἐν πυρπολικόν, ὥστε τὰ ἐνταῦθα πλοῖά μας δὲν ὑπερβαίνου
 » τὸν ἀριθμὸν τῶν 26. » (Φίλος τοῦ Νόμου, ἀριθμ. 42.)

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καταδεικνύεται καὶ τὸ λάθος, εἰς ὃ περιέπεσαν ὁ Σ. Τρικούπης, ἀναβιβάζων τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἰδραϊκῶν πλοίων εἰς 27, ἀντὶ τῶν 24.

την, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ πλοίου Ναβέτας τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση, τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τὸν Δ. Ῥαφιλιὰν Ὑδραῖον, κινήθεντα κατ' αὐτοῦ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τὰ δ' ἄλλα ἑλληνικὰ πλοῖα ἔμειναν ἀκίνητα.

Ὡσαύτως τὴν 1 Αὐγούστου ὁ ἐχθρικός στόλος κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ὥραν τῆς ἡμέρας, πλησιάσας τὴν ἑλληνικὴν μοῖραν, ἀγκυρωμένην πάλιν οὖσαν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐπυροβόλει κατ' αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ πυρπολικά τὸν ἀπεδίωξαν, χωρὶς ποσῶς τὰ ἑλληνικὰ πολεμικὰ πλοῖα νὰ κινήθωσι.

Τέλος τὴν 3 Αὐγούστου ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον ἡ ὑπὸ τὸν Ἀνδρουτσον Σπετσιωτικὴ μοῖρα καὶ ἠνώθη μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς. Ἐνῷ δὲ τὰ ἑλληνικὰ ταῦτα πλοῖα ἔμενον ὑπὸ τὴν ἄγκυραν εἰς τὸν πορθμὸν, πολεμικοῦ συμβουλίου γενομένου αὐθημερὸν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοῦ Ἀνδρούτσου παρ' ὅλων τῶν ἀρχηγῶν καὶ πλοιάρχων τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, ἐπροτάθησαν δύο γινῶμαι, κατὰ τὴν μὲν νὰ ἐπιτεθῇ ὁ ἑλληνικός στόλος κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ πρῶτος εἰς τὴν ἀνοιχτὴν θάλασσαν, κατὰ τὴν δὲ, προφερθεῖσαν παρὰ τοῦ Ἡλία Θερμισιώτου Σπετσιώτου, ὁ ἑλληνικός στόλος νὰ μείνῃ ὑπὸ τὴν ἄγκυραν ἐντὸς τοῦ μεταξὺ Σάμου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας πορθμοῦ, καὶ ἐκεῖ νὰ περιμείνῃ τὸν ἐχθρὸν, μόνα δὲ τὰ πυρπολικά νὰ τεθῶσιν εἰς κίνησιν μετ' ἐνίων πολεμικῶν πρὸς συνοδίαν, τὰ δὲ πολεμικὰ νὰ μὴ κινήθωσιν ἢ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην, μήπως ὁ ἐχθρὸς, εἴτε γαλήνης, εἴτε ἄλλης τινὸς αἰτίας ἔνεκεν, εὕρισκων τὸν πορθμὸν κενὸν ἑλληνικῶν πλοίων, ἐπωφεληθῇ πῶς τῆς περιστάσεως καὶ μεταβιβάσῃ ἐπὶ τῆς Σάμου ὅλον ἢ μέγα μέρος τοῦ ἐν τῇ ἀπέναντι παραλίᾳ πολυαρίθμου στρατοῦ, καὶ οὕτω κατορθώσῃ τοὺς κατὰ τῆς Σάμου ὀλεθρίους σκο-

πούς του. Ἐγκριθέντος τοῦ τελευταίου τούτου πολεμικοῦ σχεδίου, ἀμέσως ἐτοποθετήθησαν εἰς τρεῖς ἐπικαίρους θέσεις μέρος τῶν πυρπολικῶν καὶ τῶν πρὸς συνοδίαν αὐτῶν πολεμικῶν πλοίων, τὰ ὅποια ὤφειλον ἐν τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἐχθροῦ νὰ ἐφορμήσωσι κατ' αὐτοῦ ἐκ τῶν τριῶν τούτων διαφόρων θέσεων.

Καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην περὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ. (7 τουρκιστὶ) ὁ ἐχθρικός στόλος, εὐνεϊκὸν ἔχων τὸν ἄνεμον, ἐπέτεθη πάλιν κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ, ἀγκυρωμένου ὄντος εἰς Κολωνὸν τῆς Σάμου. Τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα κατὰ τὸ προαποφασισθὲν σχέδιον, ἔμενον ἀκίνητα ἐπὶ τῆς ἀγκύρας· ἐνῷ δὲ ἑνία ἐξ αὐτῶν, εὐρεθέντα εἰς τὰ πανία, ἐπροσπάθουν νὰ λάβωσι τὴν προσάνεμον θέσιν καὶ τότε νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Λεμπέσης βλέπων, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος πολλὴν ἤθελε προξενήσει ζημίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας· πρὶν ἢ δυνηθῶσι νὰ λάβωσι τὴν ἐπιζητουμένην προσάνεμον θέσιν τὰ κινηθέντα ἐλληνικὰ πλοῖα, ἀπεφάσισε τῇ συγκαταθέσει καὶ τοῦ ναυάρχου Ἀνδρούτσου νὰ ριψοκινδυνεύσῃ μόνος μὲ τὴν Ναβέταν του, συνοδευόμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Λέκκαν Ματρῶζην πυρπολικοῦ, καὶ δὴ, τεθεὶς ἀμέσως εἰς κίνησιν, ὥρμησεν ἐναντίον τῆς μεγαλητέρας ἐχθρικῆς δυνάμεως.

Ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς ἐξιστόρησις τοῦ γεγονότος τούτου, ἐξ ἐκθέσεως τοῦ ἰδίου Ἀναργύρου Λεμπέση.

« Τὸ δὲ πρῶτὸ ἦλθεν ὁ ναύαρχός μας μὲ τὸν στόλον
 » καὶ ἄραξεν εἰς τὸ ἴδιον αὐτὸ μέρος, ὅπου εἴμεθα καὶ ἡ-
 » μεῖς. Εἰς τὰς 7 τῆς ἡμέρας ἐπλησίασεν ὁ ἐχθρικός στό-
 » λος πολὺ καὶ μᾶς ἐκανονοβόλει, ὅστις ἔχων τὸν ἄνεμον
 » βοηθὸν μᾶς ἐβλάψε· μέρος δὲ τῶν ἡμετέρων πλοίων, ὃν
 » εἰς τὰ πανία, ἐκαλάρισε πανία, πλέον διὰ νὰ σοφραν-

» τζάρη. Ὁ ἐχθρικός δὲ εἰς τὰ πανία στόλος συνίστατο
 » ἀπὸ ἑξ φεργάτας, κρατούσας τὴν γραμμὴν, τὰ δ' ἐπί-
 » λοιπα ἦτον εἰς κορβέτας καὶ βρίκια. Ἐν τῇ στιγμῇ δὲ
 » ταύτῃ, βλέπων ἐγὼ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἤρχισαν νὰ λαμβά-
 » νουν τὴν νίκην, πηγαίνωντας εἰς τὸν ναύαρχόν μας, τῷ
 » ἐπρότεινα, ὅτι νὰ σηκωθῶ εἰς τὰ πανία καὶ νὰ καταδιώ-
 » ξω τοὺς ἐχθροὺς, ρίπτοντας κατ' αὐτῶν ὅσας μπάλας
 » καὶ μπαρουτι εἶχον, καὶ τελειόνωντάς τα, νὰ μὲ προβλέ-
 » ψουν πάλιν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα πολεμεφόδια. Ὑποσχεθέντος
 » μοι δὲ τούτου εἰς τὴν πρότασίν μου ταύτην, ἔσπευσα
 » ἀμέσως εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ ἐσηκώθην εἰς τὰ πανία,
 » διευθυνθεὶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Περάσας δὲ ἀπὸ τὰ ἐ-
 » χθρικά βρίκια, αὐτὰ μὲν μᾶς ἐκανονοβολοῦσαν, ἡμεῖς
 » δὲ διώλου δὲν τὰ ἀνταπεκρίθμεν. Πλησιάσαντες δὲ εἰς
 » τὰς ἐν τῇ γραμμῇ φεργάτας, ἐμαζώξαμεν τὸν τρίγκον
 » πολλὰ πλησίον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀρχίσαμεν τὸν κανονο-
 » βολισμὸν αὐτῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ ὠσαύτως καθ' ἡμῶν.
 » Τόσον δ' ἐπλησιάσαμεν, ὥστε τὰ μισοδράλια μᾶς ἐπέρ-
 » νουν· κανονοβολοῦντες δὲ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην καὶ
 » τὰς ἑξ αὐτὰς φεργάτας, ἤρχισαν νὰ καταφεύγουν καὶ
 » νὰ ποδίσουν, ὥστε ἐλάβομεν ἡμεῖς τοιουτοτρόπως τὴν
 » νίκην. Ἐσηκώθη δὲ παρ' ἐμοῦ καὶ ἓν πυρπολικὸν πλοῖον,
 » διοικούμενον παρὰ τοῦ Λέκκα Ματρώζῃ· ἡ νίκη αὕτη
 » ἔγινε γνωστὴ εἰς ὅλον τὸν στόλον, εἰς τε τοὺς ναύαρ-
 » χους καὶ εἰς τὸ Στρατιωτικὸν τῆς Σάμου, ὡς καὶ εἰς
 » τὴν εὐρισκομένην τότε Γαλλικὴν γολέταν, ἥτις ἦτον
 » παρατηρήτρια. Τὸ δὲ βασίλευμα τοῦ ἡλίου ἀράξαμεν εἰς
 » τὸ ἴδιον μέρος. »

Τὸ ἀνδραγάθημα τοῦτο τοῦ Λεμπέση ἐδόξασε κατ' ἐ-
 κείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ἐλληνικὸν στόλον καὶ τὸν ἀν-

δραγαθήσαντα, πρὸς δόξαν τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετὰ ταῦτα ἐτραγωδεῖτο καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὸ ἐξῆς δημῶδες ᾠσμᾶτιον·

Πέντε φεργάδες ἔβαλε στὴν κάτσα ἡ Ναβέτα,
 Κι' ὁ καπετάνιος φώναξε ἄνω στὰ φιλαρέτα·
 Κουράγιο κάμετε παιδιὰ νὰ μποῦμε μὲς στὴν λίνια,
 Νὰ κάψωμεν Τοπάλ πασσᾶ τὰ φοβερά ντελίνια.
 Νὰ ἦταν δυὸ σὰν τὴν Ναβέτα,
 Κάναν τὴν ἄρμάδα νέτα.

Εὐτυχῶς, εἰς τὴν πάντῃ ἄνισον ταύτην μάχην, ὁ Λεμπέσης, ἐκτὸς ὑλικῶν τινων ζημιῶν τοῦ πλοίου, οὐδένα ἐκ τοῦ πληρώματός του ἀπώλεσε.

Τὴν δ' ἐπιούσαν, 4 Αὐγούστου, ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ ἄλλα ἑννέα Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἐκ τῆς Β' μοίρας ὑπὸ τὸν Ἀντιναύαρχον Σπετσῶν Ἰωάννην Α. Κυριακοῦ μεθ' ἑνὸς Ψαριανοῦ, ἥτοι τοῦ ναυάρχου Ψαρῶν Νικολῆ Ἀποστόλη, ἀκολούθως δὲ καὶ ἕτερα ὀκτὼ πάλιν Σπετσιωτικὰ, ἐν οἷς καὶ δύο πυρπολικὰ (α) μεθ' ἑνὸς ἄλλου Ψαριανοῦ πλοίου ὑπὸ τὸν Καρακωσταντῆν. Ὁ ἐχθρὸς πειραθεὶς καὶ τὴν ἡ-

(α) Τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας ἅπαντα τὰ πλοῖα συνεποσώθησαν λοιπὸν εἰς 33, συμπεριλαμβανομένων καὶ τριῶν πυρπολικῶν. Ἐκτὸς δὲ τῶν τῆς Α' μοίρας μνημονευθέντων πλοιαρχῶν, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Β' Σπετσιωτικὴν μοῖραν πλοιαρχοὶ ἦσαν οἱ ἐξῆς· Ἰω. Α. Κυριακὸς, ἀντιναύαρχος, Κυρ. Ἀνδρουτσος (ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος), Ἰω. Σάντος, Γκ. Τσούπας, Ν. Τσοχαντάρης, Ν. Μυλωνᾶς, Γ. Ὁρλάνδος, Κοσμ. Λάμπρου, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Ἀργ. Στεμιτσιώτης, Ἰω. Παντελῆ, Κωνστ. Βουκουβάλας, Ἰω. Μαθιοῦ, Θεόδ. Σάντος, Θεόδ. Δρίτσας, καὶ πυρπολῆται ὁ Λάζ. Μουσιοῦ καὶ ὁ Ἰω. Καστελλιιώτης.

μέραν ταύτην νὰ προσβάλη καὶ αὖθις τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα, ἐδιώχθη ὑπὸ δύο πυρπολικῶν, τοῦ μὲν Σπετσιωτικοῦ ὑπὸ τὸν Α. Ματρώζην, τοῦ δὲ Ψαριανοῦ ὑπὸ τὸν Κ. Κανάρην, μόλις κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν φθασάντων εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ δεκαεῖς Σπετσιωτο-Ὑδραϊκῶν συνοδευτικῶν πολεμικῶν πλοίων, μὲ καταισχύνην του.

Ἐνταῦθα διακόπτοντες τὴν σειρὰν τῆς παρ' ἡμῶν ἐξι-στορήσεως τῶν κατὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν (5 Αὐγούστ.) γεγονότων, μεταφέρομεν αὐτολεξὶ εἰς τὰς στήλας ἡμῶν τὰς περὶ τούτων ἐκθέσεις τοῦ ναυάρχου Ἀνδρούτσου πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν, ἐλπίζοντες ὅτι θέλομεν εὐχα-ριστήσῃ περισσότερον τοὺς φιλίστορας, ὥς δυναμένους νὰ ἰδῶσιν ὥς ἐν πρωτοτύπῳ κατόπτρῳ τὰ κατὰ τὴν Σά-μον ἐνδοξα κατορθώματα τῶν ναυτικῶν ἡμῶν.

5 Αὐγούστου 1824.

» Σᾶς ἐγράψαμεν μὲν καὶ εἰς τὰς 27 καὶ εἰς τὰς 30
 » τοῦ παρελθόντος, διὰ τῶν ὁποίων σᾶς εἰδοποιοῦμεν τὰ
 » ἐνταῦθα τρέχοντα, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὸ ἀπὸ 30 τοῦ πα-
 » ρελθόντος πρὸς ὑμᾶς γράμμα μας σᾶς ἐλέγομεν ὅτι ὁ
 » Βυζαντινὸς στόλος, ἐρχόμενος κατὰ τῆς Σάμου, διηρέ-
 » θη εἰς δύο, καὶ ὁ μὲν ἤρχετο ὑπανέμως, ὁ δὲ πρὸς Ἀ-
 » νεμον τῆς Σάμου. Διὰ τοῦτο καὶ τότε, ὄντες εἰς τὰς
 » Κολώνας, ἀπεπλεύσαμεν διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ λά-
 » βωμεν τὸν ἐπιτήδειον ἄνεμον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ τοῦ
 » ἐχθροῦ, καὶ διὰ νὰ ἐνωθῶμεν μὲ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων
 » τὰ πλοῖα, ἃν τυχὸν ἤρχοντο, διότι ἕως ἐκείνην τὴν ἡ-
 » μέραν εἴμεθα εἰς ἀπορίαν τῶντι, ἃν ἐξεκίνησαν, ἢ, τού-
 » του γενομένου, ποῦ περιεφέροντο διὰ τὴν κακοκαιρίαν.
 » Ἐφθάσαμεν λοιπὸν μετὰ τρίτην ἡμέραν, πλέοντες βο-
 » ρεινὰ, εἰς τὸ λεγόμενον Ἰὰρ-μπογάζι, καὶ ἐκεῖ εὔρομεν

» καὶ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων εἴκοσι πολεμικὰ πλοῖα, ὁμοῦ
 » καὶ τὴν Ναβέταν μὲ τὸ πυρπολικόν τοῦ Δημητρίου Λάμ-
 » πρου, ἀφ' ὧν ἐμάθομεν καὶ τὴν ὁποίαν ἔκαμον μικρὰν
 » θραῦσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐρχόμενον, ἐξαιρέτως δὲ ὁ Ἄ-
 » νάργυρος Λεμπέσης μὲ τὴν Ναβέταν. Ἴδομεν δὲ καὶ τὸν
 » ἐχθρὸν ἀπέναντι εἰς τὴν θάλασσαν οὐ μακρὰν ἀπέχοντα,
 » μὲ δυνάμεις ἱκανάς, συνενωμένον μὲ τὰ ὀκτὼ μικρὰ—
 » μεγάλα Τριπολίνικα πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐλθόντα,
 » καὶ στρατεύματα ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας εἰς τὰ πα-
 » ράλια ἔτοιμα κατὰ τῆς Σάμου· ἀλλ' ὅλα αὐτὰ δὲν μᾶς
 » ἐδειλίασαν παντελῶς, ἐλπίζοντας πάντοτε εἰς Θεὸν, ὅτι
 » ἂν καὶ δὲν τὸν ἀντικρούσωμεν τελείως νὰ μὴ τὸν ἀφή-
 » σωμεν κἂν νὰ κάμῃ τὸν σκοπὸν τοῦ κατὰ τῆς δυστυ-
 » χοῦς Σάμου, ἥτις ἄφευκτα ἐγένετο θῦμα τῶν ἐχθρῶν,
 » ἂν δὲν προελαμβάνομεν ὁλος ὁ στόλος. Χθὲς δὲ (4
 » Αὐγούστου) ὁ ἐχθρὸς ἐκινήθη καθ' ἡμῶν διηρημένος εἰς
 » δύο, διότι μὲ τὰ μεγάλα ἐκτύπα τὸ φρούριον τῶν Σα-
 » μίων, καὶ μὲ τὰ μικρότερα, ὡς μεσαίας τάξεως φεργά-
 » τας καὶ κορβέτα καὶ μὲ τὰ βρίκια καὶ γολέτας τῶν Τρι-
 » πολίνων ἦλθε καθ' ἡμῶν, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀντιπαρετά-
 » χθησαν πολλὰ ὀλίγα ἐκ τῶν ἡμετέρων, μὲ ἄλλα τόσα
 » τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων, καὶ μὲ τὸ πυρπολικόν τοῦ Δη-
 » μητρίου Λάμπρου τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸν ἀντέκρουσαν,
 » ἀποδιώξαντες αὐτὰ μὲ μεγάλην των θραῦσιν, καὶ μὲ
 » ὀλίγην ζημίαν ἐδικήν μας. Ἐλάβομεν μόνον πληγωμέ-
 » νους τρεῖς ἀπὸ τὸ εἰρημένον πυρπολικόν μας πλοῖον (α).

(α) Ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Λέκκαν Ματρῶζην πυρπολικοῦ τούτου
 εἶχον ἐπιβῆ καὶ ἐξ ἄλλων Σπεισιωτικῶν πλοίων, ὡς ἐθέλονται,
 ἐν οἷς καὶ ὁ Πάνος Καλομοίρης καὶ ὁ Παντελῆς Λεμπέσης ἐν τῇ

» Σήμερον δὲ ὁ ἐχθρὸς μὲ τὰ αὐτὰ κινήματά του εἶχε σκο-
 » πὸν πάλιν νὰ μᾶς κτυπήσῃ, καὶ ἐπομένως, ἢ οὕτως ἢ
 » ἄλλως, νὰ κάμῃ ἀπόβασιν εἰς τὴν Σάμον κατὰ τὰς Κο-
 » λώνας, ἐπιβιβάσας ἀφ' ἐσπέρας τὸ περισσότερον εἰς τὰ
 » παράλια εὐρισκόμενον στράτευμά του· ἀλλ' ἔλαβε τὰ
 » ἐπίχειρα τῆς κακίας του· κινήθέντος, ἡμεῖς δὲν ἐκάμα-
 » μεν ἄλλο τι, εἰμὴ κοινῶς συσχεφθέντες, συναινέσει καὶ
 » τοῦ ὑποναυάρχου τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων (α), νὰ σηκώ-
 » σωμεν εἰς τὰ πανία μόνον τρία πυρπολικά πλοῖα, καὶ
 » ἐν ἑκάστῳ νὰ τὸ συνοδεύσουν τρία πολεμικά πλοῖα·

συμπλοκῇ δὲ ἐκείνῃ, τοῦ μὲν πρώτου ἐκόπησαν οἱ δάκτυλοι τῆς
 δεξιᾶς χειρὸς, τοῦ δὲ δευτέρου ἡ πτέρνα τοῦ ἐνὸς ποδὸς, ἄλλου
 δὲ τινος τρίτου Σπετσιώτου καὶ τούτου ἐκ τῶν ναυτῶν τοῦ πυρ-
 πολικοῦ, ἐκόπη ἡ μία χεὶρ ὑπὸ ἐχθρικῶν σφαιρῶν.

(α) Φρονοῦμεν ὅτι ἐκ τῶν διαφόρων τούτων ἐκθέσεων τῆς ἐ-
 ποχῆς ἐκείνης, ἤθελε πεισθῇ ἐπὶ τέλους καὶ ὁ Σ. Τρικούπης καὶ
 πᾶς ἄλλος, ὅτι τὰ πάντα ἀπεφασίζοντο μεταξὺ τῶν ναυτικῶν
 μας ἐν πολεμικοῖς συμβουλίαις· ἰδοὺ δὲ ἄρδην κατεστραμμένη ἡ
 λίαν ἐσφαλμένη ἰδέα, ἣν παραδόξως παρεδέχθη ὁ Σ. Τρικούπης
 ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας ἦσαν
 δῆθεν τοιοῦτοι καὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῶν Σπετσῶν καὶ
 Ψαρῶν, καὶ ὅτι δῆθεν ἐκείνων διαταττόντων, ὑπήκουον οἱ πλοί-
 αρχοι τῶν Σπετσιωτικῶν καὶ Ψαριανῶν μοιρῶν. Ἀποροῦμεν μά-
 λιστα πῶς ὁ Σ. Τρικούπης, ζῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐποχῇ, μόνος αὐτὸς
 ἀγνοεῖ τοσοῦτον, ὅτι τὰ πολεμικὰ συμβούλια τῶν ναυτικῶν μας
 εἶχον τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐπὶ τοῦ Ὀμήρου χρόνων, καὶ ὅτι πλει-
 στάκις γνώμη ἀπλοῦ τινος ἢ πλοιάρχου, ἢ καὶ ἄλλου τινὸς ἀνω-
 τέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ στόλου ἐπὶ ἀντικειμένων, εἴτε πολεμικῶν,
 εἴτε καὶ ἄλλης φύσεως, ἐνεκρίνετο παρ' ἀπάντων καὶ αὐτῶν τῶν
 ἀρχηγῶν μὴ ἐξαίρουμένων, καὶ ἐβάλλετο εἰς ἐνέργειαν.

» διότι ὁ καιρὸς ἀπὸ πρῶτὶ δὲν ἦτον ἰδικὸς μας, ἀλλὰ τοῦ
 » ἐχθροῦ, καὶ ἐπομένως ἂν ὁ καιρὸς συνδράμη ἐπὶ πολὺ
 » τὸν ἐχθρόν, νὰ σηκωθῶμεν ὅλοι εἰς τὰ πανία μ' ὅλα τὰ
 » πυρπολικά μας. Ἀλλὰ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἐξερχόμενα
 » ἐπλησίασαν εἰς τὸν ἐχθρόν καὶ περιπλέον εἰς μίαν φερ-
 » γάταν, πλέουσαν κοντὰ εἰς τὴν ξηρὰν ἀνατολικῶς· κα-
 » τ' ἀγαθὴν δὲ τύχην παρέπλεε καὶ ὁ Κανάρης πυρπολη-
 » τῆς μὲ τὸ πυρπολικόν του πλοῖον, συνωδευμένος ἀπὸ
 » τρία ἡμέτερα πολεμικά πλοῖα τοῦ Ἰωάννου Γ. Κούτσου,
 » Ἰωάννου Α. Κυριακοῦ καὶ τοῦ Χρυσίνη (Ἰωάννου Μπού-
 » κουρη ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Θεόδωρον Δρίτσαν), καὶ διευ-
 » θυνόμενος τὸ ἐκόλλησε κατάπρυμνα (α) καὶ τὴν ἔκαυσε,
 » τοῦτο δὲ συνέβη κατὰ τὰς 3 ὥρας τῆς ἡμέρας. Περὶ δὲ
 » τὰς 10 τὸ πυρπολικόν πλοῖον τοῦ Δημ. Λάμπρου, δι-
 » ευθυνόμενον ἀπὸ τὸν καπετὰν Λέκκαν (Ματρώζην) Σπε-
 » τσιώτην, ἔκαυσεν ἄλλην μίαν (β), ἣτις ἦτον ἡ ναυαρχίς

(α) Τοῦ Κανάρη προσπορεύετο ὁ πυρπολητὴς Τσάπελης, Ἰ-
 δραῖος· ἀλλ' οὗτος ἔκαυσεν ἐπὶ ματαίῳ τὸ πυρπολικόν του, δοὺς
 πῦρ εἰς αὐτὸ πρᾶκαίρως. Ὁ δὲ Κανάρης ἐπιτυχὼν, διεσώθη ἐπὶ
 τῆς λέμβου του μετὰ τοῦ πληρώματός του, ἐκτὸς δὲ φονευθέν-
 των ἐπὶ τοῦ Σπετσιωτικοῦ πλοίου τοῦ Ἰωάννου Γ. Κούτση.

(β) Ταῦτοχρόνως σχεδὸν, ἀλλὰ μετὰ τὸν Ματρώζην Σπετσιώ-
 την, ἐκόλλησεν ἄνευ ἀνάγκης ἐπὶ τῆς αὐτῆς φεργάτας τὸ πυρ-
 πολικόν του καὶ ὁ Ῥαφχὴλ Ἰδραῖος. Πλὴν τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι
 καὶ εἰς τὴν πυρπόλησιν τῆς φεργάτας ταύτης ὁ Σ. Τρικούπης
 οὐδὲ κἂν μνείαν ποσῶς κάμνει τοῦ Σπετσιώτου πυρπολητοῦ Μα-
 τρώζου, ἐνῶ καὶ ὁ Σαχτούρης εἰς τὴν ἐκθεσίν του ἀναφέρει τοῦτο·
 (ὄρα Φιλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 42.) Ἡ δὲ Ἑλλην. Κυβέρνησις ἔγραψεν
 εἰς τοὺς Προκρίτ. τῶν Σπετσῶν τῇ 24 Αὐγούστου 1824 τὰ ἑξῆς·

» τῆς Τουνεζινικῆς μοίρας, ὥς μετ' οὐ πολὺ ἀπεδείχθη,
 » καὶ τῆς ὁποίας τὸν διευθυντὴν ἠχμαλώτισε Σπετσιωτικὴ
 » λέμβος εἰς τὴν θάλασσαν κολυμβόντα (α), καὶ μετ' ὁ-
 » λίγον ἐν Ὑδραϊκόν, ἐν βρίκιον (β), διὰ τὰ ὁποῖα δῶμεν
 » δόξαν τῷ Θεῷ, ὅστις συνήργησεν εἰς ταύτην τὴν κατὰ
 » τοῦ ἐχθροῦ νίκην μας, καὶ ἀγαλλόμεθα πάντες κοινῶς,
 » διότι ὁ ἐχθρὸς ἐνταῦθα σχεδὸν τελείως ἀντεκρούσθη,
 » καὶ τὸ σχέδιόν του παντελῶς διελύθη, διότι, τούτων
 » γενομένων, οἱ ἐχθροὶ ἔξωθεν εἰς τὴν ξηρὰν κατέφυγον
 » οἱ πλείότεροι φοβηθέντες, καὶ δὲν εἶναι ἐλπίς πλέον γὰ

Περίοδ. Β'.

Ἀριθ. 4024.

» Ἐλήφθη ἔγγραφόν σας ἀπὸ 17 Αὐγούστου, περὶ τοῦ καπε-
 » τὰν Λέκκα πυρπολητοῦ τῆς μιᾶς τῶν ἐχθρικῶν φεργάτων, συ-
 » νωδευμένον μὲ ἐπίσημον ἐνδεικτικὸν τοῦ γενναίου τούτου κα-
 » πορῶματός του. Ἡ Διοίκησις κατὰ χρέος θέλει περιθάλλῃ καὶ
 » ἀνταμείψῃ κατ' ἀξίαν ὅλους τοὺς γενναίους πυρπολητάς, εἰς
 » τοὺς ὁποίους τὸ ἔθνος ὅλον χρεωστεῖ εὐγνωμοσύνην. Ἐπομένως
 » καὶ ὁ ἀναφερόμενος Κκαπ. Λέκκας θέλει λάβῃ ἀναμφιβόλως τὴν
 » ἀνήκουσαν εἰς τὸν πατριωτισμὸν καὶ ἀνδρίαν του ἀνταμοιβήν,
 » ὥς καὶ οἱ λοιποὶ γενναῖοι πυρποληταί.

» Ὁ Πρόεδρ. Γ. Κουντοτριώτης, Π. Μπότσης, Ἰω. Κωλέτ-
 » τής, Π. Νοταρᾶς.

» (Γ. Σ.) Ὁ Πρὸς. Γεν. Γραμ. Π. Ῥέδιοις.»

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 44.

(β) Τὸ βρίκιον ἐπυρπολήθη ἀπὸ τὸν πυρπολητὴν Βατικιώτην
 Ἰδραϊόν, συνοδευόμενον καὶ τοῦτον ἀπὸ τοὺς δύο Σπετσιώτας
 Ἰω. Α. Κυριακοῦ καὶ Ἰω. Γ. Κούτσην. Ἄλλος δὲ πυρπολητὴς, ὁ
 Ῥομπότσης, διώκων ἄλλην φεργάταν, ἔβαλε πῦρ εἰς τὸ πυρπολικόν
 του, ἀλλ' ἀπέτυχε.

» συναθροισθῶσιν ἄλλοτε, διότι ἐν ταῖς πυρποληθείσαις.
 » φεργάταις ἦσαν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας καὶ
 » ὅλοι ἐχάθησαν, πολλοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐζώγρησαν οἱ ἡ-
 » μέτεροι· ὅθεν ἡ Σάμος σχεδὸν ἀπηλλάγη τοῦ ἐπικειμέ-
 » νου κινδύνου· αὐριον δὲ ἐλπίζομεν, ἐρχομένων καὶ τῶν
 » πυρπολικῶν πλοίων τῶν ἀδελφῶν Ψαριανῶν, ἂν τύχω-
 » μεν καὶ τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον, νὰ τοῦ κάμωμεν ζημίαν
 » περισσοτέραν, καὶ τέλος νὰ τὸν ἀφανίσωμεν τελείως, ἢ
 » νὰ τὸν καταδιώξωμεν ἐντεῦθεν.»

Τὴν 6 Αὐγούστου ὁ ναύαρχος Σπετσῶν ἐξέδοτο τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν (α).

‘Ο ναύαρχος τοῦ στόλου Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσος.

Πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ πάντας
 τοὺς φιλελευθέρους Ἕλληνας.

«Χθὲς ἀπὸ πρωίας ἀντιπαρετάχθημεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ,
 » ὅστις ἐνέδρευε τὴν δυστυχῇ Σάμον, ἀπὸ μὲν τῆς ξηρᾶς
 » μὲ 60,000 στρατεύματα, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης μὲ 200
 » μικρὰ καὶ μεγάλα πλοῖα καὶ ἐν βασέλον. Τὸν κατετρο-
 » πώσαμεν, πυρπολήσαντες μαζὺ μὲ τοὺς ἀδελφούς Υ-
 » δραίους καὶ Ψαριανούς δύο φεργάτας αὐτοῦ καὶ ἐν βρί-
 » κιον μὲ ὅλους τῶν τοὺς ναύτας καὶ στρατεύματα, τὰ
 » ὅποια ἦσαν ἐμβαρκαρισμένα διὰ νὰ κάμῃ, ἢ οὕτως ἢ
 » ἄλλως, ἀπόβασιν εἰς τὴν Σάμον ὑπὲρ τὰς 4000, καὶ
 » τοῦ διελύσαμεν τὸ ὀλέθριον σχέδιον, δι’ οὗ ἐπαπείλει
 » ὅλον τὸ ἔθνος· διότι τῆς νίκης ἡμῶν γενομένης κατ’ αὐ-
 » τοῦ ἀπὸ θαλάσσης, πεφοβισμένος ζητεῖ τόπον καταφυ-
 » γῆς, καθὼς καὶ τῆς ξηρᾶς τὰ εἰς τὰ παράλια ἐνταῦθα
 » τῆς Ἀνατολῆς πλειότερα στρατεύματα διεσκορπίσθη-

» σαν φοβηθέντα, διὰ τὰ ὅποια δώμεν τῷ ἐφόρῳ τῶν Ἑλ-
 » ληνικῶν πραγμάτων Θεῷ δόξαν, καὶ ἀγαλλώμεθα πάν-
 » τες, διακηρύττοντες πανταχοῦ τὴν θραῦσιν τοῦ ἐχθροῦ,
 » ἐξαιτούμενοι παρ' αὐτοῦ τὸν τέλειον ἀφανισμόν καὶ τοῦ
 » εἰσέτι ἐναπομείναντος Βυζαντινοῦ, καθὼς καὶ τοῦ Αἰγυ-
 » πτιακοῦ, διὰ νὰ δεξασθῇ τὸ ἀκαταμάχητον ὄνομα τοῦ
 » Ἀγίου Θεοῦ, διὰ νὰ γνωρίσουν τὰ ἔθνη ἅπαντα, ὅτι με-
 » θ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ οὐδεὶς καθ' ἡμῶν.»

Σάμος 9 Αὐγούστου (α).

« Ἡμεῖς μετὰ τὴν θραῦσιν καὶ λαμπράν μας νίκην κατὰ
 » τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ἐκινήθημεν πλέον κατ' αὐτοῦ, εἰμὴ μό-
 » νον χθές, καὶ προχωροῦντες μέχρι τινός, εὗρομεν ἔμ-
 » προσθεν γαλήνην, καὶ οὕτως ἐπεστρέψαμεν ἄπρακτοι εἰς
 » τὰ ἴδια. Πλὴν καὶ τοῦτο δὲν κατετρόμαξεν ὀλίγον τὸν
 » ἐχθρόν, διότι, βλέπων ἡμᾶς διευθονομένους κατ' αὐτοῦ,
 » ὅλα ἐσηκώθησαν εἰς τὰ πανία (β), καὶ ἂν μᾶς συνήργει
 » ὁ καιρὸς μὲ τὰ πυρπολικά πλοῖα ἄφευκτα τὸν ἀφανίζα-
 » μεν, διότι δύναμιν δὲν ἔχει καμμίαν. Μολοντοῦτο εἰς
 » ὅ,τι δὲν μᾶς συνήργησε χθές ὁ καιρὸς, εἴθε νὰ μᾶς συ-
 » νεργήσῃ αὔριον, διότι κοινῶς καὶ συμφώνως μὲ τοὺς
 » ἀδελφούς Ὑδραίους καὶ Ψαριανούς ἐκρίναμεν συμφέρον
 » νὰ ἐκπλεύσωμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὅλοι, καὶ ἐλπίζομεν
 » νὰ τὸν ἀντικρούσωμεν καὶ νὰ τὸν ἀποδιώξωμεν ἐντεῦ-
 » θεν, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πατρίδος μεθ' ἡμῶν. Ἡ ἀργοπο-
 » ρία καὶ ἡ ἐπιμονή μας μέχρι τοῦδε ἐνταῦθα εἰς τοῦτο
 » ἀπέβλεπε, καὶ ἐπομένως ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν διατα-

(α) Ἐτέρω ἐκθεσις πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν.

(β) Ὁ ἐχθρικός στόλος, ἐλιμένιζεν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Σάμου ἀκρω-
 τήριον τῆς Καρένας καλούμενον, ὃ δ' ἐλληνικός εἰς Κολωνόν.

» γήν σας, καὶ περιπλέον περιμένομεν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
 » Ὑδραίους, οἱ ὅποιοι περιμένουν νὰ λάβουν δευτέραν δια-
 » ταγήν τῆς πατρίδος των (α), καὶ οὕτως νὰ ἐκπλεύσωμεν
 » ἐντεῦθεν ὁμοῦ, καὶ εἰς τοῦτο μᾶς βιάζει περισσότερον
 » τὸ φιλότιμον διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ κατατροπώσωμεν
 » τελείως τὸν ἐχθρόν· μολοντοῦτο, ἢ οὕτως ἢ ἀλλέως
 » αὔριον, ἢ τὴν ἄλλην, ἀποφασίζομεν τὴν εἰς τὰ κάτω
 » ἀπόπλευσίν μας ἐντεῦθεν. Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐκλέξαμεν καὶ
 » τὸν ὑπενάυαρχον, τὸν Ἰωάννην Α. Κυριαχόν, διὰ κλή-
 » ρου ποῖα πλοῖα θέλουν μείνει μὲ τὸν ὑπενάυαρχον, καὶ
 » τὰ λοιπὰ ὅλα νὰ κατέλθωμεν μὲ τὰ νεωστὶ ἐλθόντα,
 » ὅπου μᾶς διορίζετε. Πλὴν σπεύδομεν νὰ σᾶς εἰπώμεν
 » πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ μᾶς κατασκευάσητε πυρπολικά
 » πλοῖα, διότι μόνα αὐτὰ εἶναι ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος (β).
 » ἐὰν δὲ δὲν εὔρητε, νὰ φροντίσητε νὰ σᾶς δοθῇ τὸ Κρα-
 » νιδιώτικον, τὸ ὅποιον ἐμπορεῖ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ἀφευ-
 » κτα, καὶ ὅχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἄλλα, δύο ἢ
 » τρία εὔρετε, τόσον θέλουν χρησιμεύσει περισσότερον.»

Τῶνόντι τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, δεκάτην Αὐγούστου ἅπας
 ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐτέθη εἰς κίνησιν διευθυνόμενος κατὰ
 τοῦ ἐχθρικοῦ, ὅστις φοβηθεὶς καὶ φεύγων ἄνευ τῆς παρα-
 μικρᾶς ἀντιστάσεως, διεσώθη μέρος μὲν ὑπὸ τὸ φρούριον
 τῆς Κῶ, μέρος δὲ ὑπὸ τὸ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ.

(α) Ἰδοὺ καὶ ἄλλη ἀπόδειξις πρὸς τὸν Σ. Τρικούπην περὶ τῆς
 ἀνεξαρτησίας τῶν κινημάτων ἐνὸς ἐκάστου, ἰδίως τῶν ναυάρχων.
 Ἄλλ' εἰς πράγματα πασίγνωστα, τίς ἢ χρεία ἀποδείξεων;

(β) Τὰ αὐτὰ ἔγραφε καὶ ὁ ἀντιναύαρχος Ὑδρας Σαχτούρης πρὸς
 τοὺς Πριγκίτους Ὑδρας· «Κύριοι, τὰ μπουρλότα μας εἶναι τὸ με-
 γαλότερον ἄρμα μας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ μὲ αὐτὰ, Θεοῦ θέλον-
 τος» Φίλ. τοῦ Νόμου ἀριθ. 42.

« 12 Αὐγούστου (έτέρα ἔκθεσις)

» Κύριε Ἀλέξανδρε Μαυροκορδάτε·

» Εἰς τὰς 6 τοῦ παρόντος σ' ἐγράψαμεν, εἰδοποιοῦν-
 » τές σε περὶ τῆς λαμπρᾶς ἡμῶν νίκης κατὰ τοῦ ἐχθροῦ
 » εἰς τὴν Σάμον, ὅτι ἐπυρπολήσαμεν δύο φεργάτας καὶ
 » ἐν βρίκιον τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν, εἰς τὰς 5 δηλαδὴ,
 » καὶ τῶρα δὲν λείπομεν νὰ σᾶς εἰπῶμεν, ὅτι κατὰ τὰς
 » 10 πάλιν τοῦ αὐτοῦ, μὲ τὰ αὐτὰ φρονήματα καὶ μὲ τὸν
 » αὐτὸν ἐνθουσιασμόν ἐκστρατεύσαμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ,
 » ὅστις βλέπων ἡμᾶς κατ' αὐτοῦ φερομένους, δὲν ἐστάθη,
 » ἀλλ' ἐδόθη εἰς φυγὴν καὶ τὸν κατεδιώξαμεν μέχρι τῆς
 » Κῷ, ὅπου ἀπῆλθε διὰ νὰ προφυλάξῃ τὰ πλοῖά του, μέ-
 » ρος ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Κῷ, καὶ μέρος ὑπὸ τὸ τῆς
 » Ἀλικαρνασσοῦ· καὶ ὅτι ἡμεῖς μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ προσ-
 » καλούμεθα ἀπὸ τὴν Πατρίδα διὰ νὰ ἐκστρατεύσωμεν
 » κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἐψηφίσταμεν ὑποναύαρ-
 » χον τὸν Κύριον Ἰωάννην Α. Κυριακόν, μὲ δώδεκα πλοῖα
 » νὰ περιφέρηται περὶ τὴν Σάμον, μετὰ τοῦ ὑποναυάρχου
 » τῶν Ὑδραίων Κ. Γ. Σαχτούρη, ὅστις ἔχει ὑπὸ τὴν ὁδη-
 » γίαν του πλοῖα 14 καὶ μὲ τὸν Ναύαρχον τῶν Ψαρῶν
 » Κ. Νικολῆν, ὅστις φέρει καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του
 » ἄλλα 14, τὰ ὅποια ὅλα γίνονται 40 πολεμικὰ καὶ πυρ-
 » πολικὰ, διὰ νὰ μὴ τύχη ὁ ἐχθρὸς πάλιν ἐκεῖθεν ἔλθῃ
 » ἐξαίφνης καὶ καταπολεμήσῃ τὴν Σάμον· διὸ καὶ κατερ-
 » χόμενοι ἀπερχόμεθα εἰς τὰς Καβο-Κολώνας (Σούνιον)
 » ὅπου μέλλει νὰ συνέλθῃ καὶ ὁ λοιπὸς στόλος τῶν ἀδελ-
 » φῶν Ὑδραίων καὶ ὁ ἡμέτερος, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐκστρα-
 » τεύσωμεν ὅπου ἀπὸ τὴν πατρίδα διοριζόμεθα.

« Ὁ Ναύαρχος τοῦ Στόλου Σπετσῶν ».

Αἱ κατὰ θάλασσαν αὗται νίκαι ἐνέπλησαν χρηστῶν

ἐλπίδων ὅλους τοὺς Ἕλληνας, διὸ καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐψάλλῃ ἐν τῇ πρωτευούσῃ, τῷ Ναυπλίῳ, εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, δοξολογία πρὸς τὸν Ὑψιστον μ' ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν, πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν παράταξιν, διὰ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα τῆς 5 Αὐγούστου, κατὰ τὴν 10 Αὐγούστου, ὁ δὲ σοφὸς διδάσκαλος Βενιαμὶν ὁ Λεσβιος, ἐξεφώνησε λόγον ἀρμόδιον εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

Τὴν ἐπιούσαν, ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ὑπὸ αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἀείμνηστον Λόρδον Βύρωνα ὀρμωμένη, ἔγραψε πρὸς τὴν μονογενῆ θυγατέρα αὐτοῦ, τάδε·

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων.

Πρὸς τὴν μονογενῆ τοῦ λαμπροῦ καὶ φιλέλληνος Βύρωνα.

« Ἐχεις κοινωτὸν τοῦ πένθους, εὐγενῆς κόρη, τὴν φιλο-
 » τάτην τοῦ ἀθανάτου Πατρός σου Ἑλλάδα. Εἰς ὅλον
 » τῆς τῷ ἔδαφος ἀντηχοῦσιν οἱ γοεροὶ στεναγμοὶ τῶν Ἑλ-
 » ληνίδων, καὶ πάντα τὰ στόματα τῶν Ἑλλήνων ἀνακα-
 » λοῦσι μὲ πόθον τὸν φίλον τῆς Ἑλλάδος, τὸν εὐεργέτην.
 » Τοῦτο καὶ παραμυθεῖ τὴν δικαίαν λύπην σου, καὶ ὅτι
 » εὐτύχησες τοιοῦτον πατέρα,

Τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος·

« τὸ ὄνομα τοῦ σεβαστοῦ Πατρός σας, φιλτάτη Ἑλληνίς,
 » ἐτυπώθη εἰς τὰς καρδίαις τῶν Ἑλλήνων μὲ ἀνεξαλεί-
 » πτους χαρακτῆρας· ἡ ἱστορία τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλ-
 » λάδος θέλει τὸ παραδώσει μὲ τιμὴν εἰς τοὺς ἀπογόνους
 » τῶν Ἑλλήνων· ἡ φίλη του Καλλιόπη θέλει τὸ ἀπαθα-
 » νατίσει μὲ ὕμνους.

« Τί ἄλλο εὐκταῖον εἰς τὸν κόσμον διὰ τοὺς μεγάλους
 » ἀνδρας, οἵτινες ζῶντες ὑπεράνω τῶν αἰώνων των πρᾶτ-

» τούσι τὰ πάντα ἀφορῶντες εἰς τὴν ἀθανασίαν ; ὑγίαινε
 » καὶ εὐτύχει, εὐγενῆς κόρη τοῦ ἀειμνήστου Βύρωνος.

» Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 11 Αὐγούστου 1824. »

Τὸ δ' Ἐκτελεστικὸν ἔγραψε πρὸς μὲν τοὺς ναυάρχους
 καὶ ἀνδρείους ναύτας τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ταῦτα·

« Μεγάλην χαρὰν ἐπροξένησεν ἡ λαμπρὰ νίκη σας εἰς
 » τὴν Διοίκησιν καὶ εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος, διότι αὕτῃ ἀπε-
 » φάσισε κατὰ μέρος τὴν τύχην τῆς Πατρίδος, καὶ μα-
 » ταιώσασα τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ ἐνέκρωσε τὰς ἐλπί-
 » δας του.

» Ὅλα τὰ ἔθνη μὲ θαυμασμὸν θέλουν ἀκούσει, ὅτι μι-
 » κρά ἑλληνικὰ πλοιάρια μὲ τόσας ἐλλείψεις, κατέστρεψαν
 » τὰ τρομερὰ τοῦ Τούρκου καράβια καὶ μ' εὐχαρίστησιν
 » θέλουν ὁμολογῆσαι δικαίαν τὴν ἀνεξαρτησίαν μας· ἀλλὰ
 » καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὡς ἀξιόπιστος μάρτυς τῶν
 » κατορθωμάτων σας, θέλει κηρύξει πανταχοῦ μὲ τὰ τα-
 » χύτατά του ῥεύματα, ὅτι πρῶτην φορὰν ἶδε καράβια εἰς
 » τὰ πανία νὰ γίνωνται πυρὸς παρανάλωμα.

» Χαίρετε ἀδελφοί, διότι ἡ ἀνδρεία σας πρὸ πάντων ἐ-
 » δόξασε τὴν περίφημον Ἑλλάδα, καὶ παρέστησε γνησίους
 » τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων μὲ τοὺς προγόνους των·
 » βλέπετε τὴν ἀδυναμίαν τοῦ τυράννου, καὶ μόνοι σας
 » ἐπληροφορήθητε ὅτι τὰ πολλὰ καὶ τρομερὰ του καρά-
 » βια δὲν κάμνουν παρὰ νὰ πολλαπλασιάζουν καὶ νὰ ὑψώ-
 » νουν τὰ ἑλληνικὰ τρόπαια. Τοῦτος ὁ χρόνος θέλει ἀπο-
 » φασίσει τὴν τύχην μας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ τύραννος εἰς
 » αὐτὸν συνήθροισεν ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ ἐλπίδας του·
 » ὅθεν ἄφοβοι, θαρρᾶλαῖοι, τρέχετε ἐναντίον του, κατα-
 » διώκετέ τον καὶ ἕως εἰς αὐτοὺς τοὺς λιμένας του. Μὴ
 » τὸν δώσητε καιρὸν ν' ἀναλάβῃ τὰς δυνάμεις του τώρα

» ὁποῦ τὸν διεσκορπίσατε· βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν θέλει ὑπο-
 » φέρει εἰς τὸ ἐξῆς μήτε μίαν μόνην φορὰν ν' ἀνταποκριθῇ
 » εἰς τὰς βολὰς τῶν κανονίων σας· εἶναι Τοῦρκος καὶ εἶ-
 » ναι τολμηρὸς ἐνόσω δὲν βλέπει ἀντίστασιν, εἶναι δει-
 » λότατος, ὅταν μίαν φορὰν νικηθῇ.

» Ἐκδικηθῆτε ἀδελφοί! τὸν τύραννον, τὸν ἄρπαγα τῶν
 » ἱερῶν δικαιοματίων μας, καθὼς ἐκδικήθη τὸν Ξέρξην ὁ
 » πρόγονός μας Θεμιστοκλῆς, καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι
 » ἡ Διοίκησις θέλει περιθάλψει τὰς φαμηλίας τῶν ἡρωϊ-
 » κῶς ἀποθανόντων μὲ κάθε περιποίησιν, τοὺς δὲ γενναί-
 » οὺς ναύτας θέλει τιμῇσει ἀξίως μὲ τὰς πράξεις των.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 10 Αὐγούστου 1824 (α).

(α) Καὶ ἐν τούτοις, οὐδέποτε ἐπραγματοποιήθησαν αἱ ἐπίση-
 μοι αὐταὶ τοῦ ἔθνους ὑποσχέσεις πρὸς τοὺς ἀγωνιστάς καὶ τοὺς
 ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντας, ἢ τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ αὐτῶν· ἀπό-
 δειξις τῶν λόγων μας, ὡς πρὸς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν, τοῦλάχιστον,
 τοῦ Ἰω. Α. Κυριακοῦ, τοῦ Νικολ. Δ. Ὁρλώφ, τοῦ Νικολ. Ῥάπτου
 (ὅλων τούτων χρηματισάντων ναυάρχων καὶ ὑπονauάρχων) καὶ
 ἄλλαι πλεῖσται, αἵτινες οὐδένα ναυτικὸν βαθμὸν κατέχουσι σχε-
 δὸν, ἐκτὸς πενιχρᾶς τινος συντάξεως· ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰωάννου Δ.
 Γιάννουζα υἱοῦ τῆς ἐνδόξου Μπουμπουλίνας, καὶ αἱ χῆραι πάν-
 των τῶν μετ' αὐτοῦ πεσόντων εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄργους ἐπὶ εἰσ-
 βολῇ τοῦ Κεχαγιᾶ, αἱ οἰκογένειαι τῶν πυρπολιστῶν Μουσιοῦ,
 Μπαρμπάτση, καὶ Λ. Ματρώζη, Π. Σπύρου καὶ Δημ. Ποριώτου,
 ἡ τοῦ Π. Γουδῆ τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον πρῶτον ὕψωσε τὴν σημαίαν
 τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ θάλασσαν τῷ 1824, αἱ χῆραι τῶν ἐν
 Πύλῳ τὸ 1824 καὶ ἐν Σφακτηρίᾳ τὸ 1825 ἐπὶ Ἰβραῖμ πεσόν-
 των, καὶ οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι γέροντες πολεμισταί, οἵτινες τὴν
 σήμερον ἀνίκανοι διατελοῦντες πρὸς ἐργασίαν, οὐχ ἥττον ὁμως

Πρὸς δὲ τοὺς Πυρπολιστὰς ἔγραφε τὰ ἑξῆς·

Πρὸς τοὺς ἀνδρείους Πυρπολιστὰς τοῦ Ἑλλην. Στόλου

« Τὰ λαμπρά σας, ἀδελφοί, κατορθώματα ἐχαροποίη-
 » σαν ὅλον τὸ Ἔθνος καὶ ἐκίνησαν τὴν εὐγνωμοσύνην του.
 » Μὲ καταφρόνησιν τῆς ζωῆς σας καὶ πνέοντες δίκαιον ἐν-
 » θουσιασμόν ἐτρέξατε ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ κατεκαύ-
 » σατε τὰ τρομερά του καράβια. Δίκαιον ἔχει ἡ Πατρίς
 » νὰ σᾶς ὀνομάζῃ Σωτῆράς της, διότι μὲ τὴν ἡρωϊκὴν
 » σας ἀπόφασιν ἐλευθερώθη ἀπὸ τόσους καὶ τόσους λη-
 » στὰς, τυράννους καὶ ἄρπαγας.

» Ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν προγόνων μας ! ἀκόμη ὁ τύραν-
 » νος ἐλπίζει εἰς τὰ μεγάλα του καράβια, καὶ ἀγνοεῖ, ὅτι
 » ὅσον μεγάλα καὶ πολλὰ εἶναι, τόσον ὁ Ἑλληνικὸς ἐν-
 » θουσιασμός αὐξάνει, διότι βλέπει εἰς αὐτὰ τόσους κλέ-
 » πτας τῶν δικαιωμάτων του.

» Ἑλληνες, τὰ τούρκικα πλήθη δὲν εἶναι, εἰμὴ τόσα
 » ξηρὰ ἀγκάθια εἰς τὸν δρόμον τῆς ἐλευθερίας μας· εἶναι
 » ἀνάγκη, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν, νὰ τὰ καύ-
 » σωμεν. Ὁ πρόγονός μας Θεμιστοκλῆς ἐκδικήθη μὲ ὁ-
 » λίγα καράβια τὸν βάρβαρον Ξέρξην· ἄς μιμηθῶμεν λοι-
 » πὸν καὶ ἡμεῖς αὐτόν· ἐκδικηθῆτε, ἀδελφοί, τοὺς συγ-
 » γενεῖς, τὰς γυναῖκας, τὰ παιδία καὶ τὴν πατρίδα μας.
 » αὐτὸς ὁ χρόνος θέλει ἀνταμείψει τοὺς κόπους μας. Τρέ-
 » ξατε λοιπὸν, διώξατε τὸν ἐχθρόν ἀπὸ τὰ ἱερὰ πελάγη

σεβαστὰ λείψανα τῆς ἁγιωτέρας τῶν ἐπαναστάσεων, τείνουσι
 χεῖρα ἐπαίτου πρὸς τοὺς συμπολίτας των, καὶ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ
 τάφου των ἐν σιωπῇ βαίνοντες, φέρουσιν εἰς τὰ βᾶθρα τῆς καρ-
 δίας των ὀδυνηρὸν ἄλγος, ὅτι ἡ πατρίς ἠγνωνμόνησε πρὸς αὐτούς.
 Οἱ στεναγμοὶ αὐτῶν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν αἰτίων.

» τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ ἐτοιμότητα, καὶ
 » ἡ Διοίκησις εὐχαρίστως θέλει τιμῇσαι τὴν ἀρετὴν σας μὲ
 » τὴν προσήκουσαν ἀνταμοιβήν ».

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 10 Αὐγούστου 1824.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀμφό-
 τερα τὰ διαμαχόμενα μέρη ἀνέπτυξαν τὴν μεγαλητέραν
 δραστηριότητα· τοῦτο δὲ ἦν ἐπόμενονον, διότι ὁ μὲν Σουλ-
 τάνος καὶ αἱ φιλικαὶ αὐτῷ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις, ἐνέβλε-
 πον δυσάρεστα ἀποτελέσματα διὰ τὴν Τουρκίαν, εἰς τὴν
 περαιτέρω διάρκειαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑ-
 πὲρ τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλαν-
 θρωπίας ἤρχισε ν' ἀντηχῇ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς
 γῆς, οἱ δ' Ἕλληνες διὰ τοῦ ἀγγλικοῦ δανείου καὶ τῶν
 λοιπῶν τῆς Εὐρώπης βοηθημάτων, εἶχον τὰ μέσα νὰ βάλ-
 λωσιν εἰς ἐνέργειαν ὅλας τῶν τὰς δυνάμεις. Καὶ ὁ μὲν
 Σουλτάνος κολακευθεὶς ἀπὸ τὴν κατὰ τῶν Ψαρῶν ἐπιτυ-
 χίαν τῶν στόλων του, ἐνόμισεν ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα τῆς
 παντελοῦς καταστροφῆς τῶν ἀποστατῶν, ἀφοῦ μάλιστα
 εἶχε συμπραττούσας αὐτῷ καὶ ὅλας τὰς κατὰ τε ξηρὰν
 καὶ θάλασσαν δυνάμεις τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀφρικῆς
 ἀπάσης, οἱ δ' Ἕλληνες ὥφειλον ν' ἀγωνισθῶσι τὸν ὑπὲρ
 τῶν ὅλων ἀγῶνα, καὶ ν' ἀντικρούσωσιν ἐχθρικὰς δυνάμεις
 φοβερωτέρας ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα κατὰ τὴν Σάμον ἐγίνοντο ὁ Αἰγυπτια-
 κὸς στόλος συγκεείμενος ἐκ διακοσίων περίπου πλοίων,
 πεντήκοντα ἔξ μὲν πολεμικῶν πάσης τάξεως, ἑκατὸν πεν-
 τήκοντα δὲ φορτηγῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων, ἀπῆρχετο
 τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τῆς 30 τοῦ Ἰουνίου
 μέχρι τῆς 7 τοῦ Ἰουλίου, φέρων καὶ στρατεύματα πλέον
 τῶν 16000 πεζῶν καὶ 2000 ἱππέων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν

τοῦ Ἰβραὶμ-πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Αἰγύπτου Μεχ-
μετ-ἀλῆ-πασσᾶ.

Περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ στόλου τούτου πολλὰ διεθρυλ-
λοῦντο (α), διότι οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι διευθυνθήσεται κατὰ
τῆς Πελοποννήσου, ἔχων καὶ μέρη ὠρισμένα πρὸς ἀπό-
θασιν, τὰς Καλάμας, ἢ τὸ Νεόκαστρον, ἢ τὰς Πάτρας, οἱ
δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ πρόθεσις αὐτοῦ κυρίως ἦν κατὰ τῶν δύο
νήσων, ἐν αἷς ἐνυπῆρχεν ὅλη ἡ ζωὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπα-
ναστάσεως, διότι μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν νήσων τού-
των, γενικῶς ἐπιστεύετο, καὶ δικαίως, ὅτι ἅπανα ἡ ἑλλη-
νικὴ ὑπόθεσις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐσβέννυτο.

Εἰς τοὺς μεγάλους κινδύνους, ἀντιτάσσονται ἀναγ-
καίως ὅλα τὰ πρὸς ἄμυναν ἐνόντα μέσα· ὅθεν οἱ Πρόκρι-
τοι τῶν δύο νήσων, εἰδοποιηθέντες περὶ τῆς ἐκπλεύσεως
τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἔθεσαν εἰς κίνησιν, ὡς ἀνωτέρω
διαλαμβάνει ἡ ἔκθεσις τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν Γ. Ἀνδρού-
τσου, οἱ μὲν Σπετσιῶται περὶ τὴν 1—6 Αὐγούστου ἕτερα
δεκαεπτὰ πλοῖα πολεμικὰ μετὰ δύο πυρπολικῶν (β), τὰ
ὅποια φθάσαντα κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Αὐγού-
στου εἰς Σάμον, ἠνώθησαν μετὰ τοῦ λοιποῦ Ἑλληνικοῦ
στόλου, οἱ δὲ Ὑδραῖοι τὴν 10 Αὐγούστου (γ) τὴν δευτέ-
ραν κληθεῖσαν μοῖράν των ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὑδρας Α.
Μιαούλην, ἥτις ἡγχυροβόλησεν εἰς τὸ Σούνιον τῆς Ἀττι-

(α) Ἀνώνυμοι ἐπιστολαὶ ἐξ Ἀλεξανδρείας ὁμογενῶν εἰδοποι-
ουν τὴν Ἑλλήν. Κυβέρν. περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ στόλου τούτου.
Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 40.

(β) Ἰδε τὰ ὀνόματα τῶν πλοιάρχων τούτων ἐν σημειώσει ὑπὸ
τὴν σελίδα 87 τοῦ ἔτους τούτου.

(γ) Ὁρα Ἡμερολόγιον Γ. Σαχίνη 1824.

(ΝΑΥΤΙΚ. ΤΟΜ. Β΄.)

κῆς, ἀναμένουσα καὶ τὴν Σπετσειωτικὴν μοῖραν (α), ἣτις πραγματικῶς ἀπάρασα ἐκ Σάμου τὴν 12 Αὐγούστου, ἦλθε καὶ ἠνώθη τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ περὶ τὸ Σούνιον μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας, καὶ ἀμέσως ἀμφότεραι εἰδοποιηθεῖσαι παρὰ τῶν κατὰ τὴν Σάμον ἀντιναυάρχου (β) ὅτι καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐλθὼν εἰς Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσὸν τὴν 14 τοῦ μηνὸς ἠνώθη μετὰ τοῦ Βυζαντινοῦ, ἔτρεξαν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἵνα ἀπαντήσωσι τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ· τὸ αὐτὸ ἔπραξαν καὶ αἱ κατὰ τὴν Σάμον μείναςαι Ἑλληνικαὶ μοῖραι, καὶ ἅπαντα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα συνεσωμα-

(α) Αὐτόθι.

(β) Ἰδοὺ περὶ τούτου ἐπιστολὴ τις τοῦ ἀντιναυάρχου Σπετσῶν.

« Γενναϊότατε Ναύαρχε καὶ λοιποὶ Καπεταναῖοι Σπετσῶν.
 » Δὲν λείπω κατὰ τὸ χρέος νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὡς ἐν συντόμῳ
 » τὰ μέχρι τοῦδε. Τὰς 10 Αὐγούστου ἐδιορίσαμεν 3 βαρδακό-
 » στες (πρόσκοπα πλοῖα) πρὸς παρατήρησιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ εἰς
 » τὰς 13, ἔφθασαν ἐδῶ αἱ βαρδακόστες καὶ μᾶς ἔφερον τὴν εἴ-
 » δησιν ὅτι ἐβεβαιώθησαν διὰ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ὅτι εὗρσκε-
 » ται μέρος εἰς τὸ Μπουδρούμι (Ἀλικαρνασσὸν) καὶ μέρος εἰς τὴν
 » Κῶ, ἀραγμένοι, αἱ δὲ βαρδακόστες, ὡς εἵπομεν, ὑπῆγαν εἰς Λέ-
 » ρον καὶ ἐδιώρισαν ἕνα ταχυδρόμον στοχαστικὸν καὶ ὑπῆγεν
 » εἰς τὴν Κῶ, ὁ ὁποῖος σήμερον μᾶς ἔφερε τὰς εἰδήσεις διὰ
 » γράμματος, τὸ ὁποῖον σᾶς τὸ περικλείομεν· ἐβεβαιώθημεν ὅτι
 » ἠνώθη τοῦ Μεχμέτ-ἀλῆ ὁ στόλος μὲ τὸν Πολίτικον (τὸν Βυ-
 » ζαντινὸν) διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνωθῶμεν καὶ ἡμεῖς κα-
 » θὼς καὶ ἐσκέφθημεν καὶ μὲ τοὺς συναδελφούς Ὑδραίους

Σάμῳ τὴν 14 Αὐγούστου 1824.

(Ἀρχεῖα Δήμ. Σπετσῶν).

Ὁ Ὑποναύαρχος, Ι. Α. Κυριακός.

τώθησαν κατὰ τὴν 23 Αὐγούστου περὶ τὰς νήσους Λέρον, Ληψὼ καὶ Πάτμον· πολεμικοῦ δὲ συμβουλίου γενομένου ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη πρῶτοι οἱ Ἕλληνες νὰ προσβά-
λῃσι τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς τοῦ κόλπου, ἐνθα ἦν ἡγκυροβολη-
μένος, κατὰ τὸ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν πρὸς
τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν, σχέδιον.

« Ἐκ τοῦ Γέροντος 26 Αὐγούστου 1824.

» Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι εἰς τὰς 24 τοῦ ἤδη λήγοντος, φθα-
» σάντων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑποναυάρχου
» πλοίων μας ἀπὸ Πάτμον, καθὼς καὶ τ' ἄλλα τῶν Ὑ-
» δραίων καὶ Ψαριανῶν, ἀπεφασίσαμεν ν' ἀπέλθωμεν κατὰ
» τῶν ἐχθρικῶν στόλων, τῶν εἰς Κῼ καὶ Ἀλικαρνασσόν,
» μὲ τὸ ἐξῆς σχέδιον· Ἐκ τῶν πυρπολικῶν πλοίων, ἕξ,
» καὶ ἐκ τῶν πολεμικῶν εἴκοσι, δέκα Ὑδραϊκὰ ὑπὸ τὴν
» ὁδηγίαν τοῦ ὑποναυάρχου των Γ. Σαχτούρη, καὶ ἕξ ἐκ
» τῶν ἡμετέρων μὲ ἄλλα τέσσαρα τῶν Ψαριανῶν ὑπὸ τὴν
» ὁδηγίαν τοῦ ἡμετέρου ὑποναυάρχου Ἰωάννου Α. Κυρια-
» κοῦ (α) νὰ ἀπέλθουν προπορευομένων τῶν πυρπολικῶν,
» καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου πλοῖα ἀκολου-
» θοῦντα νὰ λάβουν θέσιν τὰ Ἰσάταλα καὶ νὰ περιστρέ-
» φωνται μέχρι τῶν ἀπέναντι τῆς νήσου Καλύμνου, διότι
» ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ βαστῶμεν αὐτὴν τὴν θέσιν διὰ τὸ
» στενὸν τοῦ πορθμοῦ, ὡς σᾶς εἶναι γνωστὸν, καὶ διότι
» ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν Ἀλικαρνασσὸν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου

(α) Νομίζομεν ὅτι ὁ Σ. Τρικούπης ἀναγινώσκων μετὰ προσο-
χῆς καὶ τὴν ἐκθεσιν ταύτην, ἤθελε πεισθῆ, ὅτι οὐδέποτε αἱ μοῖ-
ραι τῶν Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν ἐτέθησαν ὑπὸ τοὺς Ναυάρχους ἢ
Ἀντιναυάρχους τῆς Ὑδρας, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται.

» τοῦ Πιτεζίου, ἦτο καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν μὲ τὰ πλοῖά
 » του, καὶ διὰ τὴν ὑποψίαν μὴ, ἀφοῦ ὅλοι εἰσέλθωμεν εἰς
 » τὸν πορθμὸν, μᾶς ἀποκλείσῃ ὥς ἔχων ὅλας τὰς θέσεις
 » ἰδικὰς του ἱκανῶς δυνατάς. Ὅλοι δὲ συνάμα τόσον τῶν
 » πολεμικῶν, ὅσον καὶ τῶν πυρπολικῶν πλοίων μας τῶν
 » διορισθέντων, οἱ πλοίαρχοι ὥρμησαν μὲ ἀμίμητον γεν-
 » ναιότητα, ὥστε ἔτρεψαν φεργάτας τοῦ Μεχμέτ-ἀλῆ (ὅς-
 » τις δὲν εἶχε λάβει μόνος του εἰσέτι πείραν τῶν Ἑλλη-
 » νικῶν δυνάμεων) καὶ αὐτὸ τοῦ Τοπάλι τὸ δίκροτον, τοῦ
 » ὁποίου φεύγοντος ἐθλάσθη ἡ κεραία τοῦ μεσσαίου κα-
 » ταρτίου του, ἡ ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τοῦ μπράτζου, ἡ
 » ἀπὸ τὸν ἀπροσδόκητον πυροβολισμόν τῶν Ἑλλήνων.
 » διὸ καὶ ἐδόθη εἰς φυγὴν, καὶ διευθυνθεὶς εἰς Ἀλικαρνασ-
 » σὸν ἤραξεν ἐκ τούτου δὲ πολλοὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στό-
 » λου φιλοτιμούμενοι, καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων οὐκ
 » ὀλίγοι παρὰ τὸν διορισθέντα ἀριθμὸν, ἐκίνησαν μὲ τό-
 » σην ὁρμὴν, ὥστε περιπλεχθέντες, δὲν διεκρίνοντο τίς ὁ
 » ἡμέτερος, καὶ τίς ὁ ὑπεναντίος. Τὰ πυροβόλα ἀμφοτέ-
 » ρων ἐπιπτον ὥσεὶ χάλαζα ἀδιάκοπα, καὶ ὁ κρότος ἡ-
 » κούετο πανταχοῦ φοβερός καὶ τρομερός, διότι ἐπυρο-
 » βόλουν οἱ ναυμαχοῦντες, ἐπυροβόλουν τὰ φρούρια, ἐπυ-
 » ροβόλουν καὶ οἱ εἰς τὴν ἄγκυραν καὶ οἱ εἰς τὰ πανία,
 » καὶ πᾶς τις βλέπων τὴν τοιαύτην φρικώδη ναυμαχίαν
 » καὶ τὴν τόλμην τῶν Ἑλλήνων, ποτὲ δὲν ἐπίστευε νὰ
 » μὴ καταβυθισθοῦν ὅλα τὰ εἰς τὸ στενὸν πλοῖά μας ἀπὸ
 » τὰ πλωτὰ πυροβόλα τοῦ ἐχθροῦ· μολοντοῦτο καὶ τὰ
 » πλοῖα καὶ οἱ ναῦται μὲ τοὺς πλοίαρχους διεσώθησαν
 » προξενήσαντες θραῦσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν εἰς τὸν ἐχθρόν.
 » Δεκαεῖς στραπόρτια ἐκ τῶν φορτηγῶν τοῦ Μεχμέτ-ἀλῆ,
 » καθὼς βεβαίως ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ ἀγγλικὸν ἔμπο-

» ρικόν πλοῖον, τυχόν ἐκεῖσε, διὰ τὸν φόβον τὰ ἐπεσώ-
 » ρευσαν εἰς τοὺς βράχους τοῦ Πιτέξι. Ὁ Κατσιαμπά-
 » σης (α) τοῦ Τοπάλη, ἔχων παρὰ νῶ πεντήκοντα ἐνό-
 » πλων ἐχθρῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ταχίρ-καπετάν, ὥρ-
 » μησε διὰ νὰ ζωγρήσῃ ἐν πυρπολικόν πλοῖον Ψαριανόν,
 » πλὴν δὲν ἀπέφυγε τὴν δίκην τῶν Ἑλλήνων· ἐθραύσθη
 » μέρος ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Ἀναργύρου Λεμπέση, καὶ
 » ἐτελείωσεν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Σάντου· διέσωσαν δὲ μό-
 » νον ὀλίγους τινὰς καὶ αὐτοὺς τραυματίας (τοὺς δὲ λοι-
 » πούς μὲ τὸν Ταχίρ-καπετάν τοὺς ἐθανάτωσαν) ν' ἀπέλ-
 » θουν εἰς τὸν Τοπάλην καὶ εἰς τὸν ναύαρχον τοῦ Αἰγυ-
 » πτιακοῦ στόλου μὲ τὸν κατσαμπάσην νὰ φέρουν τοὺς
 » πεσόντας, καὶ νὰ κηρύξουν τὴν ἀμίμητον γενναιότητα
 » τῶν Ἑλλήνων, ἧτις ἤθελε φανῇ πλέον μεγαλητέρα, ἂν
 » δὲν προελάβανεν ἡ νύξ· ὁ υἱὸς δὲ τοῦ Σατράπου τῆς
 » Αἰγύπτου φοβηθεὶς τότε, καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ πλοίου
 » τοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀλικαρνασσοῦ διὰ νὰ
 » προφυλαχθῇ.

» Ἡ ναυμαχία ἤρχισεν ἀπὸ τὰς 8 1/2 ὥρας τῆς ἡμέ-
 » ρας, καὶ διήρκεσε μέχρι τῶν 3 ὥρῶν τῆς νυκτός, καὶ
 » ἂν ὁ ἀῆρ ἦτο μετριώτερος καὶ ὀλίγον τι εὐεργετικὸς
 » εἰς ἡμᾶς, αὐτὴ ἡ ἡμέρα ἤθελεν εἶσθαι ἡ λαμπροτέρα
 » διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι ἐν πυρπολικόν ἦτον ἱκανὸν νὰ
 » κατακαύσῃ ὅλα τὰ ἐχθρικά πλοῖα, κατὰ τὴν θέσιν εἰς
 » τὴν ὁποίαν ἦσαν ἀραγμένα· ἄξιον δὲ θαυμασμοῦ εἶναι
 » ὕστερον ἀπὸ τόσῃν θραῦσιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τόσον πυ-
 » ροβολισμόν ἐχθρικόν κατὰ τῶν ἡμετέρων, ὅτι δὲν ἐβλά-
 » φθη κανεὶς, καὶ τοῦτο τὸ χρεωστοῦμεν εἰς τὴν ἀκατα-

(α) Μικρὰ καὶ μεγάλη πολεμικὴ λέμβος.

» μάχητον ἀντίληψιν τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ δύο πυρπολικά, τὸ
 » ἐν Ψαριονὸν καὶ τὸ ἄλλο τῶν Ὑδραίων ἐχάθησαν εἰς
 » τὴν ναυμαχίαν ταύτην· διότι εἰς μὲν τὸ Ψαριανὸν ἔπε-
 » σεν ἐπάνω του κατὰ συμβεβηκὸς τὸ πλοῖον τοῦ Ἀρα-
 » πογιάννη Ὑδραίου εἰς τὴν περιστροφὴν του διὰ τὴν
 » στενότητα τοῦ πορθμοῦ καὶ τοῦ ἔσπασε τὸ κατάρτιον
 » τῆς πλώρας του, καὶ οὕτως οἱ πυρπολισταὶ μὴ ἔχοντες
 » τρόπον πῶς ἀλλέως νὰ τὸ οἰκονομήσουν, τὸ κατέκαυ-
 » σαν· τοῦ δὲ ἄλλου τῶν Ὑδραίων, βολὴ ἐχθρική τοῦ κα-
 » τέκοψε τὸ μέγα τζιμπούκι ἕως εἰς τὴν καπελαδοῦραν
 » τοῦ τριγκέτου, καὶ τρυπημένον τὸ κατεβύθισαν.

» Εἶναι σχεδὸν ἀπίστευτος ἡ τόλμη καὶ ἡ καρτεροφυ-
 » χία γενικῶς τῶν πυρπολιστῶν καὶ τῶν πλοιάρχων μας,
 » διότι αὐτοὶ δὲν ὠμοιάζον ἄνθρωποι, ἀλλ' ἄλλοι τινὲς
 » ἐκτὸς τῆς ὑδρογείου σφαίρας, οἱ ὅποιοι ὥρμουν ὡς λέ-
 » οντες εἰς τοὺς ἐχθροὺς μὴ ψηφοῦντες παντελῶς τὸν
 » ἀκατάπαυστον πυροβολισμόν τοῦ ἐχθροῦ· τούτων τὴν
 » γενναιότητα θέλουν τὴν διακηρύξει καὶ ἄλλοι οἱ εἰς
 » ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς εἶναι καὶ
 » ὁ Κ. Κλίν-φορτ, ὁ ναύαρχος τῆς Ἀγγλικῆς θαλασσίας
 » μοίρας τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τυχὼν ἐκεῖ θεατῆς τῆς
 » ἐνδόξου ταύτης ναυμαχίας, εἰς ἓνα τοιοῦτον πορθμὸν
 » στενώτατον, καὶ πολλὰ ἐναντίον εἰς τῆς ναυμαχίας τοὺς
 » νόμους.

» Ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ ὅλους μὲν τόσον ἐκ τῶν Ὑδραίων,
 » ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὅσοι ἔκαμαν τὸ χρέος των,
 » ἐξαιρέτως δὲ ἐπαινῶ τὸν γενναιότατον ὑποναύρχον Ἰω-
 » ἀννην Ἀναστασίου, (Κυριακοῦ), καὶ τοὺς γενναιοτάτους
 » πλοιάρχους, τὸν τε Ἀνάργυρον Λεμπέσην, Ἰωάννην
 » Σάντον, καὶ Γκίχαν Τσοῦπαν, τοὺς ὁποίους κρίνω χρέος

» μου νὰ συστήσω εἰς τὴν Πατρίδα, διότι ἐστάθησαν τὰ
 » μόνᾳ παραδείγματα τῆς ἀρετῆς καὶ γενναιότητος εἰς
 » ταύτην τὴν ναυμαχίαν ».

Τὴν δὲ 29 Αὐγούστου, ἔγραφε πάλιν ὁ ἴδιος τὰ ἑξῆς·

« Μὲ μεγάλην μου χαρὰν σὰς ἀναγγέλλω τὰ θαυμάσια
 » τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀκαταμάχητος ἀντίληψις μᾶς
 » συνήργησε καὶ αὖθις νὰ κατατροπώσωμεν τὸν ἐχθρόν·
 » χθὲς ἀφ' ἑσπέρας κατὰ τὰς 8 ὥρας σχεδόν, ἐνῶ ὅλος
 » ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἦτον ἀραγμένος εἰς τὸν Γέροντα,
 » τέσσαρα πλοῖα κατασκοπεύοντα συνηντήθησαν μὲ πέντε
 » βρίκια καὶ μίαν γολέτταν τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τὴν Κάλυ-
 » μνον, καὶ ἀκροβολιζόμενα διήγειραν τὴν φιλοτιμίαν ὅλου
 » τοῦ στόλου νὰ σηκωθῇ εἰς τὰ πανία, ὥστε νὰ τὰ κατα-
 » διώξῃ μέχρι τῆς Κῷ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ, ὅπου ἦσαν καὶ
 » οἱ δύο πολυσύνθετοι ἐχθρικοὶ στόλοι· τὸ κίνημά μας
 » τοῦτο ἐφόβισε πολὺ τὸν ἐχθρόν, καὶ τὸν ἐβίασε νὰ ση-
 » κώσῃ ὅλον τὸν στόλον του εἰς τὰ πανία, διότι ὁ καιρὸς
 » ἦτον μᾶλλον εἰς ἡμᾶς εὐεργετικὸς, πνέων Μαίετρος,
 » παρὰ εἰς τὸν ἐχθρόν· ἡμεῖς μὲν ἀπερχόμενοι δὲν ἐπρο-
 » χωρήσαμεν, εἰμὴ μέχρι τῶν Τσατάλων καὶ ἔτι πρὸς,
 » διὰ ν' ἀποφύγωμεν ἀπροσδόκητόν τινα ζημίαν ὡς ἐκ
 » τῆς στενότητος τῆς θέσεως τοῦ τόπου, καὶ ἔπειτα ὡπι-
 » σθοδρομήσαμεν περιστρεφόμενοι μεταξὺ Καλύμνου καὶ
 » τῶν Ἀνατολικῶν παραλίων, ὁ δὲ ἐχθρὸς τοῦτο βλέπων,
 » ἐνόμισεν ὅτι ἡ προλαβοῦσα εἰς τοὺς Ἑλληνας γενναιό-
 » της ἀπεμαράνθη καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ὁ ἐνθερμος ζῆ-
 » λος τῆς πατρίδος ἀπεσθέσθη, διὸ καὶ τὴν νύκτα ὅλην
 » μᾶς ἠκολούθει ὀπισθεν, καὶ τὸ πρῶτὶ ἀπροσδοκῆτως ἐξη-
 » μερώθημεν οὐ πολλὰ μακρὰν ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων,
 » καθ' ὅλα ἐναντίον· αὐτὸς μὲν ἔχων τὸ σοφράνο (τὸν ἄ-

» νεμον δεξιόν) ἡμεῖς δὲ τὰ σοτοθέντο (τὸν ἄνεμον μὴ εὐ-
 » νοϊκόν)· αὐτὸς ἀέρα, ἡμεῖς γαλήνην· ἀλλ' ἡ γενναιότης
 » τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐκλονίσθη τελείως διὰ τοῦτο, ἀλλὰ
 » συνεργῶν ἕκαστος νὰ κινήσῃ τὸ πλοῖόν του μὲ τὴν λέμ-
 » βον του, μὴ ψηφῶν παντελῶς τὸν ἐρίγδουπον πυροβο-
 » λισμόν τοῦ ἐχθροῦ, ἤλπιζεν ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς, καὶ
 » οὐδεὶς καθ' ἡμῶν, τοῦ ὁποίου ἡ δόξα καὶ ἡ ἀντίληψις
 » ἐφάνη μὲ τὰς χρυσαυγεῖς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου εἰς τοὺς
 » Ἑλληνας.

» Ἀπροσδόκητος ἄνεμος ἔπνευσεν ἀπ' ἀνατολῶν, ὀλί-
 » γος μὲν, ἀλλὰ πολλὰ εὐεργετικὸς, ὅστις, ἐνῶ ὁ ἐχθρὸς
 » μᾶς ἐπαπείλει θραῦσιν, ἐβοήθησε τὰ πλείοτερα ἐκ τοῦ
 » ἑλληνικοῦ στόλου πλοῖα νὰ παρέλθουν τὸν ἐχθρόν, καὶ
 » νὰ πέσουν εἰς ἄνεμον περισσότερον καὶ πολλὰ ἐπιτή-
 » ρειον πρὸς θραῦσιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἤρχετο καθ' ἡ-
 » μῶν μ' ὅλην τὴν Ἀσιατικὴν ἔπαρσιν καὶ ὄγκον, καὶ πε-
 » ριπλέων ὁ Αἰγυπτιακὸς ναύαρχος μὲ μεγάλην ὀρμὴν,
 » φιλοτιμούμενος ἴσως ν' ἀποπλύνῃ τὸν παρελθόντα ῥύ-
 » πον τῆς κατασχύνης, τοῦ φόβου καὶ τῆς μικροψυχίας
 » τῆς ἐν Ἀλικαρνασσῶ, ἀλλ' ἀντεκρούσθη ἀξιόλογα. Ὑ-
 » στερον ἀπὸ μίαν τακτικωτάτην ναυμαχίαν καὶ ἄπειρον
 » πυροβολισμόν, διευθύναμεν τὰ πυρπολικά πλοῖα κατ'
 » αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ὑδραϊκὸν ἐπέπεσε κατὰ τὰς 3
 » ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς ἓν βρίκιον Αἰγυπτιακόν, τοῦ ὁ-
 » ποίου κατέκαυσεν ὅλην τὴν πρύμνην, μπουῦμι καὶ μαί-
 » στραν μόνον, καὶ ἔπειτα τὸ ἐπρόλαβον καὶ τὸ ἔσβυσαν
 » μὲ τὰς τρούμπας (ἀντλίας). Τὸ αὐτὸ δὲ διεδέχθησαν
 » ἄλλα δύο πυρπολικά ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου (α), πλὴν

(α) Τοῦ Ἰω. Ματρῶζου καὶ Λ. Πιπίνου Ὑδραίων.

» μήτε αὐτὰ ἐτελεσφόρησαν τίποτε, τελευταῖον δὲ τὸ δια-
 » δέχεται ὁ Λάζαρος Μουσιούς (α), πλὴν οὔτε αὐτὸς δὲν
 » τὸ διέφθειρε μὲ τὸν πυρπολισμὸν τόσον, ὅσον μὲ τὸν
 » κατὰ πρύμναν κτύπον του, ἐπιπεσὼν εἰς αὐτὸ μὲ ὀρμὴν,
 » καὶ τὸ κατεβύθισε, προσφέρων αὐτὸ θυσίαν εἰς τὸν Πο-
 » σειδῶνα μ' ὅλους τοὺς ἐν αὐτῷ ναύτας καὶ στρατιώ-
 » τας. Τοῦτο ἔκαμε τὸν ἐχθρὸν νὰ κινηθῇ μὲ περισσοτέ-
 » ραν ὀρμὴν καὶ ν' ἀλλάξῃ θέσιν, καὶ ὁ μὲν Αἰγυπτιακὸς
 » νὰ κινῆται ἀπ' ἀνατολῶν, ὁ δὲ Βυζαντινὸς ἀπὸ δυσμῶν,
 » ζητῶν νὰ μᾶς βάλῃ εἰς τὸ μέσον. Ἀλλ' εἰς τὸν αὐτὸν
 » καιρὸν διηρέθημεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐκτύπων τὸν
 » Βυζαντινὸν κατὰ δυσμᾶς, οἱ δὲ τὸν Αἰγυπτιακὸν κατ'
 » ἀνατολᾶς, καὶ ναυμαχοῦντες προὔχωρήσαμεν μέχρι τοῦ
 » Γέροντος, ὅπου κατὰ τὰς 6 ὥρας ἐπεπέσαμεν εἰς μίαν
 » φεργάταν Τουνεζινικὴν 44 κανονίων, τὴν ὁποίαν, ἀφοῦ
 » τὴν ἐπολεμήσαμεν γενναιότατα, διευθύναμεν δύο πυρ-
 » πολικά ὑδραῖκα (β), τὸ ἐν ἐκ δεξιῶν, τὸ δὲ ἐξ ἀριστε-
 » ρῶν καὶ τὴν κατεκαύσαμεν μὲ ὅλους τοὺς ναύτας καὶ
 » στρατιώτας, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὅλοι ὑπὲρ τοὺς ἐννεακο-
 » σίους· ἐξωγρήσαμεν τὸν πλοίαρχον τῆς πυρποληθείσης
 » φεργάτας (γ), ὅστις ἦτο ναύαρχος τῆς Τουνεζινικῆς
 » μοίρας, πρὸς δὲ καὶ τὸν μπίμπασην (χιλίαρχον) τοῦ
 » Μεχμέτ Ἀλῆ μ' ἄλλους πολλοὺς ναύτας καὶ στρατιώ-
 » τας. Ὁ φόβος ἐστάθη πανικὸς εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ἐ-
 » χθροὺς, δὲν ἐτόλμησαν πλεον ν' ἀντισταθοῦν εἰς τὴν
 » ἀμίμητον γενναιότητα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐτράπησαν

(α) Σπετσιώτης.

(β) Τοῦ Γ. Πηπηντώνη καὶ Γ. Βατικιώτου Ὑδραίων.

(γ) Καὶ ἐπὶ τινος ἄλλης φεργάτας ἐρρίφθη ἐν πυρπολικὸν Ψα-
 ριανδόν, ἀλλ' ἀπέτυχε καὶ ἡ φεργάτα διεσώθη.

» εἰς φυγὴν κατανικημένοι καὶ κατησχυμένοι, ζητοῦντες
 » καὶ αὖθις τὴν Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσὸν νὰ διασώσωσι καὶ
 » ἑαυτοὺς καὶ τὰ πλοῖά των.

» Αὐτὴ ἡ ἡμέρα θέλει εἶσθαι ἀξιομνημόνευτος εἰς τὴν
 » ἱστορίαν τῆς παρούσης ἐποχῆς τῶν Ἑλλήνων, καὶ σχε-
 » δὸν ἀπαραδειγμάτιστος διὰ τὴν καρτεροφυχίαν ὅλων
 » τῶν πλοιάρχων καὶ πολεμικῶν καὶ πυρπολικῶν, οἱ ὅ-
 » ποιοι ἔτρεχον ὡς ὑπόπτεροι ἀετοὶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ,
 » μηδόλως πτοούμενοι, καὶ δὲν ἔπαυσον ἂν δὲν ἐνίκων καὶ
 » κατεδίωκον τὸν ἐχθρόν, ὥστε νὰ στήσουν τὸ τρόπαιον
 » θριαμβευτικώτερον παρὰ τὸ κατὰ τὴν Σάμον, μεταξὺ
 » Γέροντος καὶ τῆς νήσου Λέρου. Διὸ καὶ χαίρετε, χαίρο-
 » μεν, δόντες δόξαν τῷ Θεῷ, διότι ἐθραύσθη μέρος
 » καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, ὅστις ἤρχετο μὲ τοῦ Ξέρ-
 » ξου τὴν ἀποσκευὴν καὶ πνεῦμα νὰ καταδουλώσῃ τὴν
 » Ἑλλάδα, ἔλαβε μὲν τὴν τύχην ἐκείνου, δὲν μένει δὲ
 » ἀμφιβολία, ὅτι διελύθη καὶ αὐτοῦ τὸ σχέδιον, καὶ ἀπ-
 » ηλλάγη ἡ Ἑλλάς. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι, φεύγοντες κατα-
 » νικημένοι καὶ κατησχυμένοι καὶ αὖθις εἰς τὴν Κῶ καὶ
 » Ἀλικαρνασσὸν, ἐκεῖθεν πλέον νὰ μὴ ἐξέλθουν, εἰμὴ
 » ἀφοῦ εὗρουν περίστασιν ἀρμοδίαν ν' ἀπέλθουν ὁ μὲν εἰς
 » Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

» Εἰς ταύτην τὴν ναυμαχίαν ὅλοι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ
 » ἦττον, τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος των ἔκαμαν, πολε-
 » μούντες τὸν ἐχθρόν, ὡς καλοὶ πατριῶται, πλήν τινων.
 » Ἡρίστευσαν δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ ὑποναύαρχος Ἰωάν-
 » νης Ἀναστασίου (Κυριακὸς) πάλιν μὲ τὸν Ἀνάργυρον
 » Λεμπέσην (α) κατὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς μοίρας τοῦ στό-

(α) Καθ' ὅλας τὰς περὶ τὴν Σάμον ναυμαχίας, ὁ γενναῖος οὗτος

» λου τῶν ἐχθρῶν. Κατὰ δὲ τοῦ Βυζαντινοῦ οἱ πλοίαρ-
 » χοι ὁ τε Νικόλαος Ῥάπτης, Ἀναγνώστης Ἀναστασίας
 » (Γ. Κυριακοῦ), Κωνσταντῖνος Βουκουβάλας, Δημήτριος
 » Ν. Λάμπρου, Μανουὴλ καὶ Θεόδωρος Δ. Λαζάρου, καὶ
 » Γεώργιος Κοκκοράκης, ὁ πλοίαρχος τοῦ πλοίου τοῦ
 » Κωνστ. Μπάμπα, τοὺς ὁποίους συστημένους παρ' ἐμοῦ,
 » μέλλει νὰ στεφανώσῃ ἡ πατρίς ἐν καιρῷ, μὲ ἀμαράν-
 » τους στεφάνους, διὰ τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ γενναίαν των
 » πρᾶξιν. Χρέος μου κρίνω νὰ σᾶς ἀναφέρω πάλιν, ὅτι
 » ὅλων τῶν πλοιάρχων οἱ βραχίονες συμβάλλουσιν εἰς
 » τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ θραυσίαν μὲ τὰ πλοιά των, πλὴν
 » χωρὶς τῶν πυρπολικῶν πλοίων δὲν κάμνομεν τίποτε·
 » διότι ὅπλον διὰ νὰ θραύσῃ τὸν ἐχθρὸν τὸ μόνον εἶναι
 » τὰ πυρπολικά πλοῖα· διὸ καὶ ἀναγκαίως νὰ φροντίσητε
 » ὅθεν ἡμπορέσετε, κοντὰ εἰς τὸ ἐν, τὸ ὅποιον ἐλπίζω νὰ
 » μᾶς στείλητε, νὰ κατασκευάσητε καὶ ἄλλα . . . Κάθε
 » ἄλλο εἴμεθα εὐχαριστημένοι νὰ μᾶς ὑστερήσητε, τὰ
 » πυρπολικά ὅμως πλοῖα ἀναγκαίως τὰ ζητοῦμεν. Ἀπὸ
 » τοὺς ζωγρηθέντας ἐμάθομεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς διευθύνετο
 » σήμερον διὰ τὴν Σάμον, καὶ αἰχμαλωτίζων τὴν Σάμον,
 » νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Πελοποννήσου, νὰ κάμῃ ἀπό-
 » βασιν εἰς τὰ Μεθωκόρωνα κτλ.»

Τὴν δὲ 30 Αὐγούστου ἔγραφε· «Κατὰ χρέος πάλιν σᾶς
 » λέγομεν περὶ πυρπολικῶν πλοίων. Ἄν ἀγαπᾶτε τὰ τέ-
 » κνα σας, τὸν ἑαυτὸν σας, τὴν πατρίδα νὰ μὴ τὰ παρα-

ἀνὴρ, ὁ Ἀνέργυρος Λεμπέσης, ἄξιος μιμητὴς τοῦ Ἰωάννου Κυρια-
 κοῦ, ἀνεδείχθη παρὰ πάντας, καὶ ὡς εἰς ἥρωα οἱ σύγχρονοι ἐτρα-
 γώδουν πολεμικὰ ἀτιμάτια πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

» λείψητε· κάμετε ὅπως ἡμπορέσητε καὶ φροντίσατε ἅ-
 » φευκτα, διότι χωρὶς αὐτῶν ἀποφασιστικὰ χανόμεθα, δι-
 » ὅτι μετὰ μίαν ναυμαχίαν, μείναντες εὐχαιροὶ ἀπὸ πυρ-
 » πολικᾶ, ὅλοι, ὃ μὴ γένοιτο, θέλομεν ἀναχωρήσει, ἀφή-
 » νοντες εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ τὰ πάντα, καὶ ἡ
 » ἁμαρτία εἰς τὸν τράχηλόν σας· πρὸς τούτοις θέλετε
 » φροντίσει νὰ μᾶς στείλῃτε καὶ βαρούτην καὶ βάλες, δι-
 » ὅτι πάλιν ἐκκενώθημεν.»

Οὐχ ἥττον ἠρίστευσεν εἰς τὴν ναυμαχίαν τῆς 29 Αὐ-
 γούστου καὶ ὁ γενναῖος πυρπολητῆς Δημήτριος Παπανι-
 κολῆς Ψαριανὸς, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου μεταφέρομεν ἐν-
 ταῦθα ὅ,τι περὶ αὐτοῦ δικαίως ἀναφέρει ὁ Γ. Σαχτούρης
 εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τῆς 29 Αὐγούστου.

« Ὁ καπετὰν πασσᾶς, ὅστις ἐπροσπάθει νὰ λάβῃ τὰ
 » ὑπερδέξια εἰς ὅλα τὰ πλοῖά μας, ἐπροσπάθει νὰ ὀρτζάρῃ
 » ὀλοὲν, καὶ τότε ὁ καπετὰν Δημήτριος Παπανικολῆς
 » Ψαριανὸς, ἐπέπεσε κατὰ τῶν δύο ἐμπροσθινῶν φεργα-
 » τῶν, τὰς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, κάμνοντάς τους νὰ ποδί-
 » σουν . . . Ὁ ἄνω ῥηθείς γενναῖος πυρπολητῆς Δημήτρ.
 » Παπανικολῆς, δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ διώκῃ μὲ τὴν με-
 » γαλητέραν γενναιότητα τὰς ἐχθρικὰς φεργάτας, ὅπου
 » ἀπαντᾷ, εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον τούτων, καὶ διώκει
 » τώρα τὴν μίαν καὶ τώρα τὴν ἄλλην. Αἱ σφαῖραι καὶ τὰ
 » μυδράλια πίπτουσι κατ' αὐτοῦ, ὡς χάλαζα, καὶ ἐν τού-
 » τοις δὲν ἀπαυδεῖ, ἐωσότου μία σφαῖρα ἦλθε καὶ τοῦ ἔ-
 » κοψε τὴν ἀντέναν τῆς γάπιας, ἄλλη τὴν ἀντέναν τοῦ
 » παρικέτου καὶ τρίγκου, καὶ ἄλλαι διάφοροι τοῦ κατε-
 » τρύπησαν τὸ σκάφος, ἰδὼν δὲ ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ
 » διοικήσῃ τὸ πλοῖον, καὶ ὅτι μία φεργάτα ὑπῆγε νὰ τοῦ
 » πάρῃ τὰ ὑπερδέξια, τὸ ἔκαυσε.»

Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, οἱ μὲν ἐχθρικοὶ στόλοι ἐλιμενίσθησαν εἰς τὴν Κῶ, τὰ δ' ἑλληνικά εἰς τὸν Γέροντα, καὶ εἰς Λαζῶ, νῆσον ἔρημον ἀπέναντι τῆς Λέρου. Ἐν διαστήματι δὲ ἡμερῶν πέντε ἀμφότεροι οἱ διαμαχόμενοι στόλοι ἡσύχαζον, ἔχοντες εἰς κίνησιν μόνας τὰς προφυλακάς των.

Κατὰ δὲ τὴν 4 Σεπτεμβρίου, ἐνωμένοι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Κῶ κατὰ τῆς Σάμου, συμποσούμενοι εἰς διακόσια πλοῖα πολεμικά καὶ φορτηγὰ, μικρά τε καὶ μεγάλα (α).

Ἰδὼν αὐτοὺς, ἀμέσως ἐτέθη εἰς κίνησιν καὶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος, ὅστις ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ κατέχῃ τὸ προσάνεμον μέρος, καὶ τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὁ μὲν ἑλληνικὸς εὗρίσκετο εἰς τὸ προσάνεμον μέρος τοῦ Γαδουρονησίου, οἱ δὲ ἐχθρικοὶ εἰς τὸ ὑπήνεμον. Ὁ ἐχθρὸς διήρесе τὸν στόλον του εἰς δύο μοίρας, καὶ τὰ μὲν μικρότερα, οἷον βρίκιον καὶ κορβέτα, ὧν ἐν ταχύπλουν βρικογούλετον τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ προεπορεύετο, ἐκράτουν τὴν προσάνεμον γραμμὴν διὰ νὰ ἀπειλοῦν τρόπον τινὰ ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, ἅπαντα δὲ τὰ πρὸς μετακόμισιν στρατευμάτων πλοῖα, συνοδευόμενα ἀπὸ τὰ δίχροτα καὶ φεργάτας, διευθύνοντο κατ' εὐθείαν ὥς καὶ τὰ ἑλληνικά πρὸς τὴν Σάμον. Ἡ θάλασσα ἀπὸ τὴν Κῶ μέχρι τῆς Ἀγαθονήσου ἐκαλύπτετο ἀπὸ πλοῖα, τὰ ὅποια, συμπυκνούμενα ἐνίοτε, ἐσχημάτιζον ἀληθῶς κινητὸν δάσος. Ὁ ἑλληνικὸς στόλος προλαβὼν, παρετάχθη ἐκτάδην ἔμπροσθεν τῆς Σάμου, ἀπὸ τοῦ Μαραθοκάμπου μέχρι τοῦ ἀ-

(x) Ἡμερολόγιον Γ. Σαχτούρη τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1824.

κρωτηρίου τῆς Ἀγίας Μαρίνης· ὁ δὲ ἐχθρικός ἰδὼν, ὅτι τίποτε δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ, ὡς ἐπερχομένης καὶ τῆς νυκτός, ἀπεσύρθη πρὸς τοὺς Ἀρχιούς, ὅπου, κατὰ τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτός, μετὰ 15 κρότους κανονίων, ἐπληρώθη ἡ θάλασσα ἐκείνη φανῶν, ἀναρτηθέντων ἐφ' ὄλων τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Τὰ δὲ ἐλληνικά πλοῖα, μείναντα εἰς γαλήνην, ἐλιμένισαν εἰς τὰς Κολώνας τῆς Σάμου τὰ περισσότερα (α).

Τὴν δὲ 7, λίαν πρωτὶ, βροχὴ ῥαγδαία καὶ ἄνεμος σφοδρὸς βορειοαπηλιώτης, τὰ μὲν ἐχθρικά πλοῖα ἔβαλεν εἰς ἀταξίαν, τὰ δ' ἐλληνικά ὑπεχρέωσε ν' ἀγκυροβολήσωσιν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ὥρας, πλησιασάντων ἐνίων βρικίων ἐχθρικῶν εἰς τὸ νησίδιον τῆς Σάμου, Σαμοποῦλαν καλούμενον, ἠναγκάσθη ὁ ἐλληνικός στόλος νὰ τεθῇ πάλιν εἰς τὰ πανία, καὶ μέρος μὲν αὐτοῦ ν' ἀντιπαραταχθῇ εἰς τὸν ἐχθρὸν, κατὰ τὸν Μαραθόκαμπον, μέρος δὲ νὰ κατέχῃ τὸν μεταξὺ Σάμου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας πορθμὸν, ἵνα ἐμποδίζῃ πᾶσαν ἀπόπειραν ἀποβάσεως στρατευμάτων ἐπὶ τῆς Σάμου ἐκ τῶν ἀπέναντι παραλίων. Πλὴν ὁ ἄνεμος ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἠϋξήσε πολὺ, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, τὰ μὲν ἐλιμενίσθησαν εἰς Ἀρχιούς, ἄλλα δὲ διεσκορπίσθησαν ἀλλαχοῦ· ἐπίσης δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐλληνικῶν, τὰ μὲν ἠγκυροβόλησαν εἰς τὴν Σάμον, ἄλλα δὲ εἰς ἄλλα πλησίον μέρος.

Παρελθούσης τῆς τρικυμίας τὴν πρωίαν τῆς 10 Σεπτεμβρίου, ὁ ἐλληνικός στόλος εὐρέθη κατὰ τὴν νῆσον Φούρνους, ὁ δ' ἐχθρικός μεταξὺ Ἰκαρίας καὶ Ἀμοργεῦ

(α) Ἡμερολ. Γ. Σχχτούρη τῆς 7 Σεπτεμβρίου 1824.

πρὸς τὴν Νάξον. Ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν εἰδοποίησε τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ὑδραϊκῆς μοίρας (α), ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ ἦν νὰ κάμῃ ἀπόβασιν ἀποφασιστικῶς εἰς Μα-
ραθόκαμπον, καὶ ὅτι δύο φεργατῶν μὲ τὴν προχθεσινὴν
τρικυμίαν συνετρίβησαν τὰ κατάρτιά των. Ἀλλ' ἐπειδὴ
τέσσαρα ἑλληνικὰ πλοῖα μεθ' ἑνὸς πυρπολικοῦ εὐρέθησαν
κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν πολὺ ὑπανέμως (β), ὁ ἐχθρικός
στόλος σύμπας ὥρμησε κατ' αὐτῶν, νομίσας βεβαιωτά-
την ἤδη ἢ τὴν ζώγρησιν ἢ τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Ἐβδο-
μήκοντα περίπου ἦσαν τὰ ἐχθρικά πλοῖα, τὰ ὅποια ἐπε-
τέθησαν κατὰ τῶν μεμονωμένων τούτων ἑλλην. πλοίων,
ἄτινα, εὐρεθέντα εἰς ἄκραν λειψανεμίαν, οὔτε νὰ φύγω-
σιν, ἐὰν ἤθελον, ἠδύναντο, οὔτε νὰ κυβερνηθῶσιν, ἐνῶ
τὰ λοιπὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, εὐρισκόμενα ὑπὸ τοὺς Φούρ-
ρους, οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ παρέξωσιν εἰς τὰ κινδυνεύον-
τα βοήθειαν, ἔνεκα τῆς ἐπικρατούσης γαλήνης. Ἰκανὰς
ῥας οἱ ἐχθροὶ ἐπυροβόλουν κατὰ τῶν ἑλληνικῶν τούτων
πλοίων, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ τὰ βλάψωσι καιρίως,
ἕως οὗ πνεύσαντος μετ' οὐ πολὺ ὀλίγου ἀνέμου, φεργάτα
Βυζαντινὴ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ, ὡς ἐπίστευε (γ), δύο ἐκ
ἑλληνικῶν πλοίων, τὰ ὅποια ἦσαν πλεον ὑπήνεμα· ἀλλ'
αὐτὴ μὲν ἐτράπη ἀμέσως εἰς φυγὴν ἅμα εἶδε τὸ πυρπολι-
κὸν κατ' αὐτῆς ἐρχόμενον, τὰ δ' ἑλληνικὰ ταῦτα πλοῖα
βοηθηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἀπεμακρύνθησαν τοῦ κινδύ-

(α) Μετὰ τῆς ὑδραϊκῆς μοίρας ἦν καὶ ἡ Ναβέτα τοῦ Ἀναργύ-
ρου Λεμπέση Σπετσιώτου.

(β) Ἡμερολ. Γ. Σαχτούρη τῆς 10 Σεπτεμβρ. 1824.

(γ) Ἴδε καὶ Συνοπτ. Ἰστ. Ἀντ. Μιαούλ. Τ. Α. σελ. 65.

νου, ἐν ᾧ καιρῷ, ὁρμησάντων καὶ τῶν λοιπῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ὁ πρὸ ὀλίγου θρασὺς ἐχθρὸς, ἔφευγεν ἤδη πλησίσις, διευθυνόμενος μεσημβρινοδυτικῶς.

Τὴν 11 τοῦ μηνὸς ὁ ἐλληνικὸς στόλος ἐλιμενίσθη εἰς Σάμον, ὅπου διέμεινε μέχρι τῆς 14, καθ' ἣν, ἀπάρας ἐκεῖθεν, διευθύνθη πρὸς τὰς νήσους Νάξον καὶ Μύκωνον, περὶ τὰς ὁποίας ἔμαθεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς περιεφέρετο. Αὐθημερόν δὲ μετὰ μεσημβρίαν εἶδον τὸν ἐχθρικὸν στόλον πλέοντα πρὸς βορρᾶν προσανέμως τῆς Ἰκαρίας, καὶ ἠκολούθουν αὐτὸν τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα κατὰ πόδας μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 15. Ἀλλὰ, τρικυμίας ἐπελθούσης καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, διεχωρίσθησαν ἀμφοτέροι οἱ στόλοι· καὶ ὁ μὲν ἐχθρικὸς διευθύνετο πρὸς τὴν Χίον, ἔνια δὲ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων συμπεράναντα, ὥς ἐκ τοῦ πνεύσαντος ἀνέμου, τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἐτήρησαν τὴν αὐτὴν μὲ αὐτὸν διεύθυνσιν, καὶ τὴν 16 περὶ μεσημβρίαν, φθάσαντα εἰς τὸν μεταξὺ Χίου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας πορθμὸν, εἶδον τὴν οὐρανὸν τοῦ ἐχθικοῦ στόλου ἐκ τριάκοντα περίπου πλοίων, διαβαίνουσιν τὸν πορθμὸν ἐκεῖνον, καὶ παραλλάσσουσιν τὰς Ἀγνύσας νήσους (Οἰνούσας) μὲ εὐνοϊκὸν ἀνεμὸν ἀνατολικόν. Παρηκολούθησαν τοὺς ἐχθροὺς τὰ ἐλληνικὰ ἐκεῖνα πλοῖα, ἀλλ' ἕνεκα τῆς γαλήνης μόλις τὴν 18 τοῦ μηνὸς, φθάσαντα ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Μιτυλήνης, εἶδον αὐτοὺς ἐκεῖ ἐλλιμενισμένους, καὶ ἐπιστρέψαντα προσωρμίσθησαν εἰς Βολισσὸν τῆς Χίου, ὅπου συνεσωματώθη καὶ ἅπας ὁ ἐλληνικὸς στόλος. Ἔμαθον δὲ οἱ Ἕλληνες, ὅτι ὁ Χοσρὲφ πασᾶς, μέλλων ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀλλὰ μὴ τολμῶν νὰ πράξῃ τοῦτο μὲ μόνον τὸν στόλον του, ἐξητήσατο τὴν συνοδίαν τοῦ Ἰβραίμη μέχρι τῆς Τενέδου, ἢ τῆς Μιτυλήνης τοῦλάχιστον. Τούτου ἕνεκα λοιπὸν ἀμ-

φότεροι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι διηυθύνθησαν εἰς Μιτυλήνην, ὅθεν ὁ Χοσρέφης ἀπελθὼν εἰς Δαρδανέλλια μετὰ δεκαπέντε ἐκ τῶν πλοίων τῆς μοίρας αὐτοῦ, ἀφῆκε τὰ λοιπὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰβραίμη.

Ἐξ ἀνάγκης ὥφειλεν ὁ Χοσρέφης νὰ πράξῃ ὡς ἔπραξεν, ἵνα κρύψῃ εἰς τὸν Σουλτάνον τὸν τε ἀριθμὸν τῶν ἀπολεσθέντων πλοίων, καὶ τὰς μεγάλας ζημίας, ὅσας εἶχεν ὑποστῇ ὁ λοιπὸς στόλος του καθ' ὅλας τὰς ναυμαχίας τῆς παρούσης ἐκστρατείας του.

Ὁ δ' Ἰβραίμης, μείνας εἰς Μιτυλήνην μετὰ τοῦ στόλου του καὶ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ Σουλτανικῶν πλοίων, ἐφάνη τὴν 22 Σεπτεμβρίου πλέων μεταξὺ Λέσβου, Χίου καὶ μέλανος ἀκρωτηρίου (Καράμπουργνα). Οἱ δ' Ἕλληνες, συγκεντρωθέντες ἅπαντες περὶ τὰ μεσημβρινὰ παράλια καὶ τὸν πορθμὸν τῆς Χίου, ἀπεφάσισαν κατὰ πρῶτον νὰ περιμείνωσιν ἐκεῖ τὸν ἐχθρὸν καὶ τότε νὰ τοῦ ἐπιτεθῶσιν, ἀλλὰ τὴν 24, μεταβαλόντες σχέδιον, προέκριναν νὰ πλεύσωσι κατ' αὐτοῦ, ὅπου καὶ ἂν τὸν εὕρωσιν. Ἰδοὺ δὲ τί συνέβη τότε κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν τῆς 26 Σεπτεμβρίου 1824.

» Ἰδοὺ καὶ τρίτον παρὰ τ' ἄλλα ἐπισημότερον ἑλληνικὸν ἀνδραγάθημα. Ἀπὸ τὴν προλαβοῦσαν εἰσέτι ὄντες » εἰς τὰ Ψαρὰ διὰ τὰς κακοκαιρίας ἀραγμένοι, ἐμάθομεν » παρὰ τῶν κατασκόπων πλοίων μας, ὅτι οἱ δύο ἐχθρικοὶ » στόλοι εὕρισχόμενοι εἰς Μιτυλήνην, διηρέθησαν, καὶ ὁ » μὲν Βυζαντινὸς, λαβὼν διαταγὴν ἀπὸ τὸν Σουλτάνον » του, ἀπήρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δ' Αἰγυπτιακὸς προσθέσας πρὸς τὰς ἄλλας ἔτι ὀκτὼ φεργάτας ἐκ » τοῦ Βυζαντινοῦ, καὶ ἀποπλεύσας τῆς Μιτυλήνης, ἀπήρ- » χετο ἐπὶ σκοπῷ εἰς τὴν τε Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσὸν, καὶ

» ἐκεῖθεν παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ὅλα τὰ ἐκεῖσε φορτηγὰ
 » πλοῖά του μὲ τὰς ἀποσκευάς του, τόσον τὰς πολεμικὰς,
 » ὅσον καὶ τὰς στρατιωτικὰς, τὰς ἐναπολειφθείσας ἀπὸ
 » τὴν ἐπιδημικὴν ἀσθένειαν διὰ τὰς μετακομίσεις εἰς
 » Κρήτην, καὶ ἐκεῖ τὰ παραχειμάσῃ. Διὸ καὶ ἀφήσαντες
 » τὰ πολυθρύλλητα, ἐκινήσαμεν διὰ τὸν ἀπαντήσωμεν
 » μεταξὺ Χίου καὶ Σάμου· ἀπερχόμενοι δὲ ἐκεῖ δὲν περι-
 » εμείναμεν τὰ καταφθάσῃ, ἀλλ' ἀμέσως ἐπιστραφέντες
 » ὠρμήσαμεν (α), ἔχοντες τὸν νότον κατὰ πρύμνην, τὰ
 » διέλθωμεν διὰ τῆς Χίου, καὶ φθάσαντες εἰς τὰς Ἀργι-
 » νούσας ἐσυναπαντήθημεν· ὁ ἥλιος ἐκλινε τότε πρὸς τὴν
 » δύσιν· ὁ μὲν ἐχθρὸς ἅμα ὁποῦ μᾶς εἶδεν ἔστρεψε τὰ
 » νῶτα καὶ ἐδόθη εἰς φυγὴν, ζιτῶν τὴν Μιτυλήνην, ἡμεῖς
 » δὲ, ὀπισθεν ἔχοντες τὸν ἄνεμον ὑπερδέξιον καὶ τὴν σε-
 » λήνην λάμπουσαν μὲ τὸ πανσέληνον αὐτῆς ἑξαστρά-
 » πτον φῶς ἀκολουθοῦντες, τὸν κατεφθάσαμεν μεταξὺ Κα-
 » ράμπουρνα καὶ Καρδάμηλα κατὰ τὴν 5 ὥραν τῆς νυ-
 » κτός εἰς τὰς 24 τρέχοντος, καὶ πολεμοῦντες μετὰ ἡ-

(α) Ἴδου τί λέγει ὁ ἀντιναύαρχος Ἰδρας Γ. Σαχτούρης εἰς τὸ
 ἡμερολόγιόν του τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1824·

« Ἐξημερώθημεν εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἔμπροσθεν τῆς Σάμου·
 περὶ δὲ τὰς 5 ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν δύο ναυάρχων, ἐπειδὴ ὅλοι
 οἱ Ψαριανοὶ ὑπῆγον μέσα εἰς τὸ στενὸν τῆς Χίου . . . »

Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ ἀντιναυάρχου Ἰδρας μόνη εἶναι ἱκανὴ
 νὰ πείσῃ πάντας, ὅτι οἱ ναύαρχοι ἐκάστης νήσου ἦσαν ἀνεξάρτη-
 τοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὅτι ἐν γενικῇ συσκέψει συναπεφάσίζον πάν-
 τες ὁμοῦ περὶ παντὸς σπουδαίου ἀντικειμένου. Φιμωθῆτῶσαν λοι-
 πὸν οἱ δι' αὐτοὺς, ὅτι ὁ ναύαρχος τῆς Ἰδρας ἐναυάρχει καὶ
 τῶν πλοίων τῶν ἑλλήνων δύο νήσων.

» μίσειαν ὥραν, διευθύναμεν δύο πυρπολικά πλοῖα ὑδραϊ-
 » κα (α) εἰς μίαν κορβέταν 24 κανονίων, ἐκ τῶν ὁποίων
 » τὸ μὲν ἀπέτυχε, τὸ δὲ ἐπέτυχε, παραδόσαν αὐτὴν εἰς
 » τὸ πῦρ μ' ὅλους τοὺς στρατιώτας καὶ ναύτας· ἔλαβε
 » μὲν μέρος ἐκ τούτων καὶ ὁ Ποσειδὼν, ἐζωγρήθησαν δὲ
 » καὶ πολλοὶ ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων. Ὁ δ' ἐχθρὸς
 » τότε εἰς τοιαύτην περίστασιν εὐρισκόμενος, ἀντὶ νὰ δώ-
 » σῃ βοήθειαν, ἥ νὰ βάλῃ ἑαυτὸν εἰς τάξιν ν' ἀντιμάχη-
 » ται πρὸς τοὺς ἀντικρούοντας Ἑλληνας, ἐβάλθη εἰς
 » ἀταξίαν καὶ ἐζήτει μόνον καὶ μόνον νὰ φύγῃ. Οἱ Ἑλ-
 » ληνες ἐνθουσιασμένοι, ἐφιλοτιμοῦντο ἅπαντες τίς πρῶ-
 » τος νὰ προοδεύσῃ, πυροβολῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Αὕτη
 » ἡ εὐγενὴς ἀμιλλα διήρκεσε μέχρι τῶν 9 ὥρῶν τῆς νυ-
 » κτός, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἐπεπέσαμεν εἰς ἄλλην μίαν
 » κορβέταν ἴσην τῇ πρώτῃ, καὶ πολεμοῦντές την, διευθύ-
 » ναμεν ἐν πυρπολικὸν πλοῖον τοῦ Κωνσταντίνου Νικο-
 » δήμου Ψαριανοῦ, συνωδευμένον ἀπὸ ἡμέτερα πλοῖα, τὸ
 » ὁποῖον ἐπιπεσὼν ἀμέσως τὴν κατεβύθισε, διότι τὸ πῦρ,
 » διαδοθὲν ἀπὸ τὰς θυρίδας τῆς πρύμνης, εὔρε τὴν πυρι-
 » τιδαποθήκην ἀνοικτὴν, καὶ οὕτως ἤναψε καὶ διὰ τὸν
 » κρότον ἀνοίξασα κατεβυθίσθη μ' ὅλους τοὺς ναύτας καὶ
 » στρατιώτας, ἐξ ὧν πολλὰ ὀλίγοι διεσώθησαν, λειφθέν-
 » τες ἀπὸ διάφορα ἐλληνικὰ πλοῖα.

(α) Ἡ ἐκθεσις τοῦ Α. Μιαούλη, Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 37, ἀνα-
 φέρει ὅτι μόνος ὁ Ἄνδρ. Φιλιπάγκος ἐπέπεσε πρῶτος κατὰ μιᾶς
 φεργάτας, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἐπομένως ὁ Θεόδωρος Βῶκος καὶ ὁ
 Δημ. Καλογιάννης καθ' ἑνὸς βρικήϊου 24 κανονίων, τὸ ὁποῖον ἐ-
 πυρπολήθη.

« Τοῦτο δὲ τελευταῖον ἐπροξένησε πανικὸν φόβον εἰς
 » τὸν Ἰβραίμην ναύαρχον, καὶ τὸν ἔκαμε διόλου νὰ χάσῃ
 » τὰ πατήματά του· διότι ἔβλεπε τὴν ἐλληνικὴν ὁρμὴν
 » πανταχόθεν νὰ τὸν διώκῃ ἀκούραστα· καὶ ἂν εἴχομεν
 » πυρπολικά, τῶντι ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀξιολογώτερα πε-
 » ρίστασις διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὅλα τοῦ
 » ἐχθροῦ τὰ πλοῖα, ἦτο δυνατόν, ἄλλα μὲν νὰ πυρπολή-
 » σωμεν, καὶ ἄλλα νὰ ἐπισωρεύσωμεν εἰς τοὺς βράχους
 » τὰ Καράμπουργα. Δύο μόνον πυρπολικά ἐναπομείναντα,
 » φειδωλεύόμενοι τὰ ἐμποδίσαμεν, διὰ νὰ μὴ ρίψοκινδυ-
 » νεύσωμεν εἰς ἄλλην περίστασιν. Ὁ ἐχθρὸς διευθύνετο
 » πρὸς τὴν Μιτυλήνην, ἡμεῖς ὀπισθεν ἀκολουθοῦντες τὸν
 » κατεδιώξαμεν μέχρι τῆς Ἐρισσοῦ, ὅπου, ἐπιλάμψαντος
 » τοῦ ἡλίου, ἀντιπαρετάχθημεν ἑκατέρωθεν, καὶ ναυμα-
 » χοῦντες ἱκανὴν ὥραν, διευθύναμεν ἐν ἑκ τῶν δύο ἐνα-
 » πομεινάντων πυρπολικῶν πλοίων, τὸ ὑδραϊκὸν (α), εἰς
 » μίαν φεργάταν Α' τάξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιπεσόν,
 » ἐπέτυχε μὲν, διότι τῆς ἔκαυσε τὸ μποῦμι, τὴν μαίστραν
 » καὶ μέρος τῆς πρύμνης, πλὴν ὅχι καθὼς ἔπρεπε. Τὴν
 » ἐπρόλαβον μὲ τὰς ἀντλίας οἱ μείναντες εἰς αὐτὴν ναῦ-
 » ται (διότι οἱ πλείότεροι κατεπνίγησαν διὰ τὸν φόβον
 » των εἰς τὴν θάλασσαν) καὶ τὴν ἀπέσβυσαν, ἀποσπάσαν-
 » τες ἀπ' αὐτῆς καὶ τὸ πυρπολικόν, καὶ οὕτως κατεκάη
 » εἰς τὸν ἀέρα· μολοντοῦτο πληγωθεῖσα δὲ ἀναλαμβάνει,
 » διότι ἡ πληγὴ τῆς εἶναι καιρία, κατακαείσης τῆς πρύ-
 » μνης τῆς ἱκανά· μένει δὲ νὰ τὴν ἐπισωρεύσουν εἰς τὰ

(α) Ὑπὸ τὸν Ἀναστάσιον Ῥομπότσην ὁ Μικούλης εἰς τὴν αὐ-
 τὴν ἐκθεσὶν τοῦ ὀνομάζει αὐτὴν κορβέταν.

» παράλιά που τῆς Μιτυλήνης. Ἐκ τούτου ὁ ἐχθρὸς, πε-
 » ρίφοβος ὢν, ἐζήτει νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν φυγὴν του
 » καὶ περαιτέρω, ἀλλ' ἡσχύνετο, ἔχων θεατὰς τῆς κατα-
 » δίκης του πολλοὺς Ὀθωμανοὺς ἀπὸ τοὺς παραλίους
 » τῆς Μιτυλήνης λόφους, καὶ ἐπιπλέον ἄλλοθενεῖς Γάλ-
 » λους μιᾶς φεργάτας καὶ γολέτας ἀπὸ Σμύρνης τότε
 » ἐρχομένους, διὸ καὶ ἐφιλοτιμήθη περιστρεφόμενος νὰ
 » πυροβολῇ μὲ τόσον κρότον καὶ ταχύτητα, ὥστε ἐπρο-
 » ξένει μέγαν τὸν θρίαμβον εἰς τοὺς θεατὰς του μόνον,
 » οὐχὶ ὅμως νὰ βλάβῃ καὶ κανένα ἀπὸ ἡμᾶς τίποτε, διότι
 » ἀντεκρούετο μὲ καρτερίαν ψυχῆς ἀμίμητον· δις τὸν ἐ-
 » τρέψαμεν εἰς φυγὴν καὶ τότε, καὶ δις ἐπανάλαβε τὴν
 » καθ' ἡμῶν ὁρμὴν του, πλὴν εἰς μάτην, διότι οἱ Ἑλλη-
 » νες, ἀκλόνητοι ὄντες, δὲν ἐψηφοῦσαν τελείως τὰ κινή-
 » ματά του. Ὁ ἄνεμος τότε ἠῤῥξησε πολὺ, καὶ ἡμεῖς ἦτον
 » ἀνάγκη νὰ τραβιχθῶμεν, παύοντες τὰς ναυμαχίας, διὰ
 » νὰ κερδήσωμεν τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σημαντικὴν ἡμῶν
 » νίκη· διότι καὶ ἂν στεκώμεθα τὰ πυροβόλα μας πλέον,
 » καθὼς καὶ τὸ ἐναπολειφθὲν ἐν ἡμέτερον πυρπολικόν
 » πλοῖον, δὲν ἐνήργουν τίποτε διὰ τὸν σφοδρὸν νότον·
 » ἐτραβίχθημεν. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐχθρὸς, ἀφοῦ μᾶς ἤκο-
 » λούθησεν εἰς ὀλίγον διάστημα, καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐχθρὸς
 » ἀπῆλθε κατησχυμένος, ὥς καὶ ἄλλοτε πολλάκις καὶ
 » κατανικημένος, διευθυνόμενος εἰς Μιτυλήνην, ἡμεῖς δὲ
 » νικηταὶ καὶ τροπαιαῦχοι ἐπεστρέψαμεν, περιφερόμενοι
 » μεταξὺ Χίου καὶ Ψαρῶν . . . Ἄλλ' ἄρά γε ταῦτα δὲν
 » εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν πολιτικὴν ὕπαρξιν
 » τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς φιλικὰς τῆς Εὐρώπης αὐλάς, ἢ
 » θέλουν ζητήσῃ παρὰ ταῦτα μεγαλῆτερα; Ἐχομεν, ὦ
 » φίλοι συμπολίται, ἔχομεν πολλὰς ἐξ αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι

» ἐγνώρισαν καὶ γνωρίζουν πολλὰ καλὰ πόσον ὑπερησπί-
 » σθημεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τὸ δικαίωμά μας, καὶ με πό-
 » σας ἐλλείψεις μέχρι τοῦδε ἀντεκρούσαμεν τὸν ἀφόρη-
 » τον τύραννόν μας, καὶ πόσον ἀγωνιζόμεθα ὑπὲρ πάντα
 » ἄλλον νὰ ἐπιστηρίξωμεν διὰ τούτων τὴν ἐλευθερίαν μας,
 » ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ὑποπτεύομεν ἀντίστασιν τινα εἰς
 » τὴν στερέωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Ὅλοι θε-
 » λουν μᾶς καλοβλέπει, καὶ ὅλοι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
 » ἡμέραν θέλουν υπογράψει καὶ βεβαιώσῃ τὴν Ἑλληνικὴν
 » πολιτικὴν ὑπαρξιν (α).

(α) Ἴδου μία ἀληθὴς πρόβρῃσις, ἣτις δὲν ἤργησε τῶντι νὰ
 πραγματοποιηθῇ ἐντελῶς, καὶ ὅλοι σχεδὸν αἱ Αὐλαὶ τῆς Εὐρώ-
 πης εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρ-
 τησίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὅφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν πρὸς ἀέναον
 τιμὴν, ὅτι συντάκτης τῶν ἐπιστολῶν ἢ ἐκθέσεων τούτων ὑπῆρ-
 ξεν ὁ ἐπαξίως ἀρχιερατεύσας Ἀρχιεπίσκοπος Μαντινείας καὶ Κυ-
 νουρίας Κύριος Θεοφάνης Σιατιστεὺς, ἀνὴρ κάτοχος καὶ ἀρετῆς
 καὶ παιδείας, ὅστις κταφυγὼν εἰς Σπέτσας ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ
 ἀγῶνος, καὶ πολίτης αὐτῶν καταστάς, ἐγένετο ἐν αὐταῖς ὡφέ-
 λιμος πολυειδῶς, κατὰ πρῶτον μὲν ὡς ἑλληνικὸς Διδάσκαλος,
 ἀκολούθως δὲ ὡς Γραμματεὺς τῆς Ναυαρχίδος παρὰ τῷ Ναυάρ-
 χῳ Σπετσῶν Γ. Ἀνδρούτσῳ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον, διὸ καὶ παρευρέ-
 θη μετ' αὐτοῦ εἰς ἀπάσας τὰς ναυμαχίας, ὑπὸ ζήλου πατριωτι-
 κοῦ ἐμπνεόμενος, καὶ ἐπὶ τέλους ὡς Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος
 Σπετσῶν. Ἐσχάτως ὁ φιλόμουσος οὗτος ποιμὴν ἐδωρήσατο εἰς
 τὸν Δῆμον τῆς θετῆς πατρίδος αὐτοῦ, τῶν Σπετσῶν, ὑπὲρ τῶν
 Σχολείων τὰς χρηματικὰς ἀποζημιώσεις, ἃς ἐδικαιοῦτο λαμβά-
 νειν παρὰ τοῦ ἔθνους, διὰ τὰς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν χρηματι-
 κάς θυσίας του, ἀναθαινούσας εἰς τρισχιλίας περίπου δραχμὰς,
 καὶ δὲν πχύει χορηγῶν τοιαύτας βοηθείας συνεχῶς, ὡς πληροφο-

« Κρίνω δὲ χρέος μου ν' ἀναφερθῶ πάλιν πρὸς ὑμᾶς,
 » καὶ νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ἐμείναμεν κενοὶ παντελῶς ἀπὸ πυρ-
 » πολικᾶ, μᾶς ἔμεινε δὲ μόνον ἓν, τὸ ἡμέτερον, καὶ ἂν
 » ἔτι ἅπαξ νικῆσωμεν τὸν ἐχθρὸν χανόμεθα . . . Ἡμεῖς
 » ἀνεφέρθημεν πολλάκις, παριστῶντες πόσον εἶναι ἀναγ-
 » καιότατα τὰ πυρπολικὰ πλοῖα, διότι ὁμολογουμένως
 » ὁ ἐχθρὸς, χωρὶς τούτων, μᾶς νικά. »

Γράφων δὲ ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς μισθοδοσίας
 τῶν πληρωμάτων εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν του προσθέτει

« Δύο αἷτια μᾶς βιάζονται ν' ἀφήσωμεν εἰς ὄλεθρον τὰ
 » πάντα, καὶ ν' ἀμαυρώσωμεν ὅσα μέχρι τοῦδε γενναίως
 » ἐπράξαμεν, καὶ νὰ κατηγορώμεθα ἡμεῖς ἔπειτα ὡς αἱ-
 » τιοὶ τούτων. Ὅθεν καὶ δι' ἀγάπην τῆς Πατρίδος φιλο-
 » τιμηθῆτε, κάμετε τρόπον νὰ μᾶς διαλύσητε καὶ τὰ δύο
 » ταῦτα ὀλέθρια αἷτια, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν ν' ἀπαλλά-
 » ξωμεν ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ τυράννου καὶ τοὺς ὁμογε-
 » νεῖς μας, τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὸν ὄλεθρον, καὶ ἡμεῖς
 » ν' ἀποφύγωμεν τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπερχομένων γε-
 » νεῶν » (α).

ρούμεθα, καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τῆς Ποιμαντορικῆς δικαιο-
 δοσίας του. Τοιούτων ἀνδρῶν ἡ μαρτυρία εἶναι πολυτιμοτάτη, ἡ
 δὲ μνήμη αὐτῶν θέλει μείνει διὰ παντὸς ἐπαινετή.

(α) Ποίαις ἄλλας περιπαθεστέρας καὶ συγκινητικωτέρας λέξεις
 ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ ἄρά γε ὑπὲρ τῶν πασχόντων ὁμογενῶν,
 κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἢ καὶ κατὰ πᾶσαν
 ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, εἰς φιλόπατρις ναύαρχος; Ἡ ποῖον ἄλλο αἵ-
 σθημα ἠδύνατο νὰ ὑπαγορεύσῃ τοὺς λόγους τούτους, εἰμὴ τὸ
 θεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀκραφνὲς αἶσθημα τοῦ ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ,
 ὅπερ ἐνεφώλευεν εἰς τὰς ἀγίας τῷ ὄντι ἐκείνας καρδίας τῶν πα-
 λεμιστῶν μας;

Μετὰ τὴν νυχτερινὴν ταύτην ναυμαχίαν, ὁ μὲν ἐχθρικός στόλος κατῆρεν εἰς Μιτυλήνην, ἐκ δὲ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, τὰ μὲν Σπετσιωτικὰ καὶ Ψαριανὰ ἐλιμενίσθησαν εἰς Ψαρὰ, τὰ δὲ ὑδραῖκά εἰς Βαθὺ τῆς Σάμου τὴν 27 Σεπτεμβρίου. Ἀλλ' ὁ Ἰβραίμης ἐπιτυχὼν ἀρμόδιον ἄνεμον, ἀπῆρεν ἐκ Μιτυλήνης τὴν 8 Ὀκτωβρίου, καὶ τὴν 9 αὐτοῦ, διαβάς μετὰ τοῦ στόλου του μεταξὺ τῶν νήσων Ἰκαρίας καὶ Φούρνων, εἰσέπλευσεν εἰς Κῶ, ὅπου εἶχεν ἀφήσει τὰ φορτηγὰ του πλοῖα καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στρατευμάτων του. Τοῦτο μαθόντα τὰ ἐν Σάμῳ σταθμεύοντα ἐλληνικὰ πλοῖα παρὰ τῆς σκοπιᾶς τῶν Σαμίων, ἐτέθησαν μὲν εἰς κίνησιν, ἀλλὰ βραδέως, ἥτοι τὴν 11 τοῦ μηνός, διότι τὰ πληρώματα εἶχον ἐξέλθει εἰς Σάμον, καὶ τὴν 14 ἐλιμενίσθησαν εἰς Γέροντα, τὴν δὲ 16 εἰς Ληψῶ, ἔνεκα κακοκαιριῶν, τὴν δὲ 18 εἰς Ἀρκιούς. Τὴν 17 ἔφθασε μὲ τὸ πλοῖόν του καὶ ὁ ναύαρχος Ψαρῶν, τὴν δὲ 19 προσετέθησαν εἰς τὴν μοῖραν ταύτην καὶ δύο πυρπολικά, τὸ μὲν Λεῦκα ὑπὸ τὸν Ἐλευθέριον Στύπαν Ὑδραῖον, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Κανάρην Ψαριανόν. Τὴν 20 ἐξῆλθεν εἰς τὰ πανία ἡ ἐλληνικὴ μοῖρα καὶ παρέπλεε μεταξὺ Καλύμνου καὶ Λέρου, τὴν δὲ 21, ἔνεκα κακοκαιρίας καὶ βροχῶν ἐλιμενίσθη εἰς Λέρον, ὅπου ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος ἦτον εἰς Πιτέζι. Τὴν 22 ἦλθον ἐπὶ τινος λέμβου τοῦ Ἰβραίμη εἰς τὴν ἐλληνικὴν μοῖραν δέκα Χριστιανοὶ Κάσσιοι, ἐκ τῶν κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κάσσου διὰ τῆς βίας ναυτολογηθέντων, καὶ εἰς Τοῦρκος, ἀποσταλέντες μετὰ τινος ἀξιωματικοῦ εἰς Κῶ παρὰ τοῦ Ἰβραίμη, πρὸς ἀγορὰν πνευματωδῶν ποτῶν, τῶν ὁποίων ὁ Ἰβραίμης ἔκαμνε χρῆσιν κατὰ κόρον. Οἱ Κάσσιοι, ἐγκαταλείψαντες τὸν ἀξιωματικὸν εἰς τὴν ξηρὰν, ἤρπασαν

τὴν λέμβον τῆς ναυαρχίδος τοῦ Ἰβραίμῃ, καὶ ἦλθον εἰς τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐκπέμποντες κραυγὰς χαρᾶς διὰ τὴν ἐλευθερίαν των. Οἱ Κάσσιοι οὗτοι ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς Ἑλληνας, ὅτι ὁ Ἰβραίμῃς ἐσκόπευε μὲ πρῶτον οὖριον ἄνεμον νὰ διευθυνθῇ μεθ' ὅλου τοῦ στόλου του εἰς Σοῦδαν τῆς Κρήτης, ὡς λιμένα ἀσφαλῆ καὶ ὀχυρόν, καὶ νὰ παραχειμάσῃ ἐκεῖ. Τὴν 28, μαθοῦσα ἡ ἑλληνικὴ μοῖρα, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος διευθύνετο πρὸς νότον τῆς Κῶ, ἀπήρην ἐκ τῆς Λέρου, καὶ τὴν 29, πλησίον τῶν νήσων Κῶ καὶ Ἀστυπαλαίας, ἀπήντησεν ἐν πλοῖον τρικάρταρον ἐκ τῶν φορτηγῶν τοῦ Ἰβραίμῃ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπλησίασεν ὁ Ἰωάννης Μακρυμούρας μὲ τὸ πλοῖον, ἵνα τὸ ἐπισκεφθῇ· ἀλλ' ἀμέσως ἤρχισαν ἐκ τοῦ φορτηγοῦ ἐκείνου πλοίου (ὅπερ ἦτον Ἰσπανικόν) ψιλοῖς ὅπλοις νὰ πυροβολῶσι κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ, τὸ ὁποῖον τότε ἀνταποκριθὲν διὰ τῶν κανονίων καὶ μυδραλίων, ἠνάγκασε τοὺς Ἰσπανοὺς νὰ παραδοθῶσι. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἔφερεν 24 ἵππους, καὶ περὶ τοὺς τριάκοντα Ἀραβας στρατιώτας, ἵπποκόμους ἴσως. Τὴν 30 Ὀκτωβρίου ἔφθασε καὶ ὁ ναύαρχος Σπετσῶν μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας καὶ συνεσσωματώθη ἅπας ὁ ἑλληνικός στόλος, ἀλλ' ἡ ἐπικρατοῦσα γαλήνη ἐμπόδιζεν ἐκατέρωθεν πᾶσαν κίνησιν, ἕως οὗ τὴν 1 Νοεμβρίου, ἀνέμου πνεύσαντος, οἱ Ἕλληνες ἔχοντες τὰ ὑπερδέξια, δέκα μόλις μίλια πλησίον τοῦ Μεγάλου Κάστρου τῆς Κρήτης, ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔχοντος κατὰ μέτωπον μὲν τὰ μεγαλήτερα πολεμικὰ πλοῖά του, ὅπισθεν δὲ τὰ μικρότερα καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὰ φορτηγά. Μετὰ ἱκανὸν κανονοβολισμὸν ἐκατέρωθεν, ὁ πυρπολητὴς Θεόδωρος Α. Βῶκος Ὑδραῖος, διεύθυνε τὸ ὑπ' αὐτὸν πυρπολικὸν κατὰ τινος Αἰγυπτιακῆς φεργάτας. Ἀλλ' ἐνῶ ἐπλησίασε πολὺ

εἰς αὐτήν, καὶ καταβάντες οἱ ἐν τῷ πυρπολικῷ εἰς τὴν λέμβον των, ἔμελλον νὰ βάλῃσι πῦρ εἰς τὸ πυρπολικόν, πολλοὶ Ὁθωμανοὶ ἐκ τῶν τῆς φεργάτας ἐπήδησαν ἐντὸς τοῦ πυρπολικοῦ διὰ νὰ κυριεύσωσιν αὐτὸ σῶον· συγχρόνως δὲ καὶ ἄλλη λέμβος τῆς αὐτῆς φεργάτας καλῶς ὠπλισμένη διευθύνετο κατὰ τοῦ πυρπολικοῦ. Ταῦτα ἰδόντες οἱ πυρποληταί, προετίμησαν νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἑαυτοὺς ἐντὸς τοῦ πυρπολικοῦ, καὶ ἀναβάντες ἐπ' αὐτοῦ πάλιν τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ ἠνάγκασαν νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω διασώσαντες τότε πυρπολικόν καὶ ἑαυτοὺς, ἐπέστρεψαν πλησίον τῶν ἑλληνικῶν πλοίων. Ἡ δὲ τουρκικὴ λέμβος, ἰδοῦσα τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὑπεχώρησεν ὡσαύτως, ἀνακάμψασα ἐπὶ τῆς φεργάτας, ἣτις διεσώθη τοῦ κινδύνου. Μετὰ δύο ὥρας ἕτερος πυρπολητής, ὁ Α. Ῥομπότσης, διεύθυνε τὸ πυρπολικόν του κατ' ἄλλης τινὸς φεργάτας· ἀλλὰ, πρὶν ἢ πλησιάσῃ εἰς αὐτήν τὸ πυρπολικόν, ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρὸς, ἔνεκα τῶν καυστικῶν σφαιρῶν καὶ ἄλλων ἐμπρηστικῶν ὑλῶν, ἃς κατ' αὐτοῦ οἱ ἐν τῇ φεργάτᾳ ἐξεσφενδόνιζον. Τὰ αὐτὰ ἔπαθε καὶ ὁ πυρπολητής Ἰωάννης Στύπας, διευθυνθεὶς κατὰ τινος βρικίου. Μετ' ὀλίγον ὁ Κανάρης διεύθυνε τὸ ὑπ' αὐτὸν πυρπολικόν ἐναντίον ἄλλης τινὸς φεργάτας, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ, οὖσα ἐκ τῶν ταχυτέρων, ἀπεμακρύνθη εὐκόλως τοῦ πυρπολικοῦ. Ἐν τούτοις δὲ ὁ ἐχθρικός στόλος ἐτράπη εἰς φυγὴν, ὁ δ' ἑλληνικός τὸν παρηκολούθει. Κατὰ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μέρος τι τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐκ φεργατῶν, ἀντιταχθὲν πεισματωδῶς κατὰ τῶν διωκόντων ἑλληνικῶν πλοίων, ἐφαίνετο διαφιλονεικοῦν τὴν ἐκβασιν τῆς ναυμαχίας, οὐχ ἥττον ὅμως καὶ αὐτὰ ἐτράπησαν μετ' οὐ πολὺ εἰς φυγὴν.

Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ ὁ πνεύσας τὴν νύκτα ἐκείνην σφοδρὸς ἄνεμος διεχώρισεν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς δύο διαμαχομένους στόλους, ἀλλ' ὁ Ἑλληνικὸς περιπεσὼν τὴν ἐπιούσαν 2 Νοεμβρίου περὶ τὰς νήσους τῆς Κάσσου συνέλαβεν ἱκανὰ φορτηγὰ πλοῖα διαφόρων σημαίων (ἐξ ὧν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐναυάγησαν κατὰ τὰ παράλια ἐκεῖνα ὥς μὴ γνωρίζοντα καλῶς τὰ μέρη) φέροντα ἵππους, στρατιώτας καὶ πολυειδῆ στρατιωτικὰ ἐργαλεῖα, καὶ ἀποσκευὰς, τὰ ὁποῖα καὶ παρεδόθησαν διὰ τῶν ναυτικῶν νήσων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ὡς ἐκ τῆς τρικυμίας δὲ ταύτης ὁ ἐχθρικός στόλος διεσπάρη ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ἄλλα μὲν πλοῖά του κατέφυγον εἰς τὴν Ῥόδον, ἄλλα εἰς Μαρμარი, καὶ ἄλλα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ δ' Ἑλληνικὸς, τοῦ ὁποίου ἢ κατὰ θάλασσαν ὑπεροχὴ εἶναι πλέον ἀναμφισβήτητος, μὴ βλέπων ἔμπροσθέν του πλέον τὸν ἐχθρόν, καὶ πάσχιον ἐλλείψεις πολλὰς καὶ μεγάλας, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὰς ναυμαχίας καὶ τὴν θαλασσοπλοίαν ζημιῶν, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἐχθρικός στόλος συγκεντρωθεὶς ἐκ

(α) Ὁ Γ. Σαχίνης ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του, κατονομάζων τοὺς ἐξ Ἰδρας ἀριστεύσαντας πλοιάρχους τῶν Ἰδραϊκῶν πολεμικῶν πλοίων, συγκαταλέγει μετ' αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν Σπετσιωτικῶν μόνον τὸν Ἀνάργυρον Λεμπέτην· ἀναμφισβητητῶς ὁ Α. Λεμπέσης, κατεῖχε καθ' ὅλας τὰς ναυμαχίας τὴν πρώτην τάξιν μετὰ τῶν διαπρεπόντων, οὐχ ἥττον ὅμως συγκαταλεχτέοι ἐκ τῶν Σπετσιωτικῶν πλοιάρχων καὶ ὁ Ἰωάν. Κυριακὸς, Ἀναγν. Κυριακὸς, Τσοῦπας, Δ. Λεωνίδας, Ἰω. Κούτσης, Ἰω. Σάντος, Ν. Ράπτης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὅμοιοι τῶν.

νέου εἰς Ῥόδον (α) καὶ εὐρῶν τὴν θάλασσαν ἐλευθέραν, κατέπλευσεν ἀσφαλῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Νοεμβρίου εἰς τὸν λιμένα τῆς Σούδας, ὅπου καὶ ἀπεβίβασεν ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ ὅλα τὰ στρατεύματά του· οὐδεμία δὲ ἄλλη ναυτικὴ ἐπιχείρησις ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τοῦ ἔτους τούτου.

Κακίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς ὅλην τὴν ἐμπορικὴν Εὐρώπην ἡ ἀπὸ 27 Μαΐου ἐνεστῶτος ἔτους προκήρυξις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, περὶ τῶν ὑπὸ τουρκικὴν ὑπηρεσίαν ναυλωνομένων εὐρωπαϊκῶν πλοίων· ἦτο λοιπὸν ἐπόμενονον, προηγουμένης συνεννοήσεως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβειῶν, νὰ ζητηθῇ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἡ ἀνάκλησις τοῦ τρομακτικοῦ ἐκείνου μέτρου. Συνεπεία δὲ τούτων ὁ Λόρδος μέγας Ἀρμοστής τῶν Ἰονίων νήσων ἐξέδωτο τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν, ἣτις τυπωθεῖσα ἐδημοσιεύθη εἰς τρεῖς γλώσσας, Ἀγγλικὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἰταλικήν.

« Ἐπειδὴ μία προκήρυξις ἐξεδόθη ἀπὸ τὴν προσωρινὴν
» Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διευθύνθη πρὸς τὸν πρόξενον
» τῆς Α. Μ. εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ πρὸς τοὺς
» ἄλλους προξένους καὶ ὑποπροξένους τῶν Δυνάμεων τῆς
» Εὐρώπης, τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος,
» περιέχουσα τὴν ἀκόλουθον ἔννοιαν, (ἔπεται ἡ ἀπὸ 27

(α) Ἐὰν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν πίστιν, ὡς ἐκ τῶν γεγονότων, εἰς εἰδήσεις θεωρηθείσας ὡς βεβαίαι, ὁ Ἰθραήτης ἐπιθεωρήσας τὰ τε πολεμικὰ αὐτοῦ πλοῖα καὶ τὰ φορτηγὰ, ἐν Ῥόδῳ, εὗρεν ἔλλειψιν, πολεμικῶν μὲν δεκαοκτῶ, φορτηγῶν δὲ εἰκοσιῆξ, ἐξ ὧν εἶχε μεθ' ἐκτουτοῦ, ὅτε ἐξεκίνησεν ἐξ Ἀλεξανδρείας.

» μαίτου Διακήρυξις τῆς Ἑλλην. Διοικήσεως), καὶ ἐπειδὴ
 » ἡ Α. Μ. διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων ἐκείνης
 » τῆς οὐδετερότητος, τὰ χρέη τῆς ἀκριβῶς καὶ ἀπαρα-
 » μειώτως ἐφύλαξε καθ' ὅλον τὸν παρόντα πόλεμον, καὶ
 » διὰ τὴν προστασίαν τόσον τοῦ ἐμπορίου, ὅσον καὶ τῆς
 » ζωῆς τῶν ὑπηκόων του καὶ τῶν Ἴονικῶν λαῶν, θεμέ-
 » νων ὑπὸ τὴν ξεχωριστὴν αὐτοῦ προστασίαν, ἐδιώρισε
 » τὸν Λόρδον μέγαν Ἀρμοστὴν ν' ἀπαιτήσῃ ἐν ὀνόματι
 » τῆς Α. Μ. ἀπὸ τὴν προσωρινὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος
 » τὴν ἄμεσον καὶ ταχεῖαν ἀνάκλησιν τῆς τοιαύτης προκη-
 » ρύξεως, τόσον ἐναντίας εἰς τὸν νόμον τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰς
 » κάθε ἀρχὴν φιλανθρωπίας καὶ συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν
 » πολιτισμένων τόπων· καὶ ἐπειδὴ ὁ λόρδος μέγας Ἀρ-
 » μοστῆς ἐπομένως ἐζήτησεν ἐν ὀνόματι τῆς Α. Μ. τὴν
 » ἀνάκλησιν τῆς εἰρημένης προκηρύξεως, καὶ ἡ προσωρινὴ
 » Διοίκησις ἡρνήθη ν' ἀνακαλέσῃ τὴν εἰρημένην προκήρυ-
 » ξιν, καὶ ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀπάρνησις ἔγινεν ὥς ἔπρεπε
 » γνωστὴ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν θαλασσίων δυνάμεων τῆς
 » Α. Μ., γίνεται γνωστὸν ὅτι κατὰ τὰς διαταγὰς ὁποῦ
 » ἐπὶ τούτου ἐδόθησαν ἀπὸ τοὺς λόρδους ἐπιστάτας τοῦ
 » Ἀμιραλλιᾶτου (Ναυαρχείου) ὁ εἰρημένος ἀρχηγὸς θὰ
 » ἐπιχειρισθῇ ἀμέσως νὰ συλλαμβάνῃ καὶ σταματᾷ κάθε
 » ὦπλισμένον πλοῖον ἢ πλοῖα περιέχοντα ὦπλισμένους ἄν-
 » δρας, καὶ παρεσκευασμένα μὲ τὴν ἄδειαν, ἢ γνωρίζον-
 » τα τὴν ἐξουσίαν τῆς Προσ. Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος,
 » ἢ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ ὅτι αἱ διαταγαὶ ἐκεῖναι
 » θὰ ἐξακολουθοῦν εἰς ἐνέργειαν, ἐωσότου ἡ εἰρημένη προ-
 » κήρυξις ἀνακληθῇ ὁλοκλήρως καὶ δημοσίᾳ ἀπὸ τὴν εἰ-
 » ρημένην Προσ. Διοίκησιν, καὶ ἐωσότου ἡ εἰρημένη ἀνά-
 » κλησις νὰ κοινοποιηθῇ πρεπόντως ἐκ μέρους τοῦ λόρ-

» δού μεγάλου Ἀρμοστοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγέτην τῶν θα-
 » λασσίων τῆς Α. Μ. δυνάμεων ».

Ἐξ ἀνάγκης ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὤφειλε νὰ ὑπο-
 χωρήσῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν, ἵνα μὴ ἴδῃ τὰς
 τε πολεμικὰς καὶ τὰς λοιπὰς κατὰ θάλασσαν Ἑλληνικὰς
 δυνάμεις τῆς παραλυομένης ὑπὸ τῶν στόλων τῆς τε Ἀγ-
 γλίας καὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων· ἀμέσως
 λοιπὸν ἐξέδoto τὴν ἐπομένην διακήρυξιν·

« Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις ἀνακαλεῖ καὶ ἀθετεῖ σήμερον
 » τὴν προκήρυξιν, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκε κατὰ τὰς 27 μαΐου
 » τοῦ παρόντος ἔτους, ἀποβλέπουσαν τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα
 » τῶν οὐδετέρων Δυνάμεων. Ἡ παροῦσα μεταφρασθεῖσα
 » καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν διάλεκτον, θέλει τυπωθῇ καὶ διευ-
 » θυνθῇ εἰς ὅλους τοὺς Προξένους, Ἀντιπροξένους καὶ
 » Πράκτορας κατὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος.

» Ὁ Ἀντιπρόεδρος,

» Παναγιώτης Μπότασης ».

Ἄμα δημοσιευθείσης τῆς Διακηρύξεως ταύτης, ἤρθη
 ἐκ τοῦ μέσου πᾶσα ὑποψία καταναναγκαστικῶν μέτρων ἐκ
 μέρους τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυ-
 βέρνησις ἠδύνατο πλέον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀνέσει ν' ἀσχολη-
 ται εἰς τὰ καθήκοντά της.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Ὁργανικὸν νόμον τοῦ Πολιτεύμα-
 τος, ἐκάστης Κυβερνητικῆς περιόδου ἡ διάρκεια ἦν ἐνιαύ-
 σιος, ληξάσης ἤδη ταύτης, ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη προσεκά-
 λεσε διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἀπριλίου προσκλήσεώς της, ὅλας τὰς
 ἐπαρχίας τοῦ Κράτους νὰ πέμψωσι τοὺς νομίμους ἀντι-
 προσώπους αὐτῶν, παραστάτας τότε καλουμένους, οἵτι-
 νες ὤφειλον νὰ ἐκλέξωσι τὰ νέα μέλη τῆς Κυβερνήσεως
 τῆς Γ' Περιόδου.

Οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι τῶν ἐπαρχιῶν (α), καὶ τοὶ πρὸ μηνῶν τριῶν προσκληθέντες, ἕνεκα τῶν ἐπαπειλούντων τὸ Ἔθνος κινδύνων, μόλις συνῆλθον εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως, τὸ Ναύπλιον, περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, καὶ ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῶν τῆς 3 Ὀκτωβρίου, ἐξελέξαντο τὰ αὐτὰ τῆς πρώτης Κυβερνήσεως μέλη, ἥτοι τοῦ μὲν Ἐκτελεστικοῦ τὸν Γ. Κουντουριώτην Πρόεδρον, τὸν Π. Μπότασην Ἀντιπρόεδρον, μέλη δὲ τὸν Ἀσημάκην Φωτίλλαν, Ἀναγνώστην Σπηλιωτάκην καὶ Ἰωάννην Κωλέττην, τοῦ δὲ Βουλευτικοῦ τὸν Πανοῦτσον Νοταρᾶν Πρόεδρον, τὸν Βρεσθένης Ἐπίσκοπον Θεοδώρητον, Ἀντιπρόεδρον, καὶ Γραμματεῖς τοῦ μὲν Ἐκτελεστικοῦ τὸν Π. Γ. Ῥόδιον, τοῦ δὲ Βουλευτικοῦ τὸν Ἰω. Σκανδαλίδην καὶ Α. Παπαδόπουλον. Μετὰ δὲ τὰς ἀρχαιρεσίας ταύτας, τό τε Βουλευτικὸν καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν ἐκοινοποίησαν πρὸς τὸ Ἑλλησπόντιον τὰς πράξεις των, συνοδεύσαντα τὰς προκηρύξεις των μὲ νοθεσίας πρὸς τοὺς Ἑλληνας πατριωτικὰς καὶ ἀναλόγους τῶν περιστάσεων.

Ἄμα ἐπανέλαβε τὰ καθήκοντά της ἡ νέα Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, θεωρήσασα ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὸν στενὸν ἀποκλεισμόν τῶν κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου, διέταξε τὴν ἀποστολὴν ναυτικῆς μοίρας ἐξ ὀκτὼ πολεμικῶν πλοίων ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς Ἰωάννην Χριστ. Κούτσην ἐκ Σπετσῶν (β) καὶ ἐξέδοτο

(α) Παραστάτης Σπετσῶν ἦν ὁ Γκίκας Καρακατσάνης. Δὲν ἀπεστάλησαν δὲ ἄλλοι, ἕνεκα τῆς περὶ ἐτοιμασίας τοῦ στόλου μερίμνης τῶν Προκρίτων.

(β) *Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.*

Διορίζεται ἡ ναῦς τρικάτχητη, ὀνομαζομένη « Ἰρακλῆς », ὡ-

τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπαιτουμένην Διακήρυξίν της (α) ἐφοδιάσασα καὶ τὸν ναύαρχον διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν μὲ τὰς ἀναλόγους ὁδηγίας της (β).

πλισμένη μὲ κανόνια δεκατέσσαρα καὶ ἕτερα ὅπλα καὶ ἐφόδια πολεμικὰ ἀναγκαῖα εἰς μάχην, καὶ μὲ τοὺς κατὰ νόμον θαλάσσιον ἀξιωματικούς καὶ ναύτας, μία τῶν πολεμικῶν νηῶν τῆς διορισθείσης μοίρας εἰς ἀποκλεισμὸν Πατρῶν καὶ κόλπου Ἐπάκτου, ὁ δὲ Κυβερνήτης αὐτῆς Ἰωάννης Χρ. Κούτσης, διορίζεται ἀρχηγὸς καὶ νάυαρχος τῆς διορισθείσης μοίρας εἰς στενὸν ἀποκλεισμὸν Π. Πατρῶν καὶ κόλπου Ναυπάκτου.

Εὐελπὶς ἡ Διοίκησις, ὅτι θέλει διέρχεται, συμπλέει καὶ συμμαχεῖ καὶ ὑπακούει εἰς πᾶσαν δοθησομένην αὐτῷ διαταγὴν της, ἐκπληρῶν τὰ χρέη του μὲ ἀφοβίαν καὶ ἡρωϊκὴν γενναιότητα, ὅπως ἀναλόγως τῶν ἡρωϊκῶν αὐτοῦ ἀνδραγαθημάτων καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν του ἀντιβραβευθῇ καὶ τιμηθῇ παρὰ τῆς Διοικήσεως ἐν καιρῷ δέοντι.

Ἐδόθη ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἐπικυρωμένον τῇ σφραγίδι αὐτοῦ καὶ ταῖς ἰδίαις ὑπογραφαῖς.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1824.

Ἐν ἀπουσίᾳ τῆς τριμελ. ἐπιτροπῆς,
(Τ. Σ.) ὁ Γ. Γραμ. Γ. Κώππας.

(α) Ὁρα Ἑλλήν. Χρον. Ἐφημ. ἀρ. 88, σελ. 115.

(β) Περιεργείας χάριν δημοσιεύομεν τὰς ὁδηγίας ταύτας.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.

Πρὸς τὸν Ναύαρχον τῆς διορισθείσης μοίρας εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου Ἰω. Χρ. Κούτσην.

Κύριε, Ἡ Σ. Διοίκησις σὲ ἐτίμησε μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ ναυάρχου ἐπάνω εἰς τὴν μολῖραν τῶν ὀκτὼ πολεμικῶν Ἑλληνικῶν νηῶν, καὶ κατ' ἐπιταγὴν τῆς ἰδίας τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν σὲ διατάττει νὰ διαπλεύσης εἰς τὸν κόλπον Π. Πατρῶν καὶ συ-

Ἡ ναυτική αὕτη μοῖρα τῶν ὀκτῶ πολεμικῶν πλοίων,

στήσης εἰς τὰ φρούρια Πάτρας καὶ Ναυπάκτου στενὸν ἀποκλεισμὸν, νὰ τὸν διατηρήσης μ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν, καὶ σ' ἐφοδιάζει μὲ τ' ἀναγκαῖα διπλώματα καὶ κάτωθεν ὁδηγίας.

Α'. Ἄμα φθάσης εἰς τὸν κόλπον Πάτρας δὲν θέλεις συγχωρήσει κανὲν πλοῖον ὁποιουδήποτε μεγέθους καὶ ὁποιασδήποτε σημαίας νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐμπορευθῇ εἰς τὰ φρούρια Πάτρας καὶ Ναυπάκτου, ἐνόσω εἰς αὐτὰ εὐρίσκονται Τοῦρκοι.

Β'. Ἐὰν ἔλθῃ κανὲν οὐδέτερον πλοῖον μὲ φορτίον, ἢ ὄχι, τότε ὅστις ἐκ τῶν πλοίαρχων τὸ ἀπαιτήσει, ἀφοῦ τὸ ἐξετάσει καὶ ἀνακαλύψει, ὅτι ἔχει ἰδιοκτησίας καὶπραγματείας τῶν ἐχθρῶν, τότε τὸ κρατεῖ καὶ στέλλει εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν διὰ νὰ κριθῇ κατὰ τὸν Νόμον. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει πραγματείας ἐχθρικὰς, τότε τὸ κάμνει νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, φανερόνοντάς του ὅτι τὰ φρούρια Πάτρας καὶ Ναυπάκτου εἶναι εἰς στενὸν ἀποκλεισμὸν, καὶ τοῦ γράφει εἰς τὸ Δηλωτικόν του γράμμα τῆς ὑγείας, οὕτως:

« Ἐπειδὴ καὶ τὰ φρούρια Πάτρας καὶ Ναυπάκτου εἶναι εἰς » στενὸν ἀποκλεισμὸν ἀπὸ τὴν διοριθεῖσαν μοῖραν τοῦ ναυάρχου » Ἰωάννου Χρ. Κούτση, καὶ δὲν συγχωρεῖται οὐδενὸς πλοίου ἢ » εἰσοδος, διὰ τοῦτο καὶ εἰδοποιεῖται ὁ πλοίαρχος δεῖνα διὰ ν' » ἀναχωρήσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, εἰ δὲ ἐκ δευτέρου προσπα- » θῇ νὰ ἐμβῇ, ἐὰν πιασθῇ κρατεῖται καὶ στέλλεται εἰς τὸ ἀν- » κον κριτήριον ».

Προσέτι λαμβάνει καὶ γράμματα ἀπὸ τὸν αὐτὸν οὐδέτερον κυβερνήτην, ὅτι τοῦ εἰδοποίησε τὸν ἀποκλεισμὸν διὰ κάθε συμβεβηκός.

Γ'. Ὅσα πλοῖα οὐδετέρων δυνάμεων εὐρίσκονται εἰς αὐτὰ τὰ φρούρια, ἀφ' ἧς ὥρας φθάσεις ἐκεῖ, ἕως εἰκοσιμῖαν ἡμέραν ἔχουσι

συγκειμένη ἀπὸ Σπετσιωτικὰ πλοῖα (α) ἐξέπλευσεν ἐκ Σπετσῶν μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καλῶς ἐφωδιασμένη, καὶ τρία μὲν ἐκ τῶν πλοίων αὐτῆς ἔφθασαν εἰς Μεσολόγγιον

μόνον ἄδειαν ν' ἀναχωρήσωσι μὲ τὰ πλοῖά των ἀκωλύτως· παρελθούσης τῆς διορίας ταύτης, ὅσα εὗγουν θέλει κρατοῦνται καὶ πέμπονται εἰς τὸ Ναυτικόν.

Δ'. Θέλεις εἶσθαι ἄγρυπνος καὶ ἀκούραστος εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇς τὸν ἀποκλεισμόν μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εὐταξίαν καὶ εὐτολίμian, θέλεις δίδει καθ' ἐκάστην τὰς ἀναγκαίαις διαταγὰς εἰς τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου πλοῖα, εἰς τὸ νὰ κρατοῦν εἰς εὐταξίαν καὶ ὑπακοὴν τοὺς ναύτας των, καὶ ἂν τις παραβῇ καὶ δὲν ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς σου, τότε θέλεις ἀναφερθῇ εἰς τὸ Ναυτικόν, διὰ νὰ τοὺς γενῇ ἐν καιρῷ ἢ προσήκουσα παιδεία.

Ε'. Θέλεις διαμείνει εἰς τὸν αὐτὸν ἀποκλεισμόν, ἕως δευτέρας διαταγῆς τοῦ Ναυτικοῦ.

Σ'. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν σὲ ἐφοδιάζει προσέτι μὲ τὰς γενικὰς ὁδηγίας τῶν καταδρομέων, ἀπὸ τὰς ὁποίας θέλεις διορίσει τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ὑπὸ σὲ πλοίων, νὰ στείλῃσι τοὺς γραμματικούς των ν' ἀντιγράψῃ ὁ καθείς μίαν πρὸς ὁδηγίαν του, καὶ ἔτι ν' ἀντιγράψῃ καὶ τὴν παρούσαν.

Ζ'. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν σὲ ἐφοδιάζει μὲ τὴν γενομένην Διακλήρυξιν τῆς Διοικήσεως περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν φρουρίων Πάτρως καὶ Ναυπάκτου, καὶ σοὶ περικλείει ὁκτὼ ἀντίγραφα, ἵνα δώσῃς ἐκάστω πλοιάρχῳ ἓν.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 16 Ὀκτωβρίου 1824.

Ἐν ἀπουσίᾳ τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς

(Τ. Σ.) ὁ Γεν. Γραμμ. Γ. Κώππας

(α) Ἀπὸ τὸν ναύαρχον Ἰωάννην Χρ. Κούτσην, Βουκουβάλαν, Νικ. Σύρμαν, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Νικ. Ἀδριανοῦ, Ν. Δ. Γουδῆν, Ἀνάρχ. Π. Ἀναργύρου καὶ Ἀδριανὸν Σάντον.

τὴν 25 Ὀκτωβρίου, τὰ δὲ λοιπὰ πέντε, ἕνεκα τῶν πνευσάντων σφοδρῶν ἀνέμων, ἔφθασαν τὴν 3, Νοεμβρίου.

Μεγίστην χαρὰν ἐπροξένησεν εἰς τοὺς Μεσολογγίτας ἡ παρουσία τῶν πολεμικῶν τούτων πλοίων, περὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐν Μεσολογγίᾳ ἐκδιδομένη τότε ἑλληνικὴ ἑφημερίς, ἔγραφε τάδε· « Χθὲς ἔφθασαν τέλος καὶ τὰ περιμενόμενα ἄλλα πέντε ἑλληνικὰ πλοῖα, ὑπὸ ναύαρχον τὸν Κ. Ἰωάννην Κούτσην, διωρισμένα εἰς ἀποκλεισμόν τῶν Η. Πατρῶν. Ἀντήχησεν ἀμέσως ὁ Καλυδώνειος κόλπος ἀπὸ συνεχῇ ἐκπυρσοκρότησιν κανονίων, τῶν ὁποίων ὁ βαθύκροτος ἤχος ἦτον εἰς μὲν τὸν ψοφοδεῆ ἐχθρὸν, τοῦ ὁσονούπω ἐξολοθρευμοῦ του προμήνυμα, εἰς δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἐνθουσιασμόν πνεόντων ὁμογενῶν, κοινῆς ἀγαλλιάσεως σύνθημα ».

Τὴν δὲ 12 Νοεμβρίου ἔγραφεν ὁ ναύαρχος Κούτσης πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τὰ ἑξῆς· « Φθασάντων ἡμῶν εἰς τὰ ἐδῶ, μέγας φόβος ἐκυρίευσεν τοὺς πολιωρκημένους Τούρκους τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὰ φρούρια Η. Πάτρας καὶ Ναυπάκτου· μανθάνων ὁ Ὁμέρ-πασσᾶς τὸν ἐδῶ ἐρχομὸν τοῦ στόλου μας, ἅμα διελύθη τὸ στρατόπεδόν του καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Κάρελι διὰ Πρέβεζαν καὶ Ἄρταν· τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐχθρῶν, ἄλλα μὲν στέκονται εἰς τὰς ἰδίας θέσεις, ἄλλα δὲ θέλει διορισθοῦν ἀπὸ τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Δυτικῆς χέρσου Ἑλλάδος διὰ ποῖον μέρος νὰ ἐκστρατεύσουν· ἡμεῖς ἐπαγρυπνοῦμεν εἰς τὸ χρέος μας διὰ τοῦ στενοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ αὐτοῦ κόλπου, καὶ δὲν ἀφήνομεν οὔτε μικρὸν, οὔτε μεγάλον ν' ἀπεράσῃ διὰ τὰ φρούρια· ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ στενευθῶσι ἀπὸ τὰ τῆς

» ζωοτροφίας των, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχουν τόσα ζιὰ πολὺν
» καιρόν »

Ὁ ἀρμοστής τῶν Ἰονίων νήσων, οὐ μόνον δὲν ἡργο-
πόρησε ν' ἀναγνωρίσῃ διὰ προκηρύξεώς του (α) πρὸς τοὺς
ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν Ἰονίους, τοὺς ἀποκλεισ-
μοὺς τούτους ὡς νομίμους, ἀλλὰ καὶ πολλὰκις συνεν-
νοήθη μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ῥηθείσης πολεμικῆς μοίρας,
παραδοὺς μάλιστα πρὸς αὐτὸν καὶ τὰς πρὸ καιροῦ κρα-

(α) Ἴδου ἡ περίεργος προκήρυξις τῆς Βουλῆς τῶν Ἰονίων νή-
σων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Ἀρμοστοῦ.

« Ἐκ μέρους τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος τοῦ Προέδρου, καὶ τῶν
ἐκλαμπροτάτων Βουλευτῶν τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἰονικῶν
νήσων κτλ.

Ἡ Α. Υ. ὁ Λόρδ μέγας Ἀρμοστής μὲ τὸ νὰ παρέλαβε μίαν
γνωστοποίησιν ἐκ μέρους τῶν ὑποκειμένων ὁποῦ ἐνεργοῦν τὰ κα-
θήκοντα τῆς Διοικήτεως εἰς τὴν Ἑλλάδα, διαλαμβάνουσιν ὅτι διὰ
προσταγῆς τῶν εἰρημένων ἐσυστήθη μία ἀπόκλεισις, ἥτοι θαλάσ-
σιος πολιορκία, ἐμπροσθεν τῶν λιμένων τῆς Πάτρας καὶ Ναυπά-
κτου ἀπὸ μίαν ναυτικὴν δύναμιν, συνισταμένην ἀπὸ πλοῖα τακτι-
κὰ ἐπὶ τούτῳ διωρισμένα, κατὰ τοὺς Νόμους τῶν ἐθνῶν, διὰ
τοῦτο δίδεται προσταγὴ διὰ τῆς παρούσης, ὅτι ὅλα τὰ πλοῖα ἢ
βάρκες ὁποιοῦδήποτε εἶδους ἢ μεγέθους, καὶ σκεπασμένα ἀπὸ
Ἰονικὴν σημαίαν, πρέπει νὰ σεβασθῶσι τὴν εἰρημένην ἀπόκλει-
σιν μὲ τὸν πλέον αὐστηρὸν καὶ ἀκριβῆ τρόπον.

Ἡ παροῦσα θὰ τυπωθῇ καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας τὴν ἀπλο-
ελληνικὴν καὶ Ἰταλικὴν, θὰ δημοσιευθῇ καὶ καρφωθῇ πρὸς γενι-
κὴν εἰδοποίησιν.

Κορφοὶ 17 Νοεμβρίου 1824.

Ἐξ ἐπιταγῆς τῆς Βουλῆς,

Προσόνβης.

τουμένας ἐν Κερκύρα δύο Σπετσιωτικὰς βρικογολέπτας τοῦ Σπυρίδωνος Ἀντωνίου καὶ Κυριάκου Ἀνδρούτσου· οὐχ ἦττον δὲ ἀνεγνώρισαν τὸν ἀποκλεισμόν τοῦτον καὶ ἡ Αὐστρία, καὶ ἡ Γαλλία, τῆς ὁποίας ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεταβληθεῖσα ἤδη πολιτικῇ, ὑπεχρέωσε τέλος τοὺς ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου Πελάγους Ἕλληνας τοῦ δυτικοῦ δόγματος, νὰ μὴ δυστροπῶσι πλέον εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐθνικῶν φόρων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ ναυτικὴ αὕτη μοῖρα συντελέσασα τὰ μέγιστα εἰς τὸν στενὸν ἀποκλεισμόν τῶν μνησθέντων φρουρίων καὶ εἰς τὴν ἐμπόδισιν μεταβάσεως ἐχθρικῶν στρατευμάτων ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, μετὰ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς διαμονὴν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια, ὡς διαλυθείσης τῆς κατὰ γῆν πολιορκίας τῶν Πατρῶν, ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν, ἔμεινε δ' ἐκεῖσε μόνος ὁ ἀρχηγὸς τῆς μοίρας μεθ' ἑνὸς ἄλλου πλοίου ὑπὸ τὸν Νικόλαον Δ. Γουδῆν, μέχρι τέλους τοῦ ἔτους τούτου σχεδόν, ὁπόταν ἄλλη τις μοῖρα ἐκ τεσσάρων Σπετσιωτικῶν πάλιν πολεμικῶν πλοίων (α) ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νικολάου Μυλωνᾶ Σπετσιώτου ἀπεστάλη εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Μεσολογγίου, περὶ ἧς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

Ἀλλ' ἡ ἡμέρα τῆς 29 Ὀκτωβρίου ε. ε. ἦτο ἡμέρα ἀποφράς διὰ τε τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν ἰδίως καὶ δι' ὅλον γενικῶς τὸ ἔθνος, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπαυσεν

(α) Ὑπὸ τοῦς Νικ. Μυλωνᾶν μοίραρχον, Νικ. Ἀδριανοῦ, Πέτρον Δ. Γουδῆν καὶ Ἰωάννην Παντελῆ.

ἐν Ναυπλίῳ τοῦ ζῆν ὁ ἀοιδίμος Παναγιώτης Μπότασης, ὁ καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος κατὰ τὴν προλαβοῦσαν καὶ τὴν ἐνεστῶσαν Γ' κυβερνητικὴν περίοδον.

Μέγα πένθος διεχύθη ἐν τε τῇ πρωτευούσῃ, ἐν τῇ ἰδιαιτέρα πατρίδι τοῦ τελευτήσαντος ταῖς Σπέτσαις καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐκτιμῶσαν τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἀνδρός, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις αὐθημερὸν διέταξε τάδε·

« Ἐπειδὴ ὁ ἐκλαμπρότατος Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σώματος, ὁ ἐνάρετος καὶ εἰλικρινέστατος πατριώτης Κ. Παναγιώτης Μπότασης, πληρώσας τὸ κοινὸν χρέος κατέλιπε πένθος ὅχι ὀλίγον εἰς τὸ ἔθνος,

Δ ι α τ ά τ τ ε ι

» Α'. Ἡ ἡμέρα τῆς κηδείας του λογίζεται ἡμέρα πένθους, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται κατ' αὐτὴν πᾶν εἶδος μερικῆς καὶ δημοσίας χαρᾶς.

» Β'. Θέλει τελεσθῇ κηδεία ἀνάλογος εἰς τὸν λαμπρὸν βαθμὸν τοῦ ἀοιδίου τούτου πατριώτου, μὴ ὅλας τὰς ἐκκλησιαστικὰς, πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς τιμὰς.

» Γ'. Ἡ αὐτὴ τελετὴ θέλει τελεσθῇ καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν.

» Δ'. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος θέλει διαπενθήσῃ ἡμέραν ὁλόκληρον, καὶ θέλει ῥίψῃ σαράντα τρία κανόνια, ἰσάριθμα μὲ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ μακαρίτου.

» Ε'. Ὅλα τὰ ἐργαστήρια καὶ αὐτὰ τὰ ὑπουργεῖα θέλουν εἶσθαι κλεισμένα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

» Σ'. Ἐκαστος τῶν ὑπουργῶν νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸν κλάδον του.

» Ζ'. Ὁ γενικός Γραμματεὺς νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παροῦσαν διαταγὴν (α).

Ναύπλιον 29 Ὀκτωβρίου 1824.

Ὁ ἐπιτροπικῶς Ἀσιμάκης Φωτίλλας
Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης
Ἰωάννης Κωλέτης

ὁ προσ. Γεν. Γραμμ. Π. Ρόδιος.

(α) Ἡ ἐφημ. Ὑδρας, Φίλ. τοῦ Νόμου ἀρ. 67 προσθέτει καὶ τὰ ἑξῆς:

» Αὐτὰ δὲ ταῦτα ἐξετελέσθησαν, ἐπειδὴ ἐκ πρώτης ἄρχισαν
» νὰ φαίνονται καθ' ὅλην τὴν πόλιν τοῦ πένθους τὰ σύμβολα·
» πενθίμως ἐσήμαινον οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν, πενθίμως ἐβά-
» λιζον τὰ κανονοστάσια, πένθιμον σημαίαν ὑψωσαν καὶ τὰ εἰς
» τὸν λιμένα εὐρεθέντα πλοῖα· ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ῥητὴ ὥρα τῆς
» κηδείας, ἡ ἕκτη τῆς ἡμέρας, ὅλοι οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ ὑπουργοὶ
» τῆς Διοικήσεως μετὰ τῶν ἐνδημούντων Ἀρχιερέων καὶ παντὸς
» τοῦ Ἱερατείου, οἱ μὲν πενθηφοροῦντες, οἱ δὲ ἐνδεδυμένοι τὴν
» ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἐξέφερον τὸ λείψανον τοῦ μακαρίτου ἀπὸ
» τοῦ Ἐκτελεστήριον εἰς τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου,
» ὅπου μετὰ τὰς νεκρωσίμους λιτὰς, ἐξεφώνησε λόγον ἐπιτάφιον
» ὁ Κ. Νικηφόρος Παμπούκης· ἐκεῖθεν δὲ ἄραντες τὸν νεκρὸν ἐπ'
» ὤμων, ἄνδρες ἐκ τῶν εὐπατριδῶν τῆς νήσου Σπετσῶν, ἐκόμι-
» ζον εἰς τὸν τάφον· οἱ στρατιῶται τοῦ στρατηγοῦ Χατσοῦ Χρή-
» στου καὶ οἱ τοῦ στρατηγοῦ καὶ φρουράρχου Φωτομάρα ἐπρο-
» πορεύοντο, μετὰ τούτους ἠκολούθει τὸ τακτικὸν σύνταγμα
» ὅλον, ἔχον πρὸ αὐτοῦ συρόμενα δύο ἀμαξωτὰ κανόνια, περι-
» στοιχούμενα ἀπὸ τοὺς πυροβολιστάς, καὶ πρὸ τῶν κανονίων
» ἡγεῖτο ἡ στρατιωτικὴ μουσική. Τούτους διεδέχετο τὸ Ἱερα-
» τεῖον καὶ τὰ σεβαστὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, τούτους δὲ πάλιν

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, αἱ μὲν Σπέτσαι ἐστερήθησαν τοῦ πλέον γενναίου καὶ μεγαλεπηβόλου πολίτου των, τὸ δὲ ἔθνος, ἐνὸς τῶν πλέων φιλοπατρίδων καὶ ἀφιλοκερδῶν τέκνων του.

» αὐτὸ τὸ λείψανον. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐτε'εῖτο ὁ ἐνταφια-
 » σμός, τὰ ῥηθέντα στρατιωτικὰ σώματα, ἔβριψαν τρεῖς τὰ του-
 » φέκιά των, συντροφευμένα εἰς κάθε βολὴν μὲ ἑπτὰ βολὰς κα-
 » νονίων ἀπὸ τὰ κανονοστάσια. Ὅλος ὁ λαὸς τῆς πόλεως παρευ-
 » ρέθη εἰς τὴν ἐκφορὰν, καὶ ἀφοῦ παρέδωκαν εἰς τοὺς κόλπους
 » τῆς Πατρίδος γῆς τὸ λείψανον τοῦ ἀγαθοῦ πατριώτου, ἕκαστος
 » ἐπιλέγων, « Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἀξιωμακάριστε καὶ ἀείμνη-
 » στε Πατριῶτα » ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ δὲ ἐφημερίς Μεσολογγίου, τὰ Ἑλλην. Χρονικὰ ἔγραφε τὰ
 ἐξῆς· « Κρότοι πολλοὶ καὶ συνεχεῖς κανονίων ἠκούσθησαν σήμε-
 » ρον τὸ πρωῒ ἐδῶ ἀπὸ τὰ εἰς ἀποκλεισμόν τῶν Πατρῶν διω-
 » ρισμένα Σπετσιοτικὰ καράβια· οὗτοι ἦσαν τὸ πένθιμον σημεῖον
 » τῆς ἀποδιώσεως τοῦ Κ. Παναγιώτου Μπότση, ἀντιπροέδρου
 » τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, συμβάσης κατὰ τὴν 30 τοῦ παρελθόντος
 » μηνὸς ἐν Νευπλῳ' Ἱερηνεῖ δικαίως ἡ Πατρίς στερηθεῖσα ἓνα
 » ἐκ τῶν ἀρίστων καὶ φιλτάτων τῆς υἱῶν· ἡ ἀγάπη, ἡ τιμὴ καὶ
 » ἡ ὑπόληψις τῶν συμπολιτῶν του ζῶντος μὲν ἔτι ἦσαν ὁ καλ-
 » λήτερος στολισμὸς καὶ ὁ βεβαιοτέρος πλοῦτός του, ἀποθανόν-
 » τος δὲ ἤδη ὁ πλέον ἐνδοξος τάφος καὶ λαμπροτέρα προπομπή.
 » Εἶθε ἡ εἰλικρίνεια τῆς ψυχῆς του, ἡ ἀφέλεια τῶν ἡθῶν του καὶ
 » ὁ ἀνυπόκριτος πατριωτισμὸς του νὰ ᾔηται διὰ παντὸς ἐμπνευ-
 » σμένα εἰς ὅλους ἐκείνους, ὅσοι συμμερίζονται τὰ εὐγενῆ αἰσθή-
 » ματα τοῦ μακαρίτου.

» Ἡ καλλιτέρα εὐγνωμοσύνη καὶ θυσία, ἥτις ἐμπορεῖ νὰ προσ-
 » φερθῇ εἰς μνημόσυνόν του θέλει εἶσθαι τὸ νὰ μὴ δώσῃ ἡ νέα
 » ἐκλογὴ πρὸς ἀντικατάστασίν του ἀφορμὴν νέων σκανδάλων καὶ
 » σπουδαρχιῶν ». (Ἑλλην. Χρονικὰ ἀρ. 93 1824).

Χάριν δὲ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν πολιτικῶς κατεῖχεν ἡ νῆσος τῶν Σπετσῶν, καὶ τῶν σπανίων ἀρετῶν τοῦ ἀποβιώσαντος, τὸ ἔθνος διὰ τῶν παραστατῶν αὐτοῦ, ἐξελέξατο ἀμέσως ἀντιπρόεδρον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, τὸν πρεσβύτερον ἀδελφὸν τοῦ ἀποθανόντος, τὸν Γκίκαν Μπόταση, ἄνδρα φιλοπάτριδα καὶ πλούσιον, πολὺ μειονεκτοῦντα ὁμῶς κατὰ τὰ προτερήματα, τοῦ Παναγιώτου Μπόταση.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦλθεν ἐκ Ῥωσσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἰωάννης Βαρβάκης, γέννημα τῆς νήσου Ψαρῶν, ἀλλ' εἰς Ῥωσσίαν βιώσας ἅπαντα σχεδὸν τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ βαθύπλουτος γενόμενος ἐξ ἐμπορικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων.

Ὁ φιλόπατρις οὗτος ἀνὴρ, εὐεργετήσας καὶ πρότερον τὴν μερικὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰ Ψαρὰ πρὸ τῆς καταστροφῆς αὐτῶν, ἔτρεφε ζῆλον μέγαν ὅπως εὐεργετήσῃ διὰ τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ ὅλον τὸ ἔθνος. Ἐπρότεινεν ὅθεν εἰς τὸ Βουλευτικὸν σῶμα δι' ἀναφορᾶς του, περὶ συστάσεως ἑνὸς κεντρικοῦ ἐθνικοῦ Σχολείου εἰς Ἀργος, συντηρηθησομένου ἀπὸ τῶν τόκων τριακοσίων χιλιάδων ῥωσικῶν ρουβλίων, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος ἤθελε παρακαταθέσει εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον τῆς Μόσχας. Ἀφοῦ δ' ἐπομένως εἰς μάτην ἐπροσπάθησεν ὡς φρόνιμος ἀνὴρ καὶ ὡς καλὸς πατριώτης νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα μέρη τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ νὰ διανύσῃ ἡσύχως τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του· ἀλλὰ μόλις φθάσας εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς νήσου ἐκείνης, ἡσθένησε καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπεβίωσεν, ἀφήσας μνήμην ἐναρέτου καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρός (α).

(α) Σύντομος βιογραφία τοῦ Ἰω. Βαρβάκη ὑπάρχει ἐν τῷ ἀρ. 98, τῆς ἐφημερ. Ἑλλην. Χρονικῆς.

Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου προσδιορισθέντων ὀκτὼ Σπετσιωτικῶν πλοίων ὑπὸ τὸν ναύαρχον (α) Ἰωάννην Χρ. Κούτσην, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐλαλήσαμεν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μὴ θέλουσα ποσῶς νὰ διακοπῇ ὁ κατὰ θάλασσαν ἀποκλεισμός τῶν φρουρίων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ παράδοσις ταχέως ἠλπίζετο ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως τροφῶν, ἐξ ἧς ἔπασχον οἱ ἐν αὐτοῖς Ὀθωμανοὶ, διέταξε τὴν ταχεῖαν ἐκπλευσιν ἄλλων τεσσάρων Σπετσιωτικῶν πολεμικῶν πλοίων ὑπὸ τὸν μοίραρχον Νικόλαον Π. Μυλωνᾶν ὡς πρὸ ὀλίγου εἴπομεν.

Ἡ ὀλιγάριθμος μὲν ἀλλ' ἱκανὴ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ναυτικὴ αὕτη μοῖρα, ἔφθασεν εἰς Μεσολόγγιον τὴν 29 τοῦ Δεκεμβρίου, ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῆς Ν. Μυλωνᾶς αὐθημερόν ἐξέδoto τὴν ἐξῆς προκήρυξιν (β).

Πρὸς τοὺς Κ. Κ. Ἐπάρχους, Ἀστυνόμους καὶ Λιμενάρχας τῶν παραλίων τοῦ Κορινθ. κόλπου

» Ἐπειδὴ καὶ ἔφθασεν ἐνταῦθα ἡ διορισθεῖσα παρὰ τῆς
» Σ. Διοικήσεως ἑλληνικὴ θαλάσσιος μοῖρα διὰ τὸν ἀπο-
» κλεισμόν τῶν Πατρῶν, θέλετε ἰδεάσει ὅλα τὰ αὐτόσε
» εὐρισκόμενα μὲ ξένας σημαίας πλοῖα, ὅτι εἰς διορίαν εἰ-
» κοσιμιᾶς ἡμέρας ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέλθουν τοῦ κόλ-
» που· μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τῆς ἀνωθεν προθεσμίας,
» δὲν θέλει συγχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ ἔξοδος.

» Ὅσα πλοῖα εἶναι μὲ διαταγὴν τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ

(α) Οὗτος ὁ βαθμὸς ἐδόθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς μοίρας ἐκείνης κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα δημόσια ἔγγραφα.

(β) Ἑλλην. Χρον. ἀρ. 106.

» φορτώσουν λάδι, ἢ ἄλλο πρᾶγμα, ἔχουν μὲν τὴν ἄδειαν
 » νὰ ἐξέλθουν καὶ μετὰ τὴν διορίαν, ἀλλὰ πρέπει πάν-
 » τοτε νὰ ἔχουν ἀποδεικτικόν, ὅτι τωόντι ἔχουν τὴν ἄδειαν
 » παρὰ τῆς Διοικήσεως.

» Τὸ παρὸν ἐπειδὴ εἶναι κοινόν, νὰ γνωστοποιηθῇ πρὸς
 « ἅπαντας τοὺς ἀστυνόμους καὶ λιμενάρχας διὰ νὰ γίνη
 » ἡ ἐκτέλεσίς του.

» Τῇ 29 Δεκεμβρίου 1824.

N. Μυλωνᾶς.

Τὰ ἐλληνικὰ ταῦτα πλοῖα, διαμείναντα ἐν τῷ Κοριν-
 θιακῷ κόλπῳ τρεῖς περίπου μῆνας, συνετέλεσαν εἰς τὸν
 ἀποκλεισμόν τῶν φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου, ὅσον
 τὸ ἐπ' αὐτοῖς (α), ἑωσοῦ, διαλυθείσης τῆς κατὰ ξηρὰν πο-

(α) Τὰ Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 14, σελ. 19, 1825 λέγουσιν· «Εἰς
 » τὰς 8 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐφάνη εἰς τὰ νερὰ τοῦ Μεσολογγίου
 » μία Γαλλικὴ κορβέτα (ὀνόματι la Victorieuse, διοικουμένη
 » ἀπὸ τὸν K. Lemoine) 22 κανονίων, ἡ ὁποία καὶ ἄραξεν αὐ-
 » τόθι τὴν ἰδίαν ἡμέραν· ὁ ναύαρχος τῆς ἐλληνικ. ναυτικῆς μοί-
 » ρας τῆς διωρισμένης εἰς ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθ. κόλπου K.
 » N. Μυλωνᾶς, ἔστειλε τὴν ἐπαύριον τὸν τοποτηρητήν του διὰ
 » νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν διοικητὴν τῆς εἰρημένης κορβέτας, καὶ νὰ
 » τῷ φανερώσῃ ἐνταύτῳ, μετὰ τῶν ἄλλων, τὰς ὁποίας ἔχει
 » πρὸς τῆς Σεβ. Ἑλλην. Διοικήσεως διαταγὰς τοῦ νὰ μὴν ἀφήσῃ
 » κανὲν ὑπὸ ὁποιανδήποτε σημαίαν πλοῖον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν
 » Κορινθ. κόλπον· ὁ διοικητὴς Γάλλος, μὴ εὐχαριστηθεὶς εἰς μόνην
 » τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ τοποτηρητοῦ Ἑλλήνου, ἐζήτησε μίαν προ-
 » σωπικὴν συνέντευξιν μετὰ τοῦ ναυάρχου αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἀπ-
 » ῆλθε συνωδευμένος ἀπὸ ἑνα καπετάνιον τῆς αὐτῆς ἐλλην. μοί-
 » ρας, Νικόλαον Ἀδρικνουῦ. Καὶ τοὺς δύο παρουσιασθέντας τοὺς
 » ἐδέχθη μὲ μεγάλην φιλοφροσύνην ὁ διοικητὴς τῆς κορβέτας,

λιορχίας αὐτῶν, ἥτις εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τοὺς Ἀνδρέαν Ζαίμην καὶ Ἀνδρέαν Λόντον, καὶ μὴ πραγματοποιηθείσης τῆς κατὰ τῶν Πατρῶν ἐκστρατείας τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γ. Κουντουριώτου, διὰ τε πολλοὺς ἄλλους λόγους καὶ διὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἀπόβασιν τοῦ Ἰβραίμης καὶ τῶν Ἀραβικῶν αὐτοῦ στρατευμάτων εἰς Μεθώνην τῆς Πελοποννήσου, ἠναγκάσθησαν καὶ αὐτὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, κατὰ τὰ μέσα Μαρτίου τοῦ ἐπομένου ἔτους, ὁπότεν στολίσκος πολὺ δυνατώτερος τοῦ Ἰβραίμης, συγκείμενος ἐκ τριῶν φεργατῶν, τριῶν κορβετῶν καὶ τριῶν βρικιών, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ δεκατριῶν ἄλλων φορτηγῶν πλοίων (α), φθάσας εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διέλυσε τὸν ἀποκλεισμόν καὶ ἐφωδίασε τὰ φρούρια παντὸς ἀναγκαίου.

Εἰς τοιαύτην εὐρίσκοντο κατάστασιν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους τούτου ἐγένετο ἐν Πιερουπόλει μεταξὺ τῶν πέντε μεγάλων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας συν-

» προσκαλῶν αὐτοὺς καὶ εἰς μίαν τράπεζαν λαμπράν, ἐπίτηδες
 » ἡτοιμασμένην, τῆς ὁποίας ὅμως οἱ ἡμέτεροι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ
 » λάθουν μέρος, διότι ἦτον ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς τεσσαρακοστῆς
 » καθ' ἡμᾶς. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐρωτηθεὶς ὁ ναύαρχός μας, ἂν
 » ἀπὸ μέρους τοῦ ἦτο σταλμένος ὁ κατὰ πρῶτον ἐπισκεφθεὶς αὐ-
 » τὸν, καὶ ἂν τῶντι ἦναι ἐμποδισμένος τοῦ νὰ εἰσέλθῃ εἰς Πά-
 » τρας, ὅπου κυρίως διευθύνετο, ἐρχόμενος ἀπὸ Σμύρνην, ἀπεκρί-
 » θη, ναί, καὶ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ διχφορετικὰ παρὰ νὰ τὸν
 » ἐμποδίσῃ, διότι ἄλλως ἀντιθαίνει εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοική-
 » σεώς του. Εἰς τοῦτο ἐπάνω ἐζητήσεν ὁ Γάλλος μίαν ἑγγραφον
 » ἀπόδειξιν. »

(α) Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 22, σελ. 31.

διάλεξις περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἐν ᾗ ἡ Ῥωσία, πρὸς κατάπαυσιν τῆς μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλληνικῶν αἵματοχυσίας, προέτεινε τὴν διαίρεσιν τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος εἰς τρεῖς Ἡγεμονείας, τὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, τὴν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν τῆς Πελοποννήσου· αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νὰ διοικῶνται ὑπὸ Δημογεροντιῶν, ἅπασαι ὁμῶς καὶ Ἡγεμονεῖται καὶ Νῆσοι νὰ ᾔναι φόρου ὑποτελεῖς εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἀλλὰ μὴ συναινέσας εἰς ταῦτα τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν πρέπει αἱ Δυνάμεις νὰ ἐπέμβωσι πρὶν ἢ προσκληθῶσιν ἀπὸ τὰ διαμαχόμενα μέρη (α), ἐματαιώθη τὸ σχέδιον τοῦτο.

(α) Περὶ τούτου ὁ φιλέλλην πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας αἰνιγμαστος Γ. Κάνιγγ, ἔγραφε τὰ ἑξῆς·

Personalmente non potrei esser che amicissimo al successo della Causa Grecca, e come Ministro farei ogni sforzo perche le potenze Alleate, non si mischiassero della contesa dei Grecci, anche sarei disposto à riconoscere la loro indipendenza quando eglino saranno non tanto liberati dai Turqui, ma l' intera loro organizzazione dasse qualche ferma garanzia di stabilità e d' ordine permanente. Ἰστ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τόμ. Β', σελ. 236.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ Ε'. ΕΤΟΥΣ.

Ἐμφύλιος πόλεμος — Ἡ Ἑλλην. Κυβέρν. — Οἱ φυλακισθέντες — Ὁ αἰγυπτιακ. στόλος εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ ἀπόβασις στρατοῦ εἰς Μεθώρην — Οἱ πολιορκηταὶ Ἑλληνες ἀποχωροῦσιν — Ἀπόβασις νέου στρατοῦ, καὶ ἀποστολὴ ἐχθρικῆς ναυτικῆς μοίρας εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον — Ἐκπλοὺς ἑλληνικ. στολίδου — Ὁ Ἰβραΐμης κατὰ τοῦ Νεοκάστρου — Τρία Σπετσ. πλοῖα εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου — Καὶ ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδὸς αὐτόθι — Ὁ Μιαούλης περὶ τὸν Μαλέαν — Τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη συγκρουσθὲν ἐβυθίσθη — Ὁ Μιαούλης εἰς Νεόκαστρον συνοδεύει καὶ τὴν Σπετσιωτ. γολέταν Ἀνδρομάχην — Σχηματισμὸς β' ἑλληνικῆς ναυτ. μοίρας — Συμφωνία μεταξὺ τῶν τριῶν ἀρχηγῶν τῆς μοίρας — Ἦτα Ἑλλήνων ἔξωθεν τοῦ Νεοκάστρου καὶ αἰχμαλωσία Π. Ζαφειροπούλου — Ἡ Α' ἑλλην. μοῖρα εἰς Σοῦδαν, καὶ βύθισις ἐνὸς ἐχθρικοῦ βρικίου — Μόνον ἐκ θαλάσσης ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας — Σχηματισμὸς καὶ Γ' ναυτικ. μοίρας — Πάλιν ὁ αἰγυπτ. στόλος πλέει εἰς τὰ Μεσσην. παράλια — Ματαία πυρπόλησις τριῶν πυρπολικῶν — Σπετσ. μοῖρα — Μοῖρα ἐχθρικὴ εἰς Μεθώρην — Ἀψιμαχίαι — Διασκορπίζει τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα ὁ Ἰβραΐμης — Στενῶς πολιορκεῖ τὸ Νεόκαστρον — Ἀμύνη τῶν ἐν αὐτῷ = Ὁ Ἰβραΐμης ἀποφασίζει τὴν κυρίενσιν τῆς νήσου Σφακτηρίας — Εἵσοδος ἐχθρικοῦ στόλου ἐντὸς τοῦ λιμένος — Ἀπόβασις ἐχθρῶν ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας — Τροπὴ τῶν Ἑλλήνων — Πολλοὶ διασώζονται διὰ τῶν λέμβων — Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς καὶ Σάντα Ρόζας πίπτουσιν —

Ἐπίσης καὶ ὁ Τσαμαδὸς — Οἱ ναυτικοὶ Ἕλληνες διασχίζουσι τὸν ἐχθρικὸν στόλον — Ὁ Θεόφ. Μουλᾶς — Οἱ Γεώργ. καὶ Ἀντ. Ὁρλάνδοι — Τὸ πλοῖον ὁ Ἄρης τοῦ Ἀναστ. Τσαμαδοῦ — Ὁ Γ. Κουντουρ. εἰς Ναύπλιον — Προσβολὴ Ἰβραΐμη κατὰ Παλαιοκάστρου — Ἀπόπειρα καὶ ἀποτυχία ἐξόδου τῶν ἐν αὐτῷ — Παράδοσις αὐτῶν διὰ συνθηκῶν — Σκέψις περὶ πρακτέου τοῦ ἑλλήν. στόλου — Ἡ ὑδραϊκὴ μοῖρα διενθύνεται εἰς Καλάμας — Ἡ Σπετσωτικὴ μένει εἰς τὴν θέσιν της — Συνάντησις Μικούλη μετὰ πυρπολικῶν — Διανοεῖται νὰ προσβάλλῃ τὰ ἐν Μεθώνῃ ἐχθρικὰ πλοῖα — Ὁ Ἰω. Τσοῦπας μεθ' ἐνὸς πυρπολητοῦ κατ' αὐτῶν — Ἐπιστρέφει τὸ πυρπολικὸν καὶ ὀπισθοδρομεῖ ὁ Τσοῦπας — Ἀπομάκρυνσις Τσοῦπα — Νέα ἐπίθεσις καὶ πυρπόλησις τῶν ἐχθρικῶν πλοίων — Τρικυμία — Ἐνωσις ἀλγερινικοῦ στολίσκου μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ — Παράδοσις Νεοκάστρου διὰ συνθηκῶν — Περὶ ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων — Ὁ Ἀχιούρης — Ὁ Ἀνδρ. Λεμπέσης κατὰ πειρατῶν — Συνεννόησις τῆς Κυβερνήσεως περὶ ἀμνηστείας — Διακήρυξις ἀμνηστείας — Ἐξοδος Βυζαντινοῦ στόλου — Σκοποὶ αὐτοῦ — Ὁ Ἰω. Α. Κυριακὸς καὶ ἀπόφασις περὶ ναυμαχίας — Ναυμαχία Καφηρέως — Πυρπόλησις δικρότου, νίκη Ἑλλήνων καὶ φυγὴ Τοπάλη εἰς Σοῦδαν — Καὶ ὁ αἰγυπτ. στόλος εἰς Σοῦδαν — Ἡ Α' ἑλλήν. μοῖρα εἰς Βοιάς — Προσκαλεῖται εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ναυτ. νήσων — Μανθάνει τὴν κατὰ τὸν Καφηρέα νίκην — Ἐνωσις τῆς Α' καὶ Β' μοίρας — Ὁ Ἀντ. Μπάμπας εἰς Μεσολόγγ. φέρων τροφὰς — Καταπολεμεῖ 4 ἐχθρικὰ πλοῖα — Καὶ πάλιν νικᾷ αὐτὰ ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου — Νέα ναυμαχικὴ μοῖρα εἰς Μεσολόγγιον — Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐξῶθεν τῆς Σούδας — Συμπλοκὴ μὲ μέρος ἐχθρ. πλοίων — Ὁ πυρπολητὴς Γ. Πολίτης — Ὁ ἑλληνικ. στόλος εἰς Σαντορίνην καὶ Βά-

τικα — Ἀπώλεια τοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Κανάρη — Ἀπροσ-
 δόκητος πυρπόλησις τοῦ πλοίου τοῦ Ἀλεξ. Κριεζῆ —
 Οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι διενθυνόμενοι εἰς Νεόκαστρον — Ὁ
 ἐλληνικὸς κατ' αὐτοῦ — Ναυμαχία καὶ ἀπώλεια πυρπολι-
 κῶν ἄνευ ἀποτελέσματος — Ἀποδύρεται ὁ ἐλληνικὸς στό-
 λος — Μένει μικρά τις μοῖρα — Οἱ Τοῦρκοι Εὐβοίας κατὰ
 Τριζέρων καὶ Βόλον — Οἱ κάτοικοι τῶν βορείων Σπο-
 ράδων — Περιγραφὴ Μεσολογγίου — Ὁ Ῥεσδίτης πο-
 λιορκῶν τὸ Μεσολόγγιον — Ἐχθρικὴ μοῖρα εἰς Μεσο-
 λόγγιον — Ὑποχώρησις τῆς μικρᾶς ἐλληνικῆς μοῖρας —
 Κανονοφόροι ἐντὸς τῆς λίμνης — Ὁ Ἰωάννης Β. Κυ-
 ριακοῦ — Ὁ Ἀνάργυρ. Λεμπέσης καὶ ὁ Παναγιώτας —
 Νέος ἔκπλους ἐλληνικ. πλοίων — Συνάντησις τῶν δύο
 στόλων — Ναυμαχία καὶ πυρπόλησις δύο ἐχθρ. πλοίων —
 Ὁ ἐχθρικὸς στόλος κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ — Ὑποχώρησις
 αὐτοῦ — Ὁ ἐλληνικὸς καταστρέφει τὰς ἐχθρικὰς κανονο-
 φόρους — Ἀπόφαισις ἐπανόδου — Διορίζεται μικρά τις
 μοῖρα — Ὁ Ἐμμ. Ἀντωνιάδης καὶ Α. Καλλέργης εἰς Κρή-
 την — Οἱ Κρηῖτες εἰς τὰ ὄπλα μετὰ τὴν κυρίεισιν τῆς
 Γραμπούσης — Ἐπιχείρησις περὶ ἐμπρήσεως τῶν ἐχθρι-
 κῶν στόλων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ — Ὁ Κανάρης ἐντὸς τοῦ λι-
 μένος — Ἀποτυχία — κινήσεις ἐλληνικοῦ στόλου — Θά-
 νατος τοῦ Ἰωάννου Α. Κυριακοῦ — Ἑλληνικὴ μοῖρα ἐν
 Μεσολογγίῳ — Αὐστριακὴ γολέτα — Εἰδήσεις ἐτοιμασιῶν
 τοῦ Μεχμέτ ἀλλῇ — Οἱ Πρόκριτοι Σπετσῶν καὶ Ὑδρας —
 Ἐκπλους ἐλλήν. πλοίων — Ἐκπλους τῶν ἐχθρικῶν στό-
 λων ἐξ Ἀλεξανδρείας — Ἀποστολὴ στρατοῦ εἰς τὰς νή-
 σους Σπέτσας καὶ Ὑδραν — Ἀφίξις μέρους δανείου εἰς
 Ναύπλιον — Ἡ ὑδραϊκὴ μοῖρα κατὰ τὸ Μεσολόγγιον —
 Ναυμαχίαι — Ἐπάνοδος τῆς ὑδραϊκῆς μοῖρας — Ἡ Σπε-
 τσιωτικὴ μοῖρα ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου — Ὁ Ἀναγν.
 Κυριακός — Ὁ Ἀνάργ. Λεμπέσης, Ἀδρ. Χόντσας καὶ Ἰω.
 Τσούπας — Ἐπάνοδος Σπετσιωτ. μοῖρας — Πολιτικά

ἐνέργειαι — Ἀγγλικὸν καὶ Γαλλικὸν κόμμα — Ὁ Διονύσιος Ῥώμας — Σχέδιον πράξεως ἐπιδήμιον — Αἰτηθεὶς Ἀγγλικῆς προετασίας — Διαμαρτυρήσεις — Ὁ Ῥόσχιλ — Ὁ Δημ. Μιαούλης εἰς Λονδῖνον — Διάταξις περὶ οὐδετερότητος τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας — Ἀπάντησις Κανιγκος — Οἱ Γαλλόφρονες — Ὁ Ἀξιότης εἰς Γαλλίαν — Θάνατος αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου — Ἀνάβασις εἰς τὸν θρόνον Νικολάου — Ὁ Βέλγικτων εἰς Πετρούπολιν — Πρωτόκολλον περὶ Ἑλλάδος — Ὁ Νικόλ Μπότασης εἰς Μασδαλίαν — Ἐρωτήσεις περὶ Ἡγεμόνος κτλ. — Συγκάλεσις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

ΕΤΟΣ Ε΄.

1825.

ΤΟ πέμπτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀρ-
χεται ὑπὸ ἀπαισιωτέρους οἰωνούς· ὁ ἐμφύλιος πόλεμος
ἐπαναλαμβάνεται πάλιν ἅμα οἱ ἐκ τῶν ἐχθρῶν κίνδυνοι
ἀπεσοβήθησαν. Καὶ οἱ μὲν ἀριστοκράται τῆς Πελοποννή-
σου μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνου καὶ τινων ἄλλων ἐπισήμων
στρατιωτικῶν, εὐσχημον πρόφασιν λαβόντες τὴν συγχά-
λεσιν Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, αἵρουσιν ὅπλα κατὰ τῆς Κυ-
βερνήσεως, ὅπως ρίψωσιν αὐτὴν καὶ ἀναλάβωσιν ἐκεῖνοι
τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔθνους, ἐνῷ δὲ ἡ Ἑλλάς
κινδυνεύει τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων, οἱ Προὔχοντες τῆς
Ἑλλάδος συνδουλίζουσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἐρί-
ζουσι περὶ πρωτείων.

Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις, δυνατὴ ἀπέναντι τῶν πολεμίων
αὐτῆς, καὶ τοι χαλαρωθεῖσα οὐκ ὀλίγον ὥς ἐκ τοῦ θανά-
του τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτῆς **Π. Μπότση**, ὥς ἐκ τῆς ἀ-
σθενείας τοῦ προέδρου **Γ. Κουντουριώτου** (ἀναγκασθέντος
νὰ μεταβῇ εἰς Ὑδραν χάριν τῆς υἱείας του), καὶ ὥς ἐκ
τῆς παραιτήσεως τοῦ μέχρι τοῦδε ἐκπληροῦντος ἐπιτρο-
πικῶς χρέη προέδρου **Ἀσιμάκη Φωτίλλα**, τὸν ὅποιον ἡ
Βουλὴ ἀντικατέστησε διὰ τοῦ **Κωνσταντίνου Μαυρομι-
χάλη**, δυνατὴ διὰ τὰς προλαβούσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν
νίκας τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τῶν ναυτικῶν, οἵτινες
ὑπεστήριζον αὐτὴν, δυνατὴ διὰ τὰ ὑπὸ τὴν διαχείρισίν

της δάνεια καὶ τὰ κυβερνητικὰ προνόμια τοῦ διανέμειν βαθμοὺς καὶ ἀξιώματα, κατώρθωσε νὰ καταβάλῃ τοὺς ἐναντίους της, οἵτινες ἐπὶ τέλους ἀπαυδῆσαντες, ἠναγκάσθησαν νὰ προσπέσωσι, ζητοῦντες τὸ ἔλεος αὐτῆς. Εἶναι δὲ ἀληθές, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς Κυβερνήσεως ἦσαν καὶ ἰσχυροὶ καὶ οὐκ ὀλίγοι, καὶ ὅλα τὰ μέσα μετεχειρίσθησαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ των, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει καὶ τῶν λαῶν τὸ σέβας, καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπόληψιν.

Πλὴν εἰς ἣν ἦσαν κατάστασιν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅσον ἀμφίβολον πραγματικῶς καὶ ἂν ἔμενε τὸ ἀποτέλεσμα γενικῆς τινος καὶ πλήρους ἀμνηστείας πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους, αὕτη βεβαίως ἦτο προτιμότερα παρὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣ τὴν φυλάκισιν τοσοῦτων σημαντικῶν ἀνδρῶν τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν ἐν Ὑδρᾷ μονὴν τοῦ Προφήτου Ἑλίου. Διότι διὰ τῆς ἀμνηστείας καὶ τὰ πάθη ἤθελον περιορισθῇ, εἰς ὃν ἔφθασαν βαθμὸν, μὴ παροξυνόμενα ἔτι μᾶλλον, καὶ οἱ ἐν Πελοποννήσῳ μέιναντες ἐλεύθεροι ὁμογενεῖς καὶ φίλοι τῶν φυλακισθέντων δὲν ἤθελον ἐρεθισθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ἐνῶ διὰ τῆς φυλακίσεως τοσοῦτων ἀνδρῶν, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἀναγκαίων, ὡς τοῦ Κολοκοτρώνου, Νικήτα καὶ λοιπῶν, τό τε ἐκχείλισμα τοῦ πάθους καὶ ἡ ἐπισφράγισις τῆς αἰωνίου μὴ συνδιδραχῆς τῶν δυνάμεων διὰ τῆς συμπνοίας των νὰ συντελέσωσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους, ἐτελειῖτο, καὶ τοσοῦτοι ἱκανοὶ βραχίονες ἔμενον ἄχρηστοι εἰς τὰς κρισιμωτάτας ἐκείνας διὰ τὸ ἔθνος περιστάσεις.

Ὁμολογητέον δὲ ὅτι, ὅσον οἱ ἄριστοι τῆς Πελοποννήσου, ἀντιπράττοντες ἐνόπλως κατὰ τῆς Κυβερνήσεως,

ῶθουν τὸ ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ, παρ-
 λύνοντες τὰς δυνάμεις αὐτῆς, ἠθικάς τε καὶ ὕλικάς, το-
 σοῦτον ἐκ διαμέτρου καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐποχῆς ἐκεί-
 νης, εἴτε ἔνεκα ἐξωτερικῶν εἰσηγήσεων, εἴτε ἔνεκα ἐσω-
 τερικῶν ῥαδιουργιῶν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, ἀνθρώπων
 τινῶν ἐποφθαλμιῶντων τὰς πρωτίστας θέσεις, ἔσφαλε τὰ
 μέγιστα, παρασυρθεῖσα οὐκ ὀλίγον εἰς τὰς πράξεις τῆς,
 καὶ πολλοὺς μὲν σημαντικούς ἀνδρας, ὡς τὸν Θ. Κολο-
 κοτρώνην, τοὺς Ἀναγνώστην, Κανέλλον, Δημήτριον καὶ
 Νικόλαον Δελιγιανναίους, τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν, τὸν Θ.
 Γρίβαν, τὸν Μ. Ἀναστασόπουλον, τὸν Μητροπέτροβαν,
 τὸν Γρίζαλην, τὸν Δ. Παπατσώνην, τὸν Α. Κατσαρόν,
 τὸν γέροντα Σισίνην μετὰ τοῦ υἱοῦ του Χρυσάνθου, ἀπέ-
 στειλεν εἰς Ὑδραν τὴν 2 Φεβρουαρ. καὶ ἐφυλάκισεν εἰς
 τὴν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἑλισῶ, τοὺς δὲ Ἀνδρέαν Ζαί-
 μην καὶ Λόντον καὶ τὸν τουρκοφάγον Νικήταν, πανταχό-
 θεν καταδιωκομένους ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τῆς Κυβερ-
 νήσεως καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Ἰωάννου Κωλέττου, μέ-
 λους ὄντος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἠνάγκασε νὰ ζητήσωσιν
 ἄσυλον εἰς τε τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῖς ὀπλαρχη-
 γοῖς, καὶ εἰς τὴν ὑπὸ Ἀγγλικὴν προστασίαν νῆσον Κά-
 λαμον, παρὰ τῷ Ἀγγλῷ διοικητῇ αὐτῆς, ἄλλους δὲ πάλιν
 ἱκανοὺς καὶ ἀξίους περὶ τὰ στρατιωτικά, διαβληθέν-
 τας παρ' αὐτῇ, ἀπέκλεισε τῆς ὑπηρεσίας εἰς περίστασιν,
 καθ' ἣν ὁ μὲν προνοητικὸς Ἰβραήμης, κατασκοπεύων εἰς
 τὰ πρόθυρα τῆς Ἑλλάδος, ἦτον ἑτοιμος νὰ ἐπιπέσῃ κα-
 τ' αὐτῆς αἰφνιδίως μὲ μεγάλας δυνάμεις καὶ μὲ εὐρω-
 παίους ἀξιωματικούς διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ αὐτήν, ἡ δ' Εὐ-
 ρώπη ἀμφοτεριαντεύετο μεταξὺ χριστιανικοῦ καθήκοντος
 καὶ τινῶν ἐσφαλμένων μὲν, ἀλλὰ παραδεδεγμένων ἤδη

γενικῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, ἤτοι μεταξὺ τοῦ ἐὰν ὤφειλε νὰ διασώσῃ ἀπὸ τῆς θηριωδίας τῶν τυράννων ἡρωϊκὸν Χριστιανικὸν λαὸν, χύνοντα ποταμοὺς αἱμάτων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, ἢ ἐὰν ὤφειλε νὰ τὸν καταδικάσῃ ἐναντίον τῶν ἀναλλοιώτων ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς φιλάνθρωπίας, ἐναντίον τῆς γενικῆς ὑπὲρ αὐτοῦ συμπαθείας τῶν λαῶν τῆς, εἰς αἰῶνιον αἵσχος καὶ δουλείαν χάριν πολιτικῶν ἀντιζηλειῶν, ἢ χάριν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας, κατὰ τὴν τότε δὴ δοθεῖσαν ἐρμηνείαν τῆς ἱερᾶς συμμαχίας παρὰ διαβολῆτος τινὸς Γερμανοῦ διπλωμάτου, ἣτις ἄλλο τι πραγματικῶς δὲν εἶνε, εἰμὴ ἡ ὑπὸ εὐφήμους μὲν ἀλλ' ἀπατηλὰς λέξεις ἀληθοῦς παραβίασις τῶν τοῦ ἀνθρώπου δικαίων. Ἀλλ' ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον.

Μόλις παρῆλθεν ὁ Ἰανουάριος μὴν τοῦ 1825, καὶ ἰδοὺ ὁ παραμονεύων ἐν Κρήτῃ αἰγυπτιακὸς στόλος, ὅστις εἶχε φθάσει ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου μετὰ πολλῶν δυνάμεων καὶ ἀποσκευῶν, συγκεείμενος ἐκ πλοίων πεντήκοντα ἕξ διαφόρου μεγέθους, ἐμφανισθεὶς αἰφνης εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ παράλια κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου, ἀπεβίβασεν ἀνενοχλήτως τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ εἰς Μεθώνην περὶ τὰς ἕξ χιλιάδας στρατοῦ, ἕξ ὧν οἱ μὲν πεζοὶ, περὶ δὲ τοὺς τετρακοσίους ἱππεῖς, ὅστις καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἔμπροσθεν τῆς Μεθώνης, στρατηγούντος αὐτοπροσώπως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Ἰβραήμη· ὁ δὲ στόλος, ἀφοῦ ἐφωδίασε μὲ παντὸς εἶδους τροφὰς καὶ πολεμεφόδια τὰ φρούρια Μεθώνης καὶ Κορώνης, ἐπανῆλθεν εἰς Κρήτην.

Τὰ δύο ταῦτα Μεσσηνιακὰ φρούρια, στενῶς πρὸ καιροῦ πολιορκούμενα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἦσαν ἐγγὺς νὰ παραδοθῶσι δι' ἑλλειψιν τροφῶν· ἀλλὰ, παρουσιασθέντος ἤδη τοῦ Ἰβραήμη μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ, οἱ πο-

λιорκηταὶ ὑπεχώρησαν εἰς τὰς ἀνωτέρας καὶ τακτικωτέρας δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἰβραίμης περιέτρεχε τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀκωλύτως· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν πέριξ ἐκείνων, διασκορπισθέντες, οἱ μὲν κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη, ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ διὰ θαλάσσης. Εὐτυχῶς δὲ καὶ ἐν Σπετσιοωτικὸν μύστικον τοῦ Ἀθανασίου Παλαιολοῦκα, διωρισμένου παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ περιπλέῃ τὰ παράλια τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ Σπάρτης (α), εὐρεθὲν ἐκεῖσε κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, πολλὰς κινδυνεύουσας οἰκογενείας διέσωσεν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Αἰγυπτίων, μετακομίζον αὐτὰς εἰς ἄλλα ἀσφαλέστερα μέρη.

Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, παραλαβὼν ἐκ Κρήτης καὶ ἄλλα στρατεύματα ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, πεζοὺς μὲν ἕως ἑπτὰ χιλιάδας, ἵππεῖς δὲ ἕως τετρακοσίους αὖθις, μετέφερε καὶ ἀπεβίβασε καὶ ταῦτα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τῆς Μεθώνης τὴν 5 τοῦ Μαρτίου. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν στρατευμάτων, ἀπέστειλεν ὁ Ἰβραίμης εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, μοῖραν τινα ἐκ τῶν πλοίων του, συγκειμένην ἐκ τριῶν φεργατῶν, δύο κορβετῶν καὶ ἑξ βρικίων πρὸς λύσιν τοῦ θαλασίου ἀποκλεισμοῦ, τὸν ὅποιον διετήρουν τὰ τέσσαρα Σπετσιοωτικὰ πλοῖα τῶν φρουρίων

(α) Περίοδ. Γ. ἀριθ. 697.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.

Πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς νήσου Σπετσῶν.

‘Ο Ἀθανάσιος Μήτρου Παλαιολοῦκα διωρίσθη μὲ τὸ μύστικόν του διὰ νὰ περιπλέῃ τὰ παράλια τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ Σπάρτης μὲ μηνιαῖον μισθόν, καὶ νὰ ἄρχεται ἀφ’ ἧς ἡμέρας ἀναχωρήσει ἀπὸ Σπέτσας. Διὰ τοῦτο προσκαλεῖσθε νὰ εἰδοποιήσητε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο κτλ. » 17 Ἰανουαρ. 1825.

Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου, καὶ πρὸς ἐπισίτισιν αὐτῶν, τὰ ὅποια ἄνευ τῶν ἐν καιρῷ φθασάντων τούτων βοηθημάτων δὲν ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν ἐπὶ πολὺ, καὶ νὰ μὴ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας.

Δυστυχῶς καὶ ἡ ἀπόβασις τῶν στρατευμάτων, καὶ ὁ σιτισμὸς τῶν φρουρίων ἐγένοντο ἀνεμποδίστως, καθότι στόλος Ἑλληνικὸς δὲν ὑπῆρχεν εἰς κίνησιν, καὶ διὰ τὸ αἰφνίδιον τῶν κινήματων τοῦ ἐχθροῦ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, καὶ διότι τὸ ἑλληνικὸν ταμεῖον εἶχε σχεδὸν κενωθῇ ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καὶ διότι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχε ῥίψει ὅλην αὐτῆς τὴν προσοχὴν κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν πολεμίων της, τοὺς ὁποίους καὶ ὠνόμασεν ἀντάρτας (α). Μόλις δὲ πληροφορηθεῖσα τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐξοπλισθῶσι τέσσαρα πλοῖα Ψαριανὰ, ἐξ Σπετσιώτικα (β), καὶ δώδεκα Ὑδραϊκά. Τὰ

(α) Αὐτὰ ἦσαν κυρίως τὰ αἷτια, δι' ἃ ὁ Ἕλληνας στόλος δὲν εἶχεν ἐκπλεῦσαι, οὐχὶ δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπισκευῆς τῶν πλοίων ὡς ὁ Σ. Τρικρούπ. Τ. Γ'. λέγει· διότι τὰ πλοῖα, ἀφ' ἧς μετὰ τὰς τελευταίας ναυμαχίας ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου, εἶχον ἄρκετὸν καιρὸν νὰ ἐπισκευασθῶσι καὶ νὰ κινήσῃσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

(β) Τὰ πλοῖα ταῦτα ἐδιοικοῦντο ἀπὸ τοὺς Θεόδ. Δρίτσαν μοίραρχον, Ἀντών. Ὀρλάνδον, Ἰω. Τσοῦπαν, Ἀντών. Μπάμπαν, Θεόφ. Μουλᾶν, καὶ Θεόδ. Σάντον. — Ἴδε καὶ Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 401. Ἀλλ' ἐσφαλμένως ὁ Ἀντ. Μιαούλης εἰς τὴν Συνοπτ. ἱστορίαν του Τ. Β'. σελ. 7, λέγει ὅτι ἡ Σπετσιωτικὴ αὕτη μοῖρα ἦτο προσδιωρισμένη νὰ διατελῇ ὑπὸ τὸν Μιαούλην, διότι ἡ μοῖρα ἐκεῖνη δὲν ἦτο, εἰμὴ προσθοφυλακὴ τῆς ἄλλης μεγαλητέρας μοίρας τῶν Σπετσῶν ἥτις ἐτοιμαζομένη, ἐξέπλευσεν ὑπὸ τὴν Ναυαρχίαν τοῦ

ἔξ ταῦτα Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἐξέπλευσαν τὴν 27 Φεβρουαρίου, καὶ ἀναγκασθέντα ὑπὸ κακοκαιρίας νὰ προσορμισθῶσιν εἰς Μονεμβασίαν, ἔμαθον ἐκεῖ τὴν ἀπόβασιν τῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων εἰς Μοθώνην, καὶ ἀμέσως ἀπῆραν ἐκεῖθεν διευθυνθέντα πρὸς κατασκόπευσιν τῶν κινήματων τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· διαβαίνοντα δ' ἐκ τῶν Κυθήρων ἀπέστειλαν εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἓν ἐκ τῶν τῆς μοίρας πλοίων διὰ νὰ πληροφορηθῇ τι θετικώτερον περὶ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, περὶ τοῦ ὁποίου ἔμαθον ὅτι τὴν 3 Μαρτίου διέβησαν ἐκ Κυθήρων δώδεκα φεργάται καὶ τεσσαράκοντα βρίκια φέροντα στρατεύματα, καὶ διευθύνοντο πρὸς τὰ Μοθοκόρωνα.

Ἄνευ ἀναβολῆς ἡ μικρὰ μὲν, ἀλλ' ἀτρόμητος αὕτη μοῖρα, ἠκολούθησε τὰ ἔχνη τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, τὸν ὁποῖον καὶ εὗρεν ἀγκυρωμένον εἰς Μεθώνην· ὁ ἐχθρικός στόλος ἰδὼν τὰ παραπλέοντα Ἑλληνικὰ ταῦτα πλοῖα, ἀμέσως ἐτέθη εἰς κίνησιν, αὐτὰ δὲ ὑποχωρήσαντα ἐξ ἀνάγκης εἰς τοσοῦτον ἀνωτέραν δύναμιν, ὑπέστρεψαν μέχρι τοῦ Ταινάρου ἀκρωτηρίου καὶ ἐκεῖ ἀναχωχεύοντα κατεσκόπευον

Νικολάου Σύρμα, ὡς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ ῥηθήσεται· ἐξέπλευσαν δὲ μόνον ἔξ πλοῖα ἐκ Σπετσῶν, διότι ἐκτὸς τῶν ὀκτῶ πλοίων τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ Ὄκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους εἶχον ἀποσταλῇ πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου ὑπὸ τὸν Ἰω. Χρ. Κούτσην, ἦσαν ἤδη εἰς κίνησιν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Δεκεμβρίου ἄλλα 4 Σπετσιωτικὰ πλοῖα ὑπὸ τὸν Νικ. Μυλωνᾶν πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν αὐτῶν φρουρίων. Ἐσφαλμένως δὲ ὁ Ἀντ. Μιούλ. εἰς τὸν Τ. Β'. σελ. 7 ἀναφέρει περὶ τῶν τελευταίων τὴν 5 Μαρτίου, ὅτι μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἐκπλεύσει ἡ μοῖρα αὕτη τῶν 4 πλοίων.

τὸν ἐχθρόν (α)· δύο δὲ πλοῖα ἐκ τῆς μοίρας ταύτης ὑπὸ τὸν Ἄντ. Μπάμπαν καὶ Θεόδ. Δρίτσαν, εὐρεθέντα πλησίον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐκυρίευσαν ἐν τουρκικὸν Μαρτίγον κενόν· τὴν δ' ἐπιούσαν τὰ μὲν ἡμίση ἐκ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἐφάνησαν ὑπ' ἀνέμῳ διευθυνόμενα πρὸς τὴν Κρήτην, τὰ δὲ Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἤλθον καὶ ἀγκύρωσαν εἰς τὸ Γύθειον, ἵνα ἐπισκευάσωσι τὰς ἐκ τῶν τρικυμιῶν ζημίας των.

(α) Ἰδοὺ τί ἔγραφον οἱ τῆς μοίρας ταύτης τὴν 12 Μαρτίου ἐκ Γυθείου (Μαραθονῆσι) πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Ἐρχόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν νὰ σᾶς φανερόνῳμεν ὅτι ἀφοῦ ἐμισεύσαμεν ἐκεῖθεν, ἐπήγαμεν καὶ ἀράξαμεν εἰς τὴν Μομεθασίαν ἐκ τῆς τρικυμίας, καὶ ἐκεῖ ἐμάθαμεν, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος εὐρίσκετο εἰς Λαθονῆσι καὶ Τζερίγον· παρευθὺς ἐμισεύσαμεν καὶ ἐτραβίξαμεν διὰ Τζερίγον καὶ ἐστείλαμεν ἐν πλοῖον εἰς Τζερίγον διὰ νὰ πληροφορηθῇ διὰ ποῦ ἐτραβίξεν, καὶ ἐκεῖ μᾶς εἶπον ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην 3 τρέχοντος εἶχον ἀπεράσει ἀπ' ἐκεῖ 12 φεργάτες καὶ 40 βρίκια, καὶ ἐτραβοῦσαν κατὰ τὰ Μοθοκόρωνα μὲ δέκα χιλιάδες στράτευμα πρὸς ἀπόβασιν· καὶ παρευθὺς ἐκινήσαμεν κατ' αὐτὰ τὰ μέρη ἕως ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ Νεόκαστρον· τὴν Πέμπτην τὸ πρωῒ ἴδαμεν τὴν ἀρμάδα ἣτις ἦτον ἀραγμένα εἰς Μοθώνην, καὶ βλέπουσά μας παρευθὺς ἐμβῆκεν εἰς τὰ πανία, καὶ ἀνεκώχευσε· βλέποντες αὐτὴν ἡμεῖς ὅτι ἐσηκώθη εἰς τὰ πανία, ἐποδίσαμε καὶ ἐτραβούσαμε κατὰ τὸν Καβο-ματαπᾶν, καὶ πλησιάζαντες ἀνεκωχεύσαμεν καὶ ἡμεῖς ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν δ' ἐπιούσαν ἴδομεν τὸν ἡμισυν ἐχθρικὸν στόλον διευθυνόμενον πρὸς τὴν Κρήτην, ἥ δὲ Ναβέτα καὶ τοῦ Χρυσίνα (Βούκουρη) εὐρεθέντα πλησίον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐκυρίευσαν ἐν τούρκικον Μαρτίγον κενόν· ἀπὸ κακκοκαίριας λοιπὸν ἤλθομεν καὶ ἀράξαμεν ἐδῶ διὰ νὰ διορθώσωμεν τὰς ζημίας ἃς ἐλάβομεν ἐκ τῶν τρικυμιῶν κτλ. »

Τὴν 4 καὶ 5 Μαρτίου ἐξέπλευσεν ἐξ Ὑδρας (α) καὶ ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὑδρας Α. Μιαούλην, ἥτις ἕνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων καὶ τινων ἄλλων ἀναγκῶν, ἐχρονοτρίβησεν ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς Ὑδρας παράλιον τῆς Πελοποννήσου, καὶ μόλις τὴν 13, ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Δάρδεζαν (β) καὶ τὴν 18 ἔφθασε περὶ τὸ ἀκρωτήριον Μαλέαν· εἰς τὴν μοῖραν δὲ ταύτην συμπεριλαμβάνετο καὶ ὁ Κανάρης μὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν πυρπολικόν.

Ὁ δὲ Ἰβραίμης ἀφοῦ ἐνεδυνάμωσε τὰ φρούρια Μεθώνης καὶ Κορώνης, ἐκίνησε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Νεοκάστρου χωρὶς ποσῶς ν' ἀργοπορήσῃ, ἡξέυρων νὰ ὠφελῇ ἀπὸ τὴν ταχύτητα τοῦ κινήματος, πρὶν ἢ οἱ Ἕλληνες λάβωσι καιρὸν νὰ ἐφοδιάσωσι καλῶς τὸ φρούριον, ἢ συγκεντρωθῶσιν ἐλληνικαὶ δυνάμεις. Πραγματικῶς δὲ τὸ φρούριον τοῦ Νεοκάστρου ἦν ἀνεφοδιάστον καὶ πολεμικῶν καὶ τῶν πρὸς τροφὴν ἐφοδίων καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας φρουρᾶς, καὶ ἂν ὁ Ἰβραίμης ἀμέσως κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του εἰς Νεόκαστρον ἀπεπειρᾶτο τὴν δι' ἐφόδου ἄλῃσιν τοῦ φρουρίου, ἀναμφιβόλως ἤθελε τὸ κυριεύσει, διότι καὶ ἡ φρουρὰ ἦτον ἀνεπαρκὴς καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐν τῷ φρουρίῳ ὑπαρχόντων κανονίων, τὰ μὲν πλεῖστα ἦσαν ἄχρηστα ὡς παρημελημένα καὶ ἄνευ ὑποστατῶν, ὅσα δὲ ἦσαν εὐχρηστα, κατήντων καὶ ταῦτα ἄχρηστα διὰ τὴν ἑλλειψίν ικανῶν πυροβολιστῶν· ἀλλ' ὁ Ἰβραίμης μὴ ὑποθέτων ποτὲ ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ φρουρίου ἐκείνου ἤθελεν εἶσθαι τοιαύτη, ἠρκέσθη μόνον εἰς τινὰς ἐπιδεικτικὰς

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 102.

(β) Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Μιχούλ. Τ. Β'. σελ. 7 καὶ Σ. Τρικούπ. Τ. Γ'.

ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ φρουρίου, καθ' ἃς οἱ ἐν αὐτῷ Ἑλλη-
νες καὶ τοὶ ὀλίγοι ἀνταπεκρίθησαν ὅμως μετὰ γενναί-
οτος, καὶ στήσας τακτικὴν πολιορκίαν ἀπέκοψε καὶ τὸ ἔ-
ξωθεν ἐρχόμενον εἰς τὸ φρούριον ὕδωρ.

Τότε ἐκ τῶν πλοίων τῆς Σπετσιοτικῆς μοίρας τρία
μὲν ἔμειναν παραπλέοντα τὸν Μαλέαν καὶ τὰ Κύθηρα ὡς
προφυλακίδες, τὰ δὲ ἄλλα τρία ὑπὸ τοὺς πλοιάρχους Ἀν-
τώνιον Ὁρλάνδον, Θεόφιλον Μουλᾶν, καὶ Θεόδωρον Σάν-
του, ἀπῆλθον εἰς Νεόκαστρον τὴν 10 Μαρτίου, ὅπως ἐν
πάσῃ περιστάσει δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς πολιορ-
κουμένους ἐν τῷ φρουρίῳ παρὰ τοῦ Ἰβραίμη Ἑλλήνας,
οὓς διὰ τῆς παρουσίας των μεγάλως ἐνεθάρρυναν. Κα-
τέπλευσε δὲ εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα τὴν 16 τοῦ ἰδίου μη-
νός, καὶ ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδὸς Ὑδραῖος μὲ τὸ πλοῖόν
του ὁ Ἄρης προερχόμενος ἐκ Ναυπλίου, καὶ φέρων τρο-
φὰς καὶ ἄλλα πολεμικὰ ἐφόδια, ἅτινα ἦσαν μὲν προσδιω-
ρισμένα διὰ τὸ κατὰ τὰς Πάτρας ἐλληνικὸν στρατόπε-
δον (α), τὸ ὁποῖον προέκειτο νὰ διευθύνῃ αὐτοπροσώπως
ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γ. Κουντουριώτης, ἐχρη-
σίμωσαν ὅμως ὑπὲρ τοῦ Νεοκάστρου μετὰ τὴν ἐμφάνι-
σιν τοῦ Ἰβραίμη, καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἐκστρατείας
ἐκείνης τῶν Πατρῶν (β).

(α) Ἴδε Ἡμερολ. Γ. Σαχίνη 1825 Μαρτ. 19.

(β) Λαυθασμένως ὁ Σ. Τρικούπ. Τόμ. Γ'. ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀναστ.
Τσαμαδὸς ἦν ἀρχηγὸς τῶν ἐν Νεοκάστρῳ τριῶν Σπετσιοτικῶν
πλοίων· οὐδέποτε τὰ Σπετσιοτικὰ πλοῖα ἠδύναντο ν' ἀναγνωρί-
σωσιν ὡς ἀρχηγόν των Ὑδραῖον πλοίαρχον, ἀλλ' οὔτε μετ' αὐτῶν
προσωρμίσθη ὁ Τσαμαδὸς ἐν Νεοκάστρῳ, οὔτε μετὰ τοῦ Μιαούλη,

Τὰ τέσσαρα δὲ ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰ ναυλοχοῦντα ἀδιακόπως εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου, ἐχορήγουν σημαντικωτάτην βοήθειαν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς φρουρίοις Νεοκάστρου καὶ Παλαιοκάστρου πολιορκουμένους, διότι οἱ ναυτικοὶ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀποβαίνοντες διεύθυνον ὡς ἐμπειρότεροι τῶν στρατιωτικῶν τὰ τοῦ φρουρίου πυροβόλα κατὰ τῶν συνεχῶς ἐφορμώντων Ἀράβων, καὶ τὴν διὰ θαλάσσης συγκοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων ἐτήρουν ἐλευθέραν, καὶ λέμβους μεγάλας τῶν πλοίων ὀπλίζοντες, φερούσας καὶ κανόνια, προσέβαλον τὸν ἐχθρὸν πάντοτε ὁσάκις οὗτος παραλίως ὁδεύων ἐφώρμα κατὰ τοῦ Παλαιοκάστρου, τὸ ὅποιον δύο μόνα κανόνια ἔχον, ἐπροστατεύετο διὰ ψιλῶν ὀπλῶν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν στρατηγὸν Χατση Χρήστον ὀλίγων Ἑλλήνων (α).

Ὁ δὲ Μιαούλης ἐλθὼν τὴν 18, τοῦ μηνὸς μετὰ τῆς

ὡς πάλιν λέγει ὁ Σ. Τρικούπης, ἀλλὰ μετὰ τὰ Σπετσιωτικὰ μὲν, πρὸ τοῦ Μιαούλη δὲ, καὶ ὡς πλοῖον πολεμικοφορτηγόν, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη.

(α) Τοιοῦτου εἶδους σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις προσήνεγκε πλείστας ὁ πλοίαρχος Ἀντ. Ὁρλάνδος, ὅστις καὶ ὡς πυρπολητὴς ἐν τῷ φρουρίῳ, καὶ διὰ τῆς λέμβου του, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του πλοίου κατέστρεψε πλείστους Ἀράβας. Ἐν μιᾷ μάλιστα τῶν ἡμερῶν, πλησιάσας τὸ πλοῖόν του ἐγγύτατα εἰς τὸ παράλιον, καθ' ὃ ἔπρεπε νὰ διαβῶσιν οἱ Ἀράβες διὰ νὰ προσβάλωσιν ἀποφασιστικῶς τὸ Παλαιόκαστρον, καὶ πυροβολῶν διὰ μυδραλίων, καὶ τοι ἀντιπυροβολούμενος ὑπὸ τῶν πεδινῶν κανονίων τοῦ ἐχθροῦ, τοσούτους ἐχθροὺς ἔρριψεν, ὥστε ἠναγκάσθη ὅλον τὸ ἐχθρικὸν ἐκεῖνο σῶμα νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, ἕς ἐκ τῆς προξενηθείσης αὐτῷ μεγάλης θραύσεως. Μάρτυρες τούτου ὑπῆρξαν ἅπαντες

ὑπ' αὐτὸν Ὑδραϊκῆς μοίρας περὶ τὸ ἄκρον Μαλέαν, καὶ ἐνωθεὶς καὶ μετὰ τῶν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος παραπλεόντων, ὥς εἴπομεν, τριῶν ἐκ τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας πλοίων, εὐρέθη τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ ἔξωθεν τῶν Κυθήρων· ἐκ τῶν πλοίων τοῦ στολίσκου τούτου, τὸ τοῦ Ἰωάννου Τσοῦπα Σπετσιώτου, καὶ Ἀλεξ. Ῥαφαλιὰ Ὑδραίου, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ἄντ. Μπάμπαν Σπετσιώτην καὶ Ἰωάννην Ζάκαν Ὑδραῖον, τὰ μὲν πρῶτα συνέλαβον, ἔξωθεν τῆς Κρήτης περιπλέοντα, πλοῖον Ἰσπανικὸν φέρον ἐχθρικὰςπραγματείας καὶ τὸ ἀπέστειλαν ἀμέσως πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, τὰ δὲ ἀπαντήσαντα Σαρδικὸν πλοῖον φέρον ῥωσικὴν σημαίαν, τὸ κατεπολέμησαν μὲν, δὲν ἡδυνήθησαν δὲ νὰ τὸ κυριεύσωσι, διότι αὐτὸ καίτοι καιρίως βεβλαμμένον, ἡδυνήθη ὁμως νὰ καταφύγῃ ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Κορώνης, ὥς εὐρεθὲν πολλὰ πλησίον αὐτοῦ.

Πλὴν, τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς 20 πρὸς τὴν 21, τριχυμίας μεγάλης ἐπελθούσης, τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα διεσκορπίσθησαν τῇδε κακεῖσε, τὸ δὲ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη συγκρουσθὲν κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη ἐβυθίσθη, καὶ μόλις διεσώθη τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου ναύτου πνιγέντος. Πολλὰς δὲ καὶ τ' ἄλλα πλοῖα ὑπέστησαν ζημίας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον σημαντικάς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τριχυμία διήρκεσεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ὁ μὲν Μιαούλης ἠναγκάσθη νὰ προσορμισθῇ εἰς τὰς Βοιάς (Βάτικα) διὰ νὰ ἐπισκευάσῃ τὰς ζημίας τοῦ πλοίου του, ἄλλα δέ τινα μεταξὺ τῶν ὁποίων

οἱ ἐν Νεοκάστρῳ παρευρισκόμενοι ὀπλαρχηγοὶ καὶ αὐτὸς ὁ Τσαμαδὸς, παρ' ὧν ὁ Ἄντ. Ὀρλάνδος ὑπερβαλόντως ἐτιμᾶτο καὶ ἡγαπᾶτο διὰ τὴν ἀνδρίαν του.

καὶ πυρπολικά ἐπέστρεψαν εἰς Ὑδραν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ ἄλλα κατέφυγον εἰς διαφόρους λιμένας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (α).

Παρελθούσης τῆς τριχυμίας συνεσωματώθησαν μὲν πάλιν τὰ Ἑλληνικά πλοῖα ὅσα δὲν εἶχον ὑποστῇ μεγάλας ζημίας περὶ τὰ Κύθηρα, ἀλλ' ἀπολειπομένων πολλῶν ἄλλων, ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη δύναμις δὲν ἦτον ἱκανὴ νὰ πλεύσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, πρὶν ἢ λάβῃ τὰς ἐκ τῶν δύο νήσων περιμενομένας νέας δυνάμεις. Οὕτως ὁ Μιαούλης ἐνέκρινε νὰ διευθυνθῇ πρὸς ὀλίγον εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πολιορκουμένους, ὥς μὴ ἔχων ἄλλο τι νὰ πράξῃ. Ἐνῷ δὲ διευθύνετο εἰς Νεόκαστρον, συνήντησε περὶ τὸ ἄκρον Ταίναρον (Καβο-ματαπᾶν) τὴν Σπετσιωτικὴν γολέτταν Ἀνδρομάχην τοῦ Σπυρίδωνος Ἀντωνίου, φέρουσαν τροφὰς εἰς Νεόκαστρον, καὶ συνοδεύων αὐτὴν εἰσέπλευσεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τοῦ Νοεκάστρου τὴν 2 Ἀπριλίου, καὶ τὴν 5 τοῦ αὐτοῦ ἐκπλεύσας ἐκεῖθεν, ἦλθε μὲν αὐτὸς καὶ ἀγκύρωσεν εἰς Βοιάς πάλιν μετὰ τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων καὶ τῶν τριῶν Σπετσιωτικῶν, τὰ δὲ ἄλλα τρία Σπετσιωτικὰ μετὰ τοῦ Τσαμαδοῦ, ἔμειναν εἰς τὴν προτέραν θέσιν των εἰς Νεόκαστρον.

Ἐν δὲ τούτοις ἡ εἰδησις μεγάλης προπαρασκευῆς πρὸς ἔξοδον τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου πολλαχόθεν βεβαιοῦται, ἡ δὲ Κυβέρνησις μετὰ τῶν Προκρίτων τῶν νήσων, κρίναντες συμφερότερον, τὸ μὴ συγχωρῆσαι, εἰ δυνατόν, τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ἐχθρικῶν στόλων, ἀπεφάσισαν νὰ σχηματίσωσι καὶ Β'. ναυτικὴν μοῖραν, προσδιορισθησομένην κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου. Ὅθεν τὴν 2 Ἀπριλίου, ἐξέπλευ-

(α) Ἴδε Ἡμερολ. Γ. Σαχίνη.

σεν ἐκ Σπετσῶν (α) καὶ Ὑδρας (β) καὶ ἡ β'. αὕτη μοῖρα κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, ναυαρχοῦντος τῶν μὲν Σπετσειωτικῶν πλοίων τοῦ Γ. Ἀνδρούτσου, καὶ ἀντιναυαρχοῦντος τοῦ Ἰωάννου Κυριακοῦ, τῶν δὲ Ὑδραϊκῶν, ἀντιναυαρχοῦντος τοῦ Γ. Σαχτούρη· συνεξέπλευσαν δὲ καὶ ἐννέα Ψαριανὰ πλοῖα ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ψαρῶν Ἀποστόλην Ν. Ἀποστόλην.

Ὁ στολίσκος οὗτος διευθυνθεὶς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον αὐτοῦ, περιεφέρετο περὶ τὰς νήσους Λῆμνον καὶ Τένεδον καὶ Μιτυλήνην, παραμονεύων τὸν ἐχθρὸν, ὅστις δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐξέλθει τοῦ Ἑλλησπόντου· ἐγένετο δὲ τότε μεταξὺ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, σύμβασίς τις, ἀφορῶσα τὰς λείας ὅσας ὅλη ἡ μοῖρα αὕτη ἤθελε συλλάβει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἡ ἐξῆς·

« Συνεφωνήθη μεταξὺ τῶν τριῶν Ναυάρχων Ὑδρας

(α) Τ' ἀποτελοῦντα τὴν β' Σπετσειωτικὴν μοῖραν πλοῖα ἦσαν δέκα μεθ' ἐνὸς πυρπολικοῦ ὑπὸ τοὺς Γ. Ἀνδρούτσου, Ἰω. Α. Κυριακὸν, Ἀναγν. Κυριακὸν, Γ. Κοκκοράκη, Ν. Παρασκευᾶν, Ν. Τσοχαντάρην, Ἀθ. Γ. Πάνου, Ἀντ. Δρίτσαν, Ἀργ. Στεμιτσιώτην καὶ Α. Σάντον· πυρπολητῆς δὲ ὁ Λάζ. Μουσιούς. Ἐσφαλμένως ἄρα ὁ Κ. Ν. Κοτσιᾶς ἐν τῷ φυλλαδίῳ του σελ. 64, 1858, ἀναφέρει αὐτὰ μόνον ὁκτώ.

(β) Ἐπίσης καὶ τὰ Ὑδραϊκὰ ἦσαν δέκα πολεμικὰ μετὰ τριῶν πυρπολικῶν. (Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντωνίου Μιαούλη Τ. Β', σελ. 22). Σημειωτέον, ὅτι μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἀγγλικοῦ δανείου, ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἐχορήγει τὰ χρηματικὰ μέσα, καὶ ἥτις, κατὰ τὸ πολίτευμα, ἐκίνει τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεις, αὐτὴ προσδιώριζε καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν πρὸς ἐκπλευσιν ἀφ' ἐκάστης νήσου πολεμικῶν ἢ πυρπολικῶν πλοίων.

» Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν, ὅτι ὅσας λείας ἤθελον κάμει (α)
 » κατὰ ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, θέλουσιν εἶναι κοιναὶ
 » μεταξύ ὅλων τῶν πλοίων τῶν εὐρισκομένων εἰς ταύτην
 » τὴν ἐκστρατείαν τὴν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου διευ-
 » θυνομένην ἰδιαίτερως, καὶ θέλει διανεμόνται ἀναλόγως
 » τῶν πλοίων τῆς κάθε μοίρας πολεμικῶν τε καὶ πυρπο-
 » λικῶν· διὸ εἰς ἔνδειξιν ὑπογράφομεν εἰς τρία ὅμοια.

Τῇ 18 Ἀπριλίου 1825 ἐν τῷ ναυαρχικῷ πλοίῳ Σπετσῶν.

Οἱ Ναύαρχοι τῶν τριῶν Νήσων

Γ. Σαχτούρης, Γ. Ἀνδροῦτσος, Ἀποστ. Ν. Ἀποστόλη.

Τὴν 19 τοῦ αὐτοῦ ὁ στολίσκος οὗτος ἦτον εἰς Ψαρὰ
 ἀκόμῃ, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραφεν ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν πρὸς
 τοὺς Προκρίτους τῆς αὐτῆς νήσου τὰ ἑξῆς· « . . . Ἐν
 » τοσούτῳ ἔστω πρὸς εἰδῆσίν σας, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡμέραν
 » παρ' ἡμέραν μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ὁ ἐχθρὸς, ἡμεῖς αὖριον
 » ἀποπλέομεν ἐντεῦθεν μὲ σκοπὸν νὰ διευθυνθῶμεν πρὸς
 » τὰ ἄνω, καὶ διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ λάβωμεν τὸν ἐπι-
 » τήδειον καὶ ὑπερδέξιον ἄνεμον, καὶ εἰ δυνατόν, βοηθού-
 » μενοι ἀπὸ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, νὰ τοῦ ματαιώσωμεν τὰ
 » σχέδιά του. Τὸ αἷτιον τῆς ἐνταῦθα μέχρι τοῦδε προσ-
 » ορμίσεώς μας ἐστάθη διὰ νὰ ἀποφύγωμεν κάθε ἐνδε-
 » χομένην ζημίαν τῶν ἀδυνάτων πυρπολικῶν, ἐκ τῶν σφο-
 » δρῶν ἐτησίων ἀνέμων ».

Ὑπὲρ δὲ τοῦ Νεοκάστρου, διάφορα ἐλληνικὰ στρατιω-
 τικὰ σώματα, ἐκτὸς τῶν εἰσελθόντων ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκεῖ-

(α) Ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα φορτηγὰ πλοῖα τῶν ἐχθρῶν συνελή-
 φθησαν μετὰ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων παρὰ τοῦ στόλου τούτου·
 ἴδε φυλ. Ν. Κοτσια 1858, σελ. 69.

νω πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς αὐτοῦ, συμποσσύμενα περὶ τοὺς 2500 ἄνδρας, εἶχον συρρέουσαι εἰς τὰ πέριξ καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως· οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σωμάτων τούτων θέλοντες νὰ δοκιμάσωσι τοὺς Ἀραβας τοῦ Ἰβραίμη, ἐπλησίασαν τὴν 7 Ἀπριλίου τοὺς ἐχθροὺς, καὶ συνεπλάκησαν μετ' αὐτῶν· ἡ μάχη ἀρχίσασα ἀπὸ πρωίας διήρκεσε μέχρι σχεδὸν τῆς ἑσπέρας· ἀλλ' ἡ ὑπεροχὴ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ἐφάνη τέλος πάντων, μ' ὅλην ὅσην ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες γενναιότητα, οἱ δὲ Ἀραβες νικηταὶ γενόμενοι, πολλοὺς μὲν Ἕλληνας τραπέντας εἰς φυγὴν ἐφόνευσαν, ἐνίους δὲ καὶ συνέλαβον αἰχμαλώτους, ἐν οἷς καὶ τὸν Π. Ζαφειρόπουλον καὶ ἄλλους τινας.

Ἡ δὲ ὑπὸ τὸν Μιαούλην Α΄. μοῖρα, ἀναχθεῖσα ἐκ Βατίκων τὴν 8 Ἀπριλίου πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, περὶ τῆς ἐκ Σούδας ἐξόδου τοῦ ὁποίου ἐπληροφορήθη, ἠναγκάσθη ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων νὰ λιμενισθῇ τὴν 9 εἰς τὸν Αὐλέμονα τῶν Κυθήρων, καὶ ἐκεῖθεν ἐκπλεύσασα τὴν αὐτὴν νύκτα, ἔφθασε τὴν 11 ἔμπροσθεν τῆς Σούδας, ἐντὸς τῆς ὁποίας εὔρεν ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἀγκυρωμένον, ἐκτὸς ἐνὸς μόνοιου βρικίου, τὸ ὅποῖον καταδιωχθὲν ἔκαμεν ἐκούσιον ναυάγιον ἐπὶ τῶν παραλίῳ τῆς Κρήτης πρὸς διάσωσιν τῶν ἐν αὐτῷ (α).

Ἀμα ἐμφανισθέντος τοῦ Ἑλληνικοῦ στολίσκου, ὁ ἐχ-

(α) Χάριν δικαιοσύνης σημειοῦμεν, ὅτι εἰς τὴν ἐν τῷ ἀριθ. 108 τῆς ἐφημ. Φίλ. τοῦ Νόμου καταχωρημένην ἐκθεσιν, καὶ εἰς τὴν Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Μιαούλη Τ. Β΄. σελ. 12 ἀναφέρεται, ὅτι τὸ βρίκιον τοῦτο, προσβλήθην ὑπὸ τοῦ Ἀντ. Γ. Κριεζῆ, ἠναγκάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὴν ξηράν.

(Ἡ ΜΟΤ. ΣΙΤΤΑ)

Θρικός ἐξῆλθε τοῦ λιμένος τῆς Σούδας ἕτοιμος πρὸς μάχην· ἀλλ' ὁ ἄνεμος τοσοῦτον ἠΰξῃσε πάλιν, ὥστε ὁ μὲν ἐχθρικός εἰσέπλευσεν αὖθις εἰς Σούδαν, θλασθέντων καὶ τῶν ἱστίων μιᾶς φεργάτας, ὁ δ' Ἑλληνικός διευθύνθη πρὸς τὴν συνήθη θέσιν αὐτοῦ τὰ Βάτικα, καὶ καθ' ὁδὸν ἀπαντήσας δύο ἐμπορικὰ πλοῖα τὸ μὲν ὑπὸ ῥωσσικὴν, τὸ δὲ ὑπ' αὐστριακὴν σημαίαν, φέροντα τροφὰς ἐχθρικός ὑπὸ πλαστὰ ἔγγραφα διὰ Κέρκυραν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἰδίων εὐρωπαίων πλοιάρχων, τὰ συνέλαβε καὶ τ' ἀπέστειλεν εἰς Ναύπλιον.

Κρισιμωτάτη διὰ τὴν Ἑλλάδα ἦτο καὶ ἡ παροῦσα περίστασις, ἡ δὲ σωτηρία τοῦ ἔθνους ἐκ μόνῃς τῆς θαλάσσης πάλιν ἠλπίζετο· ὅλων τὰ ὄμματα εἰς τὰς νήσους καὶ τὰ πλοῖα ἠτένιζον, διότι αὐτὰ ἠδύναντο ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν πρόοδον ἑνὸς ἐχθροῦ τόσοῦ ἰσχυροῦ, τόσοῦ ἐπιφόβου ὥς ὁ Ἰβραίμης, ὅστις ἔχων τακτικὰ στρατεύματα μὲ ἀποσκευὰς ἀφθόνους, ἔχων στόλον μέγιστον καὶ καλῶς ὠργανισμένον ὑπὸ εὐρωπαίων ἀξιωματικῶν, ἠδύνατο εἰς ὀλίγου χρόνου διάστημα νὰ γίνῃ κύριος ὅλης τῆς Ἑλλάδος, διερρήγμενης οὕσης ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν, ἐνεκα τῶν ὁποίων πολλοὶ μὲν τῶν Πελοποννησίων μνησικαχοῦντες διὰ τὴν ἐν Ὑδρᾷ φυλάκισιν τῶν περὶ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ λοιπῶν Πελοποννησίων προϋχόντων, θεώρουν τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Πατρίδος των μὲ ἀτάραχον ὄμμα, πολλοὶ δὲ τῶν λοιπῶν στρατιωτικῶν μνησικαχοῦντες ἐπίσης διὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὸν ἀπόλεμον Κουντουριώτην ἀρχιστρατηγίαν τῶν κατὰ ξηρὰν δυνάμεων, καὶ τὸν ὑπὸ τοῦτον ἐπίσης ἀπόλεμον Κυριακὸν Σκούρτην Ὑδραῖον, ἠπείθουν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀντὶ γὰρ τρέξωσιν ὅπου ὁ κίνδυνος τοὺς

προσεκάλει κατὰ τοῦ Ἰβραίμῃ, ἀπέρχοντο ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Δικαίως λοιπόν ἐκ μόνων τῶν πλοίων ἡλπίζετο ἡ σωτηρία τῆς ὅλης Ἑλλάδος, διότι ἐὰν τὰ πλοῖα κατώρθωνον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν μεταφορὰν νέων στρατευμάτων καὶ πολεμικῶν ἀποσκευῶν εἰς τὸν Ἰβραίμην, ὁ ὄλεθρος αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἦτον ἀναπόφευκτος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διαστήματι, καὶ αὐταὶ δὲ αἱ νίκαι τοῦ δὲν ἡδύναντο νὰ ἐμποδίσωσι τὴν βαθμηδὸν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ τοῦ μὴ ἐνισχυομένου διὰ νέων ἐπικουριῶν· ἀλλ' ἀπέναντι τοιοῦτου τρομεροῦ στόλου ὡς ὁ Αἰγυπτιακός, ὁ Ἑλληνικός τῆς Α'. μοίρας ἦτον ὅλως ἀνεπαρκής, καὶ τούτου ἔνεκα ἡ τε Κυβέρνησις καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν νήσων κατέβαλον πᾶσαν σπουδὴν πρὸς σχηματισμὸν καὶ Γ'. ναυτικῆς μοίρας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Α'. Τρία πλοῖα Σπετσιωτικὰ ἐκ τῶν τῆς Γ'. μοίρας (α) πρὸ τῶν ἄλλων καταρτισθέντα, ἐξέπλευσαν τὴν 11 Ἀπριλίου ἐκ Σπετσῶν, καὶ τὴν 13 τοῦ αὐτοῦ ἠνώθησαν μετὰ τῆς λοιπῆς Α'. μοίρας καὶ τοῦ Μιαούλη (β). Τὴν 15 ἐξέπλευσαν ἐξ Ὑδρας ἄλλα

(α) ὑπὸ τὸν Κωνστ. Μπουκουβάλαν, Ι. Τσοῦπαν, καὶ Ν. Δ. Γουδῆν.

(β) Ἐπιστολὴ τῶν πλοιάρχων τούτων πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τῆς 18 Ἀπριλ. 1825.

« Σᾶς εἰδοποιούμεν ὅτι εἰς τὰς 13 Ἀπριλ. ἐνώθημεν μὲ τὸν » στόλον τῶν Ὑδραίων, ὅστις ἤρχετο ἀπὸ τὴν Κρήτην· εἰς τὴν » ἰδίαν ἡμέραν ἀνεχωρήσαμεν· ἡμεῖς ἐτραβίζαμεν διὰ νὰ εἰδοποι- » ῶμεν τὸν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ· εἰς τὰς 16 Ἀπριλ. εὐγῆκεν ὁ » ἐχθρικός στόλος· ἀπὸ τὴν Σοῦδαν συνωδευμένος ἀπὸ 90 πλοῖα, » 50 πολεμικὰ καὶ ἐπίλοιπα φορτηγὰ· εἰς τὴν ἰδίαν ἡμέραν

πέντε πολεμικά πλοῖα ὡς Γ'. Ὑδραϊκὴ μοῖρα (α), τὰ ὁποῖα καὶ τοὶ προωρισμένα ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὰ ἐκράτησεν ὁμῶς ὁ Μιαούλης πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μοίρας του, ἀποστείλας μόνον τὰ τρία ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τὸν Β. Βουδούρη, Σταμ. Ῥάπτην, καὶ Ἰω. Γκίκαν, τὰ ὁποῖα διώρισε νὰ εἰσπλεύσωσι πρῶτον εἰς Νεόκαστρον, νὰ μείνη δ' ἐκεῖ ὁ Γ. Νέγκας μετὰ τὴν γολέτταν του, καὶ ἔπειτα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον των· πλὴν ταῦτα δὲν ἐξετελέσθησαν, καὶ οὕτως ἔμειναν καὶ ὁ Τσαμαδὸς καὶ τὰ πλοῖα ταῦτα εἰς Νεόκαστρον, διότι ὁ ἐχθρικός στόλος, με μέρος τοῦ ὁποίου ἀντεπυροβολήθησαν, φθάσας περιέπλεεν ἔξωθεν τοῦ λιμένος. Τὴν 17 συνηντήθησαν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πλέοντες πρὸς τὰ Μεσσηνιακὰ πα-

» ἔφθασαν καὶ τὰ Ὑδραϊκὰ ὁμοῦ καὶ ὁ Ἰω. Τσοῦπης. Εἰς τὰς
 » 17 τοῦ ἰδίου μηνὸς Παρασκευῇ πρῶτ' ἄρχισεν ὁ πόλεμος μετα-
 » ξὺ Τούρκων καὶ ἰδικῶν μας πλοίων. Εἰς τὰς 5 ὥρας τῆς νυκτὸς
 » εἰς τὸν διωγμὸν ὁποῦ ἐκάμαμεν τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἐρρίψαμεν ἐπά-
 » νω εἰς μίαν φεργάταν Πολίτικην τρία πυρπολικά, πλὴν δὲν
 » ἐχρησίμωσαν τίποτε, διότι ἦσαν κακόφτιαστα. Τόσον ἐπλη-
 » σίασαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅσον μᾶς ἐκτυποῦσαν μετὰ του-
 » φέκια' ἐπληγώθησαν καὶ ἐξ ἀνθρώποι ἐκ τῶν πυρπολικῶν, καὶ
 » βλέποντες ὅτι δὲν ἐκάμαμεν τίποτε τοῦ ἐχθροῦ, ἐτραβίξαμεν
 » μακρὰν, ὅτι εἴμεθα ὀλίγα πλοῖα, ἕως δεκαεπτὰ πολεμικά καὶ
 » ἐν πυρπολικόν. Τώρα λοιπὸν ἡμεῖς τὴν ἐπήραμεν κατόπιν, πλὴν
 » δὲν τῆς κάμνομεν τίποτε, διότι εἶναι ἀρκετὰ πλοῖα, καὶ ἡμεῖς
 » εἴμεθα ὀλίγα . . . »

(α) Ὑπὸ τοῦς Β. Στ. Βουδούρη, Σταμ. Ῥάπτην, Ἰω. Γκέλην
 Ἰω. Π. Γκίκαν, καὶ Δημ. Α. Βώκου.

ράλια· τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ τοὶ ὀλίγοι ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ· ἀλλ' ἀφοῦ εἰς μάτην ἔκαυσαν τρία πυρπολικά, τὰ ὅποια διεύθυναν κατὰ μιᾶς ἐχθρικῆς φεργάτας, ἠναγκάσθησαν δι' ἑλλειψιν πυρπολικῶν ν' ἀποσυρθῶσι καὶ ν' ἀκολουθῶσι μόνον τὸν ἐχθρικὸν στόλον.

Τὴν 19 Ἀπριλίου ἐξέπλευσαν ὡσαύτως ἐκ Σπετσῶν ἄλλα δώδεκα πολεμικὰ πλοῖα μετὰ δύο πυρπολικῶν (α) ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Νικόλαον Δ. Σύρμαν, τὰ ὅποια ἠνῶθησαν μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας τὴν 24 τοῦ μηνὸς ἔξωθεν τοῦ Νεοκάστρου.

Ὁ δ' ἐχθρικὸς στόλος διελθὼν ἐκ Μεθώνης, ἄφησεν ἐκεῖ μίαν μοῖραν ἐξ ἱκανῶν πλοίων φορτηγῶν, νέον κομισάντων στρατὸν, καὶ τινων πολεμικῶν, ἀκολουθῶς δὲ διευθύνθη πρὸς τὸ Νεόκαστρον, ἔξωθεν τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου παρέπλεε, μὴ ριψοκινδυνεύων νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ δ' Ἑλληνικὸς παρακολουθῶν αἰείποτε τὸν ἐχθρικόν, δὲν ἔχανεν αὐτὸν πώποτε ἀπὸ τὴν ὄψιν του, διὰ νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς σκοποὺς του· ἀλλ' ἡ ἑλλειψις ἱκανῶν πυρπολικῶν, ἐμπόδιζε πάντοτε τοὺς Ἑλληνας νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀποφασιστικῶς, μόνον δὲ μὲ μικράς τινας ἀψιμαχίας ἐφοβέριζεν αὐτὸν ἕως οὗ φθάσωσι τὰ ἐκ τῶν νήσων περιμενόμενα πυρπολικά. Τοιαύτη τις

(α) Ὑπὸ τοὺς Ν. Σύρμαν, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Ν. Ράπτην, Γ. Κ. Δραπανιώτην, Ἰω. Ματθαίου, Λαζ. Κουτρομπήν, Ἰω. Κυριάκου, Ἰω. Παντελῆ, Ν. Μυλωνᾶν, Π. Γουδῆν, Ν. Ἀδριανοῦ, Δ. Γ. Κούτσην, καὶ Ἀνάργ. Λεμπέσην. Ἐπὶ δὲ τῶν πυρπολικῶν ὁ Ἀδρ. Χόντσας, καὶ Παντ. Σπύρου, μετὰ δὲ τῶν 3 προπλευσάντων καὶ τῶν 6 ἐν Νεοκαστρῷ καὶ μετὰ τοῦ Μιαούλη πρῶτων συνεποστοῦντο ὅλα τὰ Σπετσ. εἰς 23.

συμπλοκή ἐγένετο τὴν 21 Ἀπριλίου μεταξύ τινων ἐχθρικῶν καὶ ἑλληνικῶν πελεμικῶν πλοίων, καθ' ἣν τὰ ἐχθρικά ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἐπὶ τέλους πρὸς τὴν Μεθώνην, ὅπου περιέπλεον τὰ μεγάλα ἐχθρικά πλοῖα· ἐφονεύθη δὲ εἰς ναύτης ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ Βουκουβάλα, καὶ ἐπληγώθησαν δύο ἀπὸ τὸ τοῦ Ζάκα.

Ὁ δὲ Ἰβραίμης μετὰ τινας κατὰ ξηρὰν μάχας διασκορπίσας τὰ ὀλίγα κατ' αὐτοῦ συναχθέντα Ἑλληνικά στρατεύματα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ρηθέντος Κυριακοῦ Σκούρτη, πληρεξουσίου τοῦ γενικοῦ ἀρχιστρατήγου Γ. Κουντουριώτου, ἐπολιόρκησε τὸ φρούριον τοσοῦτον, ὥστε τὰ τε προχώματα καὶ τὰ κανονοστάσια αὐτοῦ μόλις ἀπεῖχον ἑκατὸν βήματα τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οὔτε στρατῶν οὔτε οἰκία τις ἐσώζετο πλέον σώα ἔνεκα τῶν βομβῶν τοῦ ἐχθροῦ· οἱ δὲ τῆς φρουρᾶς Ἕλληνες προεφυλάττοντο ὑπὸ τινας στοὰς σωζομένας πλησίον τῶν τειχῶν, καὶ ὑπ' αὐτὰς διημέρευον καὶ διενυκτέρευον· εἰς τόσῃν δὲ μικρὰν ἀπόστασιν ὄντες οἱ ἐχθροὶ, εἶχον κρημνίσει ἓν μέρος τῶν τειχῶν διὰ τῶν βαρέων πυροβόλων· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμέσως ἐπεσκεύαζον τὰ κρημνιζόμενα, κτίζοντες ἐνδότερον τοῦ κρημνιζομένου τείχους ἄλλο τεῖχος, καὶ οὕτως ἀπεσόβουν τοὺς ἐχθροὺς καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς ἐφορμήσεις. Καί τοι δὲ ὁ Ἰβραίμης εἶχε διακόψει ἀπ' ἀρχῆς τὸ ἔξωθεν ἐρχόμενον ἐντὸς τοῦ φρουρίου ὕδωρ, οἱ ἐν αὐτῷ ὅμως ἔπινον φρεάτινα ὕδατα, καὶ οὐδενὸς πράγματος εἶχον ἑλλειψιν, διότι διὰ θαλάσσης ἐλάβανον τὰ πάντα διὰ τῶν πλοίων. Τοῦτο βλέπων ὁ Ἰβραίμης, καὶ ἐννοήσας προσέτι καὶ τὴν ὡς ἐκ τῆς στερήσεως πυρπολικῶν ἀδυναμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, οὐδεμίαν δ' ἄλλην προσφορωτέραν ταύτης περίστασιν κα-

Θορῶν πρὸς κυρίευσιν τῆς Σφακτηρίας νήσου, ἥτις σχηματίζουσα τὸν λιμένα Νεοκάστρου, εἶναι ἡ κλείς τοῦ λιμένος τούτου, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τοῦ φρουρίου, ὅταν καὶ διὰ θαλάσσης πολιορκηθῇ στενῶς, ἀπεφάσισε μὲ πᾶσαν θυσίαν νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον Σφακτηρίαν.

Τὴν νῆσον ταύτην εἶχον ὀχυρώσει ὁπωσοῦν διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους οἱ Ἕλληνες, κατασκευάσαντες ἐπ' αὐτῆς δύο κανονοστάσια, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἔβλεπε πρὸς τὸ πέλαγος, τὸ δὲ πρὸς τὸ στόμιον τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος· χίλιοι δὲ περίπου ἄνδρες στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ προστατεύσωσι τὴν νῆσον.

Ὁ ἐχθρικός στόλος προθέμενος νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιον τοῦ Ἰβραήμη, περιέπλεεν ἀδιακόπως πλησίον τοῦ λιμένος Νεοκάστρου, μέχρι τῶν Οἰνουσῶν νήσων, καὶ ἠπείλει καθ' ἐκάστην ἔφοδον καὶ ἀπόβασιν στρατευμάτων κατὰ τῆς νήσου, ὅτε μὲν πληρῶν στρατευμάτων τὰς λέμβους αὐτοῦ, καὶ πυροβολῶν πολυώρως τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου Ἕλληνας, ὅτε δὲ ἀνακαλῶν τοὺς στρατιώτας ἐντὸς τῶν πλοίων καὶ πελαγιζόμενος, ἔωσοῦ ἐπὶ τέλους τὴν 26 Ἀπριλίου ἡμέραν Κυριακὴν, ἐπιτυχὼν οὐρίον ἄνεμον περὶ τὴν μεσημβρίαν, καὶ διαιρέσας εἰς δύο τὰ πλοῖά του, τὰ μὲν μεγάλα ἔθεσε πρὸ τοῦ στομίου τοῦ λιμένος διὰ ν' ἀπασχολῶσι πολεμοῦντα τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, ὅστις καὶ αὐτὸς περιέπλεεν ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Νεοκάστρου μέχρι τῆς ἀρκτικωτέρας αὐτοῦ κειμένης νήσου Πρώτης, περὶ τὰ 45 δὲ ἄλλα δευτερεύοντα ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐξ ὧν τρεῖς φρεγάται, τέσσαρες κορβέται, καὶ τὰ λοιπὰ βρίκια καὶ γολέτται, καὶ φορτηγὰ, εἰσέβαλον πλησίοντα ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ πληρώσαντα τὰς λέμβους των στρατευμάτων ὠδήγησαν αὐτὰ πρὸς ἀπόβασιν ἐπὶ τῆς νήσου Σφα-

κτηρίας, ἀφοῦ προηγουμένως ἱκανὴν ὥραν ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῆς.

Οἱ δ' ἐν ταῖς λέμβοις ἐχθροὶ, βλέποντες ἐπὶ τῆς νήσου ἀρκετοὺς ὀπλοφόρους, ἐπροχώρουν μετὰ δειλίας, εἰ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ξιφήρεις ἐπειθανάγκαζον τοὺς κωπηλατοῦντας νὰ κωπηλατῶσι ζωηρότερον. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς δειλίας, φαίνεται ὅτι οἱ ὁδηγοὶ τῶν λέμβων, μὴ γνωρίζοντες καλῶς τὰ περὶ τὴν νῆσον μέρη, ἅμα ἐπλησίασαν εἰς αὐτήν, ἕως περὶ τὰ πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα βήματα, περιέπεσαν ἐπὶ ὑφάλων, καὶ ἐκινδύνευσον νὰ συντρίψωσι τὰς λέμβους καὶ νὰ εὗρεθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ὅπλα των, ἢ νὰ ἐπανακάμψωσιν ἐπὶ τῶν πλοίων, ἵνα σώσωσι καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τὰς λέμβους. Μεγάλῃ ἐπῆλθε σύγχυσις τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ γίνη ἡ ἀπόβασις αὐτῶν, ἂν οἱ ἐπὶ τῆς νήσου στρατιωτικοὶ Ἕλληνες ἐδείκνυον ὀλιγωτέραν δειλίαν· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τούτων, ἐξ ὧν ὀλίγοι μὲν ἐπυροβόλησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἅπαξ, οἱ δὲ ἄλλοι οὐδαμῶς, ἐτράπησαν εὐθὺς εἰς φυγὴν, ἅμα εἶδον τὰς ἐχθρικὰς λέμβους πλησιαζούσας εἰς τὴν νῆσον (τὸ λέγομεν μὲ ἐντροπὴν καὶ λύπην μας), καὶ γενόμενοι ριψάσπιδες, ἐζήτησαν νὰ σωθῶσιν οἱ μὲν εἰς τὰς λέμβους τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, οἱ δὲ εἰς Ναυαρίνους ἢ τὸ Παλαιόκαστρον, διαβαίνοντες διαβρύχιοι τὸ ἄλλο στόμιον τοῦ λιμένος, ὅπερ ἔχει μόλις τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν βάθος· οἱ δ' ἐγκαρτερήσαντες, οἵτινες συνεποσοῦντο ἕως πεντακόσιοι, Κρήτες μὲν ἕως 150, ἄλλοι δὲ τόσοι Πελοποννήσιαι καὶ Ἑπειῶται, πλοίαρχοι δὲ καὶ ναῦται τῶν πολεμικῶν πλοίων περὶ τοὺς 200, μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, μὴ ἐπαρκοῦντες νὰ ἐμποδίσωσι τὴν

ἀπόβασιν τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες εἶχον οὕτως εἰπεῖν περι-
κυκλώσει τὴν νῆσον, ἀφοῦ διέφυγον τὸν κίνδυνον τῶν ὑ-
φάλων εὐρέθησαν μετ' οὐ πολὺ περικυκλωμένοι ὑπὸ τῶν
Ἀράβων, οἵτινες, ἀποβάντες τέλος εἰς διάφορα μέρη, ἀ-
προστάτευτα μείναντα, καὶ ἀναβάντες εἰς τὰ ὑψηλότερα
τῆς νήσου, ἤρχισαν νὰ φονεύωσιν ἐκ τῶν νώτων τοὺς εἰς
τ' ἄλλα παράλια τῆς νήσου ἀνθισταμένους ὀλίγους Ἑλ-
ληνας, οἵτινες εἰς τὴν πληθὺν τῶν ἐχθρῶν μὴ δυνάμενοι
ν' ἀντιστῶσιν, ἐτράπησαν μὲν εἰς φυγὴν, δὲν ἤξευρον ὅ-
μως πρὸς ποῖον μέρος φεύγοντες ἠδύναντο νὰ σωθῶσι·
διὸ καὶ οἱ μὲν ἐλάμβανον ταχαίως ὁδὸν σωτήριον καὶ κα-
τέφευγον εἰς τὰς ἐλληνικὰς λέμβους, οἱ δὲ ἀντὶ νὰ σω-
θῶσι περιέπιπτον εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἄλλοι πάλιν, ἀπο-
φασίζοντες νὰ πνιγῶσι μᾶλλον ἢ νὰ πέσωσιν αἰχμάλωτοι,
ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν, ἐλπίζοντες διὰ τοῦ κολυμ-
βήματος νὰ διασωθῶσιν ἐπὶ τῶν ὀλίγων ἐλληνικῶν πλοίων,
τῶν ὁποίων, ὥς εἶπομεν, καὶ οἱ πλοίαρχοι καὶ οἱ ἀξιω-
ματικοὶ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πληρωμάτων ἦσαν
ἐπὶ τῆς νήσου.

Εἰς τὰς ἐλληνικὰς λέμβους ὀφείλουσι τὴν ζωὴν των
ὅσοι διέφυγον τὴν κακὴν τοῦ θανάτου μοῖραν ἐπὶ τῆς Σφα-
κτηρίας κατὰ τὴν ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν, διότι οἱ ἐν
τοῖς πλοίοις, ἅμα εἶδον τὸν θρίαμβον τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν
κίνδυνον τῶν Ἑλλήνων, παρεκτός τῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς
νήσου εὐρισκομένων ἐνίων λέμβων τῶν πλοίων, ἔτρεξαν
εὐθὺς ἐπὶ ἄλλων λέμβων, καὶ κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι
καὶ πολλοὺς Ἑλληνας, καὶ τοὺς πλοιάρχους καὶ ἀξιω-
ματικοὺς αὐτοὺς (α), καὶ τοὶ βροχηδὸν πυροβολούμενοι

(α) Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην εὐρέθησαν καὶ οἱ συγγενεῖς ἡ-

ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἄνωθεν τῶν βράχων τῆς νήσου. Οὐδε-
μία δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δέκα
ἐχθρικάι λέμβοι ἐφώρμων κατὰ τῶν ἐν τῷ λιμένι εὐρι-
σκομένων ἑλληνικῶν πλοίων, ἢ ἤθελον δυνηθῇ εὐκόλως
νὰ τὰ κυριεύσωσι, διότι ἐντὸς αὐτῶν δὲν εἶχον μείνει, εἰμὴ
πολλὰ ὀλίγοι ναῦται καὶ ὅσοι παῖδες ναυτίλοι, ἢ οἱ ἐν
τοῖς πλοίοις ἤθελον προτιμήσει, ὥς ἦσαν ἔτοιμοι, νὰ συγ-
καῶσι μᾶλλον μετὰ τῶν πλοίων, παρὰ νὰ συλληφθῶσιν
αἰχμάλωτοι.

Μέγας ἀλαλαγμὸς ἐγένετο κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν,
ἣτις ἦτο τῶνόντι ἡμέρα ἀποφράς διὰ τοὺς Ἑλληνας, ἔνε-
κα τῆς μεγάλης αἵματοχυσίας των, διότι κατεσφάγησαν
ἢ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐπὶ τῆς φερωνύμου ἐ-
κείνης νήσου Σφακτηρίας πλέον τῶν τριακοσίων Ἑλλή-
νων, ἐν οἷς ἅπαντες σχεδὸν οἱ Κρήτες· ναυτικοὶ περὶ τοὺς
ἑκατὸν, καὶ πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα Ἡπειρώται καὶ Πελο-

μῶν Γεώργιος καὶ Ἀντώνιος Ὁρλάνδοι, ὁ μὲν πλοίαρχος, ὁ δὲ
ὑποπλοίαρχος τοῦ πολεμικοῦ βρικίου ὁ Ἀχιλλεὺς, ἐκ τῶν ὠραιο-
τέρων καὶ μεγάλων Σπετσιωτικῶν πλοίων, τῆς ιδιοκτησίας τοῦ
Κ. Θεοδώρου Δ. Λαζάρου, ὁπόταν, φθάσας ὁ πρῶτος εἰς τὴν λέμ-
βον τοῦ πλοίου του, εὗρεν αὐτὴν πλήρη ἀνδρῶν, καταφυγόντων
ἐν αὐτῇ καὶ ζητούντων νὰ ἀπελάσωσι τὴν λέμβον, ὅπως σωθῶσιν
ἐπὶ τῶν πλοίων· ἀλλ' οὗτος, μὴ βλέπων πού καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, καὶ θέλων, ἢ νὰ σώσῃ καὶ αὐτὸν, ἐὰν ζῇ, ἢ νὰ συναπο-
θάνῃ μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Σφακτηρίαν, ξιφῆρης ἐμπόδι-
ζε τὴν ἀπέλασιν τῆς λέμβου, ἕως οὗ ἐπὶ τέλους, φθάς καὶ ὁ Ἀν-
τώνιος, ἀνέβη εἰς τὴν λέμβον καὶ διεσώθη καὶ αὐτὸς μεθ' ὅλων
τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ πλοίου.

ποννήσιαι, ἐν οἷς καὶ ὁ φιλόπατρις Ἀναγνωσταρᾶς, καὶ ὁ φιλέλληι Σάντα Ῥόζας (α), καὶ ἄλλοι τινές.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ ὁ γενναῖος Ἀναστάσιος Τσαμαδός, μὴ προφθάσας φαίνεται νὰ καταφύγῃ ἐπὶ λέμβου τινός, εἴτε διότι ἦτον εὐτραφὴς καὶ προβεβηκώς τὴν ἡλικίαν, εἴτε διὰ τὸ ἀπότομον τῶν παραλίῳ τῆς νήσου, εἴτε διότι ἦτο πληγωμένος ἴσως, ἀπέθανεν ἐνδόξως ἐπὶ τῆς νήσου ἐκεῖνης.

Ἡ καταστροφὴ αὕτη τῶν Ἑλλήνων ἦτο διὰ τοὺς ναυτικούς τὸ προοίμιον ἄλλου ἐπίσης τρομεροῦ κινδύνου, καθότι ἐν ὅλῃ ἐκεῖνῃ τῇ ἀπεριγράπτῳ ἀταξίᾳ, μεθ' ἧς ἔφθασαν ἐπὶ τῶν πλοίων των βεβρεγμένοι καὶ κεκμηχότες οἱ ἐκ τῆς Σφακτηρίας διασωθέντες, καὶ καθ' ἣν ἄλλοι ἀντ' ἄλλων εὐρέθησαν ἐντὸς τῶν πλοίων ναῦται, ὥφειλον οἱ πολυτλήμονες νὰ ὑπερνικήσωσιν ἄλλους νέους κινδύνους, διὰ νὰ διασώσωσιν αὐτοὺς καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ πλοῖά των, διασχίζοντες καὶ πολεμοῦντες ἐν πρὸς ἐν ὀλόκληρον στόλον, συγκεῖμενον ἐκ πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα περίπου μικρῶν καὶ μεγάλων πλοίων καλῶς ἐσκευασμένων, καὶ εἰσερχομένων ἐντὸς τοῦ λιμένος μὲ τὸ θάρρος τῆς νίκης. Ἀλλ' ἡ Θεία Πρόνοια, ἧς ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται, τοσαύτης ἐνέπλησε τόλμης τοὺς γενναίους ἡμῶν ναυτικούς, ὥστε ὑπὸ τὰ πυροβόλα τοσούτων κινητῶν φρουρίων διαπερῶντες, παρ' ἀπάντων αὐτῶν χτυπώμενοι, καὶ καθ' ὅλων ἀντιπυροβολοῦντες, ὅτε μὲν ἀποφεύγοντες ὀλίγον

(α) Συγγραφεὺς διακεκριμένος καὶ ὑπουργὸς ποτὲ τοῦ πολέμου ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τῷ Πεδεμοντίῳ, ἦτον εἰς ἄκρὸν φιλέλληι καὶ φιλελεύθερος. « Ἦλθον νὰ φανῶ ὡφέλιμος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔλεγε, δὲν μὲ μέλει πῶς. »

τὴν συνάντησιν ἐχθρικοῦ τινος μεγάλου πλοίου, ὅτε δὲ φοβίζοντες αὐτὰ δι' ἀπελπιστικοῦ τινος ἐπιθετικοῦ κινήματος, ὥς μὲ σκοπὸν δῆθεν νὰ καύσωσι καὶ ἄλλους συγκαιόμενοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, διέσχισαν τέλος πάντων ἅπασαν τὴν ἐχθρικὴν γραμμὴν, καὶ ἐξῆλθον τοῦ λιμένος μὲ ὄχι πολὺ μεγάλας ζημίας των.

Ἐκ τῶν πλοίων τούτων τὰ μὲν ὑπὸ τοὺς Θεόδωρον Σάντον Σπετσιώτην καὶ Βασίλειον Σταμ. Βουδούρην Ὑδραῖον ἐξῆλθον τοῦ λιμένος, πρὶν ἢ συμπυκνωθῇ ἅπας ὁ ἐχθρικός στόλος περὶ τὸ στόμιον αὐτοῦ, διὸ καὶ δὲν ὑπέστησαν ζημίας· ἀλλ' ὁ μὲν Σάντος ἐξῆλθεν, ἵνα τεθῇ ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐν Καλάμαις εὐρισκομένου προέδρου τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως καὶ Γεν. Ἀρχιστρατήγου, ὁ δὲ Βουδούρης προῖδὼν τὸν κίνδυνον· τρία δὲ ἄλλα, τὸ μὲν ὑπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Γεώργιον καὶ Ἀντώνιον Ὁρλάνδους, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Θεόφιλον Μουλᾶν (α) Σπετσιώτας, καὶ τὸ τρίτον τοῦ Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ Ὑδραίου, μὴ προφθάσαντα νὰ ἐξέλθωσιν ἐγκαίρως, διότι καὶ οἱ πλοιάρχοι καὶ οἱ ναῦται αὐτῶν μέχρι τελευταίας στιγμῆς παρῆσαν ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας, ἐξῆλθον ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν πυροβόλων καὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς κανονοστασίων τοῦ Ἰβραίμης.

Ἐκ τῶν εἴκοσι ναυτῶν, οὓς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας ὁ Θεόφιλος Μουλᾶς, δύο μόνον διεσώθησαν μετὰ τοῦ πλοιάρχου, ὁ Χρῆστος Ἀγιοστρατίτης καὶ ὁ Δημήτριος Ρουμελιώτης· ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι ἐφονεύθησαν,

(α) Τὸ πλοῖον τοῦτο Ποσειδῶν καλούμενον, τρικάρταρον ὄν, ἦτο ἐκ τῶν μεγαλητέρων Σπετσιωτικῶν πλοίων, καὶ ἀνῆκεν εἰς τὸν Παῦλον Χ. Ἀναργύρου.

καθ' ἣν στιγμὴν οἱ Ἀραβες ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς νήσου, ἐκτύπων ἐκ τῶν νώτων τοὺς ἐγκαρτερήσαντας εἰς τὸ παράλιον Ἑλληνας (α). Διεσώθησαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, ὥς ἐκ θαύματος, διότι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, προσβαλόντες τοὺς ἐχθροὺς πλαγίως ἄλλοι τινὲς Ἕλληνες, προσεκάλεσαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν, καὶ αὐτοὶ μὲν ἔπεσαν μαχόμενοι, οὗτοι δὲ ἔλαβον καιρὸν καὶ κατέφυγον ὑπὸ τοὺς βράχους τῆς παραλίας εἰς τὴν λέμβον των.

Ἐκ τῶν ἄλλων δὲ εἴκοσι ναυτῶν, οὓς εἶχον μεθ' ἑαυτῶν οἱ Γεώργιος καὶ Ἀντώνιος Ὁρλάνδοι, ἐπὶ μὲν ἐφονεύθησαν (β), τινὲς δὲ, διασκορπισθέντες ἔνθεν κακεῖθεν, ἐσώθησαν ὥς ἐκ θαύματος, ὅπως ἡδυνήθησαν, καὶ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἐπέστρεψαν εἰς Σπέτσας, οἱ πλεῖστοι δὲ διεσώθησαν διὰ τῆς λέμβου των, ὥς εἴπομεν, ἐντὸς τῆς ὁποίας τοσοῦτοι εἰσεπήδησαν, ἐκ τῶν ζητούντων σωτηρίαν, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν τοῦ πληρώματος τοῦ Τσαμαδοῦ, ὥστε ἡ λέμβος ἐκινδύνευε νὰ βυθισθῇ, διότι ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἐκρέμαντο εἰς τὰ πλευρὰ αὐτῆς ἔξωθεν, κολυμβῶντες εἰς τὴν θάλασσαν.

Φθάσαντες ἐπὶ τῶν πλοίων των οἱ πλοίαρχοι οὗτοι, ἀμέσως ἔκοψαν χάριν συντομίας τὰς ἀγκύρας των, καὶ ἤνοιξαν τὰ πανία διὰ νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος ἐκεῖνου· ὁ

(α) Ἐκ τῶν φονευθέντων, ὁ Νικ. Ἰω. Χρυσίνας, Ἰω. Π. Μυργιαλῇ, Σταμάτης Δ. Καστριώτης, Πέτρος Κυπριώτης ἦσαν Σπετσιῶται, τέσσαρες Μεσολογγῖται, οἱ δὲ λοιποὶ ἀγνώστου πατρίδος.

(β) Οἱ μὲν τρεῖς, Μάρκος Παππᾶ Θεοδώρου, Κωνστ. Δραπανιώτης καὶ Παναγῆς Κεφαλλονίτης ἦσαν Σπετσιῶται, οἱ δὲ ἄλλοι τέσσαρες μὴ Σπετσιῶται.

ἄνεμος ἦτο μὲν εὐνοϊκός, ἀλλ' ἦτον ἀδύνατος, καὶ φόβος μέγας ἦν μήπως καὶ αὐτός ὁ ὀλίγος ἄνεμος ἐκπνεύσῃ, καὶ τότε διὰ πολλὰς ὥρας ἤθελον μείνει τὰ πλοῖα ταῦτα ἐν τῷ μέσῳ ἐνός ὀλοκλήρου ἐχθρικοῦ στόλου. Τέλος πάντων ἡ ἀπόφασις τοῦ νὰ ἐξέλθωσιν ἐλεύθεροι μετὰ τῶν πλοίων των, ἡ νὰ ἐνταφιασθῶσιν ὑπὸ τὰ θαλάσσια κύματα ἐγένετο μὲν, ἀλλ' οὔτε βῆμα δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσι χωρὶς νὰ ἦναι περικυκλωμένοι ὑπὸ ἐχθρικῶν πλοίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπάντων πυροβολούμενοι ἀδιακόπως, ἦσαν ἠναγκασμένοι ν' ἀντιπυροβολῶσι καὶ οὗτοι ἐκατέρωθεν. Καὶ καθὼς μέγας καὶ διαρκὴς σεισμὸς καταδονεῖ τὴν γῆν ἐκ θεμελίων, οὕτω καὶ τὰ πλοῖα ταῦτα ἔτρεμον τρόμον διηνεκῇ καθ' ὅλον τὸ χρονικόν τοῦ ἔκπλου διάστημα, δονούμενα ὑπὸ τοῦ συνεχοῦς κρότου τῶν τε ἰδίων καὶ τῶν ἐχθρικῶν κανονίων· νέος δὲ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπαρουσιάζετο κίνδυνος, καὶ καθ' ὅλων ὥφειλον ν' ἀντιτάξωσιν ἀμίμητον καρτερίαν. Οἱ ἐχθροὶ, ἐκπληττόμενοι ἀπὸ τὴν ἀπελπιστικὴν ἀπόφασιν, μεθ' ἧς κατεφρόνουν οἱ ναυτικοὶ μας πᾶν ὅ,τι τοῖς παρουσιάζετο, διὰ νὰ τοῖς διακόψῃ τὸν ἔκπλουν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν αἰφνίδιον πυρπόλησιν μιᾶς ἐχθρικῆς μεγάλης πολεμικῆς γολέτας, ἣτις, διευθυνομένη ὑπὸ γενναίου τινὸς Ὀθωμανοῦ πλοιάρχου, καὶ ταχυτάτῃ οὔσα, ἐφώρμα λυσσωδῶς κατὰ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ὑπεχώρουν ὅπως οὖν μετὰ ταῦτα ἀπ' ἔμπροσθέν των. Πλὴν ἡ ἀπόφασις ἦτο πραγματικὴ, καὶ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, προτιμωμένου τοῦ θανάτου ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλοίων, ἦτον ἐπίτηδες διωρισμένος ἄνθρωπος (α) μὲ πῦρ εἰς τὰς

(α) Ἐπὶ μὲν τοῦ πλοίου ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο διωρισμένος τοιοῦ-

χειρας ἄνωθεν τῆς πυριτιδαποθήκης τοῦ πλοίου, ὅστις ἦν ἑτοιμος εἰς τὴν πρώτην διαταγὴν τοῦ πλοιάρχου νὰ θέσῃ τὸ πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα τοῦ πλοίου, διὰ νὰ ἐξολοθρεύσῃ καὶ τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ τοὺς ἐχθρικοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον τολμήσει νὰ εἰσπηδήσωσιν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ τὸ κυριεύσωσιν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἀποφάσεως, ὁ εἰς τῶν Σπετσιωτῶν πλοιάρχων, ὁ Θεόφιλος Μουλᾶς, κατὰ τὴν δεινὴν ἐκείνην περίστασιν, μετεχειρίσθη καὶ εὐφυές τι στρατήγημα ἐπιτυχῶς, τὸ ὁποῖον χάριν περιεργείας περιγράφομεν. Ὁ πλοίαρχος οὗτος, θέσας εἰς θέσιν ὑψηλὴν ἐπὶ τῆς πλώρας τοῦ πλοίου νεροβάρελά τινα, ἐδείκνυεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ὅτι ἦτο δῆθεν πυρπολικόν, ἔχον τὰ βαρέλια ἐκεῖνα πλήρη πυρίτιδος, καὶ ὅτι ἦτον ἑτοιμος εἰς τὴν πρώτην ἀνάγκην νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖόν του. Ἀπὸ τὸ τέχνασμα τοῦτο οἱ ἐχθροὶ ἀπατηθέντες, ἄφηνον αὐτῷ ἐλευθέραν ὁπωσοῦν τὴν δίοδον.

Ἀλλ' ἐνῷ ἀντιπαρῆλθον ὅλον τὸν ἐχθρικὸν στόλον τὰ πλοῖα ταῦτα χωρὶς οὐδέποτε νὰ χάσωσιν ἄνθρωπον, αἰφνιδίως, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος τὸ ὑπὸ τοὺς Ὀρλάνδους πλοῖον ὁ Ἀχιλλεὺς, σφαῖρα ἐχθρικοῦ κανονίου, ριφθεῖσα ἐκ τῆς ἐν τῇ ξηρᾷ κανονοστοιχίας τοῦ Ἰβραίμης, καὶ πεσοῦσα ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἐνὸς μὲν ναύτου τοῦ Μιχαὴλ Φράγκου Σπετσιώτου ἀπέκοψεν ὅλην τὴν πτέρναν τοῦ ποδός, στρατιώτου δέ τινος ἐκ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ διασωθέντων ἀπέκοψε τὴν δεξιὰν χεῖρα (καὶ ἐκ τῆς σφοδρᾶς αἱμορραγίας ἀπεβίωσεν ὁ δυστυχὴς μετ' ὀλίγον),

τὸς ὁ Ἰωάννης Κοτρώνης, ὁ καὶ ναύκληρος τοῦ πλοίου, ἐπὶ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ὁ Ἀνάργυρος Κουζούμης.

ἐτρύπησε δὲ καὶ τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὸ δὲ πλοῖον ὁ Ἄρης τοῦ Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, ἐφ' οὗ ἦν ἐπιβάτης καὶ ὁ Α. Μαυροκορδάτος, ἀργοπορήσαν πλέον τι τῶν ἄλλων πλοίων εἰς τὴν θέσιν του, ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ Τσαμαδοῦ, τὸν ὁποῖον εἰς μάτην ἐπερίμενον οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, διευθυνόμενον ἤδη ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βότση καὶ τοῦ Δ. Σαχτούρη, ὑπέστη καὶ αὐτὸ τοὺς κινδύνους τῶν ἄλλων πλοίων, καὶ τὰς αὐτὰς ἢ καὶ τι μεγαλητέρας ζημίας, διότι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ δύο μὲν ἐφονεύθησαν, ἑπτὰ δὲ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημητρίου Σαχτούρη, ἐπληγώθησαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐξῆλθε καὶ αὐτὸ τοῦ λιμένος θριαμβευτικῶς.

Ἡ ἔξοδος αὕτη ὀλίγων πλοίων ἀνὰ μέσον τοσοῦτον ἰσχυροῦ καὶ πολυπληθοῦς στόλου, διευθυνομένου παρ' εὐρωπαϊῶν ἀξιωματικῶν, εἶναι λίαν ἀξιοσημεῖωτος, διότι ἀποδεικνύει τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν, καὶ διότι ὑπῆρξεν ἡρωϊκὴ, ὡς ἡ κατάβασις τῶν δεκαχισχιλίων Ἑλλήνων ἐπὶ Ξενοφῶνος, καὶ πολὺ εὐτυχεστέρα τῆς μετὰ ταῦτα ἐξόδου τῆς ἡρωϊκῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου. Διότι, παρεκτός ὀλίγων τινῶν φονευθέντων, τά τε πλοῖα καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ἅπαντες διεσώθησαν, οἱ δ' ἐχθροὶ ἔχασαν ἐν ὥραῖον πλοῖόν των, τὸ ὁποῖον γενόμενον παρανάλωμα τοῦ πυρός, εἴτε ἐκ τῶν ἑλληνικῶν σφαιρῶν, εἴτε ἐξ ἰδίας ἀπροσεξίας τῶν ἐν αὐτῷ, συναπώλεσε καὶ οὐκ ὀλίγους ἐκ τῶν τοῦ πληρώματός του.

Τὰ πλοῖα ταῦτα, ἐξελθόντα τοῦ λιμένος, διέμειναν ἱκανὰς ὥρας ἀπέναντι αὐτοῦ, καὶ οὐ μακρὰν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν κατὰ τὴν ἀκόλουθον νύκτα γαλήνην, καὶ διὰ ν' ἀνταλλάξωσι τοὺς ἐν τῇ κατα-

στροφῇ τῆς Σφακτηρίας συμμιγέντας ναύτας των· πνεύσαντος δ' ανέμου μετὰ ταῦτα, ἠνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν πλοίων, ἀλλὰ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐπέστρεψαν εἰς τὰς νήσους των, ἀδεία τῶν ἀρμοδίων ναυάρχων, ὥς χρήζοντα μεγάλης ἐπισκευῆς, κομίσαντα καὶ τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν εἰς τὰς νήσους καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, τῆς τε νέας ἀποβάσεως αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κυριεύσεως τῆς Σφακτηρίας, ἐξ ἧς προσιωνίζετο ἡ βεβαία πτῶσις καὶ αὐτοῦ τοῦ φρουρίου τοῦ Νεοκάστρου.

Μετὰ ταῦτα τὸ ὑπὸ τὸν Σπετσιώτην Θεόδωρον Σάντον πλοῖον ὁ Λυκοῦργος, καταπλεῦσαν εἰς Καλάμας παρέλαβε καὶ μετήγαγεν εἰς Ναύπλιον τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Γ. Κουντουριώτην, Γενικὸν Ἀρχιστράτηγον, στρατοπεδεύοντα μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς Καλάμας, οὐδέποτε δὲ ἰδόντα τοῦ ἐχθροῦ τὸ πρόσωπον.

Ὁ δὲ Ἰβραίμης, μείνας κύριος τῆς τε θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Σφακτηρίας, προσέβαλε τὴν ἐπαύριον ἀμέσως τοὺς παλαιοὺς Ναυαρίνους ἢ Παλαιόκαστρον, τὸ ὅποιον διὰ τε τὸ μὴ ἱκανῶς ὀχυρὸν, καὶ διὰ τὸ ἀνεφοδιάστον αὐτοῦ ἦτον ἀνίσχυρον ν' ἀντισταθῇ εἰς τοσαῦτα τακτικὰ στρατεύματα. Χίλιοι περίπου ἄνδρες ὑπὸ τὸν Χατζῆ Χρήστον καὶ τὸν Μεθώνης Ἐπίσκοπον εἶχον εἰσέλθει εἰς τὸ φρούριον ἐκεῖνο διὰ νὰ τὸ ὑπερασπισθῶσιν· ἀλλὰ, βλέποντες τὸ πρᾶγμα ἀδύνατον, ἀπεφασισαν τὴν ἀκόλουθον νύκτα νὰ ἐξέλθωσιν ἡσύχως τοῦ φρουρίου, καὶ λανθάνοντες τοὺς ἐχθροὺς νὰ διασωθῶσιν ἔνθα ἦσαν καὶ ἄλλα ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ σώματα στρατοπεδευμένα. Πλὴν οἱ ἐχθροὶ, ἐννοήσαντες αὐτοὺς, ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν, καὶ αἰχμαλωτίσαντες τὸν τε Χατοῆ

Χρῆστον, τὸν Ἀρχιερέα Μεθώνης καὶ τινας ἄλλους, ἡ-
νάγκασαν τοὺς λοιποὺς, ἐπανελθόντας ἐντὸς τοῦ φρου-
ρίου, νὰ παραδοθῶσι τὴν 29 Ἀπριλίου εἰς τὸν Ἰβραΐμην
διὰ συνθηκῶν, δυνάμει τῶν ὁποίων ἠδύναντο ν' ἀναχωρή-
σωσιν ἀβλαβεῖς.

Ὁ δ' ἐλληνικὸς στόλος παραπλέων, ὡς εἵπομεν, τὸ
Νεόκαστρον, καὶ βλέπων ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ
κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, διὰ τε τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐ-
τοῦ δύναμιν, καὶ διὰ τὴν ἑλλειψιν ἱκανῶν πυρπολικῶν,
μανθάνων δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς ἐξόδου τοῦ Βυζαντινοῦ στό-
λου, τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς, ὡς διεφημίζετο, ἀπέβλεπε τὰς
δύω ναυτικὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας, ἐσκέπτετο
περὶ τοῦ πρακτέου.

Τὴν 30 Ἀπριλίου ὁ Μιαούλης ἐν πλήρει συμβουλίᾳ
ἐντὸς τοῦ πλοίου του, διεκοίνωσεν εἰς τοὺς πλοιάρχους
καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Σπετσιοτικῆς μοίρας Νικόλαον Δ.
Σύρμαν (α), ὅτι ἐπειδὴ τὰ πλοιά των (τὰ Ὑδραϊκὰ) ὄντα
πρὸ καιροῦ ἀπαλάμιστα, κατήντησαν βραδυκίνητα, ἀπε-
φάσισαν νὰ ὑπάγουν ὅλα τὰ Ὑδραϊκὰ εἰς τὰς Καλάμας

(α) Ἐπιστολὴ Ν. Σύρμα πρὸς τοὺς Προκρίτ. Σπετσῶν τῆς 6
Μαΐου 1825, ἐκ Μακραθωνησίου (Γυθείου) ἀναφέρει τὰδε·

«Σας εἰδοποιουμέν ὅτι ταῖς 30 Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ, μᾶς
» ὠμίλησεν ὁ Μιαούλης εἰς συνέλευσίν των, λέγων μας ὅτι, ἐπει-
» δὴ τὰ πλοιά των, ὡς καὶ τὰ δύω πυρπολικά δὲν ἦσαν εἰς κα-
» τάστασιν πλοῦς, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν ὅλοι νὰ ὑπάγουν εἰς
» Καλαμάταν νὰ παλασίμουν. Ἡμεῖς λοιπὸν ἀπεφασίσαμεν τὴν
» αὐτὴν ἡμέραν νὰ μείνωμεν εἰς τὴν βίσταν (ὄψιν) τοῦ ἐχθροῦ,
» καὶ ἐνταυτῷ ἀνεχωρήσαμεν ἡμεῖς κατὰ τὸ μέρος τῆς Πρώτης,
» οἱ δὲ Ἰδραῖοι κατὰ τὴν ἔνωσιν ἀπόρριψιν»

διὰ νὰ τὰ παλαμίσουν· εὐλογωτάτην εὐρόντες τὴν πρό-
 τασιν ταύτην οἱ περὶ τὸν Νικόλαον Σύρμαν πλοίαρχοι τῆς
 Σπετσειωτικῆς μοίρας, οὐ μόνον δὲν ἠναντιώθησαν, ἀλλὰ
 καὶ ἀνεδέχθησαν ἐκουσίως νὰ διαμείνωσιν εἰς τὴν αὐτὴν
 θέσιν των πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν κινήματων τοῦ ἐχθροῦ,
 μέχρι τῆς ἐπανόδου τῶν Ὑδραίων. Ὅθεν ἡ μὲν Σπετσειω-
 τικὴ μοῖρα διευθύνθη πρὸς τὴν νῆσον Πρώτην, ὁ δὲ Μια-
 ούλης μετὰ τῆς ὑδραϊκῆς μοίρας πρὸς τὰς Καλάμας κατὰ
 τὴν γενομένην ἀπόφασιν, παρακολουθούμενος καὶ ἀπὸ τὸ
 ταχυκίνητον Σπετσειωτικὸν πλοῖον τοῦ Ἰωάννου Γκίκα
 Τσοῦπα, τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχηγὸς τῆς Σπετσειωτικῆς μοίρας
 διέταξε νὰ συμπλήρῃ μετὰ τῆς ὑπὸ τὸν Μιαοῦλην μοίρας,
 διὰ νὰ εἰδοποιῇ τὸν Σύρμαν περὶ παντὸς κινήματος τῶν
 Ὑδραίων, ἢ ἄλλης τινὸς ἀναγκαίας περιστάσεως.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ τὴν 11 ὥραν Π. Μ., φθάσας ὁ
 Μιαοῦλης μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑδραϊκῆς μοίρας πλησίον
 τῆς νήσου Σαπιέντσας, συνηντήθη μετὰ τεσσάρων νέων
 πυρπολικῶν πλοίων, προερχομένων ἐξ Ὑδρας καὶ διοι-
 κουμένων παρὰ τῶν πλοιάρχων Ἀναγνώστου Δημαμᾶ,
 Δημητρ. Τσάπελη, Ἀντ. Μπίκου καὶ Μαρίνη Σπαχῆ, καὶ
 δύο πολεμικῶν ὑπὸ τοὺς Ἀντ. Ῥαφαήλ καὶ Κωνστ. Μπε-
 λεμπίνην· μαθὼν δ' ἐκεῖ ἐξ Ἰονικῆς τινος γολέτας, ὅτι εἰς
 Μεθώνην εὐρίσκοντο ἀγκυρωμένα ἐχθρικά τινα πλοῖα πο-
 λεμικὰ μετ' ἄλλων φορτηγῶν, συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ ἐπι-
 τεθῇ κατὰ τῶν πλοίων τούτων ἐξ ἀπροόπτου, καὶ κάμνων
 χρῆσιν τῶν πυρπολικῶν του, νὰ τὰ βλάβῃ ὅσον τὸ δυ-
 νατὸν διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐχθρούς, διὰ τὴν ἐν Σφακτη-
 ρίᾳ γενομένην αἱματοχυσίαν.

Μόλις ἡ ιδέα αὕτη διεκοινώθη εἰς τοὺς πλοιάρχους τῶν
 πολεμικῶν καὶ πυρπολικῶν πλοίων, ὁ παρὰ τῇ ὑδραϊκῇ

μοίρα παρευρισκόμενος Ἰωάννης Τσούπας Σπετσιώτης, κοινωνὸς γενόμενος τῆς ἀποφάσεως ταύτης, συνεννοεῖται μετὰ τινος Ὑδραίου πυρπολητοῦ, Γεωργίου Πολίτου καλουμένου, καὶ γενόμενος αὐτὸς ὁδηγὸς καὶ συνοδὸς τοῦ πυρπολικοῦ, κινεῖται μόνος πρὸ τῆς ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ τολμηροῦ τούτου σχεδίου μετὰ τοῦ πυρπολητοῦ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Μιαούλη, καὶ προπορευόμενος αὐτὸς, ὁδηγεῖ τὴν διάβασιν τοῦ πυρπολικοῦ ἀνὰ μέσον τοῦ πλησίον τῆς Μεθώνης κειμένου μικροῦ νησιδίου, ὅθεν ἠδύναντο νὰ διευθύνωσι καὶ εὐκόλως καὶ ἐπιτυχῶς τὸ πυρπολικὸν ἐναντίον τῶν ἀγκυρωμένων ἐχθρικῶν πλοίων. Τὰ δὺν ταῦτα πλοῖα εἶχον φθάσει ἐντὸς τοῦ νησιδίου καὶ τῆς Πελοποννησιακῆς παραλίας, ὁπότεν ὁ Μιαούλης ἰδὼν τὴν ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ γενομένην ἐπιχείρησιν τοῦ Τσοῦπα καὶ τοῦ Ὑδραίου πυρπολητοῦ, ἀνακαλεῖ δι' ἄλλεπαλλήλων σημείων τοὺς αὐτούς. Ὁ Τσούπας ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ἀλλ' ὁ Ὑδραῖος πυρπολητῆς, ὑπακούων εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ ναυάρχου του, δὲν ἀκολουθεῖ πλέον τὸν Τσούπαν, ἀλλ' ἐπανελθὼν ἐνοῦται μετὰ τῆς λοιπῆς μοίρας, καὶ οὕτως ὑπεχρεώθη καὶ ὁ Τσούπας νὰ ὀπισθοδρομήσῃ (α).

Ὅσον ἀξιέπαινος ἦτον ἡ γενναιότης τοῦ τε Τσοῦπα καὶ τοῦ πυρπολητοῦ, ἐπιχειρισθέντων μόνων τὴν πυρπόλησιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἄλλων, τοσοῦτον ἡ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς μοίρας παρακοὴ ἤθελεν εἶσθαι ἀσύγγνωστος, διότι ἄλλως τε ἦτο καὶ πολὺ

(α) Ὁ ἐπιζῶν Ἰω. Τσούπας μᾶς ἐδιηγῆθη τὸ γεγονός τοῦτο, καὶ πιστεύομεν πληρέστερα τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, στηριζόμενοι εἰς τὸ ἀξιόπιστον τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρός.

πιθανόν ν' ἀποτύχη ἴσως ἢ ἐπιχείρησις. Διὰ τοῦτο ὁ Μιαούλης, ἀνακαλέσας αὐτοὺς, ἔπραξεν ἔργον τῶντι φρονήσεως.

Ὁ Μιαούλης τότε διὰ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν τολμητῖαν Τσοῦπαν, τῷ δίδει διαταγὰς νὰ πλεύσῃ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας, ὅπως, ἐλθοῦσα καὶ αὐτὴ, ἐνωθῇ μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς, καὶ ἐπιτεθῶσιν ἀμφοτέραι ὁμοῦ κατὰ τῶν ἐν Μεθώνῃ προσωρμισμένων ἐχθρικῶν πλοίων. Διὰ νὰ ὠφεληθῇ δὲ ὁ Μιαούλης ἀπὸ τὸν πνέοντα δεξιὸν ἄνεμον, ἐσήμανεν ἀμέσως τὰ μὲν πολεμικὰ πλοῖα νὰ πλησιάσωσι, τὰ δὲ πυρπολικὰ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν· καὶ δὴ ἐφορμησάντων περὶ τὴν 8 ὥραν μ. μ. πέντε πυρπολικῶν, τινὰ μὲν τῶν ἐχθρικῶν πολεμικῶν, προφθάσαντα νὰ τεθῶσιν εἰς κίνησιν, ἀπέφυγον τὸν κίνδυνον, τὰ δὲ λοιπὰ ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν ἐκάησαν ὁλοσχερῶς (α). Ἐλέγετο δὲ, ὅτι ἐκ τῆς πυρσοκροτήσεως τῶν πυριτιδαποθηκῶν τῶν καέντων πλοίων, ἐκάη ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς Μεθώνης καὶ μία τροφαποθήκη.

Τὴν ἐπιούσαν ἡγέρθη μεγάλη τρικυμία, καὶ ὁ μὲν Μιαούλης μετὰ τινων ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πλοίων ἐλθὼν, ἐλιμενίσθη εἰς Ἀρμυρόν, ἡ δὲ Σπετσιωτικὴ μοῖρα, ἡ παραπλέουσα τὴν Πρώτην, διεσπάρη πελαγισθεῖσα. Τέλος τὴν 8 ἢ 9 τοῦ μηνός, ἐλθοῦσα καὶ ἡ Σπετσιωτικὴ μοῖρα εἰς Καλάμας, εὔρεν ἐκεῖ καὶ τὸν Μιαούλην μετὰ τῆς μοίρας του καὶ συνεσωματώθησαν ἀμφοτέραι. Συγχρόνως ὅμως ἠνῶθη μετὰ τοῦ ἐν Νεοκάστρῳ διαμένοντος ἐχθρικοῦ στόλου καὶ ὁ Ἀλγερίνσιος στολίσκος, συγκείμε-

(α) Ὁ Σ. Τρικ. Τ. Γ. λέγει ὅτι ἦσαν τὰ πυρποληθέντα πλοῖα 4 φεργάτα, 3 κορβέται, 3 ἄλλα πολεμικὰ καὶ 3 φορτηγὰ.

νος ἐκ δύο φεργατῶν, δύο βρικίων, μιᾶς σαλούπας, δύο σκουνέρων καὶ ἐνὸς Ζαμπέκου (α).

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Σφακτηρίας καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Παλαιοκάστρου, οἱ ἐν Νεοκάστρῳ Ἕλληνες, στενῶς πολιορκούμενοι παρὰ τοῦ Ἰβραήμη, πάσχοντες δὲ καὶ ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, πανταχόθεν πυροβολούμενοι ἐκ τε τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδεμίαν σωτηρίας ἐλπίδα πλέον ἔχοντες, ἀφοῦ πολλάκις ἀπέκρουσαν τὸν ἐχθρὸν, πειραθέντα πρότερον νὰ κυριεύσῃ δι' ἐφόδου τὸ φρούριον, περιῆλθον τέλος εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην τοῦ νὰ παραδοθῶσι διὰ συνθήκης. Ἡ σύμβασις τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου ἐγένετο κατὰ τὴν 11 τοῦ Μαΐου διὰ μεσολαβήσεως τῶν ἐν τῷ λιμένι ἐκείνῳ παρευρεθέντων εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν πλοίων, ἥτοι ἐνὸς ἀγγλικοῦ βρικίου, μιᾶς Γαλλικῆς καὶ μιᾶς Αὐστριακῆς γολετῶν, καὶ κατὰ τὴν συνθήκην, ἐπιβιβασθεῖσα ἐπὶ Ἰονικῶν πλοίων, ἅπασα ἡ ἐλληνικὴ φρουρὰ τοῦ Νεοκάστρου μετεβιβάσθη εἰς τὰς Καλάμας, ἐκτὸς τοῦ Γεωργίου Μαυρομιχάλη, τοῦ Χατζῆ Χρήστου, τοῦ Παναγιώτου Γιατράκου, τῶν δύο ἀδελφῶν Ζαφειροπούλων καὶ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Φραντζῆ, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰβραήμης παρασπονδῆσας, ἐκράτησε διὰ νὰ λυτρώσῃ δι' ἀνταλλαγῆς τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν αἰχμαλώτους Ἀλίμπεην καὶ Μουχαβούζ-πασσαν τοῦ Ναυπλίου.

Περὶ τῆς ἀνταλλαγῆς ταύτης ἐγένετο διαπραγματεύσεις τις μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἰβραήμη, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησε προηγουμένως τὴν γνώμην τῶν Προκρίτων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας· ἀλλ' οἱ Πρό-

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 116, 1823.

κριτοι τῶν νήσων τούτων, πληροφορηθέντες ὅτι οἱ Ἕλληνες αἰχμάλωτοι ἠλευθερώθησαν ἤδη καὶ εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ζάκυνθον, μετέδωκαν τὰς πληροφορίες ταύτας εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ οὕτω διεκόπησαν αἱ περαιτέρω διαπραγματεύσεις.

Ἄλλ' ὥς ἂν μὴ ᾔσαν ἱκαναὶ αἱ τόσαι δειναὶ περιστάσεις νὰ φέρωσι τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν, ᾔσαν ἠναγκασμένοι οἱ δυστυχεῖς καὶ μάλιστα οἱ κάτοικοι τῶν ναυτικῶν νήσων, νὰ πίνωσιν ἐνίοτε ὥς ἐπίμετρον, πικρά τινα ποτήρια καὶ ἐκ μέρους Εὐρωπαϊκῶν τινων μεγάλων ἐθνῶν, ἐπαγγελομένων μὲν οὐδετερότητα, ὑπόλως ὅμως συνεργούντων εἰς τὸν παντελῆ ἐξαφανισμόν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ κατὰ τὴν Μεσσόγειον θάλασσαν ἀρχηγὸς τῆς αὐστριακῆς ναυτικῆς μοίρας Ἀκκούρτης, περιπλέων ἀπὸ λιμένα εἰς λιμένα, καὶ ὅτε μὲν πληροφορῶν ὥς κατάσκοπος τοὺς Τούρκους περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἑλληνικῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ὅτε δὲ ἐνοχλῶν καὶ Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ ἰδιαιτέρας πόλεις, καὶ ἐμπόριον μετερχόμενος, λόγῳ προστασίας τῶν αὐστριακῶν ὑπηκόων, τὴν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν χειρῶν ἄρπαγὴν τῶν αὐστριακῶν πλοίων, ὅσα οἱ Ἑλληνικοὶ στόλοι συνελάμβανον φέροντα τροφὰς καὶ παντὸς εἶδους πολεμικὰς ἀποσκευὰς ὑπὸ πλαστὰ ἔγγραφα, εἰς τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα καὶ φρούρια, ἐπαρουσιάσθη καὶ εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν κατὰ τὴν 13 Μαΐου, ζητῶν ν' ἄρπάσῃ βιαίως πλοῖον αὐστριακὸν ὁδηγηθὲν ὥς νόμιμος λεία εἰς τὸν λιμένα Σπετσῶν. Εἰς μάτην διεμαρτύροντο οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου ταύτης, ἐπικαλούμενοι τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰς περὶ ἀποκλεισμῶν διακηρύξεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ

Ακκούρτης κωφεύων εἰς πάντα ταῦτα, ἦτον ἕτοιμος νὰ προσβάλῃ τὴν πόλιν καὶ τὸν λιμένα διὰ τοῦ πυρός· ὅθεν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἵνα μὴ εὐρεθῶσιν εἰς θέσιν δεινὴν ἀπέναντι μεγάλης εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως, παρέδωκαν αὐτῷ τὸ αὐστριακὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον λαβὼν ὁ Ἀκκούρτης ὠδήγησεν ἀμέσως εἰς Κρήτην μετ' ἄλλου τινος, ὅπερ εἶχεν ἐπίσης ἀρπάσει ἀπὸ αὐτὰς τὰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς Ναύπλιον. Ἀλλ' ἡ βιαία αὕτη διαγωγή τοῦ Ἀκκούρτη δὲν εἶναι, εἰμὴ τὸ προανάκρουσμα ἄλλων ἔτι χειροτέρων βιαιοπραγιῶν καὶ αὐθαιρεσιῶν αὐτοῦ, περὶ ὧν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ λαλήσομεν.

Ὡς συμβαίνει πάντοτε εἰς τὰς τοιαύτας δεινὰς καὶ ἀνωμάλους περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ κακία ὑψώνει τὴν κεφαλὴν τῆς ἔνεκα τῆς ἐκ τῆς ἀδυναμίας τῶν νόμων προερχομένης ἀτιμωρησίας, ἡ πειρατεία ἀνεφάνη θρασυτέρα κατὰ τὰς ἀρκτικὰς Σποράδας, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ τοι οὐκ ὀλίγον ζαλισμένη ἔνεκα τῶν τοῦ Ἰβραίμη προόδων, ἀπέστειλε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸν ἐκ Σπετσῶν Ἀνάργυρον Λεμπέσσην μὲ τὸ ὑπὸ τὴν διοίκησίν του πλοῖον ὁ Κίμων, ὅπως διὰ τῶν δραστηρίων ἐνεργειῶν του καταδιώξῃ καὶ ἐξαφανίσῃ τοὺς πειρατάς· ὁ Λεμπέσης πραγματικῶς ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του δικαιώσας τὴν ἀποστολὴν του· διότι καὶ τὴν πειρατείαν ἐξήλειψε συλλαβὼν καὶ τινὰς τῶν πειρατῶν, καὶ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Σχιάθῳ εὐρισκομένους Θετταλο-Θρακο-Ὀλυμπίους ὀπλαρχηγοὺς ὑπεχρέωσε νὰ περιορίσωσι τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας τοῦ ν' ἀπέχωσι τοῦ λοιποῦ τῶν καταχρήσεων, λαβὼν παρ' αὐτῶν καὶ ἔγγραφον τὴν περὶ τούτου ὑπόσχεσιν (α).

(α) Ὑποσχόμεθα οἱ ὑπογεγραμμένοι, ὅπου ἂν κανεῖς ἀπὸ ἡμᾶς

Ἐν τούτοις τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἴσταντο ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς, καὶ ἡ διὰ πλήρους ἀμνηστείας ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Ὑδρᾷ κυρίως κρατουμένων ἦν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ πλέον, διότι καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἐζήτει τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν· ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὶν ἢ δώσῃ τὴν ἀμνηστείαν ταύτην, ἐζήτησε προηγουμένως τὴν εἰς τοῦτο συγκατάθεσιν τῶν Προκρίτων τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν γράψασα αὐτοῖς τὰ ἑξῆς·

Περ. Β΄. ἀρ. 7412.

Προσ. Διοίκ. τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστ. Κ. Προκρ. τῶν Ν. Ὑδρας καὶ Σπετσῶν.

Ἐγκλείονται διάφορα ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων πληροφορεῖσθε τὴν πτῶσιν τοῦ φρουρίου τοῦ Νεοκάστρου καὶ τὸν ὅποιον κίνδυνον τρέχει ἡ πατρίς.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα συσκεφθὲν μετὰ τοῦ Βουλευτικοῦ ἐστοχάσθη συμφέρον εἰς τὴν παροῦσαν δεινὴν περίστασιν τὴν γενικὴν ἀμνηστείαν κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ παρόντος στέλλονται οἱ εὐγενεῖς Βουλευταὶ, Κ. Πανάγος Ἀλεξίου Λογογοθέτης, Ἰω. Κοντου-

ἤθελε πειράζει κανένα χριστιανὸν, ἤθελε κλέψει τίποτε χριστιανικὸν πρᾶγμα, νὰ τὸν κυνηγῶμεν ὅλοι ἐωσότου νὰ τὸν πιάσωμεν, τὸν ὅποιον θέλομεν παραδίδει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καπ. Ἀναργύρου Λεμπέση, καὶ θέλει εἰμειθᾶ ὅλοι νταβατζίδες (κατήγοροι ἢ ἐνάγοντες) δι' αὐτὸν νὰ παιδευθῇ, μ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα.

Ἐν Σχιάθῳ τὴν 5 Μαΐου 1825.

(Τ. Σ.) Στρατῆς, Ἀναστάσης, Διακόπουλος.

μας, καὶ Ἀναγν. Ἀθανασίου, διὰ νὰ συσχεφθῶσι περὶ
τούτου καὶ μετὰ τῆς εὐγενίας σας.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 14 Μαΐου 1825.

Ὁ Ἀντιπρ. Γκίκας Μπότασης, Ἀναγν. Σπηλιωτάκης,
Κ. Μαυρομιχάλης, Ἰω. Κωλέττης.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

(Τ. Σ.) Α. Μαυροκορδάτος.

Ὅμοιον τούτου ἔγγραφον ἔγραψε καὶ τὸ Βουλευτικόν
ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ
Προέδρου Πανούτσου Νοταρᾶ, καὶ τοῦ Α. Γραμματέως
Ἰω. Σκανδαλίδου.

Οἱ Πρόκριτοι τῶν δύο νήσων, προθύμως συνεμερίσθη-
σαν τοῦ τε λαοῦ τὴν θέλησιν καὶ τῆς Κυβερνήσεως τὴν
ἀπόφασιν. Ὅθεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις χάρισασα γε-
νικὴν ἀμνηστίαν τῶν παρελθόντων εἰς ὅσους ὑπέπεσαν εἰς
πολιτικὰ ἐγκλήματα, ἐξέδοτο τὴν 18 Μαΐου τὴν ἐπο-
μένην διακήρυξιν·

Προσ. Διοίκ. τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

« Ἐπειδὴ δὲ ἡ σύμπνοια καὶ σύμπραξις ὅλων τῶν Ἑλ-
» λήνων εἶναι ὁμολογουμένως τὸ μόνον ἀκαταμάχητον
» ὄπλον ἐναντίον τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ τῆς Πατρίδος.

» Ἐπειδὴ εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ παρόντος ἀγῶνος
» ἔλαβεν ἡ Διοίκησις λαμπρὰ παραδείγματα τοῦ ὅτι οἱ
» Ἕλληνες τρέφουν εἰς τὰς ψυχὰς των τὴν πάτριον καὶ
» ἀληθῆ ἀρετὴν τῆς στενῆς ἐνώσεως καὶ συμπνοίας ἐναν-
» τίων τῶν ἐχθρῶν, καὶ λησμονοῦν πᾶν ἄλλο πάθος, κυ-
» ριευόμενοι ἀπὸ μόνον τὸ εὐγενὲς αἶσθημα τοῦ νὰ σώ-
» σουν τὴν Πατρίδα, καταδιώκοντες ἐκ συμφῶντος καὶ μὲ

» χριστιανικὴν καὶ ἀδελφικὴν ἑνωσιν τοὺς βαρβάρους τυ-
» ράννους της.

» Ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος εἶναι δίκαιον νὰ
» συντρέχῃ εἰς τὸ νὰ ἐγχαραχθῇ βαθύτερον εἰς τὰς ψυ-
» χὰς τῶν Ἑλλήνων αὕτη ἡ ἀληθὴς βάσις ὅλων τῶν
» ἀρετῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κυρίως ἐλπίζεται ἡ εὐκλεία τοῦ
» Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, καὶ ἡ διαρκὴς ἀπόλαυσις τῆς ἀ-
» νεξαρτησίας καὶ ἐπομένως τῆς εὐδαιμονίας τῆς Πατρί-
»δος· καὶ

» Ἐπειδὴ ὅσοι κατὰ καιροὺς, ἢ ἐναντίον τῶν πολιτικῶν
» αὐτῶν χρεῶν ἔπραξαν, ἢ ἄλλως πως τοὺς καθεστῶτας
» νόμους δὲν ἐσεβάσθησαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους δὲν ἔμει-
» ναν ἀτιμώρητοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδειξαν εἰλικρινῆ μετα-
» μέλειαν, καὶ ἐπικαλούμενοι τὸ ἔλεος τῶν νόμων καὶ τῆς
» Διοικήσεως τὴν συμπάθειαν, προσφέρουν τὴν πατριωτι-
» κὴν των σύμπραξιν εἰς τὸν προκείμενον κατὰ τῶν ἐχ-
» θρῶν ἀγῶνα ».

» Συναινέσει καὶ τοῦ Σ. Βουλευτικοῦ, κατὰ τὸ ὑπ' ἀρ.
» 683. Προβούλευμα.

Διακηρύττει·

» Α΄. Χαρίζεται γενικὴ ἀμνηστεία εἰς ὅλους τοὺς ὑπο-
» πεσόντας εἰς πολιτικὰ ἐγκλήματα (ἐκτὸς τοῦ ἐγκλήμα-
» τος φανεράς προδοσίας) καὶ ἐπομένως ὑποκειμένους εἰς
» δεσμοὺς, ἢ ὀφείλοντας λόγον τῶν πράξεών των.

» Β΄. Ἀχυροῦνται ὅλαι αἱ κατὰ τῶν ὑποπεσόντων εἰς
» πολιτικὰ ἐγκλήματα (ἐκτὸς τοῦ τῆς προδοσίας) πράξεις
» τῆς Διοικήσεως, καὶ παραδίδονται εἰς λήθην.

» Γ΄ Ὅλοι οἱ ὑποπεσόντες εἰς τιαῦτα ἐγκλήματα, ὁ-
» ποίου βαθμοῦ καὶ τάξεως ἂν ᾖναι, ἀπολαμβάνουν ἀπὸ

» τὴν σήμερον ἀνεξαίρετως ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πο-
 » λίτου, κατὰ τὸν Ὄργανικὸν νόμον,

» Δ'. Ἡ παροῦσα Διακήρυξις νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ
 » τύπου, ὁ δὲ Γενικὸς γραμματεὺς καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν
 » Ἐσωτερικῶν, τοῦ Πολέμου, τοῦ Δικαίου, καὶ τῆς Ἀστυ-
 » νομίας, νὰ ἐνεργήσουν καθ' ὅσον εἰς ἕκαστον αὐτῶν
 » ἀνήκει, ὅσα διαλαμβάνονται εἰς τὴν παροῦσαν Διακή-
 » ρυξιν.

» Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 18 Μαΐου 1825.

» Ὁ Ἀντιπρ. Γκίκας, ὁ Γ. Γρ. Α. Μαυροκορδάτος.»

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς Διακηρύξεως τῆς ἀμνηστίας ἐγένε-
 νετο πανδήμως εἰς τὴν πρωτεύουσαν τὸ Ναύπλιον, καὶ
 γενομένης τελετῆς ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγίου
 Νικολάου, ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως
 ἠσπάσθησαν συναλλήλως τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν μετὰ
 τῶν ἀμνηστευθέντων, καὶ ὠρκίσθησαν ἐπισήμως νὰ χύ-
 σωσι καὶ τὴν ἐσχάτην ῥανίδα τοῦ αἵματός των διὰ τὴν
 σωτηρίαν τῆς Πατρίδος καὶ διὰ τὴν φύλαξιν καὶ στερέω-
 σιν τῶν καθεστώτων νόμων· ἀμέσως δὲ ἡ Ἑλληνικὴ Κυ-
 βερνήσεως ἀνέδειξε πολλοὺς ἐκ τῶν ἀμνηστευθέντων εἰς
 τὰ πρότερον πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ αὐτῶν ἀξιώματα,
 ἰδίως δὲ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην γενικὸν ἀρχηγὸν
 τῶν στρατευμάτων τῆς Πελοποννήσου· ἀλλ' ἡ θέσις τῆς
 Ἑλλάδος ἦτο δεινὴ, διότι ὁ Ἰβραίμης ἀνενοχλήτως σχε-
 δὸν περιφέρεται εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Πελοποννή-
 σου, κυριεύει μετ' οὐ πολὺ τὴν Τρίπολιν ἀναιμωτῇ, καὶ
 μόνον εἰς τὴν Λέρνην, ἥτοι τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου
 εὗρίσκει ἀντίστασιν ἀπὸ ὀλίγους στρατιωτικοὺς, καὶ ἀπὸ
 δύο ἢ τρία παρευρεθέντα ἑλληνικὰ πλοῖα, καὶ μετὰ μα-

ταίαν τίνα ἐπίδειξιν ἐνίων ἱππέων του περὶ τὸ Ναύπλιον ἐπιστρέφει πάλιν εἰς Τρίπολιν.

Συγχρόνως ὁ πρὸ τοσούτου καιροῦ περιμενόμενος Βυζαντινὸς στόλος ὑπὸ τὸν Χοσρέφ ἢ Τοπάλ-πασσᾶν, συγκεείμενος ἐκ πεντήκοντα δύο πολεμικῶν πλοίων πάσης τάξεως, παρακολουθούμενος δὲ καὶ ὑπὸ διαφόρων φορτηγῶν τουρκικῶν τε καὶ εὐρωπαϊκῶν πλοίων φερόντων τροφὰς καὶ διαφόρους ἄλλας πολεμικὰς ὕλας καὶ ὀχυρωματικὰ ἐργαλεῖα, ἐξῆλθε τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν 14 Μαΐου.

Ἡ Β'. Ἑλληνικὴ μοῖρα ἰδοῦσα τὸν ἐχθρὸν καταβαίνοντα πρὸς τὴν Μιτυλήνην, καὶ καιροφυλακτοῦσα ἄρμοδιαν περίστασιν διὰ νὰ τὸν προσβάλῃ, ἐκρατεῖτο πρὸς τὴν νῆσον Σχύρον, περιμένουσα τὸν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς εὐνείκον ἀνεμὸν. Τὴν 17 Μαΐου τέσσαρα ἑλληνικὰ πλοῖα ὑπὸ τοὺς Ἰωάννην Α. Κυριακοῦ, Ἀναγνώστην Κυριακοῦ, Ἀθανάσιον Γ. Πάνου Σπετσιώτας, καὶ Ἀνδρέαν Κεφάλαν Ψαριανὸν, εὗρεθέντα μακρὰν τῆς Ἑλληνικῆς μοίρας πρὸς τὴν Λέσβον, καὶ ἰδόντα δύο μεγάλα ἐχθρικὰ βρίκια προπορευόμενα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ δεικνύοντα προσπάθειαν δῆθεν ἵνα καταφθάσωσι καὶ καταπολεμήσωσι τὰ μεμονωμένα ταῦτα ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐστράφησαν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν μετὰ μεγίστου θάρρους, καὶ τὰ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καταδιώξαντα αὐτὰ μέχρις οὐ μεγάλης ἀποστάσεως ἐκ τοῦ ὅλου ἐχθρικοῦ στόλου.

Σκοπὸς τοῦ ἐχθρικοῦ τούτου στόλου ἦτον, ἀφοῦ ἐφοδιάσῃ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ Ὀθωμανοὺς ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, ν' ἀπέλθῃ εἰς Μεσολόγγιον, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὰ πολιορκοῦντα αὐτὸ ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν καὶ λοιποὺς ὀθωμανικὰ στρατεύματα τὰς πολεμικὰς ὕλας καὶ τὰ ὀχυρω-

ματικά ἐργαλεῖα, πρὸς ἀποκατάστασιν στενωτέρας καὶ τακτικωτέρας τοῦ Μεσολογγίου πολιορκίας.

Τὴν 20 Μαΐου, ὃ τε ἐχθρικός στόλος καὶ ἡ β'. Ἑλληνική μοῖρα εὐρέθησαν ἐντὸς τῆς θαλασσίου λεκάνης τῆς σχηματιζομένης ἀπὸ τὰς νήσους τῆς Εὐβοίας, τῆς Ἀνδρου, τῆς Κέας, καὶ τῆς Ἀττικῆς, μὲ ὀλίγον ἄνεμον· ἀναμφιβόλως οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν ἄλλην καταλληλοτέραν θέσιν παρ' αὐτὴν ἠδύναντο νὰ τύχωσιν ὅπως προσβάλωσι τὸν ἐχθρὸν ἐπιτυχέσσερον· ἀλλὰ τοῦτο μόνος ὁ ἀντιναύαρχος τῶν Σπετσῶν Ἰωάννης Α. Κυριακὸς ἐγνώρισεν· οὗτος, ἐνῶ ἅπαντα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα περιεφέροντο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἄνευ τινὸς σκοποῦ, ἀλλὰ περικωρίσθησαν εἰς μόνην τὴν ἐπιτήρησιν τῶν τοῦ ἐχθροῦ κινήματων, προσκαλεσάμενος ἐπὶ τοῦ πλοίου του τὸν γενναῖον καὶ ἄξιον ἐξάδελφόν του Ἀναγν. Κυριακόν, κατέδειξεν αὐτῷ τὸ κατάλληλον πρὸς ναυμαχίαν διὰ τὴν στενότητα τῆς θέσεως ἐκείνης. Σύμφωνοι δ' εὐρεθέντες οἱ φιλοπάτριδες οὗτοι, ἔκριναν εὐλογον νὰ κοινοποιήσωσι τὰ περὶ τούτου καὶ εἰς τὸν Σαχτούρην εὐρεθέντα οὐ μακρὰν αὐτῶν· καὶ δὴ ἐπιβάντες ἐπὶ τοῦ ἐφολκίου τῆς ἀντιναυαρχίδος, ἀπῆλθον ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Σαχτούρη, ὅπου εὗρον καὶ αὐτὸν ἀδημονοῦντα διὰ τὸ ἀναποφάσιστον τῶν Ἑλλήνων· μόλις ἀνεκοίνωσαν εἰς αὐτὸν οἱ δύο Κυριακοὶ τὴν περὶ ναυμαχίας ἀπόφασίν των, ἀμέσως ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Σαχτούρης, ὅτι συναινεῖ προθύμως, προσθέσας αὐτοῖς μάλιστα τὸ « δέκα 'σεῖς καὶ ἐγὼ ἑνδεκα » (α). Τότε

(α) Ὁ Σαχτούρης εὐρίσκετο τότε εἰς ψυχρότητά τινα μετὰ τῶν τῆς μοίρας του πλοιάρχων. Τοῦτο ὅμως οὐδὲν ἐπηρέαζεν εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα.

συμπαλαβόντες ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐφολκίου καὶ τὸν Σαχτούρην, ἀπῆλθον ἡ τριάς αὕτη ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν Γ. Ἀνδρούτου, ἵνα πείσῃ καὶ αὐτὸν νὰ συμμερισθῇ μετὰ τῆς ιδέας των καὶ τὴν ἀπόφασίν των· ταυτοχρόνως δὲ προσεκλήθη καὶ ὁ ναύαρχος Ψαριανῶν Ἀποστ. Ν. Ἀποστόλης, καὶ ἅπαντες οἱ πλοίαρχοι τῆς μοίρας ἐκείνης

Συζητήσεως γενομένης ἐν τῷ γενικῷ τούτῳ πολεμικῷ συμβουλίῳ, περὶ τοῦ ἂν ἔπρεπε νὰ προσβάλωσιν ἐκεῖ τὸν ἐχθρὸν ἢ ἀλλαχοῦ, ἐνεκρίθη τέλος πάντων νὰ ναυμαχήσῃ ἐκεῖ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ἐνῷ δ' ὁ Σαχτούρης καὶ ὁ Ἀποστόλης καὶ οἱ λοιποὶ πλοίαρχοι ἐπέστρεφον εἰς τὰ πλοῖά των, ὁ Ἀνδρουτσος ἐσήμανεν εἰς τὰ πλοῖα τῆς μοίρας του νὰ ἐτοιμασθῶσιν εἰς πόλεμον, καὶ τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Σαχτούρης πρὸς τὰ Ὑδραϊκὰ, καὶ ὁ Ἀποστόλης πρὸς τὰ Ψαριανὰ, καὶ ἀμέσως ἅπας ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἔχων ὑπερδέξιον τὸν ἄνεμον, βόρειον ὄντα, ἐστράφη κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς πρωίας, καὶ καταπολεμήσας ἔτρεψεν αὐτὸν εἰς φυγὴν, πρώτου δόντος τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ στολάρχου Χοσρέφου.

Εἰς τρία σώματα εἶχε διαιρέσει τὸν στόλον τοῦ Ὁτοπάλης, καὶ τὸ μὲν παρέπλεε πρὸς τὴν Εὐβοϊκὴν παραλίαν τῆς Καρύστου, τὸ δὲ κέντρον μεθ' οὗ καὶ ὁ Τοπάλης εὐρίσκετο μετὰ τὰ Κέα καὶ Γιούρας, τὸ δὲ τρίτον σῶμα παρέπλεε παρὰ τὴν Ἀνδρον· εἰς τρία ἐπίσης σώματα διηρέθη καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μοῖρα, καὶ ὁ μὲν ναύαρχος Σπετσῶν μὲ μέρος πλοίων εὐρέθη πλησίον τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν ἐχθρῶν τοῦ παρὰ τὴν Ἀνδρον καὶ Γιούρον, ὁ Σαχτούρης πρὸς τὸ κέντρον, καὶ ὁ Ἀποστόλης πρὸς τὸ ἀριστερόν τὸ

παρὰ τὴν Κάρυστον ἀρξαμένης τῆς ναυμαχίας οἱ περὶ τὸν Ἀνδροῦτσον ἐβίασαν τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ ἐχθροῦ νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν· ὁ Τοπάλης ὅστις ἐν τῷ κέντρῳ ὑπεχώρει πάντοτε τακτικῶς, ἰδὼν τὴν τροπὴν τῆς δεξιᾶς του πτέρυγος ἐστράφη τεθεὶς εἰς λοξοδρομίαν διὰ νὰ πλησιάσῃ καὶ βοηθήσῃ αὐτήν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο θελήσαν νὰ μιμηθῇ καὶ ἐν ἄλλῳ δίκροτον 62 κανονίων, ἐνῶ ἔμελλε νὰ κάμῃ τὴν στροφὴν του περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. αἰφνης ὑπὸ οὐρανὸν αἶθριον καὶ καθαρὸν καὶ ὑπὸ ἄνεμον μέτριον πίπτουσι διὰ μιᾶς θλασθέντα ὅλα τὰ κατάρτια του, καὶ μὴ δυνάμενον πλέον νὰ κινηθῇ ὥς μὴ βοηθούμενον ἀπὸ τὰ πανία του, ἔμεινεν ἀκίνητον ὥς νῆσος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ὁ Χοσρέφης καὶ τοὶ φεύγων ἐσήμανε διὰ σημείων εἰς τὸν στόλον του νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸ κινδυνεῦον ἐκεῖνο δίκροτον· ἐστράφησαν οἱ ἐχθροὶ, ἀλλ' ἀμέσως τρέξαντα κατὰ τοῦ δίκρότου δύο πυρπολικά, τὸ μὲν Σπετσιωτικὸν ὑπὸ τὸν Λάζαρον Μουσούν, τὸ δὲ Ὑδραϊκὸν ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ματρώζου, συνοδευθέντα τὸ μὲν πρῶτον παρὰ τοῦ Γ. Κοκχοράκη, τὸ δὲ δεύτερον παρὰ τῶν Γ. Σαχτούρη καὶ Πινότση, μετέδωκαν ἀλληλοδιαδόχως τὸ δεύτερον μετὰ τὸ πρῶτον τὸ πῦρ εἰς αὐτὸ, καὶ τὸ κατέφλεξαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου (α). Δύω μηλωταὶ σῶαι καὶ ἀνέπαφοι καὶ πλῆθος πυριτιδοφόρων χαρτίων, ἐκτιναχθεῖσαι εἰς τὸν ἀέρα κατὰ τὴν ἐκπυρσοκρό-

(α) Δικαίως τότε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη μετὰ θοιάμβου εἰς Ναύπλιον τὸν πυρπολιστὴν Λάζαρον Μουσούν, καὶ ἀντήμειψεν αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ναύτας διὰ τινος μικρᾶς χρηματικῆς δωρεᾶς. — Ἴδε κατωτέρω καὶ ἐπιστ. Ναυάρχ. Σπετσ. τῆς 21 Μαΐου 1825.

τησιν τοῦ δικρότου, ἔπεσαν μετὰ ἱκανῆς ὥρας διάστημα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ ὑπὸ τὸν Γ. Κοκκοράκην πλοίου, τὸ ὁποῖον ἦτο τόσον πλησίον εἰς τὸ πυρποληθὲν δίκροτον πρὸς διάσωσιν τῆς λέμβου τοῦ πυρπολικοῦ, ὥστε οἱ ἐν αὐτῷ ἐφοθήθησαν μήπως συγκαῶσι καὶ αὐτοί. Μετ' ὀλίγον ἐν ὑδραϊκὸν πυρπολικὸν ὑπὸ τὸν Μανόλην Μπούτην ἐπιπεσὸν κατὰ μιᾶς κορβέττας 26 κανονίων κατέκαυσεν αὐτήν· τότε πλέον ἢ ἀταξία τοῦ φεύγοντος ἐχθρικοῦ στόλου ἦτο πλήρης καὶ ἕκαστον πλοῖον ἐξ αὐτῶν ἐξεζήτηι τὴν διάσωσίν του ὅπου καὶ ὅπως ἡδύνατο. Πτέρυξ τις ἐχθρικῶν πλοίων εἴκοσι περίπου τὸν ἀριθμὸν ἐκ βρικίων καὶ γολεττῶν πολεμικῶν τε καὶ φορτηγῶν, ἀποσπασθεῖσα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου κατέφυγε καὶ διεσώθη εἰς τὸν Ἑρετριακὸν κόλπον τῆς Εὐρίπου. Οὐχ ἦττον ὅμως ὁ Ἀναγνώστης Κυριακὸς καὶ Ἀθαν. Γ. Πάνου (τοὺς ὁποίους διὰ πολλὰς ὥρας ἐνόμιζον οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πλοίαρχοι ὡς ἀπολεσθέντας κατὰ τὴν ναυμαχίαν) εἰσχωρήσαντες ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, συνέλαβον ἐκ τῶν ἐχθρικῶν φορτηγῶν πέντε εὐρωπαϊκὰ πλοῖα, φέροντα, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, πολεμικὰς ἀποσκευὰς καὶ ἐργαλεῖα, καὶ συνώδευσαν αὐτὰ οἱ ἴδιοι εἰς τὸν λιμένα Σπετσῶν (α). ἕτερον ἐχθρικὸν

(α) Πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν.

Ἐκτεταμένην ἐπιστολὴν τῶν συμβάντων τῆς χθουσινῆς ναυμαχίας μας κατὰ τὸν Κάβο-Δόρον θέλει σᾶς ἐγχειρίσει ἐντὸς ὀλίγου ὁ πυρπολιστής μας Λαζ. Μουσιοῦς, ἐρχόμενος, ὅστις μετὰ τοῦ Ματρώζου τοῦ Ὑδραίου ταυτοχρόνως τὰ δύο πυρπολικὰ κατέκαυσαν μίαν φεργάδαν 62 κανονίων καὶ τοῦ Μανόλη Μπούτη ἐν κορβέττον 26 κανονίων, τὰ ὁποῖα ἐμπεριεῖχον ὑπὲρ τοὺς 4100 στρατιώτας καὶ ναύτας· χθὲς ἐν καιρῷ πολέμου ἐλάβομεν

κορβέττον 32 κανονίων (α) ἀποσπασθὲν ὡσαύτως τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ ἑπτὰ ἑλληνικῶν πλοίων, ἐξ ὧν τέσσαρα Σπετσιωτικά, δύο Ὑδραϊκὰ καὶ ἓν Ψαριανόν, ἐξώκειλεν ἐκουσίως ἐπὶ τῆς νήσου Σύρου, καὶ τὸ μὲν πλοῖον ἐκάη παρὰ τῶν ἰδίων Ὀθωμανῶν, αὐτοὶ δὲ ἐξῆλθον ἐπὶ τῆς νήσου νομίζοντες, ὅτι ἠδύναντο νὰ κρυβῶσιν, ἢ ἄλλως πως νὰ διασωθῶσιν· ἀλλ' οἱ μὲν ἔγιναν θύμα τῆς ὀρμῆς τῶν κατ' αὐτῶν συρῥευσάντων Ἑλλήνων, οἱ δὲ ἠχμαλωτίσθησαν (β).

τὴν τύχην νὰ διασκορπίσωμεν τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐπιπесόντα δύο ἡμέτερα πλοῖα τοῦ Καπ. Ἀναγνώστη Ἀναστασίας (Κυριακοῦ) καὶ Ἡλία Θερμισιώτου (ιδιοκτήτου) ἐζώγησαν πέντε πλοῖα μὲ πολεμεφόδια, 3, ὁ Καπ. Ἀναγνώστης, καὶ 2, τοῦ Ἡλία, τὰ ὁποῖα ἐξαποστέλλομεν αὐτόθι συνωδευμένα μὲ τὰ ἴδια πολεμικά, καὶ περὶ τούτων κάμετε ὅπως σᾶς φανῇ εὐλογώτερον.

Ἐκ τοῦ πλοίου Παγκρατίωνος 21 Μαΐου 1825.

Ὁ πατριώτης σας Γ. Ἀνδρουτσος.

Ἐκ τῶν ἀρχ. τοῦ Δήμ. Σπετσῶν — Ἴδε καὶ Φίλ. τοῦ Νόμου ἀριθ. 149.

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 120 τοῦ 1825.

(β) Πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

Μετὰ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν λαμπρὰν νίκην μας τὴν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ, κατεφθάσαμεν μετὰ σπουδῆς ἐξω τῆς Ὑδρας, ταυτοχρόνως καταδιώκοντες τὸν ἐχθρὸν μὲ τὰ 35 ἐναπομείναντα πλοῖά του, πρὸ πάντων δὲ νὰ τύχωμεν πυρπολικά κατ' αὐτοῦ, ὄντες ὑστερημένοι εἰς ἐκείνην τὴν τυχηρὰν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἠμπορούσαμεν ν' ἀφανίσωμεν ὀλοτελῶς ὅλην τὴν Βυζαντινὴν μοῖραν διὰ τὸν πανικὸν φόβον τὸν ὁποῖον ἐδοκίμασε, καὶ μολονότι ἐτύχομεν ὅσα ἐπεθυμούσαμεν, δηλαδή καὶ πυρπολικά ἄξια καὶ

Καταδιωκόμενος ὁ ἐχθρικός στόλος ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔφευγεν ὅλαις δυνάμεσι νὰ διασωθῇ εἰς Σούδαν τῆς Κρήτης, ὅπου καὶ ἠνῶθη μετὰ τοῦ ἐκεῖ σταθμεύοντος Αἰγυπτιακοῦ στόλου.

Ὁ δ' Ἑλληνικός ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ τὴν καταδίωξιν

τὴν Α'. μοῖραν τὴν κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ σπεύδουσιν πρὸς βοήθειάν μας, μολοντοῦτο διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἀπροσδόκητος τρικυμία ἐμπνεύσασα διὰ νυκτὸς εἰς τὰς 22, μᾶς ἔκαμε νὰ τὴν χάσωμεν, ἀφοῦ τὴν κατεδιώκαμεν ἕως 15 μίλια ἐκείνην τὴν νύκτα μεσημβρινῶς κατὰ τὴν νῆσον Γερακούνια, ὅθεν καὶ ἀναμφιβόλως κατέφθασεν εἰς τὴν Σούδαν, ὅπου εὐρίσκονται καὶ οἱ δύο ἐχθρικοὶ στόλοι συνενωμένοι. Εἰς τὰς 23 τοῦ παρόντος συνενώθημεν καὶ μετὰ τὴν Α'. μοῖραν τὴν κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ, μετὰ τὴν ὁποίαν συναινέσει ὅλοι ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα καὶ προσωρμίσαμεν, πρὸ πάντων διὰ νὰ παλαμίσωμεν ὀλίγον τι καὶ ἀμέσως ν' ἀποπλεύσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν μας. Τὰ 4 ἡμέτερα πλοῖα καὶ δύο τῶν Ὑδραίων καὶ ἐν Ψαριανὸν, τὰ ὁποῖα εἴχαμεν ἀφήσει διὰ νὰ καταδιώξουν τὸ φεργαδόνι ἐχθρικὸν ἀποσπασθὲν ἐν καιρῷ ναυμαχίας, ἐφθασαν σήμερον μετὰ τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν, ὅτι ἐκείνην τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὸ κατεδίωκον, ἔδωκαν πῦρ καὶ τὸ κατέκαυσαν εἰς τὴν Δελαγράτσειαν τῆς Σύρου, ἰδόντες τὸν ἐπικείμενον εἰς αὐτοὺς κίνδυνον. Τὸ φεργαδόνι τοῦτο ἐμπεριείχεν ὑπὲρ τοῦς 250 στρατιώτας καὶ ναύτας, οἵτινες ὅλοι ἐζωγρήθησαν ζῶντες ἀπὸ τὰ ἡμέτερα, καὶ ὁ πλοίαρχος ὁ ἴδιος, τὰ δὲ πυροβόλα τοῦ κατακαέντος, ὄντα ὅλα σῶα 28 τὸν ἀριθμὸν, ἄφησαν τὸ Ψαριανὸν πλοῖον διὰ νὰ τὰ συνάξῃ. Εἰς διαφόρους συνελεύσεις συνελθόντες χθὲς καὶ σήμερον διὰ ν' ἀποφασίσουν πλοῖα πρὸς βοήθειαν τῆς Δυτ. Ἑλλάδος, κανὲν πλοῖον ἀπὸ τὰ ἐνταῦθα δὲν εὐκολύνθη διὰ νὰ ὑπάγῃ, ὅθεν καὶ πρὸς ὁδηγίαν σας ν' ἀποφασίσῃτε ἀπὸ τὰ αὐτόθεν. Ἐν τούτῳ δὲ ὡς σᾶς προσεγράψαμεν νὰ

του, ἕνεκα τῆς συμβάσεως τὴν νύκτα τῆς 21 πρὸς τὴν 22 τοῦ μηνὸς τρικυμίας, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐνωθεὶς τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ καὶ μετὰ τῆς Α΄. ναυτικῆς μοίρας, ἠγκυροβόλησε τὴν 24 εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου Μήλου, ὡς ἔχων ἀνάγκην νὰ παλαμισθῇ, ἀφοῦ προηγουμένως διώρισε τὰς ἀναγκαίας προφυλακάς του.

Καθ' ἣν δ' ἡμέραν ἡ Β΄. ὑπὸ τοὺς Ἀνδρουτσον, Σαχτούρην καὶ Ἀποστόλην Ἑλληνικὴ μοῖρα κατετρόπωσε τὸν Βυζαντινὸν στόλον κατὰ τὸν Καφηρέα, ἡ ὑπὸ τοὺς Μιαούλην καὶ Σύρμαν Α΄. μοῖρα (α), διευθυνομένη πρὸς τὴν

μᾶς προφθάσητε τὰς ἀναγκαίας ζωοτροφίας καὶ μισθοὺς, καὶ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Ἰω. Γουδῆ, τὸ ὁποῖον ὡς ἐμάθομεν ἐτοιμάζετε. Πρὸς τούτοις μὲ ἀνυπομονησίαν μένομεν ἀποκρίσεώς σας εἰς ὅσα σᾶς προβάλλομεν πρὸς ὁδηγίαν μας, καὶ τὰ κατὰ ξηρὰν τρέχοντα, διότι εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν.

Μήλω τὴν 25 Μαΐου 1825.

Γ. Ἀνδρούτσου.

(Ἐκ τῶν Ἀρχ. τοῦ Δήμ. Σπετσῶν).

(α) Πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν.

Σας εἰδοποιοῦμεν ὅτι εἰς τὰς 20 τοῦ τρέχοντος ἐφθάσαμεν μετὰ τῶν συνκαδελφῶν Ὑδραίων μεταξὺ Γραμπουσῆς καὶ Καβο-Σπάθης, ἡμεῖς σοφράνο, καὶ ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος σοτοβέντο, ὁ κκιρὸς πονέντες τὴν δευτέραν ἡμέραν τὸ πρῶν ἐτραβοῦσε διὰ τὴν Σούδαν· δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ ἐπιτύχωμεν καιρὸν ἀρμόδιον διὰ νὰ τῆς ῥίψωμεν κανὲν μπουρλότον ἀπὸ τόσας φορὰς ὅπου ἐδοκιμάσαμεν. Μπουρλόττα εἶχομεν 4, ἐν τὸ ἐδικόν μας καὶ τρία τῶν Ὑδραίων· ἐκτὸς τούτου παρετηρούσαμεν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ μήπως καὶ ὁ σκοπὸς του ᾗτιον διὰ τὰ νησιά μας καὶ χρησιμεύσουν αὐτοῦ ὡσάν ὅπου τὰ εἶχαμον ὀλίγα, καὶ οὕτως εἴμεθα σύμφωνοι μετὰ τοῦ Μιαούλη, ἐπειδὴ καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ ἀρκε-

Κρήτην, ἀπήντησε τὸν Αἰγυπτιακὸν στόλον, μεταξὺ Γραμβούσης καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σπάθης, διευθυνθέντα τὴν ἐπι-

ταὶ ἀπὸ 64 ἀρμαμέντα (πολεμικά). Οἱ Ὑδραῖοι μὲ τὸ νὰ ἐπρόσμεναν ταῖς προβιζιόναις καθὼς καὶ ἡμεῖς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεφασίσαμεν διὰ βαρδακόστες (προφυλακὰς) τὸν Ζήκαν καὶ Ν. Μυλωνᾶν νὰ μείνουν ἀπ' ἔξω τῆς Σούδας, καὶ ἀνεχωρήσαμεν διὰ Κάβο-Μαλέαν, καὶ παρευθὺς εὗρομεν τὸν Ν. Δ. Γουδῆν. Εἰς τὰς 22 τούτου ἀράξαμεν καὶ οἱ δύο στόλοι εἰς Βάτικα, ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν εἰρημένον τὴν ἐπιστολὴν σας 18 τρέχοντος σημειωμένην, τὴν ὁποῖαν καλῶς ἐκαταλάβομεν· ὁ μὲν Μιαούλης ἔστειλε τρία πλοῖα διὰ τὸ Μεσολόγγι, τὰ ὁποῖα τὰ ἔστελναν κατ' εὐθεΐαν ἀπὸ Ὑδραν ὅπου ἐκεῖ τὰ εἶχαν καὶ ἀποφασίσει. Ἐσκέφθημεν καὶ ἡμεῖς νὰ στείλωμεν ἕτερα τρία πλοῖα. Πρὸς τὸ ἐσπέρας λοιπὸν ἔφθασαν τὰ μενζίλια, ὅπου ἀπὸ Ὑδραν ἔπεμψαν καὶ ἀμέσως ἐξάφνου ἐτρομάξαμεν, καὶ ἐβῆλθμεν εἰς τὰ πανία· τὸ πρῶτ' εἰς τὰς 23 ἐφθάσαμεν μεταξὺ Τρίκερος καὶ Σταυροννήσι, εὗρομεν τὸν υἱὸν τοῦ Μιαούλη, καὶ μᾶς ὠμολόγησε τὴν ἀνέλπιστον χαροποιάν εἰδησιν, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν Παντοδύναμον Θεόν· τὴν αὐτὴν ἡμέραν καταβαίνομεν καὶ οἱ δύο στόλοι· μεταξὺ Γερακούνια καὶ Ἐρημόμηλον ἀνταμώθημεν μὲ τὸν κομαντάντε μας (ναύαρχόν μας) καὶ ἀντιναύαρχον Σαχτούρην· εἰς τὰς 24 ἀράξαμεν καὶ αἱ δύο ἀρμάδες (μοῖραι) ἐδῶ διὰ νὰ ὀλιγοπαλαμίσουν μερικὰ πλοῖα, νὰ πάρωμεν καὶ νερὸν ὅσοι δὲν εἶχον, σήμερον αὖριον σὺν Θεῷ μισέομεν διὰ Σούδαν ὅπου ἐκεῖ στοχαζόμεθα νὰ ὑπῆγε καὶ ὁ Τοπάλης. Μὲ Γεώργιον Γιαννοῦλαν (Ὁρλάνδον) ἐλάβομεν καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν σας, καὶ ἴδομεν τὰ ὅσα μᾶς εἰδοποιεῖτε ὅπου εἴμεθα σύμφωνοι μὲ τοὺς συναδελφοὺς Ὑδραῖους, καὶ ἀγάπην ἄκραν ἔχομεν

Μήλω τὴν 26 Μαΐου 1825.

Νικόλαος Δ. Σύρμας.

(ἐκ τῶν ἀρχ. τοῦ Δήμου Σπετσῶν),

οὔσαν εἰς Σούδαν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ ὅτι ἦτον ἀνέφικτος πᾶσα ἐπιχείρησις πρὸς βλάβην τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐλ-
 λιμενισμένου ἤδη ὄντος ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Σούδας,
 καὶ προστατευομένου καὶ ἀπὸ τὰ τοσαῦτα πυρσβόλα του,
 καὶ ἀπὸ τὰ τοῦ φρουρίου τῆς Σούδας, ἀλλ' ἦσαν ἀναγκα-
 σμένοι οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Α' μοίρας νὰ φειδωλεύωνται καὶ
 τῶν πυρπολικῶν των, φοβούμενοι μήπως φθείροντες αὐτὰ
 ἄνευ ἀνάγκης, εὐρεθῶσι στερημένοι πυρπολικῶν ἐν ὥρᾳ
 ἀνάγκης, ἃν ὁ ἐχθρικός στόλος ὡς ἔχων οὐκ ὀλίγην δύ-
 ναμιν, ἀπεφάσιζε τυχὸν νὰ ὀρμήσῃ αἴφνης κατὰ τῶν νή-
 σων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας· αἱ σκέψεις αὗται λοιπὸν, καὶ ἡ
 ἔλλειψις τροφῶν, αἵτινες περιεμένοντο ἐκ τῶν νήσων, ὑπε-
 χρέωσαν τὴν ἐνωμένην Α' μοῖραν νὰ ἔλθῃ νὰ προσορ-
 μισθῇ εἰς τὰ Βάτικα, θέσιν συνήθη καὶ κατάλληλον πρὸς
 ἐπιτήρησιν τῶν κινήματων τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· ἀλλὰ
 μόλις προσωρμίσθησαν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἰδοὺ βλέπου-
 σιν ἀπροσδοκῆτως ἐπίτηδες ἀπεσταλμένα ἐξ Ὑδρας πλοι-
 ᾶρια κωπηλατοῦντα μετὰ σπουδῆς, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὰ
 Ἑλληνικὰ πλοῖα διὰ νὰ εἰδοποιήσωσιν αὐτὰ περὶ τῆς ἐμ-
 φανίσεως τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, καὶ νὰ προσκαλέσωσι
 τὴν μοῖραν εἰς βοήθειαν τῶν νήσων· ἅπαντα ἡ μοῖρα ἐτέθη
 ἐν ἀκαρεῖ εἰς κίνησιν, ἐπισπεύδουσα ὅλαις δυνάμεσι τὸν
 ἐρχομόν της· φθάσασα δὲ τὴν ἐπιούσαν 23 τοῦ μηνὸς με-
 ταξὺ τῶν Ἐρημονήσων Τρίκερης καὶ Σταυρονησίου, ἦτοι
 πλησίον τῆς Ὑδρας, ἦν ὑπέθετε μᾶλλον κινδυνεύουσαν,
 ἔμαθε παρὰ τοῦ Δημητρίου Μιαούλη τὴν κατὰ τὸν Καφη-
 ρέα νίκην τῆς 6' Ἑλληνικῆς μοίρας, καὶ τὴν φυγὴν τοῦ
 Βυζαντινοῦ στόλου εἰς Σούδαν τῆς Κρήτης· αὐθημερὸν
 δὲ ἐμφανισθείσης εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ τῆς διωκούσης
 τὸν Τοπάλην Β' μοίρας, ἠνώθησαν ἀμφότεραι αἱ μοῖραι Α

καὶ Β', καὶ ἐλιμενίσθησαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Μήλου, διὰ νὰ παλαμίσωσιν, ἢ ἐπισκευάσωσιν ὅσα πλοῖα εἶχον ἀνάγκην ἐπισκευῆς ὡς ἐκ τῆς προηγηθείσης ναυμαχίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, προνοοῦσα περὶ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκουμένων, εἶχεν ἀποστέλλει πρό τινων ἡμερῶν εἰς Μεσολόγγιον τὸ πλοῖον ὁ Διομήδης τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γκίκα Μπόταση ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Ἀντώνιον Μπάμπαν, διὰ νὰ φέρῃ πρὸς τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ Ἕλληνας τροφὰς καὶ ἄλλα πολεμικὰ ἐφόδια. Τὸ πλοῖον τοῦτο, φθάσαν ἐκεῖ τὴν 21 Μαΐου, ἤρξατο τῆς ἀποβιβάσεως τῶν ἐν αὐτῷ ὑπὸ τὰ ὄμματα Γαλλικῆς τινος πολεμικῆς γολέτας, ὀνόματι Ἀριάδνης· ὁ διευθυντὴς τῆς γολέτας ταύτης, νομίσας φαίνεται τὸ πλοῖον τοῦτο φορτηγόν, ἐτέθη ἀμέσως εἰς τὰ πανία, καὶ διευθυνθεὶς εἰς τὸν κόλπον II. Πατρῶν, ἔδωκε τὴν περὶ τούτου εἶδῃσιν, παροτρύνας τὰ ἐκεῖσε εὐρισκόμενα ἐχθρικὰ πλοῖα νὰ ἔλθωσι καὶ κυριεύσωσι τὸ φορτηγόν τοῦτο πλοῖον. Ὅθεν τὴν 22 Μαΐου, τέσσαρα ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐξ ὧν δύο βρίκια, ἐν ζαμπέκον καὶ ἐν μύστικον (α), ἐκπλεύσαντα ἐκ Πατρῶν, διευθύνθησαν εἰς Μεσολόγγιον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Ὁ Μπάμπας ἅμα εἶδε τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἀπέπλευσε μὲ τὸν Διομήδην του, τρέξας εἰς ἀπάντησίν των· ἀλλὰ, γαλήνης ἐπελθούσης καὶ τῆς νυκτὸς προσεγγιζούσης, ἕκαστος ἐστάθη ὅπου εὐρέθη. Τὴν ἐπαύριον τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα εὐρέθησαν πλησίον εἰς τὸν λιμένα Μεσολογγίου, ἴσως διὰ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν πρὸς τὸν Μπάμπαν ἐπικουρίαν ἐκ μέρους τῶν ἐν τῷ Μεσολογγίῳ. Ἀλλ' ὁ Μπάμπας τρέχει πρῶτος ἐναντίον των, καὶ μόλις

(α) Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 42, σελ. 59, 1825.

ἐκένωσεν ἄπαξ κατ'αὐτῶν τὰ τηλεβόλα του, ἔτρεψεν αὐτὰ εἰς φυγὴν ἀμέσως· ἡ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου διέκοψε τὴν συμπλοκὴν ταύτην, καὶ τὰ μὲν ἐχθρικὰ ἀπεσύρθησαν μὲ καταισχύνην των πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀράξου ἀκρωτηρίου (Καβο-πάπα), τὸ δὲ Σπετσιωτικὸν κατὰ τὴν Προκοπάνιστον νῆσον. Τὴν ἐπαύριον 24 Μαΐου ἐπανῆλθον οἱ ἐχθροὶ διὰ νὰ δοκιμάσωσι καὶ αὖθις τὴν τύχην των, μετριάσθέντος τοῦ ἀνέμου, ἀλλὰ μόλις εἶδεν αὐτὰ ὁ Μπάμπας ὥρμησεν ἐναντίον αὐτῶν μὲ τὸν Διομήδην, καὶ εἰσελθὼν τετράκις καὶ πεντάκις ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, κατασυντρίψας δὲ τοῦ μὲν ἑνὸς βρικίου τὸν παπαφίγκον, καὶ τρυπήσας τὸ σῶμα αὐτοῦ παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τρυπήσας δὲ καὶ τοῦ ἄλλου βρικίου τὸν ἱστόν καὶ τὸ μπομπρέσον, καὶ διαφθείρας καὶ τὴν ἀποσκευὴν τῶν μικροτέρων πλοίων, τὰ ἐβίασε νὰ ὀπισθοδρομήσωσι καὶ μὲ καταισχύνην των, χωρὶς ποσῶς ὁ Διομήδης νὰ ὑποστηῇ οὐδενὸς ἀνδρὸς ζημίαν (α).

(α) Ἴδου περὶ τούτου τί ἔγραφεν ἡ ἔφημ. τὰ Ἑλλην. Χρον. ἀρ. 42, σελ. 60. «Χάρις εἰς τὴν γενναιότητά σου, ἀνδρεῖς καπετὰν Ἀντώνιε Μπάμπας, διὰ τοῦ κατορθώματός σου τούτου τρανώτατα ἔδειξες εἰς τοὺς μισοκάλους, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν κατετρόπωσαν τὸν βαρβαρικὸν στόλον βοηθούμενοι ἀπὸ μόνην τῶν ἡφαιστείων τὴν χρῆσιν, ἀλλ' ὅτι ἀμίαντον εἰσέτι διαφυλάττουσι καὶ τὸν προγονικὸν ἡρωϊσμόν των.» Κατὰ λάθος δὲ ἡ ἔφημ. ἐκείνη ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου ἐκείνου Λεωνίδας, ἀντὶ Διομήδης, καὶ ὡς ἐκ τούτου φαίνεται ὑπέπεσαν εἰς τὸ αὐτὸ λάθος καὶ ὁ Σ. Τρικούπης. Ἐσφαλμένως δὲ καὶ ὁ Ἀντ. Μιαούλης ἐν τῇ Συνοπτ. Ἱστορ. του Τ. Β. σελ. 26, ἀναφέρει ὡς πλοίαρχον τοῦ πλοίου τούτου τὸν Δημήτρ. Ν. Λάμπρου (ἢ Λεωνίδαν).

Τὴν δὲ 29 Μαΐου ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα Μεσολογίου ἡ νέα πρὸς ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου προσδιορισθεῖσα μὲν πρὸ καιροῦ, ἀλλὰ διαμείνασα μέχρι τοῦδε μετὰ τῆς Α΄ μοίρας, ἑλληνικὴ ναυτικὴ δύναμις, συνισταμένη ἐκ τεσσάρων πολεμικῶν πλοίων καὶ ἑνὸς πυρπολικοῦ, ἀπάντων ὑδραϊκῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γ. Νέγκα (α).

Ἡ ἐμφάνισις τῆς ναυτικῆς ταύτης δυνάμεως ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Μεσολογγίου νέον προὔξενησε θάρρος εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ Ἕλληνας· ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς μοίρας Νέγκας ἐξέδοτο αὐθημερόν τὴν ἀκόλουθον περὶ ἀποκλεισμοῦ διακήρυξίν του·

«Ἐπειδὴ πρὸ καιροῦ ἡ Διοίκησις διώρισε μίαν ναυτικὴν » μοῖραν ν' ἀποτελῇ τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθιακοῦ » κόλπου, καὶ ἐπειδὴ ἡ μοῖρα αὕτη διὰ τινὰς περιστάσεις » εἶχεν ἀπομακρυνθῇ πρὸς καιρὸν τοῦ διορισμοῦ της, ἤδη » δὲ πάλιν ἔφθασε πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, εἰδοποιοῦνται » ὅλα τὰ ὑπὸ φιλικὰς σημαίας σκεπασμένα ὑπὸ ὁποιοῦ- » δήποτε εἵδους πλοῖα, ὅτι ὁ ἀποκλεισμός οὗτος θέλει » ἐνταῖμα γείσθαι ἀπὸ τῆς σήμερον ἀπαραλλάκτως μὲ τὴν » ἀπὸ τὰς 14 Ὀκτωβρίου 1824 περὶ ἀποκλεισμοῦ δια- » κήρυξιν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως.

» Ἐν λιμένι Μεσολογγίου τῇ 29 Μαΐου 1825.

» Ὁ ἀρχηγ. τῆς Γ΄ μοίρας, τῆς διορισθείσης

» εἰς ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθ. κόλπου

» Γ ε ώ ρ γ. Δ. Ν έ γ κ α ς.»

(α) Οἱ λοιποὶ πλοίαρχοι τῆς μοίρας ἦσαν ὁ Δ. Κιοσές, Στ. Φώκας καὶ Ἰω. Γκέλης· τοῦ δὲ πυρπολικοῦ ὁ Μάρκ. Σπαῖς.

Ὁ δὲ εἰς τὸν λιμένα τῆς Μήλου λιμενισθεὶς ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τοὺς Μιαούλην, Ἀνδρούτσον καὶ Ἀποστόλην, ἀπάρας ἐκεῖθεν τὴν 29 Μαΐου ἐνωμένος, ἔφθασεν ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Σούδας τὴν 31 τοῦ αὐτοῦ (α),

(α) Ἐκθεσις τοῦ Ναυάρχου Γ. Ἀνδρούτσου.

Πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν.

« Ἀποπλεύσαντες τῆς Μήλου τὴν 29 λήγοντος, ἐφθάσαμεν κατὰ τὴν 31 τοῦ αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς Σούδας, ὅπου ὁ ἐχθρὸς εἶχεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος αὐτοῦ δεκάπέντε ἔμπροσθοφυλακὰς βρίκια, κορβέτας, καὶ περιεφέροντο, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπιπεσόντα ὀλίγα τινὰ ἡμέτερα, ὅσα παρευρέθησαν ἔμπροσθεν προχωρημένα, καὶ μὲ πεισματικὸν ἀκροβολισμόν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας τὰ κατεδίωξαν μὲ καταισχύνῃν μεγάλην καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα. Πάλιν δὲ ὁ ἐχθρὸς διὰ νὰ δοκιμάσῃ ἴσως τὰς δυνάμεις μας, ἰδὼν ἡμᾶς περιφερομένους μὲ ἐπιμονὴν μεγάλην ἔμπροσθεν τοῦ στομίου τοῦ λιμένος του, ἐξῆλθεν εἰς τὰς 2 τοῦ παρόντος μὲ διπλάσιας δυνάμεις τριάκοντα περίπου κορβέτα, βρίκια καὶ φεργάται, κατὰ τῶν ὁποίων ὀρμήσαντα ἄλλα τόσα ἐκ τῶν ἡμετέρων τὰ πλησιέστερα (διότι ἡ μεταξὺ γαλήνη δὲν ἐσυγχωροῦσε νὰ καταφθάσουν καὶ τὰ λοιπὰ), καὶ συμπλακέντα εἰς ναυμαχίαν κατεδίωκον τοὺς ἐχθρούς. Ἐν τούτῳ δὲ τρία πυρπολικά ὑδραῖκα, ἐπιπεσόντα εἰς μίαν μεσαίαν φεργάταν τῶν 14 κανονίων ὑπονauαρχικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν κατέκαυσαν εἰς τὰ πανία, ἡ ὁποία ἐμπεριεῖχεν ὑπὲρ τοὺς 300 ναύτας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πολλὰ ὀλίγοι διεσώθησαν καὶ ἠχμαλωτίσθησαν· ὁ δὲ πλοίαρχος αὐτῆς ἐθανατώθη, πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ ἡμετέραν λέμβον. Τοῦτο ἠκολούθησε κατὰ τὰς 9 ὥρας τῆς ἡμέρας, περὶ δὲ τὰς 10 ἐν ἄλλῳ πυρπολικόν, καταδιῶκον μίαν ἄλλην φεργάταν, διὰ νὰ τὴν προφθάσῃ, εἰσῆλθεν ἔνδον τοῦ λιμένος, ἀλλ' ἀποτυχόν, τὸ κατέκαυσεν εἰς τὸν αἆρα, βιασθεὶς ἀπὸ τὰς πολυπληθεῖς

ὅπου, εὐρὼν ἔξω τοῦ λιμένος περιφερομένας τὰς προφυλακίδας αὐτοῦ ἐκ τινων κορβετῶν καὶ βρικίων, ἠνάγκασεν αὐτὰς μετὰ δίκωρον μάχην ν' ἀποσυρθῶσιν ἐντὸς τοῦ

τῶν ἐχθρῶν λέμβους· ἡ γενναιότης ὅμως τοῦ πυρπολητοῦ ἐκείνου ἐστάθη μεγάλη, διὸ καὶ πρέπει νὰ ἐπαινῆται διὰ τὴν καρτεροψυχίαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν. Ἡ ναυμαχία αὕτη διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, εἰς τὴν ὁποίαν ὅσα παρευρέθησαν ὅλα γενικῶς ἔκαμαν τὸ χρέος των. Τὴν δὲ ἐρχομένην ἡμέραν, κατὰ τὸ σύνθηρος, ἐξῆλθον πάλιν 40 ἐμπροσθοφυλακαὶ ἐχθρικά εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, εἰς τὰς ὁποίας ὁρμήσαντες ἀμέσως μὲ τὰ πυρπολικά μας, τὰς ὑπεχρεώσαμεν μετὰ μικρὸν ἀκροβολισμόν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν λιμένα, καὶ νὰ μὴ προχωρήσωσι περαιτέρω ἀπὸ τὸ στόμιον, ὅπου ἔως ἐκεῖ φθάνουν καὶ τὰ πυροβόλα τοῦ φρουρίου τῆς Σούδας. Ὅθεν, ἀδελφοί, χαρῆτε, διότι ὁ ἐχθρὸς καὶ αὐθις εἰς τὰς τρεῖς μικρὰς καὶ μεγάλας ναυμαχίας ἐθραύσθη, καὶ ὡς ἐμάθομεν ἀπὸ αἰχμαλώτους τινὰς τῆς κεκαυμένης φεργάτας, εὐρίσκεται περίφοβος διὰ τὰς ἐφετεινὰς μεγάλας ἐφορμήσεις τῶν πολεμικῶν καὶ πυρπολικῶν μας, ὥστε καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἰδιὸν του λιμένα προσωρμισμένος φοβεῖται, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἔχομεν κατὰ νοῦν νὰ εἰσέλθωμεν, ἂν βοήθητικὸς ἄνεμος μᾶς συνδράμῃ. Πρὶν παρουσιασθῶμεν εἰς τὴν Σοῦδαν, ὁ ἐχθρὸς διὰ λόγου εἶχε στρατολογήσει τέσσαρας χιλιάδας στρατεύματα διὰ νὰ τὰ ἐπιβιβάσῃ κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Συμπεραίνομεν ὅμως, ὅτι μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦτο δυσκόλως νὰ ἤμπορέσῃ, διότι διεσπάρησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰ στρατεύματα, ὡς ἐμάθομεν, καὶ κατασφάττουν τοὺς ἀθῶους Χριστιανοὺς τρόπον τινὰ ἐκδικούμενοι. Τέλος πάντων διὰ νὰ τὸ κατορθώσῃ, θέλουν παρῆλθαι δέκα καὶ δεκαπέντε ἡμέραι. Ἡμεῖς δὲ ἀπήλθομεν προχθὲς ἀπὸ τὴν Σοῦδαν, συναινέσει καὶ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων, καὶ σπεύδομεν νὰ προσορμήσωμεν εἰς τὰ Βάτικα διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ νεροῦ, πρὸς τούτοις βια-

λιμένος, ὅπου ἦσαν ἐλλιμενισμένοι ἀμφότεροι οἱ στόλοι ὁ τε Βυζαντινὸς καὶ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας.

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ ἐχθρὸς διέταξε τὴν ἔξοδον διπλα-

σθέντες ἀπὸ δύο ἡμερῶν κακοκαιρίαν, καὶ διὰ ν' ἀποφύγωμεν κάθε ἐνδεχομένην τῶν πυρπολικῶν ζημίαν· ἀλλὰ σκοπεύομεν ἀμέσως νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς τὸ στόμιον τῆς Σούδας, εἰ δυνατόν, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, νὰ μὴ τὸν ἀφήσωμεν νὰ ἐξέλθῃ. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατέφθασε καὶ ὁ συμπολίτης μας Ἀνάργυρος Λεμπέσης, ὅστις μᾶς ἐνεχείρισε γράμμα σας, διὰ τοῦ ὁποίου εἰδοποιηθέντες τὰ πάντα εὐχαριστήθημεν, ἐξ ἐναντίας ὁμῶς μᾶς ἐλύπησεν ἐν ἄλλο μερικόν σας γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἴδομεν νὰ ἦσθε τεθορυβημένοι μαθόντες, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος διηρέθη εἰς δύο καὶ σκοπεύει διὰ τὰς νήσους μας, τὰ ὁποῖα ὅλα εἶναι πάντῃ ἀδέσποτα· διὸ καὶ μὴν ἔχετε ὑποψίαν καμμίαν περὶ τούτου, διότι πρῶτον πρέπει νὰ χαθῶμεν ὅλοι μακρὰν τῆς Πατρίδος μας, καὶ τότε ὁ ἐχθρὸς νὰ κατορθώσῃ ἐν τοιοῦτον· ἀλλ' ἐνόσφῃ ἡμεῖς ἡμεῖς συνενωμένοι καὶ ἔχομεν τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, ὁ ἐχθρὸς, ἐλπίζομεν διὰ τῆς θείας ἀντιλήψεως, νὰ μὴ κατορθώσῃ τίποτε, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ βλαφθῇ. Μὴ σᾶς φανῇ παράδοξον, ὅτι τῶν συναδέλφων Ὑδραίων τὰ πυρπολικά συνετέλεσαν μόνα εἰς τὴν τῆς 2 τοῦ παρόντος γενομένην ναυμαχίαν, διότι κατὰ περιστάσιν ἢ μεταξὺ γαλήνῃ δὲν τὸ ἐσυγχώρησε νὰ προφθάσουν καὶ τὰ ἡμέτερα. Πρὸς τούτοις ἀναγκαίως νὰ πυρπολοῦν ἐχθρικά οἱ ἀδελφοὶ Ὑδραῖοι, διότι πάντοτε δὲν ἀπολείπουν εἰς τὸν στόλον των δέκα καὶ δώδεκα πυρπολικά (1), καὶ ὅπως κινηθοῦν πάντοτε πρέπει νὰ περιπλεχθῶσι καὶ νὰ συντελέσωσιν. Αἱ πράξεις τῶν πολεμικῶν καὶ πυρπολικῶν, λέγονται μὲν κοιναὶ δι' ὅλους,

(1) Μὴ διαφύγη τῆς μνήμης τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐχορήγει τὰ μέσα τῆς ἐξοπλίσεως τοῦ στόλου, καὶ αὕτῃ προσδιώριζε καὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ἀφ' ἐκάστης νήσου ἐκπλεόντων πολεμικῶν τε καὶ πυρπολικῶν πλοίων· πρὸς δὲ καὶ ὅτι Πρόεδρος τῆς Κυβερν. ἦτον ὁ Ὑδραῖος Γ. Κουντουριώτης.

σίου ἀριθμοῦ πολεμικῶν πλοίων ἐκ φεργατῶν καὶ βρικίων περὶ τὰ τριάκοντα· ἀλλὰ μόλις καὶ τούτων ἐμφανισθέντων, ἰσάριθμα ἑλληνικὰ πλοῖα, ὁρμήσαντα κατ' αὐτῶν, ἦλθον μετ' αὐτῶν εἰς συμπλοκὴν (α), ὅποταν ὁ πυρπολητὴς Ἰωάννης Στύπας Ὑδραῖος, διευθύνας τὸ πυρπολικόν του κατὰ τινος κορβέτας πρώτης τάξεως ἀπέτυχε, καὶ ἐκάη ἐπὶ ματαίῳ τὸ πυρπολικόν του. Ἀλλ' ἀμέσως ὁρμήσας κατὰ τῆς αὐτῆς ἐχθρικῆς κορβέτας ἕτερος πυρπολητὴς Ὑδραῖος, ὁ Ἀντώνιος Θ. Βῶκος, ἐκόλλησεν ἐπ'

ἀλλὰ διαφέρουν κατὰ τι, διότι ὁ συμπολίτης μας Ἰωάννης Ἀναστάση (Κυριακὸς), εὐρεθεὶς ὁ πρῶτος ἀγωνιζόμενος εἰς ἐκείνην τὴν ναυμαχίαν, καθὼς καὶ εἰς ὅλας τὰς προλαβοῦσας, καὶ ἐπειδὴ ἐζήτησεν ἐν πυρπολικὸν ὑδραϊκὸν νὰ τὸ συνοδεύσῃ τὸ πυρπολικὸν τοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἔχει διαταγὴν· ὁ δὲ Κ. Ἰωάννης τοῦ ἀπεκρίθη πάλιν μὲ μίαν λέξιν πατριωτισμοῦ, ὅτι ὅλοι ἡμεῖς κοινῶς πάσχομεν διὰ τὸ γενικὸν καλόν. Μέχρι τοῦδε δὲν σᾶς εἶχαμεν περιγράψει τὰ τρέχοντα, διότι ἡ Νάβε τοῦ Τομπάζη, ἡ ὁποία ἦτο διὰ νὰ ἔλθῃ ἔχουσα πληγωμένους τινάς, ἀνεχώρησε παρρυθὺς καὶ ἐξαίφνης, χωρὶς νὰ ἔχωμεν εἶδῃσιν, διὰ τοῦτο καὶ μὴν ἀποδώσῃτε εἰς τὴν ἀργοπορίαν ταύτην κανὲν ἐναντίον. Ἐν τούτῳ δὲ μὲ ἀνυπομονησίαν καὶ μὲ χρηστάς ἐλπίδας μένομεν νὰ μᾶς εὐαγγελίσῃτε καὶ κατὰ ξηρὰν χαροποιὰ τρέχοντα, διὰ νὰ ἐμψυχωθῶμεν ἔτι μᾶλλον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐκ τοῦ πλοίου Παγκρατίων κατὰ τὸν Καβο-Μαλέαν, 9 Ἰουνίου 1825.

Ὁ πατριώτης

Γ. Ἀνδρούτσου.

(α) Ἐσφαλμένως ἀναφέρει ὁ Σ. Τρικούπης, Τ. Γ', Κεφ. ΝΕ', ὅτι ὁ ἑλλην. στόλος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἔξω λιμένα τῆς Σούδας καὶ ἐναυμάχησε, διότι τὰ ἐχθρικά πλοῖα ἐξῆλθον τοῦ λιμένος, μόνος δὲ ὁ Γ. Πολίτης μὲ τὸ πυρπολικόν του εἰσῆλθε μέχρι τοῦ νησιδίου.

αὐτῆς τὸ πυρπολικόν του καὶ κατέκαυσεν αὐτήν· ὁ δὲ πυρπολητὴς Γεώργ. Πολίτης, Ὑδραῖος καὶ οὗτος, διώκων μὲ τὸ πυρπολικόν του ἑτέραν ἐχθρικὴν φεργάταν, τοσοῦτον ἐπροχώρησεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Σούδας, εἰς ὃν ἡ διωκομένη φεργάτα κατέφευγεν, ὥστε ἐπλησίασε πολὺ ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ ἐπὶ τῆς νήσου φρουρίου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀδιακόπως καὶ ἐπυροβολεῖτο, καὶ μὴ δυνάμενον πλεόν μήτε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν γαλήνην, μήτε ἄλλο τι νὰ πράξῃ κατὰ τῶν πυκνῶς ἐν ἀγκύρᾳ ἱσταμένων ἐχθρικῶν πλοίων (α), βλέπων δὲ καὶ τὴν ἐν ἧ εὐ-

(α) Ὁ Σ. Τριζ. Τ. Γ΄. κεφ. ΝΣ΄. ἀναφέρει, ὅτι ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τὰ ἐχθρικά πλοῖα συσσωρευμένα ἀτάκτως ὀπισθεν τοῦ φρουρίου κτλ. τὰ εὗρεν ἐν τάξει εἰς 4 μοίρας διηρημένα, ἐξ ὧν ἡ μία ἐσάλευσεν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ ἔσωθεν τοῦ φρουρίου λιμένος, αἱ δὲ ἄλλαι ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης εἰσόδου τοῦ νησίου δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἡ δὲ τετάρτη ἐν τῷ ἔσωθεν τοῦ νησιδίου λιμένι, ἀποδίδει δὲ τὴν τάξιν ταύτην εἰς τὴν ἐξῆς αἰτίαν· « Καθ' ὃν καιρὸν κατέπλευσεν ὁ Ἑλλην. στόλος εἰς τὴν Μῆλον, εὗρέθη ἐκεῖ ἡ γαλλικὴ γολέττα ὁ Ἀμάραντος· ὁ πλοίαρχος αὐτῆς ἐπισκεφθεὶς τὸν ναύαρχον Μιαρούλην τῷ εἶπεν ὅτι ἡγκυροβόλησεν εἰς Ὑδρευσιν, καὶ ὅτι ἐσκόπευε νὰ πλεύσῃ εἰς Ὑδραν ἢ εἰς Ναύπλιον· ἀνήχθη τῷ ὄντι ἡ γολέττα καθ' ἣν ἡμέραν ἀνήχθη καὶ ὁ Ἑλλην. στόλος, ἀλλ' ἀντὶ νὰ πλεύσῃ εἰς Ὑδραν ἢ εἰς Ναύπλιον, εὗρέθη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Σούδας ὅτε ἔφθασεν ἐκεῖ ὁ Ἑλλην. στόλος. Ἐντεῦθεν ἐδόθη ἀφορμὴ σφοδρᾶς ὑποψίας, ὅτι ὁ Γάλλος πλοίαρχος ἀνκαλύψας τὰ σχέδια τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, ἔσπευσε νὰ τὰ διακοινώσῃ τῷ καπετάν πασᾷ· ἔγινε δὲ περὶ τούτου πολὺς λόγος ἐν Ἑλλάδι. Ἐνοχον ἐθεώρησε τὸν πλοίαρχον καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ὁμολογοῦσα πάντοτε τὴν πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος εὐγνωμοσύνην της, παρεκάλεσε

ρέθη επικίνδυνον θέσιν ὑπὸ πολλῶν περικυκλωθεὶς ἐχθρικῶν λέμβων, κατέκαυσε τὸ πυρπολικόν του, καὶ ἐπιβάς μετὰ τοῦ πληρώματός του εἰς τὴν λέμβον του, πυροβολούμενος δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν λέμβων καὶ ἀντιπυροβολῶν, διέσχισεν αὐτὰς καὶ διεσώθη ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων· τέσσαρες μόνον ἐφονεύθησαν καὶ τρεῖς ἐπληρώθησαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων πυρπολητῶν κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, ἥτις διήρκεσεν ὀλίγον τι πλεόν τῶν δύο ὥρων (α).

Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, τὰ μὲν ἑλληνικὰ πλοῖα ἀπεσύρθησαν περὶ τὴν Μαλέχαν ἄκραν τῆς Κρήτης, τὰ δὲ

τὴν οὐδετέραν Κυθέρνησιν τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τοιαύτας παρεκτροπὰς.» Τὸ καθ' ἡμᾶς θεωροῦμεν οὐδεμίαν ἔχουσαν ὑπόστασιν τὴν ὑπόψιν ταύτην, διότι μῆτε ὁ Μικαύλης ἠδύνατο νὰ ἀνακοινώσῃ τὰ σχέδιά του, ἂν εἶχεν, εἰς τὸν Γάλλον, οὔτε ἠδύνατο ἡ γολέτα, ἥτις ἀνήχθη ἐκ Μήλου τὴν αὐτὴν μὲ τὸν ἑλληνα στόλον ἡμέραν νὰ φθάσῃ τοσοῦτον πρὸ αὐτοῦ εἰς Σουδαν, καὶ νὰ κατορθωθῇ ἡ τακτικὴ τοποθέτησις τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, συνεπεία τῆς προδοσίας. Πιθανώτερον, ὅτι ἡ τακτικὴ τοποθέτησις ἐγένετο συνεπεία συνετῆς στρατηγηματικῆς συμβουλῆς πρὸς προφύλαξιν τοῦ τε στόλου καὶ τοῦ λιμένος ναυτικῶν ἐμπείρων καὶ ἱκανῶν, ὧν δυστυχῶς δὲν ἡμοίρει ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, διότι εἶχε πλῆθος τοιούτων Εὐρωπαίων· ἄλλως τε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ παρουσία τῆς γολέτας εἰς Σουδαν ἠδύνατο νὰ ᾖ καὶ περιεργεία τοῦ πλοιάρχου ἀποτέλεσμα.

(α) Πρὸς τῶν ἐν θαλάσῃ ζωγρηθέντων Τούρκων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἡ πυρποληθεῖσα κορβέτα ὠνομάζετο Τσεϊλὰν Μπαχιρί, νέα καὶ ταχύπλους κατασκευασθεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπληροῦτο ἐξ 105 ἀνδρῶν· ὁ δὲ διευθυντὴς αὐτῆς ἐκαλεῖτο Τσερσῆ Χουσεΐν.

Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντων. Μικαύλη, Τ. Β. σελ. 26.

ἐχθρικὰ εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Σούδας. Τὴν δ' ἐπιούσαν, ἐλθόντα πάλιν τὰ ἐλληνικὰ ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Σούδας, εὗρον πρὸ αὐτοῦ περιπλέοντα δέκα ἐχθρικὰ πλοῖα ὡς πρόσκοπα, κατὰ τῶν ὁποίων ὁρμήσαντα τὰ ὑπεχρέωσαν νὰ εἰσέλθωσιν αὖθις εἰς Σοῦδαν· ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, νότιος σφοδρὸς ἄνεμος πνεύσας, ἐδίασε τὸν ἐλληνικὸν στόλον ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς θέσεως ἐκείνης, καὶ ἐννέα μὲν πλοῖα διευθύνθησαν πρὸς τὴν Σαντορίνην (α), τὰ πλεῖστα δὲ μετὰ τῶν ναυάρχων προσωρμίσθησαν εἰς τὰ Βάτικα, ὡς ἔχοντα καὶ ἀνάγκην ὕδατος, καὶ ἀνάγκην ἐπισκευασίας. Κατὰ δὲ τὴν τριχυμίαν ἐκείνην τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κ. Κανάρη, ἀνοιχθὲν ἔκαμε πολλὰ ὕδατα, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων, μὴ δυναμένου τοῦ πληρώματος νὰ προφθάσῃ τὴν ἐξαγωγήν του, μόλις ἔφθασε τὸ πυρπολικὸν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου Ἰου, ἐβυθίσθη ἐντελῶς καὶ ἐχάθη (6).

Ἄλλ' ἐνῶ ὁ ἐλληνικὸς στόλος ἐσάλευεν ἐκεῖ, ἀπροσδόκητον συμβεβηκὸς κατετάραξεν ὅλους τοὺς πλοιάρχους καὶ τὰ πληρώματα. Τὴν 12 Ἰουνίου περὶ τὰς δύο ὥρας μ. μ. τὸ πλοῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου Κριεζῆ Ὑδραίου, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Δ. Κριεζῆ, ἀναφθὲν αἰφνης κατεκάρη, καὶ συναπώλεσε μετὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἄλλους 48 ναύτας, διεσώθησαν δὲ περιστατικῶς ὁ ναύκληρος τοῦ πλοίου μεθ' ἐνὸς παιδὸς, εὐρεθέντες εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ πλοίου, καὶ ἄλλοι δέκα ναῦται, εὐρεθέντες ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μετὰ τὴν λέμβον τοῦ

(α) Ἐπιστ. ἀντιναυάρχου Ν. Σύρμα τῆς 10 Ἰουνίου 1825.

(6) Ἀντ. Μιχούλ. Συνοπτ. Ἱστορ. Τ. Β. σελ. 27.

πλοίου (α). Οὐδεὶς γινώσκει ἀκριβῶς πῶς ἐκάη τὸ πλοῖον τοῦτο τόσον αἰφνιδίως, ἀλλ' ἰδέα ἐπικρατεῖ μέχρι τοῦδε, ὅτι τὸ πῦρ ἐτέθη ἐπίτηδες εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην τοῦ πλοίου παρ' Ὀθωμανοῦ τινος αἰχμαλώτου, ἐκδικήσεως ἕνεκα, δαρέντος ὀλίγον τι πρὸ τῆς πυρπολήσεως τοῦ πλοίου ὑπὸ τοῦ ἰδίου πλοιάρχου, ὡς ὁ διασωθεὶς ναύκληρος ὠμολόγει· ἡ εἰδήσις τοῦ γεγονότος τούτου τοσοῦτον παρώξυνε τοὺς λαοὺς τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ὑδρας, ὥστε ἀμέσως ὀρμήσαντες, ὡς ἂν ὑπῆρχε συνεννόησίς τις, κατέσφαξαν ἀνηλεῶς ἅπαντας τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ταύταις καὶ ἐν τοῖς πλοίοις εὐρισκομένους αἰχμαλώτους Τούρκους, μηδενὸς ἐξαιρουμένου. Ἀπάνθρωπος ἐκδίκησις !

Ἐνῶ δ' αἱ δύο ἑλληνικαὶ μοῖραι ἐσάλευον εἰς Βάτικα, πλοιάριον ἑλληνικόν, προερχόμενον ἀπὸ τὴν νῆσον Λιούς ἢ Τσεριγότον, ταῖς ἔδωκε τὴν εἰδήσιν τὴν 15 Ἰουνίου, ὅτι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι, πλέοντες εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος, διευθύνοντο πρὸς τὸ Νεόκαστρον. Ἀμέσως οἱ δύο ναύαρχοι, προηγηθέντος ἑνὸς κρότου κανονίου παρ' ἐκάστης ναυαρχίδος, ἐσήμαναν διὰ σημείων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ τὴν κίνησιν τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἀμφότεραι λοιπὸν αἱ μοῖραι ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, καὶ ἡ μὲν Σπετσιωτικὴ διευθύνθη κατ' εὐθειαν ἔξωθεν τῶν Κυθήρων, ἡ δὲ Ὑδραϊκὴ πρὸς τὸ Ταίναρον (Καβο-ματαπᾶν) (β). ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης γαλήνης ὀλίγον ἐπελαγίσθησαν. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν 16 Ἰουνίου αἱ ἑλληνικαὶ μοῖραι εἶδον

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 426, καὶ Ἀντ. Μιαούλ. Συνοπτ. Ἱστορ. Βιβλ Β. σελ. 27. Ἐσφαλμένως λοιπὸν λέγει ὁ Σ. Τρικούπης, ὅτι συναπωλέσθη ὅλον τὸ πλήρωμα.

(β) Ἡμερολ. ἀντιναυάρχ. Σπετσ. Ν. Δ. Σύρμα.

τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους ἔξωθεν τῶν Κυθήρων πρὸς μεσημβρίαν, συγκειμένους ἐξ ὀγδοήκοντα περίπου πλοίων μικρῶν καὶ μεγάλων, πολεμικῶν τε καὶ φορτηγῶν (α). Πνέοντος δὲ δυτικοῦ ἀνέμου, ἡ μὲν Ὑδραϊκὴ μοῖρα εὗρέθη προσάνεμος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἡ δὲ Σπετσιωτικὴ ὑπήνεμος· ἀμφοτέραι ὁμῶς αἱ μοῖραι ἐπλησίασαν τὸν ἐ-

(α) Ἐκθεσις ναυάρχου Γ. Ἀνδρούτσου τῆς 17 Ἰουνίου.

«Χθὲς παρατηρήσαντες τὸν ἐχθρικὸν στόλον κατὰ τὸ Τσερεῖγον μεσημβρινῶς, συνιστάμενον ἀπὸ 80 περίπου πλοῖα περὶ τὰς 10 ὥρας, ὠρμήσαμεν κατ' αὐτοῦ, καὶ εἰς δύο ὥρων ναυμαχίαν πεισματικωτάτην δὲν ἤμπορέσαμεν νὰ τὸν βλάψωμεν, ἀφοῦ ἔκαυσαν οἱ Ὑδραῖοι δύο πυρπολικά χωρὶς νὰ ἐνεργήσουν. Ἡ ἀποτυχία μας ἐστάθη, διότι δὲν εἶχαμεν πολλὰ πυρπολικά παρὰ μόνον πέντε, τώρα δὲ ἐμείναμεν μὲ μόνον τρία. Ὅθεν, ἀδελφοί, στοχασθῆτε πρὶαν ἀντίστασιν ἤμποροῦμεν νὰ κάμωμεν εἰς ἓνα τόσον πολυάριθμον ἐχθρικὸν στόλον, ὅταν στερούμεθα πυρπολικῶν, καὶ τὰ περισσότερα πλοῖα εὐρίσκονται εἰς ἀδυναμίαν μεγάλην ἀπὸ ναύτας. Ἄν ἀγαπᾶτε ν' ἀγωνισθῶμεν ὅσον ἤμπορέσωμεν νὰ βλάψωμεν τὸν ἐχθρικὸν στόλον, εἶναι ἀνάγκη χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ μᾶς προφθάσῃτε πυρπολικά, ἀλλέως ὁ ἐχθρὸς ἐκτελεῖ τὸν σκοπὸν του μετ' ὀλίγον, καὶ τότε κινδυνεύομεν· διότι, ὡς ἐμάθομεν ἀπὸ αἰχμαλώτους τινὰς ἐνὸς ἐχθρικοῦ βρικίου πεσόντας εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ ἐχθρὸς ἔχει μέσα εἰς τὰ πλοῖά του τρεῖς χιλιάδας Ἀλβανούς καὶ δύο ἄλλας περιμαζώματα διαφόρων τόπων. Ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν τὸν ἐχθρικὸν στόλον μὲ σκοπὸν σήμερον ἢ αὔριον νὰ τὸν κτυπήσωμεν διὰ νυκτὸς μὲ τὰ 3 ἐναπομείναντα πυρπολικά μας, διὰ νὰ ἐμπορέσωμεν νὰ τὸν βλάψωμεν ὀλίγας ἡμέρας, ὅπου νὰ μᾶς προφθαθοῦν πυρπολικά.

Ὁ πατριώτης

Γ. Ἀνδρούτσου, (=)

χθρόν, καὶ ἡ συμπλοκὴ ἐγενικεύθη. Τότε ὀρμήσαντα δύο πυρπολικά ἐκ τῆς προσανέμου μοίρας τῶν Ὑδραίων, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Μ. Γ. Βουδούρην ἐπὶ μιᾶς κορβέτας, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Ἰω. Ματρώζην καθ' ἑνὸς βρικήιου, ἐκάησαν ἀμφοτέρω ἀνευ ἀποτελέσματος, τὸ μὲν πρῶτον, διότι ἐξ ἀπροσεξίας ἀναμμένοι ἀνθρακες πεσόντες ἐπὶ τῆς λέμβου τοῦ πυρπολικοῦ, διέδωκαν τὸ πῦρ καὶ εἰς τὸ πυρπολικὸν παρακαίρως, τὸ δὲ δεύτερον διότι, πρὶν ἢ καλῶς πλησιάζειν ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου, ἐφονεύθη ὁ πλοίαρχος Ματρώζης, προσβληθεὶς εἰς τὴν κεφαλὴν ἀπὸ σφαῖραν φιλοῦ ὄπλου, καὶ οὕτω πεσόντος τούτου, ἔπεσε χαμαὶ καὶ ἡ ἀναμμένη θρυαλλὶς καὶ μετέδωκε τὸ πῦρ καὶ εἰς τὸ πυρπολικὸν τοῦτο προώρως. Πέντε ἄνδρες ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἰω. Ματρώζου ἐκ τῶν πυρπολικῶν, καὶ τρεῖς ἐπληγώθησαν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀνάργυρον Λεμπέσην πολεμικοῦ ἢ Ναβέτα (α).

Ἡ ἀποτυχία τῶν δύο πυρπολικῶν, ὧν εἶχεν ἑλλειψιν ὁ ἐλληνικὸς στόλος, ἠνάγκασε τοὺς Ἑλλήνας ν' ἀποσυρθῶσι πρὸς τὰ Κύθηρα καὶ τὸ Γύθειον, καὶ ν' ἀφίσωσι τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους νὰ διευθυνθῶσιν ἀνενοχλήτως εἰς Νεόκαστρον, ἔνθα φθάσαντες, ἀπεβίβασαν τὰ ὅσα ἔφερον νέα στρατεύματα, συνιστάμενα εἰς πεζοὺς μὲν 4000, ἵππεῖς δὲ ἕως 690, καὶ περὶ τοὺς 1200 σκάπτας καὶ ἐργάτας ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Χουσεῖμπεην.

Μετὰ τὴν αἰσίαν εἰσοδὸν τῶν ἐχθρικῶν στόλων εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου, οἱ Ἑλλήνες ναύαρχοι, θεωροῦντες ὅτι οὐδὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀνευ

(α) Ἡμερολ. ἀντιναυάρχου Ν. Σύρμα.

πυρπολικῶν, ἔκριναν εὐλογον ἐκ συμφώνου τὴν 20 τοῦ μηνὸς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ πλοῖά των, καὶ νὰ προμηθευθῶσι πυρπολικά, διότι ἄνευ αὐτῶν εἰς μάτην ἐκοπίαζον ἀγωνιζόμενοι. Πρὶν ὅμως ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν διώρισαν μικράν τινα μοῖραν δέκα πλοίων, ἐξ ὧν ἕξ Ὑδραϊκὰ ὑπὸ τὸν Λάζαρον Πινότσην (α), καὶ τέσσαρα Σπετσιωτικὰ ὑπὸ τὸν Νικόλαον Ἀδριανοῦ (β), διὰ νὰ περιφέρηται εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ κατασκοπεύῃ τὰ κινήματα τῶν ἐχθρικών στόλων.

Ἡ μικροδύναμος αὕτη μοῖρα, μὴ δυναμένη ἄλλο τι νὰ πράξῃ κατὰ τοῦ πολυδυνάμου ἐχθρικοῦ στόλου, κατεσχέπευε μόνον τὰ κινήματα αὐτοῦ. Τὴν δὲ 3 Ἰουλίου, ἐντυχοῦσα πλοῖά τινα φορτηγὰ ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν, κομίζοντα ἄλευρον, κριθὴν καὶ παξιμάδιον εἰς τὰ τουρκικὰ φρούρια, συνέλαβεν ἓνια ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ διεύθυνεν εἰς τὰς νήσους Σπέτσας καὶ Ὑδραν (γ).

(α) Οἱ δὲ λοιποὶ πλοίαρχοι Ἀντ. Ῥαφαήλ, Δ. Παναγιώτης, Ι. Λαλεχοῦ, Χρ. Δημητρίου καὶ Σαβ. Ἀνδρέου.

(β) Ἰω. Τσολάκης, Γεώργ. Κοσμᾶ καὶ Θεόδ. Σάντου.

(γ) Σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὡς ἐν συντόμῳ τὰ μέχρι τοῦδε. Χθὲς ἀπαντήσαμεν μέρος πλοίων αὐστριακῶν μὲ φορτίον κριθάρι, ἄλευρι καὶ παξιμάδι φορτωμένα ἀπὸ Κωνσταντινουπόλιν, διευθυνόμενα διὰ Σύρον καὶ Κορφοῦς. Ἀπὸ αὐτὰ ἔπιασαν καὶ οἱ Ὑδραῖοι καὶ τὰ στέλλουν εἰς Ὑδραν ὁμοίως καὶ ἡμεῖς ἐπιάσαμεν δύο, τὸ ἐν παξιμάδι καὶ τὸ ἄλλο κριθάρι, καὶ σᾶς στέλλομεν αὐτοῦ συντροφευμένα μὲ τὸ πλεῖον Λεωνίδας, τοῦ ὁποῦ ἐδώσαμεν καὶ τὰ ἔγγραφα τῶν δύο καραβίων αὐστριακῶν. Ἐν τούτοις σᾶς λέγομεν, ὅταν ἀνεχώρησεν ὁ ναύαρχος μὲ τὸν στόλον δι' αὐτόθι,

Συγχρόνως τότε οἱ Τοῦρκοι τῆς Εὐβοίας καθώπλισαν τὰ εἰς Εὐρίπον καταφυγόντα ἐκ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου ἕξ ἢ ἑπτὰ πλοῖα, ἐπὶ σκοπῶ νὰ μεταβῶσιν εἰς Τρίκερα καὶ Βῶλον νὰ λάβωσι καὶ ἄλλας στρατιωτικὰς δυνάμεις, καὶ νὰ ἐπιπέσωσιν αἰφνιδίως κατὰ τῶν Βορείων Σποράδων διὰ νὰ λεηλατήσωσιν αὐτάς. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων ἐκείνων, μαθόντες τὸ σχέδιον τῶν Εὐβοέων Ὀθωμανῶν, καὶ στερούμενοι τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἀντίστασιν μέσων, μηδὲ ἐπαρκούσης εἰς τοῦτο τῆς ὑπὸ τὸν Σταμάτην Κουμιώτην διωρισμένης πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν κόλπων Βῶλου καὶ Ζητουνίου γολέτας, ἔπεμψαν εἰς τὰς νήσους Σπέτσας καὶ Ὑδραν, παρακαλοῦντες νὰ διορισθῶσι δύο ἢ τρία καλὰ πλοῖα, ὅσον τάχιον, καὶ πρὸς ματαίωσιν τῶν ὀλεθρίων σκοπῶν τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῶν νήσων, καὶ πρὸς στενὸν ἀποκλεισμόν τῶν εἰρημένων κόλπων. Τὴν αἵτησιν ταύτην τῶν κατοίκων τῶν Βορείων Σποράδων ἐσύστησαν θερμῶς εἰς τοὺς Προκρίτους Σπέτσων καὶ Ὑδρας, οἱ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη πορευθέντες πλοίαρχοι Δημήτριος Γ. Λάμπρου ἢ Λεωνίδας ἐπὶ τῆς βρικογολέτας του ἢ Ἀμφιτρίτη, ἐκ Σπετσῶν, καὶ ὁ Π. Μανώλη ἐξ Ὑδρας, διὰ τοῦ ἑξῆς ἐγγράφου αὐτῶν.

« Οἱ ἐχθροὶ ἐκ τῶν γειτονικῶν μερῶν τῆς Εὐρίπου καὶ »
 » Βῶλου, πληροφορηθέντες ἴσως, ὅτι αἱ νῆσοι αὗται εἶναι »
 » ἀσθενεῖς καὶ ἀνίκανοι πρὸς ἀντίστασιν διὰ τὴν ἀναχώ- »
 » ρησιν τῶν παροικούντων καπεταναίων καὶ στρατευμά-

μας εἶπε νὰ καθήσωμεν ἡμέρας εἴκοσι καὶ ἐνταῦτῳ νὰ ἔλθωμεν εἰς Σπέτσας. Πλὴν ἡ εὐγενία σας νὰ μᾶς φανερώσητε τί ἔχομεν ν' ἀκολουθήσωμεν. Τῇ 4 Ἰουλ. 1825, Καβο-Ματαπᾶ.

Νικ. Ἀδριανοῦ, Γ. Κυσμᾶ, Θ. Σάντου, Ι. Τσολάκης.

» των, ἔλαβον θάρρος καὶ καθώπλισαν ἕξ ἑπτὰ πλοῖα ἕξ
 » ἐκείνων, τὰ ὅποια κατέφυγον εἰς Εὐριπον ἀπὸ τὸν στό-
 » λον τοῦ Τοπάλη, τὰ ὅποια ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν γέφυραν
 » καὶ χθὲς ἐφάνησεν εἰς Πλατανιὰν μὲ σκοπὸν, ὡς μαν-
 » θάνομεν, νὰ λάβωσι καὶ ἄλλας ἐνδυναμώσεις ἀπὸ Τρί-
 » κεραι καὶ Βῶλον νὰ ἐφορμήσουν εἰς ταύτας τὰς νήσους,
 » διὰ νὰ τὰς λεηλατήσουν καὶ νὰ τὰς κατατεφρώσουν.
 » Ἡ διωρισμένη εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν αὐτῶν τῶν κόλπων
 » γολέτα τοῦ καπετὰν Σταμάτη Κουμιώτου εἶναι πάντῃ
 » ἀνίκανος ν' ἀντισταθῇ εἰς τοσαῦτα πλοῖα ἐνδυναμωμένα
 » καὶ μὲ στρατεύματα. Οἱ ἐνταῦθα κάτοικοι, γνωρίζοντες
 » τοῦτο, αἰσθανόμενοι καὶ τὴν ἰδίαν τῶν ἀδυναμίαν δι' ἑλ-
 » λειψιν πλοίων ἀξίων ν' ἀποκρούσουν τοὺς ἐχθροὺς, στέλ-
 » λουν ἐπίτηδες πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, καὶ παρακαλοῦν
 » νὰ σταλοῦν αὐτόθεν εἰς φύλαξιν τῶν γειτονικῶν κόλ-
 » πων δύο πλοῖα, τὰ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ προφθάσουν
 » ὅσον τάχιον. Εὐρισκόμενοι καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα, καὶ ἕξ
 » ἑνὸς μέρους πληροφορούμενοι τοὺς ὀλεθρίους σκοποὺς
 » τοῦ ἐχθροῦ, ἕξ ἑτέρου βλέποντες τὴν ἀδυναμίαν τῶν
 » νήσων τούτων, καὶ ὅτι εἶναι ἐπάναγκες νὰ εὐρίσκωνται
 » δύο τρία πλοῖα εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν κόλπων, τό-
 » σον διὰ προφύλαξιν τῶν νήσων, ὅσον καὶ διὰ νὰ ἐμπο-
 » δίξουν τὰς μεταφερομένας ἐκ Βῶλου εἰς Ζητοῦνι ζωο-
 » τροφίας τῶν ἐχθρῶν, μὲ τὰς ὁποίας προμηθεύουν τὰ
 » στρατόπεδά των, κρίνομεν χρέος νὰ τὸ εἰδοποιήσωμεν
 » πρὸς τὴν εὐγενίαν σας, διὰ νὰ λάβητε τὰ ἀνήκοντα μέ-
 » τρα πρὸς ματαίωσιν τῶν ἐχθρικῶν σχεδίων.

» Ἐν Σκοπέλῳ 7 Ἰουλίου 1825.

» Ὑποκλινέστατοι δοῦλοι.

» Δημήτρ. Γ. Λάμπρου, Ἰω. Η. Μανώλη.»

Οἱ Πρόκριτοι τῶν δύο ναυτικῶν νήσων, προνοοῦντες περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἑλληνικῶν ἐκείνων νήσων, ἀνέθεσαν εἰς τοὺς δύο ἀναφερθέντας πλοιάρχους τὴν τε ἐξασφάλισιν τῶν νήσων ἀπὸ πάσης αἰφνιδίου ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς, καὶ τὸν αὐστηρὸν ἀποκλεισμόν τῶν κόλπων Βώλου καὶ Ζητουνίου, μέχρι νεωτέρας διαταγῆς των.

Ἄς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸ ἡρωϊκὸν Μεσολόγγιον.

Τὸ Μεσολόγγιον (α) πόλις πρωτεύουσα τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, κεῖται ἀριστερόθεν κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου, ἐπὶ πεδιάδος ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς παραλίας μέχρι τῆς ὑπωρείας τοῦ Ἀρακύνθου, περιτειχισμένη μὲ τεῖχος, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως οὐδενὸς λόγου ἦν ἄξιον. Τὰ τεῖχη τῆς πρὸς δυσμὰς καὶ νότον περιθρέχονται ὑπὸ θαλάσσης, ἥτις εἶναι τοσοῦτον ἀβαθὴς, ὥστε καὶ τὰ ἐλάχιστα πλοῖα προσορμίζονται δύο λεύγας μακρὰν παρὰ τῷ Βασιλαδίῳ, νήσῳ κειμένην νοτιοδυτικῶς αὐτῆς, καὶ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν τοῦ ὑπὸ ἁλίου πτερύγεσσι κεκαλυμμένου προσόρμου τοῦ Προκοπανίστου. Τὰ τεύχεα ἅπερ ἐκτείνονται μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Αἰτωλικοῦ, πλευστὰ δὲ ἐλαφρῶν πλοιαρίων μόνον, εἰσὶ κατὰσπαρτα ὑπὸ νησιδίων ἀμμοδῶν, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰ ἐξῆς· Τὴν Μαρμαροῦ μόλις ἀπέχουσαν 250 μέτρα ἐκ τῆς δυτικῆς ἐσχατιᾶς τῶν τειχῶν· τὸ ξεκαλάμισμα πλησίον τῆς Μαρμαροῦς κείμενον· τὴν Κλεί-

(α) Τὴν περιγραφὴν τοῦ Μεσολογγίου ἐρανισθέντες ἀπὸ τὴν τοῦ Αὐγούστου Φάβρ ἱστορίαν τῆς πολιορκίας Μεσολογγίου, μεταφραθεῖσαν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Σ. Α. Ζορμπᾶ, μεταφέροντες ἐνταῦθα, διὰ νὰ γνωρίσωσιν οἱ ἀναγνώσται τὴν θέσιν τῆς ἡρωικῆς ἐκείνης πόλεως τοῦ Μεσολογγίου.

σοβαν νοτιοανοτολικῶς τοῦ Μεσολογγίου καὶ μίαν λεύ-
γαν ἀπ' αὐτοῦ ἀπέχουσιν· τὴν Σκύλαν ἐκτεινομένην πρὸς
μεσημβρίαν· τὸν ἅγιον Σώστην οὐ μακρὰν τοῦ Βασιλα-
δίου, τὸν Ντουλμᾶν καὶ Πόρον κειμένους πρὸς δυσμὰς τοῦ
Μεσολογγίου, καὶ πλησίον αὐτῶν, πρὸς δυτικοαρκτικόν
μέρος, τὸ Αἰτωλικὸν ὅπερ καὶ μόνον ἐστὶ κατωκημένον·
τὰ τενάγῃ ταῦτα καλύπτονται ὑπὸ ὕδατος δύο μέχρι τεσ-
σάρων ποδῶν βάθους, καὶ διασχίζονται ὑπὸ τινων στενῶν
διωρύγων.

Ὅτε ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, ὁ πληθυσμὸς
τοῦ Μεσολογγίου μόλις συνέκειτο ἐκ τρισχιλίων ψυχῶν,
περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 1822, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐ-
τοῦ εἶχε διπλασιασθῇ, ἐκ τῆς συρροῆς τῶν πέριξ ἐπανα-
στατησάντων Ἑλλήνων· ἀλλὰ τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ συνί-
σταντο εἰσέτι εἰς ἀπλοῦν τι τεῖχος πυργοειδές, εἰς μίαν
τάφρον ἑπτὰ ποδῶν πλάτους καὶ τεσσάρων βάθους, καὶ
ἀντὶ πυρροβολικοῦ, εἰς πέντε ἄνευ ὑποστατῶν τηλεβόλα.

Ὅσον ἀσθενὴς καὶ ἂν ᾗτον ἡ θέσις αὕτη, ᾗτον ἡ μόνη
ἐν τούτοις ἥτις ἠδύνατο νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν Ὁμέρ-Βριώ-
νην, ὅπερ ὁ στρατὸς ἐμψυχούμενος ἐκ τῆς νίκης τοῦ Πέ-
τα, ἐκ τῆς ἀλώσεως τοῦ Σουλίου καὶ τῆς ἀποσχιρτήσεως
τοῦ Βαρνακιώτου, ἐφώρμα κατὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος,
ἵνα ἐνωθῇ μὲ τὰ λείψανα τῶν στρατευμάτων τοῦ Δράμα-
λη, τὰ κατέχοντα εἰσέτι τὴν ἀκρόπολιν τῆς Κορίνθου....

Ἡ ἀξιωματημὸν εὐτος ἀντίστασις τῆς φρουρᾶς τοῦ Με-
σολογγίου εἰς τὴν κατὰ τὴν 25 Δεκεμβρίου 1824 ἔφοδον
τοῦ Ὁμέρ-Βριώνη, ἡ αἰσχυρὰ ὑποχώρησις αὐτοῦ ἀπέδει-
ξαν ὁποίας σημαντικότητος ᾗτον ἡ θέσις αὕτη, καὶ ὁποίαν
ὠφέλειαν ἠδύνατο νὰ παρέξῃ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ
τούτου ἕνεκα οἱ Ἕλληνες ἔσπευσαν νὰ ὀχυρώσουν τὴν

κοορυφήν τῶν χωμάτων ἀναθέσαντες τὴν διεξαγωγὴν τῶν πρὸς τοῦτο ἐργασιῶν εἰς τὸν Ἕλληνα μηχανικὸν Πέτρον Κοκκίνην καὶ ν' ἀνεγείρουν ἄλλους τινες προβόλους, διότι ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως ἅπερ δὲν διαβρέχονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης, περιεβλήθησαν δι' ὀχυρώματος τοιχοποιήτου ὑπερασπιζομένου ὑπὸ δύο προμαχῶνων (basons) καὶ πολλῶν ἄλλων τειχισμάτων, κατασκευασθέντων κατὰ τὰ συστήματα τῶν ἐπιδεξιωτέρων μηχανικῶν· εἰς ἕκαστον τῶν τειχισμάτων τούτων ἀπεδόθη τὸ ὄνομα ἐπιφανοῦς τινος ἀνδρὸς, ὑπάρξαντος τοιούτου, εἴτε διὰ τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, εἴτε διὰ τῶν πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα εὐεργεσιῶν, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐκρίθησαν παρὰ τῶν Μεσολογγιτῶν, ὁ Μάρκος Βότσαρης, ὁ Φραγκλῆνος ἐλευθερωτῆς τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Κοτσιοῦχος, ὁ Μονταλεμβέρτος, ὁ Σκενδέρμπεης, ὁ Κανάρης, ὁ Ἰγνάτιος ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Ἀρτης, ὁ Κοραῆς, ὁ Ῥήγας Φερράϊος, ὁ Μακρὺς, ὁ Δρακούλης, ὁ Κυριακούλης, ὁ Λόρδος Βύρων, ὁ Μιαούλης, Σαχτούρης, καὶ ἄλλοι τινες.

Κατὰ τῆς πόλεως ταύτης ὁ Μεχμέτ-Ῥεσίτ-Κιουταχῆς ἐκινήθη μετὰ 40 χιλιάδων στρατοῦ, διότι διορισθεὶς Ῥούμελη-Βαλισῆς, ἤτον ἐπιφορτισμένος ἵνα καθυποτάξῃ πρῶτον τὴν Αἰτωλίαν καὶ ἐνωθῇ ἐπομένως εἰς τὰ πεδία τῆς Πελοποννήσου μετὰ τοῦ Ἰβραίμη. Ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν συνεστράτευσεν ὁ Ταῖρ-Ἀμπάζης, ὁ Ἄγρο-Βάσσαρης, ὁ Ἰσμαήλ-Πλιάσας, καὶ ὁ Μπανούσης-Σέβρανης.

Τὴν 10 Ἀριλίου διαβάντος τὸν Ἀχελῶον τοῦ ἐχθροῦ, ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἐγκλεισθῶσιν εἰς Αἰτωλικὸν καὶ τὸ Μεσολόγγιον, τοῦ ὁποίου φρούραρχος ἦτο τότε ὁ Στουρνάρης. Τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ ἐνεφανίσθησαν πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Μεσολογγίου 6000 σχεδὸν Μουσουλμάνοι

καὶ τὴν 5 Μαΐου ἔφθασε τέλος πάντων καὶ ὁ Ῥεσσίτης, καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ γείνη ἑναρξίς τῶν πολιορκητικῶν ἐργασιῶν, ὧν πρωτίστη ὑπῆρξεν ἡ διώρυξις τῆς προσιτηρίου τάφρου (tranchée).

Πεντακισχίλιοι στρατιῶται ἦσαν τότε συνηγμένοι ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Στουρνάρη, Μακρῆ, Τσόγγα, Λιακατᾶ καὶ Δημοτσέλιου, διετάχθησαν δὲ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ν' ἀπέλθωσιν εἰς Μεσολόγγιον ὁ Γ. Δράκος, Μῆτσος Κοντογιάννης καὶ Γ. Ῥάγκος, καὶ περὶ τὰ τέλη Μαΐου ἐστρατοπέδευσαν μεταξὺ Λεβαδείας καὶ Σαλῶνων ὁ Κώστας Βότσαρης, Κίτσος Τσαβέλας καὶ ὁ Καραϊσκάκης.

Κατὰ τῆς πόλεως λοιπὸν ταύτης τοῦ Μεσολογγίου, μολὶς ἀπέπλευσεν εἰς τὰ ἴδια ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐκ τῶν παραλίῶν τῆς Πελοποννήσου, μοῖρά τις ἐχθρικὴ ἐκ τεσσαράκοντα περίπου πλοίων, ἐξ ὧν ὀκτὼ φεργάται, δώδεκα κορβέται, καὶ τὰ λοιπὰ βρίκια, ἐξέπλευσε τοῦ Νεοκάστρου, καὶ διευθύνθη εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον διὰ νὰ μετακομίσῃ εἰς τὰ πολιορκουντα τὸ Μεσολόγγιον ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν ἐχθρικὰ στρατεύματα τὰς πολεμικὰς ἀποσκευὰς, ἃς ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἦτο διωρισμένος νὰ φέρῃ.

Τῆς ἐχθρικῆς ταύτης μοίρας ἐμφανισθείσης τὴν 28 Ἰουνίου ἀπέναντι τῶν παραλίῶν Μεσολογγίου, ἡ πρὸς ἀποκλεισμὸν τῶν φρουρίων τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὑπὸ τὸν Γ. Νέγκαν ἐλληνικὴ μοῖρα, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. Πρώτιστον δὲ καὶ κύριον ἔργον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ὑπῆρξε, νὰ δώσῃ τὰς πολεμικὰς ἀποσκευὰς εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ, καὶ νὰ ρίψῃ ἐντὸς τῶν μεταξὺ Βασιλαδίου καὶ Μεσολογγίου ἀβαθῶν ὑδάτων τὰς ὁποίας ἔφερεν ἐτοίμους 36 κανονοφόρους, διὰ νὰ διακόψῃ τὴν

μεταξὺ Βασιλαδίου καὶ Μεσολογγίου συγκοινωνίαν· διότι οἱ ἐν Μεσολογγίῳ Ἕλληνες, στενῶς διὰ ξηρᾶς πολιορκούμενοι, ἐκ μόνης τῆς θαλάσσης ἐλάμβανον τὰς ζωτροφίας των, καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Βασιλαδίου. Ὁ ἐχθρὸς ῥίψας τὰς κανονοφόρους ταύτας ἐντὸς τῆς λίμνης, οὔτε διέκοψε τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἐν τῷ Βασιλαδίῳ καὶ Μεσολογγίῳ Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἡδυνήθη νὰ ἐλαττώσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν πολιορκουμένων, οἵτινες μετὰ περιφρονήσεως βλέπουσι τὰς πολυαρίθμους δυνάμεις αὐτοῦ· ὅπως δὴ ποτε ὅμως αἱ τροφαὶ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ Ἑλλήνων ἤρχισαν νὰ ἐκλείπωσι, καὶ φόβος μέγας ἦτο μήπως, ὥς ἐκ τούτου, καὶ τὸ ἡρωϊκὸν Μεσολόγγιον, τὸ κατὰ ξηρὰν προπύργιον τῆς Ἑλλάδος, λάβῃ τὴν αὐτὴν τύχην τοῦ Νεοκάστρου. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θέλουσα νὰ πέμψῃ τροφὰς εἰς Μεσολόγγιον, εὗρίσκετο εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν πῶς καὶ διὰ τίνος νὰ τὰς ἀποστείλῃ· τότε ὁ ἐκ Σπετσῶν Ἰωάννης Α. Κυριακὸς, ὁ καὶ ἀντιναύαρχος τῆς νήσου ταύτης, παρουσιασθεὶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν μετ' ἡρωϊκὸν καὶ ἀτάραχον ὕψος, εἶπεν· « Φορτώσατε τροφὰς τὸ πλοῖόν μου, καὶ ἐγὼ σᾶς ὑπό- » σχομαι νὰ τὰς μεταφέρω καὶ νὰ τὰς παραδώσω εἰς τοὺς » ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκουμένους ἀδελφοὺς ἡμῶν »· ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἀπόκρισις τοῦ ἀτρομήτου ναυτικοῦ, ἐνέπλησε δακρύων καὶ χαρᾶς ὅλων τὰ ὄμματα, καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον τὸ πλοῖον ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Ἰωάννου Α. Κυριακοῦ ἐπληρώθη τροφῶν, καὶ διευθυνόμενον εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον του προσήγγισεν εἰς Σπέτσας διὰ νὰ λάβῃ τὸ πλήρωμά του, τὸ ὅποιον πάραυτα καὶ κατηρτίσθη, διότι ὑπὸ τοιοῦτον πλοίαρχον καὶ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν πλεῖ-

στοι ἐκ τῶν Σπεστιωτῶν ἐπροθυμοποιήθησαν τίς πρῶτος νὰ ἐπιβῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου τούτου (α).

Δύο ἄλλοι ἐπίσης ἀτρόμητοι πλοίαρχοι ὁ Ἀνάργυρος Λεμπέσης ἐκ Σπετσῶν, καὶ ὁ Παναγιώτας ἐξ Ὑδρας, αὐθόρμητοι ἀνεδέχθησαν νὰ συνοδεύσωσιν εἰς Μεσολόγγιον τὸν ὑπὲρ Πατρίδος τοσαύτην αὐταπάρνησιν δεῖξαντα συνάδελφόν των Κυριακόν, συναντήσαντες αὐτὸν κατὰ τὸν διέπλουν του.

Ἄμα ὁ ἐχθρικός στόλος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἐξέπλευσεν ἐκ Νεοκάστρου πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, ἢ κατὰ τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου Ἑλληνικῇ ναυτικῇ μοῖρα εἰδοποίησεν ἐγκαίρως περὶ τούτου τὰς τε ναυτικὰς νήσους καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβερνήσιν. Ἀνάγκη ἄρα ἦτο μεγάλη νὰ ἐκπλεύσῃ ὁ Ἑλληνικός στόλος, διὰ

(α) Περὶ τούτου ἶδε καὶ ἀγόρευσιν τοῦ Γερουσιαστοῦ Ρήγα Παλαμήδους εἰς τὴν Συνεδρίασιν τῆς Γερουσίας τῆς 27 Ἰουνίου 1856 εἰπόντος· « Ἐπρεπε λέγω νὰ λησμονηθῇ ἡ ἀξιωματικὸς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ Μεσολογγίου ἡρωϊκὴ πρᾶξις τοῦ ἐκ Σπετσῶν Ἰω. Κυριακοῦ, τοῦ Ἀναργ. Λεμπέση καὶ τοῦ ἐξ Ὑδρας περιφύμου Παναγιώτα, ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἐν Ναυπλίῳ ἀμνηχανοῦσε πῶς καὶ διὰ ποίου νὰ στείλῃ τροφὰς εἰς Μεσολόγγιον, ὁ ἀτρόμητος Ἰω. Κυριακοῦ, ἐκ τῶν εὐπατριδῶν τῆς ῥηθείσης νήσου τῶν Σπετσῶν, παρουσιασθεὶς αὐθορμήτως εἶπεν· « Ἐγὼ πηγαίνω τὰς τροφὰς »· ἡ πρὸς τοῦτο ἐκπληξίς τῆς Κυβερνήσεως ἐστάθη ὅντως μεγάλη, ὡς καλῶς γνωρίζετε καὶ ὑμεῖς Κ. Πρόεδρε· καὶ τῶντι ἐφόρτωσε τὸ πλοῖόν του ἄλευρον καὶ ἀπέπλευσε· τοῦτον συναντηθέντα κατὰ τὸν διέπλουν ἠκολούθησαν διὰ τοῦ αὐτοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ζήλου ὁ Ἀνάργ. Λεμπέσης καὶ Παναγιώτας, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὸν λοιπὸν Ἕλλην. στολίσκον».

νὰ διασώσῃ τὸ Μεσολόγγιον, καὶ διὰ νὰ προλάβωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐξέπλευσαν τὴν 8 Ἰουλίου ἐκ Σπετσῶν μὲν (α) δεκατέσσαρα πολεμικὰ πλοῖα μετὰ τριῶν πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν ναύαρχον Γ. Ἀνδρούτσον (β), ἐξ Ὑδρας δὲ ἔνδεκα πολεμικὰ μετὰ δύο πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν Μιαούλην καὶ ἄλλα τινὰ Ψαριανὰ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ψαρῶν Ἀποστόλην. Ὑπὸ πολλοῦ δὲ ζήλου φλεγόμενοι ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, ἔγραφον μετ' ὀλίγας ἡμέρας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἑξῆς· « Ἄν δὲν » ἐξέλθωσιν οἱ ἐν Ναυπλίῳ εἰς τὰς ἡδονὰς κυλιόμενοι νὰ » ὑπάγωσιν εἰς τὸν πόλεμον, θέλομεν μετακαλέσει καὶ » ἡμεῖς τὰ πλοῖα ἡμῶν, καὶ θέλομεν λάβει τὰ μέτρα » μας » (γ).

Ἐνωθεῖσαι περὶ τὸ ἀκρωτήριο Σκρόφας (δ) τὴν 21 τοῦ

(α) Οἱ ἐκ Σπετσῶν Πλοίαρχοι ἦσαν· ὁ Ἰω. Κυριακὸς, Ἀναγν. Κυριακὸς, Ἀνάργ. Λεμπέσης, Ἰω. Τσουπας, Γ. Κοκκοράκης, Ἄντ. Μπάμπας, Π. Γουδῆς, Κ. Ῥάπτης, Ν. Παρχσκευᾶς, Α. Σάντος, Δ. Χ. Κούτσης, Ἰω. Ἀδριανοῦ καὶ Α. Π. Ἀναργύρου. Πυρπολισταὶ δὲ Λέκας Ματρώζης Ἀδριανὸς Χόντσας, καὶ Λάζ. Μουσιούς.

(β) Ἴδε κατωτέρω ἔκθεσιν τοῦ αὐτοῦ ναυάρχου Ἀνδρούτσου τῆς 28 Ἰουλίου 1825.

(γ) Ἴδε καὶ Ἀπομνημ. Ν. Σπηλ. Τ. Β΄. σελ. 464, 465.

(δ) Ἐκθεσις τοῦ Ναυαρχ. Σπετσῶν Γ. Ἀνδρούτσου πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν, τῆς 28 Ἰουλίου 1825.

« Ὑστερον ἀπὸ τόσον ἐμπόδιον τῆς κακοκαιρίας, καὶ ὄκνων πυρπολικῶν μας καθ' ὁδὸν, ἐφθάσαμεν κατὰ τὰς 21 τοῦ τρέχοντος εἰς τὸ μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ τῶν νήσων Σκρόφων, ὅπου ἐνωθέντες τότε μετὰ τῶν συναδελφῶν Ἰδρακίων 11, πο-

αὐτοῦ μηνὸς Ἰουλίου, μετὰ πολλὰς κακοκαιρίας, αἱ ἐλ-

λημικά καὶ 2 πυρπολικά (1) καὶ τὰ ἡμέτερα 1 $\frac{1}{2}$ καὶ 3 πυρπολικά ὠρμήσαμεν ἀμέσως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις τότε περιεφέρετο μὲ μίαν γραμμὴν μεγάλην εἰς τὸ μεταξὺ Σκρόφων καὶ Καββο-παππᾶ μὲ ἱκανὰς δυνάμεις πολιορκῶν τὸ Μεσολόγγιον· ἀλλὰ πλησιάσαντες διαστήματος πυροβόλου, ὁ ἄνεμος ἐμπνεύσας ἀρκτικὸς πολλὰ σφοδρὸς, μᾶς ἐβίασε ν' ἀπομακρυνθῶμεν πρὸς ὀλίγον, διὰ ν' ἀποφύγωμεν τῶν πυρπολικῶν μας καμμίαν ἐνδεχομένην βλάβην. Ἐκείνην λοιπὸν τὴν νύκτα, καὶ ὅλην τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἡ μεταξὺ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου καὶ γαλήνη μᾶς ἀναιχέτισε τὸ κίνημά μας. Ἐν τούτῳ δὲ εἰδοποιηθέντες τὴν μεγάλην ἀνάγκην καὶ στενὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἐχθροὺς μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἂν δὲν προλάβωμεν, καὶ ἰδόντες τὸ ἔσχατον τοῦτο, ἀπεφασίσσαμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κόλπον μὲ αὐτὰς τὰς ὀλίγας δυνάμεις μας, ἢ νὰ σώσωμεν τοὺς ἀδελφούς μας ἐπικαλουμένους τὴν βοήθειάν μας, ἢ νὰ χαθῶμεν ὅλοι οἱ εὐρεθέντες εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην κοινῶς. Διὸ καὶ εἰσελθόντες εἰς τὰς 22 καὶ πλείοντες ὅλην τὴν νύκτα, τὸ πρῶτ' εἰς τὰς 23 κατεφθάσαμεν εἰς Μεσολόγγιον· ἐκεῖ εὔρομεν δύο βρίκια καὶ δύο γολέττας, λαντσόνια πολλὰ πολιορκοῦντα στενῶς, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπιπεσόντα ὀκτὼ πλοῖα ἀπὸ τὸν στόλον, ἐναυμάχουν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ὥρας· ἀλλὰ μὴ δυνάμενα τὰ ἐχθρικά ν' ἀποφύγουν τὸν κίνδυνον, τὸ μὲν ἐν βρίκιον ἔδωσε πῦρ καὶ τὸ ἔκαυσαν καὶ διεσώθησαν μὲ τὰς λέμβους οἱ ναῦται, τὸ δὲ ἄλλο τὸ δυνατώτερον 20 κανονίων ἀλγερίνικον, ἀφ' οὗ τὸ ἔρριψαν εἰς τὰ ῥηχὰ, παρεδόθη εἰς τοὺς ἡ-

(1) Ἐσφαλμένως ἄρα λέγει ὁ Ἄντ. Μιαούλ. ἐν σημειώσεσι τῆς Συνοπτ. Ἱστορ. του Τ. Β', σελ. 31 ὅτι εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην συνηκολούθησαν αἱ δύο μῦραι τῆς Ὑδρας· διότι πιστοτέρα ἢ σύγχρονος καὶ σαφὴς ἔκθεσις τοῦ ναυάρχ. Σπετσῶν· ἀλλ' ἴσως τοῦτο ἔγινε μετὰ ταῦτα, ὅταν οἱ στόλοι ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν εἰς Καθολικὴν.

ληνικαὶ μοῖραι, καὶ ἰδοῦσαι τὸν ἐχθρικὸν στόλον, συνι-

μετέρους μὲ πενήντα περίπου νχύτας, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ καπι-
τάνου ὁμοῦ μ' ἓνα χιλιάρχον τοῦ ἔξωθεν στρατοπέδου τῆς ξηρᾶς·
οἱ δὲ λοιποὶ τῶν περίπου 140 ναυτῶν, ὁμοῦ μὲ τὸν καπιτάνον,
πесόντες εἰς τὴν θάλασσαν, ἄλλοι κατεπνίγησαν, καὶ ἄλλοι ἐθα-
νατώθησαν ἀπὸ αὐτοῦ· τοὺς παραδόσαντας τὸ βρίκιον· τὸ ὁποῖον
λαφυραγωγῆσαντες οἱ ἡμέτεροι τὸ κατέκαυσαν ἐκείνην τὴν νύ-
κτα. Μόνα τὰ ὀκτὼ πλοῖα ἐστάθησαν εἰς τὰ πανία, τὰ δὲ λοιπὰ
ἅμα καταφθάσαντες προσωρμίσθημεν, καὶ μ' ὅλας τὰς λέμβους
μας ἀπεβιβάζαμεν τὰς ζωοτροφίας καὶ πολεμεφόδια ἀπὸ τὸν Κ.
Ἰωάννην Ἀναστάση (Κυριακὸν) εἰς τὸ Βασιλάδι, ὁπόθεν ὀλίγον
κατ' ὀλίγον νὰ τὰ λαμβάνουν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, διότι δὲν εἶχε
τόσον ἐλεύθερον συγκοινωνίαν τὸ Βασιλάδι μὲ τὸ Μεσολόγγιον
ἐξ αἰτίας 30 λαντσουνίων, τὰ ὁποῖα ἐμβῆκαν μέσα ἀπὸ τὸ λε-
γόμενον Κόμμα. Μόλις ἐλάβομεν καιρὸν ἐξ ὥρας καὶ ἀπεβιβά-
σαμεν τὰς ἡμῖς ζωοτροφίας καὶ πολεμεφόδια καὶ μέρος ἀκόμη
ἀπὸ τὴν μοῖράν μας μπαρούτι, καὶ ἰδοὺ ἀνεφάνη ὁ ἐχθρικὸς στό-
λος ἔξωθεν ἐρχόμενος πρῖμα (οὐριοδρομῶν) μὲ ὁρμὴν μεγάλην διὰ
νὰ μᾶς ἀφανίσῃ, εἰ δυνατόν, κατὰ τὸ σχέδιόν του, ἀλλ' ἔλαβε
τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του, καταδιωχθεὶς μὲ καταισχύνῃν με-
γάλην ὕστερον ἀπὸ ἓνα πεισματώδη πόλεμον πέντε ὥρων, κατὰ
τὰς 8 ὥρας τῆς ἡμέρας μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Πρὶν ὁρῶς
τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἰδόντες ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐφοβήθη καὶ ἀπεμα-
κρύνετο ἀπὸ τὸν κόλπον, ἀπεφασίσαμεν τὸν Καπ. Ἰωάννην Ἀνα-
στασίου (Κυριακὸν) μὲ τὰς λοιπὰς ζωοτροφίας καὶ ὑπῆγε καὶ
τὰς ἀπεβίβασεν ὁμοῦ μὲ τέσσαρα ἄλλα πλοῖα ἀπὸ τὸν στόλον.
Μεγάλη βέβαια ἐστάθη ἡ καρτερία τῶν πολεμικῶν καὶ πυρπολι-
κῶν πλοίων, πρὸ πάντων δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀντιστάσεώς μας κατὰ
τοῦ ἐχθροῦ ἐρχομένου εἰς μίαν μεγαλωτάτην γραμμὴν κατακρα-
τοῦντες ὅλον τὸ στενὸν τοῦ κόλπου. Διὸ καὶ κρίνομεν περιττὸν
νὰ σᾶς καθιστορήσωμεν λεπτομερῶς, διότι αὐτόπτης τῆς καρτε-

στάμενον ἐκ 34 πλοίων, οὐριοδρομοῦντα δὲ καὶ φυλάτ-

ρίας μας ἐστάθη βρίκιον ἀγγλικὸν, τὸ ὁποῖον ὑπετέθη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὡς ἐλληνικὸν, καὶ ἔλαβεν αἰσθαντικὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ ἐπισκευάσῃ ἀπεμακρύνθη, μολονότι ὕψωσε τὴν σημαίαν του εἰς δύο μέρη καὶ ἔπασχε νὰ διαβῇ πρὸς τὸν σκοπὸν του. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐξεληθόντα ὅλα τὰ πλοῖα κατὰ τὰς Σκρόφας, ὁ ἐχθρὸς ἐφαίνετο, ὅτι ἀπεμακρύνετο. Διὸ καὶ εἰσελθόντα 4 πολεμικὰ καὶ 3 πυρπολικὰ διὰ νυκτὸς, ἔβαλον εἰς μεγαλωτῆ-την ἀταξίαν τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἀμέσως δειξας τὰ νῶτα, κατέφυγε μεσημβρινῶς εἰς τὰς 24 καὶ 25 τοῦ αὐτοῦ, καὶ συμπεραίναμεν νὰ ἐτραβίχθῃ εἰς τὴν Σούδαν, διὰ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Αἰγυπτιακόν, ὅταν καταφθάσῃ κατὰ τὸ σχέδιόν των· ἡμεῖς μετὰ τὸ κατόρθωμα τὸ εἰς Μεσολόγγιον, δὲν ἐκρίναμεν νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ ἀφήσαμεν νὰ περιφέρηται ἐκεῖ πλησίον μας, ἕως νὰ καταρθᾶσουν καὶ τὰ λοιπὰ πολεμικὰ καὶ πυρπολικὰ πλοῖα, διότι εἴχαμεν πολλὰ ὀκνὰ πυρπολικὰ, καὶ τότε νὰ κροτήσωμεν γενικὴν ναυμαχίαν· ἀλλὰ ποῖος ἤμπορουσε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν προθυμίαν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἡμέραν καὶ νύκτα ἐζήτουν νὰ τὸν καταδιώκουν; Εἰς τὰς 25 τοῦ αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμψυχώσωμεν τοὺς ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Μεσολογγίου στρατιώτας, καὶ εἰ δυνατόν, ἂν ἡμπορέσωμεν νὰ χαλάσωμεν ἐκείνην τὴν μικρὰν δύναμιν τῶν λαντσονίων, τὰ ὁποῖα ἐμπόδιζον τὴν ἐλευθέραν συγκοινωνίαν με-ταξὺ Βασιλαδίου καὶ Μεσολογγίου, ἐπήγαμεν καὶ προσωρμίσαμεν μὲ ὅλον τὸν στόλον, καὶ ὀπλίσαντες ἀμέσως τὰς λέμβους μας, μὲ εὐκολίαν ἐξουσιάζαμεν τὰ μεγαλῆτερα ἐχθρικά λαντσόνια, τὰ δὲ μικρότερα ἀγκυλὰ καὶ ἀδύνατα καὶ ὄντα πολλὰ πλησίον εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατέπεδον, καθισμένα εἰς τὰ ῥηχὰ, δὲν ἤμπορεῖσαν νὰ πλησιάσουν αἱ λέμβοι διὰ νὰ τὰ ἐξουσιάζουν, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ εὐρίσκωνται μέσα εἰς τὴν λίμνην, δὲν βλάπτουν τίποτε πλέον, διότι οἱ Μεσολόγγιοι ἔχουν 30 τοιαῦτα καὶ δυνατότερα.

τοντα γραμμὴν ἐκτεταμένην ἀπὸ τοῦ τῶν Σκροφῶν ἀ-

Ἐκείνη τῇ νυκτὶ εἶχον προσχεδιάσει οἱ ἐν τῷ Μεσολογγίῳ καπεταναῖοι (ὀπλαρχηγοί) σύμφωνοι μὲ ἐν μέρος στρατοπέδου ἀπὸ τὸ τοῦ Σαλῶνου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ λοιπῶν, διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, καὶ εἰ δυνατόν νὰ διαλύσωσι τὴν στενὴν πολιορκίαν· ὅθεν καὶ κατὰ τὰς 4 ὥρας τῆς νυκτός, διὰ σημείου, ἐπιπεσόντες ἐξαίφνης οἱ μὲν ἔξωθεν ἕως 400, οἱ δὲ ἔσωθεν τοῦ Μεσολογγίου ἕως 1500, ἔκαμον μεγάλην θραῦσιν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἤθελον ἐπιτύχει λαμπροτάτης νίκης, καὶ νὰ διαλύσωσι τὸ στρατόπεδον τὸ ἐχθρικόν, ἂν ὁ Μακρῆς μὲ 1000 δὲν ἐδειλιάζῃ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ, καὶ ἂν ἤθελον παραβλέψῃ οἱ στρατιῶται τὰ λάφυρα. Μολοντοῦτο πάλιν, ἦτο τολμηρότατον κίνημα τῶν ἡμετέρων, εἰς ἓνα τόσον πολυάριθμον στρατὸν νὰ ἐπιπέσουν ὀλίγοι τινές, καὶ νὰ μάχωνται τακτικώτατα ὑπὲρ τὰς 4 ὥρας, καὶ σχεδὸν ἕως τὸ πρωί. Ταῦτα παρόντες ἐμάθομεν ἀπὸ τοὺς ἔσωθεν, ἀπὸ δὲ τοὺς ἔξωθεν δὲν ἐμάθομεν διόλου τί κατώρθωσαν, οἵτινες καλλίτερον σχέδιον καὶ ἀποφασισμένοι ὅλοι διὰ νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τὰ τσατήρια (σκηναί) τοῦ πασσα, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν ζωγρήσωσι ζῶντα, καὶ ἐλπίζομεν ἂν καὶ δὲν ἐπέτυχον τοῦ ποθομένου των, τοῦλάχιστον νὰ ἐθυσίασαν πολλοὺς ἐχθροὺς, ἐπειδὴ καὶ ἐτζακίσθησαν ἀμέσως εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος κατὰ τὸ ὅποιον ἐπέπεσον· τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν 26 συναινέσει καὶ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων καὶ Ψαριανῶν, ἀφήσαμεν πρὸς βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀποκλεισμὸν ἐνταυτῷ τῆς Π. Πάτρας πολεμικὰ πλοῖα τρία τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων, ἐν Ψαριανόν, καὶ τρία ἡμέτερα τὸν Καπετ. Ἀναγνώστην Ἀναστασίας (Κυριακόν) Γεώργιον Κοκοράκη, καὶ Α. Σάντον· ἡμεῖς δὲ ἀμέσως ἀπεπλεύσαμεν μὲ τὸν ἀντιναύαρχον Γ. Σαχτούρη, ἐξακολουθοῦντες τὰ ἔχνη τοῦ ἐχθροῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ πληροφορίαν τῶν τῆς ξηρᾶς νὰ σῶς εἰδικοποιήσωμεν, καὶ μὲ δεύτερον σῶς

κρωτηρίου, μέχρις εκείνου τοῦ Καβου-πάπα (α) ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἀμέσως πνεύσαντος σφοδροῦ ἀρκτικοῦ ἀνέμου, ἠναγκάσθησαν ν' ἀπομακρυνθῶσι πρὸς ὀλίγον· ἡ ἐπιούσα παρῆλθεν ἐν ἀπραξίᾳ μεταξὺ τρικυμίας καὶ τῆς ἐπελθούσης νηνεμίας, ἀλλὰ μαθόντες οἱ Ἕλληνες ναυτικοί, ὅτι τὸ Μεσολόγγιον στερούμενον τροφῶν κινδυνύει νὰ παραδοθῇ, ἀπεφάσισαν, μὲ τὰς ὀλίγας τῶν δυνάμεις νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ Πατραϊκοῦ κόλπου, καὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν, ἡ νὰ σώσωσι τοὺς τὴν βοήθειαν ἐπικαλουμένους ἀδελφούς των, ἡ νὰ χαθῶσιν ὅλοι οἱ εὐρεθέντες εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην· ὅθεν πλέοντες ὅλην τὴν νύκτα, ἔφθασαν τὴν 23 εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου εὗρον δύο βρίκια καὶ δύο γολέττας καὶ τινες κανονοφόρους. Ἐκ τῶν ἐχθρικῶν τούτων πλοίων καταναυμαχηθέντων ὑπὸ ὀκτῶ μόνον ἑλληνικῶν, καὶ μὴ δυναμένων ν' ἀποφύγῃσι τὸν κίνδυνον, τὸ μὲν ἐν βρίκιον ἐκάη παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ ναυτῶν, αἵτινες διεσώθησαν διὰ τῶν λέμβων ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἦτον Ἀλγερινικόν, καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου ὡς φέρον 20 κανόνια, ἀφοῦ ἐρρίφθη ἐπὶ ἀβαθῶν ὑδάτων, παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐναπομεινάντων ἕως πεντήκοντα ναυτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀδελφός τοῦ διευθυντοῦ τοῦ

γράφομεν τί ἀπέγινε.

Καβο-Ματαπᾶ 28 Ἰουλίου 1825.

Ὁ πατριώτης Γ. Ἀνδρούτσου.

(Ἐκ τῶν Δημοτ. ἀρχείων Σπετσῶν).

(α) Ἐκθεσις Γ. Σχχτούρη πρὸς τοὺς Προκ. Ὑδρας, ἐν ᾗ προστίθεται πρὸς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Γ. Πολίτης Ὑδραῖος, καὶ ἕτεροι δύο Σπετσιῶται ἐχρησίμευσαν μεγάλως — Φιλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 139.

βρική, καὶ χιλιάρχος τις τοῦ στρατοπέδου τῆς ξηρᾶς· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ πληρώματος περὶ τοὺς 110, μετὰ τοῦ διευθυντοῦ, πεσόντες εἰς τὴν θάλασσαν ἵνα σωθῶσιν, ἄλλοι μὲν ἐπνίγησαν, ἄλλοι δὲ ἐθανατώθησαν ὑπὸ τῶν ἰδίων παραδοσάντων τὸ βρικήιον Ὀθωμανῶν. Μὴ οὕσης δὲ μηδεμιᾶς ἐλπίδος περὶ διασώσεως τοῦ ἐχθρικοῦ τούτου πλοίου, οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ τὸ ἐλαφυραγώγησαν, τὸ κατέκαυσαν ἐκείνην τὴν νύκτα· αἱ δὲ κανονοφόροι διεσώθησαν ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Ναυπάκτου.

Μόνον ὀκτὼ ἐλληνικὰ πλοῖα ἔμειναν εἰς τὰ πανία, τὰ δὲ λοιπὰ ἀγκυροβολήσαντα εἰς Μεσολόγγιον, ἀπεβίβαζον διὰ τῶν λέμβων των ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ Ἰωάννου Α. Κυριακοῦ τὰς τροφὰς καὶ πολεμεφόδια εἰς Βασιλάδι, ὅθεν ἠδύναντο ὀλίγα κατ' ὀλίγα νὰ τὰ λαμβάνωσιν οἱ ἐν Μεσολογγίῳ, ὡς μὴ οὕσης πολὺ ἐλευθέρας τῆς μεταξὺ Βασιλαδίου καὶ Μεσολογγίου συγκοινωνίας, ἔνεκα τῶν ἐν τῇ λίμνῃ ἐχθρικῶν πολεμικῶν κανονοφόρων· ἀλλὰ μόλις οἱ Ἕλληνες εἶχον ἐκφορτώσει τὸ ἥμισυ τοῦ φορτίου τοῦ πλοίου ἐν διαστήματι ἕξ ὥρῶν, ἰδοὺ ὁ ἐχθρικός στόλος πλέων πλησίστιος ἔρχεται κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅστις ἀμέσως τίθεται καὶ οὗτος εἰς κίνησιν, ναυμαχῶν δὲ καὶ ναυμαχούμενος προσπαθεῖ ὅλαις δυνάμεσι νὰ λάβῃ τὴν προσάνεμον τοῦ ἐχθροῦ θέσιν, ἵνα ἐπιτεθῇ κατ' αὐτοῦ διὰ τῶν πυρπολικῶν· ἀλλὰ μόλις βλέπει τοῦτο ὁ ἐχθρὸς παραιτεῖται τῆς ἐπιθέσεως καὶ καταγίνεται λοξοδρομῶν νὰ διατηρήσῃ τὴν προσάνεμον θέσιν, ἕως οὗ μετὰ παρέλευσιν ὥρῶν τινων, ἰδὼν ὅτι ἐλληνικά τινα πλοῖα ὑψώθησαν ὑπὲρ αὐτὸν πρὸς ἄνεμον, ἐδόθη εἰς φυγὴν, πρώτου δόντος τὸ σημεῖον τοῦ Καπετάν-πασσᾶ.

Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν δὲ πλοίων τα μὲν παρηκολούθουν

τόν ἐχθρικόν στόλον, καταδιώξαντα αὐτόν μέχρι Κεφαλ-
ληνίας, πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν, μετὰ τοῦ Ἰωάννου Κυριακοῦ,
ἐπέστρεψαν εἰς Μεσολόγγιον διὰ ν' ἀποπερατώσωσι τὴν
ἐκφόρτωσιν τῶν τροφῶν εἰς Βασιλάδιον. Καὶ ὁ μὲν ἐχθρι-
κὸς στόλος ἔπλευσεν ἐκεῖθεν κατ' εὐθείαν εἰς Ἀλεξάν-
δρειαν, ὁ δ' ἑλληνικὸς συνήχθη ἅπας εἰς Μεσολόγγιον,
ὅπου διὰ νὰ καταστρέψωσιν, εἰ δυνατόν, ὅλην τὴν ἐν τῇ
λίμνῃ ἐχθρικήν ναυτικὴν δύναμιν, ἥτις ἐγίνετο μέγιστον
πρόσκομμα εἰς τὴν μεταξὺ Βασιλαδίου καὶ Μεσολογγίου
ἐλευθέραν συγκοινωνίαν, ὥπλισαν ἀμέσως τὰς λέμβους
τῶν, καὶ ὁρμήσαντες κατ' αὐτῆς, ἐπτὰ μὲν κανονοφόρους
ἐκυρίευσαν, δὲν ἡδυνήθησαν ὁμῶς νὰ βλάψωσι καὶ τὰς
λοιπὰς, διότι οἱ ἐχθροὶ τὰς εἶχον ἐλκύσει ἐπὶ τῶν πλησίων
τοῦ στρατοπέδου τῶν ῥηγῶν, καὶ τὰς ἐπροστάτεον ἀπὸ
τῆς ξηρᾶς διὰ τῶν ὅπλων χιλίων περίπου πεζῶν καὶ ἱπ-
πέων, καὶ ἑνὸς κανονίου.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν 26 τοῦ μηνὸς, συνεννοηθέντες οἱ τρεῖς
Ναύαρχοι, ἀπεφάσισαν ν' ἀφήσωσιν εἰς Μεσολόγγιον ναυ-
τικὴν τινα μοῖραν ἐξ ἐπτὰ πλοίων πρὸς ἐμφύχωσιν τῶν
ἐν Μεσολογγίῳ, καὶ πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν κόλπων Κο-
ρινθιακοῦ καὶ Ἀμβρακικοῦ, καὶ ἄφησαν τρία μὲν Σπετσιο-
τικὰ (α) ἐν δὲ Ψαριανόν (β) ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐκ
Σπετσῶν Ἀναγνώστου Κυριακοῦ, καὶ τρία Ὑδραϊκὰ ὑπὸ
τὴν τοῦ Δημητρ. Κιοσσέ Ὑδραίου (γ) τὰ ὅποια ἐν τῷ δια-

(α) Οἱ πλοίαρχοι τῶν Σπετσιοτικῶν ἦσαν ὁ Ἀναγνώστης Κυ-
ριακοῦ, Γ. Κοκκοράκης καὶ Ἀδρ. Σάντος.

(β) Τοῦ δὲ Ψαριανοῦ ὁ Γεώργ. Διτσάκης.

(γ) Τῶν Ὑδραϊκῶν, ὁ Α. Κιοσσές, Στ. Φώκας καὶ Ἰω. Μπε-
τσαξῆς. Ἐσφαλμένως ὁ Ἀντ. Μιχαήλ, εἰς τὴν Συνοπτ. ἱστ. του

στήματι τριῶν περίπου μηνῶν καθ' ὃ διέμειναν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἐχρησίμευσαν οὐκ ὀλίγον, διότι ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν, μετέφερον ἐν αὐτῷ καὶ διάφορα ἐπικουρικά Ἑλληνικά στρατεύματα ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Καραϊσκάκην καὶ ἄλλους, ἀπὸ τὴν Κακησκάλαν, τὸ Δραγαμέστον καὶ διάφορα ἄλλα μέρη· ὁ δὲ λοιπὸς Ἑλληνικὸς στόλος ἠκολούθησε τὰ ἔχνη τοῦ ἐχθρικοῦ καὶ κατῆλθε περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ταινάρου ἀκρωτηρίου, νομίζων ὅτι ἤθελεν ἀπαντήσῃ τὸν ἐχθρὸν ἢ εἰς Νεόκαστρον, ἢ εἰς Σούδαν τῆς Κρήτης, καὶ ἠνώθη τότε καὶ μὲ ἄλλα πλοῖα ἐκπλεύσαντα νεωστὶ ἐκ τῶν νήσων πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου (α).

Συγχρόνως τότε, φιλοπάτριδές τινες Κρήτες οἵοι ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης, ὁ Δημ. Καλέργης, καὶ ἄλλοι μὴ ὑποφέροντες νὰ βλέπωσι τὴν Πατρίδα των τὴν πολυπαθὴν Κρήτην

Τ. Β'. σελ. 35 λέγει ὅτι ἡ μοῖρα αὕτη συνέκειτο ἐξ ἑκτῶ πλοίων, καὶ ὅτι ἐτέθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μόνου τοῦ Κιοσσέ· καὶ ἐὰν δὲν ἤρκει μόνη ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν ν' ἀποδείξῃ τὰ λεγόμενα ἡμῶν, ἠδυνάμεθα νὰ φέρωμεν εἰς φῶς πολλὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Διευθυνούσης τὰ τῆς Δυτ. Ἑλλάδος. Προσωρ. ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν Ἀναγν. Κυριακὸν ὡς ἀρχηγὸν τῶν 4 πλοίων τῆς μοίρας ἐκείνης. — Εἰς τὰ αὐτὰ λάθη ὑπέπεσεν ἀκουσίως καὶ ὁ Σ. Τρικ. Τ. Γ'. Κεφ. ΙΔ'. ἀκολουθήσας τὸν Ἀντ. Μιαούλην.

(α) Πλοῖαρχοι τῆς ἐκ Σπετσῶν Β'. μοίρας ἦσαν, οἱ ἐξῆς· ὁ Ν. Μυλωνᾶς, Ἰω. Παντελῆ, Θεοδ. Σάντου, Γ. Ὀρλάνδος, Ν. Τσοχαντάρης, Ἀθ. Γ. Πάνου, Ν. Α. Γουδῆς, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Κοσμ. Λάμπρου, Π. Λιγκιάρης, Δημ. Χ. Κούτσας, Ἰω. Κυριάκου ἢ Τζολάκης, Ἀντ. Δρίτσας, Ἀργ. Στεμιτσιώτης, Μανουὴλ Μπουκουβάλας, καὶ Ἰω. Ματθαίου, καὶ πυρπολιστὴς ὁ Ἀδριανὸς Χόντσας.

ὑποδεδουλωμένην καὶ στενάζουσιν ὑπὸ τὰς ἀπείρους ὠμότητας τῶν ἐν αὐτῇ Ἀράβων, Ἀλβανῶν καὶ τῶν ἔτι χειροτέρων ἐντοπίων Ὀθωμανῶν, συνέλαβον τὴν γενναίαν ἰδέαν ν' ἀναζωπυρήσωσι καὶ πάλιν τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμον, καὶ νὰ σηκώσωσιν αὖθις τὸν λαὸν εἰς τὰ ὄπλα, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς νήσου.

Τοῦ σχεδίου τούτου τὸ πρῶτον κίνημα ἦτον ἡ δι' αἰφνιδίας ἐφόδου κυρίεσις τοῦ ἐπὶ τοῦ νησιδίου Γραμπούσης ὀχυροῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον, ὡς φύσει ὀχυρὸν καὶ ἀπόρρητον θεωρούμενον, εἶχον παραμελήσει οἱ Τοῦρκοι, καὶ δὲν ἐφρουρεῖτο, εἰμὴ ὑπὸ ὀλίγων τινῶν στρατιωτῶν.

Τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἀρχηγοὶ ἦσαν οἱ ἀνωτέρω μνησθέντες Ἀντωνιάδης καὶ Καλλέργης, οἵτινες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶχον ζητήσῃ παρὰ τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν (α), πλοιά τινὰ διὰ νὰ τοὺς συνοδεύσουν εἰς Κρή-

(α) Πρὸς τὸν ἐξοχ. ναύαρχον Σπετσ. Κ. Γ. Κολωνδρούτσον.

« Θεμελιούμενοι εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδώκατε ὑπόσχεσιν, ἐπὶ
 » ταν ἐπίτηδες ἤλθομεν καὶ σᾶς ἀνταμώσαμεν εἰς Βάτικα, τοῦ
 » ὅτι ἠθέλατε μᾶς στείλει τινὰ πλοῖα ἀπὸ τὸν στόλον, διὰ νὰ
 » μᾶς συντροφεύσουν εἰς τὸ κίνημα, τὸ ὁποῖον εἶχομεν σκοπεύσει
 » νὰ κάμωμεν κατὰ τῆς Γραμπούσης, ἐτύχαμεν εἰς τὸν δρόμον
 » μας τὸν Κ. Ἀθανάσιον Γ. Πάνου, πρὸς τὸν ὁποῖον, ἀφοῦ ἐκοι-
 » νοποιήσαμεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπόσχεσίν σας, τὸν παρεκκλέσα-
 » μεν νὰ μᾶς συντροφεύσῃ ἕως ὑποκάτω εἰς τὸ φρούριον· ἀλλ' ἡ
 » γαλήνη, ἡ ὁποία μᾶς εὗρεν ἐκείνην τὴν νύκτα, μᾶς ἔκοψε τὸν
 » δρόμον μας, καὶ ἐπομένως, ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ, ἦτο πλέον
 » ἡμέρα καὶ καιρὸς δὲν μᾶς ἔμεινε διὰ νὰ ἐπιχειρισθῶμεν τὸ
 » πρᾶγμα. Ἦ πληροφορία τὴν ὁποίαν εἶχαμεν, ὅτι εἰς τὸ αὐτὴ
 » φρούριον δὲν ἦσαν περισσότεροι ἀπὸ 7 ἕως 10 ἄνθρωποι, μᾶς
 » ἔκαμε νὰ ἐπιμείγωμεν εἰς τὸν σκοπὸν μας, καὶ νὰ παρκαλέσ-

την, καὶ νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ διὰ θαλάσσης τὰ κατὰ τὴν
ξηρὰν κινήματά των ἄλλ, ἐπειδὴ τότε ἡ κατεπείγουσα

» σῶμεν θερμῶς πάλιν τὸν Κ. Ἀθαν. Γ. Πάνου, διὰ νὰ μὴ μᾶς
» ἀφήσῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ νὰ σταθῇ μαζὺ μας καὶ νὰ
» μᾶς συνδράμῃ εἰς τὸ κίνημά μας. Κακὴ τύχη πάλιν ἔμπροσθέν
» μας, ὁ ἀὴρ ἔπαυσε διόλου, θαλάσσιος στόλος μᾶς κατέλαβε
» μέγας, εἰς τρόπον ὥστε, ὅχι μόνον νὰ κινήθωμεν τὴν περασμέ-
» νην νύκτα, ἀλλ' οὔτε τὰ μικρὰ πλοῖά μας νὰ κινήσωμεν ἐξ αἰ-
» τίας τῶν μεγάλων θαλασσινῶν καὶ τῶν ἐναντίων ρευμάτων,
» τῇδε κακεῖσε διεσκορπίσθημεν, καὶ ἡ δυστυχία μας αὐξάνει πε-
» ρισσότερον, ὅσον βλέπομεν τὴν ἐπιμονὴν τοῦ καλοῦ πατριώτου
» Κ. Ἀθαν. Γ. Πάνου τοῦ ν' ἀναχωρήσῃ, σεβομένου τῆς γενικῆς
» διατάξεώς σας. Ἀλλὰ τί ἡμποροῦμεν νὰ κάμωμεν; βέβαια
» δὲν μᾶς μένει ἄλλο παρὰ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν διὰ νὰ μᾶς
» συντροφεύσῃ καὶ ἕως εἰς κανὲν ἀκρωτήριο τῆς Κρήτης, ὅπου
» νὰ κάμωμεν τὴν ἀπόβασίν μας εἰς τὴν μεγάλην ξηρὰν, καὶ
» πλεόν ὁ Θεὸς βοηθός. Ἡμεῖς ἀναδεχόμεθα ἓνα μέγαν κίνδυνον
» τώρα, καὶ τόσον μέγαν, ὅσον θέλομεν διακινδυνεύσει καὶ πολ-
» λὰς χιλιάδας Χριστιανῶν ψυχῶν· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέ-
» χεται διόρθωσιν ἄλλην· ἡμεῖς ἐμβήκαμεν εἰς τὸ στάδιον χωρὶς
» νὰ παρεκτραπῶμεν καὶ ἀπὸ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐκινή-
» σαμεν· ἀλλὰ μένει καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συναγωνιστάς
» μας νὰ μὴν ὑποφέρουν τὸν χαμὸν μας, ἀλλὰ νὰ μᾶς συνδρά-
» μουν, καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν εἰς ἡμᾶς, συντρέχουν καὶ ὅλον τὸ
» ἔθνος· διότι, ὅταν ἀνοίξῃ τὸ τουφέκι εἰς Κρήτην, θέλει πάλιν
» σταματήσει ὁ ἐχθρὸς ἐκεῖ.

» Σὺς προσκυνοῦμεν, ὡς εἰκὸς, ὑποσημειούμενοι.

» Ἐκ τοῦ πλοίου ὁ Ἀχιλλεὺς, 4 Αὐγούστου 1825.

» Οἱ δοῦλοί σας

» Ἐμμ. Ἀντωνιάδης. D. Kallergi.»

τοῦ Μεσολογγίου ἀνάγκη δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Ἀνδροῦττον τὴν διαμέλισιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν στόλου, ἤδη ἐπιστρέψαντος τοῦ ἑλληνικαῦ στόλου ἐκ Μεσολογγίου, καὶ περιφερομένου περὶ τὸ Ταΐναρον, τὸν Μαλέαν καὶ τὰ Κύθηρα, ὁ Ἑρμ. Ἀντωνιάδης καὶ ὁ Δ. Καλλέργης, ἐπανέλαβον παρακαλοῦντες τὸν αὐτὸν ναύαρχον τῶν Σπετσῶν Ἀνδροῦττον, ἵνα θέσῃ ὑπὸ τὴν διάθεσίν των τὸ ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Γ. Πάνου πλοῖον, διὰ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ εἰρημένου φρουρίου τῆς Γραμπούσης, ἢ ἄλλου τινὸς καταλλήλου πρὸς ἀπόβασιν ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης. Προθύμως ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν ἔθεσεν ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν αἰτησάντων τὸ εἰρημένον πλοῖον διὰ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ, καὶ δὴ, ἀποβάντες εἰς Κρήτην οἱ περὶ τὸν Καλλέργην καὶ Ἀντωνιάδην κατὰ τὸν Ῥαβδόυχον καὶ Ῥοδοπῆν, τὸ μὲν φρούριον τῆς Γραμπούσης ἐκυρίευσαν δι' ἀπάτης κατὰ τὴν 2 Αὐγούστου, τὸ δὲ τῆς Κισσάμου ἐξ ἐφόδου μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας. Ἐσηκώθησαν δὲ εἰς τὰ ὄπλα καὶ οἱ Στρακιανοί, Κυδωνιῶται, Σελινιῶται καὶ Κισσαμίται (α).

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἤτοι περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου, ὁ Κανάρης (β), συλλαβὼν τὴν τολμηρὰν ἰδέαν τοῦ νὰ ἐμπρήσῃ τοὺς Ὀθωμανικοὺς στόλους (περὶ ὧν ἐφημίζετο,

(α) Ἴδε ἐκθεσ. ἐπιτροπ. Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 141.

(β) Οἱ Ὑδραῖοι ἀμφισβητοῦσιν εἰς τὸν Κανάρην τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης· ἀλλ' ἡμεῖς, ἀδιάφοροι ὄντες πρὸς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, πιστεύομεν, ὅτι ἡ πρωτοβουλία ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸν Κανάρην, ὅστις ἦτο ἱκανὸς καὶ νὰ ἐπινοήσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἀποδείξῃς ἡ Τένεδος καὶ ἡ Χίος· ἄλλως τε οἱ Ὑδραῖοι δὲν ἤθελον οὔτε καὶ συμπεριλάβει τὸν Κανάρην.

ὅτι ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς ἔκαμνε μεγάλας προπαρασκευάς, ὅπως, ἐπιβιδάζων νέα στρατεύματα, ἐπιπέσῃ καθ' ὅλης μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως δὲ κατὰ τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας), ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπηυθύνθη συμβουλῇ τοῦ φιλέλληνος Ἀμιλτωνος πρὸς τὸν ἐν Ὑδρᾷ Ἐμμ. Τομπάζην (κεκηρυγμένον ὁπαδὸν τῆς Ἀγγλικῆς φατρίας), καὶ εἰς αὐτὸν ἀνεκοίνωσε τὸ σχέδιόν του. Ὁ Τομπάζης, ἀσπασθεὶς τὴν ἐπιχείρησιν συναινέσει καὶ τοῦ Λαζάρ. Κουντουριώτου, ἀνεκοίνωσεν αὐτὴν καὶ εἰς τὸν Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆ, ὃν ἤθελε νὰ προσλάβῃ συνεργόν. Ἐνῶ δὲ οὗτοι ἡτοίμαζον ἐν Ὑδρᾷ τὰ πλοῖά των, προσέτι δὲ καὶ ἄλλα δύο πυρπολικά, ὁ Κανάρης ἐλθὼν εἰς Σπέτσας, ἡγόρασε δι' ἐξόδων τῆς Κυβερνήσεως τὸ πλοῖον τοῦ Κωνσταντίνου Χ. Α. Φιλίνη Ψαριανοῦ, καὶ μετασκευάσας αὐτὸ εἰς πυρπολικὸν ἀπῆλθεν εἰς Ὑδραν. Ἀφοῦ πάντα τὰ πρὸς τὸν διάπλουν τοῦτον ἀπαιτούμενα παρεσκευάσθησαν, ἐξέπλευσαν ἐξ Ὑδρας τὴν 23 Ἰουλίου δύο πολεμικά, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Ἐμμ. Τομπάζην, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Ἀντ. Γ. Κριεζῆν, καὶ τρία πυρπολικά, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Κανάρην, τὰ δὲ ὑπὸ τὸν Ἀντ. Θ. Βώκου καὶ Ἐμμ. Μπούτην Ὑδραίους, ἅπαντες δὲ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Τομπάζη.

Οἱ ἄνεμοι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰσὶ πάντοτε εὐνοϊκοὶ πρὸς τοιοῦτον διάπλουν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· ὅθεν μετὰ ἕξ ἡμέρας, ἥτοι τὴν 29 τοῦ μηνός, ἔφθασεν ὁ μικρὸς οὗτος στολίσκος ἔξωθεν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου, πλησίον τοῦ Ἀράπ-κουλῆ, συνῆλθον ἅπαντες οἱ πλοίαρχοι εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Τομπάζη νὰ συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρὸς ἐπιτυχίαν καταλληλοτέρου τρόπου τῆς ἐνεργείας. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν, ἵνα τὰ μὲν πολεμικά μείνωσιν ἔξω-

θεν τοῦ λιμένος διὰ νὰ σώσῃ τὰς λέμβους τῶν πυρπολικῶν, ταῦτα δὲ νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ λιμένος, ὅπως δυνηθῶσι νὰ πυρπολήσωσι τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους. Ἐμειναν ὅθεν τὰ πολεμικὰ ἔξωθεν τοῦ λιμένος, τὰ δὲ πυρπολικά προὔχωρησαν πρὸς τὸν λιμένα, προπορευομένου τοῦ Κανάρη. Πλὴν οἱ Ὑδραῖοι πυρπολῆται ἐβραδυπόρουν, καὶ ὁ Κανάρης, ἀγνοῶν τὸ αἶτιον, ἐστράφη μὲ τὸ πλοῖόν του διὰ νὰ μάθῃ τὸ αἶτιον καὶ νὰ συνεννοηθῇ μετ' αὐτῶν· ἀλλ' αὐτοὶ, ἰδόντες καὶ αὐτὸν στραφέντα, ἤλλαξαν ἀμέσως διεύθυνσιν πρὸς τὸ πέλαγος. Τότε ὁ Κανάρης ἐπανάστραφεις, ὤδευε μὲ τὸ πυρπολικόν του πρὸς τὴν εἵσοδον τοῦ λιμένος, καὶ συλλαβὼν τὸν προσελθόντα πρὸς αὐτὸν ὁδηγὸν τοῦ λιμένος, προὔχωρει μὲ οὖριον ἄνεμον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅπου ἦν καὶ ἡ ναυαρχίς, καὶ ἐκεῖ νὰ θέσῃ τὸ πῦρ εἰς τὸ ἡφαίστειόν του. Πλὴν μόλις ἔφθασεν ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, καὶ ἐνῶ ἤρχισε νὰ νομίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως βεβαίαν, ἐπελθὼν ἀπροσδοκῆτως ἄνεμος ἐναντίος, τὴν μὲν πρόοδον τοῦ πυρπολικοῦ ἐμπόδισε, τὰς δὲ ἐλπίδας τοῦ Κανάρη καὶ τὴν τολμηρὰν αὐτοῦ ἐπιχείρησιν διὰ παντός ἐματαιώσεν. Ἐστράφη τότε κατὰ μιᾶς φεργάτας καὶ τινων βρικίων ὁ Κανάρης, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς τοῦτο ἡ αὐτὴ ἀποτυχία τὸν συνώδευσεν, ὑψώσας τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν ἐπὶ τοῦ πυρπολικοῦ του, ἔδωκεν εἰς αὐτὸ πῦρ, ἐλπίζων ὅτι, ὠθούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἔφερεν ἴσως τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, αὐτὸς δ' ἐπιβὰς μετὰ τοῦ πληρώματός του εἰς τὴν λέμβον του, τρέχει νὰ ἐξέλθῃ τοῦ λιμένος, ἀλλ' ἀμέσως πολλαὶ μὲν ἄλλαι ἐχθρικαὶ λέμβοι, δέσαντες τὸ καιόμενον πυρπολικόν, τὸ ἔσυραν μακρὰν τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἐπτά δὲ ἄλλαι

λέμβοι καλῶς ὠπλισμένοι ἔτρεξαν ἐναντίον τῆς τοῦ Κανάρη, καὶ Γαλλικόν τι πλοῖον ἐλλιμενισμένον αὐτόθι ἐπυροβόλησε τρίς κατὰ τῆς ἐλληνικῆς λέμβου. Εὐτυχῶς ὁμως αἱ γαλλικαὶ σφαῖραι ἀπέτυχον, ἡ δ' ἐλληνικὴ λέμβος, καταπολεμηθεῖσα καὶ καταπολεμήσασα τὰς ἐχθρικὰς, διεσώθη ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὑδραϊκῶν πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν Βῶκον, ὅπερ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε φθάσει μέχρι τῶν ῥηχῶν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐξῆλθον εἰς τὸ πέλαγος οἱ περὶ τὸν Κανάρην, ποδηγετοῦντος τοῦ ἰδίου Κανάρη, ὡς κάλλιον γνωρίζοντος τὸν λιμένα ἐκεῖνον, καὶ οὕτω, ἐνωθέντα τὰ τέσσαρα ἐναπομείναντα τοῦ στολίσκου τούτου πλοῖα, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ τὴν 13 Αὐγούστου ἔφθασαν εἰς Ὑδραν. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, δύο μὲν ἐφονεύθησαν, ὁ Παντελῆς Τζιτζᾶς καὶ ὁ Ἰω. Χούντας, πέντε δ' ἐπληρώθησαν, ὁ Ἰωάννης Κωνσταντινίδης, Ἀγγελῆς Γκλάβας, Νικόλ. Δήμου, Γεώργιος Φραγκ. Ψαριανὸς καὶ Νικ. Ι. Μανιάτης, ἅπαντες ἀνήκοντες εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Κανάρη.

Τοιαύτην μὲν ἐκβασιν ἔλαβεν ἡ μυστικὴ αὕτη ἐκστρατεία· ὁ δ' ἐκ Μεσολογγίου ἐπιστρέψας ἐλληνικὸς στόλος, διέμενεν, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, περὶ τὸ Ταίναρον καὶ τὸν Μαλέαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ἀφοῦ λάβῃ τὰς ἐκ τῶν νήσων περιμενομένας τροφάς, νὰ διευθυνθῇ κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζεν ὡς καταπλεύσαντα εἰς Σοῦδαν. Βεβαιωθεὶς ὁμως ἐγκαίρως ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπέστειλεν ἐξῶθεν τῆς Σούδας κατασκοπευτικὰ ἐλληνικὰ πλοῖα, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος δὲν ἦτον εἰς Σοῦδαν, ἀλλ' ὅτι διευθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐσχέπτετο περὶ τοῦ πρακτέου. Τότε ἡ μὲν τῶν Ψαριανῶν μοῖρα κατέπλευσεν

εἰς Σύρον διὰ νᾶ προμηθευθῇ τὰς ἀναγκαίας τροφάς, ἡ
 ὑδραϊκὴ προσωρμίσθη εἰς Βοιάς, περιμένουσα αὐτὰς δι' ἐ-
 πίτηδες πεμφθέντος εἰς Ὑδραν πλοίου, ἡ δὲ Σπετσιωτικὴ
 ἐφοδιασθεῖσα ἐκ Σπετσῶν ἐγκαίρως, ἔκρινεν εὖλογον νᾶ
 προσορμισθῇ εἰς τὴν νῆσον Ἀστυπαλαίαν καὶ διὰ νᾶ πα-
 λαμίσωσι τὰ πλοῖα, καὶ διὰ νᾶ συγκεντρωθῶσιν ἐκεῖ ὅλαι
 αἱ ἑλληνικαὶ ναυτικαὶ δυνάμεις. Ὁ Μιαούλης, ἀγνοῶν τὴν
 διεύθυνσιν τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας, ἔγραφεν εἰς Ὑδραν
 τὴν 4 Αὐγούστου τὰ ἑξῆς· «Καὶ χθὲς σᾶς ἔγραφα μὲ τὰ
 » Ψαριανὰ καράβια (τὰ ὅποια ὑπῆγον εἰς Σύρον διὰ νᾶ
 » ἐφοδιασοῦν), τὰς χρείας τοῦ στόλου κτλ., καὶ τὸ σκάν-
 » δαλον ἀπὸ τὰς κακοπρέζας (λειάς). Ἐπειτα σκεφθέντες
 » μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Σπετσιώτας, ἀπεφασίσαμεν νᾶ ἔλθω-
 » μεν πάλιν εἰς Βάτικα, ἂν καὶ εἵχαμεν προτῆτερα γνῶ-
 » μην νᾶ ὑπάγωμεν εἰς Μῆλον, καθὼς σᾶς ἔγραφα. Πλὴν
 » ἐκεῖνοι μετὰ δευτέραν σκέψιν δὲν ἠξέυρω ποῦ ὑπῆγαν·
 » ὑποθέτω δὲ μήπως ἐπέστρεψαν εἰς Σπέτσας, ἐνῶ ἐγὼ
 » καὶ τ' ἄλλα πλοῖά μας, σκορπισμένα τὸ ἐσπέρας ἀπὸ
 » σφοδρὸν ἄνεμον, μόλις ἐσυνάχθημεν σήμερον ἐδῶ 11
 » πολεμικὰ καὶ 3 πυρπολικὰ, καὶ ἐπειδὴ τόσα δὲν δύναν-
 » ται ν' ἀντιπαραταχθοῦν εἰς τὸν ἐχθρὸν μόνον, εἶναι ἀ-
 » νάγκη, ἡ νᾶ ἐπιστρέψουν εἰς αὐτὰ, ἡ νᾶ γράψετε εἰς
 » Σπέτσας νᾶ ξεκινήσουν ὅσον τάχιστα τὰ ἐδικὰ των, ἂν
 » μάθητε ὅτι ὑπῆγαν ἐκεῖ» Συνεπεῖα τούτων οἱ Πρό-
 κριτοι τῆς Ὑδρας ἔγραφον πρὸς τοὺς τῶν Σπετσῶν τὴν
 6 Αὐγούστου, ὡς ἑφεξῆς· «Σᾶς περικλείομεν ἀπόσπασμα
 » ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου, ἀπὸ ἐπιστολὴν τὴν ὁ-
 » ποίαν λαμβάνομεν ταύτην τὴν στιγμὴν ἀπὸ τὸν ναύαρ-
 » χόν μας, ἀπὸ Βάτικα τῆς 4 τοῦ ἐνεστῶτος· ἐξ αὐτῆς
 » βλέπετε, ἀδελφοί, πόση εἶναι ἡ ἀνάγκη διὰ νᾶ συγκεν-

» τρωθῇ καὶ νὰ ᾔηται πάντα ἐνωμένη ἡ ναυτικὴ δύναμις
 » μας, ἢ διορισθεῖσα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Βλέπετε εἰς τὴν
 » φρόνησίν σας, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἐὰν ὁ Τοπά-
 » λης ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, διὰ νὰ μὴν ᾔηται
 » ἐκεῖ ἀρκετὰ καράβια διὰ νὰ τὸν ἀντικρούσουν καὶ νὰ μα-
 » ταιώσουν τὰ σχέδιά του, ματαιώνει αὐτὸς διὰ μιᾶς ὅλους
 » τοὺς κόπους μας, ὅλους τοὺς πενταετείς ἀγῶνάς μας
 » καὶ ἔξοδα, καὶ ἀπολλύμεθα ὅλοι. Διὰ τὸν Θεὸν λοιπόν,
 » ἐὰν μερικὰ ἀπὸ τὰ καράβιά σας, ἢ ὅλα ἐπέστρεψαν ἀπὸ
 » τὸν ἀγῶνα, κάμετε τρόπον νὰ τὰ στείλῃτε εὐθὺς ὀπίσω,
 » διότι τὰ ἐδικὰ μας ἐὰν εὑρεθοῦν μόνα δὲν ἡμποροῦν ν'ἀν-
 » θέξουν, καὶ τότε ὁ ἐχθρὸς κατορθώνει τὰ τέλη του....» (α)

Τὴν δι' Ἀστυπαλαίαν ἀπόφασίν του διεκοίνωσεν ὁ ναύ-
 αρχος τῶν Σπετσῶν Ἀνδροῦτσος (6) καὶ πρὸς τὸν ναύ-

(α) Ἐκ τῶν ἀρχ. τοῦ Δήμ. Σπετσ. ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας Ἰ-
 δρας 1825, φάκελ. 5.

(6) Πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν.

«Σήμερον κατέφθασα ἐνταῦθα ἐνωμένος μὲ εἴκοσι πλοῖα ἡμέ-
 » τερα. Δὲν ἔκρινα καλὸν νὰ προσορμίσω, ἀλλ' εἰδοποίησα εἰς τὰ
 » πκνία τὸν ναύαρχον Ἀνδρέαν Μιχοῦλην τὴν γνώμην μου, ὅτι
 » τὸ νὰ τραβίξωμεν διὰ τὴν Ἀστυπαλαίαν καὶ ἐκεῖ νὰ παλαμί-
 » σωμεν καὶ νὰ συγκεντρωθῶσιν αἱ δυνάμεις μας, ὅστις συμφώ-
 » νως καταφθάνει εἰς ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἐνώνεται μὲ ἡμᾶς, διότι
 » κατὰ τὸ παρὸν ἐμποδίζεται, περιμένων ζωοτροφίας καὶ τὴν
 » γολέταν τοῦ Τομπάζη, τὴν ὁποίαν πρὸ ἡμερῶν εἶχε στείλει
 » εἰς Ζάκυνθον, νομίζων, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἔμεινεν ὀπίσω.
 » Αὐτὴν τὴν ὥραν ἀπὸ τὸν ναύαρχον τῶν Ψαρῶν, ὅστις κατέ-
 » φηκε μὲ τρία πλοῖα ἀπὸ Σύρον, μαυθάνομεν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς
 » στόλος εὑρίσκεται εἰς τὸ Βουδρουμί· ἐν τοσούτῳ ἐγὼ διευθύνου-

αρχον Ὑδρας Μιαούλην, ὅστις ἐνέκρινε μὲν τὸ μέτρον τοῦτο ὡς καλόν, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐκπλεύσῃ δι' ἐκεῖ ἀμέσως, ὡς περιμένων τὰς μὲν τροφὰς ἐξ Ὑδρας, τὴν γολέταν δὲ τοῦ Τομπάζη, ἣν εἶχε στείλει νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐκ Ζακύνθου.

Τὴν 10 Αὐγούστου ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του ὁ ναύ-αρχος Ψαρῶν Ἀποστόλης ἐκ Σύρου, συνωδευμένος καὶ ἀπὸ ἄλλα τρία πολεμικὰ Ψαριανὰ πλοῖα, ὁ δὲ τῶν Σπετσῶν Ἀνδροῦτσος διευθύνθη μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας εἰς Ἀστυπαλαίαν, ἀφοῦ προηγουμένως ἄφησε τὸ πλοῖον ὁ Λεωνίδας νὰ περιφέρηται μετὰ τῶν Σπετσῶν καὶ Καϋμένης, διὰ νὰ εἰδοποιῇ τὰ ἐρχόμενα κατόπιν πλοῖα περὶ τῆς διευθύνσεως τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας, καὶ διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὰ ὁποῖα ἐμελλον νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν μοῖραν ἄλλα δύο πυρπολικά.

Τὴν 11 τοῦ μηνὸς, ἐνῶ ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα ἐναυλόχει εἰς Βάτικα, ἔφθασεν ἐκ Μεσολογγίου ὁ Ἀντώνιος Ῥαφαήλ μετὰ τὴν ὑπ' αὐτὸν γολέταν καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Μιαούλην,

» μαὶ μὲ τὰ ἄνω εἰρημένα πλοῖά μας εἰς Ἀστυπαλαίαν, καὶ ἰδοὺ
 » ἐξαποστέλλω τὸν Λεωνίδαν νὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ, καὶ νὰ περιφέ-
 » ρηται μετὰ τῶν Σπετσῶν καὶ Πιραιοῦ (Καϋμένης) νὰ δώσῃ
 » τὴν εἰδησιν εἰς τὰ ἐρχόμενα πλοῖα πρὸς ἀντάμωσίν μας, καὶ
 » διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὰ δύο ἐναπομείναντα αὐτόθι πυρπολικά
 » μας. Ἐξαποστείλατέ μας καὶ τὴν καταγραφὴν τοῦ ψωμίου. Εἰ-
 » δοποιήσατε τὰ ἄνω εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν.

» Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἀπέναντι Τσερίγου, τὴν 10 Αὐγούστου
 » 1825. Ἐκ τοῦ πλοίου Παγκρατίων.

» Ὁ πατριώτης

» Γ. Ἀνδροῦτσος.»

ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος, ἀναχωρήσας ἐκ Μεσολογγίου, διευθύνθη κατὰ τὴν Σκόνδραν, ὅπως μεταφέρει ἐκεῖθεν στρατὸν κατὰ τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν 13 ἔφθασαν αἱ ἐξ Ὑδρας περιμενόμεναι τροφαὶ, καὶ τὴν 14 τὸ πρῶτ' ὁ Μιαούλης ἔδωκε τὸ σημεῖον εἰς τὴν μοῖραν τοῦ νὰ τεθῇ εἰς τὰ πανία. Τὴν 18 ἔφθασαν ἀντικρὺ τῆς Ζακύνθου, εἰς ἣν ἐπέμφθη καὶ πάλιν ἡ γολέτα Τερψιχόρη, ἵνα μάθῃ τι περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, ἥτις ἐπιστρέψασα, εἶπε καὶ αὐτῇ, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος ἐσάλευεν εἰς Αὐλῶνα. Τὴν 21 ἔμαθεν ὁ Μιαούλης παρ' ἀγγλικοῦ τινος βρικήιου, τὸ ὅποῖον ἀπήντησε περὶ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Ἀγίας Μαύρας, ὅτι εἰς Αὐλῶνα δὲν ὑπῆρχεν ὁ Βυζαντινὸς στόλος. Τὴν 23, παραπλεύσας τὴν νῆσον Ἀγίας Μαύρας τῆς μοίρας ταύτης, ἐδόθη ἐκ διαταγῆς τοῦ Μιαούλη εἰς τὸν Σταμάτην Φώκαν παρ' ὅλων τῶν πλοίων τῆς μοίρας ἀνὰ ἓν βαρέλι πυρίτιδος διὰ νὰ τὴν φέρῃ εἰς Μεσολόγγιον, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Τὴν 24 ἡ μοῖρα αὕτη ἐπανελθοῦσα, ἡγκυροβόλησεν αὖθις εἰς Βάτικα, τὴν δὲ 27 ἀναπλεύσασα, ἔφθασε τὴν ἐπιούσαν πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου Μήλου, καὶ τὴν 30 τοῦ αὐτοῦ φθάσασα, ἡγκυροβόλησεν εἰς Ἀστυπαλαίαν, ὅπου ὁ ναύαρχος Ἀνδρουτσος εἰδοποίησε διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐπίτηδες σταλέντος πλοίου τοῦ Ἰωάννου Βουκουβάλα τὸν Μιαούλην, ὅτι ἀπὸ τῆς 1 Αὐγούστου ὁ Βυζαντινὸς στόλος κατέπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τέλος πάντων ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας, ὅτε μὲν προσορμιζόμενος εἰς νῆσον τινὰ, ὅτε δὲ περιφερόμενος, ἦλθε καὶ ἡγκυροβόλησε τὴν 19 καὶ 20 Σεπτεμβρίου εἰς νῆσον Κίμνηλον, ὅπου ἦν προσωρμισμένη καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Ἀνδρουτσοῦ Σπετσιωτικὴ μοῖρα μετὰ τῶν Ψαριανῶν πλοίων.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς 20 Σεπτεμβρίου, μαθόντες οἱ

πλοίαρχοι τῆς ἐκεῖσε Σπετσιοτικῆς μοίρας τὸν θάνατον τοῦ ἐναρέτου καὶ φιλοπάτριδος, τοῦ γενναίου ἀντιναυάρχου τῶν Ἰωάννου Α. Κυριακοῦ (α), καὶ κλαύσαντες αὐτὸν

(α) Ὁ ἐνάρετος οὗτος ἀνὴρ, ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ Πατρίδος θέμενος ὡς ἀληθῆς πατριώτης, ὁ συγγενῆς καὶ κληρονόμος τῶν μεγάλων προτερημάτων τοῦ θείου του Παναγιώτου Μπότاسση, ὁ παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἀγαπώμενος καὶ σεβόμενος, ὁ καθ' ὅλας, μέχρι τέλους ζωῆς του, τὰς ναυμαχίας διαπρέψας ὡς πρωταθλητῆς, καὶ ὡς ἀρχηγός, καὶ ὡς μὴ τοιοῦτος, ὁ ἀντιναύαρχος Σπετσῶν αἰμίμηστος Ἰωάννης Α. Κυριακός, πολλὰς ὑποστὰς κακουχίας κατὰ τὴν εἰς Μεσολόγγιον πρὸς μετακόμισιν τροφῶν ἀποστολὴν του, ἀσθενήσας κατὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐπάνοδόν του βαρέως εἰς Μῆλον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Σπέτσας, ὅπου ἀπεβίωσε τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1825, ἀφήσας λύπην ἀπαρηγόρητον οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ἐναρέτους γονεῖς του καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκογένειαν καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς του, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς συμπολίτας του, καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς ἐκ τοῦ πλησίου γνωρίσαντας αὐτόν. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἰδοὺ τί ἔγραφεν ἡ ἐν Ἰδρα ἐκδιδομένη ἐφημερίς ὁ Φίλ. τοῦ Νόμ. ἐν τῷ ἀριθ. 246· «Μὲ λύπην μας ἀναγγέλλομεν, » ὅτι εἰς τὰς 17 τρέχοντος παρέδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ ἀντιναύαρχος τῶν Σπετσῶν Κ. Ἰωάννης Ἀναστασίου Μπότασσης (γράφει Κυριακός). Μὲ τὸν ἄωρον αὐτοῦ θάνατον ἡ Ἑλλὰς ἐστερῆθη ἐνὸς γενναίου καὶ ζηλωτοῦ πατριώτου, ἡ δὲ πατρίς του ἐνὸς ἐναρέτου πολίτου. Αἰωνία σου ἡ μνήμη γενναῖε ἀντιναύαρχε. » Ἡ δὲ ἐν Μεσολογγίῳ ἐκδιδομένη ἐφημερίς τὰ Ἑλλην. Χρον. ἀριθ. 79 τοῦ 1825, σελ. 105, ἔγραφε τὰ ἐξῆς· «Τὴν 2 τοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἄλλο ἑλληνικὸν πολεμικὸν πλοῖον ὁ Ἀριστείδης τοῦ Κ. Δημητρ. Θ. Μισεγιάννη, σταλὲν παρὰ τῆς Σ. Κυβερνήσεώς μας μὲ πυροβόλα καὶ ἐφόδια, ἐφθασε σήμερον ἐνταῦθα. Δι' αὐτοῦ

μέ πικρά δάκρυα, ὕψωσαν πενθίμως τὰς νικηφόρους σημαίας τῶν πλοίων των, καὶ ἐκανονοβόλησαν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποθανόντος συμπολίτου αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ ἐπραξαν αὐθημερόν καὶ ὅλα τὰ ὑδραϊκὰ πλοῖα, ἅμα ἐπληροφορήθησαν τὴν αἰτίαν τοῦ πενθίμου κανονοβολισμοῦ τῶν Σπeticωτικῶν πλοίων (α).

Τὴν ἐπιοῦσαν 21 Σεπτεμβρίου, ὁ μὲν ναύαρχος Σπeticῶν μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας ἀνήχθη πρὸς τὴν νῆσον Θήραν, ἐλπίζων ὅτι, κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἤθελον πλεύσει καὶ αἱ λοιπαὶ ἐλληνικαὶ μοῖραι (β), ὁ δὲ Μιαοῦλης μετὰ

ἐδόθη ἡ εἰδήσις, ὅτι ἀπέρασεν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ὁ Κ. Ἰωάννης Α. Κυριακοῦ ἀπὸ Σπeticῶν. Τὰ πλοῖά μας λοιπὸν ὕψωσαν τὴν σημαίαν των νεκρώσιμον, καὶ ἔκαμαν ἐν τάξει τὴν ἀνάλογον διὰ κανονοβολισμῶν τελετὴν. Αἱ σημαντικαὶ πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει τούτου πατριώτου, καὶ ἐξαιρέτως εἰς κρίσιμόν τινα περίστασιν τοῦ Μεσολογγίου, ἐλύπησαν ὅλους τοὺς καλοὺς πατριώτας. Αἱ Σπέτσαι ἐστερήθησαν κάλλιστον συμπολίτην, καὶ ὁ στόλος μας ἀνδρεῖον καπιτάνιον διὰ τὸν θάνατον τοιούτου ἀνδρός. Αἰωνία σου ἡ μνήμη συμπατριῶτα μακάριε.»

(α) Ἡμερολ. Γ. Σαχίνη κατὰ τὴν 20 Σεπτεμβ. 1825.

(β) Πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπeticῶν.

«Διὰ τοῦ πλοιάρχου Ἰω. Ματθαίου ἐλάβομεν τὸ ἐσώκλειστον
 » ἀντίγραφον ἐπιστολῆς φιλέλληνός τινος ἀωνύμου, πεμπομένης
 » εἰς τὴν Διοίκησιν μ' ἐν ἀγγλικὸν ἐμπορικὸν πλοῖον, ἐρχόμενον
 » ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν, τὸ ὁποῖον ὁ ῥηθείς πλοίαρχος ἐπεσκέφθη
 » ἔξω τῆς Πάρου εἰς τὰς 21 τοῦ τρέχοντος. Θέλετε πληροφορηθῇ
 » ἐκ τούτου τὰς προπαρασκευάς, τὰς ὁποίας ὁ ἰσχυρὸς Αἰγυπτια-
 » κὸς Σατράπης ἐτοιμάζει, καὶ τὰς ἀποβάσεις, τὰς ὁποίας σκο-

τῆς ὑδραϊκῆς ἐπανεπλευσεν εἰς Ἵδραν, καὶ προσωρμίσθη εἰς τὴν ἀπέναντι αὐτῆς Πελοποννησιακὴν παραλίαν, Δάρδεζαν καλουμένην (α).

Ἐν τούτοις ἡ κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ναυλο-

» πεῖ νὰ κάμῃ διὰ νὰ στενοχωρήσῃ πανταχόθεν τὴν Ἑλλάδα,
 » τὰς ὁποίας μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, καὶ μὲ
 » τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν μας ἐλπίζομεν, ὅτι θέλομεν ἐμποδίσαι,
 » καὶ ὅτι θέλομεν τοῦ ἀνατρέψαι κάθε σκοπὸν ἐπιβλαβῆ καὶ ὀ-
 » λήθριον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Χθὲς 22 τρέχοντος ἔφθασαν ἀπὸ
 » Ῥόδου δύο γολέται, ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ ἐλληνικοῦ τῆς Ἵδρας
 » στόλου, ὅπου παρὰ τινος Ὀλανδικοῦ πολεμικοῦ πλοίου, ἐρχο-
 » μένου ἀπὸ Καστελόριζον, ἐπληροφορήθημεν ὅτι ὁ Αἰγυπτιακὸς
 » ἐνωμένος μὲ τὸν Βυζαντινὸν στόλον δὲν ἐξάπτεται εἰσέτι, καὶ
 » ὅτι ἐκπλέει μετὰ 14 ἡμέρας, ἀριθμοῦντες ἀπὸ τὴν 24 τοῦ τρέ-
 » χοντος. Ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν εὐρίσκόμεθα μὲ 6 πολεμικὰ καὶ
 » 4 πυρπολικὰ, κατὰ τὸ ἴδιον τῆς Σαντορίνης ἀκρωτήριον, ὅπου
 » ἐξ αἰτίας τῶν σφοδρῶν ἀνέμων, δὲν ἤμπορέσαμεν νὰ παλαμί-
 » σωμεν τὰ πυρπολικὰ μας. Διωρίσαμεν ἐμπροσθοφυλακὴν τὸ
 » πλοῖον τοῦ Κ. Μπούκουρη, καὶ περιμένομεν νὰ συγκεντρωθῶ-
 » μεν ὅλοι οἱ στόλοι διὰ νὰ προσβάλωμεν τὸν ἐχθρὸν, καὶ νὰ
 » ἤμπορέσωμεν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ μὲ τὴν
 » ἰσχὺν τῶν βραχιόνων μας, νὰ ἐμποδίσωμεν τὰς ἀποβάσεις τοῦ
 » ἐχθροῦ, ν' ἀνατρέψωμεν τοὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν Ἑλλάδα σκο-
 » πούς του, καὶ ν' ἀποσείσωμεν διὰ πάντα τὸν τυραννικὸν ζυ-
 » γόν του.

» Τὴν 23 Σεπτεμβρ. 1825, Σαντορίνη.

» Ὁ πατριώτης

» Γ. Ἀνδροῦτσου. »

(α) Ἡμερολ. Γ. Σχχ' 22 Σεπτεμβρ. 1825, καὶ Συνοπτ. Ἰστ.
 Ἀντ. Μιχαήλ. Τ. Β, σελ. 36.

χοῦσα ἑλληνικὴ ναυτικὴ μοῖρα ἐξεπλήρου τὰ καθήκοντά της ἐν πλήρει δραστηριότητι καὶ πατριωτισμῷ. Ἐξ αὐτῆς δύο πλοῖα τὸ ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Σάντον Σπετσιώτην, καὶ τὸν Γ. Διασάκην Ψαριανόν, διορισθέντα ἰδίως εἰς τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἀμβραχικοῦ κόλπου, μετέφερον τὴν 13 Σεπτεμβρίου εἰς Μεσολόγγιον τὸν στρατηγὸν Σαδῆμαν, τοὺς ἀντιστρατήγους Βασίλειον Πάτζην καὶ Χρ. Χ. Πέτρου, καὶ τὸν χιλιάρχον Γιαννάκην Στράτου μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς στρατιωτικῶν σωμάτων, καὶ ἐνεδυνάμωσαν ἀρκούντως τὴν φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου (α). Μία δὲ πολεμικὴ αὐστριακὴ γολέττα, *Vigillante* καλουμένη, ἐμποδίσθη παρὰ τῆς μοίρας ἐκείνης νὰ εἰσέλθῃ εἰς Π. Πάτρας (α), καὶ ἐλιμενίσθη εἰς Μεσολόγγιον· ἡ γολέττα αὕτη, βλέπουσα ὅτι ἡ μοῖρα ἐτέθη εἰς τὰ πανία, ἵνα εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἠθέλησε νὰ συνεισπλεύσῃ καὶ αὕτῃ αὐθαιρέτως· ἡ μοῖρα ὁμῶς τὴν εἰδοποίησε καὶ πάλιν, ὅτι τῆς ἀπηγορεύετο ἡ εἴσοδος, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ· ἀλλ' ἡ γολέττα ἐξηκολούθει τὸν δρόμον της. Τότε ἡ μοῖρα διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ μεταχειρισθῇ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλων, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἔδωκαν ἀμέσως τὰς ἀνηκούσας διαταγὰς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πλοῖα. Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ εἰρημένη γολέττα, ἔστρεψε τὴν διεύθυνσίν της πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπεμακρύνθη (γ).

Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου τὰ πληρώματα τῆς μοίρας ταύτης, ἀφηνιάσαντα ἕνεκα εἰδήσεων, ἃς ἐ-

(α) Ἑλλην. Χρον. ἀρ. 74 τοῦ 1825, σελ. 89.

(β) Αὐτόθι, σελ. 98.

(γ) Αὐτόθι, σελ. 102.

λάμβανον ἀπὸ τὰς οἰκογενείας των περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦν-
τος τὰς νήσους κινδύνου ὥς ἐκ τῶν μεγάλων προπαρα-
σκευῶν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἐζήτουν ἐπιμόνως τὴν
εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον τῆς μοίρας. Καὶ οἱ Ἡρόκριτοι τῶν
νήσων καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς μοίρας, γνωρίζοντες πόσον
ἀναγκαία ἦτο διὰ τὸ Μεσολόγγιον ἡ κατὰ τὸν Κορινθια-
κὸν κόλπον παρουσία τῆς μοίρας ἐκείνης, οἱ μὲν ἐπρομή-
θευον αὐτὴν ἐγκαίρως διὰ τροφῶν καὶ χρημάτων, οἱ δὲ
ἐπασχον νὰ πείσωσι τὰ πληρώματα νὰ διαμείνωσιν εἰσέτι
ὀλίγον καιρόν. Ἀλλ' οἱ ναῦται οὐδαμῶς ἤθελον νὰ πει-
σθῶσιν, ὥστε οἱ ἀρχηγοὶ τῆς μοίρας ἠναγκάσθησαν τὴν
27 Σεπτεμβρίου νὰ εἰδοποιήσωσι περὶ τούτων ἀπάντων
τὴν ἐν Μεσολογγίῳ Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις, ἐκπλα-
γεῖσα εἰς τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο ἄκουσμα, μετέβη ἐντὸς
τῶν πλοίων ἐν σώματι, μεθ' ὅλων τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ ἀπὸ πλοίου εἰς πλοῖον φερομένη καὶ ἰκε-
τεύουσα τοὺς ἀτιθάσσους ναύτας, κατῴρθωσεν ἐπὶ τέλους
νὰ τοὺς πείσῃ νὰ διαμείνωσιν ἀκόμη δεκαπέντε ἡμέρας,
ἕωσοῦ ἡ Κυβέρνησις φροντίζουσα, ἀποστείλῃ εἰς τὰ μέρη
ἐκεῖνα ἄλλην τινὰ ναυτικὴν δύναμιν (α).

(α) *Εὐγεν. Κύριοι Πρόκρ. Σπετσῶν.*

Λιμὴν Μεσολογ. 1825, Σεπτεμβρ. 27, ἐκ τοῦ Τιμολέοντος.

(Ἐκθεσις ἐκ τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας.)

« Εἰς τὰς 25 τοῦ τρέχοντος μὲ Κ. Γ. Λαλεχὸν ἐλάβαμεν μίαν
» τιμίαν σας σημειωμένην εἰς τὰς 8 τοῦ παρόντος. Παρομοίως
» ἐλάβομεν καὶ τὰ μηνιαῖά μας καὶ λοιπὰ ὅπου μᾶς ἐστάλησαν.
» Λοιπὸν ἴδαμεν νὰ μᾶς γράφητε, ὅτι χρέος μας εἶναι νὰ μείνω-
» μεν εἰς τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθημεν, καθὼς καὶ οἱ ἀδελ-
» φοὶ Ἰδραῖοι, καὶ νὰ προσέχωμεν καλῶς εἰς τὴν πολιορκίαν

Πανταχόθεν διεφημίζοντο αἱ τρομεραὶ ναυτικάι καὶ στρατιωτικάι προπαρασκευαὶ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἐκ διαφόρων δὲ πλοίων ἐξ Ἀλεξανδρείας προερχομένων, καὶ ἐξ ἄνωνύμων ἐπιστολῶν διεθρυλλεῖτο, ὅτι αἱ πολεμικάι αὗται

» τῆς Πατρίδος καὶ λοιπῶν μερῶν, καὶ εἰς διαφέντευσιν τοῦ Με-
 » σολογγίου. Κύριοι, ὅλα αὐτὰ ὅπου μᾶς σημειόνετε ἕως τώρα,
 » τὰ ἠκολουθήσαμεν καὶ τ' ἀκολουθοῦμεν ὡς καλοὶ πατριῶται,
 » πλὴν καὶ ἡ εὐγενία σας καλῶς γνωρίζετε, ὅτι δὲν εἶναι εἰς τὸ
 » χέρι μας ἀπὸ τοὺς ναύτας, ὅτι καὶ πρὶν ἔλθῃ τὸ καράβι τοῦ
 » Αἰαλεχοῦ διὰ ξηρᾶς ἔμαθον τὰ τρέχοντα τῆς Πατρίδος μας,
 » καὶ μὲ τὸ ἴδιον καράβι ἔλαβον γράμματα ἀπὸ τὰς οἰκογενείας
 » των, καὶ τοὺς ἔγραφον διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ,τι μᾶς γράφετε ἡ
 » εὐγενία σας, δηλαδὴ τοὺς προσκαλοῦσαν νὰ κάμουν παντοίους
 » τρόπους νὰ φθάσουν εἰς τὰ ὀσπῆτιά των, ὥστε ἀπεφασίσσαμεν
 » συμφώνως μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Ὑδραῖους νὰ μισεύσωμεν, ὄντες
 » βιασμένοι ἀπὸ τοὺς ναύτας. Λοιπὸν σήμερον ἰδεάσαμεν τὴν ἐδῶ
 » ἐπιτροπὴν, καθὼς καὶ εἰς τὰς 15 τοῦ τρέχοντος τὴν εἶχαμεν
 » ἰδεάσει διὰ νὰ γράψῃ εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν νὰ διορίσῃ ἄλλα
 » πλοῖα, νὰ ἐκπλεύσουν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Μεσολογγίου, ἐ-
 » πειδὴ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄρκετοὶ νὰ μείνωμεν ἕως τέλους. Λοι-
 » πὸν σήμερον βλέπομεν αἰφνιδίως νὰ παρουσιασθῶν εἰς τὰ πλοῖά
 » μας ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ὅλοι οἱ στρατηγοὶ ὁμοῦ
 » μὲ τὸν ἀρχιερέα τοῦ Μεσολογγίου μὲ ἀπόφασιν ὅπου νὰ μεί-
 » νουν μέσα εἰς τὰ πλοῖά μας νὰ μισεύσουν καὶ αὐτοὶ μαζύ μας,
 » ἀφήνοντες τὸ Μεσολόγγιον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ρίπτον-
 » τες τὸ βάρος ἐπάνω μας. Λοιπὸν ἡμεῖς, βλέποντες ἐν τοιοῦτον
 » πρᾶγμα, ἐπήραμεν τὸν ἀρχιερέα καὶ ὅλους τοὺς στρατηγοὺς
 » καὶ τοὺς ἐγυρίσαμεν εἰς ὅλα μας τὰ πλοῖα, καὶ ὠμίλησαν οἱ
 » ἴδιοι τῶν ἀνθρώπων, ὡς καθὼς καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐβιάσαμεν πε-
 » ρισσότερον, καὶ μόλις τοὺς ἐκαταπείσαμεν νὰ μείνωμεν ἀκόμη

ἐτοιμασίαι οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχον, εἴμῃ τὴν κατὰ τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας ἐπίθεσιν.

Συνεπεία τῶν διαθρυλλουμένων, οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, γράψαντες πρὸς τοὺς συναδέλφους των Ὑδραῖους, προσεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ πέμψωσιν εἰς Σπέτσας δύο ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων ἀνδρῶν αὐτῶν, διὰ νὰ συσχεφθῶσι περὶ τῶν καταλληλοτέρων μέτρων, ἅτινα ἔπρεπε νὰ λάβωσιν ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν. Οἱ Ὑδραῖοι, προθύμως δεχθέντες τὴν πρότασιν τῶν Σπετσωτῶν, ἀνταπέστελλον τὴν 5 Σεπτεμβρίου τὰ ἑξῆς· «Ἐλά-
» βαμεν μὲ κοινήν καὶ ἄκραν εὐχαρίστησίν μας τὴν εὐγε-
» νικὴν ἐπιστολὴν σας τῆς 2 τοῦ ἐνεστῶτος, εἰς τὴν ὁ-
» ποίαν βλέπομεν τὰ πατριωτικὰ καὶ ἀδελφικὰ φρονήμα-
» τὰ σας, κατὰ πάντα σύμφωνα μὲ τὰ ἐδικά μας. Μερικαὶ
» τοπικαὶ ἀναγκαιόταται φροντίδες δὲν μᾶς ἐσυγχώρησαν

» ἐδῶ ἡμέρας δεκαπέντε, ἀλλὰ μὴ στοχασθῆτε, ὅτι θέλομεν μεί-
» νει δεκαεῖς, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ἰδεάζο-
» μεν ὅπου νὰ κάμῃτε τὰ ἀδύνατα δυνατὰ νὰ στείλῃτε ἄλλα
» πλοῖα νὰ μᾶς φθάσουν ἐδῶ πρὶν ἢ μιτεύσωμεν. Ὅμοίως στέλ-
» λουν καὶ οἱ ἐδῶ στρατηγοὶ ἓνα στρατηγὸν μὲ μεγάλην βίαν
» πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν μόνον καὶ μόνον διὰ πλοῖα, ἐπειδὴ εἶδον
» οἱ ἴδιοι τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐγνώρισαν, ὅτι εἶναι ἀ-
» δύνατον νὰ μείνωμεν περισσότερον ἀφ' ὅ,τι σᾶς γράφομεν. Πα-
» ρομοίως γράφουν καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ὑδραῖοι εἰς τὴν πατρίδα των·
» ὅθεν μὴν ἀμελῆτε, κύριοι, εἰς ὅσα σᾶς γράφομεν, ἀλλὰ οἰκono-
» μήσατέ τα ὅπως ἡμπορέσῃτε, ἐπειδὴ ἡμεῖς, παρελθούσης τῆς
» διορίας ὅπου ἐδώσαμεν τῶν ἀνθρώπων, μισεύομεν δίχως ἄλλο,
» καὶ ἔστω πρὸς εἰδῆσίν σας.

» Ἀναγν. Κυριακοῦ, Ἀδρ. Σάντου, Γ. Κοκκοράκης.»

» νὰ ἐκλέξωμεν προτῆτερα τοὺς πληρεξουσίους μας. Τώρα
 » ὅμως ἔρχονται αὐτοῦ, ἐπιφέροντες τὴν παροῦσαν οἱ εὐ-
 » γενέστατοι συνάδελφοί μας, Κύριοι Δημήτριος Ἰσαμα-
 » δὸς καὶ καπετὰν Γιακουμάκης Τομπάζης, τέλειοι πλη-
 » ρεξούσιοί μας. Ὅσα λοιπὸν μὲ αὐτοὺς ὁμιλήσητε καὶ
 » συναποφασίσητε εἰς τὴν κρισιμωτάτην ταύτην περίστα-
 » σιν, ὡς καλὰ καὶ κοινῶς συμφέροντα, αὐτὰ εἶναι καὶ εἰς
 » ἡμᾶς ὅλους δεκτά. Ἀδελφοί, βεβαιωθῆτε ὅτι, ἔχοντες
 » ἀδιάλυτον ἔνωσιν, ἔχομεν καὶ τὸν Θεὸν ὑπερασπιστὴν,
 » καὶ οὕτως ἐλπίζομεν νὰ ματαιώσωμεν ὅλα τὰ καθ' ἡμῶν
 » σχέδια τοῦ ἐχθροῦ. Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐκ καρδίας» (α).

Ἦλθον λοιπὸν πραγματικῶς εἰς Σπέτσας οἱ δύο Πλη-
 ρεξούσιοι τῆς Ὑδρας, καὶ συσκέψεως γενομένης, ἐνεκρίθη
 ὡς μόνον κατάλληλον μέτρον ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει,
 ἡ ἀένναος κίνησις τοῦ στόλου, εἰς τὴν ταχεῖαν προπαρα-
 σκευὴν τοῦ ὁποῦ ὅλαι αἱ φροντίδες τῶν Προκρίτων συ-
 νεκεντρώθησαν.

Τέλος, παρασκευασθέντων τῶν πλοίων, ἐξέπλευσεν ἡ
 Ὑδραϊκὴ μοῖρα (β) ἐξ Ὑδρας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτω-
 βρίου ὑπὸ τὸν Μιαούλην, καὶ ἐλιμενίσθη εἰς Κίμωλον, θέ-
 σιν ὠρισμένην πρὸς συγκέντρωσιν, καὶ τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ
 προσωρμίσθη εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα καὶ ἡ Σπετσιωτικὴ ὑπὸ
 τὸν Γ. Ἀνδροῦτσον (γ), ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Ψαριανὴ μοῖρα

(α) Ἀρχεῖα Δήμ. Σπετσῶν.

(β) Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Μιούλ. Τ. Β'. σελ. 36, λέγει ὅτι
 ἦσαν οἱ αὐτοὶ πλοίαρχοι ὡς καὶ κατὰ τὸ Μεσολόγγιον.

(γ) Οἱ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην Σπετσιῶται πλοίαρχοι
 ἦσαν Ἀνυχν. Κυριακὸς, Ἰω. Γ. Τσοῦπας, Δ. Λεωνίδας, Μ.
 Μπουκουβάλας, Ἀνάρχ. Π. Ἀναργύρου, Γ. Χ. Κούτσας, Ἀντ.

ὑπὸ τὸν Ἀποστόλῃν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λιμὴν οὗτος οὔτε ἄρκετὰ χωρητικὸς ἦν διὰ τοσαῦτα πλοῖα, οὔτε κατάλληλος διὰ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, διότι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἐχθρικός στόλος ἤθελε τυχὸν ἐφορμήσει κατὰ τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας οὐριοδρομῶν, τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσιν εὐκόλως τοῦ λιμένος ἐκείνου, ἔνεκα τῆς θέσεως αὐτοῦ (α), συσκέψεως περὶ τού-

Μπάμπας, Π. Γουδῆς, Ν. Πῆρασκειῶς, Ν. Ράπτης, Ἰωάν. Ἀδριανοῦ, Ν. Μυλωνᾶς, Ἰω. Παντελῆ, Θ. Σάντου, Θ. Δ. Λαζάρου, Ν. Τσοχαντάρης, Ἀθ. Γ. Πάνου, Ν. Δ. Γουδῆς, Γ. Χ. Ἀνδρέου, Κοσμ. Λάμπρου, Π. Λιγκιάρης, Δ. Γ. Κούτσης, Ἀντ. Δρίτσας, Ἰω. Ματθαίου, καὶ Ἀργ. Στεμιτσιώτης. Πυρπολισταὶ δὲ ὀκτὼ, Λέκας Ματρώζης, Δημ. Ποριώτης, Λάζ. Μουσιουῆς, Ἀδρ. Χόντσας, Δημ. Α. Γουδῆς, Ἰω. Καστελλιιώτης, Παντ. Σπύρου, καὶ Ἀνάργ. Λεμπέσης.

(α)

Πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Ὅλος ἡμῶν ὁ στόλος ἐνωμένος ἤλθομεν εἰς Κίμωλον 6 Ὀκτωβρίου, καὶ ἀνταμώθημεν μὲ τοὺς ἄλλους στόλους· συσχεφθέντες λοιπὸν μετὰ τῶν λοιπῶν Ναυάρχων εὔρομεν εὐλογον καὶ ἀναντίρρητον, ὅτι οἱ στόλοι πρέπει νὰ ᾔναι ἐνωμένοι διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν ν' ἀπαντήσωμεν τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς ταῦτα τὰ μέρη δὲν ἔχομεν λιμένα χωρητικὸν τοῦ στόλου ὅλου, ἀπὸ τὸν ὅποιον μὲ κάθε καιρὸν νὰ ἐκβαίνωμεν, καὶ ὑποπετυρόμενοι μὴπως κανένας σφοδρὸς ἄνεμος μᾶς διασκορπίσῃ, καὶ ὁ ἐχθρὸς εὐρίσκων ἡμᾶς διασκορπισμένους εὕρῃ τὴν εὐκαιρίαν καὶ προσβάλῃ τὰς νήστους μας, καὶ ἐκτελέσῃ τοὺς φθοροποιοὺς σκοποὺς του, ἐκρίναμεν εὐλογον, ἀφοῦ διωρίσωμεν τὰς ἀναγκαίας προσθοφυλακὰς, νὰ παραπλέωμεν μεταξὺ Πα-ραπώλας, Μήλου, καὶ Καβο-μαλέα, καὶ ἂν ἐξ ἐναντίας ὁ ἄνεμος αὐξάνων ἐπαπειλῇ τρικυμίαν, ν' ἀράξωμεν ἡμεῖς μὲν εἰς

του γενομένης μεταξύ τῶν Ναυάρχων, ἐνεκρίθη ὥστε ἅπας ὁ Ἑλληνικὸς στόλος νὰ περιφέρηται μεταξύ Μήλου, Καϊμένης καὶ τοῦ Μαλέα ἀκρωτηρίου, ἐν περιπτώσει δὲ ἀκα-

» τὸν πορθμὸν τῶν Σπετσῶν, οἱ δὲ Ὑδραῖοι ἀντικρυ εἰς τὴν στε-
 » ρεάν, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ μὴ διαλυώμεθα, ἀλλὰ νὰ
 » ἤμεθα πάντοτε ἐνωμένοι καὶ ἔτοιμοι εἰς ὑπεράσπισιν τῶν νή-
 » σων μας· ἐπάνω εἰς τοῦτο ἔγιναν διάφοροι προτάσεις, καὶ ἡμεῖς
 » εἰς τοῦτο εἴμεθα πολλὰ ἐναντίοι, ἀλλὰ τί νὰ κάμωμεν; νὰ
 » σταθῶμεν εἰς Κίμωλον, μὲ Σιρόκον καὶ Ὀστριαν κάμνει θάλασ-
 » σαν, καὶ πολλὰ τῶν πλοίων μας δὲν ἔχουν τ' ἀναγκαῖα σχοι-
 » νία καὶ ἀγκύρας διὰ ν' ἀνθέξουν, καὶ μάλιστα τὰ πυρπολικά
 » μας. Νὰ πηγαίνωμεν εἰς Μῆλον, μὲ τὸν καιρὸν τὸν ὁποῖον ὁ
 » ἐχθρὸς ἡμπορεῖ νὰ προσβάλῃ τὰς νήσους μας, ἡμεῖς δὲν ἡμπο-
 » ροῦμεν νὰ ἐκβῶμεν. Νὰ παραπλέωμεν ἀορίστως, χωρὶς νὰ ἔχω-
 » μεν λιμένα προσδιωρισμένον, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ συγκεντρονώ-
 » μεθα ὅταν ὁ ἄνεμος ᾖ ναιὶ δυνατὸς, ἡμποροῦμεν νὰ διασκορπι-
 » σθῶμεν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμφίβολον, καὶ ἐπομένως χρειάζον-
 » ται ἡμέρας διὰ νὰ συναχθῶμεν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εἴμεθα εἰς
 » ἀμηχανίαν, καὶ δὲν γνωρίζομεν περὶ τούτου τί πρέπει νὰ κά-
 » μωμεν· ἡ παροῦσά μας θέλει σᾶς παρουσιασθῇ παρὰ τοῦ πλοι-
 » ἀρχου Ἰω. Μαθιοῦ, τὸν ὁποῖον στέλλομεν ἐπίτηδες διὰ ζωο-
 » τροφίας καὶ μισθοὺς τῶν ναυτῶν μας, διότι ὁ μὲν πλησιάζει,
 » καὶ οἱ ναῦταί μας χωρὶς τὸ κρούσιμον τῆς εὐφώνου λίρας εἶναι
 » ὀκνηροὶ καὶ χαῦνοι· ἄλλο τίποτε δὲν ἔχουν εἰς τὸ στόμα τους,
 » εἰμὴ τὰς πρέζας (λείας), κάθε πλοῖον ἔχει ἀφημένον ἀπὸ ἓνα
 » ἄνθρωπον μόνον δι' αὐτάς, καὶ ἀνυπομόνως περιμένουν ἀπόκρι-
 » σιν· διὰ τοῦτο φροντίσατε, κάμετε τὴν δυνατὴν οἰκονομίαν,
 » ἐπειδὴ καὶ τοῦτο κινδυνεύει νὰ φέρῃ τὸν στόλον μας εἰς σχί-
 » σμα, καὶ νὰ προάξῃ ἀποτελέσματα φθοροποιὰ καὶ ἀπευκταῖα...
 » Αἱ προσθοφυλακαὶ Μπούκουρη, Λεωνίδα, καὶ Καλαφάτη δὲν

ταμαχήτου τρικυμίας, ἡ μὲν Σπετσιοτική καὶ Ψαριανὴ μοίρα ν' ἀγκυροβολήσωσιν εἰς τὸν πορθμὸν τῶν Σπετσῶν, ἡ δὲ Ὑδραϊκὴ εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Ὑδρας παραλίαν, διὰ νὰ δύνωνται οὕτω πλησίον οὔσαι καὶ ἐτοιμοπόλεμοι νὰ συγκεντρώνωσι τὰς δυνάμεις των κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐτοιμῶς.

Ἀλλ' ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐσάλευεν ἐνωμένος εἰς Κίμωλον, οἱ ἐχθρικοὶ ἀπέπλευσαν τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν 5-6 καὶ 7, Ὀκτωβρίου ὑπὸ τὸν Καπετὰν-πασσᾶν τοῦ Βυζαντίου, συμποσούμενοι εἰς 135 πλοῖα, ἐξ ὧν τὰ μὲν 79 πολεμικὰ, Βυζαντινὰ ἐννέα φεργάται, ἐννέα κορβέττα, δέκα βρίκια, καὶ τρεῖς γολέττα, Ἀλγερινικὰ δύο φεργάται, δύο κορβέττα, καὶ μία γολέττα, Τριπολίνειαι, μία κορβέττα, ἐν βρίκιον, καὶ μία γολέττα, Αἰγυπτιακὰ δύο φεργάται, μία κορβέττα, δεκαεξ βρίκια, ἐννέα γολέττα, ἐν ἀτμόπλοιον φέρον 9 κανόνια, δέκα δὲ πυρπολικὰ, τὰ

» ἦλθον εἰσέτι, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχομεν καμμίαν εἰδησιν διὰ νὰ
 » σᾶς γράψωμεν ἄνωτέρω σᾶς γράφομεν, ὅτι ὅταν βιασθῶμεν ἀπὸ
 » τρικυμίαν θὰ ἔλθωμεν ν' ἀράξωμεν εἰς τὸν πορθμὸν, ἐστοχά-
 » σθημεν ὅμως νὰ σᾶς ἰδεάσωμεν, ὅτι ἂν οἱ μισθοὶ δοθῶσι, καὶ
 » μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἔλθωμεν καθ' ὑπόθεσιν βιασμένοι,
 » τότε τί τὸ ποιητέον; Διὰ τοῦτο δὲν σᾶς λέγομεν τίποτε περὶ
 » μισθῶν, ἀλλὰ κάμετε ἡ εὐγενία σας ὅπως ἡξεύρετε, καὶ ὅ,τι
 » ἀποφασίσσητε, ν' ἀποφασισθῇ κοινῶς δι' ὅλα τὰ πλοῖα, καὶ τὰ
 » πλοῖα ἅτινα ἐρχονται αὐτόθι, ὅταν ὅλος ὁ στόλος λάβῃ τοὺς
 » μισθοὺς, τότε ἅς τοὺς λάβωσι καὶ αὐτὰ, καὶ ὅχι τώρα.

» Κίμωλος, 8 Ὀκτωβρίου 1825.

« Γ. Ἀνδροῦτσος ».

(Ἐκ τῶν ἀρχ. Δήμ. Σπετσῶν).

δὲ λοιπὰ ἦσαν φορτηγὰ, ἐξ ὧν τὰ μὲν 36 αἰγυπτιακὰ, τὰ δὲ 30 Εὐρωπαϊκὰ (α).

Ἐπὶ ὅλων δὲ τῶν πλοίων τούτων ἐπέβαινον δέκα χιλιάδες στρατιῶται, ἐξ ὧν αἱ ὀκτὼ χιλιάδες ἦσαν τακτικαὶ Ἀραβες νεοσύλλεκτοι, ὀκτακόσιοι ἄτακτοι Τοῦρκοι, καὶ χίλιοι διακόσιοι ἰππεῖς· ἔφερον δὲ καὶ πολλὰς τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, καὶ μετὰ τινων ἡμερῶν εὐτυχῇ διαπλουν, ἔφθασεν ἡ ναυτικὴ αὕτη ἐκστρατεία εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Ὅτι προέβλεψαν οἱ Ναύαρχοι, ἐπραγματοποιήθη μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας, διότι τὴν 9 Ὀκτωβρίου νοτίου σφοδροῦ ἀνέμου πνεύσαντος ἠναγκάσθη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος νὰ ἐκπλεύσῃ τοῦ λιμένος τῆς Κιμῶλου, καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας, ἀποχωρισθεὶς τοῦ λοιποῦ στόλου, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ὑδραν (β) ὁ δὲ Ἀνδροῦτσος ὑπερνικήσας τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν πληρωμάτων τῶν ὑπ' αὐτὸν πλοίων τοῦ νὰ ἐπιστρέ-

(α) Ἱστορ. Σ. Τρικ. Τ. Γ'.

(β) « Χθὲς 9 τοῦ τρέχοντος μὲ ἀέρα Ὅστρια Σιρό-
 » κον ἐμβήκαμεν εἰς τὰ πανία παραπλέοντες μεταξὺ Μήλου καὶ
 » Γερακούνια· τὴν νύκτα ὁ ναύαρχος Μιαούλης μὲ τὸν λοιπὸν
 » τῆς Ὑδρας στόλον ἐχώρισε καὶ δὲν ἠξεύρομεν ποῦ ὑπῆγεν· ὅθεν
 » ἂν ὑπῆγεν εἰς Ὑδραν, γράψετε του ὅτι ἡ ἀρμάδα, (ἐχθρικός
 » στόλος) ἐκβῆκε, καὶ ἀγροικηθῆτε ὁμοίως καὶ μὲ τὴν Ὑδραν διὰ
 » νὰ ἴδωμεν τί σκοποὺς ἔχουν, καὶ μὲ ἀνυπομονησίαν περιμένο-
 » μεν ἀπόκρισίν σας, διὰ νὰ γνωρίζωμεν καὶ ἡμεῖς τί πρέπει νὰ
 » κάμωμεν, καὶ ἂν ἦναι νὰ σταθῶμεν, νὰ μᾶς στείλετε καὶ
 » τοὺς μισθοὺς τῶν ἀνθρώπων »

» 10 Ὀκτωβρίου 1825.

Γ. Ἀνδροῦτσος ».

ψωσιν εἰς Σπέτσας (α) διέμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ὅτε

(α)

Πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Περὰ τοῦ πλοιάρχου Θεοδ. Σάντου ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ τὴν
 » 21 Ὀκτωβρίου ἐπιστολὴν σας· εἶδομεν τὰς προφυλάξεις, καὶ
 » τ' ἀναγκαῖα μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐλάβετε· τοῦτο ἦτο τὸ μόνον σω-
 » τηριωδέστερον διὰ τὴν νῆσόν μας, καὶ τὸ ἐπράξατε γνωστικῶ-
 » τατα· ὁμοίως καὶ τὴν ἀπὸ 18 Ὀκτωβρ. παρὰ τοῦ Πλ. Ἰωάν.
 » Μαθιοῦ περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλάβαμεν καὶ τὴν ποσότητα τὴν ὁ-
 » ποῖαν μᾶς ἐγράφετε διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν ναυτῶν μας
 » Σᾶς περικλείομεν καὶ ἄλλο ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ ἰδίου φι-
 » λέλληνος, ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν, τὸ ὁποῖον ἡ διὰ τὴν εἰσπραξιν
 » τοῦ ἐράνου ἐπιτροπὴ ἔστειλεν ἀπὸ Σαντορίνης πρὸς τοὺς ναυ-
 » ἀρχοὺς Α. Μιαούλην καὶ Γ. Σαχτούρη, τὸ ὁποῖον ἀντίγραφον
 » ἀπὸ πλοῖον ἐρχόμενον ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν μὲ σημαίαν ῥωσσι-
 » κὴν, ἐλλεῖπον ἡμέρας 25, ὁμοῦ μὲ ἄλλα γράμματα, τὰ ὁποῖα
 » τὰ διευθίναμεν ἀμέσως εἰς Ἰδραν μ' ἓνα πλοίαρχον Ἰδραῖον.
 » Διὰ τούτου θέλετε πληροφορηθῇ τοὺς σκοποὺς τοῦ Αἰγυπτια-
 » κοῦ Σατράπου, περὶ τοῦ ὁποῖου πρὸς τὸ παρὸν (ἐπειδὴ καὶ αἱ
 » προσθοφυλακαὶ μας εἰσέτι δὲν ἦλθον) δὲν ἔχομεν βεβαίαις πλη-
 »ροφορίας, ἂν ἐξέπλευσεν ἢ ὄχι. Μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι μὲ τὴν
 » παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ ὁποῖου ἀφιερῶθη
 » τὸ ἔθνος μας, ὅτι θέλομεν τοῦ ἀνατρέψει τὰ φθοροποιὰ σχέδιά
 » του, καὶ ὅτι θέλομεν τοῦ προξενήσει μεγαλητέρας παρὰ ποτε
 » βλάβης. Ὁ στόλος μας δι' ἰσχυρίσθη ὄχι ὀλίγον διὰ νὰ ἐπιστρέ-
 » ψῃ εἰς Σπέτσας, ἀλλὰ τὸ ἐμποδίσκαμεν προτείναντες, ὅτι ἡμεῖς
 » ὁ ἀκολουθήσωμεν κατὰ τὰ γράμματα τῆς Πατρίδος μας. (Πό-
 » σον ὥραϊς ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα τὸ τῶν μετὰ τοῦ Λεωνίδα
 » τριακοσίων ἐπίγραμμα,

» Ἐεῖνε ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι

» Τῇ δε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

ὁ Συγγραφεύς)

δὲ προσορμιζόμενος εἰς τὰς νήσους Μῆλον καὶ Κίμωλον (α).

Οἱ Πρόκριτοι τῆς Ὑδρας εἰς ἄκρον λυπηθέντες διὰ τὴν εἰς Ὑδραν ἐπιστροφὴν τῆς μοίρας των, ἔγραφον τὴν 11 τοῦ μηνὸς πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν Σπετσῶν τὰ ἑξῆς·
 « Δὲν ἐμποροῦμεν, ἀδελφοί, νὰ σᾶς ἐκφράσωμεν μὲ πόσῃν
 » λύπην χθὲς ἵδομεν ἐπιστρέφοντα τὰ πλοιά μας, ἐνῶ εἶ-
 » χον προεκπλεύσῃ εἰς ἐντάμωσίν των ὁ ἀντιναύαρχός
 » μας μὲ τὸν καπετὰν Λάζαρον Λαλεχόν, καὶ ἐν πυρπο-

» καὶ ὅστις τῶν πλοιάρχων θέλει διὰ νὰ φύγῃ, ἡμεῖς δὲν ἡμπο-
 » ροῦμεν νὰ τὸν βαστάξωμεν, οἱ ναῦταί μας περὶ ἄλλου τινὸς
 » δὲν ὁμιλοῦν παρὰ διὰ τὰς λείας, ἐπειδὴ ἔμαθον ὅτι οἱ Ὑδραῖοι
 » τὰς ἐμοίρασαν, διὰ τοῦτο δὲν ἔχουν ἡσυχίαν, ἀλλὰ φωνάζουν
 » καθημερινῶς, καὶ μὲ μεγάλον κόπον τοὺς ἐβαστάξαμεν αὐτὸν
 » τὸν μῆνα, διὰ περισσότερον ὅμως δὲν φρονῶ »

» Τῇ 23 Ὀκτωβρ. 1825.

Γ. Ἀνδρούτσου ».

(α)

Πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Σήμερον 24 Ὀκτωβρίου ἦλθεν εἰς Μῆλον ἀπὸ Γραμποῦσαν
 » ἐν τρεχαντήρι, φέρον γράμματα πρὸς τὴν Διοίκησιν, πρὸς τοὺς
 » Προκρ. Ὑδρας καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον Μιαούλην, τὰ ὅποια οἱ
 » Πρόκριτοι τῆς Μήλου μας τὰ ἔστειλαν εἰς Κίμωλον, καὶ ἡμεῖς
 » τὰ διευθύνσαμεν ἀμέσως μὲ τὸν πλοιάρχον Πινότσην εἰς Ὑδραν.
 » Ἀνοίξαμεν τὸ πρὸς τὸν Μιαούλην γράμμα, καὶ σηκώσαντες ἀν-
 » τίγραφον σᾶς τὸ περικλείομεν ἡμεῖς ἐμβήκαμεν ἀμέσως εἰς τὰ
 » πανία ἔχοντες σκοπὸν νὰ παραπλέωμεν μεταξὺ Παραπώλας
 » καὶ Καβο-μαλέα, καὶ ἀποστέλλομεν τὸν πλοιάρχον Καλαφά-
 » την διὰ νὰ σᾶς τὸ παρουσιάσῃ διὰ νὰ λάβετε μέτρα.

» 24 Ὀκτωβρίου 1825.

» Γ. Ἀνδρούτσου ».

» λικόν, μέ τὰ ὅποῖα κατὰ κακὴν τύχην δὲν συνηντήθη-
» σαν . . . » (α).

Αἱ ἀλεπάλληλοι εἰδήσεις, ὅτι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι κύριον σκοπὸν εἶχον νὰ ἐφορμήσωσι κατὰ τῶν δύο νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, καὶ αἱ διαθρυλλούμεναι κολοσσαῖαι τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις, ἡνάγκασαν φυσικῶς τῷ λόγῳ τοὺς Προκρίτους τῶν δύο νήσων νὰ λάβωσι μέτρα προφυλακτικώτερα πρὸς ἄμυναν, καὶ νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀποστολὴν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν ἀφ' ἐκάστης νήσου. Τὸ Νομοτελεστικὸν συνεννοηθὲν ἀμέσως μετὰ τοῦ Βουλευτικοῦ, ἀπέστειλεν εἰς τὰς δύο νήσους ἱκανὸν ἀριθμὸν στρατιωτῶν, καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Μαυρομιχάλην, μέλος ὄντα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἐπιτηρητὴν τῶν στρατευμάτων τούτων· ἀρχηγὸν δὲ τῶν ἐν Σπέτσαις ἀποσταλέντων ἔπεμψεν ἡ Κυβέρνησις, τὸν μέγιστον καταφρονητὴν τοῦ ἐχθροῦ Νικήταν (β). οὐχ ᾗττον δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς καὶ ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης προέτειναν ἀφ' ἑαυτῶν χωρὶς νὰ λάβωσιν ἰδιαιτέραν τινα τῆς Διοικήσεως διαταγὴν νὰ στείλωσιν εἰς βοήθειαν τῶν Σπετσῶν καὶ ἰδίῳις ἀναλώμασι πεντακοσίους καλοὺς στρατιώτας, ᾗτοι 270 ὁ πρῶτος, καὶ 230 ὁ δεύτερος ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη (γ).

Οἱ δὲ Σπετσιῶται, σκοπεύοντες καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ μεταβιβάσωσιν εἰς Ὑδραν τὰς οἰκογενείας των, ἐν περιπτώσει παρουσιάσεως τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἔγρα-

(α) Ἀλληλογρ. Ὑδρας ἐκ τῶν ἀρχ. τοῦ Δήμ. Σπετσ. φάκ. 5.

(β) Ἴδε Γεν. ἐφημ. σελ. 22 Συνεδρ. Βουλῆς 19 Ὀκτ. 1825.

(γ) Αὐτόθι σελ. 38 7 Νοεμβρ. 1825.

ψαν τοῖς Ὑδραίοις ἐρωτῶντες αὐτοὺς, ἂν τοῦτο ἦτον ἄρε-
 στὸν καὶ εἰς αὐτοὺς. Οἱ δὲ Ὑδραῖοι ἀπήντησαν ἀμέσως τὰ
 ἐξῆς· « Διὰ τὰς οἰκογενείας σας σᾶς προείπο-
 » μεν καὶ σᾶς λέγομεν πάλιν, ὅτι ἐὰν ἀποφασίσσητε νὰ
 » τὰς μεταχομίσητε ἐδῶ, ἡμεῖς εἴμεθα ἑτοιμοὶ καὶ προθυ-
 » μότατοι νὰ τὰς ὑποδεχθῶμεν μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην,
 » καὶ κατὰ πάντα, ὡς σᾶς ὠμίλησαν προσωπικῶς καὶ οἱ
 » πληρεξούσιοί μας. (ἐπιστ. Ὑδρ. 17 Ὀκτωβρ. 1825).

Ἐν δὲ τούτοις οἱ Πρόκριτοι τῆς Ὑδρας καταβαλόντες
 πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ἵνα διορθώσωσι καὶ ἐτοιμά-
 σωσιν εἰς ἔκπλουν τὴν κατὰ τὴν 9 τοῦ μηνὸς τούτου ἐπι-
 στρέψασαν εἰς Ὑδραν ναυτικὴν μοῖραν των, ἔγραφον δι'
 ἄλλης ἐπιστολῆς των ὑπὸ τὴν αὐτὴν τῆς ἀνωτέρω χρο-
 νολογίαν πρὸς τοὺς Σπετσιώτας τὰ ἐξῆς· « Ἀφ' ἧς ὥρας
 » ἐπέστρεψαν τὰ καράβιά μας, δὲν ἐλείψαμεν ἡμέραν καὶ
 » νύκτα νὰ ἐργαζώμεθα εἰς τὴν διόρθωσιν καὶ ἐτοιμασίαν
 » των· ἔνεκα τούτου εὐρίσκονται πολλὰ ἑτοιμα, τὰ ὁποῖα
 » ἀναχωροῦν σήμερον καὶ αὔριον. Τὰ δὲ ἄλλα ὅλα πολε-
 » μικά καὶ πυρπολικά, μετὰ δύο ἢ τρεῖς τὸ πολὺ ἡμέρας
 » ἐκπλέουσι μὲ τὸν ναύαρχόν μας, διὰ νὰ συσσωματωθῶν
 » μὲ τὰ ἐδικὰ σας καὶ νὰ συναγωνισθοῦν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.
 » Μὲ τὸ ἐπιφέρων τὴν παροῦσαν, τὸ ὁποῖον σήμερον ἀνα-
 » χωρεῖ, σπεύδομεν ν' ἀναγγείλωμεν τὴν εἵδησιν ταύτην
 » καὶ εἰς τὸν γενναιότατον ναύαρχόν σας καὶ λοιποὺς
 » καπεταναίους σας. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν μὲ τὸ αὐτὸ
 » πλοῖον νὰ γράψητε καὶ ἡ εὐγενία σας εἰς τοὺς εἰρημέ-
 » νους ἰδικούς σας, διὰ νὰ τοὺς παρὰγγείλῃτε θερμῶς νὰ
 » ἐπιμείνωσιν ἔτι ὀλίγον, καθὼς ἕως τῶρα ἐπέμειναν πα-
 » τριωτικῶς ».

Συγχρόνως τότε ἀπὸ πλοῖον ἀγγλικὸν φθάσαν ἐκ Λον-

δίνου εἰς Ναύπλιον καὶ χομίσαν 50,000, λίρας στερλίνας ἐκ τοῦ δανείου, ἐγνώσθη ἐπισήμως ἐξ ἐπιστολῶν τῆς ἐπὶ τοῦ δανείου ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, ὅτι τὸ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ λόρδου Κόγχραν συμφωνητικόν, τοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὑπεγράφη τὴν 16 Αὐγούστου ἐνεστῶτος ἔτους (α).

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐνέπλησε χαρᾶς τοὺς Ἕλληνας, διότι ἡ παρουσία τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὅστις προσέφερε τοσαύτας ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἐνομίζετο παρὰ πάντων ἡ μόνη σωτήριος διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐν τῇ παρούσῃ κρισίμῳ τῶν πραγμάτων καταστάσει, καθόσον μάλιστα διεφημίζετο, ὅτι ἔμελλεν ἐλθεῖν συνωδευμένος καὶ ἀπὸ ἀξιολόγους ναυτικὰς δυνάμεις.

Τέλος, ἐκπλευσάσης ἐξ Ὑδρας καὶ τῆς ὑπὸ τὸν Μιαούλην μοίρας, ἅπας ὁ Ἑλληνικὸς στόλος συνεσσωματώθη εἰς τὰ Βάτικα, ὁπόθεν τὴν 31 Ὀκτωβρίου ἐτέθη εἰς κίνησιν διευθυνθεὶς πρὸς τὸ Νεόκαστρον διὰ νὰ παρατηρῇ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ προξενῇ εἰς αὐτὸν τὰς δυνατὰς βλάβας καὶ ἐμπόδια (β), ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τριχυ-

(α) Ἴδε καὶ Φιλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 150 1825.

(β) Πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Ὁ ἐχθρικός στόλος συνιστάμενος ἀπὸ 11½ κομμάτια καρά-
 » βια, ἐξ ὧν δέκα πυρπολικά καὶ 2 ἀτμόπλοια, ἔφθασεν εἰς Νεό-
 » καστρον τὴν 23 τοῦ τρέχοντος μηνός· τοῦτο τὸ πληροφοροῦ-
 » μεθα μετὰ βεβαιότητος ἀπὸ μίαν τράτταν ἐρχομένην ἀπὸ Νεό-
 » καστρον μὲ σημαίαν Ἴονικὴν, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθημεν ἀπὸ
 » τὰς 29 τοῦ τρέχοντος ἔξω ἀπὸ τὰ Κύθηρα. Σήμερον 31 Ὀκτω-
 » βρίου ὁ Λεωνίδας ἐπεσκέφθη ἐν μυστικῶν ἐρχόμενον ἀπὸ Μο-

μίας μεγάλης ἐπελθούσης, καθ' ἣν συνεκρούσθησαν με-
γάλας ζημίας των τὸ Σπετσιωτικὸν πλοῖον ὁ Διομήδης
τοῦ Γίκκα Μπόταση, ὑπὸ τὸν Ἀνάργυρον Λεμπέσην, μετὰ

» θώνην καὶ Νεόκαστρον καὶ διοικούμενον ἀπὸ τὸν καπετὰν Γι-
» ἀννην Κατσὶ μὲ σημαίαν Ἰονικὴν, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι κατὰ
» πρῶτον τὰ κινήματα τοῦ Ἰβραήμ πασσα ἦσαν διὰ νὰ ὑπάγῃ
» εἰς Μισθρᾶν (Σπάρτην) καὶ εἶχε γράψει καὶ εἰς τοὺς εὐρισκομέ-
» νους εἰς Τριπολιτσᾶν Τούρκους νὰ ἐνωθῶσιν ἐκεῖ. Ἐρχομένης δὲ
» τῆς ἀρμάδας εἰς Νεόκαστρον, ἀνῆρσεν ὅλους τοὺς πρῶτους του
» σκοποὺς καὶ ἐχάλασε καὶ ὅλας τὰς σκηνὰς τὰς ὁποίας εἶχε
» στήσει ἔξω τοῦ φρουρίου, καὶ ἐτοιμάζεται μὲ ὅλα τὰ δυνατά
» του στρατεύματα διὰ τὰς νήσους μας· εἶναι νὰ ἐπιβιβασθῇ καὶ
» ὁ ἴδιος, καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ πληροφορεῖται ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Τούρ-
» κους, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἀ-
» ληθινά. Διὰ τοῦτο ἡ ἀπὸ μέρους σας προσοχὴ πρέπει νὰ ἦναι
» ἀκριβεστάτη, καὶ λαβόντες τ' ἀναγκαῖα μέτρα νὰ ἦσθε προσ-
» εκτικοὶ καὶ ἄγρυπνοι, ἐπεὶ δὴ κατὰ τὰ λόγια τοῦ μύστικου, δὲν
» εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἰς ἄλλο δὲν ἀποβλέπει παρὰ εἰς
» τὰς νήσους μας· ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν εὐρισκόμεθα εἰς τὰ Βά-
» τικα, ὅπου ἐπεριμένομεν τὸν Πλ. Μαθιδόν, ὅστις ἔφθασε ταύτην
» τὴν στιγμὴν· ἐπομένως ἐμβαίνομεν εἰς τὰ πανιᾶ, καὶ ἐνωμένοι
» μὲ τὸν Ὑδραϊκὸν στόλον θέλομεν τραβίξει διὰ Νεόκαστρον,
» ὅπου πλησίον τοῦ ἐχθροῦ νὰ παρατηρῶμεν τὰ κινήματά του,
» καὶ νὰ τοῦ προξενῶμεν τὰς δυνατὰς ἐνασχολήσεις καὶ βλάβας.
» Βάτικα 31 Ὀκτωβρίου 1825. Γ. Ἀνδρούτου ».

Τὰ αὐτὰ ἔγραψε καὶ ὁ Μικούλης αὐθημερόν·

Εὐγενέστ. Πρόκρ. Σπετσῶν.

» Ἀμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς φανερώσω τὴν παραλαβὴν τῶν
» δύο ἐπιστολῶν σας 25 καὶ 26 τοῦ παρόντος· ἐνταυτῷ σπεύδω
» νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι ἀφοῦ ἐσχάτως ἐπληροφορήθημεν ὅτι ὁλος

τοῦ Μιαούλη (α) ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐζήτει λιμένα, καὶ ἡμὲν Σπετσιωτικὴ μοῖρα κατέπλευσεν εἰς τὸν πορθμὸν τῶν Σπετσῶν, ὁ δὲ Μιαούλης ἐπιβάς ἐπὶ τοῦ πλοίου τῶν Τομπάζιδων, προσωρμίσθη μετὰ τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας τὴν 6

» ὁ ἐχθρικὸς στόλος ὑπῆγε τὸ περασμένον Σάββατον, καὶ τῶρα
 » εἶναι ἀρχαγμένος εἰς Νεόκαστρον, χθὲς ὁ Κ. Μ. Τομπάζης ἐπε-
 » σκέφθη κατὰ τὸν Καθο-ματαπᾶν ἐν καίκι, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον
 » ἓνας χριστιανὸς φυγὰς ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ὅστις βεβαί-
 » νει, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ἐχθροῦ εἶναι νὰ κτυπήσῃ τὰ ναυτικὰ νη-
 » σία Ὑδραν καὶ Σπέτσας, καὶ ὅτι ἐπὶ τούτῳ ἔμελλε νὰ ἔμβῃ
 » καὶ αὐτὸς ὁ Ἰβραῖμ-πασσᾶς μὲ τὸ στράτευμά του, καὶ νὰ ἔλ-
 » θουν μετ' ὀλίγας ἡμέρας· ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε συνεννοηθῇ πά-
 » λιν μὲ τὸ κοινὸν τῆς Ὑδρας, διὰ νὰ ἐπιμεληθῇτε περισσότερον
 » τὴν καλὴν διαφέντευσιν τῶν τόπων μας.

« Α. Μιαούλης ».

(α) Ὁ Ἄντ. Μιαούλ. εἰς τὴν Συνοπτ. Ἱστορ. του, Τ. Β'. σελ. 36, σκοπῶς λέγει ὅτι « κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐρχόμενον τὸ πλοῖον τοῦ Θεοδοσίου Μπότσης, ν' ἀπεράσῃ ἀπὸ τὴν πύρραν τῆς Ἑλληνικῆς (γράφει Ὑδραϊκῆς) ναυαρχίδος, ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς ἀπρόσεκτα »· διὰ ν' ἀποδώσῃ δῆθεν τὴν ἀπροσεξίαν εἰς τὸ Σπετσιωτικὸν πλοῖον· ὁ δισυθύνων τὸ Σπετσιωτικὸν πλοῖον ἦτο λίαν γνωστὸς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν διὰ τὴν ἱκανότητά του, ὡς καὶ ὁ Μιαούλης, καὶ ὡς ἐκ τούτου περιττὸν νομίζομεν τὸν κόπον νὰ τὸν ὑπερασπισθῶμεν ἡμεῖς ἤδη, ἢ νὰ καταδείξωμεν πόσον πλᾶγίως παραμορφώνει ὡς καὶ τὰ ἀπλούτερα πράγματα ὁ Ἄντ. Μιαούλης, ὡς ἐπίσης κρίνομεν περιττὸν νὰ διαψεύδωμεν συνεχῶς τερατολογίας τινὰς αὐτοῦ, τεινούςας εἰς αὔξησιν δῆθεν Ὑδραϊκῶν ἰδίως ἀνδραγαθημάτων· οὐχ ἦτον περιττὸν κρίνομεν ὡσαύτως νὰ ὑπενθυμίζωμεν εἰς τὸν Σ. Τρικούπην ἐπικραιημένως, ὅτι ὁ Μιαούλης μόνης τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας ἐναυάρχει.

Νοεμβρίου εἰς Βάτικα (α) ἀπέστειλε τὸ ἴδιον αὐτοῦ πλῆτον
εἰς Ἰδραν ὅπως ἐπισκευασθῇ.

(α) Ἐπιστολὴ Μικούλη πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν.

« Ἀφοῦ ἠκούσαμεν καθὼς καὶ διὰ Μονεμβασίας σᾶς εἰδοποίη-
» σα, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος μὲ τὸν Ἰμβραῖμ-πασσᾶν ἐμελλε νὰ
» κινήσῃ ἀπὸ τὸ Νεόκαστρον ἐντὸς ὀλίγου, καὶ νὰ κτυπήσῃ τὰ
» ναυτικὰ νησιά Ἰδραν καὶ Σπέτσας, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ
» προλάβωμεν τρόπον τινα τὸν ἐχθρὸν, καὶ ὑπήγαμεν ἐμπρὸς εἰς
» τὸ Νεόκαστρον. Ὅλα τὰ κινήματα τοῦ στόλου σᾶς εἶναι γνω-
» στὰ δὲν ἀμφιβάλλω, καὶ μὲ φαίνεται περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ εἰς
» τοῦτο. Βιασμένοι ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν ἀκολούθως πάλιν ἀνα-
» χωρήσαμεν, καὶ καθ' ὁδὸν τὴν νύκτα ἐχωρίσθημεν. Χθὲς ἀρά-
» ξαμεν εἰς Βάτικα, καὶ παρ' ἐλπίδα δὲν εὐρήκαμεν ἐδῶ τὴν
» μοῖραν τῆς νήσου σας, καὶ συμπεραίνομεν μήπως ἤλθεν αὐτοῦ
» ἀπὸ ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων. Δὲν ἔχω ἀρκετοὺς λόγους νὰ πα-
» ραστήσω κατὰ χρέος εἰς τὴν φρόνησίν σας, πόσον ἀναγκαῖον
» εἶναι εἰς τὴν σημερινὴν περίστασιν νὰ σταθῇ ὅλος ὁ στόλος
» μας ἐνωμένος πάντοτε εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἀκόμη μερικὸν και-
» ρὸν, τὴν ὥρᾳ ὅπου ὁ ἐχθρὸς φοβερίζει τοὺς τόπους μας, καὶ τὸ
» Μεσολόγγι πάλιν κινδυνεύει, καθὼς νεωστὶ ἐμάθομεν, ἐπειδὴ
» τὰ εἰς Ναύπακτον πρὸ πολλοῦ καταφυγόντα ἐχθρικά πλοῖα τὸ
» ἔχουν ἀποκλεισμένον· ὅταν ἔχωμεν ἑτοιμον ὅλην τὴν δύναμίν
» μας, τότε βέβαια καὶ τὸ Μεσολόγγι δυνάμεθα νὰ βοηθήσωμεν,
» στέλλοντες μίαν μικρὰν μοῖραν τοῦ στόλου μας, καὶ μὲ τὸ ἄλ-
» λο μέρος πάλιν, Θεοῦ θέλοντος, εἴμεθα ἀρκετοὶ νὰ χαλάσωμεν
» ὅλα τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ διὰ τὰ νησιά μας, εἴτε ἀπὸ κοντὰ
» εἴτε ἀπὸ μακρὰν. Στοχάζομαι ὅτι καμμία ἀπὸ τὰς δύο μοί-
» ρας τῶν δύο ναυτικῶν νήσων μοναχὴ δὲν εἶναι ἱκανὴ ν' ἀντι-
» παραταχθῇ, καὶ ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τῶν δύο καὶ ὅλου
» τοῦ ἔθνους πρέπει ὅλη ἡ δύναμίς μας νὰ ᾔῃναι ἑξῶ, καὶ διὰ

Μεθ' ἡμέρας τινας ὁ ἐχθρικός στόλος συγχείμενος ἐκ τεσσαράκοντα περίπου πλοίων, ἐν εἷς καὶ τέσσαρα πυρπολικά καὶ ἐν ἀτμοκίνητον, ἀπέπλευσε τοῦ Νεοκάστρου, διευθυνόμενος πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἢ τὸ Μεσολόγγιον.

Τὴν 10 Νοεμβρίου ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα μαθοῦσα τὴν ἀληθῆ διεύθυνσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐτέθη εἰς κίνησιν ἀκολουθοῦσα τὰ ἔχνη τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὸ Μεσολόγγιον. Φυσικώτατον ἦτον εἰς τοιαύτας ἀνωμάλους περιστάσεις, καὶ ὑπὸ τοιαύτας τοῦ πολέμου δεινὰς περιπετείας, νὰ συμπαρομαρτῇ ἡ ἀσυμφωνία, νὰ ἐκλείπῃ δὲ καὶ ἡ πειθαρχία ἀπὸ τὰ τῶν πλοίων πληρώματα, προκειμένου μάλιστα περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν· τοιοῦτόν τι δυστυχῶς συνέβη τότε εἰς Σπέτσας καὶ τούτου ἕνεκα οἱ πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκκινήσωσιν ἀμέσως τὰ πλοιά των ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου.

» κάμποσον καιρὸν, ἕως νὰ γνωρίσωμεν τοὺς σκοποὺς, καὶ νὰ
» ἰδῶμεν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἂν ἡμπορέσωμεν νὰ τὸν
» προλάβωμεν ἡμεῖς βλάπτοντές τον. Τότε βέβαια σωζόμεθα,
» εἰδεμὴ, ἐννοεῖται, ὅτι ἂν σταθῶμεν, ὡς πέρυσιν, ἄργοι καὶ ξε-
» γνιασμένοι χανόμεθα ὅλοι, χωρὶς νὰ τὸ ἐλπίζωμεν ἐν ῥοπῇ
» ὀφθαλμοῦ καὶ ἑξαφνα. Λαμβάνω λοιπὸν τὸ θάρρος νὰ σᾶς πα-
» ρακινήσω, διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, νὰ ἐξαποστείλῃτε τὴν
» μοῖράν σας, ἂν ἤλθεν αὐτοῦ, ὅσον τάχιον, μὲ ὅλα τὰ πυρπο-
» λικά, καὶ πάλιν μὲ τὸ κοινὸν τῆς Ὑδρας ν' ἀγροικηθῇτε περὶ
» πάντων, πρὸς τὴν καλὴν διαφέντευσιν τῶν νήσων.

» Μένω μὲ τὸ προσῆκον σέβας

» Βῆτικα ἐκ τοῦ πλοίου Θεμιστοκλέους τῇ 7 Νοεμβρίου 1825

» Πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς σας

» Α. Μιχαήλ ης ».

Τὴν 13 Νοεμβρίου, φθάσασα περὶ τὸ ἀκρωτήριο ἸΑραξον (Καβο-πάπαν) ἡ Ὑδραϊκὴ μοῖρα, εἶδε περὶ τὰ τεσσαράκοντα περίπου ἐχθρικὰ πλοῖα περιφερόμενα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὰ ὅποια μετὰ μικροὺς τινὰς ἀκροβολισμοὺς ἐτράπησαν, καὶ οὕτως ἀπεχωρίσθησαν ἀμφοτέρωι οἱ στόλοι ἕνεκα καὶ τῆς ἐπελθούσης γαλήνης. Τὴν 14 ἐνῷ ὁ ἐχθρικὸς στόλος ὥρμησε κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὁ Ἀντ. Θ. Βῶκος διεύθυνε τὸ πυρπολικόν του κατὰ τινος φεργάτας, ἀλλ' ἅμα ἐπλησίασεν εἰς αὐτήν, ἐκάη εἰς μάτην ἐμπρησθὲν παρὰ τῶν ἐχθρῶν διὰ καυστικῶν ὑλῶν καὶ ἄλλων πυροτεχνημάτων, (α) ἐφονεύθη δὲ καὶ εἰς ναύτης Παντε-

(α) Ἐχθεσις Μικούλη πρὸς τοὺς Προκρ. Ὑδρας.

« Διὰ νὰ ἐγκαρδιώσωμεν τὴν φρουράν τοῦ Μεσολογγίου, κ-
 » θῶ; ἀπὸ Βάτικα πρὸ ἡμερῶν σᾶς ἐγράψαμεν, ἤλθκαμεν εἰς ταῦ-
 » τα τὰ μέρη, καὶ ἤδη ἐναυμαχήσαμεν δις μὲ τὸν ἐχθρόν. Προ-
 » χθὲς τῇ 13 τοῦ παρόντος ἐκτυπήσαμεν κατὰ τὸν Κάβο-πάπαν
 » 40 περίπου ἐχθρικὰ τὰ καλλήτερα, καὶ τέλος τὰ ἐτρέψαμεν εἰς
 » φυγὴν· χθὲς ἤλθαν τὰ αὐτὰ ἐναντίον μας κατὰ τὰς Σκρόφας,
 » καὶ ἐπέμειναν περισσότερον, ὁμῶς πάλιν ἐτράπησαν· εἰς αὐτήν
 » τὴν ναυμαχίαν ἐκάη τὸ πυρπολικόν τοῦ κκπ. Ἀντώνη Θεοφάνους
 » ἀναφθὲν ἀπὸ ἐχθρικὴν γρανάταν· ἀλλ' ἐνῷ ἠκολουθήσαμεν διώ-
 » κοντες τὸν ἐχθρόν καὶ προσπαθοῦντες νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ
 » Μεσολόγγι ἐφάνησαν σοβράνο μας ἐρχόμενα ὅσα ἦσαν ἀραγ-
 » μένα εἰς Πάτραν, καὶ οὕτως ἀναχωρήσαμεν· ἂν ἐξ ἀρχῆς ἦτον
 » ἐδῶ καὶ ἡ μοῖρα τῶν Σπετσιωτῶν μὲ τὰ πυρπολικά της, ὡς ἤλ-
 » πίζαμεν, ὁ ἐχθρὸς ἤθελεν ἀποδιωχθῆ μὲ ζημίαν του· τῶρα πε-
 » रिπλέομεν ἐδῶ καὶ δὲν ἠξέυρομεν τί νὰ κάωμεν. Τροφὰς καὶ
 » μάλιστα ψωμί δὲν ἔχομεν· ἂν θέλωμεν νὰ σώσωμεν τὸ Μεσο-
 » λόγγι, καὶ νὰ βλάψωμεν τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ἅς μὴν ἀργήσῃ

λῆς Μαυριδερός ὀνομαζόμενος, ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀντ. Πα-
φαήλ πολεμικοῦ πλοίου. Ἐπὶ τέλους τὰ ἐχθρικά πλοῖα
ἐτράπησαν πάλιν, καὶ οἱ Ἕλληνες κατεδίωκον αὐτὰ, ἀλλ'
ἐπειδὴ ἐφάνησαν ἐρχόμενα μὲ δεξιὸν ἄνεμον τὰ λοιπὰ ἐν
Πάτραις εὐρισκόμενα ἐχθρικά πλοῖα, ὁ Μιαούλης μετὰ
τῶν περὶ αὐτὸν ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν· ἐπελ-
θούσης δὲ τῆς νυκτός, ἀπεσύρθησαν πάλιν οἱ στόλοι. Τὴν
17 ὁ ἐχθρικός στόλος ἔχων εὐνοϊκὸν τὸν ἄνεμον ἐκινήθη
κατὰ τινων Ἑλληνικῶν πλοίων ἀνακωχεύοντων παρὰ τὰς
νῆσους Σκρόφας (διότι τ' ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα εἶχον
διασκορπισθῆ ἕνεκα τοῦ πνεύσαντος τὴν προτεραίαν σφο-
δροῦ ἀνέμου), ἀλλὰ μετὰ τεσσάρων ὥρῶν συμπλοκὴν ἄνευ
ἀποτελέσματος, ἐπελθόντος τοῦ ἀνέμου δεξιωτέρου εἰς
τοὺς Ἕλληνας, ὁ ἐχθρὸς ἐτράπη πάλιν εἰς φυγὴν, καὶ
οὕτω διεχωρίσθησαν τὰ διαμαχόμενα μέρη.

Τὴν 18 τὸ ὑπὸ τὸν Α. Δημαμᾶν πυρπολικὸν ἔγινε πα-
ρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἐξαίφνης, ἕνεκα ἀπροσεξίας τῶν ἐν
αὐτῷ. Τὴν 21 ἐνῶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα παρέπλεον τὰς
νῆσους τοῦ Δραγαμέστου, ὁ ἐχθρὸς ἔχων τὸν ἄνεμον οὐ-
ριον διευθύνθη κατ' αὐτῶν προτάξας τὰ πυρπολικά πλοῖά
του, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἐπέπεσε μὲν κατὰ τοῦ πλοίου τοῦ
Λαλεχοῦ, ἀλλ' ἀποφυγόντος τούτου ἐπιτηδείως τὴν προσ-
κόλλησιν, καὶ ὀρμησασῶν διαφόρων ἑλληνικῶν λέμβων
κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρπολικοῦ, οἱ ἐν αὐτῷ ἐχθροὶ φοβη-

» νὰ προφθάσῃ καὶ ἡ Σπετσιωτικὴ μοῖρα μὲ τὰ πυρπολικά της,
» ἀλλέως χάνομεν τὴν πλέον ἀξιόλογον εὐκαιρίαν.

» Ἐμ.προσθεν Γλαρέντσας 15 Νοεμβρ. 1825

Ὁ πατριώτης Α. Μιαούλης.

θέντες τὸ ἐγκατέλειψαν, καὶ οὕτω τὸ πυρπολικὸν ἔπεσεν ἐπὶ τινος νησιδίου, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ κατέκαυσαν. Τὴν ἐπιούσαν ἀπεστάλησαν αἱ ἑλληνικαὶ τῶν πλοίων λέμβοι εἰς τὴν νῆσον Πεταλᾶ, ἵνα μεταφέρωσι τροφάς τινας εἰς τὰς Σκρόφας, ἀφ' ὅπου ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὸ Μεσολόγγιον διὰ τῶν μονοξύλων.

Ἀλλ' ἀφ' ὅ,τι ἔπασχε τὸ Μεσολόγγιον, ἔπασχον καὶ τὰ πλοῖα, διότι ἤρχισαν νὰ στερεῶνται ὅχι μόνον ἄλλων τροφῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου· τούτου ἕνεκα συσκέψεως γενομένης μεταξὺ τοῦ ναυάρχου καὶ τῶν πλοιάρχων τῆς μοίρας, ἐνεκρίθη νὰ ἐπιστρέψωσι μὲν τὰ πλοῖα εἰς τὰ ἴδια ἀλλὰ πρὸ τούτου νὰ γνωστοποιήσωσιν εἰς τοὺς ἐν Ζακύνθῳ ὁμογενεῖς τὰ περὶ τούτου, ὥς καὶ τὴν δεινὴν θέσιν εἰς ἣν εὐρίσκεται τὸ Μεσολόγγιον ἄνευ τροφῶν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀπεστάλη εἰς τὴν Ζάκυνθον ὁ πλοίαρχος Γ. Σαχίνης· ἀλλ' αἴφνης τὴν 5 ὥραν μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας (25 Νοεμβρίου) ὁ ἐχθρικός στόλος βοηθούμενος καὶ πάλιν ὑπὸ δεξιοῦ ἀνέμου ἐπλησίασε καὶ ἤρχισε πυροβολῶν κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων· ὁ πυρπολιστὴς Θεόδωρος Θ. Βῶκος, ὥρμησε κατὰ μιᾶς φεργάτας, ἀλλ' ἐνῶ ἦτον ἕτοιμος νὰ θέσῃ τὸ πῦρ εἰς τὸ πυρπολικὸν ἐκ τῆς πρύμνης, ἰστάμενος ἐπὶ τῆς λέμβου αὐτοῦ, ἐχθρική σφαῖρα τοῦ ἀπέκοψε τὰς δύο χεῖρας συγχρόνως, καὶ πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπνίγη ὁ δυστυχής· οἱ δὲ ναῦται αὐτοῦ φοβηθέντες ἔφυγον ἐπὶ τῆς λέμβου, καὶ διεσώθησαν ἐπὶ ἄλλου ἑλληνικοῦ πλοίου, ἀφήσαντες σῶον τὸ πυρπολικόν, τὸ ὁποῖον τότε ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν (α). Τέλος πάντων ἐπελθούσης

(α) Ἴδε ἡμερολ. Γ. Σαχίνη ἀπὸ τῆς 10 Νοεμβρ. μέχρι τῆς 5 Δεκεμβρίου· ἀποροῦμεν ὁμῶς πύθεν ἡ τοσάυτη διαφωνία μεταξὺ

τῆς νυχτὸς, διεχωρίσθησαν αὖθις οἱ στόλοι, καὶ ὁ μὲν ἐχθρικός ἐπλευσε πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἥτοι τὰς Πάτρας καὶ τὸ Μεσολόγγιον, ἡ δὲ Ὑδραϊκὴ μοῖρα ἐπιστρέψασα ἔφθασεν εἰς Ὑδραν τὴν 5 Δεκεμβρίου, καὶ οὕτως ὁ μὲν Κορινθιακὸς κόλπος ἔμεινεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν, τὸ δὲ Μεσολόγγιον ἀπροστάτευτον καὶ στερούμενον τροφῶν ἅμα τε καὶ πολεμεφοδίων, καὶ στενῶς πολιορκημένον ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ τε Κιουταχῆ καὶ τοῦ Ἰβραίμη, ὅστις τὴν 12 Δεκεμβρίου μετέβη ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἀραβας καὶ τοὺς Εὐρωπαίους ἀξιωματικούς του, διὰ νὰ λάβῃ τὴν δόξαν τῆς ἀλώσεως τοῦ Μεσολογγίου αὐτός.

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν μεθ' ὅλας ὅσας κατέβαλον προσπαθείας ὅπως ἐκκινήσωσι μίαν ὥραν πρότερον τὴν ναυτικὴν μοῖράν των ὅπως ἐνωθῇ μετὰ τῆς ὑδραϊκῆς πρὸς βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου, δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο ἔνεκα καὶ ἐσωτερικῶν τῆς νήσου ταραχῶν καὶ τῆς μεγάλης ἀχρηματίας πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς (α), ἀρχὰς τοῦ ὁποίου, εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Μεσολογγίου ἀνάγκην ἀφορῶντες, ὑπέβαλον αὖθις ἑαυτοὺς τε καὶ ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῆς νήσου εἰς νέαν χρηματι-

τοῦ ἡμερολογίου τούτου καὶ τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ Ἀντ. Μιαούλη Τ. Β'. σελ. 37=42, πλῆθος ναυμαχιῶν καθεκάστην πλάττοντος.

(α) Οἱ Πρόκρ. τῆς Ὑδρας ἔγραψον τότε εἰς τὴν Ἑλλήν. Κυβέρνησιν νὰ μὴ ἐλπίζῃ τίποτε ἀπὸ μέρους τῶν νήσων· ἀλλ' ἂν εἶχε χρήματα, νὰ στείλῃ τὰ μηνιαῖα τῶν ὅσων πλοίων ἤθελε προσδιορίσει νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς Μεσολόγγιον. Ἱστορ. Ἀπομνημ. Ν. Σπηλ. Τ. Β'. σελ. 492.

κὴν συνεισφορὰν, καὶ διὰ τῶν εἰσπραχθέντων ἐκ τοῦ ἐρά-
νου τούτου χρημάτων, ὥς καὶ τινων λειψάνων ἐκ τῶν
παρὰ τῆς Κυβερνήσεως χορηγουμένων, ἐξέπλευσαν ἐκ
Σπετσῶν ὑπὸ τὸν ναύαρχον Γ. Ἀνδρουτσον δώδεκα πο-
λεμικὰ πλοῖα καὶ πέντε πυρπολικὰ (α), τὰ ὁποῖα κατεσπευ-
σμένως ἔπλεον πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, διὰ νὰ παρέξωσιν
εἰς τὴν φρουρὰν αὐτοῦ καὶ θάρρος καὶ ποσότητά τινα σφαι-
ρῶν τῶν κανονίων, ἃς ἡ Κυβέρνησις ἔπεμπε διὰ τῆς μοῖ-
ρας ταύτης· ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἡ μοῖρα αὕτη ἔμενε μό-
νη κατὰ δυνάμεων ἐχθρικῶν ἀσυγκρίτως μεγαλητέρων
καὶ πολυαριθμοτέρων (β), ἀποχωρησάσης τῆς Ὑδραϊκῆς,
ὥς εἵπομεν, καὶ οὐδεμίαν ἡδύνατο νὰ παρέξῃ ἀποτελεσ-
ματικὴν βοήθειαν εἰς τοὺς πολιορκουμένους· διότι μετὰ
τὴν ἐκεῖ ἄφιξιν καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν τοῦ Ἰβραίμη στρα-
τευμάτων, αἱ πολιορκητικαὶ ἐργασίαι τῶν ἐχθρῶν ἔλαβον
πολὺ σοβαρωτέραν μορφήν, καὶ μ' ὅλας τὰς κατὰ τῶν
ἐχθρῶν ἡρωϊκὰς ἐπιδρομὰς καὶ τ' ἀνδραγαθήματα τῶν
Ἑλλήνων, καὶ τὸ Βασιλάδιον καὶ τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἡ
λίμνη, δι' ἧς μετεβιβάζοντο εἰς τοὺς πολιορκουμένους τὰ
τρόφιμα καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ἦσαν παρὰ τῶν ἐχθρῶν στε-
νῶς ἀποκλεισμένα. Προτάσεως δὲ τότε γενομένης ἐν πο-

(α) Οἱ τὴν μοῖραν ταύτην ἀποτελοῦντες ἦσαν, Γ. Ἀνδρου-
τσο· ναύαρχος, Ἀναγν. Κυριακὸς, Ν. Ράπτης, Ἰω. Τσοῦπας, Ν.
Σύρμας, Ν. Τσοχαντάρης, Ἀργύρ. Στεμιτσιώτης, Δημήτ. Γ. Κού-
τσης, Μην. Μπουκουβάλας, Ν. Παρασκευᾶς, Ἀθαν. Γ. Πάνου,
καὶ Θεόδ. Δρίτσας, καὶ πυρπολισταὶ οἱ Ἀνάργ. Λεμπέσης, Ἀδρια-
νὸς Χόντσας, Π. Σπύρου, Ἰω. Καστελλιιώτης, καὶ Δημ. Ποριώτης.

(β) Ἴδε Ἑλλην. Χρονικ. ἀριθ. 1-2, τοῦ 1826, σελ. 135, ἔκ-
δοσις Κ. Λεβίδη.

λεμικῶ συμβουλίῳ ὄλων τῶν πλοιάρχων τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας, συγκροτηθέντι ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοῦ Ἀνδρούτσου περὶ τοῦ τίς τῶν πλοιάρχων ἤθελε νὰ παραλάβῃ τὰς ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος πεμπομένας σφαίρας, καὶ μεταφέρων παραδῶσῃ αὐτάς, ὅπως οἶδεν, εἰς τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ, ὁ Ἀναγνώστης Κυριακὸς εἶπεν· « Ἐγὼ ἀναδέχομαι τὴν ἀποστολὴν ταύτην, » καὶ ἀμέσως παραλαβὼν τὰς σφαίρας ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πλοίου, ἔπλευσε διευθυνόμενος πρὸς τὴν παρὰ τὸ Μεσολόγγιον νῆσον Κάλαμον, ὅθεν ἦτον ἐλπίς νὰ μεταδοθῶσιν αἱ σφαῖραι εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Τὸ γενναῖον παράδειγμα τοῦ Κυριακοῦ μιμηθέντες οἱ ἀτρόμητοι συμπολεμισταὶ τοῦ Ἀνάρχ. Λεμπέσης καὶ Ἀδριανὸς Χόντσας ἐπὶ πυρπολικῶν, καὶ ὁ Ἰωάννης Τσούπας ἐπὶ πολεμικοῦ, συνώδευσαν αὐτόν, καὶ φθάσαντα τὰ πλοῖα ταῦτα εἰς τὴν ῥηθεῖσαν νῆσον, καὶ τὰς σφαίρας μετέδωκαν διὰ τινος ἀγνώστου τοῖς ἐχθροῖς διόδου τῆς λίμνης εἰς τὸ Μεσολόγγιον, καὶ τὴν γενναίαν φρουρὰν αὐτοῦ ἐνεθάρρουν, ὅσον ἡ περίστασις καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐσυγχώρει. Καὶ τὰ μὲν πλοῖα ταῦτα διέμειναν ἐκεῖ καὶ τὸν ἐπόμενον Ἰανουάριον μῆνα, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Σπετσιωτικῆς μοίρας, ὡς μὴ ἐπανελθούσης ἐγκαίρως καὶ τῆς Ὑδραϊκῆς, ἐπέστρεψαν τὴν 2 Ἰανουαρίου 1826 εἰς τὰ ἴδια (α) μετὰ μηνιαῖον διάπλουν, διὰ τε

(α) Πρὸς τοὺς Εὐγενεστ. Κ. Προκρ. Σπετσῶν.

Ἡ σκοπιά μας μᾶς ἀνήγγειλε χθὲς βράδυ, ὅτι εἶδε τὰ κερὰς ἐπιστρέφοντα αὐτοῦ. Εἴμεθα λοιπὸν εἰς ἄκραν ἀνυπομονησίαν διὰ νὰ μάθωμεν ποίας εἰδήσεις ἐλάβετε παρ' αὐτῶν περὶ τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἐὰν καθ' ὁδὸν ἀπῆντησαν τὰ ἐδικὰ μας, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν σας, ἀπὸ μόνους τοὺς ἐναντίους και-

τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων (α).

Ἄμα μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Νεοκάστρου καὶ τὰς εὐτυχεῖς προόδους τοῦ Ἰβραίμη, ὅστις περιήρχετο ὅλην σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον ἀκωλύτως, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου οἱ Ἑλληνες, ἐκτὸς τινων ἀψιμαχιῶν (β), δὲν ἠδύναντο νὰ πολεμήσωσιν ἐκ τοῦ συστάδην, διότι καὶ κατὰ τὸν ἀριθ-

ρὸς, ἐμποδίσθησαν τόσας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκβολὴν των ἀπὸ τὸν λιμένα εἰς τὰ ἄντικρυ παράλια, ὅθεν ἐξέπλευσαν μὲ τὸν οὐριον ἄνεμον. Προσέτι, ἐπειδὴ σᾶς λανθάνει ὅτι, εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Μεσολογγίου ἀναγκαιοῖ ἱκανὴ ναυτικὴ δύναμις, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς φανερώσητε ἐὰν μέλλουν τὰ πλοιά σας νὰ ἐκπλεύσουν πάλιν ὀγλήγορα, μάλιστα διότι ἀπὸ τὰ πυρπολικά, τὰ καλήτερα εἶναι τὰ ἐδικά σας. Περιμένομεν λοιπὸν εἰς ὅλα ταῦτα ἀδελφικὴν πληροφορίαν σας μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐπὶ τούτῳ στελλομένου γραμμματοκομιστοῦ μας Ἄνδρ Ν. Ἐργαστηριάρη, καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀσπαζόμενοί σας μένομεν.

Ἰδρα, τῇ 3 Ἰανουαρίου 1826.

(Γ. Σ.) Οἱ Πρόκριτοι τῆς νήτου Ἰδρας.

(α) Ἐσφαλμένως ὁ Ν. Σπηλιάδης ἐκ τοῖς Ἱστορικοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, Τ. Β, σελ. 483, ἀναφέρει ὅτι τὰ Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἐπέστρεψαν ἔνεκα δυσαρρεσκείας, συμβάσης μεταξὺ Ἰδραίων καὶ Σπετσιωτῶν.

(β) Εἰς τινὰ ἐν Μανιάκι μάχην, συμβάσαν τὴν 20 Μαΐου 1825, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγ. Δικαῖος, ὁ φιλόπατρις καὶ μεγαλεπίβολος ἐκεῖνος ἀνὴρ, μετὰ 1300 ὁπαδῶν αὐτοῦ, προσβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰβραίμη, ἀπειράκις ἀνωτέρας ἔχοντος δυνάμεις, ἔπεσεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, καὶ μετ' αὐτοῦ ἔπεσαν, ἐκτὸς ἄλλων 300 Κοντοβουνησιῶν, καὶ ὁ Δημ. Νικήτας, ὁ Κεφάλας, ὁ Κακάνης, ὁ Κουμουνδουράκης, ὁ Βοῦδῆς καὶ ἄλλοι τινές. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 308.

μόν καὶ κατὰ τὴν τακτικὴν τέχνην τοῦ πολεμεῖν οἱ Ἕλλη-
 ραβες, ὁδηγοῦμενοι μάλιστα ὑπὸ ἀξιωματικῶν εὐρωπαϊῶν,
 ὑπερεῖχον τοὺς Ἕλληνας, τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος
 ἐδεινοῦντο ὁσημέραι, οἱ δὲ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἤρχι-
 σαν νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματά των πρὸς τὴν Εὐρώπην,
 ἐκεῖθεν ἐλπίζοντες τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος, καθόσον
 καὶ ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ τῆς Ἀγγλίας κατεβάλλοντο
 οὐ σμικραὶ ἐνέργειαι, ὅπως παραστήσωσιν εἰς τοὺς Ἕλ-
 ληνας οἱ μὲν, ὅτι συμφέρει αὐτοῖς ν' ἀφιερωθῶσιν εἰς τὴν
 Γαλλίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκτοτε οἱ πολιτικοὶ
 τῆς Ἑλλάδας διηρέθησαν εἰς δύο κόμματα Γαλλικὸν καὶ
 Ἀγγλικὸν, διότι ἐφρόνουν ὅτι, ὑπηρετοῦντες τὸ ἕτερον
 τῶν κομμάτων, καὶ τὴν Πατρίδα ὠφέλουν, καὶ εἰς τὰς
 ὑψηλοτέρας αὐτῆς θέσεις ἐπιτυγχάνοντες ἤθελον προ-
 αχθῇ, καὶ τοὺς πολιτικούς ἀντιπάλους αὐτῶν ἤθελον κα-
 ταβάλει. Καὶ ὁ μὲν Γάλλος Ῥόσχης διὰ τῶν ἀσπασθέν-
 των τὴν Γαλλικὴν πολιτικὴν ἐνήργει νὰ ζητηθῇ ἐκ τῆς
 Γαλλίας βασιλεὺς ὁ Δουξ τοῦ Νεμούρ, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου
 εἶχον γράφει προγενεστέρως πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμμα-
 τέα τοῦ Νομοτελεστικοῦ ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Δουκὸς Ὁρ-
 λεάνς Ρουμινῆς, ὁ Διλεβὲκ πρεσβύτερος, καὶ ὁ Σεβαστιὰ-
 νης, λέγοντες ὅτι, «Ἄν οἱ Ἕλληνες ἤθελον τὸν Νεμούρ
 » βασιλεῖα των, ἡδύναντο νὰ ἐλπίσωσι τὴν ἀπόκτησιν τῆς
 » Πατρίδος των.» Ὑπὲρ δὲ τῆς Ἀγγλίας ἐνήργει ὁ Ἀρ-
 μοστής τῶν Ἰονίων νήσων διὰ τοῦ Διονυσίου Ῥώμα, ὅς-
 τις ἐν σχεδίῳ τινι, ὅπερ διεβίβασεν, ἐπισήμου τινὸς πρά-
 ξεως, λεγούσης ἐν τέλει «Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, δυνάμει
 » τῆς παρούσης πράξεως, ἐκθέτει ἐκουσίως τὴν ἱερὰν πα-
 » ρακαταθήκην τῆς ἑαυτοῦ ἐλευθερίας, ἐθνικῆς ἀνεξαρτη-
 » σίας καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως ὑπὸ τὴν ἀπό-

» λυτον ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, » ἐζήτει τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐγκριτωτέρων Πελοποννησίων καὶ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη ιδίως, ὡς ἀρχηγοῦ δῆθεν ὅλων τῶν κατὰ ξηρὰν ἐλληνικῶν δυνάμεων (α), συνάμα δὲ καὶ τῶν Προκρίτων τῶν ναυτικῶν νήσων καὶ τοῦ Μιαούλη, ὡς ἀρχηγοῦ δῆθεν καὶ τούτου ὅλων τῶν κατὰ θάλασσαν ἐλληνικῶν δυνάμεων.

Ὁ κίνδυνος τῆς Πατρίδος κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἦν τοιοῦτος, ὥστε πάντες οἱ πολιτικοὶ καὶ ἐγκριτώτεροι τῆς Ἑλλάδος ὑπέγραψαν τυφλοῖς ὄμμασι τὴν 24 Ἰουλίου 1825 τὴν ἐπομένην ἐγγραφον πρᾶξιν. « Ἐπειδὴ οἱ » Ἕλληνες ἀντέσχον εἰς τὰς δυνάμεις τῆς ξηρᾶς καὶ θα- » λᾶσσης τῆς Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς τέσσαρα » ἡδὴ ἔτη, καὶ ἀπέκτησαν δικαιώματα εἰς τὸ νὰ ὑπάρξουν » πολιτικῶς. Ἐπειδὴ οἱ Πράκτορες Δυνάμεων τινῶν τῆς » Εὐρώπης ἔδειξαν πολιτικὴν ἀντιφατικὴν καὶ ἄδικον ὡς » πρὸς τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν προσ- » παθοῦν νὰ τὸ σύρουν διὰ τῶν ἀποστόλων των εἰς πολι- » τικὰς σχέσεις, ἐναντίας εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Δυνά- » μεων αὐτῶν. Ἐπειδὴ τὸ ἐλληνικὸν ναυτικὸν καταδιώκε- » ται καὶ ἀπαντᾷ ἐμπόδια ἀπὸ τοὺς ναυάρχους Δυνάμεων » τινῶν, προσβάλλοντας τὴν παρ' αὐτῶν διακηρυχθεῖσαν » οὐδετερότητα εἰς τὰς ἐν Λαίμπαχ καὶ Βερώνη Συνόδους.

(α) Ὁ Ἄνδρ. Ζαΐμης πρὶν ὑπογράψει, εἶπε τῷ Κολοκοτρώνη. « Διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος σὲ ὑπογράφω καὶ Πρόεδρον τῶν κατὰ ξηρὰν Βουλευτηρίων καὶ ἀρχηγὸν τῶν κατὰ γῆν δυνάμεων. » Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 374. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐκ μέρους τῶν συνυπογραψάντων Προκρίτων τῶν ναυτικῶν νήσων περὶ τοῦ Μιαούλη.

» Ἐπειδὴ Χριστιανοὶ ὀπλίζονται ὑπὲρ τῶν Τούρκων καὶ
 » διευθύνουσι σμήνη βαρβάρων, διωρισμένα νὰ καταστρέ-
 » ψωσι τὴν Ἑλλάδα καὶ παραλύσουν τὸν νόμιμον ἀγῶνά
 » τῆς· Ἐπειδὴ ἡ Μεγάλη Βρετανία ἐφύλαξεν ἀκριβῆ οὐ-
 » δετερότητα καὶ δὲν ἐμιμήθη τὰς μηχανορραφίας ὅσας
 » ἄλλαι μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κων-
 » σταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον (α), ἀλλὰ δὲν ἡμ-
 » πορεῖ διὰ μίνης τῆς οὐδετερότητος ν' ἀσφαλίσῃ τὸ Ἑλ-
 » ληνικὸν Ἔθνος ἀπὸ τὰς ἐπιδρομάς των· Ἐπειδὴ οἱ Ἑλ-
 » ληνες δὲν ἐπέτυχον ἕως τώρα τοῦ σκοποῦ των, κυρίως
 » διὰ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας, καὶ μάλιστα διότι δὲν εἶχον
 » ποτὲ Κυβέρνησιν ἀνωτέραν τῶν παθῶν καὶ ἱκανὴν νὰ
 » προλάβῃ τὰς διχονοίας· Ἐπειδὴ ἀνάγκη νὰ νικήσουν
 » ἢ νὰ χαθοῦν· καὶ ἐπειδὴ, εὐδοκίᾳ τῆς Θείας Προνοίας,
 » αἱ δυνάμεις τῆς Α. Μ. Β. εὐρίσκονται πλησίον τῶν πα-
 » ραλίων μας, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν
 » πραγμάτων μας κρίνομεν χρέος μας νὰ προσδράμωμεν
 » εἰς αὐτάς, ὥς καὶ εἰς τὴν φιланθρωπίαν τῆς δυνατῆς
 » Κυβερνήσεως αὐτῆς, διὰ ν' ἀσφαλίσωμεν εἰς τὸ Ἑλλη-
 » νικὸν ἔθνος σταθερὰν πολιτικὴν ὑπαρξιν, καὶ τὰ ἱερὰ
 » δίκαια ἐλευθέρας δυνάμεως, ὀρίζομεν, ἀποφασίζομεν καὶ
 » θέλομεν τὸν ἐπόμενον Νόμον·

» Α'. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος θέτει ἐκουσίως τὴν ἱερὰν
 » παρακαταθήκην τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἀνεξαρτησίας καὶ
 » πολιτικῆς του ὑπάρξεως, ὑπὸ τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπι-
 » σιν τῆς Α. Μ. τοῦ Γεωργίου Δ'.

» Β'. Ἡ παροῦσα πρᾶξις νὰ διευθυνθῇ εἰς τὴν Κυβέρ-
 » νησιν τῆς Α. Βρετ. Μεγαλειότητος.»

(α) Οὐχὶ ὁμως καὶ ὁ Ἀρμοστής τῶν Ἰονίων νήτων Μαίτλανδ.

Κατὰ τῆς πράξεως ταύτης, φερούσης ἡμιεπίσημον χαρακτῆρα, διότι ἅπαντες εἰ ὑπογράψαντες αὐτήν, ὑπέγραψαν ἰδιωτικῶς, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τὸν ὃν ἔφερεν ἕκαστος δημόσιον χαρακτῆρα, ὁ Ῥόσχη ὡς ἀντιπροσωπεύων ἐν Ἑλλάδι τὴν ἐν Παρισίοις Φιλελληνικὴν Ἑταιρίαν, καὶ τὰ Γαλλικὰ συμφέροντα ἰδίως, καὶ ὁ Β. Τ. Βάσιγκτων (α), ὡς θέλων ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τοὺς ἐν Ἀμερικῇ φιλελληνας, διεμαρτυρήθησαν αὐθημερόν (β), ἀποκαλέσαντες αὐτὴν παράνομον καὶ προσβλητικὸν εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐθνῶν Γαλλίας καὶ Ἀμερικῆς, ἅτινα ἐξ ἀρχῆς ἔδειξαν τὸν μεγαλύτερον ζῆλον διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ ἐπίσης Γάλλος Jourdin, ἐν ὑπομνήματι αὐτοῦ, ἀπεκάλει τὴν πράξιν αὐτὴν οὐ μόνον παράνομον καὶ φατριαστικὴν, ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἀποδιδομένην εἰς τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἦτον ὅλως ἀθῶον ἀπὸ αὐτῆν.

Ὁ Ῥόσχη ἐν τούτοις οὐδόλως ἔπαυε παριστῶν τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι ἡ Γαλλία προθύμως ἤθελε δώσῃ πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἅμα ἐζήτουν ὡς βασιλέα των τὸν Δοῦκα Νεμοῦρ, καὶ ταῦτα συνδυαζόμενα μὲ τὴν ἐπισημότητα τῶν συγκροτούντων τὴν ἐν Παρισίοις Φιλελληνικὴν Ἑταιρίαν ἀνδρῶν (γ), τὴν προσφορὰν Γαλλι-

(α) Οὗτος λέγεται ὅτι ἦν ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Βασιγκτῶνος, τοῦ ἐλευθερωτοῦ καὶ καθιδρυτοῦ τῆς Βορείου Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συναγωνισθῇ στρατιωτικῶς· ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἐκ τῆς Ἀγγλίας ζητηθείσης ἀποκλειστικῆς προστασίας, παρητήθη τοῦ σκοποῦ του. (Ν. Σπηλ.)

(β) Τὴν διαμαρτύρησιν ἴδε εἰς τὰ Ἱστορ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β', σελ. 375—376.

(γ) Γὰρ ὀνόματ' αὐτῶν ἐν τοῖς Ἱστορ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 378.

ποῦ δανείου, τὰς ἐν ταῖς Βουλαῖς τῆς Γαλλίας ὁμιλίας, καὶ τὰ ἄπειρα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων Γαλλικὰ συγγράμματα, ὡς καὶ τὰς γενναίας συνεισφορὰς αὐτῶν, ἐκλόνισαν τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας πεποίθησιν πολλῶν ἐκ τῶν Βουλευτῶν, οἵτινες ὑποκινούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὁπαδῶν τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς, γνωμοδοτοῦσι ὑπὲρ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Δουκὸς τοῦ Νεμούρ· ἀλλ' εἰς ταῦτα οἱ τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς ὁπαδοί, ἀντιτάττοντες ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ὑποστηρίζει τὸν Μεχμέτ Ἀλὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐμμένουσιν ὑπὲρ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας· συζητουμένων ὅθεν τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων γνωμῶν ἐνώπιον τοῦ Νομοτελεστικοῦ, προσεκλήθη ἐπὶ τέλους καὶ ὁ Ῥόσχη καὶ ἐρωτᾶται, « Ἐὰν ἡ Γαλλία, ἀναγορευθέντος τοῦ Δουκὸς Νεμούρ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ἀναδέχεται τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ ἂν τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἐμπορῶσι νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνεμποδίστως διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης ; » Μὴ δυνθέντος τοῦ Ῥόσχη νὰ δώσῃ θετικὴν ἀπόκρισιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, αἱ ἀμφιβολίαι ἤρξαντο, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε τότε καὶ ἀπέστειλε τὴν πρᾶξιν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ Λονδῖνον μὲ τὸν Δημήτριον Α. Μιαούλην, ἐπιφορτισθέντα ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτῆτου πλοίου τοῦ ὁ Κίμων (α), καὶ ἐγχειρίσῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὸς τὸν

(α) Τὸ πλοῖον τοῦτο ἐναυάγησεν (ὡς ἐναυάγησε καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς του) ἐπὶ τινος νησιδίου, πλησίον τοῦ λιμένος Πορτσμουθ, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' ἀποζημιωθῇ ὁ Μιαούλης ὑπὸ τοῦ Ἔθνους. Ἴδε σημειώσεις Ἱστορ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 379.

Κάνιγκα, πρὸς ὃν ἀντίγραφον αὐτῆς εἶχε προαποσταλῆ καὶ παρὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ τῶν Ἰονίων νήσων, συνωδευμένον καὶ μ' ἐπιστολὴν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος Δ' ἐξέδοτο τὴν 30 Σεπτεμβρίου τὴν ἀκόλουθον διακήρυξιν·

« Ἡ Β. Α. Μεγαλειότης διατάττει εἰς ὅλους τοὺς ὑπη-
 » κούς τῆς Α. Μ. νὰ φυλάττωσιν αὐστηρῶς τὰ χρέη τῆς
 » οὐδετερότητος, τόσον πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλιν, ὅ-
 » σον πρὸς τοὺς Ἑλληνας, καθὼς καὶ πρὸς ἄλλους δια-
 » μαχομένους λαοὺς, εἰς εἰρήνην διάγοντας μετὰ τῆς Α.
 » Μεγ., νὰ σέβωνται προσέτι ὅλων ἐν γένει καὶ ἐκάστου
 » κατὰ μέρος τὰ πολεμικὰ δικαιώματα, τὴν ἐνέργειαν τῶν
 » ὁποίων ἀπήτησε πάντοτε δικαιωματικῶς ἡ Α. Μ., ὡς ὅ-
 » χις εὐρέθη ἐμπεπλεγμένη εἰς πόλεμον. »

Ὁ δὲ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Γ. Κάνιγκ ἔγραψε τὴν 13 Ὀκτωβρίου πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ Μιαούλην, χαρακτηρισθέντας, ὡς εἵπομεν, Προέδρους δῆθεν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐλληνικῶν δυνάμεων, τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν·

« Γ ρ α μ μ α τ ε ῖ α Ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ῶ ν.

« Κύριοι,

« Ἐλαβον διὰ χειρὸς τοῦ Κ. Μιαούλη τὴν ἐπιστολὴν,
 » τὴν ὁποίαν μ' ἐκάματε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ διευθύνητε,
 » χρονολογουμένην τὴν 26 Ἰουλίου, συνοδεύουσαν δηλο-
 » ποιήσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖτε νὰ καθυποβάλω ὑπ' ὄψιν
 » τοῦ Βασιλέως τοῦ Κυρίου μου. Ἐπειδὴ ἀντίγραφον αὐ-
 » τῆς τῆς δημοποιήσεως, συνωδευμένον ἀπὸ τινα ἐπιστο-
 » λὴν τοῦ Κ. Θ. Κολοκοτρώνη, ἔλαβον πρό τινος καιροῦ
 » διὰ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἰονικῶν νήσων, καὶ ἡ ὑπό-

» θεσις ἀνεπτύχθη ἐντελῶς διὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Με-
 » γαλειότητός Του, πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κ. Μιαούλη,
 » εἶμαι διὰ τοῦτο ἑτοιμος ἤδη νὰ σᾶς ἀπαντήσω θετικῶς
 » περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐξ
 » ἀρχῆς τῶν ὑπαρχουσῶν ἐχθροπραξιῶν μεταξὺ τῆς Ὀ-
 » θωμανικῆς Πύλης καὶ τῶν Ἑλλήνων, προεκήρυξε καὶ
 » διετήρησεν αὐστηράν καὶ ἀμερόληπτον οὐδετερότητα·
 » ἡ Μεγάλη Βρεττανία πρὸ πολλοῦ εὐρίσκεται συνδεδε-
 » μένη διὰ συνθηκῶν μετὰ τῆς Πύλης. Τίποτε δὲν ἔχει
 » νὰ παραπονεθῇ διὰ τινὰ παραβίασιν τῶν συνθηκῶν τού-
 » των, ὡς ἐκ μέρους τῆς Πύλης, καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν αὐ-
 » τῶν τὰ ἄτομα, ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὰ συμφέροντα μεγά-
 » λων ἐταιριῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μ. ὑπερασπίζονται ἐντὸς
 » τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

« Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν νομίζει ἡ Ἀγ-
 » γλικὴ Κυβέρνησις συναῖδον μὲ τὴν καλὴν πίστιν, ὡς ἐκ
 » μέρους τῆς, οὐδὲ μὲ τὰς ἀρχὰς τῶν Νόμων, δι' ὧν αἱ
 » πρὸς ἀλλήλα τὰ ἔθνη σχέσεις κανονίζονται καὶ διατη-
 » ρεῖται ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου, νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ
 » τῆς Πύλης, ἐνῶ δὲν τῇ ἔδωκεν αὕτη οὐδεμίαν δικαίαν
 » ἀφορμὴν πάλης· οὐδεὶς δ' ἐχέφρων ἀμφιβάλλει, ὅτι τὸ
 » νὰ παραδεχθῇ ἡ πρότασις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν δη-
 » λοποίησίν των, ἤθελεν εἶσθαι πραγματικῶς κήρυξις πο-
 » λέμου ἐναντίον τῆς Πύλης. Καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἔργον τῆς
 » μεγαλητέρας ποταπότητος καὶ μωρίας, τὸ νὰ παραδε-
 » χθῇ ὅποιαδήποτε Κυβέρνησις νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ, καὶ
 » ἐνταύτῳ νὰ τοὺς χορηγήσῃ οἰκονομικὴν, πολιτικὴν καὶ
 » στρατιωτικὴν βοήθειαν, καθ' ὅσον ἤθελε δυνηθῇ καὶ εἰς
 » τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· ἡ δὲ γενομένη πρότασις εἰς τὴν
 » Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν δὲν εἶναι μόνον τὸ νὰ κηρύξῃ

» πόλεμον κατὰ τῆς Πύλης, ἀλλὰ καὶ τὸ ν' ἀναδεχθῇ
 » ὅλον τὸ βάρος τοῦ πολέμου, καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ ἀφ' ἑαυ-
 » τῆς νὰ μὴ καταθέσῃ τὰ ὅπλα, εἰμὴ ἀφοῦ ἡ Ἑλλάς κα-
 » τασταθῇ ἀνεξάρτητος. Δύναταί τις λοιπὸν εὐλόγως ν' ἀ-
 » πορρίψῃ πρότασιν ὀλωσδιόλου ἀσυλλόγιστον καὶ ἔχου-
 » σαν ἐπὶ τοσοῦτον σημαντικᾶς συνεπείας (ὅσον καὶ ἂν
 » ᾖ ναι κολακευτικὰ τὰ ὅποια παρήγαγον αὐτὴν αἷτια), ὅχι
 » μόνον χωρὶς νὰ προξενήσῃ ὑπονοίας, ὡς πρὸς τὸ εἰλι-
 » κρινὲς τῶν παραμυθιῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας εἰς προτέ-
 » ραν τινὰ περίστασιν διεύθυνα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐ-
 » παρχιακὴν Κυβέρνησιν.

« Ἀποφασισμένη ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ διατη-
 » ρήσῃ ἀναλλοίωτον τὴν οὐδετερότητα, τὴν ὁποίαν ἐπα-
 » νειλημμένως πολλάκις διεκήρυξεν, ἤθελε δράξῃ μετὰ
 » χαρᾶς τὴν εὐκαιρίαν, τὴν ὁποίαν ἡ τύχη τοῦ πολέμου
 » καὶ αἱ σχετικαὶ ἐχθροπραξίαι τῶν διαμαχομένων μερῶν
 » δύνανται νὰ προσενέγκωσι, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ
 » λάβῃ τέλος διὰ τῆς μεσολαβήσεώς της ἡ πάλη, ἥτις
 » ἐπροξένησε τόσῃν αἱματοχυσίαν διὰ συνθήκης, καθ' ἣν
 » τὰ συμφέροντα καὶ ἡ τιμὴ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν νὰ
 » μείνωσιν ἀπρόσβλητα.

» Γ. Κ ἄ ν ι γ κ. »

Εἰ καὶ αἱ ἐξ Ἀγγλίας ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων ἐματαιώ-
 » θησαν, ὡς ἦτον ἐπόμενονον, οὐχ ἦττον ὁμως ἡ ἀποστολὴ
 αὕτη ἀπέφερε καὶ τὸν καρπὸν της, διότι ἡ μὲν Ἀγγλικὴ
 Κυβέρνησις ἔλαβεν ἀφορμὴν ν' ἀναγνωρίσῃ ἐπισήμως τὰ
 πολεμικὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, οἱ δ' Ἑλληνες
 ἐδιδάχθησαν νὰ μὴ στηρίζωσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας
 τῶν, εἰμὴ εἰς μόνην τῆς Θείας Προνοίας τὴν ἰσχυρὰν ἀν-
 τίληψιν, καὶ εἰς τὸν βραχίονά των.

Καὶ ὁμῶς ἡ ἀποτυχία τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας ἐνεψύχωσε καὶ πάλιν τοὺς Γαλλόφρονas, οἵτινες ἐστοχάσθησαν νὰ πέμψωσιν εἰς Παρισίους πρὸς τὸν Δοῦκα τοῦ Ὁρλεάνς τὸν Ἀλέξανδρον Ἀξιῳτὴν, ἵνα πληροφορηθῇ παρ' αὐτοῦ, ἂν ἦτον ἡ θέλησίς του ν' ἀναγορεύσωσιν οἱ Ἕλληνες τὸν υἱόν του, Δοῦκα τοῦ Νεμοῦρ, Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις συγκατένευεν εἰς τοῦτο, καὶ ἂν ἡ Ἑλλάς ἠδύνατο νὰ σωθῇ διὰ τούτου. Ὁ Ἀξιῳτῆς μετέβη ἐπὶ Γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐπαρουσίασεν αὐτοπροσώπως εἰς τὸν Δοῦκα Ὁρλεάνς τὴν ἀναφορὰν τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, διετάχθη ὁ Σεβαστιάνης καὶ διεκοίνωσεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν 24 Νοεμβρίου 1825, ὅτι αἱ Δυνάμεις δὲν συγχωροῦσι ποτὲ εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ δώσῃ Βασιλέα Γάλλον, καὶ ὅτι πρέπει νὰ διοργανίσωσιν οἱ Ἕλληνες τακτικῶς τὰς δυνάμεις των, νὰ διώξωσι τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς Πατρίδος των, νὰ βάλωσιν εἰς τάξιν τὰ τῆς δημοσίου οἰκονομίας των, καὶ τότε δύνανται νὰ ἐλπίσωσιν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν σκοπὸν των περὶ Γάλλου Βασιλέως. Πρὸς δὲ τὸν Ἀξιῳτὴν ἐρρέθη, ὅτι «εὕχεται ἡ Γαλλία νὰ βασιλευθῇ ἀπὸ Γάλλον ἢ Ἑλλάς.» ὁ δὲ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας προσέθηκεν αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι, «εἰ δέον θὰ τὸ κατορθώσῃ καὶ διὰ τῶν πυροβόλων,» ἀλλ' οὐδέτερον τούτων ἐγένετο. Μόνῃ δὲ ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τοῦ Κάνιγκος ὑπόσχεσίν της, ἀνεδέχθη νὰ μεσολαβήσῃ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, ὥστε νὰ παύσῃ ἡ πάλῃ διὰ συνθήκης, καθ' ἣν τὰ συμφέροντα καὶ ἡ τιμὴ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν νὰ μείψωσιν ἀπρόσβλητα, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀπεστάλη μὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἴδιος Κάνιγκ, ἀλλ' ἀπέσχε

τοῦ νὰ προτείνη τι περὶ Ἑλλάδος ἀμέσως, διότι ὁ Σουλ-
τάνος ἔλεγεν, ὅτι «οὐδεμίαν ξένην μεσιτείαν μεταξὺ αὐ-
τοῦ καὶ τῶν ραγιαδῶν του ἐδέχετο, καὶ οὐδεμίαν ξένην
παρέμβασιν ἀνείχετο.» Ἐπειδὴ δὲ τότε συνέπεσε καὶ ὁ θά-
νατος τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου Α΄,
τελευτήσαντος τὴν 1 Δεκεμβρίου ἐν Ταϊγανρόκ, καὶ ἡ εἰς
τὸν θρόνον ἀνάβασις τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου Α΄, ἡ
Ἀγγλία ἔσπευσε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὴν Πετρούπολιν τὸν
Οὐελιγκτῶνα μὲ διπλὴν ἀποστολὴν, λόγῳ μὲν ἵνα συγ-
χαρῇ τὸν νέον Αὐτοκράτορα, πράγματι δὲ ἵνα βολίση πως
τοὺς σκοποὺς τοῦ νέου τούτου ἡγεμόνος ὥς πρὸς τὴν εἰ-
ρηνοποίησιν τῶν Τουρκοελληνικῶν πραγμάτων, περὶ ὧν
ὁ νέος Αὐτοκράτωρ ἐτοίμως ἀπεφάνθη ὅτι, «ἂν ἀρχίσω-
» μεν πρέπει καὶ νὰ τελειώσωμεν.» Ὅθεν ὑπὸ τὸν ὅρον
τοῦτον ὑπεγράφη τὴν 23 Μαρτίου 1826 μεταξὺ τῶν δύο
τούτων Δυνάμεων πρωτόκολλον, ὀρίζον τὰ ἑξῆς·

« Νὰ ἐξαρτᾶται ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτο-
» κρατορίας ὑπὸ ἐτήσιον φόρον·

» Νὰ διοικῆται ὑπὸ ἀρχῶν τῆς ἐκλογῆς της, συνευδο-
» κούσης εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν καὶ τῆς Πύλης·

» Ν' ἀπολαμβάνῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν καὶ ἐμπορικὴν
» ἐλευθερίαν, καὶ πλήρη ἐσωτερικὴν αὐτονομίαν·

» Νὰ πωλήσωσιν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος Τοῦρκοι τὰς
» ἰδιοκτησίας των, καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν γῆν ἐκείνην.»

Ἄλλ' ὅσον ἀρνητικὴ καὶ σαφὴς ἦν ἡ ἀπάντησις τοῦ
Σεβαστιάνη, τοσοῦτον κολακευτικοὶ ἐθεωρήθησαν οἱ προ-
φορικοὶ λόγοι τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Δουκὸς
Ὁρλεάνς, διό καὶ οὐ μόνον δὲν ἀπηύδησαν οἱ ἐκ τῆς Γαλ-
λίας προσδοκῶντες καὶ τὸν Βασιλέα καὶ τὴν σωτηρίαν
τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκ νέου ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γαλ-

λίαν καὶ ἄλλην ἀναφορὰν μὲ τὸν Νικόλαον Γκίκα Μπό-
 τασην, υἱὸν τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, πλεύ-
 σαντα εἰς Μασσαλίαν ἐπὶ τῆς ἰδιοκτητοῦ αὐτῶν γολέτας
 ἢ Σπαρτιᾶτις, πρὸς τὸν Δοῦκα Ὁρλεάνς, καὶ ἡρώτων αὐ-
 τὸν ἐπὶ τῶν ἐξῆς τεσσάρων ζητημάτων·

Α΄. Ἡδύνατο ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐκλέξῃ Ἡγεμόνα βασιλόπαι-
 δά τινα ἐκ τῶν Βασιλευόντων Οἴκων ;

Β΄. Ἐδέχετο ἄρά γε τὴν ἐκλογὴν ὁ ἐκλεχθισόμενος
 Ἡγεμὼν ;

Γ΄. Ποῖον τὸ διὰ τὴν Ἑλλάδα καταλληλότερον Σύνταγμα ;

Δ΄. Ὁ συγγενικὸς τοῦ Ἡγεμόνος Βασιλικὸς Οἶκος θὰ
 ἐνῆργει παρὰ ταῖς ἄλλαις Αὐλαῖς διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ
 νέου Ἡγεμόνος, καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους ;

Εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα ὁμῶς μόλις κατὰ τὰ μέσα τοῦ
 Ἀπριλίου 1826 ἐδόθη ἡ ἀπάντησις (α).

Καὶ ταῦτα μὲν ἐξωτερικῶς· ἐσωτερικῶς δὲ, ἐπειδὴ ἡ
 ἐν Ἀστρεὶ Β΄ Ἐθνικῇ Συνέλευσις εἶχε ψηφίσει τὴν μετὰ
 διετίαν συγκρότησιν Γ΄ Ἐθν. Συνελεύσεως, τὸ Ἐκτελε-
 στικὸν τῆς περιόδου ἐκείνης διὰ τοῦ Ἀντιπροέδρου αὐτοῦ
 Γκίκα Μπόταση, προσεκάλεσεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ διὰ
 διακηρύξεώς του τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1825 τοὺς Πλη-
 ρεξουσίους ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, ἵνα συνέλ-
 θωσι μετὰ τρεῖς μῆνας ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἐν ᾗ, ἢ ὅπου

(α) Πάντα τ' ἀφορῶντα τὴν τε Ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ τὴν
 ἀναγόρευσιν, ὡς Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Δουκὸς Νεμουρ, ἡ-
 ρανίσθημεν αὐτολεξὶ σχεδὸν ἐκ τῶν Ἱστορ. Ἀπομνημ. τοῦ Ν.
 Σπηλιάδ. Τ. Β. σελ. 268—293, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν·
 ὁ ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἴδῃ καὶ τὴν δοθεῖσαν ἀπάντησιν τοῦ Ὁρλεάνς,
 εὕρήσει αὐτὴν εἰς τὰ αὐτὰ Ἱστορ. Ἀπομν. τοῦ Σπηλιάδου.

ἀλλαχοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤθελεν ἐγκριθῇ, ἐμελλε τὴν 25 Δεκεμβρίου νὰ γίνῃ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ὅσον δ' οἱ Ἕλληνες ἀγαπῶσι πάντοτε τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις εἰς ἐπισφαλεῖς καὶ κρισίμους περιστάσεις, ἐλπίζοντες ἐκ τῶν Συνελεύσεων θεραπείαν τινὰ τῶν δεινῶν των, τοσοῦτον ἦν ἀληθῶς ἀναγκαία τότε ἡ συγκρότησις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἐνεκεν ὅμως τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Ἰβραίμη, οὐδεὶς τῶν ἀντιπροσώπων ἐνεφανίσθη εἰς τὸν προσδιορισθέντα χρόνον καὶ τόπον, διὸ καὶ κατ' ἀνάγκην ἡ συγκρότησις αὐτῆς, καί τοι κατ' ἐπανάληψιν προσκλήθέντων τῶν Πληρεξουσίων τὴν 12 Ἰανουαρίου 1826, ἀνεβλήθη μέχρι τῆς 6 Ἀπριλίου, καθ' ἣν ἐγένετο ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ, κατὰ τὴν θέλησιν τῆς ὑπερισχυσάσης τότε ἀντιπολιτεύσεως, οὐχὶ δὲ ἐν Μεγάρῳ, ὅπου ἦν ἡ θέλησις τῆς Κυβερνήσεως.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ 5. ΕΤΟΥΣ.

Τὸ Μεβολόγγιον — Νόμος περὶ ἐσωτ. δανείου — Ἡ Σπετσιωτικὴ μοῖρα ἐπανερχεται, ἡ δὲ Ὑδραϊκὴ διευθύνεται ἤδη εἰς Μεβολόγγιον — Ναυμαχία ἐν Μεβολογγίῳ — Πρώτασις πρὸς τοὺς ἐν Μεβολογγίῳ διὰ τοῦ Ἑγγλ. Ἀμπατ περὶ παραδόσεως — Ἑλληνικὴ ἀπάντησις — Ναυμαχία εἰς Κάβο κρίον — Οἱ Σπετσιῶται προσκαλοῦσι τοὺς Ὑδραῖους καὶ Ψαριανοὺς πρὸς σύσκεψιν — Ἀπεσταλμένοι ἐκ Σπετσῶν καὶ Ὑδρας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν — Ἀπεσταλμένοι ἐκ Μεβολογγίου — Αἰγαῖον — Πειρατεία — Πολιτικὴ Αὐστρίας — Αὐστριακὰ ἐμπορικὰ πλοῖα κομίζοντα τροφὰς εἰς τοὺς ἐχθρούς — Μέτρα τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως — Βικιοπραγίαι τῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον Αὐστριακῶν Μοιράρχων ἢ Ναυάρχων κατὰ τῶν Ἑλλήνων — Ἀπεσταλμένος Ἐμῖρ Μπεδέρη — Ἐκστρατεία στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ πρὸς ἐπανάστασιν τῆς Συρίας — Στολίθκος Ἰβραΐμη εἰς Μεβολόγγιον — Οἱ ἐν Μεβολογγίῳ ἀπορρίπτουσι περιφρονητικῶς τὴν πρότασιν τοῦ Ἰβραΐμη περὶ παραδόσεως — Μάχη Κλείδοβας — Ὁ Φαβιέρος κατὰ τῆς Εὐβοίας — Ἀναζωπύρωσις τοῦ πολέμου ἐν Κρήτῃ — Συγκρότησις Ἐθνοσυνελεύσεως ἐν Ἐπιδαύρῳ — Ἀποφάσεις αὐτῆς — Ἑλλην. στόλος ὑπὲρ τοῦ Μεβολογγίου — Ναυμαχίαι — Ἡρωϊκὴ ἔξοδος τῶν ἐν Μεβολογγίῳ — Καταστροφὴ τοῦ Μεβολογγίου — Εἰδησις ἐξόδου Βυζαντ. στόλου καὶ ἔνωσις ἀπάντων τῶν ναυτικῶν — Οἱ Σπετσιῶται δκέπτονται νὰ μετοικήσωσιν εἰς Ὑδραν — Ἀδελφικὴ ἀπάντησις Ὑδραίων — Οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι εἰς τα ἴδια — Ὁ Κιουνταχῆς καὶ ὁ Ἰβραΐμης — Ἐκστρατεία

τοῦ τελευταίου εἰς Μάνην — Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Κα-
 ραϊσκάκης — Βυζαντινοὶ στόλοι — Μέτρα Ἑλλην. Κυ-
 βερνήσεως — Ὁ Παυλούκης πάλιν — Τὰ Ἑλλην. πλοῖα
 ὑπὲρ τῆς Σάμου — Ναυμαχία — Ὁ ἐχθρικός στόλος καὶ
 πάλιν κατὰ τῆς Σάμου — Νέαι Ἑλληνικαὶ μοῖραι — Νέα
 ναυμαχία καὶ ἥττα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου — Ἀφίξεις τοῦ
 πρώτου ἀτμοπλοίου εἰς Ναύπλιον — Ὁ Μιαούλης κατὰ
 τὴν Μιτυλήνην — Ὑποχώρησις — Νέα Σπερδωτικὴ μοῖ-
 ρα — Νέον δάνειον ἐπὶ τῶν οἴνων — Ὁ Χρῆστος Πα-
 λαιογιάννης καὶ ὁ Δημ. Μεσηγιάννης κατὰ τὸν Κορινθια-
 κὸν κόλπον — Κυρίευσις ἐχθρικῆς γολέττας — Ναυτικὴ
 μοῖρα Ἰβραῖμη εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον — Ἀποκλεισμός
 Μεθώνης, Κορώνης καὶ Νεοκάστρου ὑπὸ δύο Σπερδωτ.
 πλοίων — Ἀλλὰ δύο εἰς τὸν Θερμαϊκὸν καὶ Μαλιακὸν
 κόλπον — Τρία Ψαριανὰ πλοῖα εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλ-
 πον — Ἡ ὑπὸ τὸν Καπετανάμπην Βυζαντ. μοῖρα πλέει
 εἰς τὸν Ἑλλήσποντον — Ὠσαύτως καὶ ὁ ὑπὸ τὸν Τοπά-
 λην στόλος — Τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία εἰς Σάμον —
 Νέος Αἰγυπτιακὸς στόλος ἐξ Ἀλεξανδρείας — Πρόσκλη-
 σις τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους πρὸς ἐπανάληψιν τῶν
 ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοδυνελεύσεως — Διαφωνία περὶ τό-
 πον — Ὁ Κολοκοτρώνης — Αἱ τρεῖς ναυτικαὶ νῆδοι —
 Διαιρέσις τῶν Προκρίτ. Ὑδρας — Ἀταξίαι — Ὁ Ἀμιλ-
 των — Ναῦται τινες πυροβολοῦσι κατὰ τῶν Ἀγγλων, καὶ
 οἱ Ἀγγλοι κατ' αὐτῶν καὶ καθ' ὅλον τοῦ λαοῦ τῆς Ὑδρας
 — Προσπάθειαι Ἀμιλτωνος πρὸς συμφιλίωσιν τῶν Προ-
 κρίτων Ὑδρας — Ἀποτυχία — Ἡ Ἑλλην. φεργάτα Ἑλ-
 λας φθάνει εἰς Ναύπλιον — Σχέδιον τοῦ Γ. Ἀνδρου-
 τσου περὶ διοργανώσεως τῆς φεργάτας — Ὁ Εἰδὲκ εἰς
 τὴν Ἑλλάδα — Ὁ Ἰω. Γκούρας ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς
 Ἀνατολ. Ἑλλάδος — Ὁ Καραϊσκάκης τοιοῦτος — Ὁ Κι-
 ουταχῆς εἰς Θήβας — Εἰς Θήβας — Εἰς Ἀθήνας — Ὁ
 Κιουταχῆς κύριος τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν — Ἐπιστολή

του πρὸς τὸν Ἰβραΐμην — Ὁ Καραϊσκάκης καὶ Φαβιέ-
 ρος εἰς Δαφνί — Μάχη καὶ τροπὴ τῶν ἐχθρῶν — Φυγὴ
 τῶν Ἑλλήνων — Σουλῶται ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Νι-
 κήτας — Νέον σχέδιον Καραϊσκάκη — Ἡ Σπετσωτικὴ
 γολέττα Ἀσπασία εἰς Εὐβοίαν — Νίκη Καραϊσκάκη εἰς
 Ῥάχοβαν — Ὁ Μουστάμπεης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Ἀλβανοὶ
 — Ἀλλεπάλληλοι νίκαι Ἑλλήνων — Καταστροφὴ Κεχα-
 γιὰ καὶ θάνατος Μουστάμπεη — Ὁ Κωλέττης καὶ ἄλλοι
 ἐπικρατηγοὶ εἰς Ταλάντι — Θάνατος Ἰω. Γκούρα — Ὁ Φα-
 βιέρος καὶ τὸ τακτικὸν διὰ τὴν Ἀκρόπολιν — Εἰς Σερ-
 πεντσέν — Ἐξοδος Ἑλλήνων τακτικῶν — Ἀποτυχία — Ὁ
 Φαβιέρος μένει ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως.

ΕΤΟΣ ΣΤ΄.

1826.

¶ ΠΕΡ ποτε ἄλλοτε τὸ Μεσολόγγιον ἐθεωρεῖτο ἤδη παρ' ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὡς Παλλάδιον τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως, ὡς ἀκρόπολις, ἐν ᾗ ἐφυλάττετο ἡ ἐθνικὴ σωτηρία, διὸ καὶ ὅλων τὰ ὄμματα, αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ ἐλπίδες εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἡρωϊκῆς φρουρᾶς ἐστηρίζοντο· καὶ δικαίως· διότι καὶ ἅπασαι αἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος Ἡπειρωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις, κατὰ τῆς πόλεως ταύτης συνεκεντρώθησαν, καὶ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς πόλεως ταύτης ἐθεώρουν εὖχολον οἱ ἐχθροὶ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης τὴν ὑποδούλωσιν· ἐννοεῖται λοιπὸν ὅτι ἀμφοτέρω τὰ διαμαχόμενα μέρη ὥφειλον νὰ καταβάλλωσιν ὅλας τὰς προσπάθειάς, οἱ μὲν πρὸς κατάκτησιν δούλων ἐπαναστατῶν, οἱ δὲ πρὸς ἀνάκτησιν ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας πρὸ τετρακοσίων σχεδὸν ἐτῶν ἀπολεσθείσης· ἀλλ' οἱ μὲν Ἕλληνες ἐστεροῦντο καὶ πολεμικῶν μέσων, καὶ χρημάτων, καὶ τὸ πάντων χεῖριστον, ἐστεροῦντο τῆς ὁμονοίας ἐκείνης, δι' ἧς ἠδύναντο ἐν τῇ αὐταπαρνήσει των, ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ των, ἐν αὐτῇ τέλος τῇ ἀπελπισίᾳ των νὰ ὑπερνικήσωσι τὰς δυσχερείας των, καὶ νὰ δεῖξωσιν ἀπαύστως εἰς ὅλον τὸν κόσμον, κατὰ πόσον διαφέρει ἀνὴρ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς θρησκείας του, ἀνθρώπων ὑπηρετούντων

αλόγως τ' ἄλογα καὶ ἀπάνθρωπα πάθη δεσποτῶν, μορφὴν μόνον φερόντων ἀνθρωπίνην.

Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν ἐστεροῦντο τῶν πάντων, καὶ ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει, εἰς μάτην ἐξεδόθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν 24 Δεκεμβρίου ὁ περὶ ἐσωτερικοῦ δανείου ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου διστήλων ἐπὶ ὑποθήκη ἐθνικῶν γαιῶν νόμος (α), οἱ δ' ἐχθροὶ ἀπ' ἐναντίας ἐπλεονέκτουν καὶ ὑλικῶς καὶ ἀριθμητικῶς καθ' ὅλα, καὶ ὥς ἐκ τούτου ὁ ὄλεθρος τῆς Ἑλλάδος ἦτο πλέον προφανέστατος εἰς τὰ ὄμματα τοῦ τε ἐχθροῦ καὶ ἐνίων ἐκ τῶν χριστιανικῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, αἵτινες μυστικὸν κηρύξασαι πόλεμον κατὰ τοῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῆς Ἡμισελήνου, ἐχορήγουν τοῖς βαρβάροις ἀναφανδὸν ὅλα τὰ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν πανολεθρίαν συντείνοντα βοηθήματα· ἀλλ' ἴδωμεν ὅποῃαι ἦσαν καὶ αἱ περὶ Ἑλλάδος βουλαὶ τοῦ Ὑψίστου, ὃς πᾶσι θνητοῖς καὶ ἀθανάτοις ἀνάσσει.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ Σπετσιωτικὴ μοῖρα ἐπανήρχετο ἐκ Μεσολογγίου εἰς τὰ ἴδια, ὥς μὴ ἐμφανισθέντων ἐγκαίρως καὶ τῶν Ὑδραϊκῶν καὶ Ψαριανῶν πλοίων, ἐξέπλευσεν ἐξ Ὑδρας διευθυνομένη πρὸς τὸ Μεσολόγγιον ἡ Ὑδραϊκὴ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὑδρας Α. Μιαούλην, συγχειμένη ἐξ εἴκοσι πλοίων, ἐξ ὧν τὰ πέντε πυρπολικὰ (β) καὶ τεσσά-

(α) Τὸν Νόμον τοῦτον ὄρα ἐν τοῖς ἱστ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τόμ. Β'. σελ. 494—495.

(β) Ὡς πάντοτε σχεδὸν, οὕτω καὶ νῦν ἐσφαλμένως ὁ Ἀντών. Μιαούλης ἐν τῇ Συνοπτ. Ἱστορ. Βιβλ. Β', σελ. 45, ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων εἰς 23· ἀπόδειξις δὲ τούτου ἡ ἐν τοῖς Ἑλλην. Χρον. ἐν ἀριθ. 8 σελ. 141 σύγχρονος ἐκθεσις τοῦ τότε γραμματέως τῆς ναυαρχίδος Μιαούλη Ἰερεσίου Γεωργίου λέ-

ρων Ψαριανῶν, ἐξ ὧν τὰ μὲν δύο πολεμικά, τὰ δὲ ἄλλα δύο πυρπολικά (α). Δυστυχῶς ἕνεκα τρικυμιῶν, φαίνεται, ἡ μοῖρα αὕτη δὲν συνηντήθη κατὰ τὸν διάπλουον αὐτῆς μετὰ τῆς Σπετσιωτικῆς, ἀλλὰ μόνον μετὰ τῶν τριῶν Σπετσιωτικῶν πλοίων συνηντήθη ὁ Μιαούλης, τῶν συνοδευσάντων τὸν Ἀναγνώστην Κυριακοῦ εἰς τὴν νῆσον Πεταλᾶ (β). Καί τοι δὲ στερούμενα τροφῶν τὰ τρία ταῦτα πλοῖα, παρεδέχθησαν ὁμῶς προθύμως τὴν γενομένην αὐτοῖς παρὰ τοῦ Μιαούλη πρότασιν τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν αὖθις εἰς Μεσολόγγιον, καὶ οἰκονομηθέντα ἐκ τοῦ προχείρου ὀλίγων τροφῶν ἐκ τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων, συνέπλευσαν καὶ ταῦτα μετ' αὐτῶν (γ) καὶ πρῶτα ἐνεφανίσθησαν εἰς

γοντος « ὁ Ἑλληνικὸς στόλος συγκείμενος ἀπὸ 20 πλοῖα τῆς Ὑδρας, 3 τῶν Σπετσῶν καὶ 4 τῶν Ψαριανῶν, ὅλα 27 πολεμικά καὶ πυρπολικά » καὶ Σ. Τρικ. Τόμ. Γ'. Κεφ 1Ε'. Τὰ ὀνόματα τῶν Ὑδραίων πλοιάρχων ἴδε ἐν τῇ Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Μιαούλη, ὡς ἄνωθεν.

(α) Τῶν Ψαριανῶν πολεμικῶν πλοίων τοὺς πλοιάρχους ἀγνοοῦμεν· πυρπολισταὶ δὲ ἦσαν ὁ Κ. Κανάρης καὶ ὁ Κ. Νικόδημος.

(β) Εἴπομεν, ὅτι τὰ μὲν δύο ἦσαν πυρπολικά ὑπὸ τὸν Ἀνάργ. Λεμπέσην καὶ Ἀδριανὸν Χότσαν, τὸ δὲ πολεμικὸν ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Γκ. Τσοῦπαν.

(γ) Ἐξ ἀποσπάσμ. ἐπιστολῆς Μιαούλη τῆς 12 καὶ 17 Ἰανουαρίου πρὸς τοὺς Προκρ. Ὑδρας, Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 181.

« Μετὰ τὴν αὐτόθεν ἀναχώρησίν μας, ἐμάθομεν μὲ λύπην » τὴν ἐπιστροφὴν τῆς μοίρας τῶν Σπετσῶν εἰς τὰ ἴδια, καὶ τὸν » ἔσχατον κίνδυνον τοῦ Μεσολογγίου· ἀπαντήσαντες ὁμῶς καθ' » ὁδὸν τρία ἐξ αὐτῆς πλοῖα, τὸ πολεμικὸν τοῦ καπετὰν Ἰωάννου Τσοῦπα, καὶ τὰ δύο πυρπολικά τῶν καπιτάνων Ἀναργύρου

τὸ Μεσολόγγιον, ὡς προάγγελοι τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων (α).

Τὴν 5 Ἰανουαρίου, ἐνῷ ὁ Ἑλληνικὸς οὗτος στολίσκος παρέπλεε τὴν νῆσον Ζάκυνθον, τρικυμίας σφοδρᾶς ἐγερεθείσης, ἐβυθίσθη τὸ ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Πεππῖνον Ὑδραῖον πυρπολικόν, τὸ δὲ πλήρωμα διεσώθη· τὴν 8 τοῦ αὐτοῦ ἔφθασεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εἰς τὸ Μεσολόγγιον, καὶ ἀμέσως πρωτίστη αὐτοῦ φροντὶς ὑπῆρξεν ἡ ἀποβίβασις

» Λεμπέση καὶ Ἀνδρονίκου (Ἀδριανοῦ) Χόντζα, ἐπροσκαλέσαμεν
 » τοὺς διοικητὰς αὐτῶν νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν· αὐτοὶ δὲ μετὰ
 » προθυμίας δεχθέντες τὴν πρόσκλησιν, συναγωνίζονται κατὰ τὸ
 » παρὸν μὲ ἡμᾶς ».

(α) Τῇ ἡμέρᾳ τῶν Θεοφανείων, ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 6 Ἰανουαρίου, ἡ Κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ διέταζαν ἐπὶ τῶν τειχῶν δημοσίας δεήσεις· ἅπας ὁ Κληρὸς διατρέχων βήματι βραδεὶ τὸν εὐρὺν περίβολον τῶν τειχῶν, ἐπεκλήσθη τὴν ἀντίληψιν τοῦ Παντοδυνάμου· οἱ ὑπὲρ πίστεως ἀποθνήσκοντες, χριστιανοὶ, οὐδένα ἕτερον εἶχον σύμμαχον· ἐγκαταλελειμμένοι ὑπὸ τοῦ πλείστου μέρους τῶν ὁμοθησέων των, καὶ καταπολεμούμενοι μάλιστα ὑπὸ τινων ἐξ αὐτῶν, ἀνέθετον τὴν μόνην ἐλπίδα των εἰς τὸν Θεόν, ὅστις βλέπων ὅλα τὰ κράτη πεσόντα ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν δεσποτῶν, κατέβη ἐπὶ τῆς δούλης γῆς ἵνα ἐνσπείρῃ ἐν αὐτῇ νέους σπόρους ἐλευθερίας· ὥσπερ ὁ Θεὸς ἐβούλετο παρευθὺς νὰ δείξῃ ὅτι εἰσηκούσθησαν αἱ δεήσεις τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῇ ἐπαύριον 7/19 ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐπεφάνη ὁλόκληρος μετὰ τὸ Ζάκυνθον καὶ Κυλλήνης, ἐνθα τὰ τῶν Σπετσῶν πλοῖα, φθάσαντα ἤδη πρῶτα, ἀλλ' ἀριθμούμενα μόνον εἰς τρία, περιέμενον ἀπὸ τινων ἡμερῶν τὰ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Ψαρῶν.

Ἐκ τῆς τοῦ Αὐγ. Φάβρη Ἱστορ. περὶ πολιορκ. Μεσολογγίου ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Σ. Α. Ζορμπᾶ, σελ. 415 416.

τῶν κομιζομένων τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων· ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην κακὸς δαίμων τρικυμιώδης οὐκ ὀλίγα ἐμπόδια παρενέβαλεν· ἀπερίγραφτος ἦτον ἡ χαρὰ, ἣν ἡσθάνθησαν οἱ ἐν Μεσολογίῳ ὅτε ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ, ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, διότι τασαύτην ἔλλειψιν τροφῶν ἔπασχον οἱ ἐν Μεσολογίῳ, ὥστε καὶ καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα ζῶα ἔτρωγον, καὶ τὸν ἄρτον ἀνὰ πεντήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα ἀνὰ τριάκοντα δράμια καθεκάστην μεταξὺ των διένεμον. Τὴν 10 τοῦ μηνός, ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐσάλευεν εἰσέτι ἔμπροσθεν τοῦ Μεσολογίου, χάριν ἀποβιβάσεως τῶν τροφῶν, ἀλλ' ἐπὶ δύο ἀγκυρῶν, ἕνεκα τρικυμίας, δεκαπέντε μεγάλα ἐχθρικὰ πλοῖα ἐκπλεύσαντα ἐκ Πατρῶν, ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ ἀπροσδοκῆτως, ὠφελούμενα ἐκ τοῦ πνέοντος οὐρίου αὐτοῖς ἀνέμου. Οἱ περὶ τὸν Μιαούλην μὴ προφθάσαντες νὰ ἄρῳσι τὰς ἀγκύρας των (α), ἠναγκάσθησαν ἐκόντες ἄκοντες νὰ ὑποστῶσιν ἀραγμέναι τὴν προσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ· δύο ἐκ τῶν ἐχθρικῶν φεργατῶν προσέβαλον ἐντὸς βολῆς πιστολίου τὴν τοῦ Μιαούλη ναυαρχίδα, ἀλλὰ σφοδρῶς ἀντικρουθεῖσαι ὑπεχώρησαν καὶ αὐταὶ ὥς καὶ αἱ ἄλλαι· ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων τότε τὰ μὲν πλεῖστα, ἐν οἷς καὶ ἡ ναυαρχίς τοῦ Μιαούλη, ἀπέκοψαν τὰ ἀγκυρία των, τὰ δὲ ἐπιμείναντα ἠδυνήθησαν νὰ σώσωσι τὰς ἀγκύρας των, καὶ τεθέντα ἅπαντα εἰς κίνησιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διέσχισαν τὴν γραμμὴν του, καὶ ἀνήχθησαν περὶ τὰς νήσους Σκρόφας (β), ὁπόθεν μαθόντα

(α) Ἴδε Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ. Μιαούλη. Βιβλ. β'. σελ. 45.

(β) Περὶ τὰς νήσους Σκρόφας, ἐδάνεισεν ὁ Ἀνάργ. Λεμπέσης, ὅστις διέσωσεν ὅλας τὰς ἀγκύρας του, εἰς τὸν Α. Μιαούλην, μίαν ἀγκυραν μὲ τὴν γούμεναν αὐτῆς, ἣ ὁποία καὶ τῷ ἐπετροάφῃ, ὅτε
(ΝΑΥΤΙΚ. ΤΟΜ. Β').

τὴν 15 τοῦ μηνὸς, ὅτι ἐχθρικὴ τις κορβέττα 24 κανονίων ἐξώκειλε καθίσασα ἐπὶ τῶν ῥηγῶν τοῦ Καλομωτοῦ ἢ Προκοπανίστου, ἔδραμον κατ' αὐτῆς, καὶ τὴν νύκτα τῆς 15 πρὸς τὴν 16 αὐτὴν μὲν μόνην οὖσαν ὁ Γ. Πολίτης διὰ τοῦ πυρπολικοῦ του ἐπυρπόλησε, τὸ δὲ πλήρωμα αὐτῆς ἐκ 300 περίπου ναυτῶν συνιστάμενον, ἐν οἷς καὶ 30 χριστιανοί, ἄλλοι ἐπνίγησαν, ἄλλοι ἐκάησαν, ἄλλοι ἠχμαλωτίσθησαν, καὶ ὀλίγοι τινες διεσώθησαν μετὰ τοῦ πλοιάρχου αὐτῆς Μουσταφᾶ καλουμένου, ὅστις λαβὼν τοὺς καλητέρους τῶν ναυτῶν του ἐπὶ τῶν λέμβων του, διέβη ἀναμέσον τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων καὶ διεσώθη εἰς τὰ Τουρκικὰ πλοῖα. Εἴκοσι δὲ ἄλλα ἐχθρικὰ πλοῖα πλέοντα περὶ τὸ Ἀραξὸν ἀκρωτήριον, ἢ Καβο-παπᾶ, εἰς τοσοῦτον τρόμον ἐνέπεσαν, ὥστε οὐ μόνον δὲν ἀπεπειράθησαν νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ κινδυνεῦον πλοῖόν των, ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου αὐτῶν κατεδιώκοντο ὑπὸ μόνου τοῦ Σπετσιωτικοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση (α), μετὰ

μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνείλκυσε ἐκ τῆς θαλάσσης τὰς ἰδικάς του ὁ Μιχούλης.

(α) Ἴδε συνέχειαν τῶν ἀποσπασμ. τῶν ἐπιστολ. τοῦ Α. Μιχούλη πρὸς τοὺς Προκρ. Ὑδρας εἰς τὸν Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 184. « Ἡμεῖς, δὲ παρατηρήσαντες ὅτι ὁ γενναῖος πυρπολιστὴς Ἀνάρ- » γυρος Λεμπέσης μόνος του τὰ ἐδίωκε, διευθύναμεν κατ' αὐτῶν » καὶ δύω πολεμικά, τὰ ὅποια τὰ κατεδιώξαν ἕως ἔμπροσθεν » τῶν Πατρῶν ». Ἀποροῦμεν διὰ ποῖον λόγον ὁ Σ. Τρικούπης παρέλειψε νὰ κάμῃ λόγον ἐν τῇ ἱστορίᾳ του περὶ τοῦ ἀνδραγαθήματος τούτου τοῦ Σπετσιώτου Ἀναργύρου Λεμπέση· αὐθεντικωτέραν μαρτυρίαν ἀπὸ αὐτὴν τοῦ ἰδίου Α. Μιχούλη, ἠδύνετο ν' ἀπαιτήσῃ;

τοῦ ὁποίου ἐνωθέντα κατόπιν καὶ ἕτερα δύο πολεμικὰ πλοῖα, κατεδίωξαν τὰ ἐχθρικὰ μέχρις ἔμπροσθεν τῶν Πατρῶν.

Αὐθημερόν, ἦτοι τὴν 15 τοῦ Ἰανουαρίου, ἀγγλική τις κορβέττα Ῥόζα ὀνομαζομένη ὑπὸ τὸν διευθυντὴν αὐτῆς Ἄμπατ, ἠγκυροβόλησε πρὸ τοῦ Μεσολογγίου, ἀπέναντι τοῦ Βασιλαδίου. Ὁ Ἀγγλος πλοίαρχος ἔστειλε πάραυτα ἓνα ἀξιωματικὸν εἰς Βασιλάδι, ὅστις εἶπεν εἰς τὸν ἐκεῖ φρούραρχον, ὅτι ὁ διοικητὴς τῆς κορβέττας προσκαλεῖ τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ πολιτικούς καὶ πολεμικοὺς ἀρχηγοὺς νὰ ἔλθωσιν εἰς Βασιλάδι διὰ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτῶν περὶ πραγμάτων μεγίστης σημασίας (*per affari di grand' importanza*) κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἰδίου ἀπεσταλμένου (α).

Κατὰ συνέπειαν τῆς προσκλήσεως ταύτης, ὑπῆγαν εἰς τὸν διωρισμένον τόπον οἱ ἐπὶ τούτῳ διὰ κοινῆς συγκαταθέσεως ἀπὸ μέρους τῶν ἐν Μεσολογγίῳ ἐκλελεγμένοι, οἵτινες καὶ μὲ ὑπερβάλλουσιν χαρὰν ὑπεδέχθησαν τὸν Κ. Ἄμπατ, ὡς ἄγγελον ὑποθέσεων μεγάλης σημασίας· ἀλλ' ὁποῖον ἀπροσδόκητον θέαμα, ὁποῖα τραχεῖα προσβολὴ ἐπροξενήθη εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους μας, ὅταν ὁ Κ. Ἄμπατ παρουσιάζει αἰφνης πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολήν.

Ἐν τῇ κορβέττᾳ τῆς Α. Β. Μ. Ῥόζα τὴν 15/27 Ἰανουαρ. 1826.

« Κ Ὑ Ρ Ι Ο Ι !

» Ὁ Καπετὰν - πασσᾶς μου ἐπρόβαλε νὰ εἰδοποιήσω

(α) Ἴδε ἀριθ. 5 σελ. 138 Ἑλλην. Χρον. 1826 ἐξ ὧν αὐτολεξεῖ ἐρανίσθημεν τ' ἀνωτέρω μετὰ τῶν ἐπομένων.

τάς ἐν Μεσολογγίῳ ἀρχάς, ὅτι ὅλαι αἱ προπαρασκευαῖ θέλουν εἶσθαι ἑτοιμοὶ εἰς διάστημα ὀκτῶ ἡμερῶν, διὰ νὰ γίνη ἡ ἔφοδος εἰς τὸ φρούριον τοῦτο· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καπετὰν πασσᾶς ἐπιθυμεῖ ν' ἀποφύγῃ τὴν αἵματοχυσίαν, ἣτις δύναται νὰ συμβῇ, ἂν ἡ πόλις κυριευθῇ δι' ἐφόδου, ἀγαπᾷ νὰ μάθῃ, ἂν ἡ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου θέλῃ νὰ ἔλθῃ εἰς συνθήκας καὶ ὁποίας συνθήκας ζητεῖ εἰς τοιαύτην περίστασιν.

» Τὴν ἀπόκρισιν ἣτις θέλει μὲ δοθῇ ἀπὸ μέρους σας, θέλω τὴν στείλει εἰς τὸν καπετὰν-πασσᾶν, ἀλλὰ χρέος μου κρίνω νὰ εἰδοποιήσω καθαρῶς τὰς ἐν Μεσολογγίῳ ἀρχάς, ὅτι ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ γίνω ἐγγυητὴς τῶν συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ἤθελον γίνεαι, μήτε θέλω νὰ δώσω καμμίαν γνώμην περὶ τοῦ ν' ἀποδεχθῆτε, ἢ ν' ἀποβάλλητε τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ καπετὰν-πασσᾶ (α) ».

Μετὰ δυσαρεσκείας των ἔλαβον οἱ ἀπεσταλμένοι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, καὶ ἀμέσως ἀποχωρισθέντες ἔπεμψαν τὴν ἐξῆς πρὸς τὸν Κ. Ἀμπατ ἀπάντησιν.

« Κύριε ! Ἐχομεν τὴν τιμὴν ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ εὐγενὲς γράμματά της τὴν 27 τρέχοντος, ἐνῶ μᾶς ἐκθέτει ὅσα τὴν παρήγγειλε νὰ μᾶς εἰπῇ ὁ καπετὰν πασσᾶς· εἰς ἀπόκρισιν λοιπὸν τῶν παραγγεληθέντων διὰ τὴν διαπραγματεύσιν τῆς μεταξὺ μας εἰρήνης, ἔχει τὰ ἀκόλουθα.

» Ὁ καπετὰν-πασσᾶς γνωρίζει καλῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπέφεραν ἀπείρους ζημίας, ἔχυσαν τόσα αἵματα, ἐρημώ-

(α) Τοιαῦται προτάσεις ἐγίναν πρὸς τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ παρὰ τοῦ Καπετὰν-πασσᾶ καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1825, διὰ τοῦ πλοίαρχου Βουράτοβιτς, διοικητοῦ τῆς αὐστρ. φεργάτ. ἡ Πβη. Ἰδε ἀριθ. 5 Ἑλλην. Χρον. σελ. 138 ἐν ὑποσημειώσει.

θησαν οἱ τόποι των, καὶ δι' ὅλα αὐτὰ δὲν ἤμπορεῖ ἄλλο τι νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ καὶ νὰ τοὺς ἀποζημιώσῃ, πᾶρεξ ἢ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία των· καὶ τὴν ἔφοδον, ὅπου προβάλλει εἰς ὀκτῶ ἡμερῶν διάστημα, ὅτι θὰ γένῃ ἐναντίον τοῦ φρουρίου τούτου, εἴμεθα ἑτοιμοὶ νὰ τὴν δεχθῶμεν, καὶ πολεμοῦντες σὺν Θεῷ, νὰ τὴν ἀντικρούσωμεν, καθὼς καὶ ἐκείνην τοῦ Κιουταγῆ τὸν περασμένον Ἰούλιον· ἔπειτα δὲ εἶναι γνωστὸν εἰς τὸν ἴδιον, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν διοίκησιν, τῆς ὁποίας ἀκολουθοῦντες τὰς διαταγὰς, χρεωστοῦμεν καὶ νὰ πολεμῶμεν καὶ ν' ἀποθάνωμεν· εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν διοίκησίν μας ἡμπορεῖ νὰ διευθυνθῇ καὶ νὰπραγματευθῇ ἡ εἰρήνην, ἡ πόλεμον ».

Τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἐκόμισεν ὁ ἄγγλος πλοίαρχος εἰς τὸν Καπετὰν-πασσᾶν, καὶ πᾶσα ἄλλη διαπραγμάτευσις διεκόπη.

Τὴν ἐπιούσαν 16 Ἰανουαρίου τὸ πρῶτ' ὅλος σχεδὸν ὁ ἐχθρικός στόλος ἀπὸ 60 πλοῖα συγκεείμενος ἐξέπλευσεν ἐκ Πατρῶν καὶ Κρυονερίου· ὁ δ' Ἑλληνικός πλησιάσας μέχρι τοῦ Ἀντιρρίου, ἡ Καβοκρίου, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ· ἡ ναυμαχία ἤρχισεν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς 3 ὥρας μετὰ μεσημβρίαν· κατὰ τὴν μάχην ταύτην δύο ἐχθρικά πυρπολικά ἐπλησίασαν εἰς τὰ ἑλληνικά πλοῖα, ἀλλ' ἅμα εἶδον ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ λέμβοι ἔτρεξαν κατ' αὐτῶν, οἱ μὲν τοῦ ἐνὸς πυρπολικοῦ φοβηθέντες ἐγκατέλειψαν αὐτὸ σῶον καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸ δ' ἕτερον προφθᾶσαν διέφυγε τὸν κίνδυνον, ἅπας δὲ ὁ ἐχθρικός στόλος περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ. τραπεῖς εἰς φυγὴν κατέπλευσεν εἰς Πάτρας· ἐνῷ δ' οὗτος ἐφευγεν ἀτάκτως, ἐν τῶν βρικήων αὐτοῦ ἐξώκειλεν ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου, οἱ δ' ἐν αὐτῷ βαλόντες πῦρ τὸ κατέκαυ-

σαν καὶ διὰ τῶν λέμβων ἀποβάντες εἰς τὴν ξηρὰν, διεσώθησαν καταφυγόντες εἰς Πάτρας (α). Ὁ δ' ἑλληνικὸς μείνας εἰς γαλήνην ὅλην τὴν ἐπομένην νύκτα, ἤλθε τὴν ἐπιούσαν εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου καὶ τὰς ἃς εἶχεν ἀφήσῃ ἐν θαλάσῃ ἀγκύρας του ἀνείλκυσε, καὶ τὰς ἃς ἔφερε τροφάς, ὡς καὶ 7000 κοιτὰ ἀραβοσίτου ἀλλαχόθεν προμηθευθέντος καὶ εἰς τὴν νῆσον Μεταλᾶ ἐπ' ἄλλων πλοίων ἀφιχθέντος, ἀσφαλῶς εἰς Μεσολόγγιον διεπόρθμευσε.

Κατὰ δὲ τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ, ὁ ἐχθρικός στόλος ἐνεφανίσθη πάλιν πρὸ τοῦ Μεσολογγίου· ἀμέσως ἐτέθη εἰς κίνησιν καὶ ὁ Ἑλληνικὸς, ἀλλὰ μόλις ἤρχισεν ἡ ναυμαχία, ἐπελθούσης γαλήνης, οὐδὲν ἀξιοσημείωτον συνέβη, καὶ οἱ στόλοι ἔμενον ἀπ' ἀλλήλων εἰς ἀνάλογόν τινα ἀπόστασιν, ἕωσού ὁ πνεύσας τὴν νύκτα βορρᾶς ὑπεχρέωσεν ἀμφοτέρω τὰ μέρη ν' ἀποχωρισθῶσι, καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὰς Ἐχινάδας νήσους, ὁ δὲ ἐχθρικός πρὸς τὴν Κυλλήνην, ἢ Γλαρέντσαν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης οὐδεμία ἄλλη θαλάσσιος ἐχθροπραξία ἐγένετο, διότι ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια φέρων καὶ τοὺς ὀπλαρχηγούς Ἄνδρ. Ἰσκον, Λάμπρον Βέικον, Νικ. Ζέρβαν, Σπύρ. Μήλιον καὶ Ἀποστόλην Κασσουρήν, οἵτινες ἀπεστάλησαν παρὰ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρὸς τὴν Ἑλλήν. Κυβέρνησιν, ἵνα παραστήσωσιν ἐκ τοῦ πλησίου τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως ἐκείνης.

Καθ' ὅλας ταύτας τὰς ναυμαχίας δεκατέσσαρες ἄνδρες ἐπληγώθησαν καὶ πέντε ἐφονεύθησαν, ἐξ ὧν τέσσαρες ἐφονεύθησαν καὶ ἐννέα ἐπληγώθησαν ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τὸν Ἄν-

(α) Ἴδε Ἑλλην. Χρον. ἀρθ. 6·7 1826.

τώνιον Ῥαφαήλ πολεμικοῦ πλοίου, ἀπὸ ἔκρηξιν κανονίου τινὸς τοῦ αὐτοῦ πλοίου (α). Τὴν δὲ 30 τοῦ αὐτοῦ, περὶ τὰ 45 ἐχθρικὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν ἐκ Πατρῶν φέροντα ἀσθενεῖς τινας καὶ πληγωμένους, καὶ φθάσαντα ἀπεβίβασαν αὐτοὺς εἰς Μεθώνην.

Τὴν κρισιμότητα τῶν περιστάσεων ἐκτιμῶντες οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, προσεκάλεσαν ἀρχὰς Ἰανουαρίου δι' ἐπιστολῆς των τοὺς συναδέλφους των Ὑδραῖους, ὅπως προσκαλουμένων καὶ τῶν Ψαριανῶν, συνέλθωσιν εἰς ὁρισμένον τι μέρος καὶ συσκεφθῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἰδίως δὲ περὶ τῶν ναυτικῶν πραγμάτων. ἔσω-τερικαὶ τινες ἀνωμαλῖαι τῆς Ὑδρας, ἀδιαχώριστοι σύντροφοι τῶν ἐπαναστάσεων, ἐμπόδισαν ἐπὶ τινας ἡμέρας τοὺς Προκρίτους αὐτῆς, καὶ τοι ὁμοφρονοῦντας, νὰ σκεφθῶσι περὶ τούτου· ἀλλ' ἅμα καθησύχασαν τὰ πράγματα (β) τέσσαρας ἐκ τῶν Προκρίτων τῆς Ὑδρας καὶ ἰσά-

(α) Ἰδὲ Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 181 183.

(β) Ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Δήμ. Σπετσῶν. Πρὸς τοὺς εὐγεν. Κ. Προκρίτους τῆς Ν. Σπετσῶν.

• Ἐν καιρῷ ἐλάβομεν τὴν εὐγεν. ἐπιστολὴν σας, ἄνευ ἡμερομηνίας, γεγραμμένης ὁμῶς τότε ὅτε ἐσχάτως ἐπέστρεψαν τὰ καράβιά σας· τινὲς ὁμῶς τοπικαὶ περιστάσεις καὶ φροντίδες δὲν μᾶς ἐσυγχώρησαν ἄχρι τοῦδε νὰ σκεφθῶμεν διὰ νὰ συνέλθωμεν τὰ δύο μέρη, ὡς ἡ εὐγενία σας προτείνετε διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς σας, καὶ ἡμεῖς ὡσπύτως ἐφρονούσαμεν ἀναγκαῖον· κατὰ τὸ παρὸν ὁμῶς βλέπομεν ὅτι δὲν συμφέρει ν' ἀναβληθῇ τὸ πρᾶγμα περὶ σσότερον καὶ ἐνεκρίναμεν νὰ σᾶς προτείνωμεν νὰ μεταβῶσιν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀναργύρους 3 ἢ 4 ὑποκείμενα ἐκ τῆς ὁμηγύρεώς σας μὲ τὴν ἀναγκάιν πληρεξουσιότητι, διὰ νὰ ἔλθουν καὶ ἄλ-

ριθμοὶ ἐκ Σπετσῶν, μεταβάντες περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἑρμιόνην ἱερὰν μονὴν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, (α) ἀπεφάσισαν ἐκ συμφώνου νὰ λάβωσι μὲν αὐτοὶ ὅλα τὰ ἐφικτὰ μέτρα, νὰ ἐνεργήσωσι δὲ καὶ παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως φροντίσῃ καὶ αὐτὴ περὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Διότι ὅπως οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου, οὕτω καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, εἰς μόνην τὴν ναυτικὴν δύναμιν ἤλπιζον ὅτι ἡδύνατο νὰ σώσῃ τὸ Μεσολόγγιον· ἀλλ' οὔτε τροφάς, οὔτε πολεμεφόδια, οὔτε χρήματα ὑπῆρχον· ἡ Κυβέρνησις ἐνδίδουσα εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ἐξοικονομήσεως τοῦ τε ναυτικοῦ καὶ τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, ὑπὲρ ἧς καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτῆς τοσοῦτον ἐνθέρμως συνηγόρουν, ἐξέδωκε τὴν 5 Φεβρουαρίου νόμον περὶ ἐκποιήσεως μέρους τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἵνα χρησιμεύσωσι τὰ ἐξ αὐτῶν χρήματα εἰς προμήθειαν τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων διὰ τὴν φρουρὰν καὶ τὰ ἐξωθεν στρατόπεδα, εἰς ἀπόδοσιν μισθῶν καὶ σιτηρεσίων τῆς φρουρᾶς, εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐπισκευὰς τοῦ φρουρίου, καὶ εἰς τὴν ναυτικὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἧς καὶ πρότερον εἶχον ἀναφέρει τὰ εἰκότα εἰς τὴν Κυβέρνησιν αἱ ναυτικαὶ νῆσοι, καὶ τὴν 18 καὶ 19 Φεβρουαρίου ἐπαρουσιάσθησαν ἀπεσταλμένοι, ἐξ Ὑδρας μὲν ὁ

λοι τόσοι ἐξ ἡμῶν πληρεξούσιοι νὰ συσχεφθῶμεν ὠρίμως περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων. Εἶδοποιήσαμεν περὶ τούτου καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Ψαρινοὺς. Περιμένομεν λοιπὸν νὰ μᾶς φανερώσητε τὴν περὶ τούτου ἀπόφασίν σας διὰ νὰ κινήτουν ἀμέσως οἱ πληρεξούσιοί μας. Μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Ὑδρὰ τὴν 26 Ἰανουαρίου 1826. Οἱ Πρόκρ. τῆς Ν. Ὑδρας.

(6) Ἀγνοοῦμεν ἂν πρξευρέθησαν καὶ Ψαριανοὶ πληροξούσιοι.

Γ. Σαχτούρης, Γ. Σαχίνης καὶ Γ. Νέγκας (α), ἐκ Σπετσῶν δὲ ὁ Ἀντώνιος Δρίτσας (β) ἵνα παραστήσωσι τὸν ὄν διέ-
 τρεχον κίνδυνον αἱ νῆσοι διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ναυ-
 τῶν, καὶ ἵνα παραλάβωσιν οἱ μὲν τῆς Ὑδρας 250,000, ὁ
 δὲ τῶν Σπετσῶν 210,000 γροσίων ὀφειλομένων εἰς τὰς
 νήσους διὰ τὰς προηγηθείσας ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου ναυ-
 τικὰς ἐκστρατείας. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ τελευταίου νόμου
 ὀλίγα μόνον χρήματα ἐσυνάχθησαν, ὥστε πρὸς θεραπείαν
 τοῦ κακοῦ καὶ χάριν τῆς ταχείας ἐκπλεύσεως τοῦ Ἑλλη-
 νικοῦ στόλου (γ) ἅπαντες καὶ πολιτικοὶ καὶ ἰδιῶται ὑπε-
 βλήθησαν ἐκουσίως εἰς αὐτοπροαίρετον συνεισφοράν, καὶ
 οὕτω δι' αὐτῆς καὶ τῶν ὀλίγων τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου χρη-

(α) Γεν. ἐφημ. σελ. 157 συνεδρ. Βουλ. 18 Φεβρ. 1826.

(β) Αὐτόθι σελ. 161 19 Φεβρ. 1826.

(γ) Ἴδου τί ἔγραφε τὸ Ἐκτελεστ. πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν
 τὴν 5 Μαρτίου 1826. Περ. Γ. ἀριθ. 17547.

« Τὰ κατὰ τὸ πολυπαθὲς Μεσολόγγιον πληροφορεῖσθε ἐκ τῶν
 ἐγκλεισμένων ἐγγράφων, καθὼς καὶ ὅτι, ἐὰν μὲν καμμία ἐλπίς
 σωτηρίας, αὕτη κεῖται εἰς τὴν ταχίστην ἐκπλευσιν τοῦ στόλου.
 Μετὰ τὴν λῆψιν τῶν γραμμάτων τούτων, γενομένης ἐκτάκτου
 συνελεύσεως, ἀπεφασίσθη καταβολὴ χρημάτων διὰ τὴν ἐκπλευ-
 σιν τῶν πλοίων, ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀμέσως καὶ τελειώνει ἔως τὴν
 ὥραν τοῦ γεύματος αὔριον, τὰ ὁποῖα παραλαβόντες οἱ ἐνταῦθα
 εὐρισκόμενοι ἐκ τῶν ὀπληρχηγῶν τοῦ Μεσολογγίου, θέλουν φέρει
 οἱ ἴδιοι πρὸς τὴν εὐγενίαν σας· ἡ Διοίκ. προβλέπουσα ὅτι διὰ νὰ
 βλαφθῇ οὐσιωδῶς ὁ ἐχθρὸς, εἶναι ἀνάγκη ἱκανῆς δυνάμεως, ἀπε-
 φασίσεν ἐκ μὲν τῆς νήσου σας νὰ ἐκπλεύσουν δώδεκα πλοῖα, ἐν
 οἷς τὰ 4 πυρπολικά τὰ καλλιώτερα, καὶ 18 ἀπὸ τὴν Ὑδραν, τὰ
 4 ἐκ τῶν ὁποίων πυρπολικά. Ἀναργ. Σπετσ. Τ. Α. σελ. 1031.

μάτων ἐδόθησαν 230,000 γροσίων πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς φρουρᾶς Μεσολογγίου, ἐξέπλευσαν δὲ ἀπὸ τῆς 18 μέχρι τῆς 20 Μαρτίου (α) ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, 14 μὲν πολεμικά καὶ 4 πυρπολικά (β) ἐξ Ὑδρας ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὑδρας Α. Μιαούλην, ὁκτὼ δὲ πολεμικά καὶ τέσσαρα πυρπολικά ἐκ Σπετσῶν (γ), ὑπὸ τὸν ναύαρχον Σπετσῶν Γ. Ἀνδρουῖτσον, καὶ δύο πυρπολικά Ψαριανὰ ὑπὸ τοὺς Κ. Κανάρην καὶ Κ. Νικόδημον (δ)· ἐπὶ τῶν πλοίων δὲ τού-

(α) Ἐσφαλμένως ὁ Σ. Τρικ. Τ. Γ. κεφ. ις'. ὁρίζει ἡμέραν ἐκπλου τοῦ Ἑλλήν. στόλου τὴν 12 Μαρτίου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐξῆς ἀποσπάσμ. ἐπιστολ. Ὑδραίων πρὸς τοὺς Σπετσιώτας τῆς 17 Μαρτίου 1826. « Τὰ πλοῖά μας ναυτολογοῦν καὶ αὖριον κάμνουν ἀρχὴν νὰ ἐκπλεύσουν ». Ἐκ τοῦ Δημ. ἀρχ. Σπετσῶν.

(β) Τὸ ἐν τούτων ὑπὸ τὸν Μπουδούρην ἀνίκανον πρὸς πλοῦν καταστὰν διὰ τὰ πολλὰ ὕδατα, ἐπέστρεψαν εἰς Ὑδραν ἵνα ἐπισκευασθῇ. Ἡμερολ. Γ. Σαχίνη, 26 Μαρτίου 1826.

(γ) Τὰ ὀνόματα τῶν Σπετσιωτῶν πλοιάρχων εἰσὶ τὰ ἐξῆς· Γ. Ἀνδρουῖτσος ναύαρχος, Ἀναγν. Κυριακὸς, Ἀντ. Μπάμπας, Ἀντ. Ὁρλάνδος, Νικ. Κολοκάπος, Ἀντ. Δρίτσας καὶ Ἀδριανὸς Σάντος. Πυρπολισταὶ δὲ ὁ Ἀνάργ. Λεμπέσης, Πέτρος Σπαῖς, Ἰωάννης Κχστελλιῶτης καὶ Δημ. Ποριώτης. Περὶ δὲ τῶν πυρπολικῶν ἴδε ἔγγραφον ἐκτελεστ. ἀρ. 17608, δι' οὗ λέγει εἰς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν. « Μ' ὕλον ὅτι σᾶς προέγραψεν ἡ Διοίκησις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17547 νὰ ἐτοιμάσητε μὲ ταχύτητα τὰ πολεμικά πλοῖα καὶ 4 πυρπολικά, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀνάγκη περισσοτέρας δυνάμεως, καὶ πρέπει ν' αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων, θέλουν ἐκπλεύσει ἐκ τῆς νήσου σας ἀντὶ 4, ἐξ πυρπολικά. 8 Μαρτίου 1826.

(δ) Περὶ Ψαριανῶν πλοίων, ἀπκντῶμεν μόνον εἰς ἔγγραφον τοῦ Ἐκτελεστ. ὑπ' ἀριθ. 17817 πρὸς τοὺς Προκρ. Σπετσῶν τὰ ἐξῆς.

τών ἐπέβησαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Μεσολογγίου (α).

Ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου ἡ Κυβέρνησις, κατ' αἵτησιν τῶν ἀπεσταλμένων, διέταξε καὶ τὸν ἐφοπλισμὸν καὶ τὴν σύγχρονον ἀποστολὴν εἰς Μεσολόγγιον καὶ τινων ἐλαφρῶν πλοιαρίων, ὡς γαλλιωτῶν καὶ μυστίκων, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐν τῇ λίμνῃ ἐχθρικοῦ στολίσκου, καὶ εἰς μεταφορὰν τῶν τροφῶν ἐν Μεσολογγίῳ. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ οἱ Ὑδραῖοι ἔγραφον τὴν 17 Μαρτίου πρὸς τοὺς Σπετσιώτας τὰ ἑξῆς. «Οἱ ἐνταῦθα πληρεξούσιοι ἀρχηγοὶ τοῦ Μεσολογγίου μᾶς παραγγέλλουσι θερμῶς νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν καὶ εἰς τὸ ὄνομά τους, διὰ νὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν καὶ ἡ γαλλιώτα σας, καθὼς θέλει εἶσθαι καὶ ἡ ἐδική μας, καθότι εἰς ἔλλειψιν περισσοτέρων μυστίκων, εἶναι ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ θεραπεύσωμεν ὅπως οὖν τὴν ἔλλειψιν ταύτην» (β).

Ἐπειδὴ δὲ μόναι αἱ δύο αὗται γαλλιωταὶ δὲν ἐπῆρχουν εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀνάγκην, ἡ Κυβέρνησις διέταξε τὴν ἐφόπλισιν ἐτέρων 20 μυστίκων, δέκα μὲν τῶν Ψαριανῶν, οἵτινες εἶχον τότε πολλὰ τοιούτου εἶδους πλοιάρια, καὶ ἐτέρων δέκα ἐκ τῶν δύο νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας. Ἐπὶ τούτῳ ἔγραφον πάλιν οἱ Ὑδραῖοι τὴν 18 Μαρ-

«Ὅθεν πρὸς Θεοῦ ἅς γίνουσι καὶ τ' ἀδύνατα δυνατὰ διὰ νὰ ξεκινηθῇ ὁ στόλος . . . ἅς δοθῇ ἡ εἰδησις αὕτη καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Ψαρῶν διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐκπλευσις τῶν πλοίων πυρπολικῶν καὶ μυστίκων . . . Περὶ τῶν 2 πυρπολικῶν ἴδε ἡμερολ. Γ. Σαχλίνη, 31 Μαρτίου 1826.

(α) Ἐσφαλμένως ὁ Ν. Σπηλιάδης Τόμ. Β'. σελ. 559, ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων μόνον εἰς 20, ἀναβαίνοντα εἰς 34.

(β) Ἀλληλογρ. Ὑδρας, ἐκ τῶν ἀρχ. Δήμ. Σπετσῶν.

τίου πρὸς τοὺς Σπετσιώτας· « Ἡ Σ. Διοίκησις μᾶς εἰδοποιεῖ, ὅτι διὰ τὴν ἐτοιμαζομένην ὑπὲρ Μεσολογγίου ἐκστρατείαν ἀφιερώνει εἰς τὰς δύο μας νήσους τὴν φροντίδα τῆς ἐτοιμασίας ἄλλων δέκα μυστικών, ἐκτὸς τῶν 10, τὰ ὅποια προδιέταξε τοὺς ἐν Αἰγίνῃ ἀδελφοὺς Ψαριανοὺς νὰ ἐκβάλλουν, καὶ μᾶς διατάττει περὶ τούτου νὰ συνακουσθῶμεν μετὰ τῆς εὐγενείας σας. Ἡμεῖς χρεωστοῦμεν λοιπὸν νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν, ὅτι μικρὰ μύστικα, ὅποια χρειάζονται εἰς τὸ σκοπούμενον, δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα παντελῶς· ὅθεν προσπαθήσατε, ἐὰν ᾔῃναι τρόπος νὰ κάμετε αὐτοῦ τὴν οἰκονομίαν ὅσων περισσοτέρων δυνηθῇτε τῶν τοιούτων, ἢ καὶ ὅλων τῶν 10, εἰ δυνατόν» (α).

Ἀλλ' ὅπως εἰς Ὑδραν, οὕτω καὶ εἰς Σπέτσας ἔλειπον τοιούτου εἵδους πλοῖα· μὴ σταλέντων δὲ τοιούτων οὔτε ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν, ὁ ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου ἔλλην. στόλος δὲν συνωδεύθη ἀπὸ τὰ ἐλαφρὰ ταῦτα πλοιάρια.

Ὅσον οἱ νόμοι εἰς τινα κοινωνίαν χάνουσι τὴν ἰσχύν των, τοσοῦτον τ' ἀδικήματα μένοντα ἀτιμώρητα, πλεονάζουσι. Καθ' ὅλον τὸ Αἰγαῖον ἀνεφάνη τότε ἡ ἐπάρατος πειρατεία, ἡ δὲ Κυβέρνησις, θέλουσα νὰ τὴν ἐξαλείψῃ ἢ νὰ τὴν περιστείλῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐμπόδισε τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐν χρήσει ἀδειῶν εἰς τὰ καταδρομικὰ πλοῖα, καὶ διέταξε τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν νὰ συμφωνήσῃ δύο ἀπὸ τὰς καλητέρας ἑλληνικὰς γολέτας, ἀνὰ μίαν παρ' ἐκάστης νήσου Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, διοικουμένας ὑπὸ εὐπολήπτων πλοιάρχων, καὶ ἐχούσας ἀξίους καὶ εὐπειθεῖς ναῦτας, ἵνα καταδιώκωσι καὶ ἐξαφανίζωσι τὰ πειρατικά. Γινόντι ἡ ἐμφάνις τῶν δύο τούτων πλοίων κατὰ τὸ Αἰ-

γαῖον καὶ τὰς Βορείους Κυκλάδας, ἐπέφερε τὸ ἐλπιζόμενον ἀποτέλεσμα ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐξαλείψασα ἢ περιστείλασα ἀρκούντως τὴν πειρατείαν, ἣτις ἀληθῶς εἶχε καταντήσει ἢ μάστιξ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ Ἱστορία τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος οὔτε δύναται, οὔτε χρεωστεῖ ν' ἀποσιωπήσῃ τὴν ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀπάνθρωπον πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διὰ τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον διοικητῶν τῶν τε πολεμικῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῆς, μετῆλθε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Ἑλλην. ἐπαναστάσεως ἐναντίον τοῦ δικαίωματος τῶν ἐθνῶν, κατὰ τῶν ἀτυχῶν Ἑλλήνων· ὡς ἐὰν μὴ ἐξήρχουν δὲ ὅλα τὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀλγερίας, Τύνιδος καὶ Τριπόλεως, καὶ πάσης τῆς ἀπεράντου Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ Αὐστρία, καί τοι οὐδετερότητα ἐπαγγελλομένη, παρεχώρησεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Μεχμέτ Ἀλή ὅλα σχεδὸν τὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ πλοῖά τῆς, τὰ μὲν πολεμικὰ πρὸς κατασκοπείαν, μεταφορὰν χρηματικοῦ καὶ πρὸς συνοδείαν τῶν φορτηγῶν, τὰ δὲ ἐμπορικὰ πρὸς μεταφορὰν τροφῶν, ἐνδυμάτων, πολεμεφοδίων καὶ λοιπῶν πολεμικῶν ἐργαλείων εἰς τὰ Τουρκικὰ στρατόπεδα. Λίαν ὀγκώδη καὶ πολύφυλλον Ἱστορίαν ἡδύνατό τις συγγράψαι, ἐὰν ἐπεχειρίζετο τὴν περιγραφὴν τῆς κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν εἰδεχθοῦς Αὐστριακῆς πολιτικῆς· ἀλλ' ἡμεῖς, μὴ θέλοντες νὰ ὑπερβῶμεν τὰ ὅρια τῆς ἀνά χειρας ἐπιτόμου Ἱστορίας ἡμῶν, θέλομεν περιορισθῇ εἰς τὴν ἐξιστόρησιν μόνον ὀλίγων τινῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον ναυτικῶν αὐστριακῶν δυνάμεων, ὅ-

πως θέσωμεν τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν εἰς θέσιν νὰ ἴδῃ, ὡς ἐν μικροσκοπικῷ κατόπτρῳ, τὴν τερατώδη καὶ καταχθόνιον ἐκείνην Αὐστριακὴν Πολιτικὴν, τὴν ἀξίαν τῶν ἀρῶν καὶ τοῦ μίσους τῆς τε ἐνεστώσης καὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν τῶν Ἑλλήνων. Ἴδου δὲ διατί·

Ἐνῷ μετὰ τὰς πρώτας ἐντυπώσεις, ἃς ἐπροξένησεν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις εἰς τὰς Κυβερνήσεις τῆς Δύσεως, τουτέστι μετὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὅτε πλέον ἅπαντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς συνεπάθουν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, διότι ἐπείσθησαν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων ἡ ἐπανάστασις ἦτο γνησίᾳ ἀπόρροια τῆς ἐθνικῆς ἐπιγνώσεως τῶν φυσικῶν καὶ ἐθνικῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἄλλοτρίων ὑποκινήσεων, ἅπασαι αἱ Κυβερνήσεις τῆς Δύσεως διεκήρυξαν αὐστηράν οὐδετερότητα, θέσασαι ἐκτὸς πάσης ἐθνικῆς προστασίας τοὺς ὑπηκόους των ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον φωραθῇ παραβιάζοντες τὴν οὐδετερότητα, καὶ καταπατοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ πολέμου τῶν διαμαχομένων μερῶν, ἐνῷ ἡ Ἀγγλία παρέσχε τὴν μεσολάβησίν της, ὅπως ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Ῥωσσίας καταπάύσῃ τὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν χύσιν τοῦ αἵματος, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Πετρούπολιν τὸν πλέον διάσημον πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν ἄνδρα αὐτῆς, τὸν Οὐελιχτῶνα, καὶ κατώρθωσε τὴν γενομένην μεταξὺ τῶν δύο τούτων δυνάμεων πρώτην περὶ Ἑλλάδος συνθήκην (α),

(α) Ἴδου ἡ συνθήκη.

*Πρῶτον Πρωτόκολλον μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας
περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.*

Δεηθεῖσα παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἡ Βρετανικὴ Αὐτοῦ Μεγαλειότης νὰ μεσιτεύσῃ περὶ συνδιαλλαγῆς αὐτῶν μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς

μόνη ἡ Χριστιανικὴ Αὐστρία, μυστικὸν κηρύξασα πόλεμον κατὰ τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὲρ τοῦ Κορανίου, κατὰ τῶν ἀπογόνων τῶν πολιτισάντων τὸν κόσμον ὅλον, ὑπὲρ τῆς

Πόρτας, προβάλλουσα ἐπομένως τὴν μεσιτείαν τῆς πρὸς ταύτην τὴν Δύναμιν, καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν περὶ τῶν κατὰ ταῦτα μέτρων τῆς Κυβερνήσεώς της· ἐπιθυμοῦσα δὲ πάλιν καὶ ἡ Α. Α. Μ. νὰ καταπαύσῃ ὁ πόλεμος, ὁ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ὑφιστάμενος, διὰ συμβιβασμοῦ, ἀρμόζοντος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, οἱ ὑποφαινόμενοι ὤρισαν· 1) Ἡ εἰς τὴν Πόρταν προβληθησομένη συνδικύλαγῃ, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις αὕτη δεχθῇ τὴν προταθεῖσαν μεσιτείαν, σκοπὸν θέλει ἔχει τὸ νὰ θέσῃ τοῦς Ἕλληνας πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν εἰς τὰς κατωτέρω ρηθησομένας σχέσεις.

Ἡ Ἑλλὰς θέλει εἶθαι ἐξάρτημα ἐκείνου τοῦ βασιλείου, καὶ οἱ Ἕλληνες θέλουν πληρῶναι εἰς τὴν Πόρταν φόρον ἐτήσιον, τὸ ποσὸν τοῦ ὁποίου νὰ προσδιορισθῇ διὰ κοινῆς συγκαταθέσεως. Θέλουν κυβερνᾶσθαι ἀπακλειστικῶς ἀπὸ Διοικητὰς παρ' αὐτῶν ἐκλεγομένου καὶ διοριζομένου, εἰς τὸν διορισμὸν ὅμως τῶν ὁποίων ἡ Πόρτα θέλει ἔχει κάποιαν ἐπιρροήν. Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην οἱ Ἕλληνες θέλουν ἀπολαμβάνει τελείαν ἐλευθερίαν συνειδήτεως, ὁλόκληρον ἐλευθερίαν ἐμπορίου, καὶ θέλουν κανονίζει ἀφοριστικῶς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν κυβέρνησιν.

Διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ δὲ πλήρης διαχώρισις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν δύο ἐθνῶν καὶ νὰ ἐμποδισθῶν αἱ συγκρούσεις, αἵτινες μέλλουν νὰ ᾔναι τ' ἀναγκαῖα παρεπόμενα τόσοσιν μακροχρονίου πολέμου, οἱ Ἕλληνες θέλουν καταλάβει (ἀγοράσει) τὰς τε ἐν τῇ Ἠπείρῳ καὶ τὰς ἐν ταῖς νήσοις τῆς Ἑλλάδος κειμένας Τουρκικὰς κτήσεις.

2) Γενομένης δεκτικῆς τῆς ἀρχῆς μεσιτείας μεταξὺ Τούρκων

καὶ αὐτὰς τὰς πύλας τῆς Βιέννης ἀπειλησάσης βαρβαρότητος, ἐσυγχώρει εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοιά της, προστατευόμενα μάλιστα ὑπὸ τῶν πολεμικῶν, νὰ μετακομίζωσιν ἀεν-

καὶ Ἑλλήνων, κατὰ συνέπειαν τῶν ἐπὶ τούτῳ γενομένων ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Β. Α. Μ. διαβημάτων, ἡ Α. Α. Μ. θέλει μεταχειρισθῇ κατὰ πᾶσαν περίστασιν τὴν ἐπιρροήν της διὰ νὰ ἐπιταχύνη τὸν σκοπὸν τῆς μεσιτείας ταύτης· ὁ δὲ τρόπος καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ Α. Α. Μ. θέλει μεθέξει εἰς τὰς μετέπειτα πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν διαπραγματεύσεις, αἵτινες θέλουν εἶσθαι τὸ παρεπόμενον ταύτης τῆς μεσολαβήσεως, θέλουν προσδιορισθῇ μετέπειτα ἐκ κοινῆς συγκαταθέσεως ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις τῆς Β. Α. Μ. καὶ τῆς Αὐτοκρατ. Α. Μ.

3) Ὅψε ποτε δὲ ἡ Πόρτα δὲν ἤθελε δεχθῇ τὴν παρὰ τῆς Α. Β. Μ. προταθεῖσαν εἰς αὐτὴν μεσολάβησιν, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι ἡ φύσις τῶν πρὸς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν σχέσεων τῆς Β. Α. Μ. ἡ Β. Α. Μ. καὶ Α. Α. Μ. θέλουν τηρήσει πάντοτε τοὺς ὅρους τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ εἰς τὸν ἀριθ. 1 τοῦ παρόντος Πρωτοκόλλου δηλωθέντος, ὡς βάσιν ὅποιασδήποτε συνδιαλλαγῆς μεταξὺ τῆς Πόρτας καὶ τῶν Ἑλλήνων (γεννησομένης διὰ τῆς μεσολαβήσεως αὐτῶν ἀπὸ σκοποῦ ἢ κατ' ἰδίαν), καὶ δὲν θέλουν παραβλέψει καμμίαν ἀρμοδίαν εὐκαιρίαν νὰ μεταχειρισθῶν τὴν ἐπιρροήν των πρὸς τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη, διὰ νὰ κατορθώσουν τὴν συνδιαλλαγὴν των κατὰ τὰς ἄνω εἰρημέναις βάσεις.

4) Ἡ Β. Α. Μ. καὶ ἡ Α. Α. Μ. ἐπιφυλάττονται εἰς τὸ μετὰ ταῦτα νὰ παραδεχθῶν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, διὰ νὰ προσδιορίσουν τὰ καθέκαστα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συνδιαλλαγῆς, καθὼς καὶ τὰ ὅρια τῆς γῆς, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους νήσων, αἵτινες θέλουν συμπεριληφθῇ, καὶ τὰ ὅποια θέλουν προταθῇ εἰς τὴν Πόρταν, νὰ γνωρίζῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλλάς.

5) Ἐτι δὲ ἡ Β. Α. Μ. καὶ ἡ Α. Α. Μ. δὲν θέλουν ζητήσῃ κατὰ

νάως ὑπὸ πλαστὰ ἔγγραφα ἐξ Ἀλεξανδρείας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, τροφὰς καὶ παντοῖα ἄλλα εἶδη εἰς τὰ φρούρια τοῦ Νεοκάστρου, Μεθώνης καὶ Κορώνης, ἐναντίον τοῦ προκηρυγμένου τακτικοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτῶν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις, ἵνα ἐμποδίσῃ τὸ κακὸν τοῦτο, ἀπέστειλεν ἀρχὰς Φεβρουαρίου, εἰς ἀποκλεισμόν τῶν ἀνωτέρω φρουρίων, δύο βρικογολέτας ἐκ Σπετσῶν, καλῶς ὠπλισμένας, ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Α. Σωτηρίου καὶ Γ. Λεμπέσην, ἐφοδιάσασα αὐτάς διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν καὶ μὲ τὰς ἀναγκαίας εἰς τὴν ἀποστολὴν των ὁδηγίας.

Οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ αὐστηρῶς τὸ καθήκον των ἐξεπλήρουν οἱ ἀποκλεισται σύμφωνα μὲ τὰς ὁδηγίας τῆς Κυβερ-

τὸν συμβιβασμὸν τοῦτον καμμίαν εὐξήσιν γῆς, οὔτε καμμίαν ἀποκλειστικὴν ἐπιβρόχην ἢ πλεονέκτημα διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν ὑπηκόων των, τὸ ὅποσον νὰ μὴν ἀπολαμβάνουν ἐπίσης ὅλα τ' ἄλλα ἔθνη.

6) Ἡ Β. Α. Μ. καὶ ἡ Α. Α. Μ. ἐπιθυμοῦσαι νὰ συμμεθέξωσιν οἱ σύμμαχοί των εἰς τοὺς ὀριστικοὺς συμβιβασμοὺς, τῶν ὁποίων τὸ παρὸν Ἡρωτόκολλον περιέχει τὸ σχέδιον, θέλουν κοινοποιήσαι τὴν παροῦσαν συνθήκην μυστικῶς εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Βερολίνου, καὶ θέλουν προβάλει εἰς αὐτάς τὸ νὰ στέρξουν νὰ ἐγγυηθοῦν μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας τὴν συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας θέλει ἐκτελεσθῇ ἡ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων συνδιαλλαγὴ, ἐπειδὴ ἡ Β. Α. Μ. δὲν δύναται νὰ ἐγγυηθῇ παρομοίαν συνθήκην.

Ἐν Περουπόλει τῇ 23 Μαρτίου (4 Ἀπριλίου) 1826.

(Ὑπογ.) Οὐέλρικτων, Νεσσελρώδ, Λιέβην.

(ΝΑΥΤΙΚ. ΤΟΜ. Β΄.)

νήσεως, ὅταν τὴν 27 Φεβρουαρίου ἐπὶ τὰ Αὐστριακὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, προερχόμενα ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ κομίζοντα ὑπὸ πλαστὰ ἔγγραφα τροφὰς καὶ ἐνδυμασίας τακτοῦ στρατοῦ, ἐπαρουσιάσθησαν ἔμπροσθεν τοῦ φρουρίου τῆς Μεθώνης, εἰς ὃ διευθυνόμενα, ἐμελλον ν' ἀποβιβάσωσι τὰ φορτεῖά των.

Εἰς πλοῖα τοιαῦτα, ὡς αἱ βρικογολέται καὶ ὑπὸ πλοιάρχους τοιούτους, ὡς οἱ ἀποκλεισται, ἀδύνατον ἦτο νὰ διαφύγῃσι τὴν ζώγρησιν ὅλα τὰ Αὐστριακὰ πλοῖα, ὅθεν οἱ ἀποκλεισται συνέλαβον τὰ ἐξ αὐτῶν, μόνου τοῦ ἑνὸς διαφυγόντος εἰς τὸ πέλαγος, καὶ μετὰ τὰς ἀκριβεῖς μὲν, ἀλλὰ τακτικὰς ἐρεῦνας, εὐρόντες ἐν αὐτοῖς εἶδη ἀπηγορευμένα, οἷον τροφὰς, ἐνδυμασίας καὶ τὰ παρόμοια, ἔθεσαν ἐν αὐτοῖς ἄνδρας ἐκ τῶν ἰδίων πληρωμάτων, ἵνα τὰ ὀδηγήσωσιν εἰς Νάυπλιον παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, καὶ ἐκεῖ νὰ δικασθῶσι τακτικῶς παρὰ τοῦ θαλασσίου δικαστηρίου, συνεφώνησον δὲ μεταξύ των οἱ δύο ἀποκλεισται νὰ συνοδεύσωσι τὰ πλοῖα ταῦτα μέχρι τοῦ Ταινάρου (Κάβο-Ματαπᾶ) καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των.

Μετὰ τὸν διάπλουν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ὃν συνώδευσαν τὰ φορτηγὰ πλοῖα μέχρι τοῦ Ταινάρου σχεδόν, σφοδρὰ τρικυμία ἐγερθεῖσα τὴν νύκτα ἐκείνην, διεσχόρπισε τὰ πλοῖα ὅλα, τὴν δὲ ἐπαύριον ὁ μὲν Γ. Λεμπέσης, συλλαβὼν αὐθις δύο ἐξ αὐτῶν, ὠδήγει αὐτὰ ὡς πρότερον, ὁ δὲ Α. Σωτηρίου ἐπορεύθη εἰς καταδίωξιν τῶν λοιπῶν. Αἶφνης ὁμως φεργάτα Αὐστριακὴ, φέρουσα μοιράρχου σημεῖον ἐμφανισθεῖσα, καταδιώκει καὶ τὸν Λεμπέσην καὶ τ' Αὐστριακὰ δύο πλοῖα· ὁ Λεμπέσης καταφεύγει ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ ἐν τῇ Μάνῃ ὀπισθεν τοῦ Ταινάρου, Πορ-

τοκάγιο καλουμένου, μετὰ τῶν πλοίων του, ἀγκυροβολεῖ ἐν αὐτῷ καὶ προπαρασκευάζει εἰς ἄμυναν τό τε πλοῖόν του καὶ τὰ δύο Αὐστριακὰ, ἅτινα ἔφερον ἀνὰ δύο κανόνια ἕκαστον. Εἰσῆλθε κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἡ Αὐστριακὴ φεργάτα ἐντὸς τοῦ κόλπου ἐκείνου, ἀλλὰ μετὰ τινων ὥρῶν ἐπίδειξιν μόνον, ἀπεσύρθη πάλιν. Ὁ Λεμπέσης τότε, λαβὼν καιρὸν, ἐξήγαγεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐν κανόνιον, καὶ τοποθετήσας αὐτὸ ἐπὶ τινος ὀχυρᾶς θέσεως, ἥτις κατὰ σύμπτωσιν ἐχρησίμευσεν ἄλλοτε καὶ εἰς τὸν Λάμπρον Κατσώνην διὰ παρόμοιον σκοπὸν (α), προσεκάλεσεν ἐκ τῶν πέριξ Σπαρτιατῶν τὸν Γρηγορακόγκωναν μετ' ἄλλων 50 ἢ 60 ὀπλοφόρων Σπαρτιατῶν πρὸς ἐπικουρίαν.

Ἐπὶ τέσσαρας ὁλοκλήρους ἡμέρας ἀλλεπαλλήλως εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο τοῦ κόλπου ἐκείνου ἡ Αὐστριακὴ φεργάτα, ἥτις ἐπὶ τέλους φοβηθεῖσα, φαίνεται, ἐκ τῶν ἀμυντικῶν μέτρων, ἅπερ εἶχε λάβει ὁ Λεμπέσης, ἐγκατέλιπε τὰ Αὐστριακὰ πλοῖα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀποκλειστοῦ, ὅστις ὠδήγησεν αὐτὰ μετὰ τινας ἡμέρας εἰς Ναύπλιον (β).

Μένεα πνέων κατὰ τοῦ Λεμπέση καὶ κατὰ πάντων βεβαίως τῶν Ἑλλήνων ὁ Αὐστριακὸς μοίραρχος, ἀπήντησε μετὰ τὴν ὑποχώρησίν του ἐκ τοῦ Πορτοκάγιου τὸν Ἀδριανὸν Σωτηρίου, ὀδηγοῦντα εἰς Ναύπλιον τὰ λοιπὰ τέσ-

(α) Ταῦτα ἐπληροφορήθη ὁ Γ. Λεμπέσης παρὰ τῶν ἐκεῖ προσελθόντων ἐπικούρων Σπαρτιατῶν, ἐξ ὧν τινες ἐνθυμοῦνται τὸ πρῶγμα.

(β) Τὸ θαλάσ. Δικαστήριον κατεδίκασε τὰ ἐπὶ τῶν πλοίων τούτων φορτία, ὡς νόμιμον λείαν, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν τούτων τροφῶν ἐπέμφθησαν καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

σαρα ἐκ τῶν συλληφθέντων Αὐστριακῶν πλοίων, καὶ ἔ-
 χοντα ἐντὸς τῆς γολέτας τοῦ τοῦς πλοιάρχους αὐτῶν, καὶ
 διὰ κρότου κανονίου προσκαλεῖ παρ' ἑαυτῷ τὸν Ἑλληνα
 πλοίαρχον· οὗτος, ἀγνοῶν τὰ μετὰξὺ τοῦ Αὐστριακοῦ καὶ
 Λεμπέση διατρέξαντα, καὶ στηριζόμενος εἰς ὃ ἔφερε τα-
 κτικὸν δίπλωμα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἀπο-
 κλειστῆς τῶν φρουρίων ἐκείνων, καὶ εἰς τὴν πρὸς τοῦς
 συλληφθέντας πλοιάρχους ἔντιμον καὶ ἔννομον συμπερι-
 φοράν του, ὑπακούει καὶ διευθύνεται ἐπὶ μικρᾶς ἐφορκίδος
 του εἰς τὴν φεργάταν, ἐν ἣ εἰσελθὼν, ὁδηγεῖται παρ' αὐ-
 τοῦ τοῦ ἰδίου μοιράρχου εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πλοιάρχου.
 Ἄλλ' αἶφνης μετ' ὀλίγας μόνον ὀργίλους ἐρωτήσεις τοῦ
 μοιράρχου, καθ' ἃς ἔμαθεν εἰς ἀπάντησιν παρὰ τοῦ Ἑλ-
 ληνος πλοιάρχου, ὅτι ἡ γολέτα τοῦ Λεμπέση ἦτο συνερ-
 γάτις του (conserva) εἰς τὸν ἀποκλεισμόν τῶν φρουρίων,
 ἡ φεργάτα ἄρχεται τοῦ πυρὸς κατὰ τῆς γολέτας ἀπροσ-
 δοκῆτως, καὶ ἀφοῦ συνέτριψεν ἱκανὸν μέρος τῶν πλευρῶν
 καὶ τὸ ἐν τῶν ἱστίων αὐτῆς, πέμπει λέμβους ὦπλισμένας
 καὶ κυριεύει τὴν μὴ ἐναντιωθεῖσαν ποσῶς γολέταν, ὑπο-
 χρεοὶ δὲ τοῦς ναύτας αὐτῆς νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν κοιλίαν
 τοῦ πλοίου, ἀφοῦ ἐπλήγωσαν οἱ Αὐστριακοὶ καὶ τινες ἐξ
 αὐτῶν, καὶ καταβιδάσας τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν περι-
 φρονητικῶς, ὕψωσε τὴν Αὐστριακὴν. Εἰς μάτην ἐζήτησεν
 ὁ Ἑλλην πλοίαρχος νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, ὅπως ἴδῃ
 τὰ διαδραματιζόμενα, εἰδότε δὴ ὦπλισμένοι στρατιῶται,
 ἱστάμενοι πρὸ τῆς πύλης τοῦ δωματίου, τῷ ἀπηγόρευ-
 σαν τὴν ἐξοδὸν ἐπὶ ἀπειλῇ βαρεῖα. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέ-
 ρας ἐκείνης, αἰχμαλωτίσας τοιοῦτοτρόπως ὁ Αὐστριακὸς
 τὸν τε πλοίαρχον καὶ τὴν ἑλληνικὴν γολέταν ἡ Ἀσπασία,
 ἀπήγαγεν αὐτὴν εἰς Μύκονον (ὅπου ἐφορολόγησε καὶ τοῦς

Μυκονίους 6000 δραχμὰς, φυλακίσας τοὺς Δημογέροντας τῆς νήσου ἐπὶ τῆς φεργάτας του), μὴ θέλων ν' ἀπολύσῃ τὸ πλήρωμα. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἑλλήν πλοίαρχος παρητήρησεν εἰς τὸν μοίραρχον, ὅτι ἡ μὴ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ πληρώματος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κακὰς συνεπείας διὰ τὴν αὐστριακὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν αὐτῶν, οἵτινες, νομίζοντες ὅτι καὶ τὸ πλήρωμα τοῦτο παρεδόθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν εἰς χεῖρας τῶν Ὁθωμανῶν, ὥς ἄλλοτε ἐν Ψαριανὸν πλήρωμα, θὰ ἐπιπέσωσιν ἀγρίως κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ὑπηκόων, τότε ὁ Αὐστριακὸς μοίραρχος, ἀπολύσας τὸν τε πλοίαρχον Α. Σωτηρίου καὶ τὸ πλήρωμα, μετέφερε τὴν ἑλληνικὴν γολέταν εἰς Σμύρνην πρὸς τὸν κατὰ τὴν Μεσόγειον Αὐστριακὸν ναύαρχον Ἀκούρτην, ὅστις, κατακρατήσας αὐτὴν ἐπὶ ἱκανοὺς μῆνας, μόλις τὴν 6 Αὐγούστου ἀπέδωκεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἴδιον Α. Σωτηρίου ἐπὶ λύτραις 1200 διστῆλων, πληρωθέντων εἰς τὸν Παυλούκην εἰς Ναύπλιον, λόγῳ αὐστριακῶν ἀποζημιώσεων.

Ἀναντιρρήτως ὁ Αὐστριακὸς ναύαρχος διὰ τῆς κατακρατήσεως τῆς Ἀσπασίας δὲν προέθετο νὰ τιμωρήσῃ οὔτε ὕβριν τινὰ, οὔτε ζημίαν ἀδίκως προξενηθεῖσαν εἰς τὴν Αὐστριακὴν σημαίαν, ἀλλ' ἵνα ἐμποιήσῃ δυσκολίας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἵνα ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τ' αὐστριακὰ πλοῖα νὰ εἰσάγωσι καὶ ἐξάγωσιν ἀκωλύτως εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἑλλήνων ὅλα τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν πρώτων καὶ πρὸς ἐξόντωσιν τῶν τελευταίων συντελοῦντα μέσα.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρὸς τοὺς Ἑλλήνας Αὐστριακὴ πολιτικὴ.

Περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου τοῦ 1824, Εὐστάθιος τις

Ῥέζης καλούμενος, προσῆλθεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, λέγων, ὅτι ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Ἑμίρ Βεσσίρη διοικητοῦ τοῦ Λιβανίου ὄρους, ἵνα συνδέσῃ σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἐπιληφθεῖσα τοῦ πράγματος, ἀνταπέστειλε πρὸς τὸν Ἑμίρην τὸν ἀρχιερέα Εὐδοκιάδος Γρηγόριον, ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς ἀποστολῆς ταύτης καὶ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν εἰς ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Ὑπεδέχθη τὸν Ἑλληνα πρέσβυν φιλικῶς ὁ Ἑμίρης καὶ ὑπεσχέθη νὰ κινηθῇ καὶ αὐτὸς, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔπεμπε ναυτικὴν δύναμιν εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας· ἀλλ' ἕνεκα τῆς δυσκόλου τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καταστάσεως, οὔτε ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ πέμψῃ ναυτικὴν δύναμιν εἰς τὴν Συρίαν, οὔτ' ἄλλο τι πλέον μέχρι τοῦδε ἐνηργήθη.

Τῆς ὅσον σπουδαίας, τοσοῦτον ἀμφιβόλου καὶ δυσκατορθώτου ταύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπελήφθησαν ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1826 δραστηρίως καὶ μυστικῶς ἐν Ναυπλίῳ, δέκα ἢ δώδεκα πλοίαρχοι Σπετσιῶται, συνεννοηθέντες μετὰ τινος στρατιωτικοῦ, Χατζῆ Μιχαὴλ Νταϊλάνου καλουμένου. Ὁ Νταϊλάνος οὗτος, ζήσας πολλὰ ἔτη εἰς Βηρυττὸν καὶ ἄλλας τῆς Συρίας πόλεις, καὶ καλῶς γινώσκων τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὑπέσχετο εἰς τοὺς ναυτικούς εὐχολὸν τὴν ἀναστάτῳσιν τῆς Συρίας διὰ τοῦ Ἑμίρη, καὶ μεγάλην τὴν ἐκ τῆς λαφυραγωγίας ὠφέλειαν, ἐὰν τὴν ναυτικὴν δύναμιν συνώδευε καὶ ἀνάλογός τις ἀριθμὸς στρατιωτῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τούτου ἐγένετο τὴν 12 Ἰανουαρίου 1826 ἐν Ναυπλίῳ μεταξὺ τοῦ εἰρημένου Νταϊλάνου καὶ τῶν πλοιάρχων Ἀναστ. Ἀνδρούτσου, Γκίκα Τσοῦπα, Ν. Ῥάπτου, Δημ. Λάμπρου ἢ Λεωνίδα, Ν. Μυλωνᾶ, Ν. Μέξη, Ν. Σύρμα, Ν. Γ. Κούτση,

Ίω. Γ. Κούτση καὶ Ν. Δ. Γουδῆ ἑγγραφὸς συμφωνία ἐπὶ τοῖς ἐξῆς ὁροις·

Α'. Αὐτὸς μὲν νὰ εὕρῃ 1000 ἕως 2000 στρατιώτας·

Β'. Οἱ ναυτικοὶ νὰ ὀπλίσωσιν ὀκτὼ πλοῖα καὶ νὰ τὰ ἐφοδιάσωσι μὲ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς καὶ πολεμεφόδια διὰ τε τοὺς ναύτας καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ὑπὸ τὸν Χατσοῦ Μιχάλην·

Γ'. Ὅλη αὕτη ἡ δύναμις νὰ χρησιμεύσῃ ἐκ συμφώνου κατὰ τῆς Συρίας·

Δ'. Ὅλα τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν λάφυρα νὰ διανεμηθῶσι μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιχειρήματος·

Ε'. Ἐκ τῶν λαφύρων θέλουν πληρωθῇ κατὰ πρῶτον τὰ ἔξοδα τῶν τροφῶν καὶ τῶν ψιλῶν πολεμεφοδίων τῶν στρατιωτῶν·

ΣΤ'. Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τῶν λαφύρων, τὸ μὲν ἥμισυ θέλουν λάβει τὰ πλοῖα, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ οἱ στρατιῶται καὶ ναῦται ὁμοῦ κατ' ἀναλογίαν·

Ζ'. Ὁ φωραθεὶς ὡς κρύψας λάφυρόν τι, θέλει χάνει τὸ μερίδιόν του οἷονδ' ἕποτε βαθμόν καὶ ἂν φέρῃ·

Η'. Πᾶσα ζημία τῶν πλοίων ἀνῆκεν εἰς τὰ πλοῖα·

Θ'. Ἡ ἐπιχειρήσεις νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἅμα τῇ ἐκ Μεσολογγίου ἐπιστροφῇ τῶν πλοίων τῶν συνυπογραψάντων τὴν σύμβασιν ταύτην, Ίω. Γ. Κούτση καὶ Γκίκα Τσοῦπα.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἐπιστρέψωσιν ἅπαντες εἰς Σύρον καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ τῶν λαφύρων κατὰ τὰ συμπεφωνημένα. Ἄν δέ τις τῶν πλοιάρχων ἢ ὁ Χατσοῦ Μιχάλης παραβῇ τὴν συμφωνίαν, ἀφοῦ γίνωσιν αἱ ἐτοιμασίαι τῆς ἐκστρατείας, νὰ ἀποζημιώσῃ ὅλα τὰ ἔξοδα.

Τῆς συμβάσεως ταύτης ἐγένοντο δύο ὅμοια, καὶ τὸ

μὲν ἔλαβον οἱ πλοίαρχοι, τὸ δὲ ὁ Χ. Μιχάλης, ἰδιοχείρως παρ' ὅλων ὑπογεγραμμένα.

Α. Ἀνδροῦτσος, Ν. Ράπτης, Δ. Λάμπρου, Ν. Μυλωνᾶς, Ν. Χ. Μέξης, Ἰω. Γ. Κούτσης, Ν. Δ. Γουδης, Ν. Γ. Κούτσης, Ν. Σύρμας. Χ. Μιχάλης Νταϊλάνος.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, κατὰ τὴν συμφωνίαν, ἀπηγείτο καὶ ἀνάλογος ἀριθμὸς στρατιωτῶν, ἐνεκρίθη νὰ συνεννοηθῶσι καὶ μετὰ τῶν ἐν Κέα, Σκιάθῳ καὶ ἀλλαχοῦ παρεπιδημούντων Ἑλληνο-Θετταλο-Μαγνήτων ἄρματωλῶν ὑπὸ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Ν. Κριεζώτην, Βάσσον Μαυροβουνιώτην, Λιακόπουλον Ὀλύμπιον, Λευκαδίτην, καὶ ἄλλους τινὰς δευτερεύοντας ὀπλαρχηγούς, καὶ νὰ κάμωσι καὶ αὐτοὺς κοινωνοὺς τῆς τε ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς προσδοκωμένων ὠφελημάτων.

Ὅσοι γνωρίζουσι τὸ ἔργον, τὰς κλίσεις καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἄρματωλῶν τῆς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν Ἑλλάδος, κάλλιστα ἐννοοῦσι πόσον εὐκόλως ἐνέδωκαν εἰς τὰς προτάσεις ταύτας οἱ ἐν ἄκρᾳ ἀπορίᾳ εὐρισκόμενοι, ὥς ἐπὶ ξηρῶν νήσων ζῶντες καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξασκῶσι τὸ εἰθισμένον αὐτοῖς ἐντιμον ἐπάγγελμα. Οὐχ ᾔπτον δὲ καὶ τῶν ναυτικῶν ἀναμφιβόλως ᾔτον ὁ κινῶν αὐτοὺς σκοπός, ἡ δόξα καὶ τὰ λάφυρα.

Τέλος ἀφοῦ τὰ πάντα ἐν Σπέτσαις παρεσκευάσθησαν ἐν ἄκρᾳ μυστικότητι, καὶ ἰδίᾳ τῶν πλοίαρχων δαπάνη (α),

(α) Ἐσφαλμένως ὁ Σ. Τρικ. ἐν τῇ Ἱστορ. του Τ. Γ', Κεφ. ΙΖ', ἀναφέρει ὅτι ὁ Νταϊλάνος ἐνάλωσε τὰ πλοῖα ἐξ ἰδίων του, ἀποσιωπᾷ δὲ οὐχὶ μόνον τὸν κυριώτερον σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας, ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ ταύτην ἐπιχειρήσαντες ναυτικοὶ ᾔσαν Σπετσιῶται, καὶ ἐκ τῶν καθ' ὅλην τὴν ἐπανάστασιν διαπρεφάντων πλοίαρχων.

ἀπέπλευσαν ἐκ Σπετσῶν τὴν 9 Μαρτίου δέκα πλοῖα πολεμικὰ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω μνησθέντας πλοιάρχους, ἅτινα πλεύσαντα εἰς τὴν νῆσον Κέα, ἐν ἣ συνῆλθον καὶ οἱ στρατιωτικοὶ, παρέλαβον ἐκεῖθεν καὶ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Ν. Κριεζώτην, Βάσσον Μαυροβουνιώτην, Λιακόπουλον Ὁλύμπιον καὶ Λευκαδίτην μετὰ ἑπτακοσίων περίπου στρατιωτῶν, καὶ συνεπιβαίνοντος καὶ τοῦ Χατση Μιχαήλ, διευθύνθησαν κατὰ τῆς Βηρυττοῦ, καθ' ἧς κυρίως ἐσκόπευεν ἡ προσβολὴ καὶ ἔφθασαν ἐκεῖ τὴν νύκτα τῆς 16 πρὸς τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ μηνός, πρὸ τοῦ μεσονυχτίου. Κατὰ δὲ τὸν διάπλουν προσετέθησαν καὶ ἄλλα τέσσαρα Σπετσιωτικὰ πλοῖα ὑπὸ τοὺς Ἑμμαν. Βουκουβάλαν, Ἀνάργ. Ἀναγν. Ἀναργύρου, Ἰωάν. Σάντου καὶ Ἰω. Μαθιοῦ.

Τὸ φρούριον τῆς Βηρυττοῦ, ἐπὶ πεδινῆς παραλίας κείμενον, ἱκανῶς ὀχυρὸν, καὶ ἅπασαν τὴν πολυάνθρωπον αὐτοῦ πόλιν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ περιλαμβάνον, περιστᾷ ὠραῖον θέαμα τοῖς παραπλεύουσιν· ἐκτὸς ὁμῶς στενοῦ τίνος καὶ μικρᾶς χωρητικότητος πλοίων λιμενίσκου, ἅπασα ἡ παραλία εἶναι ἀλίμενος, καὶ μόνον ἀσφαλέστερον ὀπωσοῦν ὀρμητήριον σχηματίζεται εἰς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ τίνος, ἡμίσειαν σχεδὸν ὥραν τοῦ φρουρίου ἀπέχοντος.

Τὸ φρούριον τοῦτο ἔπρεπε, κατὰ τὸ σχέδιον, νὰ κυριεύσωσιν ἐν πρώτοις οἱ ἐκστρατεύσαντες, ἵνα ὀχυρωθῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ πάσης τυχόν ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς, καὶ ἵνα σκεπάσωσιν ἐκ τῆς λαφυραγωγίας τὰ τῆς ἐκστρατείας ἔξοδα. Ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς φιλοδοξίας ἀντιζηλία τῶν ὀπλαρχηγῶν, καὶ κατ' αὐτὸν ἀκόμῃ τὸν διάπλουν γεννηθεῖσα μεταξὺ αὐτῶν, κατέστησεν αὐτοὺς συναλλήλως ὑπόπτους, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ὄνειρευόμενος ἀπὸ τοῦδε τὴν δόξαν καὶ τὰ πλούτη, ὅσα ἔμελλεν ἀποκτῆσαι ἐν περιπτώσει ἐπιτυ-

χίας, διενοεῖτο πῶς νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τοὺς ἄλλους συγχωινωνοὺς καὶ ἀνταγωνιστὰς τῆς δόξης του. Ἡ δυσπιστία ἄρα μεταξὺ αὐτῶν ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Ἐκάμαμεν τὴν μικρὰν ταύτην παρέκβασιν ἐξ ἀνάγκης, διότι ἔνεκα τῆς τοιαύτης τῶν ὀπλαρχηγῶν καταστάσεως καὶ ἡ κυρίεσις αὐτοῦ τοῦ φρουρίου τῆς Βηρυττοῦ ἀπέτυχεν, ἐνῶ τὸ φρούριον τοῦλάχιστον, κακῶς φρουρούμενον παρὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὀλίγης φρουρᾶς, εὐκόλως ἡδύνατο νὰ κυριευθῇ ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς ταύτης δυνάμεως ἐξ ἀπροόπτου ἐπιπιπτούσης.

Ἀμα ἔφθασαν τὰ πλοῖα ἡγχυροβόλησαν ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τὴν τῆς Βηρυττοῦ παραλίαν, καὶ πολεμικὸν συμβούλιον συνεκροτήθη μεταξὺ ὅλων τῶν πλοιάρχων καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν, περὶ τοῦ ἐὰν ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀμέσως ἡ ἀπόβασις καὶ ἡ κατὰ τοῦ φρουρίου ἐφοδος, ἢ ἐὰν ἔπρεπε νὰ δώσωσι καιρὸν νὰ ἡσυχάσωσιν ὀπωσοῦν καὶ ν' ἀποκατασταθῶσιν ἐκ τῆς θαλασσοζάλης των οἱ στρατιῶται, οἵτινες, ἀσυνείθιστοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐναυτίαζον ἀκόμῃ. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ ἐλάχιστη ἀναβολὴ ἡδύνατο ἀφεύκτως νὰ γεννήσῃ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ναυτικῶν, διότι ἐν τῇ ἐμφανίσει δώδεκα ἢ δεκατεσσάρων πολεμικῶν πλοίων, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἐλάμβανον μεγάλας ὑπονοίας, καὶ θὰ ἐλάμβανον καὶ ὅλα τὰ πρὸς ἄμυναν μέτρα, ἀπεφασίσθη ἐπὶ τέλους νὰ γίνῃ ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ ἡ ἀπόβασις· ἀλλ' ἕως οὗ αὕτη κατορθωθῇ, ἡ ῥοδοδάκτυλος ἠὼς ἤρχισε νὰ διαχύνῃ εἰς τὸν ὀρίζοντα τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, οἱ δ' Ἕλληνες, οὐδὲ στιγμὴν ἔχοντες πλέον νὰ χάσωσιν, ὥρμησαν κατὰ τοῦ φρουρίου καὶ ἔφθασαν πρὸ αὐτοῦ καθ' ἣν στιγμὴν ὀπή τις τῆς πύλης ἠνοίγετο καὶ ἐξήρχετο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς λοιπὰς

ἐργασίας ἢ ἐργατικὴ τῶν κατοίκων τάξις. Ἡπόρουν οἱ ἐξερχόμενοι, βλέποντες ἐνώπιόν των ἄνδρας ὀπλοφόρους ἀγνώστου χαρακτῆρος, ἀγνώστου ὁμιλίας καὶ ἀγνώστου ἐνδυμασίας· οἱ ἐξ αὐτῶν ἀγχινούστεροι ἐννόησαν τὰ διατρέχοντα καὶ ὠπισθοχώρουν. Εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ τινες τῶν Ἑλλήνων, οἱ μὲν διὰ κλιμάκων, ἃς ἔφερον ἐτοιμούς, οἱ δὲ διὰ τῆς πύλης φονεύσαντες καὶ τοὺς φρουροὺς τῆς πύλης, καὶ ἄλλοι πάλιν κατέλαβον πύργους τινὰς τοῦ φρουρίου, κακῶς φρουρουμένους, ἀναβάντες ἐπ' αὐτῶν ἐκ τοῦ μέρους τῆς ἑξώθεν τοῦ φρουρίου Ἑβραϊκῆς συνοικίας, τῆς ὁποίας αἱ οἰκίαι ἐν εἵδει προαστείου ἤγγιζον εἰς τὰ τεῖχη.

Ἐκ τῶν πρώτων εἰσελθόντων ἐντὸς τοῦ φρουρίου ἦσαν ὁ Λιακόπουλος, ὁ Χ. Μιχάλης Νταϊλάνος καὶ ὁ Παντελῆς Μπούμπουλης Σπετσιώτης (α). ἀλλ' ἀνένηψαν τέλος καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐκ τοῦ νηδύμου ὕπνου των, καὶ συγκεντρώσαντες ἀμέσως ὅλας τὰς δυνάμεις των, ἀντέκρουσαν τοὺς ὀλίγους εἰσελθόντας, (διότι οἱ λοιποὶ, οἱ μὲν ἀπὸ φόβου δὲν ἠθέλον νὰ εἰσέλθωσιν, ἄλλοι δὲ ἐτράπησαν εἰς λαφυραγωγίαν τῆς ἑβραϊκῆς συνοικίας) καὶ μετ' οὐ πολὺ ὑπεχρεώθησαν ἅπαντες νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν ἀφέντες νε-

(α) Υἱὸς καὶ οὗτος τοῦ Δημητρίου Μπούμπουλη, οὐχὶ ὁμῶς ἐκ τῆς Μπουμπουλίνας, ἀλλ' ἐξ ἄλλης προτέρας γυναικὸς αὐτοῦ. Ἦτον ἀνὴρ γενναῖος καὶ ἠρίστευσε πολλάκις κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, καὶ ἰδίως εἰς τὴν κατὰ τὴν νῆσον Μῆλον κυρίευσιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, εἰς Ἄργος ἐπὶ Κεχαγιαμπη μετὰ τοῦ ὁμοπατρὶου ἀδελφοῦ του Ἰωάννου Μπούμπουλη ἢ Γιάννουζα, ἐν Βηρυττῷ ἤδη, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Κόχραν, καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις περιστάσεσι.

κρούς, ἐκτὸς τῶν πληγωθέντων, ἓνα στρατιώτην καὶ ἓνα ναύτην ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ Ἑμμανουὴλ Μπουκουβάλα, Μιχαὴλ Βουτσᾶν ὀνομαζόμενον, καὶ τὸν ὀπλαρχηγὸν Λευκαδίτην, φονευθέντα καὶ αὐτὸν ἐνῶ εἰσῆρχετο διὰ τῆς πύλης τοῦ φρουρίου· ἀποτυχόντες λοιπὸν ἀπεσύρθησαν καὶ ἐς ρατοπέδευσαν μακρὰν τοῦ φρουρίου· ἀλλ' ἴσως συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀποτυχίαν καὶ ἡ αἰφνιδίως ἐγερθεῖσα καταιγίς, ἥτις ὑποχρεώσασα τὰ πλοῖα νὰ πελαγισθῶσιν, ἐματαίωσε τὸν σκοπὸν ὃν εἶχον οἱ ναυτικοὶ τοῦ νὰ προσβάλωσι ταυτοχρόνως τὸ φρούριον καὶ διὰ θαλάσσης πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦν τὸ τελωνεῖον τῆς πόλεως, ὅπως φέρωσιν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς ἐν τῷ φρουρίῳ ἐχθρικὰς δυνάμεις.

Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας δὲν ἠδυνήθησαν τὰ πλοῖα νὰ πλησιάσωσιν ἕνεκα τῆς τρικυμίας εἰς τὴν ἀλίμενον ἐκείνην παραλίαν, οἱ δ' ἐπὶ τῆς ξηρᾶς στρατιωτικοὶ ἐκυριεύθησαν ὑπὸ πανικοῦ φόβου, μὴ τυχὸν ἐπέλθῃ κατ' αὐτῶν πολυάριθμός τις ἐχθρική δύναμις καὶ τοὺς ἐξαφανίσῃ· ἀλλ' ἐκόπασε τέλος πάντων ἡ τρικυμία, καὶ καθ' ἣν ἡμέραν προσωρμίσθησαν τὰ πλοῖα, ἐνῶ ἐσχεδιάζον τοῦ ἀλλαχοῦ νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην των, μέγας ἠκούσθη κρότος πυροβολισμοῦ μακρόθεν, καὶ μετ' οὐ πολὺ δύο ἱππεῖς ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Ἑμὶρ Μπεσίρη, ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγγέλοντες τὸν ἐρχομὸν αὐτοῦ.

Ὁ Διοικητὴς οὗτος τοῦ Λιβανίου ὅρους κατέβη μετὰ πολυαρίθμου πολεμικῆς συνοδίας ἱππέων, ἵνα τοὺς ὑποδεχθῇ μὲν φιλικῶς, ἐὰν ἦλθον ὡς σύμμαχοι, τοὺς ἀποδιώξῃ δ' ἐκεῖθεν, ἐὰν ἦλθον ὡς πειραταί. Οὗτοι δ' εἶπον μὲν εἰς τοὺς ἱππεῖς ὅτι ἦλθον ὡς σύμμαχοι, ἀλλ' ἀσυμφωνοῦντες μετὰ τῶν περὶ τοῦ ποιητέου, καὶ φοβούμενοι

μήπως τιμωρηθῶσιν ὡς ληστρικῶς ἐπιπεσόντες κατὰ τοῦ φρουρίου τῆς Βηρυττοῦ, χωρὶς καὶ νὰ περιμείνωσι τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἑμὶρ - Μπεσίρη, ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ πλοῖα μετὰ τοσαύτης βίας καὶ ἀταξίας, ὥστε ἐπνίγησαν καὶ δύο στρατιῶται κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν. Ἀναχωρήσαντες δ' ἐκεῖθεν ἅπαντες, ἀφοῦ διέβησαν ἐκ Κύπρου καὶ ἔλαβον τροφάς τινας, ἤλθον ἐπὶ τέλους εἰς Σύρον, καὶ οἱ μὲν στρατιωτικοὶ διεσκορπίσθησαν τῇδε κακεῖσε, τὰ δὲ πλοῖα ἐπέστρεψαν εἰς Σπέτσας, μετὰ τεσσαρακονθήμερον σχεδὸν ἐκστρατείαν, ζημιωθέντα ὅλων τῶν ἐξόδων των.

Ἐπανελθόμεν εἰς τὸ ἡρωϊκὸν Μεσολόγγιον.

Οἱ περὶ τὸν Ἰβραήμην δὲν ἤργησαν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι μόνη ἡ πείνα ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ τὴν ἡρωϊκὴν φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ὅτι ἔπρεπε διὰ πάσης θυσίας νὰ γίνωσι κύριοι τῆς λίμνης τοῦλάχιστον, ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν διὰ θαλάσσης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἐπισίτισιν τοῦ Μεσολογγίου· ἐπὶ τούτῳ διετάχθη ἀμέσως εἰς Πάτρας ἡ κατασκευὴ σχεδιῶν καὶ ἐλαφρῶν τινῶν μακρῶν κανονοφόρων καταλλήλων διὰ τὴν λίμνην, ἄνευ τρέπιδος καὶ ἰστίων, τὰ ὅποια ῥυμουλκηθέντα εἰσήχθησαν ἐντὸς τῆς λίμνης καὶ προσωρμίσθησαν παρὰ τὸ νησιδίον Σκύλλαν, προστατευόμενον ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ἀπέναντι ξηρᾷ ἐχθρικῆς κανονοστοιχείας· τὴν 17 Φεβρουαρίου ὁ στολίσκος οὗτος ὀρμήσας ἐκ τῆς Ἀλικῆς διευθύνετο κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Μεσολογγίου, ἀλλὰ μετὰ ἱκανῆς ὥρας κανονοβολισμὸν, εἰς ὃν καὶ τρεῖς ἑλληνικαὶ λέμβοι ἔλαβον κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στολίσκου σημαντικὸν μέρος, ἀπεσύρθησαν οἱ ἐχθροὶ πρὸς τὴν αὐτὴν νῆσον· αὐθημερόν προσετέθησαν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἕτερα εἰκοσιεπτὰ πλοῖα ἐπανελθόντα ἐκ Μεθώνης, ὥστε ἅπας σύγκειται ἤδη ἐκ 49 πλοίων διαφό-

ρου μεγέθους· τὴν 19, ὁ ἐν τῇ λίμνῃ ἐχθρικός στολίσκος περιῆλθε τὸν Προκοπάνιστον, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς Σκύλλαν· ἐκ δὲ τῶν μεγάλων ἐχθρικῶν πλοίων ἐν μέρος διευθύνθη πρὸς νότον, ἕτερον εἰσέπλευσεν εἰς Πάτρας, καὶ τὰ λοιπὰ διέμειναν εἰς τὴν θέσιν των· τὴν 20, ὁ τῆς λίμνης στολίσκος πλησιάσας εἰς τὸ Βασιλάδι, ἐκανονοβόλισεν αὐτὸ ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν, ἀλλ' ἀντικανονβοληθεὶς παρὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἐλληνικῆς φρουρᾶς, ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν Σκύλλαν.

Καθὼς τὸ Μεσολόγγιον, οὕτω καὶ τὸ Βασιλάδιον ἦτο στενωῶς ἀποκλεισμένον ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στολίσκου· τὴν δὲ 26 τοῦ μηνός, ἐν τινι κατὰ τοῦ Βασιλαδίου προσβολῇ τῶν ἐχθρῶν, βόμβρα πεσοῦσα ἐπὶ τῆς πυριτιδαποθήκης τῶν Ἑλλήνων, κατέστρεψε τὰ πολεμεφόδια αὐτῶν, καὶ τότε οἱ ἐχθροὶ ὀρμήσαντες τὸ ἐκυρίευσαν· ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ φρουρᾶς, οἱ μὲν πλεῖστοι ἔπεσαν ἐνδόξως, οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν εἰς τὸ Μεσολόγγιον· τὴν 1 Μαρτίου ὁ ἐχθρὸς ὀρμήσας, ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου καὶ τὸ Αἰτωλικόν, εἰς τὸ ὁποῖον εὗρίσκοντο ἕως πεντακόσιοι ἄνδρες, ἐξ ὧν οἱ πλείους ἀνίκανοι, καὶ ἕως 4000 γυναικόπαιδα· ἐκ τούτων, οἱ μὲν ἔπεσαν, οἱ πλεῖστοι ἠχμαλωτίσθησαν καὶ ὀλίγοι διεσώθησαν. Μετὰ τὰ κατορθώματα ταῦτα εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ἰβραίμης ἀπώλεσεν ἱκανὰς χιλιάδας Ἀράβων, ἐπρότεινεν εἰς τὴν ἡρωϊκὴν φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου, διὰ τοῦ ἀρμοστοῦ τῶν Ἰονίων νήσων Σίρ Φριδερίκου Ἀδαμ, νὰ παραδοθῇ δι' οἰασδῆποτε συνθήκης ἥθελεν αὐτῇ (α)· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες περιφρονητικῶς ἀπέρριψαν αὐτὴν καὶ πάλιν.

Τὴν πρωίαν τῆς 25, ὁ ἐχθρικός στρατὸς ἐπετέθη διὰ τε

(α) Ἰδὲ Ἡρωϊδ. Στεφ. Ξένου, Τόμ. Β'. σελ. 278 ἐν ὑποσημ.

ξηρᾶς καὶ θαλάσσης κατὰ τῆς νήσου Κλείσοβας· ἡ νῆσος αὕτη ἔχουσα περιφέρειαν ἐνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου μιλίου, ἐπιφάνειαν ἁμώδη καὶ κατάφυτον ἀπὸ θαλάσσια χόρτα, ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἕως δύο μέτρων, κεῖται μεσημβρινοανατολικῶς τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀπέχει αὐτοῦ περὶ τὰ ἑπτακόσια μέτρα· τὸ μόνον ἀξιόσημείωτον ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἦτο, μονίδριόν τι εἰς τιμὴν τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες εἶχον ὀχυρώσει ἐκ τῶν ἐνόντων μὲ τέσσαρα μικρὰ κανόνια, καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε φρουρά τις ἐξ 130 μόνον ἀνδρῶν· κατὰ τούτων τῶν ἡρώων ἐπετέθη ὁ Κιουταχῆς καὶ οἱ Ἀραβες, ὁ δὲ Κίττος Τσαβέλας, ἰδὼν τὸν κίνδυνον τῶν ὀλίγων Ἑλλήνων, συμπαραλαβὼν ἑπτὰ ἄλλους ἀνδρας μετέβη ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ἠνώθη μετ' αὐτῶν· ὁλοήμερος διήρκεσεν ἡ μάχη, καὶ οἱ γενναῖοι τῆς Κλείσοβας ὑπὸ ἐνὸς μόνου βοηθούμενοι πλοιαρίου, ἔχοντος ἐν πυροβόλον ὑπὸ τὸν Κ. Τρικούπην, ἀποκρούσαντες τοὺς περὶ τὸν Κιουταχῆν, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπλήγωσαν εἰς τὸν μηρόν, ἀποκρούσαντες καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ὑπὸ τὸν Χρυσεῖνμπεην, πληγωθέντα καὶ τοῦτον θανασίμως καὶ ἀποθανόντα, ἀποκρούσαντες τέλος καὶ τὰς κατὰ θάλασσαν κανονοφόρους, καὶ κυριεύσαντες δώδεκα ἐξ αὐτῶν, ὑπεχρέωσαν τοὺς ἐχθροὺς νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν, ἀφήσαντες περὶ τὰς 3000 φονευμένους εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης· τριάκοντα ἐκ τῶν ἡρώων τῆς Κλείσοβας ἔπεσαν κατὰ τὴν ἐνδοξον ταύτην ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ἰβραίμης κατήντησε μανιώδης διὰ τὴν ἡττάν του.

Ἄλλ' οἱ ἥρωες στερούμενοι τροφῶν ἐπείνων, ἡ δὲ πείνα καταβάλλει καὶ αὐτοὺς τοὺς λέοντας· μηδεμιᾶς δὲ ὑπαρχούσης ἐλπίδος περὶ εἰσαγωγῆς τροφῶν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς,

καθ' ἃ ἔγραφον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὁ Ν. Τσαβέλας, Ἄ-
 θαν. Δράκος καὶ Δ. Πανᾶς, τὴν 14 Μαρτίου 1826 ἐκ
 Πλατάνου Κραβαρίου « ὁ στρατηγὸς Καραϊσκάκης, ὅστις
 » ἤθελεν εἶναι εἰς κατάττασιν νὰ δώσῃ συνδρομὴν εἰς τὸ
 » κινδυνεῦον Μεσολόγγιον καὶ διὰ τὴν σταθερὰν ἐπιμονὴν
 » του, καὶ διὰ τὴν ἀνδρίαν του καὶ διὰ τὴν στρατηγημα-
 » τικότητά του, ἥδη διὰ τὴν διόλου ἔλλειψιν τῆς τροφῆς,
 » καθὼς καὶ κάθε ἄλλου ἀναγκαίου πρὸς κίνησιν τῆς ἀ-
 » παιτουμένης συνδρομῆς τοῦ Μεσολογγίου, εὐρίσκεται
 » βεβιασμένος, καθὼς καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του νὰ πε-
 » ριφέρωνται ἔνθεν καχεῖθεν διὰ νὰ ζῶσιν . . . » εἰ ὀφθαλ-
 μοὶ καὶ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ ὄλων τῶν Ἑλλήνων εἰς
 μόνην τὴν θαλάσσιον δύναμιν ἠτένιζον.

Ἡ Κυβέρνησις τότε, ἵνα φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν τινα εἰς
 τὰς πρὸ τοῦ Μεσολογγίου ἐχθρικὰς δυνάμεις, διέταξε τὸν
 Φαβιέρον (α) νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ὑπ' αὐτὸν
 τακτικοῦ στρατοῦ καὶ τινων ἄλλων ἀτάκτων κατὰ τῆς
 Εὐβοίας, καὶ ἐν ἐπιτυχίᾳ νὰ προχωρήσῃ καὶ ἐντὸς τῆς
 Θεσσαλίας· ὁ Φαβιέρος ὑποστηριζόμενος καὶ διὰ θαλάσ-
 σης ὑπὸ μιᾶς πολεμικῆς γολέτας ἀγορασθείσης παρ' αὐ-
 τοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ ὑπὸ ἐνὸς μυστί-
 κου ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Βρατσάνον, ἐπὶ τούτῳ μισθω-
 θέντος, ἀπέβη τὴν 2 Μαρτίου εἰς Στοῦρα τῆς Εὐβοίας·

(α) Καὶ τὸ Ἐκτελεστ. ἀντιπροεδρεύοντος τοῦ Γρίκα Μπότα-
 ση καὶ ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ'. ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήν. Συνέλευσις, ἐξέ-
 φρασε πρὸς τὸν Φαβιέρον τὴν ἐθνικὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς πρὸς
 τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις του· ἶδε ἔγγραφον Ἐκτελ. ὑπ' ἀρ. 19082
 πρὸς τὸν Πρόεδρ. τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως καὶ ἔγγραφον αὐτῆς εἰς
 Σουλ. Α. Ζ. Μάμ. Τόμ. Δ'. σελ. 57-68 καὶ 71-72.

ἀλλ' ὁ στρατὸς εἶχεν ἑλλειψιν τροφῶν, οἱ δὲ χριστιανοὶ τῆς Ὑβοίας, ἀντὶ συνδρομῆς, φεύγουσιν ἀπ' ἐμπροσθέν του ἰς τὰ ὄρη. Ὁ Φαβιέρως προσέβαλε κατὰ πρῶτον τὸ φρουριον τῆς Καρύστου, ἀλλὰ θραυσθέντων τῶν ὑποστατῶ τῶν τεσσάρων πυροβόλων του, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐξεληθόντες τοῦ φρουρίου κατεδίωξαν τοὺς Ἑλληνας· ἀλλ' ὁ λοχαγὸς φιλέλληνα Μπερανζιέ, προσέβαλε τοὺς ἐχθροὺς, καὶ φονεύσας δώδεκα ἐξ αὐτῶν, τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ὀχυρώματά των· καὶ τοι στερούμενος τροφῶν ὁ Φαβιέρως, ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου τὰ πρὸ τοῦ φρουρίου οἰκήματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν 9 Μαρτίου ἐγένετο ἡ κατ' αὐτῶν ἐφοδος καὶ ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες τὰ πλεῖστα αὐτῶν καὶ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος, ἐξ ἧς ἐλάμβανον τὸ ὕδωρ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ· ἀλλ' εἰδοποιηθέντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι ὁ Ὁμέρ-πασσᾶς φθάνει ἐκ Χαλκίδος μὲ ἱκανὰς δυνάμεις, ἀπεσύρθησαν εἰς Πεταλιούς, καὶ ὀχυρωθέντες ἐκεῖ ἀπόφασιν εἶχον ν' ἀντισταθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ὁ Φαβιέρως πρῶτος ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς στρατιώτας του πρὸς ὀχύρωσιν, διέταξε δὲ καὶ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ του φιλέλληνα Ῥενιώλτ νὰ καταλάβῃ καὶ αὐτὸς θέσιν τινα ἐπίπεδον τῆς πρὸς τὴν Χαλκίδα ἀγούσης ὁδοῦ· πραγματικῶς τὴν ἐπαύριον ἐπαρουσιάσθη ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ ἐχθροῦ ἐκ 200 καλῶν ἱππέων συγκεκριμένη καὶ 1000 πεζῶν, καὶ ἐπιπεσοῦσα ἐξ ἀπροόπτου κατὰ τῶν περὶ τὸν Ῥενιώλτ, ἐρόνευσε δώδεκα Ἕλληνας, καταδιώξασα τοὺς λοιποὺς μέχρι τοῦ στρατοπέδου· ἀλλ' ἅμα κινηθέντος τοῦ Φαβιέρου οἱ ἐχθροὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἀφῆσαντες δύο πεζοὺς καὶ τέσσαρας ἱππεῖς φονευμένους· ἐφονεύθησαν καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἄλλοι τέσσαρες ἱππεῖς. Μετὰ τρεῖς ἡμέ-

ρας ἔφθασε καὶ ὁ Ὅμερ-πασσᾶς μετὰ 3000 πεζῶν καὶ 600 ἱππέων καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἀπέναντι τῶν ἑλληνικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ μετ' ὀλίγον κινήθεις κατὰ τῶν ἑλλήνων, ἀπεκρούσθη μὲ ζημίαν του· κατὰ δέ τινα δευτράν συμπλοκὴν, ἀποκρουσθέντος τοῦ ἑλληνικοῦ πεζικοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, οἱ Ἕλληνες ἱππεῖς πρὸς ἱκανοποίησιν ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ πρὶν ἢ διαταχθῶσι, καὶ μάχονται μὲν ἀπελπιστικῶς, ἀλλ' ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ ὀλεθρὸς τῶν ἡτον ἄφευκτος, ἐὰν ὁ Ῥενιῶλτ διασχίσας τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, δὲν διέταττε τὴν μετὰ πολλῆς φρονήσεώς τε ἅμα καὶ ἀνδρίας γενομένην ὑποχώρησιν· εἴκοσι Ἕλληνες ἱππεῖς ἔπεσαν καὶ ἀπώλεσαν καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Γαλλίδος Δελακόμβρ ἐν Παρισίοις κεντηθεῖσαν καὶ δῶρον σταλεῖσαν ἀξιόλογον σημαίαν (α)

Οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον ἠναγκάσθησαν τότε νὰ περιορισθῶσιν ἐντὸς τῶν χαρακωμάτων αὐτῶν, στερούμενοι τροφῶν καὶ δεκατιζόμενοι ὑπὸ τῶν πυροβόλων τοῦ πολικροῦντος αὐτοὺς ἐχθροῦ· ὁ Φαβιέρος ἀντικρούων τοὺς ἐχθροὺς κατὰ τὰ ἐνόντα μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀντέχοντας ὅπως εἰς τὴν πείναν, κατεβίβασε τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους του παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα προφυλαχθῶσιν ἐκ τῶν ἐχθρικῶν πυροβόλων· ἀλλὰ τὴν 20 Μαρτίου 16 πλοῖα ἑχθρικά τοῦ Ὅμερ-πασσᾶ, διώξαντα τὰ ἑλληνικά μύστικα καὶ πλοῖα, προσέβαλον τοὺς Ἕλληνας καὶ κατὰ θάλασσαν· ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν προφθάσαντα δύο Ψαριανὰ πολεμικὰ πλοῖα ἐξ Αἰγίνης μετὰ μιᾶς γολέτας, καὶ δύο Ὑδραϊκὰ, ἐδίωξαν τὸν ἐχθρικὸν στολίσκον· ἔφθα-

(α) Ν. Σπηλ. Τ. Β. σελ. 524.

σαν δὲ καὶ ἐκ Σύρου δύο ἄλλα πλοῖα μὲ τροφὰς καὶ ὁ Κριεζώτης καὶ ὁ Βάσσος μετὰ 500 στρατιωτῶν, τῇ προτροπῇ τοῦ Δεριγνύ, καὶ ἐγένετο πρότασις περὶ παρατάσεως τῆς ἐκστρατείας πρὸς κυρίευσιν τῆς Εὐβοίας· ἀλλ' ὁ Φαβιέρος τοὺς ἀποτρέπει, καὶ ὥς ἐκ τούτου οἱ μὲν ἄτακτοι ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, οἱ τακτικοὶ εἰς Τήνον καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἀθήνας καὶ ὁ Φαβιέρος εἰς Ναύπλιον, ἐκ δὲ τῶν φιλελλήνων ὁ Φρέσνικ ἔφυγεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ ταμεῖον, ὁ δὲ Δεκροῦζ εἰς Σμύρνην, ὅπου ἐπώλησε καὶ τὴν γολέταν τοῦ στρατοῦ.

Τοιαύτην ἀτυχὴ ἐκβασιν ἔλαβεν ἡ κατὰ τῆς Καρύστου ἐκστρατεία τοῦ Φαβιέρου· ἐπανέλθωμεν ὀλίγον πάλιν εἰς τὴν πολυπαθὴ Κρήτην.

Καὶ εἰς τὴν Κρήτην, ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου, οἱ Ἕλληνες ἐξορμῶντες ἀπὸ τῆς Γραμπούσης κατεπολέμουν σποραδικῶς τοὺς Τούρκους καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνεον· ἡ Διοικ. Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος παντοιοτρόπως προσεπάθει ν' ἀναζωπυρῇσῃ τὸν ἐν Κρήτῃ ἐλληνικὸν ἀγῶνα, ἵνα μὴ ἀποκλεισθῶσιν οἱ Κρήτες ἀπὸ τὸν μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἐλπιζόμενον συμβιβασμόν· ἐπὶ τούτῳ ἔπεμψεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ πολεμεφόδια εἰς τὴν Γραμποῦσαν· ἀλλ' οἱ Κρήτες εἶχον ἀνάγκην θαλασσίου δυνάμεως μᾶλλον, ἥτις νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ἔλευσιν νέων ἐχθρικῶν δυνάμεων, ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ διατηρήσῃ τοιαῦτα πλοῖα. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ὁ Γεώργ. Μαλοκίνης, Ἰω. Γ. Κούτσης καὶ ἄλλοι τέσσαρες Σπετσιῶται πλοίαρχοι ἐπρότειναν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὸ ν' ἀποκλείσωσιν ἐκεῖνοι δι' ἰδίων ἐξόδων ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας μὲ τὰ πλοῖά των ὅλα τὰ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατεχόμενα παράλια φρούρια τῆς Κρήτης,

καὶ ἐζήτησαν νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ τ' ἀπαιτούμενα Κυβερνητικὰ ἔγγραφα, ὑποσχόμενοι πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ μὴ βλάβῃσι κανέν πλοῖον ἐξ ὧων ἤθελον συλλάβει, πρὶν ἢ αὐτὸ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὸ θαλάσσιον Δικαστήριον ὡς νόμιμος λεία· πλὴν ἡ Κυβέρνησις τίποτε δὲν ἀπεφάσισε τότε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μόλις δὲ περὶ τὴν 30 Ἀπριλίου ἡ Διοικ. ἐπιτροπὴ ἔγραφεν εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Σπετσῶν τὰ ἑξῆς· « Οἱ Κρήτες εἶναι ἑτοιμοὶ νὰ δράξωσι » τὰ ὄπλα· ὁ Ἑμμ. Ἀντωνιάδης ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ κά- » μῃ δάνειον πληρωτέον ἐκ τῶν προσόδων τῆς Κρήτης· » πλοῖα Σπετσιωτικὰ προσφέρονται ν' ἀποκλείσωσι τὴν » νῆσον· συντελέσατε ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τοῦτο ». Δὲν ὠφελήθη ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὴν αὐθόρμητον προσφορὰν τῶν Σπετσιωτῶν πλοιάρχων, καὶ ἐπειδὴ ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ μεταβάλλει καὶ τὰς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων, ἡ Κρήτη ἔμεινε καὶ ἤδη ἀπροστάτευτος διὰ θαλάσσης (α).

Ὅσον οἱ Ἕλληνες ἀγαπῶσι πάντοτε τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις ἐλπίζοντες ἐξ αὐτῶν θεραπείαν τινὰ τῶν δεινῶν των, ἐν ταῖς κρίσεσιν μάλιστα περιστάσεσι, τοσοῦτον κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ συγχάλασις ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἦτο λίαν ἀναγκαία, ἕνεκα τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν περιπετειῶν εἰς ἃς τὸ ἔθνος ἐκυμαίνετο.

Ἡ ἐν Ἀστρεὶ Β'. ἐθνικὴ Συνέλευσις εἶχε ψηφίσει τὴν μετὰ διετίαν συγχάλασιν Γ'. ἐθνι. Συνελεύσεως, τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν τῆς ἐνεστώσης περιόδου διὰ τοῦ ἀντιπρόεδρου αὐτοῦ Γκίκα Μπόταση, προσεκάλεσεν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διὰ διακηρύξεώς του τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1825 τοὺς πληρεξουσίους ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, νὰ συ-

νέλθωσι μετὰ τρεῖς μῆνας, ἤτοι τὴν 25 Δεκεμβρίου εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἐν ᾗ, ἢ ὅπου ἀλλαχοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤθελεν ἐγκριθῇ, ἔμελλε νὰ γίνῃ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἀτυχῶς, ὥς μέχρι τοῦδε, οὕτω καὶ τότε δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι οὔτε ἡ πολιτικὴ ἐκείνη σύνεσις καὶ ἰκανότης, ἥτις ὁδηγουμένη ἐκ μακρᾶς πείρας ἐξετάζει τὰ αἷτια τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ τ' ἀποτελέσματα, ὥστε προκειμένου περὶ ἐπανορθώσεως τῶν κακῶς κειμένων νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὴν πηγὴν τοῦ κακοῦ ὅπως ἐκλείψωσιν αἱ συνέπειαι, οὔτε κοινὴ γνώμη ἰσχυρὰ, ἥτις ἀντὶ νὰ παρασύρεται ὑπὸ τῶν δημοσκοπιῶν καὶ τῶν ψευδῶς ὑποκρινομένων τὸν φιλελεύθερον, νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴ θέλησιν ἐν τῇ ἐθνικῇ ὀρθοφροσύνῃ εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Κράτους, καὶ νὰ ᾔῃ αὐτὴ τὸ ἀνώτατον κριτήριον ὅλων τῶν δημοσίων πράξεων· διὰ τοῦτο καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις παρετηρήθη ἐν Ἑλλάδι, ὅτι ἡ θεραπεία τῶν κακῶν ἐζητήθη πάντοτε εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν προσώπων καὶ οὐχὶ τῶν αἰτίων, διαρκούντων δὲ τῶν αὐτῶν αἰτίων πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γεννηθῇ τῶν πραγμάτων ἀλλοιώσεις ὥς πρὸς τ' ἀποτελέσματα;

Τέλος πάντων συνελθόντες εἰς Ἐπίδαυρον καὶ οὐχὶ εἰς τὰ Μέγαρα, ἅπερ εἶχεν ὀρίσει ἡ Κυβέρνησις ὡς τόπον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, οἱ Πληρεξούσιοι (α) τοῦ Ἔθνους, ἕκαμον ἑναρξίαν τῶν ἐργασιῶν τῶν τὴν 6 Ἀπριλίου, ἐκλέξαντες Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν πρεσβύτερον Πανοῦτσον Νοταρᾶν, ἀντιπρόεδρον τὸν Ἰωάννην Λογο-

(α) Πληρεξούσιοι ἐκ Σπετσῶν ἦσαν ὁ Γ. Μπούκουρης, Β. Ν. Ααζάρου, Ἄνδρ. Χ' Ἀνχργύρου καὶ Κωνστ. Μπάμπας.

θέτην, γραμματέα τὸν Ἄνδρ. Παπαδόπουλον, καὶ φρούραρχον τῆς Συνελεύσεως τὸν στρατηγὸν Α. Λόντον.

Ἐν τῇ β'. συνεδριάσει οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους ἐν ὑπαίθρῳ καὶ μετὰ ὀρησκειτικὴν τελετὴν ἔδωκαν διὰ τοῦ Προέδρου τὸν ἐξῆς ὅρκον, « Ὡς ἐκ στόματος ὅλων τῶν » νομίμων Πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους ὀρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ὀρησκειᾶς καὶ τῆς » Πατρίδος, μήτε νὰ προβάλω μήτε νὰ ψηφοφορήσω τι » ἐναντίον τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑθνους, κινούμενος ἀπὸ » ἰδιοτέλειαν ἢ πάθῃ· νὰ μὴ ἀποβλέπω εἰς πρόσωπον, καὶ » νὰ μὴ παραβλέπω τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον ». Μετὰ δὲ συζήτησιν διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων, ἡ Συνέλευσις ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν τινα ἐκ τῶν Θ. Κολοκοτρώνη, Γ. Γκούρα, Ἄνδρ. Σαφάκα, Χρ. Περῆραιβοῦ, Ν. Ἰατράκου, Γ. Μαυρομιχάλη καὶ Ναστούλη, ἐν οἷς προσετέθη καὶ ὁ Α. Λόντος, ἐπιφορτισθεῖσαν νὰ σκεφθῇ καὶ προτείνῃ, τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἔμβῃ εἰς Μεσολόγγιον στρατιωτικὴ τις δύναμις πρὸς ἀνακούφισιν τῆς φρουρᾶς αὐτοῦ· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μετὰ ὥριμον σκέψιν ἐπαρουσίασε σχέδιον δι' οὗ ἐπρότεινε νὰ στρατολογήσῃσι διάφοροι ὀπλαρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των, καὶ νὰ λάβωσι τὰ ἐξοδα ἀπὸ τὰς προσόδους αὐτῶν.

Ἐν τῇ γ'. συνεδριάσει πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐνεκρίθη νὰ ἐπιφορτισθῶσιν οἱ Δ. Ῥώμας, Π. Θ. Στεφάνου καὶ Κ. Δραγώνας ἐν Ζακύνθῳ νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τὰς Ἰονικὰς νήσους ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους, δάνειον 100,000 διστήλων, ἐκ τῶν ὁποίων 25,000 νὰ ἐξοδευθῶσιν εἰς ἐφοδιασμὸν τοῦ Μεσολογγίου, 5,000 νὰ πεμφθῶσιν εἰς τὴν ἐκεῖ ἐπιτροπὴν τῆς Διοικήσεως πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου, 10,000, νὰ σταλῶσιν εἰς Ναύπλιον πρὸς πρό-

βλεψιν τροφῶν τῶν ἔξωθεν τοῦ Μεσολογγίου στρατευμάτων, καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τοῦ δανείου χρημάτων νὰ δοθῇ ἀνὰ ἓν μηνιαῖον εἰς ἐκάστην τῶν τριῶν μοιρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, Ὑδρας Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν.

Ἐν τῇ δ'. συνεδριάσει οὐδὲν ἀξιοσημεῖωτον ἐσυζητήθη.

Ἐν τῇ ε'. συνεδριάσει ἀνεγνώσθη ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τινος τοῦ κατὰ τὸ Μεσολόγγιον ναυάρχου τῶν Σπετσῶν πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν, ἔχον οὕτως·

« Μὲ μεγάλην ἀνυπομονησίαν περιμένομεν τὰ δύο πυρ-
 » πολικὰ, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἐπιστολὴν σας τῶν 26 τοῦ
 » παρελθόντος μᾶς ἀναγγέλλετε ὅτι ἔρχονται· ἡ ἀνάγκη
 » εἶναι πολλὰ κατεπείγουσα, καὶ ἔπρεπε νὰ ᾔῃται φθασμέ-
 » να· ἐκπλεύσαντες μὲ τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μας πλοῖα ἐ-
 » νώθημεν μὲ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων τὸν στόλον ἔξωθεν
 » τῆς Κεφαλληνίας, ὁ δὲ ἐχθρικός συνιστάμενος ἀπὸ 57
 » φεργάτας, κορβέτας καὶ βρίκια, εὗρίσκετο παραπλέων
 » ἔξω τοῦ Κάβου πάπα· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν 1 Ἀπρι-
 » λίου, συγκεντρωμένοι καὶ οἱ δύο στόλοι ἀπεφασίσαμεν
 » τὴν νύκτα νὰ προχωρήσωμεν εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἀπὸ
 » ἓν μπογάζι κείμενον κατὰ τὸ μέρος τῆς Πάτρας, νὰ
 » ἡμπορέσωμεν νὰ εἰσάξωμεν ζωοτροφίας, καὶ οὕτως ἐξη-
 » κολουθήσαμεν διευθυνόμενοι πρὸς τὸ ῥηθὲν μπογάζιον·
 » περὶ τὴν πρώτην τῆς νυκτὸς ἀντεκρούσθημεν μὲ τινα
 » ἐχθρικά πλοῖα, ὁ κανονοβολισμὸς ἐστάθη ἕως τὰς τρεῖς
 » ὥρας χωρὶς καμμίαν βλάβην ἐκατέρων τῶν μερῶν, ἐπο-
 » μένως πάλιν ἐξηκολουθήσαμεν, καὶ ἀποτυχόντες δι' ἁ-
 » γνοίαν τῆς θέσεως, ἐβιάσθημεν νὰ γυρίσωμεν ἄπρακτοι·
 » ἐν τοσούτῳ ὁ κανονοβολισμὸς καὶ πυροβολισμὸς ἦτον
 » ἀδιάκοπος εἰς Μεσολόγγιον· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς
 » τὰς 10 ὥρας, μεταξὺ Κάβου-πάπα καὶ Σκρόφαις ἀρχί-

» σάμεν πάλιν τὸν κανονοβολισμόν ἕως εἰς τὰς 12· ὁ ἀνε-
 » μος πολλὰ γαληνιαῖος καὶ δὲν ἤμπορούσαμεν νὰ μετα-
 » χειρισθῶμεν πυρπολικόν, οὔτε βλάβην νὰ προξενήσω-
 » μεν τοῦ ἐχθροῦ· τὸ ἐσπέρας στέλλομεν ὅλας τὰς βάρ-
 » κας ἀρματωμένας καὶ μὲ ζωοτροφίας ἀπὸ ἓν ἄλλο πο-
 » τάμι· ἀλλὰ τὰ ἐχθρικά πλοῖα καὶ αἱ βάρκαι κανονιέραι
 » τὰς ἀντέκρουσαν καὶ τὰς ἔκαμαν νὰ γυρίσουν ἀπρα-
 » κτοι· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔξω ἀπὸ ταῖς Σκρόφαις ἀρ-
 » χίσαμεν πάλιν τὴν μάχην· ὁ κανονοβολισμὸς ἐστάθη
 » φρικτὸς, πολλὰ πλησίον καὶ ἀδιάκοπος ἀπὸ τὴν ἁ ἕως
 » τὰς 7. Τὰ πυρπολικά Πέτρου Σπαχῆ καὶ Ἰω. Καστελ-
 » λιώτου (Σπετσιωτῶν) ὥρμησαν μὲ ὄλην τὴν γενναιό-
 » τητα, ἀλλ' ἀπέτυχαν ἐξ αἰτίας τῆς γαλήνης χωρὶς νὰ
 » τὰ καύσουν· κατηφανίσθησαν ὅμως, μάλιστα τὸ τοῦ Κα-
 » στελλιιώτου ἠφανίσθη τόσον, ὥστε μὴ ὄν εἰς κατάστα-
 » σιν πλέον διὰ πλεύσιμον, βιαζόμεθα νὰ τὸ ἐξαποστεί-
 » λωμεν συντροφευμένον ἀπὸ τὸν πλοίαρχον Ἀδριανὸν
 » Σάντου διὰ νὰ ἐπιδιορθωθῇ, ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα δὲν ἔχο-
 » μεν τ' ἀναγκαῖα, συγχρόνως ἐκαύσαμεν καὶ ἓν Ὑδραῖ-
 » κὸν χωρὶς ἔκδασιν· ναῦται μολοντοῦτο δὲν ἐπειράχθη-
 » σαν· τὸ Μεσολόγγιον εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐσχάτην στε-
 » νοχωρίαν· ἔχει πέντε ἡμέρας σήμερον ἄσιτον· ἄλογα,
 » γαιδάρους, τὰ πάντα τὰ ἐτελείωσαν· ἐλπίς διὰ νὰ εἰς-
 » ἔλθουν ἀπὸ κανὲν μέρος ζωοτροφίαι δὲν ὑπάρχει, ὅλα
 » τὰ μπογάζια καὶ νησίδια, τὰ ἔχουν καλὰ πιασμένα, ὥ-
 » στε δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἰσέλθῃ οὔτε μονόξυλον· πρὸ δύο
 » ἡμερῶν μερικὰ μονόξυλα πηγαινάμενα μὲ ζωοτροφίας
 » διὰ νὰ εἰσέλθουν ἀπὸ ἓν μυστικὸν μπογάζιον, ἐπιάσθη-
 » μεν, ἐχάθησαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ μόλις διεσώθησαν ὀλί-
 » γοι τινές, οἱ ὁποῖοι μᾶς τὸ ἀνήγγειλαν· ἡ ἀπόφασις

» ὁμῶς τῶν γενναίων Μεσολογγιτῶν, καθὼς πληροφο-
 » ρούμεθα, εἶναι σήμερον ἢ αὔριον νὰ ἐξέλθουν ὁρμῶντες
 » μὲ τὴν σπάθην ἀνὰ χεῖρας, καὶ ὅσοι ἀποθάνουν ν' ἀπο-
 » θάνουν ἐνδόξως καὶ ὑπὲρ πατρίδος, ἢ νὰ παραδοθοῦν
 » ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν περιπλέομεν ἐνωμένοι ἔξω ἀπὸ ταῖς
 » Σκρόφαις, περιμένοντες τὰ δύο πυρπολικά διὰ νὰ δώσω-
 » μεν καὶ ἄλλην μάχην.

» Τῇ 5 Ἀπριλίου 1826. (α). Γ. Ἀνδρούτσου ».

Συγχρόνως ἀνεγνώσθη καὶ ἐτέρα ἐπιστολὴ τοῦ ἐπάρ-
 χου Σύρου πρὸς τὸν Λ. Κουντουριώτην, δι' ἧς ἀνήγγελ-
 λεν, ὅτι καθ' ἃς ἔλαβον πληροφορίας ἐκ τινος πλοίου προ-
 ερχομένου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, μία μοῖρα τοῦ Ὀθω-
 μανικοῦ στόλου συγκειμένη ἐκ 2 δικρότων, 4 φεργατῶν,
 14 κορβετῶν, βρικίων καὶ λειπῶν, ἐκπλέει ἐντὸς ὀλίγου
 ἀπὸ τὸν Ἑλλάσποντον, ὅπου εἶναι ἑτοιμοὶ καὶ 3000 στρα-
 τιῶται νὰ ἐπιβιθασθῶσιν ἐπὶ 40 φορτηγῶν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἐκρίθη
 ὠφέλιμον ν' ἀναβάλῃ ἡ Συνέλευσις τὰς ἐργασίας της καὶ
 νὰ τρέξωσιν ὅλοι εἰς τὰ ὅπλα, ἐπειδὴ ὁ κίνδυνος πα-
 ρουσιάζεται μέγας, καὶ πρὸς τὸν Σεπτέμβριον, ἢ καὶ πρό-
 τερον, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ συγχωρήσωσι, νὰ συνέλθωσιν
 οἱ αὐτοὶ Πληρεξούσιοι, οἱ διορισθέντες διὰ τὴν Γ' Ἑθνι-
 κὴν Συνέλευσιν, ἵνα ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐργασίας των,
 ἢ δὲ ἀπόφασις αὕτη τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως νὰ γίνῃ γνω-
 στὴ εἰς τὸν λαὸν διὰ διακηρύξεώς της, προσκληθησόμε-
 νον νὰ τρέξῃ εἰς τὰ ὅπλα, νὰ ζητηθῇ δὲ βοήθεια καὶ ἀπὸ
 τὸν Χριστιανικὸν κόσμον.

Ἐπρωτάθῃ προσέτι νὰ ἐπιφορτισθῇ ὁ ἐν Κωνσταντινου-

πόλει Βρετανικὸς πρέσβυς Κ. Κάνιγκ τὴν διαπραγματεύ-
σιν τῆς εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Πόρτας, καὶ νὰ
διορισθῇ τρισκαίδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ (α), ἵνα ἐνεργήσῃ
αὐτὴν τὴν διαπραγματεύσιν καὶ νὰ συνεννοῖται μετὰ τοῦ
πρέσβεως, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἔγρα-
ψε κατ' εὐθεΐαν. Ἐγκριθείσης δὲ τῆς προτάσεως, ἀπεφα-
σίσθη νὰ ἔχῃ θεμελιώδεις βάσεις ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, τὸ νὰ
μὴ συζήσωσιν εἰς τὸ ἐξῆς Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, καὶ νὰ
μὴ ἀποκοπῇ ἀπὸ τὴν ὀλομέλειαν τῆς Ἑλλάδος κανὲν τῶν
μερῶν, ὅσα ἔπιασαν τὰ ὄπλα, ἔκαμαν θυσίας καὶ ἔχυσαν
αἷματα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ αὐτὴ δὲ ἐπιτροπὴ, ὑπὸ
τὴν ἐπωνυμίαν Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως, νὰ συγκαλέ-
σῃ αὖθις περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τὴν Ἐθνικὴν Συνέ-
λευσιν, ἵνα ἐπαναλάβῃ τὰς ἐργασίας της.

Ἐν δὲ τῇ ς' συνεδριάσει τῆς ἐπιούσης ἀνεγνώσθη ἀ-
ναφορὰ τοῦ Δ. Ὑψηλάντου, δι' ἧς διεμαρτυρήθη ἐνώπιον
τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους καὶ ὅλης τῆς Χριστιανικῆς Εὐ-
ρώπης κατὰ τῆς πράξεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τοῦ
νὰ διαπραγματευθῇ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικὸς
πρέσβυς συμβιβασμὸν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Πόρτας, ὡς
πράξεως παρανόμου καὶ ἐναντίας τῆς θελήσεως ὅλου τοῦ
Ἐθνους (β). Ἡ Συνέλευσις ὀργισθεῖσα ἐπὶ τῇ διαμαρτυ-

(α) Τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦσαν μέλη ὁ Π. Πατρῶν Γερμανὸς,
Πορφύριος Ἄρτης, Π. Νοταρᾶς, Ἀναγν. Κοπανίτσας, Β. Μπου-
δούρης, Ἀναστ. Λόντος, Γ. Μπούκουρης, Γ. Δαρειώτης, Γ. Αἰ-
νιάν, Ἑμμ. Ξένος, Σ. Καλογερόπουλος, Ν. Ῥενιέρης καὶ Ν. Ι.
Βελισσαρίου.

(β) Ἴδε διαμαρτύρησιν Δ. Ὑψηλάντου εἰς Συλλογ. Α. Ζ. Μά-
μουκκ ἐν ὑποσημειώσει, σελ. 73—74, Τ. Δ.

ρήσει ταύτῃ, ἀπεφάσισε διὰ ψηφίσματός της (α) καὶ ἀπέκλεισε τὸν Δημ. Ὑψηλάντην παντὸς πολιτικοῦ δικαιώματος καὶ στρατιωτικοῦ ὑπουργήματος.

Ἐν τῇ ζ' συνεδριάσει, ἐκτὸς ἄλλων τινῶν ὀλίγης σημασίας ἀντικειμένων, ἀνεγνωρίσθησαν ὡς χρέος κοινὸν τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ γενόμενα δάνεια τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ἀπεσταλμένων Ἰωάννου Ὁρλάνδου καὶ Ἀνδρ. Λουριώτου.

Ἐν τῇ η' συνεδριάσει ἐξελέχθησαν ὡς μέλη τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, ὁ Π. Μαυρομιχάλης, Α. Ζαίμης, Α. Παπαγιαννόπουλος, Γ. Σισίνης, Δ. Τσαμαδὸς, Α. Χ. Ἀναργύρου, Α. Μοναρχίδης, Σ. Τρικούπης, Α. Ἴσκου, Π. Δ. Δημητρακόπουλος καὶ Ἰω. Βλάχος, πρὸς ἣν ἐδόθησαν καὶ ἀνάλογοι ὁδηγίαι περὶ τῶν καθηκόντων τῆς.

Ἐν τῇ θ' συνεδριάσει οὐδὲν ἀξιοσημείωτον.

Ἐν τῇ ι' καὶ τελευταίᾳ συνεδριάσει, γενομένη τὴν 16 Ἀπριλίου, ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Πληρεξουσίων τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων (β) περὶ τῆς ἀποζημιώσεως αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

(α) Ψήφ. Ἐθνοσυνελ. αὐτόθι σελ. 90.

(β) Ἰδοὺ ἡ ἀναφορά.

Σεβαστὴ Συνέλευσις.

Ψήφισμα τῆς ἐν Ἄστρει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἶναι ὑπὸ ἀριθ. ΜΑ', θεμελιωμένον εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ὅτι τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔθνικοῦ πολέμου ἀποδεδειγμένα τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων ἔξοδα ἕως τῆς κα' Δεκεμβρίου ἡμερᾶς, ὃ ἀναλάβῃ ἡ Πελοπόννησος, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῆς ἐπικρατείας ὃ ἀποζημιώσωσιν αὐτὴν ἀναλόγως τὸ καθὲν, κατὰ τὸ ἄρθρ. β'

Ἡ Συνέλευσις ἀναγνωρίζουσα τὰ τε παλαιότερα ὡς καὶ τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔξοδα τῶν τριῶν ναυτι-

τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος· ἀφοῦ δὲ ἐπεξεργασθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ οὗτοι δι' ἐπίτηδες διορισθείσης ἐπιτροπῆς, νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, εἰς τέσσαρας δόσεις, ἐνιαυσίους, ἀρχομένας ἀπὸ τῆς 15 Ἀπριλίου αἰωνίᾳ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξεδόθη τὸ ψήφισμα. Τὰ δὲ ἀπὸ τῆς καὶ Δεκεμβρίου αἰωνίᾳ ἕως τῆς 15 Ἀπριλίου αἰωνίᾳ σημαντικὰ ἔξοδα καὶ αἱ δίκαιαι ἀμοιβαὶ τῶν αὐτῶν νήσων, νὰ ᾗναι καὶ νὰ λογίζονται χρέος ὅλου τοῦ ἔθνους· ἄρθρ. γ'. καὶ εἰς διάστημα ἑξ μηνῶν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ψηφίσματος τῆς 15 Ἀπριλίου αἰωνίᾳ, νὰ ἐξοφλήσῃ αὐτὰ ἡ Διοίκησις μὲ ὅποιον τρόπον δυνηθῇ· ἄρθρ. ε'.

Τὰς ἀποζημιώσεις ταύτας δὲν ἀπήτησαν ἕως τῆς σήμερον αἱ τρεῖς νῆσοι, μήτε τὰς δικαίας ἀμοιβὰς ἐκείνων, οἱ ὅποιοι καὶ τὴν ὕλην τῶν κατὰστασιν συνεισέφερον, καὶ τὴν ἰδίαν ζωὴν ἐπρόσφεραν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἐθνικοῦ πολέμου, ἐνῶ ἡ Διοίκησις τοῦ ἔθνους καὶ μὲ μετρητὰ καὶ μὲ ἐθνικὰ κτήματα ἀπεζημίωσε τόσους καὶ τόσους, καὶ ὅχι διὰ πραγματικὰ καὶ ἀποδεδειγμένα ἔξοδα, ὡς εἶναι τὰ τῶν τριῶν νήσων.

Εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι, ἂν πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐδυστύχησαν, ἐδυστύχησαν διὰ τὴν τύχην τοῦ πολέμου· ἀλλ' οἱ Ἰδραῖοι, Σπετσιῶται καὶ Ψαριανοὶ, καὶ τῆς τύχης ταύτης ἐμέθεζαν, καὶ ἐκουσίως ἐθυσίασαν ἑαυτοὺς διὰ τὸ ἔθνος, συνεισφέροντες ἀκόμῃ ἕως τῆς σήμερον εἰς τὰς χρηματικὰς ἀπορίας τοῦ ἔθνους, ὥστε κατήντησαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμνηχανίαν, μὴ ἔχοντες κανένα πόρον ζωῆς.

Σεβαστὴ Συνέλευσις. Αἱ θυσίαι τῶν τριῶν τούτων νήσων, αἱ πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδουλεύσεις τῶν γενναίων ναυάρχων καὶ καπετανίων, ἔχουσι μάρτυρας ὅλον τὸ ἔθνος, ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἄν εἶναι λοιπὸν δίκαιον, μήτε συμφέρον εἰς τὸ ἔθνος, οἱ κατα-

κῶν νήσων, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰς ἀτομικὰς ἐκδουλεύσεις τῶν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος διαπρεψάντων ναυτικῶν, ἐξέδοτο τὸ ἀκόλουθον ψήφισμα·

Ἀριθ. 15' τοῦ Κώδικος τῶν ψηφισμάτων.

Ἡ Ἑθνικὴ Γ' Συνέλευσις.

Θεωρήσασα τὸ ὑπ' ἀριθ. ΜΑ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀστρεὶ Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἐκδοθὲν τὴν 15' Ἀπριλίου αἰωνῶς,

Ψήφίζει·

Α'. Τὸ διαληφθὲν ψήφισμα τῆς ἐν Ἀστρεὶ Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ἐπικυροῦται καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν·

Β'. Τὰ ἀπὸ 15' Ἀπριλίου αἰωνῶς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δηλονότι τοῦ ψηφίσματος ἕως τῆς σήμερον ἀποδεδειγμένα πραγματικὰ ἔξοδα καὶ ἀποζημιώσεις τῶν τριῶν θαλασσιῶν νήσων, θεωρηθέντα καὶ ἐπεξεργασθέντα παρὰ τῆς

δαπανήσαντες τὴν περιουσίαν τῶν ὅλων, νὰ μὴ λάβωσιν ἕως τῆς ὥρας μῆτε ἀποζημιώσιν, μῆτε ἀσφάλειαν τῶν ὅσων διὰ τὸ Ἕθνος ἐξώδευσαν, καὶ οἱ ἀριστεύσαντες λαμπρῶς καθ' ὅλον τὸ διάστημα ναύαρχοι καὶ καπετανχοῖοι νὰ μείνωσιν ὅλως ἀβράβευτοι. Ἄν τὴν σήμερον τὸ Ἕθνος εὐρίσκεται εἰς κριτιμωτέρας περιστάσεις καὶ ἀπορίαν χρηματικὴν, δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὸ πρᾶγμα· διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ προθύμους εἰς τὸ ἐξῆς τούτους τοὺς πατριώτας, ἐπειδὴ οἱ μὲν ὑστερήθησαν παντελῶς τὰ μέσα, τῶν δὲ ἡ φιλοτιμία μαραίνεται, τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀνάγκην, μάλιστα εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Παρακκαλεῖται ἡ Σεβ. Συνέλευσις νὰ σκεφθῇ περὶ τούτων καὶ ν' ἀποφασίσῃ κατὰ τὸ δίκαιον καὶ συμφέρον τοῦ Ἕθνους.

Ἐν Ἐπιδύρῳ τὴν 14 Ἀπριλ. 1826.

Οἱ Πληρεξούσιοι τῶν τριῶν ναυτικ. νήσων.

Διοικήσεως, νὰ ἀναγνωρίζωνται ὡς χρέος κοινὸν τοῦ Ἑθνους.

Γ'. Χρεωστεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις νὰ βραβεύσῃ τοὺς φανερώς ἀριστεύσαντας ὑπὲρ Πατρίδος ναυάρχους καὶ καπεταναίους, ὡς καὶ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς καὶ στρατηγοὺς τῆς ξηρᾶς, μὲ ἀνταξίας ἀμοιβάς·

Δ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὸν Κώδικα τῶν ψηφισμάτων, καὶ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ τύπου.

Τῇ 16 Ἀπριλίου 1826, ἐν Ἐπιδαύρῳ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Γ' Συνελεύσεως
(Γ. Σ.) Π α ν ο ὕ τ σ ο ς Ν ο τ α ρ ᾱ ς.

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς
Α. Παπαδόπουλος.

Οὕτω λοιπὸν περαιώσασα τὰς ἐργασίας τῆς ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἑθν. Συνέλευσις, ἀφοῦ ἐξέδωκε καὶ τὰς πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀναλόγους προκηρύξεις τῆς (α) καὶ προσεκάλεσε καὶ τὴν μέχρι τοῦδε Προσωρινὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος νὰ παραδώσῃ τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν παρ' αὐτῆς συστηθεῖσαν ἐνδεκαμελῆ Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν (ἥτις μετὰ δύο ἡμέρας ἀνέλαβεν ἀμέσως τὰ καθήκοντά της), διελύθη μετὰ ταῦτα εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ἐπιστρεψάντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Εἶδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου ἐτοιμασθεὶς ἑλληνικὸς στόλος (β), ἐξέπλευσεν

(α) Συλλογ. Α. Ζ. Μάμουκα, Τόμ. Ε', σελ. 8.

(β) Ἀποκρούομεν πληρέστατα τὰ ὑπὸ τοῦ Σ. Τρικούπη, Τόμ. Ι', Κεφ. ΙΣΤ' λεγόμενα, ὅτι πολλὰ πλοῖα τῆς ἐκστρατείας ταύ-

ἐκ τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας ἀπὸ τῆς 18 μέχρι τῆς 20 Μαρτίου. Φθάσας δὲ κατὰ τὴν Κεφαλληνίαν τὴν 31 Μαρτίου, ἀπῆντησε τὸν ἐχθρικόν, συγχείμενον ἐκ 57 πλοίων, φεργατῶν, κορβετῶν καὶ βρικίων, παραπλέοντα τὸ ἀκρωτήριον Ἀραξὸν ἢ Καβο πάπαν (α). Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, 1 Ἀπριλίου, ὁ ἐλληνικὸς στόλος, πολεμικοῦ συμβουλίου γενομένου, ἀπεφάσισε τὴν νύκτα νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπως δώσῃ εἰς αὐτὸ, εἰ δυναθῇ, τὰς ὅσας ἔφερε τροφὰς καὶ πολεμεφόδια διὰ τινος πρὸς τὸ μέρος τῶν Πατρῶν αὐλακος· προχωρῶν δὲ συνεπλάκη μετὰ τινων ἐχθρικῶν πλοίων ἀπὸ τῆς 8 ἑσπερινῆς ὥρας μέχρι τῆς 11, ἀλλ' ἄνευ βλάβης σημαντικῆς οὐδέτερου τῶν μερῶν· ἐξηκολούθησε λοιπὸν τὴν πορείαν του, ἀλλ' ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ δι' ἄγνοιαν τῆς θέσεως τῆς διόδου, ἐβιάσθη νὰ ἐπανέλθῃ ἄπρακτος. Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τρία ὑδραϊκὰ πλοῖα τοῦ Ἰω. Μανιάτη, Σταμ. Δοκοῦ καὶ Γ. Σαχίνη, πλησίον τῆς ξηρᾶς πλέοντα, ἐκάθησαν ἐπὶ τῶν ῥηχῶν τοῦ Ἀράξου, ἀλλ' ἐσώθησαν· τὸ τελευ-

της δὲν εἶχον πλέον τῶν 20 ναυτῶν· ἂν ὅχι τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων, καθ' ὧν διευθύνοντο, τοῦλάχιστον αὐτὸς ὁ ὀρθὸς λόγος ἀποκρούει τὸ τοιοῦτον, διότι, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἵπομεν, μήτε οἱ πλοίαρχοι, μήτε 20 μόνοι ναῦται ἐντὸς ἐνὸς πλοίου ὑπάρχουσι νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς τοιοῦτον μέγιστον κίνδυνον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς των. Ἄν δὲ εἰς ἐμπορικοὺς διάπλους, δὲν ἀκολουθῶσιν οἱ ναῦται, ἐὰν μὴ ᾖ συμπληρωμένος ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς τοῦ πληρώματος, πόσῳ μᾶλλον πορευόμενοι εἰς πόλεμον; Πιθανὸν τὰ πλοῖα νὰ ἐστεροῦντο τροφῶν ἀφθόνων διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἔλλειψιν, οὐχὶ ὅμως ποτὲ καὶ ναυτῶν.

(α) Ἰδὲ ἀνωτέρῳ ἐκτεθεῖσαν ἐπιστ. ναυάρχου Σπετσῶν.

ταῖον ὁμως, φέρον φορτίον παξιμαδίου καὶ ἄλλων εἰδῶν, τὰ ὁποῖα παρέλαβεν ἐν Ναυπλίῳ διὰ τὸ Μεσολόγγιον, τὰ ἔρριψεν ἅπαντα εἰς τὴν θάλασσαν (α), ὥς καὶ μέγα μέρος τοῦ ἔρματος (σαβούρας).

Τὴν ἐπιούσαν ἀπὸ τῆς 5 ὥρας μέχρι τῆς 7 (β) μ. μ. ἤλθον πάλιν εἰς συμπλοκὴν οἱ διαμαχόμενοι στόλοι, ἀλλὰ γαλήνης ἐπελθούσης, δὲν ἡδυνήθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ κάμωσι χρῆσιν τῶν πυρπολικῶν, καὶ οὕτως οὐδεμία ἐπροξενήθη βλάβη εἰς τὸν ἐχθρόν. Παρὰ δὲ τοῦ πρώην φρουράρχου Μεσολογγίου, κομίσαντος εἰς τὸν ἑλληνικὸν στόλον ἐπιστολὴν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκθέτουσαν τὴν ἔνεκεν ἐλλείψεως τροφῶν ἐλεεινὴν θέσιν τῶν ἐν Μεσολογγίῳ, μαθόντες οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ, ὅτι ὑπάρχει ἕτερός τις στενὸς πόρος, ἄγνωστος εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀπροφύλακτος, δι' οὗ καὶ αὐτὸς διέβη, ὥπλισαν ὅλας τὰς λέμβους των καὶ φορτώσαντες αὐτὰς τροφῶν τὸ αὐτὸ ἑσπέρας, τὰς διεύθυνον πρὸς τὸν ἀπόκρυφον πόρον· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ, ἀποκαλύψαντες καὶ τὴν δίοδον ταύτην, εἶχον προκαταλάβει τὰς θέσεις καὶ ἀπέκρουσαν τὰς ἑλληνικὰς λέμβους, αἵτινες ἀποτυχοῦσαι, ἐπέστρεψαν καὶ αὖθις εἰς τὰ πλοῖα ἄπρακτοι. Ἐπίσης καὶ τὴν 3 Ἀπριλίου συνήφθη μεταξὺ τῶν δύο στόλων πεισματώδης ναυμαχία ἔξωθεν τῶν Σκροφῶν ἐκ τοῦ συστάδην, διαρκέσασα ἕξ περίπου ὥρας. Δύο Σπετσιωτικὰ πυρπολικά ὑπὸ τὸν Πέτρον Σπαῖν καὶ Ἰωάν. Καστελλιώτην, ὁρμήσαντα γενναίως ὑπὸ τὴν συ-

(α) Ἡμερολόγ. Γ. Σαχίνη τῆς 1 Ἀπριλίου 1826.

(β) Ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν συνεθίζε τότε, ὥς ἅπαντες σχεδόν, τουρκιστὶ τὸ ὠρολόγιόν του, καὶ διὰ τοῦτο, λέγων ἀπὸ τῆς 10—12 ὥρας, ἐννοεῖ δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

νοδίαν τοῦ Ἀναγνώστου Γ. Κυριακοῦ Σπετσιώτου, κατελήφθησαν ὑπὸ γαλήνης μόλις πλησιάσαντα τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἱκανὴν μείναντα ὥραν ὑπὸ τὰ πυροβόλα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἔπαθον μεγάλας ζημίας, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ Καστελλιώτου, μὴ ὄν πλέον εἰς κατάστασιν πλοῦ, ἐδέησε ν' ἀποσταλῇ εἰς Σπέτσας ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Ἀδριανοῦ Σάντου, πλοιάρχου πολεμικοῦ πλοίου, ὅπως ἐπισκευασθῇ. Ἐπὶ τῶν Σπετσιωτικῶν πλοίων, ἐκτός τινων πληγωθέντων, ἐφρονεύθη εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἐπὶ τοῦ πλοίου ὁ Διομήδης τοῦ πλοιάρχου Ἀντωνίου Δρίτσα εἰς τῶν πηδαλιούχων αὐτοῦ, Νικόλαος Μετρίτικας καλούμενος, Σπετσιώτης· ἐν τῇ αὐτῇ δὲ συμπλοκῇ, ῥιφθὲν κατ' ἐχθρικοῦ πλοίου τὸ πυρπολικὸν τοῦ Μαρίνη Ὑδραίου, ἀπέτυχε καὶ ἐκάη εἰς μάτην (α).

Ὅ,τι δὲν κατωρθώθη διὰ τῶν ἐλληνικῶν λέμβων περὶ εἰσαγωγῆς τροφῶν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἐδοκιμάσθη διὰ τινων πλοιαρίων μονοξύλων, ἀλλ' οἱ ἀγρυπνοῦντες ἐχθροὶ συλλαβόντες καὶ ταῦτα, τὰς μὲν τροφὰς ἐκυρίευσαν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐφόνευσαν· ἐσώθησαν δὲ ὀλίγοι τινές, οἵτινες ἔδωκαν τὴν εἰδησιν καὶ τῆς ἀποτυχίας ταύτης εἰς τὸν ἐλληνικὸν στόλον.

Μὲ ὅλας ταύτας τὰς ἀποτυχίας οἱ ναυτικοὶ δὲν ἀπηλπίσθησαν, ἀλλ' ὑπέμενον ἀγογγύστως πρὸς παρηγορίαν τῶν πολιορκουμένων, ἐλπίζοντες ὅτι ἴσως δυνηθῶσιν ἐπὶ τέλους νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς πάσχοντας ἀ-

(α) Ὁ Γ. Σχίνης ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 3 Ἀπριλίου 1826 ἀναφέρει, ὅτι τὸ καὲν πυρπολικὸν ἐδιοικεῖτο ἀπὸ τὸν Σπατίν· ἀλλὰ καὶ ὁ Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 204, λέγει ἀπὸ τὸν Μαρίνην.

δελφούς των. Πλήν τοῦτο πλέον κατέστη ἀδύνατον, διότι καὶ τὸν μεγάλον τοῦ ἐχθροῦ στόλον ἐὰν κατέστρεφον οἱ Ἕλληνες, οὐδέποτε ἡδύναντο νὰ γίνωσι κύριοι τῶν πόρων τῆς λίμνης, ὡς κατεχομένων καὶ προστατευομένων ὑπὸ πλήθους πυροβόλων, πλοιαρίων καὶ κανονοφόρων ἐχθρικῶν, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον εἰμὴ τὰς λέμβους τῶν πλοίων των καὶ ταύτας ἄνευ βαρέων πυροβόλων, ἐπέπρωτο ἄρα νὰ τελεσθῶσιν αἱ θεαὶ βουλαί.

Ἀλλὰ, καθὼς λέων καὶ λέαινα, ὅταν πεινῶσι καὶ βλέπωσι καὶ τὰ νεογνά των μέγαν διατρέχοντα κίνδυνον, ἀφίνουσι τὸ σπήλαιόν των καὶ ρίπτονται ἐν τῷ μέσῳ ἢ τῶν ποιμνίων, ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν των, εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὸν ἴδιον κίνδυνον, οὕτως οἱ ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκούμενοι, ἐξαντλήσαντες πρὸ ἡμερῶν καὶ τὰς ἐκ τῆς θαλάσσης ἐλπίδας των, καὶ τὰς τελευταίας τροφάς των, ἀφοῦ κατέφαγον πᾶν εἶδος ἀκαθάρτων ζώων, θαλασσίων χόρτων, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ξηρὰ δέρματα, καὶ ἄλλοι μὲν ἡσθένουν, ἄλλοι δὲ ἀπέθνησκον, ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἐστίαν των, καὶ ριπτόμενοι μετὰ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας ἐν μέσῳ τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν των, νὰ ζητήσωσιν ἢ τὴν σωτηρίαν των, ἢ τὸν μετὰ δόξης θάνατον. Ἡ ἀπόφασις ἐγένετο, καὶ κατ' αὐτὴν ἔγραψαν καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπάρχοντας Ἕλληνας ὀπλαρχηγοὺς νὰ καταβῶσιν ἐκ τῶν ὁρέων συγχρόνως, καὶ σημείου δοθέντος, ὅπερ ἦν εἰς κρότος πυροβόλου ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας τοῦ Ζυγοῦ, νὰ προσβάλωσι τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τῶν νώτων, ἵνα φέρωσιν ἀντιπερισπασμὸν τινα καὶ σύγχυσιν εἰς τὰς ἐχθρικές δυνάμεις, καὶ ταῦτοχρόνως νὰ ἐξορμήσωσι καὶ οὗτοι ἐκ Μεσολογγίου μετὰ τῶν οἰκογενειῶν, τῶν γερόντων, τῶν ἐλαφρῶς πληγωμένων καὶ ἀσθενῶν, καὶ διασχίζον-

τες τὰ ἐχθρικά στίφη, νὰ διασωθῶσιν ὅσοι δυνηθῶσι.

Δεκαχισχίλιοι περίπου συνεποσοῦντο μετὰ τῶν τῆς φρουρᾶς στρατιωτῶν οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, ὅπλοφόροι περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας, ἐργάται καὶ ἀπόλεμοι περὶ τοὺς χιλίους, καὶ γυναικόπαιδα ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας, ἀρχηγοὶ δὲ τῆς ἐξόδου ἦσαν οἱ ὅπλαρχηγοὶ Νότης Μπότσαρης, Κίτσος Τσαβέλας ἢ Μπακατσέλος, Χρῆστος Φωτομάρας, Μίτσος Κοντογιάννης, Γ. Βαλτινός, Γ. Κίτσος, Γ. Βάγιας, Δ. Μακρὺς, Βασίλ. Χασάπης, Παπαδιαμαντόπουλος, Ἀθ. Ῥαζῆς, Στουρνάρης, ὁ ὀχυρωματοποιὸς Κοκκίνης καὶ οἱ ἀδελφοὶ Τρικούπη· μετ' αὐτῶν δὲ ἦσαν καὶ οἱ αἰέμνηστοι φιλέλληνες Μάϊερ, Ἑλβετός, συντάκτης τῆς ἐν Μεσολογγίῳ ἐκδοθείσης ἐλληνιστὶ ἐφημερίδος τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικὰ, ὁ Βαρῶνος Διέδεχελ καὶ ὁ λοχαγὸς Ῥόσερ, Γερμανοὶ, καὶ ἄλλοι τινές.

Ἀτελείωτοι καὶ συγκινητικώτατοι ἦσαν οἱ ἀποχαιρετισμοὶ τῶν ἀσθενῶν, τῶν βαρέως πληγωμένων, τῶν μὴ θελώντων ν' ἀφήσωσι τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς των, καὶ τῶν ἐτοιμῶν πρὸς ἐξοδον, εἴτινες, δίδοντες καὶ λαμβάνοντες τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν ἀπὸ τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφοὺς, τὰ τέκνα, τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους των, ἀπεχωρίζοντο αὐτῶν ζῶντες, ὁπόταν, κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν, ἦτοι τὴν 10 Ἀπριλίου, εἰς κρότος πυροβόλου ἠκούσθη τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν ἀκρώρειαν τοῦ Ζυγοῦ, ὥς σημεῖον τοῦ ὅτι οἱ ἐκτὸς Ἕλληνες ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἵνα διευκολύνωσι τὴν ἐξοδον τῶν ἐντὸς Ἑλλήνων. Τέλος πάντων ἡ σπαραξικάρδιος ἐκείνη στιγμή τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἡ ὁμοιάζουσα τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς δευτέρας παρουσίας, ἡ 9 ὥρα μ. μ.

τῆς 10 Ἀπριλίου ἐσήμανε, καὶ ἅπαντες οἱ τοῦ Μεσολογγίου κάτοικοι συνήχθησαν εἰς τὸ μέρος τῆς ἐξόδου. Τότε ὁ πρεσβύτερος τῶν ὀπλαρχηγῶν Νότης Μπότσαρης, δίδων τὸ σχέδιον τῆς ἐξόδου εἰς τε τοὺς στρατιώτας καὶ μὴ, εἶπε· Παλληκάρια· ἐξερχόμενοι διὰ τῶν ξυλίνων τούτων γεφυρῶν ἐν πάσῃ σιωπῇ καὶ ἡσυχίᾳ, θέλομεν συναθροισθῇ ἅπαντες ἔμπροσθεν τῶν προμαχώνων τοῦ Ῥῆγα καὶ Μονταλεμπέρτου, ὅπου, πίπτοντες κατὰ πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς, θέλετε περιμείνειν τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς, τοῦ ὁποίου δοθέντος, θέλετε διαιρεθῇ εἰς δύο σώματα, καὶ τὸ μὲν θέλει διαβῇ μέσον τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουταχῆ, καθ' ὃ θ' ἀπαντήσῃ καὶ τὴν μεγαλητέραν ἀντίστασιν παρὰ τῶν Ἀλβανῶν, τὸ δὲ μετὰ τῶν γυναικοπαίδων, τῶν πληγωμένων καὶ τῶν ἀσθενῶν θέλει διασχίσει τὸν Ἀραβικὸν στρατὸν, καὶ εἰς τὴν ἄμπελον τοῦ Κότσικα, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀρακύνθου, πλησίον τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Συμεῶν, ἐκεῖ θέλομεν συναντηθῇ ὅσοι ἐπιζήσωμεν.

Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς τὰ πάντα μαθὼν παρ' αὐτομόλου Βουλγάρως στρατιώτου, ἐγίνωσκε καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐξόδου καὶ τὴν μετὰ τῶν ἐκτὸς Ἑλλήνων συνεννόησιν· ἀκούσας δὲ καὶ τὴν εἰς τὴν ἀκρώρειαν τοῦ Ζυγοῦ ἐκपुरσοκρότησιν, καὶ ἐννοήσας ὅτι ἦτο τῆς ἐξόδου τὸ σύνθημα, ἐνεδυνάμωσε διὰ τακτικοῦ καὶ ἀτάκτου στρατοῦ τοὺς παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ Μεσολογγίου πύργους καὶ προμαχῶνας, πολλαπλασιάσας τὰ ἐν αὐτοῖς πυροβόλα, καὶ παρατάξας τὸ ἵππικὸν εἰς τὴν παρακειμένην πεδιάδα, διέταξε νὰ κρυβῶσιν οἱ Ἀλβανοὶ ὀπισθεν τῶν πετρῶν τῶν ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ, καὶ νὰ ἦναι ἅπαντες ἑτοιμοί. Καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων, μεθ' ὧν καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἀνδρικῶς ἐνδεδυμένοι καὶ τὴν σπάθην περιεζωσμένοι, ἠκολούθουν ἵνα σωθῶσι μετὰ

τῶν συζύγων των, ἢ ν' ἀποθάνωσιν, ἀλλ' οὐχὶ ποτὲ νὰ πέσωσιν εἰς αἰχμαλωσίαν, ἐβάδιζον πρὸς τὴν ἐξοδον, οἱ δὲ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ συνάξαντες πυρίτιδα καὶ κλεισθέντες ἐντὸς ὀχυρῶν τινων οἰκιῶν καὶ τῆς μεγάλης τοῦ φρουρίου πυριτιδαποθήκης, ἐν ᾗ ἦσαν τριάκοντα κάδοι πλήρεις πυρίτιδος, εἶχον ἅπαντες ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν νὰ θυσιάσωσι πολλοὺς ἐχθροὺς, πολεμοῦντες μέχρις ἐσχάτων, καὶ εἶτα νὰ δώσωσι πῦρ εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην καὶ νὰ συγκαταστραφῶσι μετὰ τῶν ἐχθρῶν των. Ὁ δὲ Χρῆστος Καψάλης ὀνομαζόμενος, εἰς τῶν Προεστώτων τοῦ Μεσολογγίου, μὴ θελήσας νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τοι δυνάμενος, ἔχων ἀνημμένην τὴν θρυαλλίδα, ἐπερίμενεν ἀταράχως τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ἐκπυρσοκροτήσεως, καὶ διὰ λόγων Χριστιανικῶν καὶ πατριωτικωτάτων ἐπαρηγόρει τοὺς ἐκ τῶν συγκεκλεισμένων ὀλιγοψυχοῦντας. Ἐτερος δέ τις γέρων, ἐλαφρῶς πληγωμένος, ἐκάθισε παρὰ τὴν εἰς τὸ προτείχισμα τοῦ Μπότσαρη ὑπόνομον, ἵνα βάλῃ πῦρ εἰς αὐτὴν, ἅμα οἱ ἐχθροὶ ἤθελον εἰσβάλει εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

Εἰς μάτην οἱ ἐξελθόντες ἐπερίμενον ν' ἀκούσωσι τὴν ἔξωθεν βοήθειαν, διὸ μεθ' ἱκανὴν ὥραν, καθ' ἣν καὶ πολλοὶ ἐφονεύθησαν παρὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἀκούσαντες τὸν θόρυβον τῶν πρὸς γέφυραν σανίδων καὶ τὰς κραυγὰς τῶν γυναικοπαίδων, ἐπυροβόλουν ἀκαταπαύστως κατὰ τῶν ἐξελθόντων καὶ ἐκτάδην κειμένων Ἑλλήνων, ἐγερθέντες τὴν 11 ὥραν τῆς νυκτός, ἔκραξαν, «Ἐμπρὸς παιδιά.» Ἀλλ' ὅσον τὸ σκότος ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ τοὺς εἰθισμένους εἰς τὰς νυχτερινὰς ἐκδρομὰς Ἑλλήνας, τοσοῦτον ἡ φεγγοδολοῦσα σελήνη ἦτον ἀπαίσιος εἰς αὐτοὺς, διότι οἱ παρατεταγμένοι ἐχθροὶ ἔβλεπον ὅλα τὰ κινήματά

των καὶ ἐπετίθεντο κατ' αὐτῶν ἐπιτυχῶς. Πλὴν οἱ Ἕλλη-
νες, ἰδόντες ὅτι ἡ ἐλπίς τῆς ἑξωθεν βοήθειας ἐματαιώθη,
δὲν διηρέθησαν εἰς δύο σώματα, κατὰ τὸ σχέδιον, ἀλλ' ἐ-
προχώρουν συσσωματωμένοι, καὶ ἀλαλάξαντες, ὥρμησαν
ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀράβων, εἰσεπήδησαν ἐντὸς τῶν πυρο-
βολοστασίων των, καὶ φονεύσαντες τοὺς πυροβολιστάς,
ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸ ἄτακτον πεζικὸν καὶ ἔνοιξαν δίοδον
διὰ μέσου αὐτῶν. Ἀλλ' ἐνῷ ἄλλοι μὲν ἠκολούθουν τοὺς
πολεμιστάς, ἄλλοι δὲ ἐξηκολούθουν ἀκόμῃ ἐξερχόμενοι
τοῦ Μεσολογγίου, ἀγνοοῦντες τὰ διατρέχοντα καὶ νομί-
ζοντες ὅτι ἔφθασε καὶ ἡ ἑξωθεν βοήθεια, φωνὴν προδοτι-
κὴν ἠκούσθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκολουθούντων, « Ὅπισω,
ὀπίσω, εἰς τὰς θέσεις, εἰς τὰ κανόνια » (α), καὶ ἐκ τού-
των ἀπατηθέντες οἱ ἐξερχόμενοι, ἐπέστρεφον εἰς τὴν πό-
λιν φύρδην μίγδην μετὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες διασπαρέν-
τες καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καὶ τὰ κανονοστάσια ἐκυρίευσαν,
καὶ ὅλα τὰ εἰς τὰς ἀγυιάς τῆς πόλεως, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ
των περιφερόμενα γυναικόπαιδα, ἄνευ διακρίσεως γένους
καὶ ἡλικίας, ἀνηλεῶς κατέσφαξαν, καὶ ἡ ἱερὰ πόλις τοῦ
Μεσολογγίου εἰς ἀνθρώπινον μακελλεῖον μετεβλήθη. Πολ-
λαὶ δὲ τῶν γυναικῶν, φέρουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας των τὰ
τρυφερὰ τέκνα των, ἵνα ἀποφύγῃσι τὴν σφαγὴν καὶ τὴν
αἰχμαλωσίαν, ῥιπτόμεναι μετ' αὐτῶν εἰς τὰ φρέατα τῆς
πόλεως, ἢ εἰς τὴν θάλασσαν ἐπνίγοντο.

Ἡμύνοντο οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις κεκλεισμένοι Ἕλληνες·
ἀλλ' ὅτε ἔβλεπον τὸν ἑσχατον κίνδυνον, βάλλοντες πῦρ
εἰς τὴν πυρίτιδα, συγκατεστρέφοντο μετὰ τῶν ἐχθρῶν·

(α) Γόρδ. Τ. Β. σελ. 264. Φάβρ σελ. 307. Ν. Σπηλ. Τ. Γ.
σελ. 564.

ἀλλ' ὅταν οἱ ἐχθροὶ, λυσσῶντες διὰ λάφυρα, προσέβαλον τὴν πυριτιδαποθήκην, ἐν ᾗ ἐνόμιζον ὅτι εὐρίσκοντο τὰ πολυτιμότερα πράγματα τῶν ἐν Μεσολογίῳ, διότι ἔβλεπον ἐν αὐτῇ πολλὰς γυναῖκας, καὶ ἀναβαίνοντες ἐπὶ τῆς στέγης, προσεπάθουν νὰ εἰσπηδῇσωσιν ἐντὸς αὐτῆς, παραβιάζοντες τὰ παράθυρα καὶ ἄλλα μέρη, τότε ἡ ἥρως Καψάλης, ἀναβοήσας τὸ μνήσθητι ἡμῶν Κύριε, ἔδωκε πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα καὶ ἀνετίναξεν εἰς τὸν ἀέρα ὅλους τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐχθρικοὺς ὁμοῦ. Πολλαὶ περίξ οἰκίαι κατεκρημνίσθησαν ἐκ τοῦ πυρσοκροτήματος, ὅπου δ' ἔκειτο ἡ πυριτιδαποθήκη μέγα χάσμα ἠνοιχθῇ, καὶ ἀντὶ ξηρᾶς, θαλάσσια ὕδατα κατέκλυσαν ὅλην ἐκείνην τὴν συνοικίαν. Τὸ αὐτὸ πράξας καὶ ὁ παρὰ τὴν ὑπόνομον καθίσας γέρων, ὅτε εἶδε τοὺς ἐχθροὺς περικυκλώσαντας αὐτόν, κατέφθειρε καὶ ἑαυτὸν καὶ πλῆθος ἐχθρῶν (α).

Δισχίλιοι τοῦρκοι κατεστράφησαν μετὰ τῶν περὶ τὸν Καψάλην καὶ τὸν ἄλλον γέροντα, καὶ ἄλλοι ὡς πεντακόσιοι ἐφονεύθησαν εἰς τὰς περίξ οἰκίας.

Μετὰ τῶν ἐπιστρεφάντων εἰς τὸ Μεσολόγγιον ἦσαν καὶ ὡς 150 στρατιῶται, οἵτινες, ἀντιστάντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν μέχρι τῆς ἐπιούσης ἐντὸς οἰκίας τινὸς, ὁρμήσαντες διὰ τῆς πόλεως οἱ ἐναπομείναντες περὶ τοὺς ἐβδομήκοντα, ἐξῆλθον τοῦ τείχους καὶ ἐσώθησαν (β).

Εἰς τὸ χαλαρὸν τῆς ἡμισελήνου φῶς, οἱ Ἕλληνες τῆς ἐξόδου ἐπολέμουν ἀπελπιστικῶς, ὅπως, διασχίσαντες τὴν ἐχθρικὴν γραμμὴν, διεξέλθωσιν εἰς τὸ ἄλλο μέρος, οἱ δ' ἐ-

(α) Γόρδ. Τ. Β. σελ. 263. Φάβρ σελ. 309. Ωωρ. Κείτλη Τ. Β', σελ. 319.

(β) Ν. Σπηλ, Ἀπομν. Τ. Β. σελ. 564.

χθροὶ ἐνδίδοντες εἰς τὴν ὁρμὴν των ὑπεχώρουν (α). Ἀλλὰ μόλις διήλθον τὸ πεζικόν, ἰδοὺ ἐναντίον των ἐν τῇ πεδιάδι τὸ ἐχθρικόν ἱππικόν, τὸ ὁποῖον ἐκ 500 περίπου ἱππέων συνιστάμενον, ἐπέπεσε κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀκμαῖον, ἵνα τοὺς διαρρήξῃ καὶ τοὺς κατακόψῃ· πλὴν οὗτοι ἀπέκρουσαν καὶ τὸ ἱππικόν, ὃ δὲ Ἴω. Τσαβέλας ἢ Μπακατσέλος, φονεύσας τοῦρκον ἱππέα, ἐπέβη ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ κατεδίωκε τοὺς ἐχθροὺς εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν. Τότε ἐξήλθον καὶ ἀπὸ τὴν Κλείσοβαν ἕως 150 ἄλλοι Ἕλληνες, οἵτινες προσέβαλον μέρος τοῦ ἱππικοῦ τούτου, καὶ ῥίψαντες ἱππεῖς τινας, πεσόντες δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι, ἠνώθησαν οἱ λοιποὶ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ ἔφθασαν ὁμοῦ εἰς τὸν Ἅγιον Συμεών.

Ἦλπισαν οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, ὅταν μετὰ τοσοῦτον κόπον καὶ τοιοῦτον θερισμόν ἔφθασαν ἐκεῖ, ὅτι ἐξήλθον πλεόν τοῦ κινδύνου, καὶ ὅτι ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ὀλίγην καὶ ἀναψυχὴν, ὅτε αἰφνης προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ τοῦ Ἀρακύνθου ἐνεδρευόντων 500 Τουρκαλβανῶν τοῦ Μουστάμπεη, τοὺς ὁποίους μάλιστα ἐνόμισαν κατ' ἀρχὰς ἀπατηθέντες ἀπὸ τὸ ὁμόγλωσσον αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐπικούρων Ἑλλήνων. Ἀκμαῖοι οἱ ἐχθροὶ καὶ ἀπροσδόκητοι, κατὰ κεκμηκότων ἐπιπεσόντες, ἐφόνευσαν πλεόν τῶν τριακοσίων, καὶ ἤθελον προξενήσῃ ἔτι μεγαλύτερον ὄλεθρον εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν ὁ Δημ. Μακρὺς, ἐγκαίρως φθάσας, δὲν ἐπέπιπτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκ τῶν νώτων καὶ τοὺς ἐξετόπιζε, καὶ ἐὰν μετὰ τοῦτον δὲν ἐπρόφθانون καὶ ἑτεροὶ 300 Ἕλληνες ὑπὸ τοὺς Εὐαγγέλην Κοντογιάννην, Γιαννούλην Πανομάραν, Φαρασλῆν,

Κόρακαν, Ν. Κόπελον καὶ ἄλλους (α), οἵτινες τρέψαντες τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν, ἔδωκαν καιρὸν εἰς τοὺς τῆς ἐξόδου ν' ἀναβῶσι τὸ ὄρος, καὶ ὀλίγην ἀναψυχὴν λαβόντες, νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὴν Δερβέκισταν· ἀλλ' ἔρημον καὶ αὐτὴν εὐρόντες, ἠναγκάσθησαν πεινῶντες, γυμνοὶ καὶ κακουχημένοι νὰ βαδίσωσι πρὸς τὴν Ἀμφισσαν, ὅπου τέλος, φθάσαντες ὅσοι ἐπέζησαν, εὖρον περίθαλψιν παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς των.

Μόλις χίλιοι διακόσιοι ἄνθρωποι ἐσώθησαν ἐκ τῶν τῆς ἐξόδου, οἱ δὲ λοιποὶ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου καὶ παρεπίδημοι, οἱ μὲν ἐφονεύθησαν καὶ ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἠχμαλωτίσθησαν, καὶ ἄλλοι ἀπέθανον μετὰ τὴν ἐξοδὸν ὑπὸ τῶν πληγῶν, τῆς κακουχίας καὶ τῆς πείνης. Ὁ Ἀρχιερεὺς Ῥωγῶν, ἵνα μὴ ζωγρηθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ἐφονεύθη ἰδίᾳ βουλήσει παρ' Ἑλληνας κατὰ τὴν ἐξοδὸν, ὃ δὲ Στουρνάρης, Σαδῆμας, Ἰω. Παπαδιαμαντόπουλος (β), Κοκκίνης, Μάϋερ καὶ λοιποὶ φιλέλληνες ἔπεσαν ἐνδόξως (γ).

Ἀλλ' ἐνῷ καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι τρέξαντες φιλέλληνες χύνουσι τὸ εὐγενὲς αἷμά των ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς

(α) Ν. Σπηλ. Ἀπομν. Τ. Β. σελ. 565.

(β) Οὗτος ἦν ἐκ τῶν πρώτων μετὰ τοῦ αἰοιδίου Π. Πατρῶν Γερμανοῦ ὑψωσάντων τὴν σημαίν τῆς ἐλευθερίας.

(γ) Αἰώνιον εὐγνωμοσύνην ὀφείλει πᾶσα ἑλληνικὴ καρδίᾳ πρὸς τὰς εὐγενεῖς ἐκείνας ψυχὰς τῶν φιλελλήνων Εὐρωπαίων, ὅσοι ἀπὸ αἰσθητῆς φιланθρωπίας, οἱ μὲν ἔχυσαν τὸ αἷμά των, οἱ δὲ, ἐν οἷς καὶ τὸ κορυφαῖον ὄργανον, ὃ ἀληθὲς χριστιανὸς καὶ φιλελληνικώτατος Ἐϋνᾶρ, συνέτρεξαν παντοίοις τρόποις πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀναξιοπαθούτων χριστιανῶν.

μητρὸς τῶν φώτων Ἑλλάδος, καὶ οἱ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, συμπάσχοντες νοερῶς μετὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ δεινὰ των, δὲν παύουσι χορηγοῦντες αὐτοῖς παντοῖα βοηθήματα, ἐνθέρμως εὐχόμενοι καὶ καρδιοκτυποῦντες διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἑλλάδος, ἡ διέπρουσα τὰ μυστικοσυμβούλια τῶν χριστιανικῶν Κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης ἀπάνθρωπος διπλωματία, κωφεύει εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀναξιοπαθούσης ἀνθρωπότητος, ἀναισθητεῖ εἰς τὴν φωνὴν τῆς θρησκείας, τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἔρμαιον γινομένη ὕλικῶν συμφερόντων, ὑπηρετεῖ τυφλοῖς ὄμμασι τὴν ἡμισέληνον, ἥτοι τὴν κακοήθειαν καὶ τὸν βάρβαρον δεσποτισμόν.

Ὁ δ' Ἑλληνικὸς στόλος περιεφέρετο ἔξωθεν τοῦ Μεσολογγίου, ὡς εἵπομεν, ὅτε μὲν ἀφιστάμενος, ὅτε δὲ πλησιάζων, κατὰ τοὺς πνέοντας ἀνέμους, μὲ τὴν ἐλπίδα ἴσως δυνηθῇ ἐπὶ τέλους νὰ εἰσάξῃ τροφὰς ἐν αὐτῷ, ὅποτε τὴν 12 τοῦ μηνός, ἥτοι δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἔξοδον, ἔμαθε παρ' ἀγγλικοῦ τινος πολεμικοῦ βριχίου προερχομένου ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅτι τὸ Μεσολόγγιον ἔπεσε, καὶ ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ, οἱ μὲν ἐξῆλθον ξιφῆρεις διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν, οἱ δὲ κατεστράφησαν ἐντὸς πυριτιδαποθήκης (α).

Εὐκόλως ἐννοεῖ ἕκαστος ὁποίαν λυπηροτάτην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἡ σπαραξικάρδιος αὕτη εἵδησις εἰς τοὺς γενναίους ναυτικούς, οἵτινες μετὰ τοσοῦτους καὶ τηλικούτους ἀγῶνας ὑπὲρ τοῦ ἡρωϊκοῦ Μεσολογγίου, ματαίαν θεωροῦντες πλέον τὴν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη παράτασιν τῆς διαμονῆς των, ἀνεχώρησαν καρδιαλογοῦντες εἰς τὰ ἴδια,

(α) Ἡμερολ. Γ. Σχχίνη τῆς 12 Ἀπριλ. 1826.

καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς νήσους των μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

Πρὸ τῆς ἐπανάδου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὰς νήσους Σπέτσας καὶ Ὑδραν, ἐπιστολή τις ἐκ Σύρου τοῦ ἐκεῖσε ἐπάρχου Ε. Δρίτσα πρὸς τὸν Λάζ. Κουντουριώτην, ἀνήγγελλεν ὅτι «ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐχθρικός στόλος, συγκείμενος ἐκ δύο ἡμιδικρότων, τεσσάρων φεργατῶν, δεκατεσσάρων κορβητῶν καὶ ἕξ βρικίων μετὰ τεσσαράκοντα φορτηγῶν πλοίων, ἐφ' ὧν ἔμελλον ἐπιβιβασθῆναι ἐν Δαρδανελλίοις καὶ 3000 στρατιωτῶν, ἦν ἔτοιμος νὰ καταβῇ μὲ πρῶτον εὐνοϊκὸν ἄνεμον εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι βιάζονται νὰ ἐκπλεύσωσιν ὅσον τάχιστα».

Ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπταήμερος αὕτη εἰδησις, συνδυαζομένη μετὰ τῶν μελλόντων σκοπῶν τοῦ κατὰ τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὸ Νεόκαστρον ἐχθρικοῦ στόλου διασαλπίζομένων, ὅτι δηλαδή ἡ πρόθεσις τοῦ Ἰβραίμης ἦτον ἤδη νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς ἐστίας τῶν Ἑλληνικῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ἦτοι τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας (διότι, ὡς ἔλεγε, μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ἐλογίζετο πλέον τὴν τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος ὑποδούλωσιν) κατετάραξε καὶ τοὺς Προκρίτους τῶν νήσων καὶ τὸ Πανελλήνιον· ἀλλ' εἰς τὴν ἀποσόβησιν τοῦ ἐπαπειλοῦντος τὰς τε νήσους καὶ ὅλον τὸ ἔθνος προφανοῦς κινδύνου, μόνα τὰ τῶν κατοίκων τῶν δύο νήσων κατάλληλα μέτρα, τῇ συμπράξει καὶ τῶν Ψαριανῶν, ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν, ὑποβοηθούμενα καὶ παρ' ὅσων ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ἐπικουρικῶν βοηθημάτων.

Πρῶτιστον λοιπὸν καὶ σωτήριον μέτρον ἐνεκρίθη ἡ ἀδελφικὴ ἔνωσις τῶν κατοίκων τῶν δύο νήσων καὶ ὁ σύνδεσμος αὐτῶν μετὰ τῶν Κρανιδιωτῶν, Ἑρμιονιτῶν καὶ

Ποριωτῶν, ὥστε ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ προσφέρωσιν οἱ τελευταῖοι τοὺς βραχίονάς των πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δύο νήσων καὶ κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ὅσον ὁ μετὰ τῶν τελευταίων σύνδεσμος κατωρθώθη εὐκόλως, ἐννοούντων καὶ ἐκείνων τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου καὶ τὸ λίαν ἐπισφαλές τῆς θέσεώς των ἐν τῇ ἀρνήσει των, τοσοῦτον ἡ ἐνωσις τῶν δύο νήσων ἦτο δύσκολος, ἔνεκα τῆς ἐνυπαρχούσης ἀνέκαθεν ἀντιζηλίας, καὶ τῶν ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ὑφισταμένων ἀντεγκλήσεων μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν δύο νήσων.

Τρεῖς γινῶμαι, ἀντίθετοι μὲν πρὸς ἀλλήλας, πλήρεις ὅμως πατριωτισμοῦ, ἠγέρθησαν τότε μεταξὺ τῶν Σπετσιωτῶν· ἡ μὲν ἦτο, νὰ ἐγκαταλείψωσι, χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας, τὴν νῆσόν των εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ, ὡς φύσει ἐπίπεδον καὶ εὐπρόσβλητον, καὶ μετοικοῦντες πανοικὶ εἰς Ὑδραν, φύσει πετρώδη καὶ δυσπρόβλητον, νὰ ἐνώσωσι μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ τὴν τύχην των καὶ τὰς δυνάμεις των, καὶ νὰ συμπράξωσι μετ' αὐτῶν καὶ τῶν Ψαριανῶν ὡς ἀπὸ μιᾶς ἀφετηρίας κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ἡ δὲ ἦτο νὰ ὀχυρώσωσι καλῶς τὴν νῆσόν των, φέροντες πρὸς ὑπεράσπισίν της καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν στρατιωτῶν, καὶ νὰ συνεκπλεύσωσι μὲν οἱ ἄνδρες ἐπὶ τῶν πλοίων μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ Ψαριανῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, νὰ συναποθά-
νωσιν ὅμως ἐν πάσῃ περιστάσει μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐπὶ τῆς γῆς τῆς γεννήσεώς των, καὶ ἡ τρίτη ἦτο, νὰ κενώσωσι μὲν τὴν νῆσόν των διὰ τὸ εὐπρόσβλητον αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ προφυλάξωσι τὰς οἰκογενείας των εἰς τὸ ἰσχυρὸν τῆς Μονεμβασίας φρούριον (α) ὅπου καὶ πολλαὶ Ψα-

(α) Εἰς τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας ἐφρουράρχει πάντοτε σχε-

ριανὰ οἰκογένειαι εἶχον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν καταφύγει, καὶ ἐκεῖθεν, ἔχοντες καλῶς ἐξησφαλισμένας τὰς οἰκογενείας των, νὰ συνεκπλέωσι μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων των κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Ὑπερίσχυσε κατ' ἀρχὰς ἡ πρώτη γνώμη, ἥτις ἦν ἀρεστή καὶ εἰς τοὺς Ὑδραίους καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν ἀποστείλασαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς Σπέτσας καὶ τὸν συμπολίτην των Ἀνδρ. Χ. Ἀναργύρου, καὶ τὴν 20 Ἀπριλίου οἱ Σπετσιῶται δι' ἐπιστολῆς των καὶ δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένων των (α) ἐπιφορτισμένων ὄντων νὰ κάμωσι καὶ τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀναγκαίας προτάσεις, διεκοίνωσαν τὴν ἀπόφασίν των ταύτην εἰς τοὺς συναδέλφους των Ὑδραίους (β).

Αὐθημερόν οἱ Πρόκριτοι τῆς Ὑδρας προσκαλέσαντες εἰς γενικὴν συνέλευσιν ὅλον τὸν λαὸν τῆς Ὑδρας, ἐγνωστοποίησαν εἰς αὐτὸν τὰς προτάσεις τῶν Σπετσιωτῶν, καὶ λαβόντες τὴν πλήρη αὐτοῦ συγκατάθεσιν, ἀπήντησαν τὴν ἐπιούσαν πρὸς τοὺς Σπετσιώτας ἐν ἀδελφικῇ κατανύξει τὰ ἐξῆς·

« *Εὐγενέστ. Κύριοι Πρόκριτοι τῆς Ν. Σπετσῶν.*

» Ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους σας Κυρίου Νικόλαον Ἀδριανοῦ, Ἀναγνώστην Γεωργίου (Κυριακοῦ) καὶ τέσσα-

δὸν εἰς Σπετσιώτης διὰ τὰ ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα τῶν Σπετσιωτῶν, καὶ ἤδη ἐφρουράρχει ὁ Ηλίας Θερμισιώτης Σπετσιώτης.

(α) Οἱ ἐκ Σπετσῶν ἀποσταλέντες εἰς Ὑδραν ἦσαν ἑξ.

(β) Οἱ κατὰ πάντα ἀξιέπαινοι Σπετσιῶται ἔδωκαν καὶ κατὰ τοῦτο κάλλιστον παράδειγμα. Γεν. ἐφημ. σελ. 250.

» ρας ἄλλους συμπολίτας σας, ἐλάβομεν τὴν ἀδελφικὴν
 » ἐπιστολὴν σας τῆς 20 τοῦ ἐνεστῶτος. Τὰ ὅσα ζητή-
 » ματα οἱ ῥηθέντες κύριοι ἀπεσταλμένοι σας μᾶς ἐπρότει-
 » ναν ἀπὸ μέρους σας καὶ τοῦ λαοῦ σας, ὅλα ἐνεκρίθη-
 » σαν ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ τὴν φροντιστικὴν ἐπιτροπὴν μας, καὶ
 » ἀπὸ τὸν λαὸν μας ὅλον, τὸν ὁποῖον ἐπροσκαλέσαμεν
 » εἰς Συνέλευσιν ἐνώπιον τῶν ἀπεσταλμένων σας, καὶ οὗ-
 » τως οὗτοι εἶδον προσωπικῶς καὶ ἤκουσαν μὲ ποίαν ἀ-
 » δελφικὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν εἰλικρινῇ ὑπόσχεται ὡς
 » καὶ ἡμεῖς ὑποσχόμεθα νὰ διατηρῇ ἄχρι τέλους τὴν ἀναγ-
 » καιοτάτην εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν στενὴν ἔνωσιν καὶ
 » ἀδελφικὴν ὁμόνοιαν.

» Θέλετε ἔχει λοιπὸν τ' ἀναγκαῖα καταλύματα, ἥτοι
 » κατοικίας εἰς τὸ Καμίνι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας, καὶ
 » χωρὶς νὰ πληρώσητε παραμικρὸν ἐνοίκιον, καθ' ὅσον
 » καιρὸν μείνητε ἐδῶ· ὅσαι διαφοραὶ ὑπάρχουν μεταξὺ
 » συμπολιτῶν μας καὶ συμπολιτῶν σας νὰ λησμονῶνται
 » καὶ νὰ μὴν ἀναφερθοῦν καθ' ὅσον καιρὸν συνδιατρίψω-
 » μεν, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον ὅπου ἄρχισεν ἡ εὐτυχὴς αὕτη
 » συσσωμάτωσις τῶν δύο νήσων μας, τὴν ὁποίαν ἐλπί-
 » ζομεν νὰ εὐλογήσῃ ὁ Θεὸς ὡς σωτήριον δι' ὅλον τὸν
 » χριστιανικὸν τοῦ λαὸν, νὰ μὴ μνημονευθῇ πλέον πρᾶγ-
 » μα, τὸ ὁποῖον ἤμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τὴν παραμικρὰν ψύ-
 » χραν ἀνάμεσόν μας· ταχύνατε λοιπὸν ἀδελφοὶ τὸν πα-
 » νικὸν ἐρχομόν σας, διὰ νὰ γενῇ ὅσον τάχιον ἡ γενικὴ
 » ἐκστρατεία, καὶ αἱ φαιμελῖαι σας ὅταν φθάσουν ἐδῶ, εὐ-
 » ρίσκουν ἔτοιμα καὶ εὐκαιρωμένα τὰ ὀσπήτια τῶν Καμι-
 » νίων, καὶ τὴν πλέον ἀδελφικὴν δεξίωσιν εὐρίσκετε ὅλοι
 » σας ἀπὸ ὅλους μας.

» Μὲ τὴν ἐλπίδα διὰ νὰ σᾶς ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει,

» καὶ μὲ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ὑποσημειούμεθα (α).

Ἦδρα τῇ 21 Ἀπριλίου 1826.

Οἱ Πρόκρ. τῆς Ν. Ἦδρας.

(Τ. Σ.) Λάζαρος Κουντουριώτης, Νικόλαος Οἰκονόμος, Ἀνδρέας Μιαούλης, Παντελῆς Γιάννη Γκίκα, Γεώργιος Κιβωτός.

Ἡ Φροτιστ. Ἐπιτροπή.

Λάζαρος Τζαμαδός, Δημ. Α. Θεοδωράκης, Ἀντ. Ι. Κριεζῆς, Μανόλ. Ἐλευθ. Μανόλη, Ἀντ. Γ. Κριεζῆ, Γιάννης Δ. Ζάκα, Ἰωάν. Λαλεχοῦ, Ἀντώνιος Μάρκος, Ἀντ. Χ. Ἀνδρέα, Ἰω. Γ. Παππασταύρου, Νικολῆς Κουλάτσης, Γεώργιος Χ. Θ. Τρίππου, Ἀνάργ. Χ. Ν. Μαστρογιάννη.

Πλὴν ἡ, ὡς εἵπομεν, ἐνυπάρχουσα εἰς τοὺς κατοίκους τῶν δύο νήσων ἀμοιβαία ἀντιζηλία, καὶ αἱ διὰ τὴν μετοίκησιν παρουσιασθεῖσαι οὐκ ὀλίγαι δυσκολίαι, ἐνεψύχωσαν ἀμέσως τὴν δευτέραν γνώμην, καὶ τούτων ἔνεκα, ἡναγκάσθησαν οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν νὰ ζητήσωσι τὴν 24 Ἀπριλίου παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ἀποστολὴν ἀναλόγου τινος δυνάμεως πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς νήσου, καὶ ἄλλων τινῶν εἰδῶν ὕλικου πρὸς ὀχύρωσιν αὐτῆς, καὶ πρὸς ἐφοπλισμὸν τῶν πλοίων· ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ τοι μὴ θέλουσα ἴσως, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ κρύψῃ τὴν ἀληθῆ θέσιν τῆς, διὸ καὶ ἀπήντησεν εἰς τοὺς Σπετσιώτας τὰ ἑξῆς· « Ἐλήφθη ἡ ἀπὸ 24 τοῦ παρόντος ἀναφορὰ σας καὶ » ἐπληροφορήθη δι' αὐτῆς ἡ Διοίκησις περὶ πάντων ὅσα » ἐκ φήμης εἶχε μάθει πρότερον διὰ τὸν ἀδελφικὸν δεσ- » μόν, μὲ τὸν ὅποῖον συνδεθέντες μετὰ τῶν συναδελφῶν

(α) Ἐκ τῶν ἀρχ. τοῦ Δήμου Σπετσῶν.

» σας Ὑδραίων, Πορικωτῶν καὶ Κρανιδιωτῶν, ἐκάμετε τὴν
 » γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ νὰ τρέξετε ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ
 » πρὸς ὑπεράσπισιν τόσον τῆς μερικῆς πατρίδος σας, ὅσον
 » καὶ γενικῶς τοῦ ἔθνους. Μίαν τοιαύτην ἡρωϊκὴν καὶ γεν-
 » ναίαν ἀπόφασιν τόσον περισσότερον τὴν ἐπαινεῖ ἡ Διοί-
 » κητ. ἐπιτροπὴ, ὅσον εἶναι πεπεισμένη ὅτι θέλετε ἐπιμεί-
 » νει εἰς αὐτὴν, βλέποντες τὸ δεινὸν καὶ τὸ κατεπεῖγον
 » τῶν περιστάσεων· εἰς τοιαύτην περίστασιν ἡ Διοίκησις
 » δὲν ἐπιθυμεῖ ἄλλο, εἰμὴ νὰ συντρέξῃ ὅσον τὸ δυνατόν
 » τὸν πατριωτικὸν τοῦτον σκοπὸν σας· ἀλλὰ δὲν σᾶς λαν-
 » θάνει ὅτι κατὰ δυστυχίαν στερεῖται πρὸς τὸ παρὸν ἡ
 » Διοίκησις ὅλων σχεδὸν τῶν μέσων, καὶ ἐπομένως ἂν καὶ
 » νὰ ἐπιθυμῇ ἐγκαρδίως νὰ σᾶς συνδράμῃ εἰς τὸν σκοπὸν
 » σας, διὰ τὴν στέρησιν ὅμως τούτων βιάζεται νὰ μὴ ἐκ-
 » πληρώσῃ, εἰμὴ ἐν μέρει τὰς αἰτήσεις σας· περὶ τῶν ἀ-
 » ναγκαίων διὰ τὴν ἐκπλευσιν τῶν πλοίων σας, ἐφρόντι-
 » σεν ἡ Διοίκησις καὶ σᾶς πέμπει διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου
 » σας ἐπὶ τούτῳ 80 βαρέλια πυρίτιδα καὶ 1500 σφαίρας
 » κανονίων, κατ' ἀναλογίαν τῶν ὧν εὐρίσκονται εἰς τὰς
 » ἔθνικὰς ἀποθήκας τοιούτων εἰδῶν· τὸ ἀνάλογόν σας ἐκ
 » τῶν ἀπὸ Λιβόρνον ἐλθόντων καταρτίων σᾶς προεστάλη·
 » σχοινία δὲ δὲν εὐρίσκονται διὰ νὰ σᾶς σταλοῦν. Ὅθεν
 » γνωρίζοντες τὴν ἔλλειψιν καὶ τὸ δυσπόριστον τῶν μέ-
 » σων, οἰκονομήσατε τὴν ἀνάγκην σας μὲ ὅσα ἐπὶ τοῦ
 » παρόντος σᾶς πέμπονται, ἐν ὧσιν μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν βοή-
 » θειαν νὰ γίνῃ ἡ ἱκανὴ προμήθεια τῶν ἀναγκαίων παρὰ
 » τῆς Διοικήσεως, καὶ νὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ συντρέξῃ πραγ-
 » ματικώτερον τὸν σωτηριώδη σκοπὸν σας· δὲν θέλετε
 » ἀποδώσει βέβαια, εἰμὴ εἰς τὴν ἰδίαν αἰτίαν καὶ τὴν μὴ
 » προπαρασκευὴν ἀναλόγου ἀριθμοῦ στρατιωτῶν διὰ τὴν

» ὑπεράσπισιν τῆς νήσου σας, ἀπὸ ἐνδεχομένην ἐπιδρομὴν
 » ἐχθροῦ· χωρὶς χρηματικὰ μέσα διὰ τὴν ἱκανὴν προμή-
 » θειαν καὶ οἰκονομίαν τῶν ἀναγκαίων, βιασμένη νὰ συ-
 » στήσῃ εἰς διάφορα μέρη στρατόπεδα πρὸς ἀντίκρουσιν
 » τῶν κατὰ ξηρὰν κινήματων τοῦ ἐχθροῦ, ἔχουσα προκη-
 » ρυγμένην γενικὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
 » διωρισμένα τὰ σημαντικώτερα τῶν στρατιωτικῶν σωμά-
 » των εἰς ἀνάλογον θέσιν ἕκαστον, δὲν ἔχει πῶς νὰ ἐκ-
 » πληρώσῃ τὴν τοιαύτην αἵτησίν σας ἢ Διοικήσεις, τόσον
 » διὰ τὸ πολὺ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἀναγκαιοῦν διὰ
 » τὴν φύλαξιν τῆς νήσου σας, καθὼς καὶ διὰ τὴν στέρη-
 » σιν τῶν χρηματικῶν μέσων, χωρὶς τῶν ὁποίων δὲν εἴ-
 » ναι καμμία ἐλπίς νὰ ἐκκινήσουν δι' αὐτόθι στρατεύματα·
 » ἡ Διοικητ. ἐπιτροπὴ παριστάνουσα πρὸς τὴν εὐγενίαν
 » σας καὶ τὴν διάθεσίν της, καὶ τὴν κατάστασιν τῶν μέ-
 » σων της, καὶ τέλος πάντων τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας,
 » παρὰ πᾶσαν ἐπιθυμίαν της βιάζεται νὰ μὴν ἐκπληρώσῃ
 » ὅλας τὰς αἰτήσεις σας, εἶναι πεπεισμένη, ὅτι χωρὶς νὰ
 » λάβῃ ἐκ τούτου τὴν παραμικρὰν ὕφεσιν ὁ πατριωτικὸς
 » ζήλός σας, θέλετε ἐξακολουθήσει σταθεροὶ καὶ ἀτρόμη-
 » τοι, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀπεφασίσατε
 » σχέδιον » (α).

Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οἱ Σπετσιῶται ἐπέμενον εἰς τὴν αὐ-
 τὴν ἀπόφασίν των, καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα περὶ τῆς εἰς
 Ἰδραν μετοικεσίας των πρὸς αὐτοὺς προτροπὰς τῆς Διοι-
 κητ. ἐπιτροπῆς, πεμφάσης πρὸς τοῦτο εἰς Σπέτσας καὶ
 τὸν φιλέλληνα Γόρδωνα, ἀπήντησαν τὴν 18 Μαΐου εἰς

(α) Ἐκ τοῦ χαρτοφυλακ. τοῦ ναυάρχου Σπετσῶν Γ. Ἀνδρού-
 τσου, καὶ Ἀναρχ. Σπετσιωτ. Τ. Α'. σελ. 1041—1043.

αὐτὴν, ὅτι « σκοπὸν εἶχον νὰ ἐνώσωσι καὶ τὰ ὀστέων
 μὲ τὰ τῶν πατέρων των » (α). Γράψαντες δὲ αὐθημερόν
 καὶ πρὸς τοὺς παρὰ τῇ Διοικήσει παραστάτας των Γεώρ-
 γιον Μπούκουρην καὶ Ἄνδρ. Χ. Ἀναγύρου, προσεχάλουν
 αὐτοὺς νὰ μεταβῶσι τὸ συντομώτερον εἰς Σπέτσας, ὅπως
 ἀπὸ κοινοῦ συσκεφθῶσι περὶ τῶν συμφερόντων τῇ Πα-
 τρίδι. Τολμηρὰ μὲν καὶ γενναῖα, ἀλλ' ἀκατάλληλος εἰς
 τὴν περίστασιν ἡ ἀπόφασις αὕτη, ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῶν
 Σπετσῶν, σκεφθέντες ὠριμώτερον, ὅτι ταυτιζομένης τῆς
 τύχης τῶν οἰκογενειῶν τῶν δύο νήσων, ἐταυτίζετο καὶ ὁ
 κίνδυνος καὶ τὸ συμφέρον, καὶ ἡ μὲν ναυτικὴ δύναμις ἔμε-
 νεν ἀδιαίρετος, ὁ δὲ ἄγων κοινὸς περὶ τῶν ὅλων, ἐνῶ ἀπ'
 ἐναντίας διηρημένων οὐσῶν τῶν οἰκογενειῶν, ἐάν ποτε
 ἠναγκάζοντο νὰ βοηθήσωσιν οἱ μὲν Ὑδραῖοι τὰς ἐν Ὑδρᾷ,
 οἱ δὲ Σπετσιῶται τὰς ἐν Σπέτσαις ἢ ἐν Μονεμβασίᾳ οἰ-
 κογενείας των, αἱ κατὰ θάλασσαν Ἑλληνικαὶ δυνάμεις
 ἤθελον τότε διαιρεθῇ, καὶ ὁ ἐχθρὸς ἤθελε δυνηθῇ εὐκό-
 λως νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς του, ἀπεφά-
 σισαν αὖθις νὰ δείξωσι καὶ ἤδη ὥς καὶ ἄλλοτε τὴν ἀληθῆ
 αὐταπάρνησιν των, καὶ ἐγκαταλείποντες εἰς τὴν διάκρισιν
 τοῦ ἐχθροῦ, χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας, τὰς λαμπρὰς οἰ-
 κίας των καὶ τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα των, νὰ μετοικήσωσι
 πανοικὶ εἰς Ὑδραν, καὶ ἐνοῦντες καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὴν
 τύχην των μετὰ τῶν συναδέλφων των Ὑδραίων καὶ Ψα-
 ριανῶν, νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος πρὸς
 διάσωσιν τοῦ Ἑθνους καὶ τὸν τελευταῖον φόρον καὶ τὴν
 τελευταίαν ρανίδα τοῦ αἵματός των (β). διότι οὔτε ἡ Ὑ-

(α) Ν. Σπηλ. ἀπομν. Γ. Γ'. σελ. 31.

(β) Ἀλλὰ πόσον μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἑλλην. Ἑθνους

δρα μόνη, οὔτε αἱ Σπέτσαι μόνοι, καὶ τοι περισσότερα καὶ μεγαλύτερα πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ὑδραίους ἔχουσαι (α), ἡδύναντο ν' ἀντιπαραταχῶσιν εἰς τὰς γιγαντιαίας τοῦ ἐχθροῦ ναυτικάς δυνάμεις, τοσοῦτον μάλιστα ἀναπτυχθείσας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀλλ' ἐνωμέναι, καὶ τῇ συμπράξει καὶ τῶν Ψαριανῶν.

Πρωτίστη λοιπὸν φροντὶς τῶν Προκρίτων ἀμφοτέρων τῶν νήσων ὑπῆρξε νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ ξύλινα τεῖχη (β) καὶ νὰ προσκαλέσωσι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Ψαριανοὺς νὰ ἐνωθῶσι καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· ἐπὶ τούτῳ οἱ Ὑδραῖοι τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν Σπετσιωτῶν, ἔγραφον τὴν 22 Ἀπριλίου 1826 πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Ψα-

καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Βασιλείας παρεγνώρισθησαν αἱ ἀτομικαὶ ἐκδουλεύσεις καὶ αἱ μεγάλαι θυσίαι τῶν Σπετσιωτῶν! Οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ψαριανοὶ, μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, ἐνόμισαν ἐν τῇ συνειδήσει των ὅτι διὰ τῶν ἐκδουλεύσεών των ἐξεπλήρωσαν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν καθῆκον καὶ ἐπέδωκαν αὐτοὶ εἰς τὸν θαλάσσιον ἐμπορικὸν βίον των, ὅπως ζήσωσιν ὡς καὶ πρότερον ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου.

(α) Ἴδε Γεν. ἐφημ. Κυβερν. ἐν σελ. 238· « Οἱ Σπετσιῶται ἔχουν περισσότερα καὶ μεγαλύτερα πλοῖα παρὰ τοὺς Ὑδραίους, ἀλλ' ὀλιγωτάτους ναύτας· ὅτε δὲ ἐνωθῶσιν, ὁ στόλος μας καθίσταται ἀκαταμάχητος, καὶ δύναται νὰ ματαιώσῃ τὰ κινήματα ὅλων τῶν ἐχθρικῶν στόλων, ὧν ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ κτυπήσωσι πρῶτον τὰς ναυτικάς μας νήσους, καὶ ἀφοῦ ἐπιτύχουν, νὰ ἀποκλείσωσι τὸ Ναύπλιον ».

(β) Τῷ δὲ χρησμῷ πάλιν ἐδημαγώγει (Θεμιστολῆς) λέγων, μὴδὲν ἄλλο δηλοῦσθαι ξύλινον τεῖχος, ἢ τὰς Νεῦς. Πλουτ. πικράλ. Βίοι. Θεμιστοκλῆς.

ριανῶν ἐν ὀνόματι τῶν δύο νήσων τὰ ἐξῆς· « Μετὰ τὴν
 » πτώσειν τοῦ Μεσολογγίου συνεσκέφθημεν μετὰ τῶν ἀ-
 » δελφῶν Σπετσιωτῶν, καὶ ἀπεφασίσθη αὐτοὶ νὰ μετοική-
 » σωσιν ἐνταῦθα πανοικεῖ, νὰ συναγαλισθῶμεν κτλ. Ἡ
 » ἱερὰ αὕτη ἔνωσις ἔγινε κοινῇ ἀποφάσει ἡμῶν καὶ τῶν
 » δύω λαῶν μας καὶ μὲ κοινήν γνώμην εἰς αὐτὴν νὰ προσ-
 » καλέσωμεν καὶ τὴν εὐγενίαν σας καὶ τὸν ἀδελφικόν μας
 » λαόν σας ὅλον Ταχύνατε τὴν ἔλευσίν σας ἐν-
 » ταῦθα μὲ τὸ ναυτικόν σας ὅλον καὶ τὰς οἰκογενείας σας
 » βεβαιούμενοι ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ μας
 » θέλετε συναντήσῃ τὴν πλεον ἀδελφικὴν δεξιῶσιν καὶ
 » εἰλικρινῇ ἀγάπην » Εἰς ταῦτα οἱ Ψαριανοὶ ἀπήν-
 » τησαν οὕτω· « Μὲ ἀδελφικὴν καρδίαν ἀνέγνωσαν τὸ γράμ-
 » μα των, ὅτι συνεκρότησαν συνέλευσιν καὶ ὅλοι ἔδειξαν
 » μὲ ἄδολον καρδίαν τὸ αἶσθημα τῆς ἐνώσεως τῆς ἀγά-
 » πης καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ, καὶ ὅλοι σύμφωνοι κτλ. Αὐ-
 » ριον ὅσα ἔχομεν πλοῖα μικρά τε καὶ μεγάλα θέλομεν
 » ἐφοπλίσει καὶ πέμψει ἐν τάχει πρὸς ὑμᾶς, πλὴν σᾶς λέ-
 » γομεν νὰ ἐκπλεύσωμεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ μα-
 » κράν ». Τὴν δὲ 18 Μαΐου ἔγραφον οἱ αὐτοὶ Ψαριανοὶ
 ὅτι « ἡ μετάβασις τοῦ λαοῦ των ἤτον ἀδύνατος, ἀλλ' ὅτι
 » ἡ εὐχαρίστησις των ἦτο νὰ συναγωνισθῶσι μετ' αὐτῶν
 » μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς των, καὶ εἶναι πρόθυμοι νὰ
 » ἐκπλεύσωσιν εἰς ὅποιανδὴποτε στιγμὴν μάθουν παρ' αὐ-
 » τῶν ὅτι εἶναι ἑτοιμοί »· καὶ τελευτῶντες διαβεβαιοῦσιν·
 « ἀδελφοί, μείνατε ἐκτὸς πάσης ὑποφίας, τὴν ὁποίαν ἡ
 » δεινὴ περίστασις τῆς φιλτάτης Πατρίδος ἤθελε σᾶς διε-
 » γείρει, ἐπειδὴ καὶ πέντε χρόνων οἰκοδομὴν, τόσον εὐ-
 » κόλως δὲν ἀποφασίζομεν νὰ κατεδαφισθῇ· ἡ εἰλικρινὴς
 » θέλησίς μας εἶναι καὶ ἀπόφασις ν' ἀποθάνωμεν εἰς τὸ

» ἱερὸν ἔδαφος τῆς Πατρίδος, καὶ τοῦτο σᾶς τὸ ὀρκιζόμεθα » (α). Ἰδίως δὲ οἱ κάτοικοι τῶν Σπετσῶν, ἐτοιμάσαντες τὰ πλοῖά των, ἐπραγματοποίησαν περὶ τὰ τέλη Μαΐου καὶ ἀρχὰς Ἰουνίου τὴν μετοικεσίαν των εἰς Ὑδραν, ὅπου οἱ συνάδελφοί των τοὺς ὑπεδέχθησαν φιλοφρόνως (β) καὶ ὅπου τὴν 8 Ἰουνίου ἔφθασε πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς ὁ φιλέλλην Ἀμπάτης μετὰ ἐννέα λόχων τακτικοῦ στρατοῦ καὶ ἑνὸς λόχου πυροβολικοῦ, τὴν δὲ 13 ὁ Φαβιέ μὲ τὸν λόχον τῶν εὐζώνων καὶ ἄλλα τινὰ ἄτακτα στρατεύματα.

(α) Ν. Κοτσιᾶ, ἀνασκευὴ τῆς τοῦ Δ. Τσαμαδοῦ, σελ. 75-76.

(β) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 212-214 Μαΐου 28· « Ἀναγγέλλομεν μὲ ἄκραν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ Πανελλήνιον, ὅτι πρὸς ἐντελεστέραν συγκέντρωσιν τοῦ ναυτικοῦ μας, αἱ δυνάμεις καὶ οἱ κάτοικοι ὅλοι τῆς Ν. Σπετσῶν, συσσωματόνονται εἰς ἓν μὲ τὰς δυνάμεις καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ὑδρας, διὰ τῆς πανοικί εἰς Ὑδραν μετοικήσεως τῶν καλῶν μας γειτόνων Σπετσιοτῶν, εἰς τοὺς ὁποίους κατ' αἵτησίν των ἐδόθη πρὸς κατοικίαν τὸ μέρος λεγόμενον Καμίνι, τὸ ὁποῖον παριστάνει ὡς ἐν διχωρισμένον παραθαλάσσιον προάστειον τῆς πόλεώς μας. Τίς εὐαίσθητος δὲν ἤθελε χύσει δάκρυα χαρᾶς καὶ εὐχισθησίας, ἐὰν παρευρίσκοντο ἐνταῦθα καὶ εἰς Σπέτσας, ὅταν ἕκαστος τῶν λαῶν συνῆλθε διὰ νὰ ὀρκωθῇ ἐνώπιον τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ ἄλλου, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς Σπετσιοῦτης καὶ Ὑδραῖος νὰ ᾔναι ἐν καὶ μόνον ὄνομα, καὶ ὅτι ὅλοι θέλομεν συναγωνισθῇ ἄχρι τελευταίας βανίδος αἵματος ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλλήν. ἔθνους ; — 2 Ἰουνίου. Τὴν 2 τοῦ ἐνεστῶτος μέγα μέρος τῶν καλῶν μας γειτόνων καὶ ἀδελφῶν Σπετσιοτῶν ἔφθασαν εἰς Καμίνι, περὶ δὲ τὴν 2 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐξῆλθον εἰς πρὶν ἄντησίν των τὰ σώματα διὰ τῆς τοπικῆς μας Διοικήσεως, πολλοὶ σημαντικοὶ καπετναῖοι, καὶ πλῆθος κατοίκων ».

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἔπλευσαν ὁ μὲν Βυζαντινὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δ' Αἰγύπτιος εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐὰν κατὰ θάλασσαν ἡ Τουρκικὴ Αὐτοκρατορία ἐμεινέκτει τῶν Ἑλλήνων, κατὰ ξηρὰν ὁμῶς ἠτύχησεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ν' ἀποκτήσῃ δύο ἐκ τῶν καλητέρων πολεμικῶν ἀνδρῶν, ἐξ ὧσων ποτ' ἔσχε, τοῦ Κιουταχῆ καὶ τοῦ Ἰβραίμη· ὁ Κιουταχῆς καὶ καλὸς στρατηγός, καὶ καλὸς πολιτικός, εἰσβαλὼν τότε εἰς τὴν Ἀμφισσαν, καὶ ἀκολουθῶς εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, κατῴρωσε διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ πρὸς τε τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς αὐτῆς δοθείσης ἀμνηστείας, καὶ δι' ἄλλων κολακευτικῶν ὑποσχέσεων, νὰ καθυποτάξῃ ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς· συνέτεινεν ὁμῶς εἰς τοὺς σκοποὺς του καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῶν πρὸς ἀντίστασιν ἀπαιτουμένων μέσων, ἐξ ἧς ἔπασχον οἱ κάτοικοι τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· ὁ δὲ Ἰβραίμης, ἀνὴρ τολμηρὸς καὶ μεγαλεπίβολος, ἔχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του στρατὸν καλῶς γεγυμνασμένον καὶ ἀξιωματικούς εὐρωπαίους, πρὸς δὲ καὶ ἀφθονα μέσα, ἐπεφύλαξε δι' ἑαυτὸν τὴν τιμὴν τῆς κατακτήσεως τῆς Πελοποννήσου, καὶ διαιρέσας τὸν στρατὸν του εἰς δύο στήλας, κατὰ μὲν τῆς Ἠλείας προαπέστειλε 3000 στρατοῦ, αὐτὸς δὲ ἐπὶ κεφαλῆς 7000 ἀνδρῶν εἰσῆλασεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ ἐκεῖθεν διαβάς διὰ τῆς Τριπόλεως, ἀφοῦ ἐλεηλάτησεν ὅλα τὰ πέριξ αὐτῆς, διευθύνθη πρὸς τὴν Μεσσηνίαν, σποραδικὴν μόνον ἀπαντήσας ἀντίστασιν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἐπιπέσῃ καὶ κατὰ τῆς Μάνης, τῆς δικαίως σεμνυνομένης ὅτι ἐχθρικός ποῦς μέχρι τοῦδε δὲν τὴν ἐμόλυνεν· ὅθεν τὴν 8 Ἰουνίου ὁ Ἰβραίμης κινηθεὶς κατὰ τῆς Μάνης

μετὰ 12000 στρατοῦ, ἀφοῦ ἀφῆκε 4000 πρὸς φύλαξιν τῆς θέσεως τῶν Δερβενίων, ὥρμησε μὲ τὸν ἐπίλοιπον στρατόν του εἰς Ἀλμυρὸν κατὰ τῶν Μανιατῶν· ἀλλ' οὗτοι συμποσούμενοι εἰς πέντε περίπου χιλιάδας, ἐν αἷς καὶ τινες Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννήσιοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἡλίαν Μαυρομιχάλην, ἡ Κατσάκον, Ἀναστάσιον Μαυρομιχάλην, Γαλάνην Κουμουνδουράκην, Ἀντ. Τριπάκην, Γ. Γρηγοράκην, Στέφ. Χρηστέα, Παναγ. Κοσσονάκον, Ν. Πιεράκον, Στ. Πικουλάκην, καὶ Σταυρὸν Καπετανάκην καὶ ἄλλους τινας, καὶ ὠχυρωμένοι καλῶς ὄντες ὀπισθεν τείχους λιθοκτίστου ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ μέχρι τῶν ἀποτόμων βράχων τοῦ ὄρους εἰς θέσιν Βέργαν καλουμένην, ὑπεδέχθησαν ἀφόβως τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀπέκρουσαν αὐτόν· τὴν 22 Ἰουνίου ἐπετέθησαν οἱ ἐχθροὶ πάλιν κατὰ τῶν Μανιατῶν, ὅπως κυριεύσωσι τὸ τεῖχος ἐξ ἐφόδου· ἡ μάχη ὑπῆρξε δεκάωρος, οἱ δὲ ἐχθροὶ ἀπεκρούσθησαν μὲ ζημίαν πλέον τῶν 500 φονευμένων καὶ πολλῶν ἄλλων πληγωμένων.

Ἀποτυχὼν ἐνταῦθα ὁ Ἰβραήμης, τὴν ἐπιοῦσαν ἐπεβίβασεν ἐπὶ τῶν πλοίων περὶ τοὺς 2000 στρατιώτας καὶ τοὺς μετέφερε διὰ νυκτὸς εἰς Δηρὸν, πλησίον τῆς Ἀρεουπόλεως ἡ Τσίμοβας, καὶ τοὺς ἀπεβίβασεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς λίαν πρωτὶ τῆς 24 τοῦ μηνός· εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἐμφάνισιν τῶν ἐχθρῶν, οἱ περίξ κάτοικοι ἐφοβήθησαν φόβον πανικόν, καὶ οἱ μὲν ἔφευγον εἰς τὰ ὄρη, οἱ δὲ πρὸς τὸ Βαθὺ, ἵνα διασωθῶσιν, εἰ δυνατόν, εἰς τὰ Κύθηρα. Τότε οἱ ἐχθροὶ κυριεύσαντες μέρος τῶν πρὸς τὴν θάλασσαν οἰκιῶν τῆς πόλεως κατέκαυσαν αὐτάς· ἀλλὰ παρελθούσης τῆς πρώτης τοῦ φόβου ἐντυπώσεως, συνῆλθον ἕως 700 ἢ 800 ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὁμοῦ ἐκ τῶν περίξ χωρίων,

καὶ ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν μέχρι τῆς παραλίας, καθ' ἣν καταλαβόντες θέσιν τινα δυνατὴν οἱ ἐχθροὶ Τσουμπάρι λεγομένην, ἡμύνοντο μὲν προστατευόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν πλοίων των, δὲν ἡδυνήθησαν ὁμῶς νὰ ἐπιβιθασθῶσιν ἐπ' αὐτῶν, οὔτε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὔτε τὴν ἐπιοῦσαν, ὥς ἐνοχλούμενοι ἀδιακόπως ὑπὸ τῶν Μανιατῶν· τὴν 26 ἔφθασαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πρὸς βοήθειαν ἀπὸ τὴν Βέργαν, καὶ ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς μὲν ἐφόνευσαν, 85 ἤχμαλῶτισαν, καὶ μόλις τὸ τρίτον μέρος αὐτῶν ἐσώθησαν ἐπὶ τῶν πλοίων, πολλῶν πνιγέντων καὶ εἰς τὴν θάλασσαν· Ἀλβανοὶ δέ τινες περὶ τοὺς 150, μὴ προφθάσαντες νὰ ἐπιβιθασθῶσιν ἐπὶ τῶν πλοίων, ἐκλείσθησαν εἰς τινὰς Πύργους, ἀλλὰ στενοχωρηθέντες ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, παρεδόθησαν. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὁ Ἰβραίμης παρητήθη τοῦ κατὰ τῆς Μάνης σχεδίου του, καὶ ἀναβὰς εἰς Τρίπολιν περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου, ἐφωδίασεν αὐτὴν ἀφ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα.

Πλὴν τῶν δύο τούτων στρατιωτικῶν ἀνδρῶν τοῦ τε Κιουταχῆ καὶ Ἰβραίμης, ἡ Τουρκία εἶχεν ἀκόμη τὸν αἰμοχαρῆ μὲν, ἀλλὰ μέγαν τῳόντι ἄνδρα, τὸν Σουλτάνον Μαχμούτην. Καθὼς βασιλικὸς τις νεαρὸς καὶ θυμοειδὴς λέων, σφόδρα παρωργισμένος ἀπὸ τὴν βάνανυσον διαγωγὴν τοῦ ἀεννάως ἐπιδεικνύοντος αὐτῷ τὴν ὀδυνηρὰν μάστιγα θηροφύλακος, δὲν ὑποφέρει, ἀλλὰ τῇδε κάκεισε περιστρεφόμενος δάκνει τὴν τε χρυσὴν του ἄλυσον καὶ τὰς χρυσοκορύφους κιγκλίδας τοῦ κλωβίου του, ἀεννάως ἀνησυχῶν, ὀδυρόμενος καὶ παραδαιρόμενος, μεχριστοῦ κατορθώση τέλος πάντων νὰ θραύσῃ τὴν τε ἄλυσον καὶ τὰς κιγκλίδας, καὶ ριπτόμενος ἐκτὸς τοῦ μισητοῦ κλωβίου του, κατασπαράττει διὰ τῶν ὀνύχων του τὸν ἀδιάκριτον θηροφύλακα,

οὕτως ἀνησύχει καὶ ὁ Σουλτάνος Μαχμούτης ἡμέραν καὶ νύκτα ἐντὸς τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων του, βλέπων περὶ ἑαυτὸν τὴν ὅλως βάρβαρον ἐκείνην συμμορίαν τῶν Γενιτσαρίων, τὴν μάστιγα τῆς Ὀθωμανικῆς Τιάρας, τοὺς ἐχθροὺς πάσης τάξεως καὶ προοδευτικῆς μεταρρυθμίσεως εἰς τὸν στρατὸν, τοὺς κατ' ἀρέσκειαν ἐνθρονίζοντας καὶ ἐκθρονίζοντας τοὺς ἀπογόνους τοῦ Μωάμεθ, τοὺς Δεσποτικούς Βασιλεῖς τῆς ἀπεράντου Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, ἕωσοῦ τέλος πάντων, κατορθώσας ἐπιτυχῶς ὅ,τι δὲν ἡδυνήθη νὰ κατορθώσῃ ὁ προκατόχος αὐτοῦ Σουλτὰν Σελίμης, κατέστρεψεν αὐτοὺς περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ θυσιάσας πλῆθος ἐξ αὐτῶν διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου, ὡς καὶ διὰ τοῦ βρόχου, κατήργησε διὰ παντὸς τὸ τερατῶδες ἐκεῖνο τοῦ Γιανιτζαρισμοῦ σύστημα, καὶ ἔμεινεν ἀπόλυτος κυριάρχης ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ θρόνου τῶν Καλιφῶν.

Παρεκτὸς τῶν ἡρώων τῆς θαλάσσης, εἶχε καὶ ἡ Ἑλλάς τοὺς πολεμικοὺς ἀνδρας· εἶχε τὸν Κολοκοτρώνην, ὁμοιάζοντα μὲ γέροντα πιστὸν κύνα τῆς ποιμένης ἄγρυνον ὑπὲρ αὐτῆς, γυμνάζοντα πολλοὺς ἄλλους νεαροὺς κύνας πρὸς ἐπαγρύπνησιν τῆς ποιμένης καὶ ἐμποιοῦντα τρόμον διὰ μόνης τῆς ὕλακῆς του εἰς τοὺς ἐπιβουλεομένους τὸ ποίμνιον λύκους, ἀλλ' ἄχρηστον καθιστάμενον ἔνεκα τῆς ἀσωτείας τοῦ ποιμένου τοῦ καταστροφέως τῆς ἰδίας ποιμένης· εἶχε τὸν Καραϊσκάκην, ὁμοιάζοντα λαμπρὸν μὲν καὶ καλῶς γεγυμνασμένον κυνηγετικὸν κύνα, στερούμενον ὅμως ἐμπείρου κυνηγοῦ καὶ καταλλήλου περιποιήσεως, καὶ ὡς ἐκ τούτων καθιστάμενον ἰσχνὸν μὲν ὡς πρὸς ἑαυτὸν, ἄχρηστον δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄπειρον θηρευτὴν, τὸν μὴ γινώσκοντα τὰς ἀρετάς του. Οἱ δύο οὗτοι ἄν-

δρες, ὑποστηριζόμενοι καὶ ὑπὸ τοσούτων ἄλλων ἐπίσης ἱκανῶν πολεμιστῶν Πελοποννησίων τε καὶ Ἑπειρωτῶν, ἠδύναντο, τῇ συμπράξει μάλιστα καὶ τῶν φιλελλήνων, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ν' ἀποκρούσωσι πανταχόθεν, καὶ τὴν Ἑλλάδα νὰ σώσωσιν, ὑπὸ Κυβέρνησιν ὅμως προνοητικὴν καὶ ἔμπειρον. Δυστυχῶς ὅμως ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔσχε πολιτικούς ἀνδρας μέχρι τῆς σήμερον, ὅσοι δὲ περιῆλθον εἰς τὴν ἀνωτάτην τῶν πραγμάτων αὐτῆς διεύθυνσιν, ἐναυάγησαν πάντοτε κατὰ τῶν σκοπέλων τῆς ἀνικανότητος, τῆς ῥαδιουργίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ των, καὶ ἀντὶ νὰ ἐκθερμάνωσι τὸν ὑπὲρ πατρίδος καὶ τῶν νόμων ζῆλον τῶν πολιτῶν καὶ νὰ μεταχειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς τὰ ἐνυπάρχοντα ὀλίγα μέσα, ἐξάπτουν τὴν δᾶδα τῆς ἐπαράτου διχονοίας, καὶ καταστρέφουν καὶ μέσα καὶ δυνάμεις τοῦ Ἑθνους, χάριν τῶν ὀλεθρίων παθῶν των, καὶ ἐν αὐταῖς ἀκόμη ταῖς κρισιμωτέραις τῆς πατρίδος περιστάσεσιν.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὕρισκοντο καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ὁπότεν μοῖρα τις Βυζαντινοῦ στόλου ὑπὸ τὸν Καπετανάμπειν, ἡ ἀντιναύαρχον τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, συγχειμένη ἐκ δύο δικρότων, τεσσάρων φεργατῶν, ὀκτὼ κορβετῶν καὶ ἑξ βρικίων, ἐκπλεύσασα τοῦ Ἑλλησπόντου περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου, ἔφθασε τὴν 1 Ἰουλίου εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου. Τὴν δὲ 30 τοῦ Ἰουνίου, ἐξέπλευσεν ὡσαύτως καὶ ἄλλη μοῖρα Βυζαντινοῦ στόλου ὑπὸ τὸν Καπετὰν πασσᾶν, συγχειμένη ἐκ δύο δικρότων, εἰκοσιεπτὰ φεργατῶν καὶ κορβετῶν καὶ ἑπτὰ βρικίων, καὶ σκοπεύουσα νὰ παραλάβῃ στρατὸν ἐκ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Σάμου.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν

πρὸς συντήρησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου μέσων, ἐπέβαλε καταναγκαστικὸν δάνειον εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, καὶ πρὸς εἰσπραξιν τοῦ δανείου τούτου ἀπεστάλη ἐπιτροπή τις ἐκ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων (α), συνωδευμένη καὶ ὑπὸ δύο πολεμικῶν πλοίων, τοῦ μὲν Σπετσιωτικοῦ, ὁ Λεωνίδας τοῦ Μέξη, ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Κυριάκου ἢ Τσολάκη, τοῦ δὲ Ὑδραϊκοῦ, ὁ Μιλτιάδης τῶν Κουντουριωτῶν, ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Λαλεχοῦ, ἅτινα ἐχρησίμευσαν ὡς ἐκτελεστικὴ δύναμις ὑπὲρ τῆς εἰσπράξεως τοῦ δανείου, καὶ πρὸς καταδίωξιν τῆς πειρατείας. Ἀρχὰς Ἰουλίου ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εὗρίσκετο εἰς τὴν νῆσον Τῆνον μετὰ τῶν δύο ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς πλοίων· ἀλλ' ἰδοὺ καὶ πάλιν οἱ φανεροὶ τῶν Τούρκων σύμμαχοι καὶ ἄσπονδοι τῶν Ἑλλήνων ἐχθροὶ, οἱ Αὐστριακοὶ, καθὼς πρὸ ὀλίγων μηνῶν διέλυσαν τὴν τοῦ Νεοκάστρου πολιορκίαν, συλλαβόντες τὴν γολέταν Ἀσπασίαν τοῦ Ἀδριανοῦ Σωτηρίου, καὶ καταδιώξαντες τὴν βρικογολέταν Κυπρίαν τοῦ Γεωργίου Λεμπέση, ὅπως προμηθεύηται εὐκόλως ὁ Ἰβραίμης καὶ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων διὰ τῶν Αὐστριακῶν πλοίων, οὕτω καὶ ἤδη δὲν παύουσιν ἐπιτιθέμενοι καὶ κατ' αὐτῶν τῶν πολεμικῶν ἑλληνικῶν πλοίων, ἵνα χαλαρώσωσι τὴν ἑλληνικὴν ναυτικὴν δύναμιν, καθ' ὃν χρόνον ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου ὁ ἐχθρικός στόλος, καὶ ἵνα δώσωσιν εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ ἐκτελέσῃ ἀνενοχλήτως τοὺς κατὰ τῆς Σάμου ὀλεθρίους σκοποὺς του.

Ὁ Παυλούκης, ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον αὐστρια-

(α) Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦσαν, ἐκ Σπετσῶν μὲν, οἱ Νικ. Α. Γουδῆς καὶ Λάζ. Κουτροπῆς· ἐξ Ὑδρας οἱ Ἀντ. Κριεζῆς καὶ Ἰω. Παπασταύρου, ἐκ τῶν Ψαριανῶν δὲ ὁ Ἀναγν. Κοντός.

κῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ἐλθὼν τὴν 9 Ἰουλίου εἰς τὴν νῆσον Τήνον μετὰ πέντε πολεμικῶν πλοίων, ἥτοι ἑνὸς δι-
κρότου, μιᾶς φεργάτας, μιᾶς κορβέτας καὶ δύο γολετῶν,
ἐνῶ τὴν ἐπιούσαν προσεκάλεσεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος του
τὴν τε ἐπιτροπὴν καὶ τοὺς πλοιάρχους, ἔπεμψε τὰς λέμ-
βους του ὠπλισμένας καὶ κατέλαβεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του,
ἄνευ τινὸς ἀντιστάσεως, τὰ δύο ἑλληνικὰ πλοῖα, λόγῳ
ἀντεκδικήσεως καὶ ἀποζημιώσεως τῶν ὅσων ζημιῶν ἐπρο-
ξένησαν δῆθεν οἱ Ἕλληνες εἰς Αὐστριακοὺς ὑπηκόους·
κωφεύων εἰς τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς γενομένας αὐτῷ πα-
ρατηρήσεις, ὅτι διὰ τῆς διαγωγῆς του ταύτης ἔβλαπτε τὰ
μέγιστα τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα ἐν τῇ παρούσῃ μάλιστα
κρίσιμωτάτῃ περιστάσει, ὡς παρεμβάλλων ἀνυπέρβλητα
προσκόμματα εἰς τὸν δίκαιον ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, αὐ-
τὸς ἔλεγε ψυχρῶς ὅτι, ὡς Παυλούκης ἐλυπεῖτο, ἀλλ' ὡς
ναύαρχος τῆς Αὐστρίας εἶχε καθῆκον νὰ βιάσῃ τοὺς Ἕλ-
ληνας νὰ σέβωνται τὴν αὐλήν του καὶ τὴν σημαίαν της,
καὶ προέτρεπε τὴν ἐπιτροπὴν νὰ ἐπιβῇ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν
δύο συμπαραυρεθέντων ἐκεῖ Ψαριανῶν πλοίων, ὑποσχό-
μενος αὐτῇ νὰ τὴν ἐφοδιάσῃ μὲ ἔγγραφον, δυνάμει τοῦ
οποίου νὰ μένῃ ἀνενόχλητος παρὰ παντὸς ἄλλου αὐστρια-
κοῦ πλοίου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων της.
Ἀλλὰ, μὴ ἐνδούσης τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ αὐστριακὸς στολί-
σκος ἐτέθη εἰς τὰ πανία, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἐπι-
τροπὴν καὶ τὰ δύο πολεμικὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, καὶ τοὺς
πλοιάρχους τῶν δύο Ψαριανῶν πλοίων. Τὴν δ' ἐπιούσαν,
μαθὼν ὁ πλοίαρχος τοῦ Λεωνίδα παρ' ἑνὸς τῶν Ψαριανῶν
πλοιάρχων, ὅτι διὰ 2300 διστήλων ἠδύνατο νὰ ἐξαγορά-
σῃ τὸ κρατηθὲν ὑπὸ τοῦ Παυλούκη πλοῖον, διεπραγμα-
τεύθη μετ' αὐτοῦ τὰ τῆς ἐξαγορᾶς, καὶ τὸ πλοῖον ἠγκυ-

ροβόλησε πάλιν εἰς Τήνον. Καθ' ἣν δὲ στιγμήν ἐπληρό-
νοντο τὰ χρήματα εἰς τὸν Παυλούκην, ὁ ἐπὶ τοῦ Λεωνίδα
Αὐστριακὸς ἀξιωματικὸς, ἔχων μεθ' αὐτοῦ καὶ 40 ναύτας
Αὐστριακοὺς, ἤθελε ν' ἀποβάλῃ τοῦ πλοίου τοὺς Σπε-
τσιώτας ναύτας καὶ νὰ τοὺς ἀποβιδάσῃ εἰς τὴν Τήνον.
Οὗτοι ὁμῶς, μὴ θέλοντες νὰ ὑπακούσωσι διὰ τὸν πνέοντα
σφοδρὸν ἄνεμον, διενέξεως ἐγερθείσης μεταξὺ Αὐστρια-
κῶν καὶ τοῦ Σπετσιωτικοῦ πληρώματος, ἐπετέθησαν κατὰ
τῶν ὀπλισμένων Αὐστριακῶν, καὶ τοὶ εἰκοσιοκτὼ μόνον
ὄντες καὶ ἄοπλοι οἱ Σπετσιῶται, πρωταγωνιστοῦντος τοῦ
γενναίου ναυκλήρου τοῦ Λεωνίδα, Δημητρίου Μώρου, καὶ
ἀφοπλίσαντες τοὺς Αὐστριακοὺς, τοὺς ἐφυλάκισαν εἰς τὴν
κοιλίαν τοῦ πλοίου, καὶ ἄραντες τὴν ἄγκυραν, ἀπῆλθον
τῆς Τήνου, καὶ κατάραντες εἰς Σύρον, ἀφοῦ παρέδωκαν
εἰς τὸν ἐκεῖ εὔρεθέντα Ἀμιλτῶνα (α) τοὺς αἰχμαλώτους
Αὐστριακοὺς, ἔπλευσαν εἰς Ὑδραν, ὅπου ἦσαν τότε καὶ οἱ
Σπετσιῶται (β). Τὴν δὲ 12 τοῦ μηνὸς, κατὰ τοῦ Ὑδραϊ-
κοῦ πολεμικοῦ βρικίου ὁ Θεμιστοκλῆς ὑπὸ τὸν Σταμάτην
Φῶκαν, προερχομένου ἐξ Ὑδρας καὶ μέρος ἀποτελοῦντος
τοῦ ὑπὲρ τῆς Σάμου ἐκπλεύσαντος ἑλληνικοῦ στόλου,
διαβαίνοντος τῆς πρῶρας τῆς αὐστριακῆς ναυαρχίδος εἰς
ἀποχρώντως ἱκανὴν ἀπόστασιν, ἵν' ἀγκυροβολήσῃ καὶ αὐ-
τὸ εἰς Τήνον, ἔνεκα τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου, ὁ Παυ-
λούκης, ὑψώσας ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ του σήματά τινα, τὰ ὅποια
οἱ τοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου οὐχὶ μόνον δὲν ἐγνώριζον, ἀλλὰ

(α) Ὅσον ὁ Ἀμιλτων προσποιούμενος κατηγορεῖ τὸ πλήρω-
μα τοῦ Λεωνίδα διὰ τὴν πράξιν του ταύτην, τοσοῦτον δὲν ἡδυ-
νήθη νὰ κρύψῃ τὴν ἣν ἡσθάνθη ἄκραν εὐχάριστησιν διὰ τὴν παρὰ
τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Αὐστριακοὺς γενομένην ταύτην ὑβρίν.

(β) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 225, 257, 233.

καὶ ἐξέλαβον ὡς ἀφορῶντα τ' ἄλλα αὐστριακὰ πλοῖα, χω-
 ρίς νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν ἄλλων ναυτικῶν διατυπώσεων,
 τῶν προηγουμένων συνήθως εἰς περιζάσεις, καθ' ἃς πλοῖόν
 τι προσκαλεῖται εἰς ὑπακοὴν ἢ εἰς ἀλλαγὴν πορείας, του-
 τέστι τοῦ κατὰ πρῶτον δι' ἄνευ σφαίρας πυροβολήματος,
 καὶ δεύτερον διὰ πυροβολήματος μὲ σφαῖραν μὲν, οὐχὶ ὁ-
 μως ἐπὶ τοῦ σώματος, ἀλλὰ δι' ἐκπομπῆς τῆς σφαίρας
 εἴτε πρὸ τῆς πώρας τοῦ πλοίου, εἴτε διὰ τῶν ἰστῶν αὐ-
 τοῦ, πυροβολεῖ σκοπίμως, ἐκπέμπει κατ' αὐτοῦ πεपुरα-
 κτωμένας σφαίρας καὶ μιμεῖται αὐτὸν καὶ ἡ αὐστριακὴ
 γολέτα. Ἐνῷ δὲ τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον ἐν τῇ ἀπροσδοκῇ τῇ
 ταύτῃ σκηνῇ οὐριοδρομοῦν, σπεύδει νὰ ἀπομακρυνθῇ, οἱ
 Αὐστριακοὶ ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτοῦ δεκαοκτὼ βολὰς κα-
 νονίων, ἐξ ὧν δύο διεπέρασαν τοὺς ἰστούς τοῦ πλοίου,
 ὥστε ὀλίγου ἐδέησε νὰ καταπέσωσιν· ἄλλη δὲ βολή, δια-
 περάσασα τὰ ἄνω πλευρὰ τοῦ πλοίου, κατεσύντριψε τῆς
 λέμβου τοῦ πλοίου τὴν πρύμνην, ἄλλη ἔκοψε δύο ἐκ τῶν
 κρατούντων τοὺς ἰστούς μεγάλων ἐξαρτίων, ἄλλη συνέ-
 τριψε τὸν τροχὸν τῆς ῥάντας (κέρκου), βλάβασα καὶ τὴν
 ῥάνταν αὐτήν, καὶ ἄλλαι πολλαὶ κατεξέσχισαν τὰ πανία,
 εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον, μὴ ὄν πλέον εἰς
 κατάστασιν νὰ διευθυνθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του, ἤναγ-
 κάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Σύρον, ἵνα ἐπισκευασθῇ (α).

Καθ' ὃν δὲ χρόνον οἱ Αὐστριακοὶ παρίστανον κατὰ τὴν

(x) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 226. Καίτοι ὑποσχεθέντες νὰ περι-
 γράψωμεν ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν προξενηθείσας εἰς τοὺς
 Ἕλληνας κακώσεις, παραλείπομεν ὅμως αὐτὰς χάριν συντομίας,
 παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ ἴδῃ πλῆθος ἄλ-
 λων τοιοῦτων κακώσεων, εἰς τ' Ἀπομν. Ν. Σπηλιάδου, Τ. Γ'.
 σελ. 45—53.

Τήνον, Μύκονον, Νάξον καὶ καθ' ὅλον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τοιαύτας κωμικωτραγικὰς σκηναὺς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἢ εἰς Νεόκαστρον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν πλεύσασα Ἀ' Βυζαντινὴ μοῖρα μετὰ τινων Αἰγυπτιακῶν πλοίων (ἐκτὸς ἄλλων, ἅτινα ἀπέμειναν εἰς Μεθώνην καὶ περιέπλεον πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον), συγχειμένη ἐκ δύο πλοίων τῆς γραμμῆς, δεκατριῶν φεργατῶν, ἕξ κορβετῶν καὶ δύο βρικίων, φέρουσα δὲ στρατὸν Ἀράβων, ἐπαρουσιάσθη τὴν ἑσπέραν τῆς 6 Ἰουλίου εἰς τι μέρος τῆς Σπάρτης, Κότρωνας καλούμενον, καὶ ἀπεπειράθη ν' ἀποβιβάσῃ τὸν ὃν ἔφερε στρατὸν διὰ τῶν πλοιαρίων τῆς, ἀλλ' ἀπέτυχε, διότι οἱ Σπαρτιᾶται, προκαταλαβόντες τὰ παράλια ἐκεῖνα, ἀντέστησαν γενναίως, καὶ ἀποκρούσαντες τοὺς ἐχθροὺς, ἐματαίωσαν τοὺς σκοποὺς αὐτῶν.

Ἀμα ἐβεβαιώθη ἡ εἶδησις τῆς ἐξόδου τῆς κατὰ τῆς Σάμου προσδιωρισμένης Β' μοίρας τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, ἐξέπλευσαν ὑπὲρ αὐτῆς τὴν 10 καὶ 11 Ἰουλίου καὶ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐξ ὧν 15 Ὑδραϊκὰ πολεμικὰ μετὰ 4 πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Ὑδρας Γ. Σαχτούρην, 12 Σπετσιωτικὰ πολεμικὰ μετὰ 3 πυρπολικῶν ὑπὸ τὸν ναύαρχον Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσον, ὑπὸ τοὺς πλοιάρχους Ἀναγν. Γ. Κυριακόν, Ἑμμ. Δ. Λαζάρου, Γ. Χ. Κούτσην, Π. Δ. Γουδῆν, Ἀντ. Μπάμπαν, Ἰω. Γκίκ. Τσούπαν, Μαν. Μπουκουβάλαν, Π. Λιγκιάρην, Ἀντ. Δρίτσαν, Ἀδρ. Σάντον καὶ Ἀνάργ. Λεμπέσην ἐπὶ τῶν πολεμικῶν, καὶ τοὺς Λάζαρον Μουσούν, Π. Σπαχῆν καὶ Θεόδ. Ι. Μπρέσχαν πυρπολητὰς, καὶ 6 πολεμικὰ Ψαριανὰ μεθ' ἑνὸς πυρπολικοῦ τοῦ Κανάρη, ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ψαρῶν Ἀποσόλην (α).

(α) Ἀπορίας ἄξιον εἶναι πῶς ὁ Σ. Τρικούπης ἐν τῇ Ἱστορ. του,

Τὰ πλοῖα ταῦτα φθάσαντα τὴν 14 τοῦ μηνὸς εἰς Σουα-
τζίκι (Τέω), εὗρον τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἐκεῖ προσωρμι-
σμένον καὶ ἔχοντα πλῆθος στρατευμάτων καὶ πλοιαρίων
ἑτοιμα, ἵνα ῥιφθῇ κατὰ τῆς Σάμου. Οἱ δυστυχεῖς Σάμιοι
ἐν τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου ἔτρεξαν ἀμέσως
νὰ δηλώσωσι τὴν πλήρη χαράν των· ὁ δ' ἐχθρὸς ἅμα εἶδε
τὸν ἐλληνικὸν στόλον παρουσιασθέντα, ἔθεσεν εἰς κίνησιν
14 ἐκ τῶν μαχιμωτέρων πλοίων του, ἦτοι 2 δίκροτα,
ἑπτὰ φεργάτας καὶ πέντε κορβέτας· οὐδὲν ἀξιοσημείωτον
συνέβη τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν ἀκόλουθον, διότι τὰ

Τ. Γ. Κερ. ΕΒ', σελ. 36, ἀρέσκεται νὰ καταβιβάσῃ τοῦ ἀναγνω-
ρισμένου βαθμοῦ του τὸν ναύαρχον Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσον, εἰς
ἀντιναύαρχον, λέγων· «ἐξέπλευσαν περὶ τὴν 10 Ἰουλίου . . . 33
» πολεμικὰ καὶ 8 πυρπολικὰ ὑπὸ τοὺς ἀντιναύαρχους Σχχτούρην
» καὶ Κολανδρούτσον. » Οὐχὶ Κ. Τρικούπη· ὁ Γ. Ἀνδροῦτσος
ἦτον ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν, ἐκτὸς δὲ σοῦ μόνου, τοιοῦτον τὸν
ἀνεγνώριζε καὶ ἡ πατρίς του, καὶ αὐτοὶ οἱ Ὑδραῖοι, καὶ αἱ κατὰ
καιρὸν κυβερνήσεις εἰς ὅλα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφά των, καὶ ἡ Πε-
λοπόννησος (ἶδε Ἱστορ. Φραντσῆ καὶ Ἀπομν. Ν. Σπηλ.) καὶ ἡ
Στερεὰ Ἑλλάς (ἶδε ἀλληλογραφίαν αὐτῆς μετὰ ναυτικῶν νήσων)
καὶ αἱ συνάδελφοι νῆσοι Ὑδρα καὶ Ψαρὰ (ἶδε Συνοπτ. Ἱστορ. Ἀντ.
Μιαούλη, φυλλάδ. Ν. Κοτσιᾶ, Ὑπόμν. Κ. Νικοδήμου) καὶ ἐφη-
μερίδ. τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (ἶδε Γεν. Ἐφημερ. τῆς 14 Ἰουλ. 1826,
ἐν σελ. 295 λέγουσαν· «Ἐπίσης τιμῶμεν καὶ τὰς τρεῖς ναυτικάς
» νήσους, καὶ κρίνομεν ἀξίας καὶ τὰς τρεῖς νὰ ἔχωσι ναύαρχους»
καὶ φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 225 λέγοντα «τὴν 10 καὶ 11 ἐνεστῶ-
» τος ἐξέπλευσαν ἐντεῦθεν δύο μοῖραι τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου, ἡ
» μὲν ἐκ πλοίων τῶν Σπετσῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ναυάρχου
» των Γ. Γεωργ. Κολανδρούτσου, ἡ δὲ ἐκ πλοίων τῆς Ὑδρας ὑπὸ
» τὸν ἀντιναύαρχον Γ. Σχχτούρην . . .»

διαμαχόμενα μέρη εἰς περιστροφὰς μόνον περιορισθέντα, ἐζήτουν νὰ τύχωσιν ἀρμοδίας περιστάσεως, ὅπως βλάβῃ ἕκαστον τοὺς ἐχθροὺς του. Τὴν νύκτα ὁμῶς τῆς 15 πρὸς τὴν 16, ἀφοῦ συνεκανονοβολήθησαν πεισματωδῶς ἐφ' ἑκανὴν ὥραν ἀμφοτέρω τὰ μέρη, ὥρμησαν τέλος πάντων δύο Σπετσιωτικὰ πυρπολικά ὑπὸ τοὺς Λάζαρον Μουσούν καὶ Πέτρον Σπαχῆν, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τῆς ὑπὸ τὸν Ταχῆρ Ἀγᾶν φεργάτας, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ τῆς ὑπὸ τὸν Μπεχλεβάν Ἀγᾶν ὁμοίας καὶ ἐκόλλησαν ἐπ' αὐτῶν· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ, μεγίστην ἀναπτύξαντες ἱκανότητα καὶ θάρρος τὰ ἀπεμάκρυναν, καὶ οὕτως αἱ ἐχθρικαὶ φεργάται διέφυγον τὸν κίνδυνον μὲ ὀλίγην βλάβην· οὐχ ἦττον ὁμῶς ἀρκετὸν μέρος τῶν πληρωμάτων αὐτῶν ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν πυρπολικῶν ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξ αὐτῶν κραυγαζόντων, πολλοὺς μὲν ἐζώγρησαν τὰ ἔλλην. πλοῖα, πολλοὶ δὲ καὶ ἐπνίγησαν (α). Τέλος ἡ τόλμη τῶν δύο τούτων πυρπολητῶν ἐπεσφράγισε τὴν νίκην ταύτην ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ὁ δ' ἐχθρὸς κατησχυμένος ἐπανῆλθεν εἰς Σουαζίκι.

Τὴν ἐπιοῦσαν 16 τοῦ μηνός, ὅλος ὁ ἐχθρικός στόλος ἐξῆλθε κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ, ὄντος ὑπὸ τὸ Καρλόβασι τῆς Σάμου· ὑπερήνεμος ὢν ἐπλησίασε, καὶ ἐκτείνας τὴν δεξιάν του πτέρυγα μεσημβρινώτερον, ἐφαίνεται προσπαθῶν νὰ περιζώσῃ τὸν ἐλληνικὸν στόλον, ὄντα ὑπήμενον· ἀλλὰ περὶ τὴν 2 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, μεταβληθέντος ἀντιθέτως τοῦ ἀνέμου, ὁ ἐλληνικός στόλος, ἀντὶ ἀμυντικῆς, ἔλαβεν ἐπιθετικὴν θέσιν, καὶ ἐν τῇ συμπλοκῇ, τὸ πυρπολικὸν τοῦ Κανάρη ταχυπλοώτερον ὢν τῶν ἄλλων, ὥρμη-

(α) Ἡμερολ. Γ. Σαχτούρη. — Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀριθ. 228.

σεν ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Σπετσιωτικοῦ πολεμικοῦ πλοίου ὁ Φιλοκτήτης, τοῦ πλοιάρχου Ἑμμανουὴλ Δ. Λαζάρου, κατὰ μιᾶς ἐχθρικῆς φεργάτας, καὶ κατέφθασε μὲν αὐτὴν, ἀλλὰ μόλις ἐκτύπησεν ἐπ' αὐτῆς φλεγόμενον τὸ πυρπολικόν, ἤνοιξεν ἀμέσως, εἴτε ὥς ἐκ τῆς φύσει ἀδυνάτου κατασκευῆς του, εἴτε ἐκ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, καὶ πρὶν ἢ μεταδώσῃ τὰς φλόγας του εἰς τὸ ἐχθρικόν πλοῖον, ἐβυθίσθη ἄνευ ἀποτελέσματος (α). Ὁ Κανάρης ἐμβὰς εἰς τὴν λέμβον του, ἵνα σωθῇ ἐπὶ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὸν Σπετσιωτικοῦ πλοίου, προσεβλήθη ὑπὸ δύο ἐχθρικῶν λέμβων, αἱ ὁποῖαι μανικῶς ἐπιτεθεῖσαι τοῦ ἐφόνευσαν τρεῖς ναύτας, ἐπλήγωσαν δὲ καὶ αὐτὸν ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, καὶ ἓνα ναύτην του. Ἐφονεύθησαν ἀναμφιβόλως καὶ ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐχθρικαῖς λέμβοις, ἀλλ' ὁ κίνδυνος τοῦ Κανάρη ἦτο μέγας, ἢ νὰ φονευθῇ ἢ νὰ ζωγρηθῇ, μόνη δὲ ἡ γενναιότης τοῦ διευθυντοῦ τοῦ συνοδοῦ πλοίου Μανουὴλ Δ. Λαζάρου τὸν διέσωσεν (β).

(α) Ἴδε εἰς Φίλ. τοῦ Νόμ. σελ. 228 ἀπόσπασμα ἐπιστολῶν τῶν ἀρχηγῶν τῆς κατὰ τὴν Σάμον ἀγωνιζομένης μοίρας, ναυάρχου Σπετσῶν Γ. Ἀνδρούτσου καὶ ἀντιναυάρχου Ὑδρας Γ. Σαχτούρη.

(β)

Ἀποδεικτικόν.

Ὅταν εἰς τὴν περὶ τὴν Σάμον ναυμαχίαν, κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1826, ὁ ὑποφαινόμενος προσέβαλον διὰ τοῦ πυρπολικοῦ μου τὸ Ὀθωμανικὸν δίκροτον, ὁ πλοίαρχος Κ. Ἑμμανουὴλ Δ. Λαζάρου, παρακολουθῶν μὲ τὴν ιδιόκτητόν του πλοῖον καὶ συγκινδυνεύων, ἠδυνήθη διὰ τῆς μεγάλης γενναιοψυχίας του νὰ μὲ λάβῃ μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου πυρπολητὰς εἰς τὸ πλοῖόν του, καὶ νὰ μὲ διασώσῃ ἀπὸ τὸν μέγιστον κίνδυνον, εἰς τὸν ὅποιον κατὰ τὴν τρομεράν, ἀλλ' ἐνδοξὸν ἐκείνην ἡμέραν εὐρέθην, ὥς ἐκ τῆς

ἡ μάχη διήρκεσε μέχρις ἑσπέρας, καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἀμφότεροι οἱ στόλοι ἔμειναν ἡσυχοί.

Τὰς ἀκολουθοῦσας ἡμέρας μέχρι τῆς 21 Ἰουλίου, ἀμφότεροι οἱ στόλοι ἔμενον παρατεταγμένοι οὐχὶ πολὺ μακρὰν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἀλλ' οὐδὲν ἀξιοσημείωτον συνέβη. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δ' ἐκείνης τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Ἰκαρίαν νῆσον, ἀφήσαντα δύο προφυλακίδας τὸν Μπουκουβάλαν καὶ Λαλεχὸν πρὸς κατασκόπευσιν τῶν κινήματων τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις ἀποσυρθεὶς καὶ αὐτός, διευθύνθη, ὡς ὑπετίθετο, εἰς Μιτυλήνην.

Ὅτε οἱ Σάμιοι προσεκάλεσαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα πρὸς ὑπεράσπισίν των, εἶχον ὑποσχεθῆ τὴν πληρωμὴν καὶ τοῦ καταναγκαστικοῦ δανείου τῆς ἀναλογίας των, καὶ τῶν προσόδων τῆς νήσου των· ἀλλὰ μόλις ὁ ἐχθρὸς ἀπεκρούσθη, πολλοὶ τῶν Σαμίων ὁμοῦ μὲ τὸν κίνδυνον ἐλησμονήσαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις των. Οἱ Πρόκριται τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ὑδρας δι' ἐπιστολῶν των τῆς 10 καὶ 11 Ἰουλίου πρὸς τοὺς Σαμίους, παρεπονέθησαν διὰ τὴν ἀσύγνωστον ὀλιγωρίαν των περὶ τὴν ἀπότισιν τοῦ τε ποσοῦ τοῦ δανείου ἐκ γροσίων 75000, καὶ τοῦ ἐκ τῶν προσόδων τῆς νήσου ἐκ γροσίων 120,000. Οἱ δ' ἀρχηγοὶ τῆς κατὰ τὴν Σάμον ἑλληνικῆς ναυτικῆς μοίρας, πέμψαντες τὸν

μανιώδους καὶ ἀκαταμαχῆτου σχεδὸν προσβολῆς τῶν Ὀθωμανικῶν λέμβων. Εἰς βεβαίωσιν ὅθεν τῆς γενναίας ἐκείνης πράξεως τοῦ ἀνδρείου πλοιάρχου Κ. Ἐμμ. Δ. Λαζάρου, δίδω τὸ παρὸν μου πρὸς αὐτόν.

Ἀθῆναι τὴν 22 Μαΐου 1845.

Ὁ ὑποναύαρχος

Κ. Κανάρης.

Θεοφάνην Σιατιστέα, γραμματέα διατελοῦντα τῆς Σπεισιωτικῆς ναυαρχίδος, καὶ τὸν ἐξ Ὑδρας πλοίαρχον Ἰωάννην Μακρυμοῦραν, προέτρεπον τοὺς Σαμίους εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ποσοτήτων τούτων. Ἀλλὰ, προκυφασῶν δυσκολιῶν καὶ ἀργοπορίας περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν χρημάτων, ἀπῆλθον εἰς Σάμον τὴν 28 Ἰουλίου ἐπὶ ἐνὸς μόνου πλοίου αὐτοπροσώπως ὁ ναύαρχος Ἀνδρουττος καὶ ὁ ἀντιναύαρχος Σαχτούρης, ἵνα παραστήσωσιν εἰς τοὺς Σαμίους διὰ ζώσης, πόσον ἦτον ἀναγκαῖα εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν τῆς πατρίδος γενικῶς, καὶ τῆς πατρίδος τῶν μερικῶς, ἢ σύντομος εἰσπραξις τῶν χρημάτων. Μ' ὅλας δὲ τὰς πατριωτικὰς προτροπὰς τῶν, μόλις ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσιν ἐν διαστήματι πέντε ἡμερῶν γρόσια 67,226, τὰ ὅποια καὶ ἀπέστειλαν εἰς τοὺς προκρίτους τῶν δύο νήσων διὰ τοῦ Σταμάτη Δοκοῦ Ὑδραίου, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει τῶν Σαμίων νὰ πληρώσωσι καὶ τὰ λοιπὰ ἐν προθεσμίᾳ ἑνδεκα ἡμερῶν.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ μαθοῦσαι τὴν 5 Αὐγούστου ἀπὸ τὰς προφυλακὰς τῶν αἰ ἐλληνικαὶ μοῖραι, ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος δὲν ἦτον εἰς Μιτυλήνην, ὥς ὑπετίθετο, καὶ ὑποπτεύουσαι μήπως αἴφνης, ἐπιπίπτων κατὰ τῆς Σάμου, ἐκτελέσῃ τοὺς σκοποὺς του, ἀνήχθησαν ἀπὸ τὴν Ἰκαρίαν, καὶ τὴν 7 ἔφθασαν εἰς Ψαρά. Ἐκεῖ δὲ μαθοῦσαι πάλιν ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Κουτσοῦχον, ὅτι κατ' εἰδησίην τινα, δοθεῖσαν αὐτῷ παρ' ἀγγλικοῦ τινος πλοίου, ὅτι τῶντι ὁ ἐχθρικός στόλος εὐρίσκετο εἰς Μιτυλήνην, ἀναχθεὶς τὴν 8 τοῦ μηνός, ἠγκυροβόλησε τὴν 9 εἰς Κολωνὸν τῆς Σάμου, ἐκεῖθεν δὲ τὴν 13 αὐθις εἰς Ἰκαρίαν.

Οἱ Πρόκριτοι τῶν δύο νήσων διέταττον τοὺς τε ἀρχηγούς καὶ τοὺς πλοιάρχους τῶν ἐλληνικῶν πλοίων νὰ πα-

ρατείνωσι τὴν ὑπὲρ τῆς Σάμου ἐκστρατείαν των, ἐπὶ ἓνα ἀκόμη μῆνα, καὶ πέμψαντες αὐτοῖς ἄρτον μόνον, ἐπαρηγόρουν αὐτοὺς, γράφοντες, ὅτι καὶ οἱ μισθοὶ τῶν ναυτῶν καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια ἤθελον πληρωθῇ ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ δάνειον καὶ τὰς προσόδους τῆς Σάμου, τῶν ὁποίων τὴν εἰσπραξιν θερμῶς τοῖς ἐσύσταινον· ἀλλ' ἐπήρουν τὸ δάνειον καὶ αἱ πρόσοδοι τῆς Σάμου εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στόλου ; Ἴδου τί ἔγραφεν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ ναύαρχος Ἀνδροῦτσος πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν ἐκ Σάμου·

« Εἰς ἀπάντησιν δὲ αὐτῶν εἰδοποιεῖσθε, ὅτι ἡμεῖς
 » μολονότι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐκτελῶμεν καὶ τὸ χρέος
 » μας καὶ τὴν σύναξιν τῶν γροσίων τῆς Σάμου, μ' ὅλον,
 » λέγομεν, τοῦτο, κλέπτοντες καιρὸν ἐκ τοῦ χρέους μας,
 » ἠμπορέσαμεν νὰ συνάξωμεν τὰ ὅποια ἐστάλησαν διὰ
 » τοῦ καπετὰν Σταμάτη Δοκοῦ γρόσια, καὶ ἤδη πασχίζο-
 » μεν μὲ αὐτὴν τὴν ὀλίγην εὐκαιρίαν νὰ συνάξωμεν τὰ
 » τε λείψανα τοῦ δανείου καὶ τῶν προσόδων, διὰ νὰ χρη-
 » σιμεύσωσιν εἰς μισθοὺς τῶν ναυτῶν διὰ τὸν ἐλθόντα
 » μῆνα, ὡς μᾶς διατάττετε. Ἀλλ' αὐτὰ συναχθέντα δὲν
 » ἠμποροῦν ν' ἀπαντήσωσιν ὅλου τοῦ μηνὸς τὰ ἔξοδα,
 » καὶ πρέπει περὶ τούτου νὰ γίνῃ πρόβλεψις ταχεῖα ἐκ
 » τῆς εὐγενείας σας· ἔτι, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρικός στόλος, ὦν
 » προσωρμισμένος εἰς Μιτυλήνην, ἐτοιμάζεται μὲ νέας
 » δυνάμεις νὰ ἐφορμήσῃ πάλιν κατὰ τῆς Σάμου, καὶ ἐπει-
 » δὴ ὁ ἡμέτερος στόλος κατήντησεν εἰς ἀδυναμίαν, τό-
 » σον ἀπὸ πυρπολικὰ, ὅσον καὶ ἀπὸ πολεμικὰ, ἀναγκαι-
 » οῦν νὰ προφθασθῶσι καὶ ἕτερα πλοῖα πολεμικὰ καὶ πυρ-
 » πολικὰ, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν ν' ἀνθέξωμεν καὶ εἰς αὐ-
 » τὴν τὴν ὑπερήφανον προσβολήν· ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτῶν

» μένει εἰς τὴν ἀπόφασίν σας, τῶν ὁποίων ἡ ἀποστολὴ νὰ
 » γίνη ὅσον τὸ γρηγορώτερον, διὰ νὰ μὴν εὕρῃ ὁ ἐχθρὸς
 » ἡμᾶς εἰς τὴν ὁποίαν εἴμεθα κατὰστασιν, καὶ τότε πά-
 » θωμεν.»

Εἰς ἀπάντησιν τούτων οἱ Πρόκριτοι τῶν δύο νήσων ἔ-
 σπευσαν ἀλλεπαλλήλως τὴν 14 καὶ 16 τοῦ μηνὸς νὰ εἰ-
 δοποιήσωσι τοὺς κατὰ τὴν Σάμον ναυτικούς, ὅτι ἔλαβον
 πρόνοιαν, καὶ ὅτι ταχέως ἐκπλέει πρὸς βοήθειάν των νέα
 ναυτικὴ δύναμις, καὶ νὰ ἐπιμείνωσιν ὅπως δύνωνται.
 Ἀνταπέστειλε δὲ πάλιν ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν τὴν 22
 Αὐγούστου τὰ ἐξῆς· «Ἐλάβομεν τὰς εὐγενικὰς σας, τὴν
 μὲν κατὰ τὴν 14 τοῦ παρόντος σημειωμένην, τὴν δὲ κατὰ
 τὴν 16 μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ὑδραίων, καὶ ἰδόντες τὰ ἐμ-
 περιεχόμενα ἐχάρημεν, ὅτι θέλετε μᾶς προφθάσει βοή-
 θειαν, τὴν ὁποίαν ἀνυπομόνως περιμένομεν νὰ ἴδωμεν ὅ-
 σον τὸ γρηγορώτερον, ἵνα ἐνωθέντες ὅλοι μετ' αὐτῆς, ὀρ-
 μήσωμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἔχει δις ὅπου ἔρχεται
 καθ' ἡμῶν, καὶ ἔπειτα ὀρτζάρει χωρὶς νὰ μᾶς κανονβολῇ.
 Αὐτὸς ἤδη περιπλέει τὰ ἄσπρα χρώματα, ἡμεῖς δὲ ζητοῦ-
 μεν νὰ κλέψωμεν ὀλίγον καιρὸν διὰ ν' ἀλείψωμεν τὰ κα-
 ράβια ὀλίγον ἀλειμμα. Τὰ γρόσια ἀκόμη δὲν ἐσυνάχθη-
 σαν καὶ τὸ ἀκούομεν παρὰ τῶν συντροφοναυτῶν, μόνον
 ἡμεῖς τὸ ἠξεύρομεν. Αὐτὸν τὸν μῆνα, ἀδελφοί, ἐλπίζομεν
 νὰ τὸν δουλεύσωμεν, ἀλλὰ τὸν ἄλλον ποτέ, καὶ ἔστω εἰς
 εἰδΗΣΙΝ σας.»

Ἐν τούτοις τὰ μὲν τοῦ δανείου 75,000 γρόσια ἐπλη-
 ρώθησαν ὑπὸ τῶν Σαμίων, ἐπειδὴ ὁμως περὶ τὴν εἰσπρα-
 ξιν τῶν ἐκ τῶν προσόδων τῆς νήσου 120,000 γροσίων,
 μεγάλαι ἐπαρουσιάζοντο δυσκολίαι, ἡ δὲ παρουσία τοῦ
 ἐλληνικοῦ στόλου εἰς Σάμον ἀπῆτει μεγάλα ἔξοδα, οἱ ἀρ-

χηγοὶ τῶν ναυτικῶν μοιρῶν ἠναγκάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐστηρότερα μέτρα κατὰ τῶν Σαμίων, ὅπως ἐκβιάσωσιν αὐτοὺς εἰς ταχυτέραν πληρωμὴν τῆς ποσότητος ἐκείνης, θέσαντες τὴν νῆσον εἰς κατάστασιν πολιορκίας. Οἱ Σάμιοι ἀπαντῶντες εἰς τινὰ νεωτέραν ἐπιστολὴν τῶν Προκρίτων τῶν δύο νήσων τῆς 4 Αὐγούστου, ἔγραφον αὐτοῖς τὴν 17 ἰδίου μηνὸς ταῦτα·

«Πανευγενέστ. Πρόκρ. τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετωῶν.

« Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 4 τοῦ τρέχοντος εὐγενικὴν ἐπιστολὴν σας, καὶ ἰδόντες τὰ ἐν αὐτῇ, ἐλυπήθημεν καιρίως, διότι παρ' ἐλπίδα μᾶς γράφετε ὅσα οὐδὲ ἀπὸ τῆν φαντασίαν τινὸς ἀπέρασαν, περὶ τῆς ἀποτίσεως τῶν προσόδων. Κύριοι! ἡ Σάμος πραγματικῶς ἀπεδείχθη πάντοτε εὐπειθεστάτη εἰς τὰς προσκυνητάς διαταγὰς τῆς Σ. Διοικήσεως, προθυμοτάτη εἰς τὴν ἀπότισιν ἐράνων, δεκατώσεων καὶ ἄλλων, ὅσα διωρίσθη παρὰ τῆς Σ. Διοικήσεως, καθὼς καὶ ἤδη δὲν ἔλειψε μετὰ προθυμίας νὰ μετρήσῃ πρὸς τοὺς γενναιοτάτους ναυάρχους τὴν διορισθεῖσαν ποσότητα τοῦ δανείου, καὶ ἀμέσως ἔχαμεν ἀρχὴν τῆς συνάξεως ἐνταύτῳ καὶ καταμετρήσεως τῶν προσόδων. Δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἕλληνα στόλον κρασίον καὶ κρέας, κατὰ τὴν δύναμίν της, καὶ μολονότι ἔχασεν ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῶν προϊόντων της διὰ τὰ περιστατικὰ, μετὰ προθυμίας πληρόνει καὶ τὰ τῆς ἀποδεκατώσεως γρόσια, καὶ ὅχι νὰ δείξῃ ἀχαριστίαν πρὸς τοὺς εὐεργέτας της. Αὐπὴ αἰσθαντικωτάτη περιεκύκλωσε τὰς καρδίας τῶν εὐαισθητῶν τὸ νὰ πολιορκηθῇ ἀπὸ τοὺς βοηθοὺς της ἡ δυστυχὴς Σάμος, ἐνῶ ἐπαπειλεῖται γὰ ἐξοντωθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐνῶ δὲν ἀπέ-

» φυγεν, οὔτε ἐδυστρόπησεν εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν ὄσων
 » διωρίσθη. Ἄν ὅμως καὶ ἀκολουθῇ ὀλίγη δυσκολία, τοῦ-
 » το δὲν προέρχεται ἐκ τῆς προαιρέσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς και-
 » ρικῆς περιστάσεως. Παρακαλοῦμεν τοίνυν τὴν φιλογέ-
 » νειάν σας, πληροφορηθέντες τὴν καλὴν τῆς Σάμου προ-
 » αίρεσιν νὰ διαλύσητε πᾶσαν κατ' αὐτῆς ψυχρότητα, καὶ
 » ὥς ἀπ' ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ σώζητε ἀπαρά-
 » τρεπτον τὴν πρὸς τὴν Σάμον εὖνοιαν καὶ φιλογενῇ διά-
 » θεσίν σας, ἐν ᾗ ἐπερειδόμενοι καὶ ἡμεῖς μένομεν μὲ
 » ὅλον τὸ σέβας ὅλως πρόθυμοι.

»(Τ. Σ.) Οἱ Πρόκριτοι τοῦ κοινοῦ.

»Λ. Λυκοῦργος.»

Μετὰ μηνιαίαν σχεδὸν προπαρασκευὴν, ὁ ἐχθρικός στό-
 λος ἐξέπλευσε τέλος τῆς Μιτυλήνης περὶ τὴν 11 Αὐγού-
 στου, φέρων καὶ ὅσον στρατὸν ἠδυνήθη νὰ στρατολογήσῃ
 ἐπὶ τε τῆς Λέσβου καὶ τῶν ἀπέναντι παραλίων τῆς Μι-
 κρᾶς Ἀσίας. Διευθυνθεὶς δὲ πρὸς τὴν Σάμον, ἐπειράθη τὴν
 15 τοῦ αὐτοῦ νὰ κάμῃ νέαν προσβολὴν κατ' αὐτῆς· ἀλ-
 λ' ἄμα ἐνεφανίσθη ὁ ἐλληνικός στόλος, οἱ ἐχθροὶ ὑπεχώ-
 ρησαν αὐθις, καὶ δέκα μὲν ἐκ τῶν πολεμικῶν πλοίων του
 συνώδευσαν εἰς τὸν λιμένα Σουαζικίου τὰ ὅσα συνηκολού-
 θουν τὸν ἐχθρικὸν στόλον φορτηγὰ πλοῖα, τὰ δὲ λοιπὰ
 κατέφυγον εἰς τ' ἄσπρα χῶματα. Τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα, πε-
 ριφερόμενα εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ἀνέμενον τὸν ἐχθρικὸν στό-
 λον, ὅστις τῶνόντι τὴν 28 τοῦ μηνός, συνιστάμενος ἐκ
 37 μεγάλων πλοίων, ὥρμησε κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ· ἀλλ'
 ἀπαντήσας τὴν συνήθη καρτερίαν, ἠναγκάσθη νὰ διευθυν-
 θῇ πρὸς τὴν Χίον, κάκειθεν ὁ μὲν Ταχέρης μετὰ 24 με-
 γάλων πλοίων εἰς Λέσβον, ὁ δὲ Τοπάλ πασσᾶς μετὰ ἑπτὰ
 φεργατῶν εἰς Φώκαιαν, ἵνα ἐπισκευασθῇ.

Τὴν 20 Αὐγούστου νέα ἐξέπλευσεν ἑλληνικὴ μοῖρα ὑπὲρ τῆς Σάμου, συγκειμένη ἐκ 13 Ὑδραϊκῶν πολεμικῶν πλοίων ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὑδρας Α. Μιαούλην καὶ ὀκτὼ Σπετσιωτικῶν, τῶν πλοιάρχων Ν. Παρασκευᾶ, Θεοδ. Δ. Λαζάρου, Νικ. Τσοχαντάρη, Νικ. Κολοκάπου, Ἀθαν. Γ. Πάνου, Ἀργυρ. Στεμιτσιώτου καὶ Ἰωάννου Κυριάκου ἢ Τσολάκη, ὑπὸ τὸν κατὰ τὴν Σάμον ναύαρχον Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσον.

Ἡ 6'. αὕτη μοῖρα ἐνωθεῖσα τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ μετὰ τῆς πρώτης, κατὰ τὴν Σάμον, διευθύνθη τὴν 27 εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, εὗρισκομένου, ὡς εἴπομεν, εἰς τὴν Λέσβον· τὴν νύκτα ἐκείνην πυκνὴ ὀμίχλη διεσκορπίσε τὰ πλοῖα, ὥστε μόλις πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς 28 ἔφθασεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἔμπροσθεν τῆς Μιτυλήνης· ὁ δ' ἐχθρὸς ὅστις ἦτον ἀραγμένος ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς νήσου, μαθὼν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἔβαλεν ἀμέσως εἰς κίνησιν 24 ἐκ τῶν μεγαλητέρων καὶ μαχιμωτέρων πλοίων του, ἐν οἷς καὶ τὰ δύο δίκροτα, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ὁ Τοπάλης αὐτὸς ἔμειναν εἰς Φώκαιαν· περὶ τὸ μεσονύκτιον ἠκροβολίσθησαν μόνον οἱ δύο στόλοι ἕνεκα τῆς ἐπισυμβάσης βροχῆς· τὴν δ' ἐπιοῦσαν, ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς, καὶ ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἔπλεεν ἐν λοξοδρομίαις πρὸς τὸ μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Μπαμπᾶ βόρειον στόμιον τοῦ πορθμοῦ ἀπομακρυνόμενος τοῦ Ἑλληνικοῦ· ἀλλ' ὅταν εἶδεν ὅτι ὀλίγα μόνον Ἑλληνικὰ πλοῖα τὸν κατέφθασαν, τὰ δ' ἄλλα εἶχον μείνει μακρὰν, στραφεῖς ἐναντίον των, ἤλπισεν ὅτι ἤθελε τὰ βλάψει· ἀλλ' ἀπεκρούσθη μὲ ἱκανὴν ζημίαν του καταδιωχθεὶς πάλιν παρ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Τότε τὰ ὑπὸ τὸν Ἀνάργυρον Λεμπέσην καὶ Γ. Σαχίνην πολεμικὰ πλοῖα εὗρεθέντα ἐν γαλήνῃ πλησίον

ἐχθρικοῦ τινος δικρότου, ἀντεπυροβολήθησαν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν, ἐκ δὲ τοῦ πολεμικοῦ βρικήου ὁ Τιμολέων τοῦ Ἀναγνώστου Γ. Κυριακοῦ, θραυσθέντος κατὰ τὴν μάχην ἐνὸς κανονίου, ἐφονεύθησαν δύο ναῦται, ὁ Γιακουμάκης Κοτρώνης καὶ ὁ Θεόδωρος Π. Μπρέσκας, καὶ ἐπληρώθη ἀκρωτηριασθεὶς τὴν μύτην ὁ Ἀλέξαν. Κυρατσούλας. Ἐν πυρπολικὸν ὑπὸ τὸν Σπαχὴν, φερόμενον κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, κατατρυπηθὲν ἐκ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ἐβυθίσθη, τὸ δὲ πλήρωμά του διεσώθη εἰς τὰ ἄλλα πλησίον ἑλληνικὰ πλοῖα· ὁμοίως ἕτερον πυρπολικὸν ὑπὸ τὸν Παρασκευᾶν ἔπαθε ζημίαν μεγάλην εἰς τοὺς ἰστούς του, ἀλλ' ὅμως τὴν νύκτα ἐκείνην οἱ Ἕλληνες κατεδίωξαν τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἕως εἰς Φώκαιαν, ὅπου τὸ πρῶτ' τῆς ἐπιούσης 30 Αὐγούστου, ἐπαναληφθείσης πάλιν τῆς ναυμαχίας, ὁ ἐχθρικός στόλος καὶ τοὶ ἀναπτύξας πολεμικὴν ἐπιμονὴν ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε, ἐτράπη περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς φυγὴν, τρέχων πρὸς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης. Ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ τὰ Ἑλληνικὰ πυρπολικά, καὶ ἰδίως κατὰ τῆς τοῦ τολμηροῦ Ταχίρη φεργάτας, ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Ἀντ. Θ. Βῶκον Ὑδραῖον ἐκάη εἰς μάρτην ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ μακρὰν αὐτῆς, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Θεόδ. Ἰω. Μπρέσκαν Σπετσιώτην, ἐκόλλησε μὲν ἐπ' αὐτῆς, δὲν ἡδυνήθη ὅμως νὰ τὴν πυρπολήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου, ἔνεκα τῆς παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναπτυχθείσης μεγάλης ἐπιτηδειότητος, ἀλλὰ μόνον τὴν πρύμναν αὐτῆς ἔβλαψεν (α). ἐκτὸς δὲ τῆς ζημίας

(α) Ἐνῷ ὁ Νχάρχος Ὑδρας Α. Μιχαύλης λέγει (ἴδε Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 341) ὅτι « ἡ φεργάτα καθ' ἧς ὁ Σπετσιώτης πυρπολιστὴς Θεόδ. Μπρέσκας ἐπέπεσε καὶ ἐκόλλησε τὸ πυρπολικόν, ἐσώθη ἀπὸ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν ἐν αὐτῇ » ὁ λίαν ἀγαθὸς Ἀντ.

τῶν πυρπολικῶν τούτων ἐκόπη καὶ τὸ κατάρτιον τοῦ ὑπὸ τὸν Μπούτην πυρπολικοῦ, καὶ ἔλαβε πολλήν βλάβην καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ηιπίνον. Πλὴν τὰ δύο τελευταῖα ἐπεσκευάσθησαν κατὰ τὰ ἐνόντα μέσα.

Ἐνεκα τῶν τοσούτων ζημιῶν ἃς ὑπέστη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἀπεφασίσθη τὴν ἐπιούσαν 31 Αὐγούστου, ν' ἀφῇ-ση προφυλακὰς περὶ τὴν Μιτυλήνην, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ψαρὰ ἵνα ἐπισκευασθῇ, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης· αὐθημερὸν λοιπὸν ἠγκυροβόλησεν εἰς Ψαρὰ, ἀλλ' ἡ μεγάλη ἔλλειψις τροφῶν καὶ μισθῶν τῶν πληρωμάτων τῆς Α' μοίρας ἔγεινε πρόξενος ἀκαταστασίας τινος εἰς τὰ πληρώματα αὐτῆς, διὸ καὶ τὴν 3 Σεπτεμβρίου τὰ πλεῖστα τῶν Ὑδραϊκῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Σαχτούρης, ὡς καὶ τῶν Σπετσιωτικῶν ἐπανέπλευσαν εἰς τὰ ἴδια, καθεκάστην σχεδὸν ἀπεχωρίζοντο τοῦ στόλου, ἀκόντων τῶν πλοιάρχων ἀνὰ ἓν καὶ δύο πλοῖα (α).

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤτοι τὴν 3 Σεπτεμβρίου, κατέπλευσεν εἰς Ναύπλιον ὑπὸ Ἀγγλικὴν σημαίαν, τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν πολεμικὸν ἀτμόπλοιο ἡ Καρτερία, τόνων 233

Α. Μικρούλης, ἐν τῇ συνοπτ. ἱστορ. βιβλ. 6'. σελ. 59 ἵνα ψεύσῃ φαίνεται τὸν πατέρα του, ἢ ψευδόμενος μᾶλλον ὁ ἴδιος λέγει, ὅτι « ἐκόλλησε μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φρεγάτας (τὸ πυρπολικὸν τοῦ Σπετσιώτου Μπρέσκα) ἀλλ' ἔχον αὐτὸ πολλὰ ὀλίγον καὶ ἀδύνατον πῦρ, ἐσβέσθη τὸ ὀλίγον μεταδοθὲν εἰς τὴν πρύμνην αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ » αἰδῶς πρὸς Θεοῦ! Ἄρά γε πρώτην ἤδη φορὰν κατὼρθωσαν οἱ ἐχθροὶ νὰ κατασβέσωσι τὸ πῦρ τὸ ἐκ τῶν πυρπολικῶν; Ἴδε καὶ Γεν. ἐφημ. σελ. 357 λέγουσαν « ἀλλ' ἡ φρεγάτα ἐσώθη μετὰ ἐπιτηδειότητος ».

(α) Ἡμερολόγ. Γ. Σαχίνη.

ὑπὸ τὸν ἐνάρετον καὶ γενναῖον φιλέλληνα Χάστιγκα· τὴν ἐπιούσαν ὑψώθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ σημαία διὰ κανονοβολισμοῦ, καὶ ἐδόθη παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν διευθυντὴν αὐτοῦ Χάστιγκα ὁ βαθμὸς πλοιάρχου φρεγάτας· ἀλλ' ἀτυχῶς τὸ τόσον ἀναγκαῖον τοῦτο πλοῖον εἰς τὰς ναυτικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ ὑπὸ τοιοῦτον μάλιστα ἱκανὸν διευθυντὴν, ἔμενεν ἄργον εἰς Ναύπλιον, ἀπορία τῶν ἀναγκαίων γαιανθράκων καὶ τοῦ λοιποῦ ὕλικου.

Ἐμειναν λοιπὸν εἰς Ψαρὰ οἱ τρεῖς ναύαρχοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων μετὰ τινων πλοίων, καὶ τὴν 11 τοῦ μηνὸς προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Ἰκαρίαν νῆσον, ὅπου τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ, φθάσαν ἐξ Ὑδρας τὸ ὑπὸ τὸν Σταμάτην Φῶκαν πλοῖον ἐκόμισεν εἰς τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα καὶ τροφὰς καὶ μισθοὺς. Ἰδὼν τότε ὁ Ναύαρχος τῶν Σπετσῶν, ὅτι μέχρι τῆς 18 τοῦ μηνὸς, οὐδεμία φροντὶς ἐλήφθη καὶ περὶ τῶν διαμεινάντων Σπετσιωτικῶν πλοίων, στερουμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια. Τότε καὶ οἱ Σπετσιῶται ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των τὰς Σπέτσας, τὰ δὲ εἰς Ὑδραν στρατεύματα μετέβησαν εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν πολιορκουμένων Ἀθηνηνῶν.

Ἐμεινε λοιπὸν ὁ Μιαούλης, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ ναύαρχος Ψαρῶν Ἀποστόλης, μετὰ ὀκτὼ πολεμικῶν καὶ δύο πυρπολικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα προσετέθησαν τὴν 21-22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἄλλα τρία πολεμικὰ μεθ' ἑνὸς πυρπολικοῦ ὑπὸ τὸν Μ. Μπουδούρην.

Τὴν 23 μαθὼν ὁ Μιαούλης παρ' ἐμπορικοῦ τινος πλοίου ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος ἐναυλόχει εἰς τὰ Δαρδανέλλια, ἀπεφάσισε μετὰ τοῦ ναυάρχου Ψαρῶν νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὴν Χίον καὶ Μιτυλήνην, ἴσως δὲ καὶ μέχρι Τενέδου, ἵνα

βεβαιωθῶσι περὶ τούτου· ἐτέθησαν λοιπὸν εἰς τὰ πανία καὶ τὴν 25 ἐφάνησαν εἰς τὸ μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Ἀσίας στενὸν δεκατέσσαρα, καὶ μετ' οὐ πολὺ ὅλος ὁ ἐχθρικός στόλος εἰς 64 πλοῖα συνιστάμενος, διότι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε φθάσει πρὸς αὐτὸν νέα ἐπικουρία ἐννέα ἄλλων φρεγατῶν. Ἀπέναντι τοσαύτης δυνάμεως ὁ Μιαούλης ἐσήμανε τὴν ὑποχώρησιν (α), ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο πυρπολικά ἔμειναν εἰς γαλήνην, διέταξεν, αὐτὰ μὲν νὰ προσθέσωσι πανία, νὰ σταλῶσι δὲ αἱ λέμβοι τῶν ἐλληνικῶν πλοίων νὰ τὰ ρυμουλκήσωσιν· ἀμέσως αἱ λέμβοι ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν τῶν πυρπολικῶν, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτοῖς περιφρονοῦντες δῆθεν τὸν ἐχθρὸν, δὲν ἤθελον νὰ προσθέσωσι πανία, καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν μάλιστα ὁ Πολίτης λεγόμενος δὲν ἐδέχθη οὔτε τὰς ἐλληνικάς λέμβους νὰ τὸν ρυμουλκήσωσιν· οὕτως ἐνῶ αἱ λέμβοι ἐρρυμούλκουν τὸ ὑπὸ τὸν Ῥοῦφον πυρπολικόν, σφαῖρα ἐχθρική πεσοῦσα ἐπὶ τῆς λέμβου τοῦ αὐτοῦ πυρπολικοῦ, ἐφόνευσε τρεῖς, καὶ ἐπλήγωσεν ἓνα ναύτην· ἀλλ' οὐχ ἥττον αἱ λέμβοι ἔσυραν τὸ πυρπολικὸν τοῦτο καὶ τὸ διέσωσαν· ὁ δὲ Πολίτης ἔμεινεν ὀπισθεν αἰφνης μία γολέτα ἐχθρική βοηθουμένη διὰ κωπηλασίας, καὶ τὸ ταχυκίνητον δίκροτον ἢ ναυαρχὸς τοῦ Τοπάλη ρυμουλκούμενον, τὸν κατέφθασαν καὶ ἐκτὸς ὅτι τοῦ ἐπέπεσον μὲ ὅλον τὸ πυροβολικὸν των, ἔπεμψαν κατ' αὐτοῦ καὶ πλεον τῶν εἰκοσιπέντε ὀπλισμένων λέμβων. Ὁ Πολίτης τότε μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰσπηδήσας ἐπὶ τῆς ἰδίας του λέμβου, πυροβολεῖ κατ' αὐτῶν δι' ἐνὸς μικροῦ κανονίου ὃπερ ἔφερεν ἡ λέμβος του, καὶ ξιφῆρης μεθ' ὅλων τῶν ὀπαδῶν του ὁρμᾷ κατὰ τῶν ἐχθρικῶν, καὶ τρέφας αὐτὰς εἰς φυγὴν,

(α) Ἡμερολόγ. Γ. Σαχίνη.

ἐπέστρεψε πάλιν ἐπὶ τοῦ πυρπολικοῦ του, καὶ αὐξήσας τότε τὰ πανία αὐτοῦ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς· εἰς παρόμοιον σχεδὸν κίνδυνον εὐρέθησαν μετ' ὀλίγον καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Ἰω. Ζάκα καὶ Γ. Σαχίνη, περιπεσόντα καὶ ταῦτα εἰς γαλήνην πλησίον τῶν αὐτῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἀλλ' αἱ ἐλληνικαὶ λέμβοι ἐρρύμούλκησαν καὶ ταῦτα ὅλα τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἔπαθον ζημίας, τοῦ δὲ Μιαούλη σφαῖρα ἐχθρική ἔθραυσε τὸ πηδάλιον. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ μὲν ἐχθρικός στόλος διευθύνθη πρὸς τὴν Μιτυλήνην, τὰ δ' Ἑλληνικὰ πρὸς τὴν Σάμον· δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐπάρατος ἀπείθεια εἰσεχώρησεν εἰς τὰ ἐλληνικὰ πληρώματα, καὶ οἱ ναῦται τοῦ ὑπὸ τὸν Ροῦφον πυρπολικοῦ ἀφηνιάσαντες, ἀνεχώρησαν μὲ τὸ πυρπολικὸν εἰς Ὑδραν (α). Τὴν 27 τὰ Ἑλληνικὰ προσωρμίσθησαν ὑπὸ τὴν νῆσον Ἰκαρίαν· ἀλλὰ τὴν 3 Ὀκτωβρίου ἐτέθησαν εἰς κίνησιν τὰ μείναντα πλοῖα, διότι ἔμαθον ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐνεφανίσθη, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας εἶδον τιώντι πρὸς τὸ ἀκρωτήριο Κόρακα 24 ἐχθρικά πλοῖα· μετ' ὀλίγον δυνατὸς ἡγέρθη ἄνεμος διαρκέσας καὶ τὴν ἐπιοῦσαν· τὴν δὲ 5 τοῦ μηνὸς τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πλοῖα περιεφέροντο μεταξὺ Σουαζικίου καὶ Τσεσμέ, ὁ δ' ἐχθρικός στόλος ὑπὸ τὴν Χίον· ἀλλ' ὅλονέν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλληνικῶν πλοίων ἡλαττοῦτο, διότι καὶ κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας, ἐπανεπλευσαν εἰς τὰ ἴδια ὁ ναύαρχος Ψαρῶν Ἀποστόλης, ὁ Νικόλ. Βῶκος, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Γ. Πολίτην πυρπολικόν· τὴν δ' ἐπιοῦσαν 6 τοῦ μηνὸς τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα ἀφήσαντα ὡς πρόσκοπον τὸν Ἀντ. Κριεζῆν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἰκαρίαν ἕνεκα σφοδροῦ ἀνέμου, ὅθεν τὴν 7 ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς Ὑδραν καὶ ὁ Γ. Σαχίνης.

(α) Ἡμερολόγ. Γ. Σαχίνη.

Μόλις επέστρεψαν ἐκ Σάμου τὰ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Γ. Ἀνδροῦτσον Σπετσιωτικὰ πλοῖα, οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν, συνεπεῖς εἰς ὅσα εἶχον γράφει πρὸς αὐτὸν περὶ ἐκπλεύσεως νέας ἐπικουρίας, κατεγίνοντο νὰ ἐτοιμάσωσιν ὅσα τοῖς ἦν δυνατόν περισσότερα πολεμικὰ καὶ πυρπολικά πλοῖα.

Ἐν τούτοις ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀνεμένετο τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περὶ εἰρηνοποιήσεως Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος προσπαθειῶν τοῦ Κάνιγγος, ἡ δὲ Κυβέρνησις τότε εὐελπίζουσα δῆθεν τοὺς Προκρίτους τῶν Σπετσῶν, τοῖς ἔγραφε 1 Ὀκτωβρίου τὰ ἑξῆς· « Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ἔλαβεν ἔγγραφον παρὰ τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Στρατφόρδ Κάνιγγ, γεγραμμένον τὴν 3 ε. ν. τοῦ παρόντος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγγέλλει, ὅτι ἔλαβε τὰς ὁποίας ἐπερίμενεν ἀπὸ τὴν αὐλὴν του ὀδηγίας, διωρισμένος ὢν νὰ προβάλλῃ προτάσεις εἰς τὸν ὀθωμανὸν ὑπουργόν, θεμελιωμένας ἐπάνω εἰς τὰς προτάσεις τῶν Ἑλλήνων· ὅτι ἀφωσιωμένος ὢν εἰς αὐτὴν τὴν προσπάθειαν περιμένει τὴν στιγμὴν (ἥτις δὲν ἀργοπορεῖ), καθ' ἣν λαμβάνουσι τέλος αἱ τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας διαφοραὶ, ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις εἰς τὸ Ἀκερμὰν (ὅπου εἶναι ἡ σύνοδος τῶν πληρεξουσίων τῆς Ῥωσσίας καὶ Πόρτας) τελειόνοσι ταύτην τὴν ἐβδομάδα καθ' ἣν γράφει, καὶ ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐξαποστέλλεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Ῥωσσοῦς ὑπουργὸς, μὲ τὴν σύμπραξιν τοῦ ὁποίου δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι δὲν θέλει γίνεαι ἀργοπορία ». Τὴν δὲ 3 τοῦ αὐτοῦ τοῖς ἔγραφε παροτρύνων αὐτοὺς εἰς τὴν ὅσον τάχιον ἐκπλευσιν τῶν πλοίων των, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς στόλος διαπλεύσας εἰς Τένεδον, καὶ λαβὼν νέαν ναυτικὴν βοήθειαν, επέστρεψε πάλιν εἰς Μιτυλήνην, καὶ μὲ περισσοτέρας δυ-

νάμεις ἐπιμένει εἰς τὸ κατὰ τῆς Σάμου σχέδιόν του· ἀλλὰ τὰ Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἦσαν ἤδη ἔτοιμα καὶ τὴν 4 καὶ 5 τοῦ μηνὸς ἐξέπλευσαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν ναύαρχον Γ. Ἀνδρουτσον, ἐπὶ πολεμικὰ, ὑπὸ τοὺς πλοιάρχους Ἀναγνώστην Γ. Κυριακοῦ, Νικ. Η. Μυλωνᾶν, Ἀνάργ. Η. Ἀναργύρου, Νικ. Κάππον, Ἰω. Γ. Μαθιοῦ, καὶ Θεόδ. Σάντου, καὶ τρία πυρπολικὰ ὑπὸ τοὺς Παντελῆν Σπύρου, Δημ. Ποριώτου καὶ Ἰω. Καστελλιιώτην, μέρος τῶν ὁποίων ἕνεκα τῶν σφοδρῶν βορείων ἀνέμων, μόλις ἠδυνήθησαν νὰ καταπλεύσωσιν εἰς Κολωνὸν τῆς Σάμου τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ μηνός· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῆς ἐκστρατείας τῆς νέας ταύτης Σπετσιωτικῆς μοίρας, οὐδεμία τῶν μέχρι τοῦδε Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν ποιεῖται μνεῖαν, δέον ἐκρίναμεν ν' ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν ναύαρχον Σπετσῶν νὰ περιγράψῃ τὰ κατ' αὐτὴν, διὰ τῶν ἐπομένων πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν γνησίων ἐκθέσεών του, αἵτινες δύνανται νὰ διαχύσωσι τὸ ἀνάλογον φῶς εἰς τὴν ναυτικὴν ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀριθ. 4.

Πρὸς τοὺς Εὐγενεστ. Προκρίτους Σπετσῶν.

« Ἐφθασα εἰς τὰς 10 τοῦ ἐνεστῶτος περὶ τὴν 1 ὥραν
 » τῆς νυκτός εἰς Σάμον κατὰ τὴν Κολώναν, καὶ ἄλλα τρία
 » ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου πλοῖα, τοῦ Γ. Πάνου (Ν. Μυλωνᾶ),
 » τοῦ Μαθιοῦ καὶ τοῦ Παντελῆ Σπύρου, ὅπου ρίψας τὴν
 » ἄγκυραν διὰ νὰ ἐπισκευάσω τὸ πλοῖόν μου, τὸ ὅποιον
 » ἐβλάβη κατὰ τὰ ἐξάρτια καὶ πανία ἀπὸ τὸν ὑπερβολι-
 » κὸν ἀνεμον τὸν βορρᾶν, ἔμαθον περὶ τοῦ ἰδικοῦ μας σό-
 » λου καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ, ὅτι ὁ μὲν πρῶτος συγχέμενος
 » ἀπὸ 8 μόνον πλοῖα Ὑδραϊκὰ, εἶναι ἀγκυράτος εἰς τὴν

» Ψιλὴν τῆς Ἀσίας, ὁ δὲ δεύτερος, ἀπὸ 46 εἰς Χίον, ἔ-
 » χοντες καὶ οἱ δύο τὰς ἀναγκαίας προφυλακὰς τῶν ἐμ-
 » βῆκαν δὲ καὶ μερικὰ μικρὰ πλοῖα ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ εἰς
 » τὸ Σουαζίκι, στρατεύματα ὅμως ἐκείσε διὰ νὰ ἐπιβιβα-
 » σθῶσιν εἰς αὐτὰ δὲν εἶναι, εἰμὴ ὀλίγα, καὶ ἐν δυστυχίᾳ
 » λέγουσι· αὐτὸ δὲ ἔρχεται εἰς τὴν πειθῶ, καθότι ἂν ὁ
 » ἐχθρὸς εἶχε δύναμιν τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα, καθ' ἣν
 » ἦλθεν ἕως εἰς τὸ Καρλόβασι, ἡμπόρει νὰ ἐνεργήσῃ τὸν
 » σκοπὸν του, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του,
 » ὅστις ἦτον μὲ μόνον 8 πλοῖα· λέγουσι δὲ ἀκόμη, ὅτι εἰσὶ
 » διατεταγμένοι ὅ,τε Πασσᾶς τῆς Σμύρνης, καὶ ἄλλοι
 » Μπέιδες τῆς Ἀσίας ἀπὸ τὸν Σουλτάνον, νὰ ἔχωσι 12
 » χιλιάδας στράτευμα ἑτοιμον, καὶ ἅμα εἰδοποιήσῃ αὐ-
 » τοὺς ὁ Τοπάλης νὰ τὸ προφθάσωσιν· ἐγὼ μολονοποῦ
 » ἐβιαζόμεν ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ πλοίου μου
 » νὰ ἐνωθῶ μὲ τὸν στόλον, ἐμποδίσθην ἕως σήμερον, ἐξ
 » αἰτίας τῆς συνάξεως τοῦ διπλοδεκάτου, τῆς ὁποίας μό-
 » λης χθὲς ἔγινεν ἀρχὴ ἀπὸ γρόσια 15000, καὶ τῶρα ὁποῦ
 » ἔγινεν ἡ ἀρχὴ, ἐλπίζω νὰ τελειώσῃ ἕως 15 ἡμέρας, καὶ
 » τοῦ νὰ ἐνθαρρύνω ὀλίγον τοὺς Σαμίους, εὐρὼν αὐτοὺς
 » διόλου παρ' ἄλλοτε ἀπηλπισμένους· αὐτοὶ βλέποντες
 » τὸν ἀριθμὸν τοῦ στόλου μας, ὅτι εἶναι ὀλίγος, ἦλθον
 » εἰς ἐσχάτην ἀπελπισίαν, καὶ δὲν εἶχαν σκοπὸν νὰ δώ-
 » σωσιν οὔτε ὀβολόν, λέγοντες ὁκτῶ πλοῖα πῶς ἡμπο-
 » ροῦν νὰ ὑπερασπισθῶσιν αὐτοὺς ; Ἡμεῖς μὲ αὐτὴν τὴν
 » κατάστασιν τοῦ στόλου τοῦ Ἑλληνικοῦ εἴμεθα χαμέ-
 » νοι· λοιπὸν μίαν ὥραν προτῆτερα, ἥς ἴδωμεν τὸν χα-
 » μὸν μας· τῶρα δὲ ἰδόντες τὰς νέας ὑπὲρ αὐτῶν ἐρχομέ-
 » νας δυνάμεις, καὶ ἀναγνώσαντες τὰς δύο μου προκηρύ-
 » ξεις, ἐνδιαλαμβανούσας, ὅτι νέαι ὑπὲρ αὐτῶν κατέφθα-

» σαν καὶ καταφθάνουν δυνάμεις, διὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν
 » τὴν καλὴν Σάμον, Πατρίδα των, μόνον νὰ ταχύνουν τὴν
 » σύναξιν τοῦ διπλοδεκάτου, ἀναβαίνοντος εἰς γρόσια 120
 » 000 καὶ παράδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἐπίτηδες διωρισμέ-
 » νους Γκίκαν Ψεύτην, καὶ ἀνεψιόν μου Γιαννάκην Τσα-
 » πέλλαν, διὰ ν' ἀπαντηθῶσι τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα τοῦ ναυ-
 » τικοῦ, καὶ ὅτι ὑπεχρεώθησαν καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι εἰς δι-
 » πλοδέκατον, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ Σάμος,
 » τῆς ὁποίας ἡ σωτηρία εἶναι σωτηρία ὅλης τῆς Ἑλλά-
 »δος, ἐνεθαρρύνθησαν καὶ ἄρχισαν νὰ βάλλωσιν εἰς πρᾶ-
 » ξιν τὴν σύναξιν· χθὲς ἐξῆλθον καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὁμιλή-
 » σας αὐτοῖς προσωπικῶς, καὶ μεταχειρισθεὶς τὰ ἀνάλογα
 » εἰς λαὸν ἀπηλπισμένον μέσα. Σήμερον δὲ κάμνω πανία
 » διὰ νὰ ἐνωθῶ μὲ τὸν στόλον καὶ προκαταλάβωμεν ὅσον
 » εἶναι δυνατόν τὰς ἀναγκίας θέσεις. Ὅψι περὶ τὴν 3
 » ὥραν τῆς νυκτὸς ἐφθασε τὸ βρίκιον τοῦ Τουμπάζη ἀπὸ
 » Ὑδρας, καὶ μᾶς λέγει, ὅτι κατόπιν ἔρχονται ἕτερα πέντε
 » πολεμικὰ Ὑδραϊκὰ καὶ δύο πυρπολικά. Περὶ τοῦ Αἰγυ-
 » πτιακοῦ στόλου λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἕτοιμος νὰ ἐκπλεύ-
 » σῃ, ἡ εἰδησις δ' αὕτη εἶναι 30 ἡμερῶν. Σιτάρι ἐνταῦθα
 » δὲν εὗρομεν διὰ νὰ κατασκευάσωμεν τὸ ὅποῖον μᾶς λεί-
 » πει ψωμί, καὶ εἰμὶ εἰς γνώμην νὰ πέμψω τὸ πλοῖον τοῦ
 » Μαθιοῦ εἰς Σύρον ἢ Μύκονον διὰ νὰ προβλέψῃ. Περι-
 » μένων δὲ ἔγγραφόν σας δηλωτικὸν παντὸς ἐσωτερικοῦ
 » καὶ ἐξωτερικοῦ νέου σᾶς ἀσπάζομαι.

» Τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1826.

» Ὁ ναύαρχος τῶν Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσος ».

Ἀριθ. 8. « Ἀδελφοί! κατὰ τὰ κινήματα τοῦ
 » ἐχθροῦ, ἡμεῖς θέλομεν διαρκέσει ἐνταῦθα καθ' ὅλην τὴν

» ἔκτασιν τοῦ παρόντος μηνός, διὰ δὲ τὸν ἄλλον μῆνα δὲν
 » ἡξεύρω τί γενήσεται, καὶ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ λάβω ὁδη-
 » γίαν μὲ πρῶτον ἀπὸ τὴν εὐγενίαν σας· περὶ τοῦ ἐχθρι-
 » κοῦ στόλου, αὐτὴν τὴν εἰδήσιν ἔλαβον ἅμα ἡνώθην μὲ
 » τὸν ἡμέτερον, ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς Μιτυλήνην, καὶ ὅτι
 » ἀπεβίβασεν εἰς Χίον, κατὰ τὴν βρῦσιν τοῦ Πασσᾶ, 3000
 » πρωτοπεῖρους τακτικούς, οἱ ὅποιοι μόλις ἔμαθον νὰ φέ-
 » ρουν ὅπλα. Διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ αὐτῶν καλήτερα
 » πέμπομεν σήμερον πρόσκοπον τὸ πλοῖον τοῦ καπ. Ἀνα-
 » γνώστου (Κυριακοῦ) μεθ' ἑνὸς ἐτέρου Ὑδραϊκοῦ, καὶ
 » ἅμα εἰδοποιηθῶμεν βεβαίως, ὡς γνωστοποιοῦμεν τὰ
 » πλοῖα Λυκοῦργος, τοῦ Παύλου, τοῦ Ποριώτου δὲν ἐφά-
 » νησαν εἰσέτι εἰς τὸν στόλον· ἡ ποσότης τῶν Ὑδραϊκῶν
 » πλοίων ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀριθ. 14, ἐξ αὐτῶν τὰ 3 εἰσὶ
 » πυρπολικά· Ψαριανὰ οὔτε ἓν· ἐμάθομεν ὁμῶς παρ' ἑνὸς
 » πλοιαρίου Ψαριανοῦ ἀπερχομένου εἰς Σάμον ἀπὸ Τη-
 » νον, ὅτι ὁ Κανάριος μὲ μίαν γολέταν εἶχεν ἀποπλεύσει
 » ἐκ Σύρας.

» Τὴν 21 Ὀκτωβρίου 1826. ἐκ Φούρνων Σάμου ».

Ἀριθ. 14.

« Ἐλήφθησαν αἱ μηνολογούμεναι τῇ 9, 11, 13 καὶ 16
 » τοῦ παρελθόντος εὐγενικάί σας, καὶ τὰ ἐμπεριεχόμενα
 » ἐγνώσθησαν· εἰς ἀπόκρισιν λοιπὸν αὐτῶν ὡς λέγομεν
 » τοῦτο, ὅτι ὅσον μὲν περὶ τῆς πρώτης δὲν ἐνηργήθη ἀ-
 » κόμη τι, καθότι ὁ Καπ. Ἰω. Μαθιοῦ σταλεῖς εἰς Σύρον,
 » ἡ Μύκονον τῇ 21 τοῦ παρελθόντος διὰ νὰ προβλέψῃ
 » ψωμί, ὡς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 ὡς ἀνήγγειλα, δὲν ἐφάνη
 » εἰσέτι νὰ μᾶς προφθάσῃ ἀπὸ αὐτό, οἱ ἑποιοὶ κατηντήσα-
 » μεν βεβιασμένοι ὄντες νὰ τρέχωμεν ἀπὸ ἓν καράβι εἰς

» ἄλλο ἐκ τῶν τῆς Ὑδρας διὰ νὰ μᾶς δανείζωσιν· ὅσον
 » δὲ περὶ τῶν ἄλλων ἐπομένων τριῶν, ὅτι ἐχάρημεν διὰ
 » τὰς νέας νίκας τῆς ξηρᾶς καὶ διὰ τὴν περὶ τῆς Ἑλλά-
 » δος μετὰ τῆς Πόρτας ποθητὴν μας διαπραγματεύσιν
 » ἐνεργηθησομένην παρὰ τῶν τριῶν ἐνδόξων Αὐλῶν, καὶ
 » ὅτι μόλις χθὲς ἔφθασε τὸ πλοῖον τοῦ Καπ. Γκίκα Ψεύτη
 » μὲ γρόσ. 52079 ἐκ τοῦ διπλοδεκάτου τῆς Σάμου, καὶ
 » ἕτερα 1984 ἐκ τοῦ βιαίου δανείου τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς
 » τὸν ἅγιον Σάμου, ὅλα γρόσ. 54063, τὰ ὅποια ἐπειδὴ
 » ἐκρίθη εὐλογον νὰ σταλῶσιν εἰς Ὑδραν μὲ τὸ ἴδιον
 » πλοῖον, καὶ ἐκεῖ νὰ γίνη ἡ διανομὴ, νὰ διορίσητε καὶ ἡ
 » εὐγενία σας ἓνα, ὁποῖον ἡθέλατε ἀποφασίσαι, διὰ ν' ἐ-
 » πέλθῃ καὶ λάβῃ τὸ ἀναλογοῦν εἰς τὴν νῆσόν μας μέρος·
 » τὰ λείψανα δὲ τοῦ δεπλοδεκάτου διωρίσθῃ ὁ Καπ. Ἀν-
 » τώνιος Κριεζῆς μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ μου Γιαννάκη Τσα-
 » πέλλα διὰ νὰ τὰ συνάξωσι· μοὶ φαίνεται ὅμως καὶ ἡ σύ-
 » ναξις αὐτῶν θέλει διαρκέσει ἐπὶ πολὺ, ἐπειδὴ ἡ Σ. Διοί-
 » κησις ἐπέβαλε δάνειον εἰς τὸ κρασί τῆς Σάμου, ὁμοίως
 » καὶ τῆς Σαντορίνης, μὲ προσδιορισμὸν τοιοῦτον, ὅστις
 » ἔχει κρασί νὰ πληρώσῃ ἀνὰ 2 γρόσια εἰς ἐκάστην βα-
 » ρέλαν, καὶ τὸ ἄθροισμα αὐτῶν νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἔξοδα
 » τοῦ ἐν κινήσει στόλου· τὰ καράβια τῶν Ὑδραίων εἰσὶ
 » 13 πολεμικὰ καὶ 3 πυρπολικὰ· Ψαριανὰ 2, τὸ πυρπο-
 » λικὸν τοῦ Κανάρη, καὶ ἡ γολέτα τοῦ Γκοτσιᾶ, τὰ ὅποια
 » ἠνώθησαν μὲ τὸν στόλον τῇ 22 τοῦ παρελθόντος· Ἀ-
 » δελφοί! Μὴν τελειώνει καὶ ἐτελείωσε καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύ-
 » ρω πῶς νὰ φερθῶ, ὁδηγίας σας μὴ ἰδὼν ἕως τώρα, ὡς
 » διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 σᾶς ἐσημείωσα, τὸ ὁποῖον εἰμὶ βέ-
 » βαιος ὅτι τὸ ἐλάβετε, ὡσαύτως καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 4. Αἱ
 » φυλακαί μας τῇ 21 τοῦ παρελθόντος ἀποχωρισθεῖσαι τοῦ

» στόλου διὰ ν' ἀπέλθωσιν εἰς Μιτυλήνην καὶ ἰδῶσι τὰ
 » κινήματα τοῦ ἐχθρικοῦ, δὲν ἐφάνησαν ἀκόμη ἐξ αἰτίας
 » τῶν ἀλλεπαλλήλων τρικυμιῶν, διὰ νὰ σᾶς ἰδεάσω τι,
 « καὶ τότε τοῦλάχιστον ἡμπόρουν νὰ ληφθῶσι μέτρα ἀνά-
 » λογα τοῦ κινήματος τοῦ ἐχθρικοῦ, ἐωσότου μᾶς προ-
 » φθάσωσιν αἱ ὁδηγίαι σας μὲ τὰς ἀναλόγους προβλέψεις.
 » Ὅθεν ἄνευ ἀργοπορίας νὰ ἔχω ἀπάντησίν σας, διότι ἐκ
 » τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου πλοίων ἔκαμε τὴν ἀρχὴν τοῦ
 » μισευμοῦ του τὸ πλοῖον Λυκουῦργος, χωρισθὲν ἐκ τοῦ
 » στόλου τῇ 31 τοῦ παρελθόντος, καὶ διευθυνθὲν εἰς τὰ
 » ἴδια. Συγχρόνως μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Καπετ. Γκίκα Ψεύ-
 » τη ἀναχωροῦν σήμερον καὶ ἕτερα 4 πολεμικὰ πλοῖα
 » Ὑδραϊκὰ καὶ πρὸς εἰδησίην σας ».

Τῇ 2 Νοεμβρίου 1826.

Ἀριθ. 16 « Τὸ πυρπολικόν τοῦ Παντελεῆ διευ-
 » θύνεται αὐτόσε μὲ τὴν ἀδειάν μας, ἐπειδὴ ἐκρίθη εὐλο-
 » γον ν' ἀναχωρήσῃ τὸ ἐν ἐκ τῶν τριῶν Μὲ τὸ
 » πλοῖον τοῦ Ψεύτη ἐστάλησαν γρ. 54063, ὡς δηλοῖ τὸ
 » τὸ ὑπ' ἀρ. 14, καὶ λάβετε τὴν ἀναλογίαν μας ἀπὸ τὴν
 » Ὑδραν. Ὑδραϊκὰ πλοῖα ἔφυγον 5 πολεμικὰ καὶ 1 πυρ-
 » πολικόν. 2 Νοεμβρίου 1826. »

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μὴ ἔχουσα ἄλλα μέσα εἰς ἃ
 νὰ καταφύγῃ διὰ τὴν πρόχειρον ἐξοικονόμησιν τῶν πρὸς
 συντήρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἀπαιτουμένων χρημά-
 των, ἐπέβαλεν ἐν δάνειον εἰς τὸν οἶνον τῶν δύο νήσων
 Σάμου καὶ Θήρας ἀνὰ δύο γρόσια ἐφ' ἐκάστης βαρέλλας,
 καὶ ἕτερον ἐκ γρ. 300,000 εἰς τοὺς δασμοὺς τῶν νήσων
 τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἐξαιρουμένων τῆς Σύρας, Ὑδρας,
 Σπετσῶν, Πόρου, Αἰγίνης καὶ Σαλαμῖνος, διανεμητέον εἰς
 τὸν δασμὸν ἐκάστης νήσου, ἀναλόγως τῆς ἀξίας τῆς ἀγο-

ρὰς αὐτοῦ, πληρωτέον δὲ ἐντὸς ἑνδεκα ἡμερῶν, καὶ ἐν περιπτώσει δυστροπίας, εἰσπρακτέον παρ' ἐπιστατῶν τῆς Διοικήσεως, οἵτινες θὰ εἰσπράξωσιν ἀμέσως τὰς προσόδους τῶν δασμῶν, ἕως τοῦ συμπληρωθῆ ἡ ἐπιβαλλομένη ποσότης καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἐπιστατῶν· ἐπέβαλε δ' ὡσαύτως καὶ ἕτερα δύο ἀκόμῃ δάνεια γροσίων 130,000 εἰς τοὺς δασμοὺς Σύρας, πληρωτέων καὶ τούτων ἐντὸς ἑνδεκα ἡμερῶν, ἡ ἐν περιπτώσει δυστροπίας, εἰσπρακτέων παρ' ἐπιστατῶν τῆς Διοικήσεως, καὶ γρόσ. 40,000 εἰς τὰς προσόδους τοῦ τελωνείου τῆς Σύρας· ἐπειδὴ ὁμως πολλὰ παρενεβλήθησαν δυσκολίαι περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν δανείων τούτων ἐκ μέρους τῶν ἐνοικιαστῶν, ἡ Κυβέρνησις συνεννοήθη μετὰ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, αὗται δὲ ἀπέστειλαν ἀντιπροσώπους των εἰς Σύρον κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, αἱ μὲν Σπέτσαι τὸν Κωνσταντῖνον Ὁρλάνδον, ἡ Ὑδρα τὸν Δέδεν Ῥῆγαν, οἱ δὲ Ψαριανοὶ τὸν Ἀναγνώστην Κοντόν, οἵτινες συνάζοντες ἐκ τε τοῦ δασμοῦ καὶ τοῦ τελωνείου, διένεμον τὰ εἰσπραττόμενα, καὶ ἐλάμβανεν ἕκαστος τὸ εἰς τὴν νῆσόν του ἀνάλογον ποσόν.

Ἀλλ' ἐνῷ ἡ Κυβέρνησις κατεγίνετο εἰς τὴν εὕρεσιν πόρων, τοσαῦται ἀταξίαι συνέβαινον εἰς τὸ Ναύπλιον, τὴν ἑδραν τῆς, ἀπὸ τοὺς φρουροῦντας τὸ Παλαμήδιον, τὴν Ἀχροναυπλίαν καὶ τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, ὥστε ἡ μὲν Διοικητ. ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ νησιδίου τοῦ Ναυπλίου φρούριον καὶ ἐκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν ἑδραν τῆς, ὁ δὲ κατὰ τὸ Αἰγαῖον ἀρχηγὸς τῶν Γαλλικῶν ναυτικῶν δυνάμεων Κ. Δεριγνὺ, διεκοίνωσεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐπομένην διακήρυξιν·

Ἐκ τῆς Σειρήνος τὴν 22 Ὀκτωβρίου 1826.

«Κύριοι! Ἐπειδὴ τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θέλουν

γίνει εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, διὰ τὰ γίνῃ ἀπόπειρα συμβιασμοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων, μέλλουν τὰ ὑποστηριχθῶσιν ἐγκαρδίως ἀπὸ τὸν πρέσβυν τῆς Α. Χριστ. Μεγαλειότητος, σπεύδω τὰς σὰς κοινοποιήσω, ὅτι ἡ Κυβέρνησίς μου θέλει θεωρήσει ὡς ἐμπόδιον εἰς πᾶσαν δυνατὴν εἰρηνοποίησιν α) τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀταξιῶν καὶ πειρατειῶν, αἵτινες εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μὴ πειθαρχίας τοῦ στόλου, β) τὰς διαιρέσεις, αἵτινες κατὰ δυστυχίαν ἐμφυλοχωροῦν εἰς ὑμᾶς, ὡσάύτως καὶ τὰς ῥαδιουργίας, τὰς ὁποίας μετέρχονται ὅσοι μεταξὺ ὑμῶν φαντάζονται μέσον σωτήριον ἄλλο, ἢ τὸ ἐκ τῆς μεσιτείας τῶν Δυνάμεων. Χωρὶς γ' ἀπομακρυνθῆτε λοιπὸν ἀπὸ τὰ μέσα τῆς νομίμου ὑπερασπίσεως, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν σας, σὰς προτρέπω τὰ στοχασθῆτε ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ δύο ἄρθρα καὶ τὰ σβέσητε πᾶν ἔχνος διαιρέσεως».

Ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου ὁ Κορινθιακὸς κόλπος διετέλει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐλευθέρως μετεκομίζοντο εἰς αὐτοὺς ἀπὸ Σάλωνα, Δομπρέναν καὶ Ψάθαν τροφαὶ καὶ πολεμεφόδια· τὸ κακὸν τοῦτο θέλοντες τὰ ἐμποδίσωσιν οἱ Χρῆστος Παλαιογιάννης καὶ Δημ. Μεσηγιάννης, ἠγόρασαν κατὰ συμβουλήν τοῦ Καραϊσκάκη εἰς Αἰγιναν μίαν πολύκωπον τράταν, τὴν ὁποίαν ὑπερिशθμήσαντες, μετέφερον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ καλῶς ὀπλίσαντες αὐτὴν ἐναυτολόγησαν καὶ 27 καλοὺς ναύτας· ἐκτὸς δὲ τούτων ἐμβιβάσαντες καὶ ἄλλους 200 στρατιώτας εἰς ἄλλα μικρὰ πλοιάρια, διευθύνθησαν πρῶτον εἰς τὸν λιμένα τῆς Δομπρένας, εἰς ὃν ἐλιμενίζοντο ἑπτὰ ἐχθρικά πλοῖα, ἵνα κυριεύσωσιν ἐξ αὐτῶν ἐξ ἀπροόπτου ἐπιπίπτοντες ὅσα δυνηθῶσιν· ἀλλ' ἀποτυχόντες ἀπεσύρθησαν. Τὴν νύκτα ὅμως τῆς 17 Σεπτεμβρίου, ἐπλευ-

σεν ἡ τράτα μόνη εἰς τὸν λιμένα τῶν Σαλώνων, καὶ αἰφνης ἐπιπεσοῦσα κατὰ μιᾶς ἐχθρικῆς πολεμικῆς γολέτας δέκα κανονίων, τὴν ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου αὐτανδρον. Δύο ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν καὶ ἑπτὰ ἐπληγώθησαν κατὰ τὴν συμπλοκὴν, ἀναιμωτὶ ἤθελον κυριεύσει οἱ Ἑλληνες τὸ ἐχθρικὸν τοῦτο πλοῖον, ἐὰν τὸ παρευρεθὲν ἐκεῖ Σαρδικὸν πλοῖον, προλαβὼν νὰ κανονοβολήσῃ κατὰ τῆς ἐλληνικῆς τράτας, δὲν ἐξύπνει τοὺς κοιμωμένους ἐχθροὺς. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἰβραίμης, ἀπέστειλεν ἀμέσως εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ναυτικὴν τινα μοῖραν πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐλληνικῶν πλοιαρίων· ἀλλ' ἡ μοῖρα αὕτη, καὶ τοι κυρία οὔσα τοῦ κόλπου, οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ βλάβῃ τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες ἐκπλεύσαντες τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὑπὸ σκοτεινὴν τινα νύκτα, ἔφθασαν αἰσίως εἰς Αἴγινα.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἀποστείλει περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου δύο Σπετσιοτικὰ πολεμικὰ πλοῖα, τὸ ὑπὸ τὸν Νικόλαον Ῥάπτην ὁ Περικλῆς καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ν. Λάμπρου ὁ Λεωνίδας, ἵνα περιπλέωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Κορώνης, Μεθώνης καὶ Νεοκάστρου, καὶ τῶν ἄλλων σημαντικωτέρων παραλίων πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν μερῶν ἐκείνων· ἀπέστειλε πρὸς τούτοις καὶ δύο ἕτερα, τὸ βρικογούλετον τοῦ Γεωργίου Λεμπέση ἡ Κυπρία, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Κυριάκου Τζολάκην ὁ Λεωνίδας, ἵνα περιπλέωσιν εἰς τὸν Θερμαϊκὸν καὶ Μαλιακὸν κόλπον, ν' ἀποβιβάζωσι χρείας τυχούσης εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα στρατεύματα ἀπὸ τὰς νήσους Σκόπελον καὶ Σκιάθον, καὶ νὰ καταδρομεύσωσιν. Ἐκτὸς δὲ τούτων τρία ἕτερα Ὑαριανὰ πλοῖα κατὰ τὸν Σαρῶνικὸν κόλπον, περιέπλεον τὴν Ἀττικὴν παραφυλάττοντα τὰ παράλια, καὶ συμπράττοντα εἰς τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ κινήματα τῶν ἐλληνικῶν

στρατευμάτων· ἀλλ' αἴφνης τὴν 8 Ὀκτωβρίου ἐφάνησαν 14 ἐχθρικὰ πλοῖα ἐκ τοῦ ἐν Νεοκάστρῳ εὐρισκομένου στόλου, ἐξ ὧν, δύο φρεγάται, δύο βρίκια, καὶ δέκα κορβέται, πλέοντα ἔξωθεν τοῦ Βενετῆκου πρὸς τὸ πέλαγος. Τὴν 9 περὶ τὴν αὐγὴν 4 ἐκ τῶν αὐτῶν πλοίων, ἤτοι 1 φρεγάτα 2 κορβέται καὶ 1 βρίκιον ἔξωθεν τοῦ λιμένος τῶν Κυτριάων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον φέροντα ἀγγλικὴν σημαίαν, καὶ ὑπὸ ἄνεμον γαληνιαῖον, ἐπεμψαν ἕξ λέμβους ὀπλισμένους εἰς Ἀλμυρὸν, ἵνα δοκιμάσωσιν· ἀλλὰ χτυπηθέντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐχθροὶ ἐπέστρεψαν μετὰ βλάβης· περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν, ἠνώθησαν μετὰ τῶν 4 τούτων πλοίων ἄλλη μία φρεγάτα καὶ δύο κορβέται, καὶ βοηθούμενα ὑπὸ εὐνοικοῦ ἀνέμου ἐπλησίασαν τὰς Κυτριάς καὶ ἐκανονοβόλησαν τὸ εἰς τὸν λιμένα ἐκεῖνον ἐλλιμενισθὲν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῆς ἐχθρικῆς μοίρας Σπετσιωτικὸν πλοῖον ὁ Λεωνίδας τοῦ Δημητρίου Ν. Λάμπρου, διατελοῦν, ὡς εἴπομεν, εἰς ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν Μεσσηνιακῶν παραλίων· ἀπὸ μεσημβρίας μέχρι δείλης διήρκεσεν ὁ πόλεμος μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, καὶ τοῦ Λεωνίδα μόνου, ἀλλὰ μόλις ὀλίγην βλάβην ἡδυνήθησαν οἱ ἐχθροὶ νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸ ἐλληνικὸν πλοῖον, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα βλαφθέντες αὐτοὶ μᾶλλον, ὡς βαλλόμενοι καὶ παρὰ τοῦ πλοίου καὶ παρὰ τῶν ἐκεῖ συρρέουσάντων διὰ ξηρᾶς Σπαρτιατῶν, ἀπεσύρθησαν κατησχυμένοι (α).

(α) Γεν. ἐφημ. σελ. 5 φύλ. 20 1826 λέγουσαν « Διοικητὴς τοῦ εἰρημένου πλοίου εἶναι ὁ Κ. Δημ. Ν. Λάμπρου Σπετσιώτης, ἀνὴρ εὐτολμος καὶ ἀνδρεῖος, ἐκπληροῦ ἄριστα τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα χρέος καὶ ἐκτελεῖ εὐπειθῶς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνή-

Ἐν τούτοις μετὰ τρίμηνον διαμονὴν ἐν Νεοκάστρῳ ἡ ὑπὸ τὸν Καπετανά-μπεην Βυζαντινὴ μοῖρα ἐπανεπλεύσεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ ἀφῆκεν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἰβραίμη τινὰ ἐκ τῶν πλοίων τῆς ὑπὸ τὸν Ῥιαλά-μπεην.

Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Τοπάλ πασσᾶν β' Βυζαντινὴ μοῖρα ἀρχὰς Νοεμβρίου, καὶ ἡ Σάμος ἀπηλλάγη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τοῦ ἐπαπειλήσαντος αὐτὴν κινδύνου. Τότε καὶ ὁ ἐλληνικὸς στόλος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις ἦτον οὐχὶ εὐχάριστος, ὥς στερουμένου καὶ αὐτῶν τῶν τροφῶν, ἐπανεπλεύσεν ἀρχὰς Νοεμβρίου εἰς τὰ ἴδια· ἔμειναν δ' ἐκ συνεννοήσεως οἱ ναύαρχοι τῶν δύο νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, Ἀνδροῦτσος καὶ Μιαούλης, ἵνα εἰσπράξωσι τὸ ὑπόλοιπον ἐκ τοῦ διπλοδεκάτου τῆς Σάμου ποσόν, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸ πυρπολικόν τοῦ Κανάρη καὶ τὴν γολέταν τοῦ Κοτζιᾶ, τὴν ὁποίαν καὶ παραχρῆμα διώρισαν νὰ παραπλήῃ ὥς προφυλακίς.

Ἀρχὰς Νοεμβρίου κατέπλευσεν εἰς Κολωνὸν τῆς Σάμου καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία, ὑπὸ τὸν Χάστιγκα· ἀλλὰ, μὴ οὔσης πλέον ἀνάγκης, μετὰ τινὰς ἡμέρας ἅπαντα τὰ πλοῖα ταῦτα ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Πρὶν ἢ εἰσπλεύσωσι τὸν Ἑλλήσποντον αἱ Βυζαντιναὶ μοῖραι, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας νέος Αἰγύπτιος στόλος ἐκ 31 πολεμικῶν πλοίων καὶ 41 φορτηγῶν, ὅστις φθάσας εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια τὴν 31 Νοεμβρίου, ἐκόμισεν εἰς τὸν Ἰβραίμην τροφάς, πολεμεφόδια καὶ ἐπικουρίαν 5 ἕως 8 χιλιάδων στρατοῦ. Εἰς τὴν εἶδησιν ταύ-

σεως. Μεθ' ἐνὸς πλοίου ἐτόλμησε καὶ ἐπολέμησεν ὁ ἄξιος οὗτος πλοίαρχος πρὸς τόσα ἐχθρικά, καὶ ὀλίγον βλαφθεὶς ἐβλαψε πολὺ».

την οἱ Πρόκριτοι τῶν ναυτικῶν νήσων ὄφειλον νὰ πράξωσι καὶ ἤδη ὅ,τι καὶ πάντοτε, τουτέστι νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ πλοῖα των ἐκ τῶν ἐνόντων μέσων, ἵνα ἦναι εἰς θέσιν ν' ἀποκρούσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἂν παρουσιασθῇ.

Μετὰ σπουδῆς ἐπεδίωκον ἄρα τὸ ἔργον των οἱ τῶν Σπετσῶν Πρόκριτοι, ἀλλ' ἡ μεγίστη ἐν Σπέτσαις σιτοδεία τοὺς ἠνάγκασε νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νὰ τοῖς χορηγήσῃ ἄρτον ἀπὸ τὰ ἐν Ναυπλίῳ ἀρτίως φθάσαντα μὲ τροφὰς πλοῖα. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, ἐπαινέσασα αὐτοὺς διὰ τὴν πρὸς ἐξόπλισιν τῶν πλοίων προθυμίαν των, ἀπαντήσασα ὅτι τὰ ἐλθόντα μὲ τροφὰς πλοῖα δὲν ἐκόμισαν καὶ παξιμάδι, τοῖς ἀπέστειλε διαταγὴν τινὰ πρὸς τὴν ἐν Ναυπλίῳ Διευθυντικὴν Ἐπιτροπὴν, διαταττομένην νὰ παραδώσῃ ἑκατὸν καντάρια παξιμαδίου ἀπὸ τὰ ἐλευσόμενα μὲ τροφὰς πλοῖα.

Ἀλλ' ἐνῷ τὰ πράγματα τοῦ Ἔθνους εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς διακοπείσης ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, κατὰ τὸ γ' ἄρθρ. τοῦ Ε' ψηφίσματος αὐτῆς, προσεκάλεσε τὴν 2 Αὐγούστου τοὺς κατὰ τὴν αὐτὴν Ἐθνοσυνέλευσιν Πληρεξουσίου τῶν ἐπαρχιῶν νὰ συνέλθωσιν εἰς Πόρον ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ἵνα ἐπαναλάβωσι καὶ περαιώσωσι τὰς ἐργασίας των. Ἀλλ' ὥς πάντοτε, οὕτω καὶ ἤδη διαφωνία ἡγήρθη περὶ τοῦ τόπου τῆς Συνελεύσεως, καὶ μήτε τὸν Σεπτέμβριον, μήτε εἰς τὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον δευτέραν πρόσκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως ὑπήκουσαν οἱ Πληρεξούσιοι νὰ συνέλθωσιν. Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἵνα ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὸ αἷτιον τῆς διαφωνίας, προσεκάλεσεν ἐκ νέου τὴν 1 Νοεμβρίου τοὺς αὐτοὺς Πληρεξουσίου νὰ συνέλθωσιν εἰς Αἴγιναν, ὥς νῆσον ἡσυχὸν καὶ ἀνεπηρέαστον

ἀπὸ στρατιωτικὰς συρροὰς, εἰς ἣν, ὡς ἔλεγεν, ἡδύνατο ἡ Συνέλευσις καὶ ἡσύχως καὶ ἀσφαλῶς νὰ βουλευῇται, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἐλληνικὰ στρατόπεδα νὰ ἐμψυχώσῃ. Ὁ Κολοκοτρώνης ὁμῶς μετὰ τῶν Πελοποννησίων, ἀντιπολιτευόμενος τὴν ἐνεστῶσαν Διοικητ. Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Συνελεύσεως, δὲν ἤθελεν ὡς τόπον τῆς Συνελεύσεως, οὔτε τὸν Πόρον, οὔτε τὴν Αἴγινα. Ἀποτανθεὶς δὲ περὶ τούτου πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν δύο ναυτικῶν νήσων, παρεκίνει αὐτοὺς νὰ ἐπιμείνωσιν, ὥστε, ὡς τόπος τῆς Συνελεύσεως ν' ἀποφασισθῇ μέρος τι ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὁποῖον νὰ ᾔῃ καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὰς νήσους πλησιέστερον. Ἀπέτεινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Πληρεξουσίους τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐξῆς προσφώνησιν·

« Ἀδελφοὶ Πατριῶται· Ἴδου ἄρχεται ἡ ἐπανάληψις τῆς » Ἑθνικῆς Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως· εἰς τὴν ἐπανάληψιν ταύτην δὲν ἔχομεν βέβαια ἀντικείμενα, ὡς τὰς » παρελθούσας Ἑθν. Συνελεύσεις. Τὸ ἔργον τῶν Πληρεξουσίων εἰς τὴν ἐνεστῶσαν Ἑθν. Συνέλευσιν πρέπει νὰ » ᾔῃ βέβαια, ἂν δὲν ἀμφιβάλλω, Α', Ἡ διόρθωσις ἐκ » τῶν παρελθόντων· Β', Τὸ γενικὸν καὶ οὐχὶ τὸ ἴδιον συμφέρον, καὶ Γ', Τὸ ν' ἀποφύγωμεν τὰς εἰς ἃς ἐναυαγήσαμεν ὑφάλους, δι' οὗ θέλομεν κερδήσει τὴν εὖνοιαν » τοῦ πεφωτισμένου κόσμου καὶ θέλομεν φέρεи τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν. Κατὰ χρέος πατριωτικὸν σᾶς ὑπενθυμίζω ταῦτα, Κύριοι, καὶ μένω εἰς τὴν ἀγάπην σας (α).

» Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1826.

» Θ. Κ ο λ ο κ ο τ ρ ώ ν η ς. »

(α) Γεν. Ἐφημ. ἀριθ. 5, σελ. 18, 1826, καὶ Συλλογ. Α. Ζ Μάμ. Τ. 5', σελ. 9.

Παραδεχθέντες οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν τὴν πρότασιν τοῦ Κολοκοτρώνη, προέτρεπον καὶ τοὺς Ὑδραῖους νὰ τὴν παραδεχθῶσι καὶ ἐκεῖνοι ὡς συμφέρουσαν, καὶ νὰ συνέλθωσιν εἰς ὠρισμένον τι μέρος διὰ Πληρεξουσίων, ἵνα συσκεφθῶσι καὶ περὶ ἄλλων ἐθνικῶν συμφερόντων, προκειμένης ὁσονούπω τῆς συγκροτήσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Οἱ δὲ Ὑδραῖοι, ἀπαντῶντες τὴν 7 Νοεμβρίου, ἔλεγον « εἴμεθα σύμφωνοι καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ συνέλθωμεν καὶ συσκεφθῶμεν περὶ τούτου, καὶ περὶ παντὸς ἄλλου ἐθνικοῦ συμφέροντος· ὅθεν ἂν ἀγαπᾶτε ἐκλέξατε ὁποίους ἐγκρίνετε ἐκ τῶν ὑμετέρων διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἰς προσδιωρισμένον τι μέρος, ὥστε νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ κάμωμεν καὶ σύμφωνον καὶ σύγχρονον τὴν ἀπάντησιν.

Σωτήριος ἀπεδείχθη πάντοτε διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ στενὸς σύνδεσμος τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ὡς μὴ ἐπιδιωκουσῶν, εἰμὴ τὸ ἀληθές συμφέρον τῆς Πατρίδος. Τὸν σύνδεσμον τοῦτον θέλοντες ν' ἀνανεώσωσιν οἱ Πρόκριτοι αὐτῶν, διώρισαν Πληρεξουσίους, οἵτινες, ἐλθόντες εἰς Ὑδραν τὴν 19 Νοεμβρίου, ἐνῶ ἔμελλον νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ θέσωσι τὰς βάσεις τῶν συμφωνιῶν των, δεινὴ ἐκραγεῖσα στάσις εἰς Ὑδραν ἐναντίον τῶν Προκρίτων, ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ αὐτῆς, θέλοντος νὰ βιάσῃ αὐτοὺς νὰ καταβάλωσι χρήματα, ἅτινα νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τὸν ἀποροῦντα λαόν, ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν ἀπὸ λείας, ἠνάγκασε τοὺς Πληρεξουσίους τῶν Σπετσῶν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ ἴδια ἄπρακτοι. Μετ' ὀλίγας ὁμως ἡμέρας συνελθόντες οἱ αὐτοὶ Πληρεξούσιοι εἰς τὴν ἐν Ἑρμιόνη μονὴν τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, συνέταξαν καὶ ἐδημοσίευσαν πρὸς τὸ Πανελλήνιον τὴν ἐξῆς προτρεπτικὴν διακήρυξιν.

« Πρὸς ἀπαξάπαντας τοὺς Πληρεξουσίους τῆς Ἑλλη-

» νικῆς Ἐπικρατείας. Συνελθόντες ἐνταῦθα εἰς τὴν μονὴν
 » τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων οἱ διωρισμένοι Πληρεξούσιοι
 » ἐκ τῶν Κοινοτήτων τῶν δύο ναυτικῶν νήσων Ὑδρας
 » καὶ Σπετσῶν, περὶ τῆς σκέψεως καὶ ἀποφάσεως τοῦ τό-
 » που τῆς Συνελεύσεως, καὶ συσχεφθέντες καὶ μετὰ τῶν
 » ἐν Ἑρμιόνη Πληρεξουσίων διαφόρων ἐπαρχιῶν περὶ τοῦ-
 » του, ἐνεκρίθη συμφώνως κατάλληλος καὶ κατὰ πάντα
 » πρόσφορος ἡ Ἑρμιόνη. Σπεύδομεν λοιπὸν νὰ σᾶς ἀναγ-
 » γείλωμεν τοῦτο καὶ νὰ σᾶς προτρέψωμεν πατριωτικῶς
 » καὶ ἀδελφικῶς, ὅπως ταχύνητε τὸν εἰς Ἑρμιόνην ἐρχο-
 » μόν σας, χωρὶς ν' ἀναβάλητε οὔτε στιγμὴν, καθότι
 » γνωρίζετε τὴν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος· καὶ κρίνοντες
 » περιττὸν νὰ μεταχειρισθῶμεν ὅποιανδῆποτε ἄλλην προ-
 » τροπὴν, μένομεν, περιμένοντές σας ὅσον τάχος.

Ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων (Ἑρμιόνης), τῇ
 » 23 Δεκεμβρίου 1826.

» Οἱ ἀπεσταλμ. Ὑδρας. Οἱ ἀπεσταλμ. Σπετσῶν.»

Ἐν τούτοις, διαιρεθέντων τῶν Προκρίτων τῆς Ὑδρας
 εἰς Κουντουριωτικοὺς καὶ Ἀντικουντουριωτικοὺς, ὁ λαὸς
 κατέστη ἀχαλίνωτος, ὥστε τινὲς ἐκ τῶν δημαγωγῶν τοῦ
 λαοῦ, ἀρπάσαντες καὶ πλοιά τινα, ἀκουσίᾳ τῶν ἰδιοκτη-
 τῶν, ἐδόθησαν εἰς τὴν πειρατείαν. Φόβος μέγας ἐκυρίευ-
 σε τοὺς ἐν Ὑδρᾷ Ἀντικουντουριωτικοὺς Προκρίτους, μὴ
 πάθωσιν ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐκτὸς τοῦ Δ. Τσαμαδοῦ καὶ Β.
 Βουδούρη, διαμενόντων εἰς Αἴγινα, ὡς ὑπηρετούντων εἰς
 δημοσίας θέσεις, ὁ μὲν ὡς μέλος τῆς Διοικητ. Ἐπιτρο-
 πῆς, ὁ δὲ ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, ἔ-
 φυγον νυκτὸς εἰς Πόρον ὁ Μιαούλης, οἱ δύο Τομπάζαι,
 ὁ Δημ. Γ. Βούλγαρης καὶ ἄλλοι τινές. Μείναντες οἱ Κουν-
 τουριῶται μόνοι εἰς Ὑδραν μετ' ἄλλων τινῶν δευτερευ-

όντων Προκρίτων, καὶ ἐννοήσαντες ὅτι ὅλον τὸ βάρος καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ λαοῦ ἤθελον πέσει ἐπ' αὐτῶν, ἐμελέτων νὰ φύγῳσι καὶ ἐκεῖνοι ἐξ Ὑδρας ἀλλ' οἱ τοῦ λαοῦ, ὑποπεύσαντες τοῦτο, τοὺς παρεφύλαττον. Οἱ Κουντουριῶται μετὰ τινων ἐκ τῶν ὁπαδῶν των ἐζήτησαν νὰ ἐπιβιβάσθωσιν ἐπὶ ἀγγλικῆς τιнос φεργάτας, ἐλθούσης εἰς ἀντίληψίν των κατὰ προηγουμένην παράκλησιν αὐτῶν· ἀλλ' ὁ λαὸς τοὺς συνέλαβε καὶ τοὺς ἀπεκόμισεν εἰς τὰς οἰκίας των, ἀνενοχλήτους μὲν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ ὅτι, ἐὰν ἀποπειραθῶσιν ἐκ νέου νὰ δραπετεύσωσι, θὰ κακοπάθωσιν· ὁ δὲ πλοίαρχος Ζάκας, ναυτολογήσας εἰς Ὑδραν, ἐξῆλθεν εἰς καταγωγὴν ἄνευ ἀδείας τινός, καὶ κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ δὲν ἐσεβάσθη οὐδ' αὐτὴν τὴν Ἀγγλικὴν σημαίαν. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἀμιλτὼν εἰς Σμύρνην, ὅπου διέμενεν ὡς ἀσθενῶν, ἦλθεν εἰς Ὑδραν μετ' ἄλλης τινός φεργάτας ὑπὸ τὸν Σπέντσερ, μιᾶς κορβέτας καὶ ἐνὸς βρικίου, ἐπέπληξε τὴν Δημογεροντίαν, καί τοι μὴ πταίουσαν, καὶ ἀπήτησε τὰ φορτία τῶν ὑπὸ τοῦ Ζάκα καταγωγηθέντων Ἰονικῶν πλοίων, αὐτόν τε τὸν Ζάκαν καὶ τὸ καταγωγικὸν πλοῖον, καί τοι μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Ζάκα, εἰμὴ κατὰ τὸ $\frac{1}{4}$, τῶν λοιπῶν $\frac{5}{8}$ ἀνηκόντων εἰς τοὺς Κουντουριώτας, καὶ τοῦ τελευταίου $\frac{1}{8}$ εἰς τὸν Χριστόδουλον Μωραίτην. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Πρόκριτοι ἦσαν ἀνίσχυροι νὰ ἱκανοποιήσωσι κατ' οὐδένα τρόπον τὸν Ἀμιλτῶνα, οὗτος πολιορκήσας τὸν λιμένα τῆς Ὑδρας, ἔπεμψε τὰς λέμβους τῶν ὑπ' αὐτὸν πλοίων ὠπλισμένας ἐντὸς τοῦ λιμένος, ἵνα καθέξωσι τὸ πλοῖον τοῦ Ζάκα καὶ ἄλλα ὑδραϊκὰ πλοῖα, πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ὅσων ἐζημιώθησαν εἰς Ἀγγλοὶ ὑπήκοοι. Μῆτε ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ὑδρας ἔπταιε, μῆτε καθ' ὅλου τοῦ λαοῦ ἦτο παρωργισμένος ὁ Ἀμιλτων,

διὰ τοῦτο ὁλος σχεδὸν ὁ λαὸς τῆς Ὑδρας, καταβάς εἰς τὸ παράλιον τοῦ λιμένος, ἵστατο θεατῆς τῶν γινομένων, πιστεύων, ὅτι ὁ Ἀμιλτων ἤθελε πράξει ὅ,τι ἤθελεν, ἄνευ τινὸς ἐναντιότητος. Ἀλλ' ὅμως ὅταν αἱ ἀγγλικάι λέμβοι ἐπλησίασαν εἰς τὸ καταγωγικὸν πλοῖον τοῦ Ζάκα, τινὲς τῶν ἐν αὐτῷ Ὑδραίων ναυτῶν, πυροβολήσαντες κατὰ τῶν Ἀγγλων, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Ἀγγλους ν' ἀντιπυροβολήσωσι καὶ κατὰ τῶν πυροβολησάντων, καὶ κατὰ τῶν ἀπλῶν θεατῶν, καὶ νὰ φονεύσωσιν ἐξ αὐτῶν ἕξ, ἐν οἷς καὶ τὸν γενναῖον πυρπολητὴν Γ. Πολίτην, νὰ πληγώσωσι δὲ καὶ ἄλλους τέσσαρας· μετὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο ἐπῆρεν ὁ Ἀμιλτων ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Ὑδρας, οὐδενὸς ἐναντιουμένου, ἕξ πλοῖα καὶ τὸ τοῦ Ζάκα, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα ἀπελύθησαν, μόνον δὲ τὸ τοῦ Ζάκα, σταλὲν εἰς Μελίτην καὶ δημευθὲν, ἐξηγοράσθη πάλιν παρὰ τῶν Κουντουριωτῶν.

Ὁ Ἀμιλτων, φιλέλλην ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ιδίας συναισθήσεως, ἐλυπήθη μεγάλως διὰ τὴν λυπηρὰν ταύτην κατάστασιν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν Προκρίτων τῆς Ὑδρας, καὶ θέλων νὰ συμβιδάσῃ τὰ διεστῶτα, ἔφερεν ἐντὸς τῆς φεργάτας του τοὺς ἐν Πόρῳ καταφυγόντας Ὑδραίους Προκρίτους, καὶ προσκαλέσας ἐντὸς αὐτῆς καὶ τοὺς περὶ τοὺς Κουντουριώτας, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ τοὺς συμφιλιώσῃ, παραστήσας αὐτοῖς πόσον ἦτον ἀσύμφορος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ τοιαύτη διαίρεσις εἰς τὰς παρούσας μάλιστα κρισίμους περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ Κάνιγκ προσπαθεῖ μεσιτεύων νὰ πράξῃ ὅ,τι καλὸν διὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος. Δυστυχῶς ὅμως οἱ διαφερόμενοι Πρόκριτοι δὲν συνεβιδάσθησαν, καὶ οἱ μὲν ἐπανῆλθον εἰς Πόρον, οἱ δὲ Κουντουριῶται ἀπέβησαν εἰς Ὑδραν, μὴ θελήσαντες ν' ἀφήσωσι τὴν πατρίδα των πλέον.

Προσδιορισθείσης τῆς Αἰγίνης, ὡς τόπου τῆς Συνελεύσεως, εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον καὶ ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ ἀρχὰς Νοεμβρίου, ὁπόταν τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ κατέπλευσεν εἰς Ναύπλιον καὶ ἡ ἐλληνικὴ φεργάτα Ἑλλάς 64 κανονίων, ἐν τῶν ὠραιότερων καὶ ταχυτέρων πολεμικῶν τῆς γραμμῆς πλοίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καλῶς ὠπλισμένη καὶ καλῶς ἐφωδιασμένη ἐπ' αὐτῆς ἦλθε καὶ ὁ Κοντόσταυλος, ὅστις ἔφερεν εἰς τὸ Ἑθνικ. Ταμεῖον 18 χιλιάδας δίστηλα, ὑπόλοιπον ποσὸν (κατ' αὐτόν) πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ἐν Ἀμερικῇ χρηματικῆς διαχειρίσεώς του ἐκ τῶν δανείων.

Δύο τοιούτων πλοίων τὴν κατασκευὴν εἶχε παραγγείλει εἰς Νέαν Ὑόρκην τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπὴ τοῦ δανείου, καὶ ἀμφότερα κατεσκευάσθησαν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ χρήματα δὲν ἐξήρκεσαν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δύο, ὁ μετὰ ταῦτα σταλὲς εἰς Ἀμερικὴν Ἀλέξ. Κοντόσταυλος, ἐπώλησε κατὰ συμβουλήν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Ἐϋνᾶρδ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν διὰ δίστηλα 233,570, καὶ διὰ τῶν χρημάτων τούτων, ἔτι δὲ καὶ δι' ἄλλων διστήλ. 99680, ἅπερ ἔλαβε συμβιβαστικῶς ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους, ἐφοπλίσας καὶ καταρτίσας τὴν ἑτέραν, ἦλθε μετ' αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Κυβέρνησις προσεκάλεσεν ἀμέσως τὴν 27 Νοεμβρίου τοὺς ναυάρχους τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ὀνομάσασα αὐτοὺς μάλιστα Στολάρχους, ἥτοι τὸν Μιαούλην τῆς Ὑδρας, τὸν Ἀνδροῦτσον τῶν Σπετσῶν καὶ τὸν Ἀποστόλην τῶν Ψαρῶν, νὰ μεταβῶσιν εἰς Ναύπλιον, καὶ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς φεργάτας, νὰ συνεκπλεύσωσιν ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πόρου μὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα, ἐὰν ὁ ὁδηγήσας αὐτὴν μέχρι Ναυπλίου εὐαρεστη-

θῇ νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν μέχρι τοῦ Πόρου, ἢ ἐν ἐναντία περιπλώσῃ νὰ παραλάβωσι τὴν φεργάταν καὶ νὰ ναυτολογήσωσιν ὅσον τάχος τοὺς ἀπαιτούμενους ναύτας ἐξ ὧλων σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν, καὶ ἀφοῦ προστεθῇ ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ἀναγκαία τακτικὴ φρουρά, ἣν διετάχθη νὰ σχηματίσῃ ὁ Ῥόδιος, νὰ τὴν ὀδηγήσωσιν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πόρου (α).

Ταυτοχρόνως οἱ Προκρίτοι τῶν δύο νήσων, θέλοντες νὰ προλάβωσι πᾶσαν ἐνδεχομένην κατάχρησιν ἐπὶ τε τῆς φεργάτας καὶ τῶν μὲ τροφᾶς ἐλθόντων πλοίων, ἔγραψαν εἰς τὸν Κοντόσταυλον, ἀνέφερον δὲ καὶ εἰς τὴν Διοικητ. Ἐπιτροπὴν (ιδίως δ' οἱ Σπετσιῶται ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὴν καὶ ἓνα τῶν Προκρίτων τὸν Γ. Πάνου) νὰ διατάξῃ τὸν αὐτὸν Κοντόσταυλον, ὥστε μῆτε νὰ ἐκφορτώσῃ, μῆτε νὰ παραδώσῃ εἰς οὐδένα ἀπὸ τε τὴν φεργάταν καὶ τὰ φορτηγὰ, οὔτε πράγματα, οὔτε χρήματα, ἕως οὗ ἡ συγκροτούμενη Ἐθνοσυνέλευσις ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῶν τὰ εἰκότα.

Ἡ Διοικητ. Ἐπιτροπὴ ἀπαντῶσα εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Σπετσῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4567 ἐγγράφου τῆς, ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι « ἡ μὲν φεργάτα τίποτε περιττὸν δὲν φέρει, εἰμὴ ὅσα ἀνήκουν μόνον πρὸς ἐφοδιασμὸν αὐτῆς καὶ τῶν ἀτμοκινήτων, ἐκ δὲ τῶν ἐλθόντων φορτηγῶν πλοίων μὲ τροφᾶς ἐκ Ζακύνθου, ὅτι τὰ μὲν εὖ ἐστάλησαν παρὰ τῶν φιλελλήνων εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ ἱατροῦ Κ. Βαλλῆ, διὰ νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Καραϊσκάκη

(α) Ἴδε ἐγγράφον ὑπ' ἀριθ. 4503 τῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν στόλαρχον Σπετσῶν Γ. Ἀνδρουτσ. Ἀναρχ. Σπετσιωτ. Τ. Α. σελ. 1077.

καὶ τῶν Ὀλυμπίων σωμάτων καὶ τῆς Ἀττικῆς, τὸ δὲ τρίτον, ὅτι εἶναι ἀφιερωμένον πρὸς ἐλεημοσύνην ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, τῶν κατοικούντων εἰς τὰς καλύβας τοῦ Ναυπλίου, τῶν ὁποίων τὴν δυστυχίαν ἰδίους ὄμμασιν εἶδεν ὁ ἐνεργήσας τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ἔργον Κ. Θ. Πετρίνης. Περὶ δὲ τοῦ τόπου τῆς προσορμίσεως τῆς ἐλληνικῆς φεργάτας καὶ πάσης ἄλλης περὶ αὐτῆς φροντίδος, ὅτι οἱ τρεῖς στόλαρχοι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη ταῦτα ἡ Διοίκησις, θέλουν ἐνεργήσει ὅ,τι κρίνουν συμφερότερον διὰ τὸ ἔθνος. Ἡῤυχετο δὲ ἡ Διοικητ. Ἐπιτροπὴ νὰ ἴδῃ ταχέως ἀποκαταστημένην τὴν εἰρήνην καὶ εὐταξίαν εἰς τὴν Ὑδραν, διὰ νὰ ἐνεργήσωσιν ὅλοι ἐκ συμφώνου τὰ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Ἑθνους.»

Προσκληθεῖς δὲ τότε εἰς Αἴγινα ὁ στόλαρχος Σπετσῶν Γ. Ἀνδροῦτσος, ἐπρότεινεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ σχέδιόν τι περὶ διοργανώσεως καὶ εἰσαγωγῆς τῆς εὐταξίας εἰς τὴν φεργάταν, ὅπως καταστῇ τῶνόντι χρήσιμος εἰς τὸ ἔθνος, ἡ δὲ Κυβέρνησις παραδεχθεῖσα τὸ σχέδιόν του, ἐζήτησεν ἐκ Σπετσῶν πεντήκοντα ἀξιόους ναύτας μεθ' ἑνὸς ἀξίου καὶ εὐὑπολήπτου ἀξιωματικοῦ. Ἀπέστειλαν τῶνόντι οἱ Σπετσιῶται ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν τοὺς ζητηθέντας ναύτας, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τὸν Μιχαὴλ Ἀλεξ. Κυρατσούλαν, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς ἐπαύξησιν τῆς προσωρινῆς φρουρᾶς τῆς φεργάτας. Ἡ Διοικητ. Ἐπιτροπὴ ἀπήντησε τὴν 16 Δεκεμβρίου, ὅτι ἐδέχθη εὐχαρίστως τὸν ἀξιωματικὸν Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοὺς πεντήκοντα ναύτας, καὶ ὅτι τοὺς διεύθυνεν εἰς τὴν φεργάταν· τόσον δὲ περὶ αὐτῆς, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀτμοκινήτου ἐπανελάβεν, ὅτι περιέμενε τοὺς στολάρχους Α. Μιαούλην καὶ Γ. Ἀνδροῦτσον, ἵνα συσχεφθῇ μετ' αὐτῶν (τοῦ Ἀπостόλη διαμένον-

τος ἐν Αἰγίνῃ) καὶ ἀποφασίσῃ ποῦ εἶναι συμφερότερον νὰ ἐκπλεύσουν ταῦτα. Τὴν δὲ 20, μεταβάντων προσωπικῶς εἰς Αἶγιναν τῶν στολάρχων, καὶ σκεφθέντων περὶ διοργανώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς αὐτῆς φεργάτας μετὰ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, αὕτη ἔγραψε πρὸς τοὺς Προκρίτους Σπετσῶν τὰ ἑξῆς· «Ἀμα ἀφοῦ ἔφθασεν ἐνταῦθα ἡ ἑλληνικὴ φεργάτα, ἡ Διοίκησις ἐπροσχάλεσε κατὰ χρέος τοὺς τρεῖς στολάρχους τῶν τριῶν νήσων, μετὰ τῶν ὁποίων ὠμίλησεν ἄρκετὰ περὶ ὀργανίσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πλοίου, ὡς διὰ στόματος σᾶς ἀνήγγειλεν ὁ στόλαρχος τῆς νήσου σας. Ἦδη δὲ, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκπλεύσῃ ἡ ἄνω εἰρημένη φεργάτα μετὰ τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν πλοίων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ καὶ ἐτοιμάσῃ αὐτὴν, διώρισε τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῆς, οἵτινες εἶναι προσωρινοί, ἐωσότου τὸ ἔθνος ὀργανίσῃ καὶ κανονίσῃ ὀργιστικῶς τὰ περὶ τοῦ στόλου. Πρῶτος καπετάνιος αὐτῆς τῆς φεργάτας διορίζεται ὁ ἐξοχώτατος στόλαρχος τῆς νήσου σας Κ. Γ. Ἀνδροῦτσος, ἔχει δὲ τὸ ἐλεύθερον, ἐὰν θέλῃ, νὰ μείνῃ ὡς καὶ πρότερον στόλαρχος τῆς μοίρας Σπετσῶν. Ἡ ἐκλογὴ τῶν δύο τούτων κεῖται εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Δεύτερος καπετάνιος αὐτῆς τῆς φεργάτας διορίζεται ὁ ἐξοχώτατος στόλαρχος τῶν Ψαριανῶν Κ. Νικ. Ἀποστόλης, ὁ δὲ ἐξοχώτατος στόλαρχος Κ. Α. Μιούλης διορίζεται στόλαρχος καὶ ἐπιβαίνει μέσα εἰς τὴν φεργάταν διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν προκειμένην ἐκστρατείαν· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνει καὶ αὖθις ἡ Διοίκησις, ὅλοι οἱ διορισμοὶ οὗτοι εἶναι προσωρινοί. Ἐὰν δὲ ὁ εἰρημένος στόλαρχος τῆς νήσου σας εὐχαριστῇται νὰ μείνῃ ὡς καὶ πρότερον στόλαρχος τῆς μοίρας τῶν Σπετσῶν, καὶ δὲν δέ-

χεται τὸν βαθμὸν τοῦ πρώτου καπετάνιου τῆς φεργάτας, προσκαλεῖσθε ἡ εὐγενία σας νὰ ἐκλέξητε ἐκ τῶν καπεταναίων τῆς νήσου σας τρεῖς ὑποψηφίους, ἀξίους, ἐμπειροπολέμους καὶ εὐὑπολήπτους, διὰ νὰ ἐκλέξη ἡ Διοίκησις μεταξὺ αὐτῶν ἓνα, καὶ τοῦτον νὰ διορίσῃ πρῶτον καπετάνιον τῆς φεργάτας. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται καμμίαν ἀργοπορίαν, διὰ τοῦτο προσκαλεῖσθε νὰ μὴ ἀναβάλῃτε παντάπασι τὴν ἀπάντησιν τῆς παρούσης.»

Ὡς ἦτον ἐπόμενον, οὔτε ὁ Γ. Ἀνδρούτσος ἐδέχθη τὸν ἐπὶ τῆς φεργάτας διορισμὸν του ὡς Α' πλοιάρχου, οὔτε οἱ Σπετσιῶται καθυπέβαλον τοὺς αἰτηθέντας ὑποψηφίους, ἵνα διατελέσωσιν ὑπηρετοῦντες, καίτοι ὑπὸ τὸν αὐτὸν βαθμὸν τοῦ πρώτου πλοιάρχου τῆς φεργάτας, ὑπὸ τὸν στόλαρχον Ὑδρας Α. Μιαούλην. Οὐδέποτε οἱ Σπετσιῶται ἀνεγνώρισαν ὑπεροχὴν τινα εἰς τοὺς Ὑδραίους, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ προηγηθέντος ἐγγράφου τῆς Διοικητ. Ἐπιτροπῆς, ἥτις, ἐκ προοιμίων γνωρίζουσα τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀνδρούτσου βεβαίαν μὴ παραδοχὴν τοῦ διορισμοῦ του, ἐζήτησε τὴν πρότασιν τῶν τριῶν ὑποψηφίων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοτιμίας τῶν Σπετσιωτῶν. Ὅσον καὶ ἂν ἐκήρυττεν ἡ Διοικητ. Ἐπιτροπὴ προσωρινούς τοὺς διορισμούς τούτους, οἱ Σπετσιῶται ἐγίνωσκον, ὅτι ἡ ἔπρεπεν ἰσοτίμως νὰ καθέξωσι τὴν οἰκείαν θέσιν των, ἡ πρὸς ἀποφυγὴν ἐμφυλίων διχονοιῶν ἀπεσύροντο. Τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο εἶναι τόσον γενικὸν εἰς τοὺς Σπετσιώτας, ὥστε καὶ οἱ σταλέντες πεντήκοντα ναῦται εἰς τὴν φεργάταν μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ των Μιχ. Κυρατσούλα, μὴ ἀνεχόμενοι νὰ ὑπηρετήσωσιν ὑπὸ Ὑδραίου ἀξιωματικούς, παρητήθησαν ἀμέσως καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀλλ' οὐχ ἥττον καὶ οἱ διορισμοὶ ἔμειναν κε-

ναὶ λέξεις, καὶ ἡ μελετωμένη ἔκπλευσις τῆς φεργάτας ἀνεκτέλεστος.

Τότε συνέπεσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ Βαυαρίας καὶ ὁ φιλέλλην συνταγματάρχης Κάρολος Ἐιδὲκ μετ' ὀλίγων τινῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, πεμφθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, ὅστις πρῶτος τῶν ἄλλων Βασιλέων τῆς Εὐρώπης, ἀναγνώρισας τὴν ἱερότητα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἐξύμνησε καὶ τοὺς θριάμβους τῶν Ἑλλήνων παρῤῥησίᾳ διὰ τῆς ποιητικῆς μούσης του.

Ἐν τούτοις ἡ ὑποταγὴ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Κιουταχῆ, καὶ τὰ παρὰ τοῦ Κάνιγκος γραφόμενα ὅτι, ἐὰν δὲν ἐτήρουν εἰς τὴν ἐξουσίαν των οἱ Ἕλληνες τοῦλάχιστον τὴν Ἀττικὴν, δὲν δύναται νὰ διαπραγματευθῇ τίποτε περὶ τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος, ἔπρεπε φυσικῶς τῷ λόγῳ ν' ἀναγκάσουν τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ μέτρα δραστήρια ὑπὲρ τοῦ ἐπαπειλουμένου τούτου μέρους τῆς ἑλληνικῆς ὁλομελείας, ἰδίως δὲ τῶν Ἀθηνῶν, αἵτινες ἐθεωροῦντο ἤδη παρ' ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἄλλο Μεσολόγγιον, ὡς ἄλλο προπύργιον τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας (α). Τούτων ἕνεκα ἡ Διοικη-

(α) Καί τοι περὶ τῶν ναυτικῶν ἰδίωςπραγματευόμενοι εἰς τὴν παρούσαν ἡμῶν ἐπίτομον Ἱστορίαν, οὐχ ἦττον ὁμῶς ἐνομίσαμεν ἀναπόφευκτον καθῆκον ἡμῶν νὰ περιγράψωμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἐκτενέστερον ὅπως οὖν, ὡς τὰ τῆς ἐνδόξου ἐξόδου τῆς ἀειμνήστου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, οὕτω καὶ τὰ μεγάλουργήματα τοῦ ἐνδοξοτέρου τῶν στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος Γ. Καραϊσκάκη, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐγκαρτέρησιν τῆς φρουρᾶς τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἐφαμίλλου ἐκείνης τοῦ Μεσολογγίου φανείσης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας, μειονεκτούσης δὲ μόνον κατὰ τὴν δόξαν τῆς ἐξόδου.

τική Ἐπιτροπή διώρισεν ἀρχηγὸν τῶν ὄπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος τὸν Ἰωάννην Γκοῦραν, καὶ ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ καὶ πολλοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγοὺς ἐκ τῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὅπως σηκώσωσιν εἰς τὰ ὄπλα τοὺς κατοίκους τῶν μερῶν ἐκείνων, νὰ σχηματισθῇ δὲ καὶ στρατόπεδον εἰς τὰ Σάλωνα, καὶ ἐκεῖθεν νὰ διευθύνωνται αἱ πολεμικαὶ ἐργασίαι των κατὰ τὴν χρεῖαν. Διώρισεν ἐπίσης καὶ ἄλλους νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὸ Ξηρόμερον, καὶ συσταίνοντες στρατόπεδον νὰ κινηθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἄλλους πάλιν ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰ Κράββαρα νὰ πράξωσιν ὡσαύτως κατὰ τοῦ Ἰβραίμῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Γκούρας δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ τίποτε, ἐξεστράτευσαν κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως ὁ Βάσσος καὶ ὁ Ν. Κριεζώτης εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα μετὰ πεντακοσίων. Πλὴν καὶ οὗτοι φθάσαντες εἰς Κάζαν τῶν Δερβενοχωρίων, καὶ μαθόντες ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐστράφησαν κατ' αὐτῶν, καὶ ἐλθόντες κατεσκηνώθησαν εἰς τὸ χωρίον Λιώσσια, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον ἀπὸ τὸ χωρίον Καππανδρίτι, ὅπου ἐστρατοπέδευον οἱ ἐχθροί, καὶ πολέμησαντες 500 πρὸς 1200 πεζοὺς καὶ 300 ἵππεῖς τὴν 24 Μαΐου, ἀνεφάνησαν νικηταί.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνὸς ἦλθε καὶ ὁ Κιουταχῆς καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς Θήβας. Τὴν 1 Ἰουλίου ἵππεῖς τινες τοῦ Κιουταχῆ καὶ Εὐβοεῖς ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' οἱ ἐν αὐταῖς Ἑλληνες ἐξορμήσαντες, τοὺς ἐδίωξαν. Τὴν 3 ἦλθεν ὁ Κεχαγιᾶς τοῦ Κιουταχῆ μὲ ἱκανὸν στρατὸν μέχρι Σεπωλίων καὶ Πατησίων, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν οἱ Ἑλληνες προσέβαλον τὸ ἵππικόν αὐτοῦ, καὶ φονεύσαντες πολλοὺς, ἠνάγκασαν τοὺς λοιποὺς ν' ἀναβῶ-

σιν ἄνευ ἵππων εἰς ὑπερκείμενον τινὰ λόφον, ἵνα ὑπερασπισθῶσιν ἑαυτοὺς. Τὴν 10 Ἰουλίου ἔστειλεν ὁ Κιουταχῆς τὸν Ἀσλάν-μπεην μετὰ 3000 Τουρκαλβανῶν, ἐν οἷς καὶ 300 ἵππεῖς, τοὺς ὁποίους οὐχ ἤττον ἀπέκρουσαν οἱ περὶ τὸν Κριεζῶτην καὶ Βάσσον κατὰ τὸ Θριάσιον πεδῖον καὶ τοὺς κατεδίωξαν περὶ τὴν μίαν ὥραν. Τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ ἔφθασεν αὐτοπροσώπως καὶ ὁ Κιουταχῆς μεθ' ὅλης τῆς λοιπῆς στρατιᾶς του, καὶ ἐπολιόρκησε τὰς Ἀθήνας, ἐντὸς τῶν ὁποίων συνεπολιορκήθη καὶ ὁ Γκούρας. Εἰς χιλίους πεντακοσίους περίπου ἡριθμεῖτο τότε ἡ φρουρὰ τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Γκούραν, Γρηγόρ. Κριεζῶτην. Π. Ε. Ἰγγλέσην, Στάθην Κατσιογιάννην, Γεράσιμον Φωκᾶν, Μακρυγιάννην καὶ τὸν ὑπονομοποιὸν Κώσαν Χορμοβίτην, καὶ ὡς χίλιαι ἄλλαι ψυχαὶ ἦσαν τὰ γυναικόπαιδα.

Δικαίαν ἀφορμὴν δυσαρесκείας εἶχεν ὁ Γ. Καραϊσκάκης κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, δούσης τὴν ἀρχηγίαν τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Ἰω. Γκούραν· ἀλλὰ πολιορκηθέντος τούτου εἰς τὰς Ἀθήνας, ἡ Κυβέρνησις διώρθωσε τὸ λάθος τῆς καὶ διορίσασα τὸν Καραϊσκάκην γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος, ἐδικαίωσε τὴν φιλετιμίαν τοῦ γενναίου καὶ ἀξίου τούτου ἀνδρός, ὅστις ἦτον ὁ μόνος δυνάμενος νὰ ἐπανορθώσῃ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν τὴν κακὴν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος κατάστασιν. Γενναῖος, ἀφιλοκερδὴς, εὐπροσῆγορος καὶ ἀληθοῦς πατριώτης, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἔχαιρε τὴν ὁποίαν ἠξίζεν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας ὅλων τῶν λοιπῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Μαθὼν ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἀπέθανεν εἰς τὸν Κάλαμον τῆς Ἐπτανήσου, ἔγραφε τὴν 19 Αὐγούστου πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰ ἑξῆς· «Ἀπέθανεν ἡ σύζυ-

» γός μου καὶ ἤθελον νὰ ὑπάγω νὰ οἰκονομήσω τὰ παι-
 » διά μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Πατρίδα. » Οὗτος ἐκ-
 στρατεύσας τὴν 19 Ἰουλίου ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, ἔφθασεν
 εἰς Ἐλευσίνα, ὅπου ἦσαν καὶ ὁ Κριεζώτης, Βάσσος, Πα-
 νουριᾶς, Μητρολέκας, Εὐδης καὶ ἄλλοι τινές, καὶ συνήθροι-
 σεν ἱκανὴν δύναμιν στρατοῦ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Πα-
 ρῆσαν δ' ἐκεῖ καὶ τὸ σῶμα τῶν Θετταλο-Μακεδονο-Θρα-
 κῶν ὑπὸ τοὺς Στέφανον Σέρβον καὶ Χρ. Περῆραιθόν, τὸ
 σῶμα τῶν Ἐπτανησίων, καὶ ὁ Φαβιέ μὲ τὸ ἐλληνικὸν
 τακτικὸν καὶ τοὺς φιλέλληνας ὑπὸ τὸν Βικέντιον Πίζαν,
 οἵτινες ἰδιαίτερον σχηματίσαντες λόχον, ὑπηρέτουν ὡς
 ἀπλοῖ στρατιῶται, καὶ ἀπετέλουν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν
 τοῦ Φαβιέ. Αἰωνία, τρισαιωνία ἡ μνήμη τῶν ἀληθῶν τού-
 των φίλων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Χριστιανωσύνης!

Περὶ τὰς 4000 συνεποσοῦντο τὰ ἐν Ἐλευσίνῃ ἐλληνι-
 κά στρατεύματα καὶ ἠδύναντο νὰ συνεχεστρατεύσωσιν ὑπὲρ
 τῶν Ἀθηνῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ τῆς Στερεᾶς
 Ἑλλάδος καὶ Σουλιῶται, καὶ μετ' αὐτῶν πολλοὶ μάχιμοι
 ἄνδρες, ἀλλ' ἡ ἐπάρατος διχόνοια ποτὲ δὲν ἔλειψεν ἐκ
 τῶν σπλάγχχνων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς κρισιμωτέρας
 μάλιστα περιστάσεις, καὶ ἤδη αἱ δυνάμεις αὗται οὐδετε-
 роῦνται εἰς τὰς ἐν Κορίνθῳ ἀναφυεῖσας ἐμφυλίους ἀλλη-
 λομαχίας μεταξὺ τῶν συγγενῶν Ἰωάννου καὶ Παναγιώ-
 του Νοταραίων, ἐριζόντων περὶ τοῦ ποῖος ἔσται ὁ ὀπλαρ-
 χηγός τῆς ἐπαρχίας. Συγχρόνως ὅμως ὁ Καρατάσος,
 ἐπιδραμὼν ἐκ τῶν νήσων Σχιάθου καὶ Σκοπέλου μετὰ τῶν
 ὑπ' αὐτὸν κατὰ τῆς Εὐβοίας, καὶ τροφὰς πολλὰς τῶν ἐ-
 χθρῶν διήρπασε, καὶ τοὺς Εὐβοεῖς Τούρκους ἠνάγκασε νὰ
 ἐπιστρέψωσιν εἰς Εὐβοίαν, ἵνα ὑπερασπισθῶσι τὰς οἰκογε-
 νείας καὶ τὴν Πατρίδα των.

Ὁ δὲ Κιουταχῆς ἐπειγόμενος νὰ κατορθώσῃ τι κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, πρὶν ἢ συγκεντρωθὲν ἔξωθεν τὸ ἐλληνικὸν στρατόπεδον ματαιώσῃ τὰ σχέδιά του, ἤρχισεν ἀπαύστως νὰ βομβοβολῇ τὰ τείχη καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ὁποίαν ὡς ἔχουσιν ἀρκετὴν ἔκτασιν, ἢ ἐν αὐτῇ φρουρὰ, εἰς ὀκτακοσίους μόνον στρατιώτας περιορισθεῖσα, καὶ τοὶ ἀνορθοῦσα τὴν νύκτα ὅσα μέρη ὁ ἐχθρὸς ἐκρήμνιζε τὴν ἡμέραν, δὲν ἐπῆρκει ὅμως νὰ ὑπερασπίσῃ διὰ πολὺν καιρὸν· ὅθεν τὴν 3 Αὐγούστου, ἐνῶ μέρος τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἦλθε κατὰ τῶν ἐν Ἐλευσίνι πρὸς ἀπασχόλησιν αὐτῶν, εἰσβαλὼν ὁ λοιπὸς ἐκ πολλῶν συγχρόνως μερῶν ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἐκυρίευσεν αὐτὴν μετὰ πολλὴν αἵματοχυσίαν· ἡ δὲ φρουρὰ ἀποσυρθεῖσα εἰς τὰς ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν οἰκίας ἐμάχετο ἀνδρείως καὶ φονεύσασα πλεον τῶν 300 ἐχθρῶν, καὶ ζωγρήσασα καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀρχιπυροβολιστὴν τοῦ Κιουταχῆ, ἀπεκλείσθη τελευταῖον ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου μετεχειρίζετο τὸν ζωγρηθέντα πυροβολιστὴν μετὰ ταῦτα ἐναντίον τῶν ἰδίων Ὀθωμανῶν· ἀλλ' οὐχ ᾔττον καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐφόνευσαν περὶ τοὺς 200 Ἕλληνας, αἰχμαλωτίσαντες καὶ πολλὰς οἰκογενείας.

Τὴν νίκην του ταύτην θέλων νὰ γνωστοποιήσῃ ὁ Κιουταχῆς εἰς τὸν Ἰβραΐμην, ἔγραψεν αὐτῷ τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Καραϊσκάκης εὗρεν εἰς κατάσκοπόν τινα, τὸν ὁποῖον συνέλαβεν ἐν Εὐλευσίνι.

« Ὑψηλότατε καὶ εὐεργετικώτατε αὐθέντα.

» Κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον τῆς δουλικῆς μου ὑπηρεσίας
 » τῇ ιά. τῆς σελήνης Μουχαρέμ ἡμέρα τρίτη δόξα τῷ Θεῷ
 » ἐκυριεύθη τὸ προάστειον τῶν Ἀθηνῶν· οἱ γκιαούριδες

» τοῦ Μωρέως ἔστειλαν πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ τὸν θεοκα-
 » τάρατον Καραϊσκάκην καὶ ἑπτὰ ὀκτῶ καπετάνους μὲ
 » ἑπτὰ ἕως ὀκτῶ χιλιάδας γκιαούριδων, καὶ δύο χιλιάδας
 » τακτικῶν καὶ μὲ τέσσαρα πυροβόλα, καὶ ἐλθόντες οὗτοι
 » ἐτοποθετήθησαν εἰς μιᾶς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ στρα-
 » τοπέδου τῶν Ἀθηνῶν· ἅμα ἐλάβομεν τὴν εἶδησιν ταύ-
 » την, τὸ ὑπὲρ ἐμὲ στράτευμα πολλάκις ἐφώρμησε κατ' αὐ-
 » τῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ἡ συνήθης νικητήριος
 » ὀθωμανικὴ ὄψις, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τούτου οἱ στρατιῶταί μου
 » ἔπесαν εἰς ἀθυμίαν καὶ νάρκωσιν, ἐπρόφθασα ἀμέσως ὁ
 » δοῦλός σας, καὶ ἐπεπέσαμεν καὶ αὐθις διὰ μιᾶς κατὰ τοῦ
 » ἐχθροῦ, δηλαδὴ ἤλθομεν ξίφος μὲ ξίφος, καὶ δόξα τῷ
 » Θεῷ οἱ γκιαούριδες ἐνικήθησαν, καὶ διεσκορπίσθησαν,
 » καὶ πάμπολλοι ἐξ αὐτῶν ἐπεράσθησαν ἀπὸ τὸ σπαθί τῶν
 » νικητῶν, καὶ ἐξωγρήθησαν τὰ εἰρημένα 4 πυροβόλα καὶ
 » δεκαπέντε σάλπιγγες καὶ σημαῖαι, καὶ πολλὰ τουφέκια
 » τῶν τακτικῶν, καὶ οὕτω διὰ τῆς θείας βοηθείας, καὶ αὐ-
 » τοῖ οἱ Γκιαούριδες ἐνικήθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. Δό-
 » ξαν νὰ ἔχῃ ὁ Κύριος, εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, ἐκτὸς ἑνὸς καὶ
 » μόνου φρουρίου, οὐδεμία ἄλλη φροντὶς μᾶς ἔμεινεν·
 » ἐπειδὴ δ' ἐμάθομεν κατ' αὐτάς, ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὐ-
 » ρίσκονται συνηγμένοι εἰς χωρίον, Λευσίνα καλούμενον,
 » πλησίον τοῦ στενοῦ τοῦ Μωρέως, ἐτοιμάσας ὀκτῶ ἕως
 » δέκα χιλιάδες στράτευμα πρὸς κυρίευσιν τοῦ εἰρημένου
 » χωρίου, σκοπεύω νὰ τ' ἀποστείλῃ μετὰ δύο ἡμέρας
 » ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς παρούσης ἐπιστολῆς, καὶ ἐλ-
 » πίζω μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νὰ κυριεύσωμεν καὶ τὸ
 » χωρίον ἐκεῖνο· ἡτοίμασα προσέτι καὶ ἕως εἴκοσι χιλιά-
 » δας νέον στράτευμα διὰ τὸ στενὸν τοῦ Μωρέως, καὶ θέ-
 » λει καταβληθῇ ἡ ἀπαιτουμένη φροντὶς εἰς τὸ νὰ εὐρεθῇ

» ὁ τρόπος τῆς κυριεύσεως αὐτοῦ. Προλαβόντως δις καὶ
 » τρὶς ἔγραψα πρὸς τὴν ὑψηλότητά σας, καὶ λυποῦμαι
 » πολὺ διότι δὲν ἔλαβον καμμίαν ἀπάντησιν, οὔτε γνωρίζω
 » ποῦ εὐρίσκεισθε. Αὐθέντα μου, σᾶς παρακαλῶ θερμῶς,
 » εὐδοκήσατε νὰ μοὶ φανερώσητε ποῦ εἴσθε, καὶ τί νεώτε-
 » ρον εἰς τὸν Μωρέα, καὶ ὅλα τὰ μὲ αὐτοὺς τοὺς Γκιαού-
 » ριδες διατρέχοντα, καὶ ἕως ποῦ ἦλθε τὸ στράτευμά σας,
 » καὶ ποῦ σκοπεύει νὰ διευθυνθῇ. Εὐεργετήσατέ με παρα-
 » καλῶ μὲ τὴν εἰδοποίησιν ὅλων αὐτῶν, καὶ πάλιν ὅπως
 » εἶναι ὁρισμός σας ».

Ἡ ἀκρόπολις ἐπολιορκεῖτο ἤδη στενῶς, οἱ δὲ περὶ τὸν
 Καραῖσκάκην καὶ Φαβιέρον, ἐλθόντες κατέλαβον τὴν 5
 Αὐγούστου τὸ Μοναστήριον Δαφνὶ καλούμενον πλησίον
 τῶν Ἀθηνῶν, τοποθετηθέντες ὁ μὲν Καραῖσκάκης ὑπὸ τοῦ-
 χόν τινα ὡς κέντρον, ὁ Γ. Λύκος ἐπὶ λόφου τινος δεξιό-
 θεν, ὁ δὲ Περβραϊδὸς, Κριεζώτης καὶ ἄλλοι, ἐπὶ ἄλλων
 τινων λόφων ἀριστερόθεν, ὁ δὲ Φαβιέρος εἰς τὴν πεδιάδα,
 μεταξὺ τοῦ Καραῖσκάκη καὶ τοῦ Γ. Λύκου· τὴν 6 τοῦ μη-
 νός, οἱ ἐχθροὶ ὥρμησαν κατ' αὐτῶν πανταχόθεν πεζοί τε
 καὶ ἱππεῖς, μόνον δὲ τῶν ἱππέων ὁ ἀριθμὸς ἦτον ἕως πεν-
 τακόσιοι· οἱ τακτικοὶ σχηματίσαντες ἀδιάσπαστον τετρά-
 γωνον, ἀντέκρουσαν τοὺς ἐχθροὺς διὰ τῆς λόγχης καὶ τοῦ
 πυροβολισμοῦ, καὶ τέλος συνεργούντων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν
 Καραῖσκάκην, Κριεζώτην, Βάσσον καὶ λοιποὺς, ἀτάκτων
 στρατευμάτων, ἔτρεψαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς ἄτακτον φυγὴν
 μέχρι τοῦ ἐλαιῶνος τῶν Ἀθηνῶν, κυριεύσαντες ἱκανὰ λά-
 φυρα, σημαίας τινας καὶ φονεύσαντες οὐκ ὀλίγους. Μετὰ
 δ' ὀλίγην ἀνάπαυσιν, χωρὶς νὰ δώσωσι καιρὸν εἰς τοὺς
 ἐχθροὺς νὰ συνέλθωσιν ἀπὸ τὸν προξενηθέντα αὐτοῖς τρό-
 μον, ὥρμησαν πάλιν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα τα-

κτικά τε καὶ ἄτακτα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐντὸς ὀλίγης ὥρας ἔγειναν κύριοι ὅλων τῶν ὀχυρῶν θέσεων ἃς κατεῖχον οἱ ἐχθροί· τὸ τακτικόν, ἡγουμένου τοῦ ἀκουράστου Φαβιέρου, ἐκρήμνισεν ἀπὸ τινος λόφου τοὺς ἐκεῖ τοποθετημένους ἐχθροὺς με φθοράν των, καὶ κατέλαβε τὸν λόφον· τὴν νύκτα ἀνεπαύθησαν οἱ Ἕλληνες, ἡ δὲ ἐπιϋσα παρῆλθεν ἐν ἡσυχίᾳ εἰς τὴν διάταξιν τῶν θέσεων τῶν διαφόρων ἐλληνικῶν σωμάτων· τὴν ὀγδόην ὁμῶς τοῦ αὐτοῦ, φθάσαντος καὶ τοῦ Ὁμέρ πασσᾶ ἐξ Εὐβοίας μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως, οἱ ἐχθροὶ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ πρώτου τάγματος τῶν τακτικῶν, μεθ' ὧν ἦσαν καὶ τινες ἄτακτοι· εἰς τὴν πεισματώδη ταύτην συμπλοκὴν, ἐθραύσθησαν οἱ ἄξιοι τῶν ὑποστατῶν τῶν δύο κανονίων τῶν Ἑλλήνων μετὰ τινος πυροβολισμοῦς, καὶ τὸ τετράγωνον διετάχθη νὰ ὑποχωρήσῃ ὀλίγον· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἔμενεν ἀκίνητος, τὸ τετράγωνον ἐκινήθη πάλιν πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἀλλὰ συνέβη ἄταξία τις καὶ τὸ τετράγωνον μὴ κινηθὲν ὅλον διὰ μιᾶς ἄφησε κενά· ὁ διοικητὴς τοῦ τάγματος Ῥομπέρτ, διώρθωσε μὲν ἀμέσως τὸ λάθος, πλὴν ὁ ἐχθρὸς παρατηρήσας τὰ κενά, προσέβαλε τὸ μὲν ἐν μέτωπον τοῦ τετραγώνου μὲ τὸ πεζικόν του, τὰ δὲ ἕτερα δύο μὲ τὸ ἱππικόν· οἱ ἐχθροὶ ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ λόφου, εἶδον ὅτι εὐρέθησαν μόλις δεκαπέντε βήματα μακρὰν τοῦ τετραγώνου καὶ δὲν ἐπροχώρησαν· ὁ δὲ Ῥοβέρτ ἐτοιμάσας ὅπλα πρὶν ἢ διατάξῃ πῦρ, ἐπληρώθη εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ οὐδεὶς τῶν λοχαγῶν παρετήρησε τὸ γεγονὸς, καὶ τὸ τετράγωνον ἔμεινεν ἄνευ διοικητοῦ· οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν ἐν τούτοις τὸ πῦρ μετ' ὀλίγας στιγμὰς καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους ἐχθρούς· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὰ μέτωπα τοῦ τετραγώνου ἐπαρουσιάσθησαν κενὰ διαστήματα, οἱ ἐχθροὶ εἰσχω-

ρήσαντες διὰ μέσου αὐτῶν, ἐκύκλωσαν πανταχόθεν τοὺς Ἑλληνας καὶ ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν τριάκοντα ὀκτώ, ζωγρήσαντες καὶ ἓνα τῶν τυμπανιστῶν, καὶ τὸν ὑπολοχαγὸν Ἴβον Ῥίζον Θετταλὸν, ὅστις ὅτε ἐθραύσθησαν οἱ ἄξονες τῶν ὑποστατῶν τῶν πυροβόλων, τ' ἀνεσήκωνε καὶ ἐπυροβόλει, ἵνα δείξῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὅτι ἦσαν εἰς καλὴν κατάστασιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν· ἀλλ' εὐθὺς ἐλθὼν τὸ δεύτερον τάγμα εἰς ἐπικουρίαν καὶ ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Κριεζώτης μετὰ τινῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, ἀνεχαίτισαν τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἀναγκασθέντος νὰ ὑποχωρήσῃ μὲ ζημίαν του· ὁ ἐχθρὸς μὴ δυνηθεὶς ἀπὸ τὸ μέτωπον νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον, διευθύνθη μὲ τὸ ἵππικὸν καὶ τινὰς τῶν πεζῶν κατὰ τοῦ Στέφου Βούλγαρη, ἀλλ' ἀποκρουσθεὶς ἀπεσύρθη· τὸ δὲ πεζικὸν ἅπαν ἐξ Ἀλβανῶν ἐπιπесὼν ἐκ τῶν νώτων εἰς τὸν λόφον τὸν κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Κριεζώτου, ἀλλ' εὐρεθέντα ἀνοχύρωτον, δις ἐκυρίευσεν αὐτὸν καὶ δις ἀπεβλήθη ἀπ' αὐτοῦ· ἐκινδύνευσεν πάλιν καὶ ὁ Στέφος, ἐπανελθόντος πάλιν κατ' αὐτοῦ τοῦ πρὸ ὀλίγου ἀποκρουσθέντος ἵππικοῦ, ἀλλ' ἂν τὰ δύο τάγματα τοῦ τακτικοῦ καὶ οἱ φιλέλληνες ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν του, καὶ προσβαλόντων τοῦ μὲν Α' τάματος ἀριστερόθεν τοὺς ἐχθροὺς, τοῦ δὲ Β' κατὰ μέτωπον, καὶ τοῦ Κριεζώτου μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν, ἐτράπησαν οἱ ἐχθροὶ, καὶ οἱ Ἕλληνες κατέλαβον τὰς πρώτας θέσεις των· ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο τὴν ἐπιούσαν νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τὴν νύκτα ἐκείνην τ' ἄτακτα στρατεύματα ἔφυγον πρὸς τὴν Ἑλευσίνα, τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκασε καὶ τὸ τακτικὸν σῶμα νὰ ὀπισθοχωρήσῃ καὶ αὐτὸ, πλὴν οὐχὶ ἐν τάξει μέχρις Ἑλευσίνος· δυστυχῶς τὸ ὑπὸ τὸν Ἀλμείδαν Ἑλληνικὸν τακτικὸν ἵππικόν, εὕρισκό-

μενον εις την Σαλαμίνα, δὲν μειέσχε τῶν πολέμων τούτων (α).

Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου, χίλιοι περίπου Σουλιῶται ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς των, ἐκίνησαν ἐκ Κορίνθου ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μεταβάντες εἰς Μέγαρα, ἐστρατοπέδευσαν εἰς ἴδιον σῶμα, μὴ θέλοντες νὰ ὑπόκηνται εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Γεν. ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη. Συγχρόνως ἐξεστράτευσεν ἐκ Πελοποννήσου καὶ ὁ ἐνάρετος Νικήτας, ὅστις ἐλθὼν εἰς Ἐλευσίνα, καὶ τεθεὶς ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Καραϊσκάκη, ἔπεισε καὶ τοὺς Σουλιώτας ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν καὶ ὡς ἀρχηγόν των.

Ὁ Καραϊσκάκης ἰδὼν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ τὸν Κιουταχῆν ἐκ τοῦ συστάδην, συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ τὸν πολεμήσῃ δι' ἄλλου τρόπου, καὶ ἀναστατῶν ὅλην τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀποκόπτων τὰς συγκοινωνίας, καὶ ἐμποδίζων τὰς ἐκ διαφόρων μερῶν ἐρχομένας εἰς τὸ τσερκικὸν στρατόπεδον τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Κιουταχῆν νὰ διαλύσῃ οἶκθεν τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν ὅθεν ἀφήσας εἰς τὸ ἐν Ἐλευσίनि

(α) Φίλ. τοῦ Νόμ. ἀρ. 234.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παρσιωπήσωμεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην οἱ Αὐστριακοὶ προσέφερον τὰς ἐκδουλεύσεις των πρὸς τοὺς ἀδελφούς των Τούρκους, καθότι βρίκιόν τι πολεμικὸν αὐστριακὸν ἐλιμενίσθη εἰς Μουνυχίαν, καὶ τὴν 29 Μαΐου λίαν πρῶτ, ἱππεῖς τινες, τοῦρκοι μετὰ πεζῶν ὑπῆγαν ἐκεῖ καὶ ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν φέροντες φορτίον ἀναμφιβόλως τὸ φορτίον των δὲν ἦσαν, ἢ πολεμεφόδια διὰ νυκτὸς ἀποβιβασθέντα εἰς τὴν παρχλίαν ἐκ τοῦ Αὐστριακοῦ πλοίου. Ἰδε φίλ. τοῦ Νόμ. εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, ἐκ τοῦ ἡμερολογ. πολιορκ. Ἀθην. καὶ Γ. ἐφημερίδα.

στρατόπεδον τὸν Βάσσον καὶ τὸν Στέφον Βούλγαρην, ἐξεστράτευσε τὴν 25 Ὀκτωβρίου μετὰ 3500 ἀνδρῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ὀπλαρχηγῶν, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας φθασας εἰς Δομπρέναν, ἐπολιορκήσῃ περὶ τοὺς 300 τούρκους εὐρισκομένους ἐκεῖ ἐντὸς τινῶν πύργων, καταλαβὼν καὶ τὰ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος χωρία Κακόσι καὶ Χώστια. Τὴν 2 Νοεμβρίου ἕτεροι 300 τοῦρκοι ἔτρεξαν ἐκ Θηβῶν πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων, ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ Ἕλληνες ἔτρεψαν εἰς φυγὴν· τὴν 3 ἔφθασεν ἐκ Λεβαδείας ὁ Μουστάμπεης μετὰ 450, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν οἱ Ἕλληνες ἠνάγκασαν καὶ τούτους νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου· μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἔφθασαν καὶ ἐξ Ἀθηνῶν ἄλλοι 700 τοῦρκοι· ἀλλ' ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἔμειναν καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν ἐπομένην εἰς ἐντελῆ ἀπραξίαν· τὴν δὲ νύκτα ὁ Μουστάμπεης, μαθὼν ὅτι ὁ Κωλέττης ἦλθεν εἰς Ταλάντι μὲ στρατεύματα, καὶ φοβηθεὶς μὴ περικυκλωθῇ, ἀπεσύρθη εἰς Λεβαδείαν, ἀφήσας ἑκατὸν μόνον ἵππεῖς του εἰς βοήθειαν τῶν λοιπῶν· τὴν 11 ἔφθασεν ὁ Χ. Μιχάλης μὲ τὸ ἐλληνικὸν ἱππικὸν εἰς τὸ Κακόσι· τὴν 12 ἐξώρμησαν οἱ Τοῦρκοι καὶ συνεκροτήθη μάχη τετράωρος, ἐν ᾗ ἔπεσαν 22 Τοῦρκοι, ἐκτὸς τῶν πληγωθέντων, καὶ ἑπτὰ Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰωάννης Σουλτάνης καὶ ὁ Ἰωάννης Ψαῤῥός, ἐκτὸς ἑνδεκα ἄλλων πληγωμένων.

Ἐν τούτοις ὁ Ἰωάννης Κωλέττης ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχε θέσει περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου τρία Σπετσιοτικὰ πλοῖα, ἧτοι τὴν βριχογολέτταν ἡ Κυπρία τοῦ Γ. Λεμπέση, τὸ βρίκιον ὁ Λεωνίδας τοῦ Ἰωάννου Μέξη ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Κυριάκου ἡ Τζολάκην, καὶ τὸ βρίκιον ὁ Ἀγαμέμνων ὑπὸ τὸν Πέτρον

Δ. Γουδὴν, κατορθώσας ἐπὶ τέλους νὰ ἐκκινήσῃ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Σκοπέλῳ διαμένοντας Ὀλυμπίους, εἶχε τῶντι φθάσει εἰς Ταλαντονήσι καὶ περιέμενε τοὺς ὀπλαρχηγούς. Τὴν 8 φθάσας ὁ Γκάτσος πρῶτος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, χωρὶς νὰ περιμεῖνῃ καὶ τῶν ἄλλων τὴν ἔλευσιν, προσέβαλε τοὺς εἰς τὸ Ταλάντι τούρκους· ἀλλ' ἰδοὺ αἴφνης ἐφάνησαν ἐρχόμενοι ὡς πεντακόσιοι Τοῦρκοι πεζοὶ τε καὶ ἵππεῖς ὑπὸ τὸν Μουστάμπεην, οἱ δ' Ἕλληνες φοβηθέντες φόβον μέγαν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ὥστε πολλοὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν μείναντες μόνοι σχεδὸν εἰς τὰς θέσεις των, ἔπεσαν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ἡχμαλωτίσθη δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ὁ Ἀθανάσιος Ἑμ. Παππᾶ. Ἐνεκαρτέρησαν γενναίως ἐπὶ ὀκτῶ ὥρας ἐντὸς μιᾶς κρημνισμένης ἐκκλησίας ὁ Γκάτσος καὶ ὁ Βελέντσας, ἀλλ' ἤθελον ἀπολεσθῇ καὶ οὗτοι, ἐὰν εἰς τὴν ἔγκαιρον ἐμφάνισιν τοῦ Δημ. Τσάμη Καρατάσσου, τοῦ Μήτρου Λιακοπούλου, τοῦ Ἀποστολάρα καὶ τοῦ Ἀναστασίου Κασσανδρινοῦ δὲν ὑπεχώρουν οἱ ἐχθροί. Τότε οἱ Ἕλληνες ἐπέβησαν ἐπὶ τῶν πλοιοαρίων των, ἀπολέσαντες 34 ἄνδρας, καὶ μετὰ 3 ἢ 4 ἡμέρας ἀνεχώρησαν πάλιν εἰς τὰς φωλεὰς των τὰς νήσους Σκόπελον καὶ Σκίαθον. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἐπανήλθον καὶ τὰ Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἀδεία τοῦ ἀρχηγοῦ των εἰς Σπέτσας.

Θέλουσα δὲ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μέσον τῆς ἐξ Εὐβοίας ἀποστολῆς τροφῶν εἰς τὰ πολιορκοῦντα τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν ἐχθρικὰ στρατεύματα, διώρισε προλαβόντως τὸν ἐκ Σπετσῶν Ἀδριανὸν Α. Σωτηρίου μετὰ τὴν γολέταν του ἡ Ἀσπασία, νὰ περιπλέῃ αὐτὴν τὴν νῆσον· οὗτος δὲ παραλαβὼν καὶ μίαν ἄλλην γολέταν ὑπὸ τὸν Σταμάτην Στέριον Κυμαῖον, ὠπλισμέ-

(ΝΑΥΤΙΚ. ΤΟΜ. Β')

νην καὶ αὐτὴν μὲ ἕξ κανόνια (α) ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἑρετριάκον κόλπον, καὶ φθάσαντες εἰς Ὀρωπὸν ἀπεβίβασαν εἰς Κάλαμον ὅσους ἔφερον στρατιώτας, οἵτινες ἀποβάντες κατηφάνισαν τοὺς ἐκεῖ κειμένους μύλους τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου· ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἀνεφάνησαν τρία ἐχθρικά πλοῖα ἐξ Εὐρίπου, ἅτοι ἓν βρίκιον, μία γολέττα καὶ μία σακολέβα. Ταῦτα ἰδὼν ὁ Ἀδρ. Σωτηρίου, ἐπλευσε κατ' αὐτῶν καὶ τὰ ἠνάγκασε νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν Ὀρωπὸν, ὅπου καὶ ἀποκλείσας αὐτὰ, ἀπέστειλε τὴν Κυμαίαν γολέταν εἰς τὴν Κάρυστον πρὸς παραφύλαξιν. Κατὰ δὲ τὴν 10 Δεκεμβρίου, μία γολέτα ἐχθρική καὶ μία λευκα ἐφάνησαν ἔξωθεν τῆς Κάρυστου καὶ ἐδίωκον τὴν ὑπὸ τὸν Σταμάτην Στέριον γολέταν. Ἰδὼν τοῦτο ὁ Ἀδριανὸς Σωτηρίου ἐπλευσεν ἀμέσως κατ' αὐτῶν, καὶ τὰ ἐχθρικά φοβηθέντα ἐπέστρεψαν καὶ προσωρμίσθησαν εἰς ὄρμον τινὰ τῆς Εὐβοίας, Μαρμάρι καλούμενον, ὅπου ἀπεβίβασαν καὶ κανόνια πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν πλοίων· οἱ περὶ τὸν Ἀδρ. Σωτηρίου ἀπεβίβασαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ στρατιώτας τινάς, οὓς ἔφερον ἐπὶ τῆς γολέτας, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ὄντες ἕως 100 προκατέλαβον τὰς ὀχυρὰς θέσεις· ὥρμησαν κατ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ ἤθελον κυριεύσει ἀναμφιβόλως καὶ τὰ κανόνια καὶ τὰ πλοῖα, ἐὰν

(α) Ὁ Ἀδριαν. Σωτηρίου λέγει, ὅτι ἡ μετ' αὐτοῦ συνυπηρετήσασα γολέττα ἐδιοικεῖτο παρὰ τοῦ Σταμάτη Στέριου Κυμαίου, οὐχὶ δὲ παρὰ τοῦ Δημ. Γριζιώτου (ὡς ἀναφέρει ἡ Γεν. ἐφημερὶς καὶ ὁ Τρικουπῆς) ὅστις δὲν εἶχε γολέτταν, ἀλλὰ γαλλιῶταν, καὶ ὅτι κατὰ τοῦ τελευταίου τούτου μάλιστα εἶχε διαταγὴν συλλήψεως ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. — Ἰδε καὶ ἱστορ. ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τ. Γ'. σελ. 142.

ἄλλοι ὡς τριακόσιοι Τοῦρκοι δὲν ἤρχοντο ἐγκαίρως εἰς βοήθειαν τῶν πρώτων. Οὕτως οἱ ἀποβάντες Ἕλληνες ἐπέβησαν πάλιν εἰς τὰ πλοῖα, ἀπολέσαντες δύο τῶν συναγωνιστῶν των· τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἔμειναν ἀποκλείοντα τὰ ἐχθρικά, ἀλλ' ὁ ἐπισυμβὰς τὴν 11 σφοδρότατος χειμὼν ἀπεμάκρυνε τὰ Ἑλληνικὰ ἐκεῖθεν, καὶ εὐρόντα εὐκαιρίαν τὰ ἐχθρικά ἐπέρασαν εἰς Κάρυστον.

Ὁ δὲ Καραῖσκάκης ἀφήσας τὴν Δομπρέναν τὴν 15 τοῦ Νοεμβρίου, κατέλαβε δι' ἑκατὸν στρατιωτῶν τὸ μοναστήριον Δομπῶ, καὶ δι' ἄλλων ἐξήκοντα τὸ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, καὶ φθάσας εἰς τὸ Δίστομον ἠνώθη μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐλθόντων Σουλιωτο-ἡπειρωτῶν· πρὸς κατάληψιν τοῦ Διστόμου καὶ τῆς Ῥάχοβας ἐκίνησεν ἐκ Λεβαδείας ὁ Μουστάμπεης Ἀλβανὸς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Καραφίλμπεη, τοῦ Ἑλμάζμπεη καὶ τοῦ Κεχαγιᾶ τοῦ Κιουταχῆ, καὶ μετὰ 2500 περὶπου ἐκλεκτῶν Ἀλβανῶν· ἀλλ' ὁ Καραῖσκάκης εἶχε προκαταλάβει τὴν 18 τοῦ μηνὸς τὴν Ῥάχοβαν διὰ τοῦ Α. Γαρδικιώτη Γρίβα, τῶν Γεωργίου καὶ Δημητρίου Βάγια μετὰ πεντακοσίων, οἵτινες πρὸ μιᾶς ἡμέρας φθάσαντες εἶχον ὀχυρωθῆ ἐντὸς ἐρειπίων οἰκιῶν τινων· τὴν 19 μαθὼν τὴν ἔλευσιν τῶν ἐχθρῶν ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Ῥαχόβῃ ὁ Καραῖσκάκης, οἱ δὲ ἐχθροὶ φοβηθέντες ὑπεχώρησαν διευθυνόμενοι πρὸς τὰ Σάλωνα· ἀλλ' ἐπαρουσιάσθη ἐναντίον των ὁ Δυοβουνιώτης μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως· περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔφθασε καὶ ὁ Καραῖσκάκης, καὶ γενικῆς μάχης συναφθείσης, ἐτράπησαν οἱ Τοῦρκοι εἰς φυγὴν μετ' ἱκανὴν ζημίαν των, καὶ ἐγκαταλιπόντες τὸ χωρίον, ἐστάθησαν ἄνωθεν αὐτοῦ ἐπὶ τινος πετρώδους λόφου, ἐφ' οὗ εἶχον ἄλλοτε κατασκευάσει ὀχυρώματά τινα οἱ Ἕλληνες, ἄνευ τροφῶν, ἄνευ ὕδατος, πολιορκημένοι. Τὴν 20 ἔφθα-

σαν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Δ. Μακρῆς, ὁ Γ. Δράκος, ὁ Κ. Καλύδας, ὁ Τριαντάφυλλος Ἀποκουρίτης, ὁ Κ. Γιολδάσης καὶ ὁ Γριβοκώστας· ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν καὶ τῶν ἀποκλεισμένων Τούρκων ἄλλοι ἕως ὀκτακόσιοι, ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης πληροφορηθεὶς τὴν ἔλευσίν των, ἐπεμψε κατ' αὐτῶν τὸν Λάμπρο-Βεΐκον, Γ. Τσαβέλλαν, Χρ. Χ. Πέτρον, Γαρδικιώτην Γρίβαν, Δημοτσέλιον, Κ. Βέρην, Γ. Ἀγαλόπουλον καὶ Ἰω. Ρούκην, οἵτινες κατέλαβον τὸν Ζεμενόν· ἐνῷ δ' οἱ Τούρκοι ἔμελλον νὰ διαβῶσιν ἐκεῖθεν, οἱ Ἕλληνες ὁρμήσαντες κατ' αὐτῶν ξιφῆρεις τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς Δαύλιαν· περὶ τοὺς ἑκατὸν ἐχθροὺς φονεύσαντες οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν μάχην ταύτην, ἐκτὸς πολλῶν πληγωθέντων, ἐκυρίευσαν καὶ ὀγδοήκοντα ζῶα μὲ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα, μὴ ζημιωθέντες εἰμὴ δύο μόνον πληγωθέντες· καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐπικουρίας τῶν ἐχθρῶν ἀπέκρουσεν ὁ Καραϊσκάκης· οἱ δὲ περὶ τὸν Μουστάμπην ἀποκλεισμένοι, στερούμενοι τροφῶν, ἔπασχον πολὺ καὶ ὑπὸ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος δι' ἔλλειψιν ξύλων καυσίμων.

Εἰς τοιαύτην εὐρισκόμενος δεινὴν θέσιν ὁ Ἀλβανὸς Μουστάμπης προτείνει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ν' ἀνοίξωσι δρόμον μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας ἀναμέσον τῶν ἐχθρῶν των, καὶ ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἀνδρικῶς, ἢ νὰ σωθῶσιν· ἀλλ' ὁ φιλόζωος καὶ δειλὸς Κεχαγιᾶς τρομάζει εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ προτιμᾷ ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ ψύχος, περιμένων βοήθειαν ἀπὸ τὸν Κιουταχῆν· ὁ Μουστάμπης ἀμετάτρεπτος εἰς τὴν ἀπόφασίν του, πρὶν ἢ ἀποκάμωσιν οἱ στρατιῶταί του ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὸ ψύχος, ἐξορμᾷ τὴν νύκτα τῆς 23 πρὸς τὴν 24 τοῦ μηνὸς ἐν τῷ μέσῳ σκότους· ἀλλὰ πυροβολούμενος ὑπὸ τῶν Ἑλ-

λήνων προσβάλλεται ὑπὸ βολῆς τουφεκίου εἰς τὸν κρότα-
 φον καὶ πίπτει νεκρὸς ὁ δυστυχής· ὁ Κεχαγιάς βλέπων
 τότε τὴν καταστροφὴν τοῦ βεβαίαν, πέμπει τὴν ἐπιούσαν
 τὸν Τάτσην Μαγγίναν καὶ Τουρκαλθανόν τινα Δαλίτην,
 προσφέρων εἰς τὸν Καραϊσκάκην πεντακοσίας χιλιάδας
 γροσίων ἵνα τοῦ ἀφήσῃ τὴν δίοδον ἐλευθέραν· οἱ ἀποστα-
 λέντες ἵνα ἐπιτύχωσι τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς των κρύ-
 πτουςιν εἰς τοὺς Ἑλληνας τὸν θάνατον τοῦ Μουσταίμ-
 πε· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ζητοῦσιν ὅχι μόνον τὰ χρήματα,
 ἀλλὰ καὶ τὰ ὄπλα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁμήρους αὐτὸν τὸν
 ἴδιον Κεχαγιὰν καὶ τὸν Καραφίλμπεην, καὶ ὑπόσχεσιν ν'
 ἀφήσωσι τὴν Λεβαδείαν καὶ τὰ Σάλωνα, καὶ νὰ μὴ λά-
 βωσι ποτὲ πλέον τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Αἱ ἀντι-
 προτάσεις αὗται τῶν Ἑλλήνων, βαρεῖται ἐφάνησαν εἰς τοὺς
 ἐχθρούς, οἵτινες αὐθημερὸν ἀποφασίσαντες νὰ φύγωσι με-
 τὰ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, ἐξώρμησαν περὶ τὴν μεσημβρίαν·
 ἀλλ' ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες πανταχόθεν,
 τοὺς καταδιώκουσι, καὶ φονεύσαντες πλέον τῶν 1300 ἐξ
 αὐτῶν καὶ ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀρχηγούς των, ἤχημαλώτι-
 σαν διακοσίους ζῶντας, καὶ ἐκυρίευσαν ὅλας τὰς σημαίας,
 τοὺς ἵππους, τὰ ὄπλα, τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰ χρήματά
 των· ὀλίγοι δέ τινες ὑπὸ τὸν Καραφίλμπεην διεσώθησαν
 ἀπὸ τὴν σφαγὴν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι φεύγοντες εἰς τὰ ὕψη
 τοῦ Παρνασσοῦ, ἀποθνήσκουσι σωρηδὸν ὑπὸ τοῦ ἐπικρατή-
 σαντος ὑπερβολικοῦ ψύχους, ταφέντες ὑπὸ τὰς σωρείας
 τῆς καταπιπτούσης χιόνος, ὥστε οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ
 χωρίων εὑρισκον τὸ ἐπόμενον θέρος τὰ ὄπλα, τὰ ὀστᾶ,
 τὰ χρήματα καὶ ἄλλα διάφορα πράγματά των εἰς σωρούς.
 Μόλις δὲ περὶ τοὺς 300 κατώρθωσαν νὰ διασωθῶσιν εἰς
 τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρους μοναστήριον τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁδηγη-

θέντες ἐκεῖ παρὰ τινος γνωρίζοντος τὸν τόπον Ζελιγιαν-
ναίου, ἀλλὰ καὶ οὗτοι κατεστάθησαν ἄχρηστοι πρὸς πόλε-
μον ἀκρωτηριασθέντες ὑπὸ τῶν παγετῶν· ὡς θρίαμβον
τῆς πλήρους ταύτης νίκης των οἱ περὶ τὸν Καραῖσκάκην,
ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰς κεφαλὰς
τοῦ Κεχαγιά καὶ Μουστάμπεη, καὶ μίαν δωδεκάδα αἰχμα-
λώτων, καὶ τὸν Τάτσην Μαγγίναν ὡς ὑποπτον, συνοδευ-
θέντας ὑπὸ τῶν ὀπλαρχηγῶν Γ. Ἀγαλοπούλου, Γ. Βάγια
καὶ Γ. Κουτσονίκα.

Μετὰ δὲ τὴν λαμπρὰν τῆς Ῥαχόβης νίκην, ὁ Καραῖ-
σκάκης πληροφορηθεὶς, ὅτι συνοδία πεντακοσίων ἱππέων
Τούρκων, φθάσασα εἰς τὸ Ζητοῦνι, ὠδήγει περὶ τὰς δύο
χιλιάδας ζῶα, κομίζοντα τροφὰς καὶ ἄλλα πράγματα εἰς
τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ, ἐκίνησεν ἀμέσως εἰς Τουρ-
κοχωρί, ὅπου ἐρχομένους τοὺς Τούρκους νὰ διαβῶσι, τοὺς
ἐκτύπησε καὶ καταδιώξας αὐτοὺς μέχρι Μεδενίτσης, ἐφό-
νευσεν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκυρίευσε πλέον
τῶν 400 φορτηγῶν ζώων.

Κατεῖχον οἱ Ἕλληνες τὸ Δίστομον, ὁ δὲ Γ. Δράκος εἶ-
χεν ἀποσταλῆ παρὰ τοῦ Καραῖσκάκη εἰς πολιορκίαν τῶν
Σαλώνων· τὴν 6 Δεκεμβρίου ὁ εἰς Δαύλειαν εὐρισκόμενος
μετὰ δισχιλίων στρατιωτῶν Ὀσμὰν πασσᾶς, ἐκινήθη κατὰ
τῶν ἐν Διστόμῳ Ἑλλήνων· ἀλλ' οὗτοι ἀπαντήσαντες τοὺς
ἐχθροὺς παρὰ τὰς ἀμπέλους τοῦ χωρίου, τοὺς ἔτρεψαν
εἰς φυγὴν, φονεύσαντές τινας ἐξ αὐτῶν. Ἄλλοι τριακό-
σιοι πεντήκοντα περίπου ἱππεῖς Τούρκοι ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν
Δαύλειαν εἰς Τουρκοχωρί, ἀλλ' ὁ Καραῖσκάκης ἀντιτα-
χθεὶς μετὰ ἑκατὸν πεζῶν καὶ εἰκοσιτριῶν ἱππέων τοὺς κα-
τεδίωξε. Διώξας δὲ μετὰ ταῦτα τοὺς κατὰ τὸ Λοιδωρίκι
καὶ τὰ Κράββαρα Τούρκους, τοὺς ἠνάγκασε νὰ καταφύ-

γωσιν εἰς τὴν Ναύπακτον. Ἐλαβον τότε τὰ ὄπλα πάλιν εἰς τὰς χεῖρας οἱ κάτοικοι τῶν Κραβδάρων ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Καραϊσκάκη, ὅστις ἐπεμψεν αὐτοὺς ὑπὸ τὸν Κωνσταντ. Καλύβαν καὶ ἄλλους τινὰς ὀπλαρχηγούς, κατὰ τῶν εἰς Λιμποτινᾶν Τούρκων, τοὺς ὁποίους παραδοθέντας μετὰ δῖωρον μάχην ἀπέστειλεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Δημ. Καλλεργή.

Ἀλλ' ἐνῶ ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐθαυματούργει καθ' ὅλην τὴν Στερεάν, ὁ Κιουταχῆς κατέβαλλεν ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἐναντίον τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἑλλήνων, ἵνα ταχύνῃ τὴν πτῶσιν αὐτῆς, τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἀττικῆς. Τὴν 1 Ὀκτωβρίου, ὁ Ἰω. Γκούρας, ἐνῶ ἴστατο ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς ἀκροπόλεως, βληθεὶς ὑπὸ ἐχθρικῆς βολῆς τουφεκίου ἐφονεύθη, οἱ δ' ἐν αὐτῇ ἐξελέξαντο ἀντ' αὐτοῦ ὡς στρατιωτικὸν ἀρχηγὸν τὸν Μακρυγιάννην, μέχρι τῆς 11 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὅποτε διαβάντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως ὁ Κριεζώτης, ὁ Μαμούρης, ὁ Μῆτρος Λέκας, ὁ Τριαντάφυλλος Τσουρᾶς μετὰ 300 Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ τινες Ἑπτανήσιοι. Ἀλλ' εἶχον παντελῆ σχεδὸν ἔλλειψιν πυρίτιδος καὶ πυρολίθων διὰ τὰ ὄπλα οἱ πολιορκούμενοι, καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην κατῴρθωσαν νὰ γνωστοποιήσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν αὐτὴ δὲ θέλουσα νὰ τοὺς ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ εἶδη ταῦτα, ἀνέθεσε τὸ ἔργον εἰς τὸν Φαβιέρον. Προθύμως ἀνεδέχθησαν τὴν ἀποστολὴν ὃ τε Φαβιέρος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν γενναῖοι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται τοῦ ἑλληνικοῦ τακτικοῦ, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς τῶν εἰς Μέθαιγα πάλιν. Τέλος ἀφοῦ τὰ πάντα παρε-

σκευάσθησαν, ὁ Φαβιέρος, ἔχων περὶ τοὺς 1050 ἄνδρας ἐξ Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων, ἐπέβη τὴν 28 Νοεμβρίου ἐπὶ πλοιαρίων, καὶ τὴν 1 Δεκεμβρίου, περὶ τὴν 8 ὥραν τῆς ἐσπέρας, ἀπέβη εἰς τοὺς τρεῖς Πύργους, δύο ὥρας ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἀπέχοντας. Ἀμέσως ὁ Φαβιέρος διέταξεν, ὥστε ἕκαστος στρατιώτης καὶ ὑπαξιωματικὸς τοῦ πεζικοῦ νὰ φέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων του ἓνα σάκκον, περιέχοντα ὀκτὼ ὀκάδας πυρίτιδος, ἐκράτησε δὲ καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτὸν ἓνα. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ ἀκολουθήσαντες καὶ ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοί, ἔπραξαν τὸ αὐτό. Ἐπίσης καὶ οἱ φιλέλληνες καὶ οἱ πυροβολισταὶ ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων των ἀνὰ ἓνα σάκκον, περιέχοντα ἀνὰ 500 πυρολίθους. Ὁ Φαβιέρος διέταξεν ἐπίσης, ὥστε μόνοι οἱ πυροβολισταὶ καὶ οἱ φιλέλληνες νὰ ἔχωσι γεμάτα τὰ πυροβόλα των, ἅπαντες δὲ οἱ στρατιῶται κενά, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν λόγχην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Οὕτω σχηματισθέντες εἰς πυκνὴν φάλαγγα, ἐκίνησαν πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν τὴν 11 ὥραν τῆς νυκτὸς, προπορευομένων ὥς ἀκροβολιστῶν ἐν ταῖς πλευραῖς τῆς φάλαγγος τῶν πυροβολιστῶν καὶ τῶν φιλελλήνων. Ἐγνώριζον οἱ γενναῖοι οὗτοι στρατιῶται ὅτι, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἔπρεπε νὰ ὑπερβῶσιν ἐχθρικὰ χαρακώματα, τάφρους καὶ πυροβολοστάσια, καὶ ὅτι εἰς νύκτα πανσέληνον ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ γίνωσι καταφανεῖς εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ὥδευον ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ καὶ θάρσει. Φθάσαντες δὲ μετὰ δίωρον ὁδοιπορίαν ὑπὸ τὸν Φιλοπάππον, διετάχθησαν νὰ κρατῶσι χαμηλὰ τὰ ὅπλα των, ἵνα μὴ λάμπωσιν, ἀλλ' ἡ ἐχθρική νυκτοφυλακὴ, ἰδοῦσα αὐτοὺς καὶ μὴ λαβοῦσα ἀπάντησιν εἰς τὴν διπλὴν ἐρώτησίν της, ἐπυροβόλησε κατὰ τῶν ἐρχομένων, καὶ ἀμέσως τὸ πῦρ ἤρχισε κα-

τ' αὐτῶν ἀφ' ὅλων τῶν ἐχθρικῶν θέσεων. Οἱ Ἕλληνες, ἐπιπεσόντες κατὰ τῆς τάφρου, ἐχοῦσης τριῶν μέτρων βάθος καὶ πέντε πλάτος, καὶ ἐκτεινομένης ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Φιλοπάππου μέχρι τῆς Ἀλβανικῆς λεγομένης πύλης, ἐδίωξαν τοὺς φυλάσσοντας αὐτὴν ἐχθροὺς, βαλίζοντες ἀδιακόπως πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν· οἱ δ' ἐν αὐτῇ ὑποπτεύσαντες κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν κρότον τῶν τυμπάνων ἐχθρικὴν τινα ἔφοδον, ἡτοιμάσθησαν εἰς ἄμυναν· ἀλλ' ἐννοήσαντες ὅτι τοῖς ἤρχετο βοήθεια ἐκ τακτικῶν Ἑλλήνων, ἤρχισαν νὰ πυροβολοῦν καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ βοηθούντων κακείνων, εἰσῆλθον οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον εἰς τὸν Σερπεντσέν καλούμενον, ὅπου ἦν ὠχυρωμένος ὁ Κριεζώτης, ζημιωθέντες ὀκτῶ μόνον φονευθέντας καὶ δεκαπέντε πληγωθέντας, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνδρεῖος ταγματάρχης Ῥομπέρτ, ὅστις, καταπεσὼν μεταξὺ τῆς ἐχθρικῆς τάφρου καὶ τῶν ἐλληνικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ ἱκανὴν ὥραν ἀντιπαλαίσας διὰ τῆς σπάθης ἐναντίον τῶν εὐρόντων αὐτὸν ἐχθρῶν, διεσώθη μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες, ἀκούσαντες τὰ σπαθίσματα ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Κριεζώτου, ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν, καὶ διώξαντες τοὺς ἐχθροὺς ἔλαβον τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀπὸ τὰς πληγὰς τῶν ποδῶν, τοὺς ὁποίους ὁ χειροῦργος δὲν εἶχε τ' ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα ν' ἀποκόψῃ. Ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρὸς τούτου πολλὴν ἐπροξένησε λύπην εἰς τε τὸν στρατὸν καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὅσην χαρὰν ἠσθάνθησαν οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φαβιέρου, τοσαύτην ἀθυμίαν τοῖς ἐπροξένησεν ἡ ἀγγελία, ὅτι ἔμελλεν αὖθις νὰ τοὺς ἀφήσῃ, καὶ ἅπαντες εἶπον, ὅτι θὰ τὸν ἠκολούθουν ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν ἀκρόπολιν. Ἀμετάπειστος ὁ Φαβιέρος προτείνει

τὴν ἐξοδὸν καὶ τὴν νύκτα τῆς 6 Δεκεμβρίου ἐξώρμησε μετὰ δύο λόχων πεζικοῦ καὶ τοῦ τῶν φιλελλήνων, καὶ διαφόρων ἀτάκτων ἐκ τῶν τοῦ Κριεζώτου καὶ λοιπῶν, καὶ προσέβαλον τὰ πρὸς τὸ νοτιαονατολικὸν ὄχυρώματα τῶν ἐχθρῶν. Τὰ λοιπὰ στρατεύματα διετάχθησαν νὰ προσποιηθῶσιν, ὅτι προσβάλλουσιν ἐξ ἄλλων μερῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ σχέδιον δὲν ἐξετελέσθη ἀκριβῶς, ἀπέτυχεν ἡ ἐπιχείρησις, καὶ περὶ τὸ λυκαυγὲς ἠναγκάσθησαν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς θέσεις των, μὲ ζημίαν δέκα φονευμένων καὶ ἐπτὰ πληγωθέντων. Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν Ἑλλήνων, προχωρήσαντες πολὺ εἰς τὴν πόλιν, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ἐπιστρέψωσι μετὰ τῶν λοιπῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν ἐντὸς σπηλαίου τινὸς ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἐκεῖθεν πολεμοῦντες νὰ ὑπερασπίζωσιν ἑαυτοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες τοὺς ἐπολιόρκησαν καὶ τοὺς ἐκτύπων καὶ διὰ βαρέος πυροβόλου· ἀλλ' οἱ τῆς Ἀκροπόλεως διεσκόρπισαν τοὺς ἐχθροὺς διὰ τῶν πυροβόλων των, καὶ οὕτως ἡδυνήθησαν καὶ οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ νυκτός. Τὴν ἀκόλουθον νύκτα ἐδοκίμασεν ὁ Φαβιέρος νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ σχέδιον τῆς ἐξόδου, ἀλλ' ἅπαντες οἱ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἰδίως οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα τὸν ἀποτρέψωσιν, ἠπέλθον ὅτι καὶ τὸ κίνημά του ἤθελον κάμει γνωστὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ αὐτοὶ ἤθελον στρέφει τὰ ὅπλα των κατ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἠναγκάσθη ὁ Φαβιέρος νὰ μείνῃ μετ' αὐτῶν ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ Κιουταχῆς προσπαθήσας δι' ὑποσχέσεων καὶ χρημάτων νὰ πείσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ τῷ κενώσωσι τὴν Ἀκρόπολιν καὶ μὴ εἰσακουσθεῖς, ἐδοκίμασε νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα τι δι' ἐφορμήσεων κατὰ τῶν ἐν Σερπεντσέ Ἑλλήνων, καὶ δι' ἀλλεπαλλή-

λων ὑπονομεκρήξεων. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες καὶ ἀπὸ τὸν Σερπεντσέν τὸν ἀπέχρουν καὶ δι' ἀνθυπονόμων ἐμα-
ταίωνον πάντοτε τοὺς σκοπούς του, τὰ μέγιστα συντε-
λοῦντος τοῦ ὑπονομοποιοῦ Κώστα Χορμοβίτου (α).

(α) Ἐκ τῶν ἱστ. Ἀπομν. Ν. Σπηλ. Τόμ. Γ. σελ. 158—177.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ Ζ'. ΕΤΟΥΣ.

Ἐθνοδυνέλευσις καὶ ἔρις περὶ τόπον αὐτῆς — Ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐν Ἐρμιόνη — Ἐπιστολὴ Συνελεύσεως πρὸς τὸν Κόγχραν — Ἀπεσταλμένοι τριῶν νῆδων εἰς Σύρον — Ἀναφορὰ Σπεττιωτῶν περὶ προεκλήσεως τοῦ Κόγχραν — Ἑλληνικὸν στρατόπεδον εἰς Ἐλευσίνα καὶ Σαλαμίνα — Ἐπιστολὴ Κιουταχῆ πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει — Ἀφιξίς Κόγχραν εἰς τὴν Ἑλλάδα — Ἐπιστολὴ αὐτοῦ — Ἀποκλεισμός τῶν κόλπων Ἐρετριακοῦ, Μαλιακοῦ καὶ Παραδωητικοῦ διὰ θαλάσσης — Ὁ Καραϊδκάκης ἐν Κερατσίῃ — Ἐνωσις τῶν ἐν Ἐρμιόνη καὶ Αἰγίνῃ πληρεξουσίων καὶ ἐξακολούθησις τῆς Συνελεύσεως ἐν Τροιζήνι — Ὁ Κόγχραν Στόλαρχος — Ἀνακήρυξις τοῦ Ἰω. Καποδιστριαίου ὡς Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος — Ἀντικυβερνητ. Ἐπιτροπὴ καὶ παῦσις ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως — Προκήρυξις Κόγχραν — Ἡ ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὴ μοῖρα — Ἀπόβασις Ἑλλήν. στρατοῦ εἰς Ἀλικάς — Ἡ ἀποφράς ἡμέρα τῆς 22 Ἀπριλίου, καὶ θάνατος τοῦ ἐνδόξου Καραϊδκάκη — Καταστροφὴ τῶν εἰς Ἀλικὰς ἀποβιβασθέντων Ἑλλήνων καὶ διάσωσις αὐτῶν ὑπὸ τῶν ναυτικῶν — Νέα πρότασις Κιουταχῆ περὶ παραδόσεως πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει — Γενναῖα ἀπάντησις, ἀλλ' ἐπὶ τέλους παράδοσις τῆς ἀκροπόλεως — Ἀταξίαι εἰς Ναύπλιον — Ἀποκλεισμός Εἰβορίας καὶ Πελοποννησιακῶν κόλπων ὑπὸ Σπεττιωτ. πλοίων — Βανδαλικὴ διαγωγὴ τοῦ Ἀῦστριακοῦ Ναυάρχου Πανλούκη κατὰ τῶν Σπεττῶν — Ὁ Κόγχραν πρὸς σύλληψιν τοῦ Ἰβραῖμη — Ναυτ. ἐκστρατεία Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Κόγχραν

κατὰ Ἀλεξανδρείας, ἀποτυχία — Ἀλωσις μιᾶς κορβέτας ὑπὸ τοῦ Κόγχραν, καὶ μιᾶς γολέττας ὑπὸ τοῦ Σωτήρος — Ἡ Κυβέρνησις εἰς Αἴγιναν — Ἀκούσιος αὐτοχειρία τοῦ Παύλου νιόυ Λουκιανοῦ Μποναπάρτου εἰς τὸν πορθμὸν τῶν Σπετσῶν — Ναυτικὴ μοῖρα καὶ ὁ Κόγχραν καὶ ὁ Ἀστιγγὲς εἰς Μεσολόγγιον — Καταστροφὴ Τουρκικῶν πλοίων ὑπὸ τῆς Καρτερίας — Ἐλευσις εἰς Ἑλλάδα τοῦ ἀτμοπλοίου « Ἐπιχειρήσις » — Ὁ Σουλτάνος μὴ παραδεχόμενος οὐδεμίαν πρὸς εἰρηνοποίησιν ξένην μεσολάβησιν — Ὁ Κάνιγγ καὶ ὁ Ριβωπιέρος — Προθυμία τῆς Γαλλίας — Συνθήκη 24/6 Ἰουλίου — Ἀνακωχὴ καὶ παραδοχὴ αὐτῆς παρὰ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως — Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεις καὶ ἐπιμονὴ Σουλτάνου — Στόλος Αἰγυπτιακὸς εἰς Νεόκαστρον — Ὁ Κόδριγκτων καὶ ὁ Δεριγνὺν εἰς Νεόκαστρον — Ὑπόσχεσις Ἰβραῖμη καὶ παράβασις — Αἰγυπτιακαὶ μοῖραι καὶ ὁ Κόδριγκτων — Παρουσία τῶν τριῶν Ναυάρχων εἰς Νεόκαστρον — Μάχη θυμμαχικοῦ στόλου καὶ Τουρκοαιγυπτιακοῦ καὶ καταστροφὴ τοῦ τελευταίου — Δευκὴ σημαία ἐν Νεοκάστρῳ — Διαγωγὴ Ὑψ. Πύλης ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ἐν Νεοκάστρῳ συμβάντος — Νέα ἐρώτησις τῶν Πρέσβεων πρὸς τὴν Ὑψ. Πύλην καὶ ἀρνησις αὐτῆς — Ἀπομάκρυνσις τῶν Πρέσβεων ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως — Ἐπανάληψις ἐχθροπραξιῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τουρκίας — Ἐκστρατεία Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀντ. Ἑλλάδα — Κιρίενσις Βασιλαδίου ὑπὸ τοῦ Χάστιγκος — Ἀναζωπύρησις τοῦ ἀγῶνος ἐν Κρήτῃ — Ἑλλην. Στρατὸς ὑπὸ τὸν Φαβιέρον ἐπὶ τῆς Χίου πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς — Ἐκστρατεία εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα — Ἐλευσις Καποδιστρίου εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΕΤΟΣ Ζ'.

1827.

ΚΑΙ τέταρτον ἤδη ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως προσεκάλεσε τὴν 2 Ἰανουαρ. 1827 τοὺς Πληρεξουσίους τοῦ Ἔθνους νὰ συνέλθωσιν εἰς Αἴγιναν, τόπον ὀρισθέντα παρ' αὐτῆς καὶ τῆς Διοικητ. Ἐπιτροπῆς, πρὸς ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ διακοπείσης Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως· ἀλλὰ μέχρι τοῦδε μόνοι οἱ τῆς Συμπολιτεύσεως ἀπῆλθον εἰς Αἴγιναν, οἱ δὲ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως εἰς Ἑρμιόνην, ἀπέναντι Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, τόπον ὑποδειχθέντα ὡς καταλληλότερον παρὰ τῶν νησιωτῶν καὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Τούτου ἕνεκα ἔμεινεν ἔκτοτε παροιμιῶδες τὸ «ἐν Ἑρμιόνη δὲν τελειώνει,» καὶ «ἐν Αἰγίνῃ δὲν θὰ γίνη,» λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων μερίδων.

Πλὴν ἐκτὸς τοῦ περὶ τόπου τῆς Συνελεύσεως ζητήματος, ἐγεννήθη καὶ ἕτερον ζήτημα, τῶν μὲν ἐν Αἰγίνῃ διατεινομένων, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ προσδιορῖσαι τὸν τόπον τῆς Συνελεύσεως, εἶχε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ προσκαλέσαι τοὺς αὐτοὺς Πληρεξουσίους, τοὺς συγκροτήσαντας τὴν Συνέλευσιν ἐκείνην, ὅπως συγκροτήσωσι καὶ ταύτην, ὡς συνέχειαν ἐκείνης λογιζομένην, τῶν δ' ἐν Ἑρμιόνη ἀντιτασσόντων, ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης δὲν ἐστηρίζετο οὔτε εἰς τὸ νόμιμον, οὔτε εἰς τὸ δίκαιον, καὶ ὅτι ἡ Συνέ-

λευσις ἔπρεπε νὰ συγκροτηθῇ ὅπου ἡ πλειονοψηφία ἤθελεν ἀποφασίσαι, καὶ ὑπὸ Πληρεξουσίων ἐκ νέου ἐκλεγομένων, διὰ τὸν λόγον, ὅτι διτιῶς προσεβάλλετο ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία τοῦ λαοῦ, ἐὰν τοῦ ἀφηρεῖτο τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ πέμψῃ οὓς ἤθελεν ἤδη Πληρεξουσίους (καὶ πιθανὸν νὰ μὴ τῷ χαριστεῖτο εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν πρώτων), καὶ ἐὰν οἱ νέοι Πληρεξούσιοι, οἱ ἐκλεκτοὶ δῆθεν τοῦ λαοῦ, δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ ἐκλέξωσιν οἱ ἴδιοι τὸν καταλληλότερον τρόπον εἰς συγκρότησιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Τέλος, συνελθόντων ἐν Ἑρμιόνη ἱκανοῦ μὲν ἀριθμοῦ Πληρεξουσίων (α), μὴ ἀποτελούντων ὅμως τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου, ἐκρίθη δέον νὰ γίνῃ ἑναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως διὰ τὸ κατεπεῖγον τῶν περιστάσεων, καὶ τὴν 18 Ἰανουαρίου ἐγένεεν ἡ Α' Προκαταρκτικὴ Συνεδρίασις, προεδρεύοντος τοῦ πρεσβυτέρου πάντων τῶν Πληρεξουσίων Ζώῃ Πάνου, καὶ γραμματεύοντος τοῦ Ν. Σπηλιάδου.

Τὴν 25 τοῦ μηνὸς οἱ ἐν Αἰγίνῃ ἐπεμφαν πρεσβείαν τινὰ ἐκ τῶν Κ. Μπότσαρη, Σπ. Καλογεροπούλου, Σπ. Τρικούπη, Γ. Αἰνιᾶνος καὶ Ν. Ι. Βελισσαρίου πρὸς τοὺς ἐν Ἑρμιόνη, γράψαντες αὐτοῖς συγχρόνως ταῦτα· « Ἐνῶ » αἱ δειναὶ καὶ ἀνώμαλοι περιστάσεις τοῦ ἔθνους ἀπαι- » τοῦσιν ἐξ ἀνάγκης τὴν ταχίστην συγκρότησιν τῆς Ἐ- » θνικῆς Συνελεύσεως, λυπούμεθα καιρίως, βλέποντες εἰς » μάτην παρερχόμενον τὸν καιρὸν, ὅστις ἤδη μάλιστα εἶ- » ναι ἀρμόδιος, καὶ διὰ τοῦτο πολῦτιμος, τὴν δὲ Ἐθνι-

(α) Πληρεξούσιοι τῶν Σπετσῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν ταύτην ἦσαν ὁ Ν. Ι. Μέξης, ὁ Ν. Γκ. Μπότσης, ὁ Γκ. Καρακατσάνης καὶ ὁ Μενουῆλ Δ. Ὁρλώφ.

» κήν Συνέλευσιν ἀναβαλλομένην. Ἀφωσιωμένοι κατὰ
 » πάντα εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον, ἐπιθυμοῦμεν εἰλικρινῶς
 » τὴν σύνθεσιν ὅλων τῶν Πληρεξουσίων τοῦ Ἑθνους εἰς
 » ἓνα τόπον, καὶ κρίνοντες πάντῃ ἀνάξιον τοῦ χαρακτή-
 » ρος Πληρεξουσίων (οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὸ μέγα βάρος,
 » τὴν πρόνοιαν τῶν γενικῶν συμφερόντων) νὰ θελήσωμεν
 » νὰ μείνωμεν μετ' ἐπιμονῆς ἐνταῦθα, εἴμεθα πρόθυμοι
 » νὰ συγκατατεθῶμεν νὰ συνέλθωμεν εἰς τρίτον τινὰ τό-
 » πον. Ἄλλ' ὅμως ἀπαιτοῦμεν κατὰ χρέος ὁ τόπος οὗτος
 » νὰ ἔχῃ ὅλα ὅσα χαρακτηρίζουσι τὸν ὄντως Ἑθνικῆς
 » Συνελεύσεως τόπον.» Οἱ δ' ἐν Ἑρμιόνη ἀπήντησαν αὐ-
 » τοῖς ὡς ἑξῆς· « Ἡμεῖς ὡς ἀπ' ἀρχῆς, παρουσιαζόμεθα καὶ
 » ἤδη μὲ τὸ αὐτὸ φρόνημα καὶ σκοπὸν, ἀντικείμενον ἔ-
 » χοντες τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος. Ζητοῦμεν Συνέλευ-
 » σιν καὶ συντελοῦμεν, καθ' ὅσον ἐνδέχεται, εἰς τὴν συγ-
 » κρότησίν της· ἀρκετὰ τὸ περὶ τούτου κεφάλαιον ἔκαμεν
 » ἐποχὴν· φθάνει ὁποῦ καὶ ἀπὸ μέρους σας θεωρεῖται ὡς
 » τοιοῦτον. Τώρα, Κύριοι, τὸ δικαίωμα τῶν πλειόνων, ἡ
 » εὐχαρίστησις τοῦ Ἑθνους, ἀποφασίζει· τόπον τῆς Συ-
 » νελεύσεως τὴν Ἑρμιόνην καὶ ὅχι ἡμεῖς· αὐτὴ συνάπτει
 » τὰ διεστῶτα καὶ ὅχι τὸ τρίτον μέρος· αὐτὴν σεβόμενοι,
 » προσκαλοῦμεν καὶ τὴν εὐγενίαν σας νὰ τὴν σεβασθῇτε
 » ὁμοίως, καὶ νὰ ὀρίσητε ὅσον τάχιστα ἐνταῦθα διὰ νὰ
 » μὴ παραβλάπτωνται τὰ ὑψηλὰ συμφέροντα τῆς Πατρί-
 »δος ἐπιπλέον.»

Δὲν ὤκνησαν οἱ ἐν Αἰγίνῃ νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ αὐτὰ
 καὶ πλειότερα τούτων πρὸς τοὺς ἐν Ἑρμιόνη, δι' ἐτέρου
 ἐγγράφου των τῆς 3 Φεβρουαρίου, ἀλλ' οὗτοι ἀμετάθετοι
 εἰς τὴν ἀπόφασίν των, συνελθόντες εἰς συνεδρίασιν ἐντὸς
 τῆς ἐν Ἑρμιόνη εὐρυχωροτέρας ἐκκλησίας τῶν Ταξιαρ-

χῶν τὴν 10 Φεβρουαρίου, ἐξελέξαντο Πρόεδρον μὲν τῆς Συνελεύσεως τὸν Γ. Σισίνην, Γραμματέα δὲ αὐτῆς τὸν Ν. Σπηλιάδην, καὶ φρούραρχον τὸν Νικηταρᾶν, πρὸ μικροῦ ἐπανελθόντα εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἔνεκα ἀσθενείας, ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη ἐκστρατείας του. Τὴν 11 ἅπαντες οἱ παρευρισκόμενοι Πληρεξούσιοι διὰ στόματος τοῦ Προέδρου ἔδωκαν τὸν ἐξῆς ὅρκον· «Ὁρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ
 » Ὑψίστου Θεοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Θρησκείας καὶ τῆς Πατρί-
 »δος, μήτε νὰ προσβάλω, μήτε νὰ ψηφίσω ἐναντίον τῶν
 » συμφερόντων τοῦ ἔθνους, κινούμενος ἀπὸ ἰδιοτέλειαν
 » ἢ πάθος· καὶ νὰ μὴν ἀποβλέπω εἰς πρόσωπον, καὶ νὰ
 » μὴ παραβλέπω τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον». Κατήργησαν δ' ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει τὸ Α' ψήφισμα τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ διακοπείσης Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, τὸ ὀρίζον, ὅτι οἱ κατ' ἐκείνην Πληρεξούσιοι νὰ ᾔναι οἱ αὐτοὶ καὶ εἰς τὴν ἐπανάληψιν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς δύο ἐπιστολᾶς τοῦ Κάνιγχος πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, δι' ὧν ἔλεγεν, ὅτι ἀπητεῖτο παρέλευσις χρόνου ἱκανοῦ, ἕως ἃ φθάσῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡδύνατο νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις, οἷας τὰς ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ ἕως ἃ κερδίσῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ῥωσσίας, Γαλλίας καὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ὅτι ἡ ποθουμένη στιγμή ἔφθασεν ἤδη, ὅτι ἡ αὐλή του ἀποδέχεται τὴν μεσολάβησιν, οἷαν τὴν ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ἡ Συνέλευσις, ὅτι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διαπραγματεύσεως βλέπει τὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα συμμεθεξάντων, ὅτι ἀπαιτεῖται ὁμόνοια καὶ σταθερότης εἰς τὰ ἐψηφισμένα, ὅτι στηρίζεται εἰς τὴν εὖνοιαν καὶ τὴν καλὴν πίστιν τοῦ τε

Ἔθνους καὶ τῶν ὑπογραψάντων τὴν πράξιν τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ πολὺ πλεόν εἰς τὴν ὑπογραφὴν καὶ τὰ προτερήματα τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὅτι ἐλπίζει τὴν πρὸς ἑαυτὸν εὐνοίαν καὶ τὸ σέβας ὅλου τοῦ Ἑθνους ἐν καιρῷ κρισίμου περιστάσεως, ἀπεφασίσθη εἰς τὴν Ε' συνεδρίασιν τῆς 18 Φεβρουαρίου νὰ γίνῃ πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως ἡ ἐξῆς ἀπάντησις· « Ἐξοχώτατε· ἡ Γ' Ἐθνικὴ τῶν » Ἑλλήνων Συνέλευσις, ἐπαναλαβοῦσα τὰς ἐν Ἐπιδαύρῳ » διακοπείσας ἐκ τῶν περιστάσεων ἐργασίας της, πρὸ πάντων » τῶν σπεύδει νὰ διακηρύξῃ τρανῶς τὴν εὐγνωμοσύνην » τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους πρὸς τὴν Μεγ. Βρετανίαν, ἣτις » μεσολαβεῖ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν τοῦ ἀνθρώπου δικαίων. Τὸ » Ἑλληνικὸν Ἔθνος, γράφον ἤδη μὲ ἀνεξαλείπτους χα- » ρακτῆρας εἰς τὴν καρδίαν του, τὴν ὁποίαν ἐλπίζει εὐερ- » γεσίαν ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἐθνάρχας, καὶ ἀποτεινόμενον διὰ τῆς ἐξοχότητός Σας καὶ πρὸς τοὺς πρέσβεις » αὐτῶν, ἐξαιτεῖται τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτῶν, καὶ ἐπικα- » λεῖται τὴν συνδρομὴν των. Δοκιμάζει δὲ γλυκεῖαν συναίσθησιν, προσφέρον τὸ ὄνομα τοῦ περιβοήτου Κάνιγκ, » καὶ ἐπιστηριζόμενον εἰς τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς καρ- » δίας σας, εἶναι σχεδὸν πεπεισμένον, ὅτι δὲν θέλει δια- » ψευσθῇ τῶν ἐλπίδων του, διὰ τοῦτο σᾶς ἀποκαλεῖ εὐερ- » γέτην. Τὰ ἔθνη δὲν εἶναι ἀχάριστα. Τὸ δὲ πολυπαθὲς » ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, ὅσον δεινότερας ἐδοκίμασε καὶ δο- » κιμάζει συμφοράς, τόσον εὐγνωμονέστερον ἀποδεικνύε- » ται πρὸς τοὺς σωτῆράς του. Οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλ- » λήνων, συγκροτήσαντες ἐνταῦθα τὴν Γ' Ἐθνοσυνέλευ- » σιν, μετεκαλέσαντο τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Συνελεύσεως » διὰ νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών της. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐ- » πιτροπὴ αὕτη παύει, καὶ ἡ ἐξοχότης σας θέλει ἀποτεί-

» νεσθαι γράφοντες ἐφεξῆς περὶ τῶν ἐλληνικῶν μας πραγ-
 » μάτων πρὸς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἔθνους. Δέξασθε δὲ
 » καὶ αὖθις τὴν εὐγνωμοσύνην του, καὶ λάβετε φιλάνθρω-
 » πον κηδεμονίαν ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ εὐδαιμο-
 » νίας του.» Τὴν δὲ ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης
 ἐνέκρινεν ἡ Συνέλευσις νὰ συστήσῃ εἰς τὸν Ἀμιλτῶνα δι'
 ἄλλης πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς (α).

Ἄλλ' ἐνῷ ἐν Ἑρμιόνη συνελθόντες πλεῖστοι Πληρε-
 ξούσιοι, συνεδρίαζον, ἀπεφάσιζον καὶ ἔγραφον περὶ τῶν
 πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως
 ἐν Αἰγίνῃ προσεκάλει ἐκ νέου τὴν 17 Φεβρουαρίου τοὺς
 Πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους νὰ συνέλθωσιν ἐν Αἰγίνῃ, προ-
 ειδοποιούσα αὐτοὺς, ὅτι ἡ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσδιω-
 ρίσθη ἡμέρα, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ ἐξακολούθησις τῶν νομί-
 μων ἐργασιῶν τῆς Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύ-
 σεως. Οἱ δ' ἐν Ἑρμιόνη λαβόντες γνῶσιν τῆς προκηρύ-
 ξεως ταύτης, ἔγραψαν πρὸς αὐτήν, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Συνέ-
 λευσις συγκροτηθεῖσα ἤδη ἐν Ἑρμιόνη, δυνάμει τῆς § ζ',
 τοῦ β' ψηφίσματος, μετεκαλέσατο τὴν ἐπιτροπὴν νὰ δώ-
 σῃ λόγον τῶν πράξεών της, ὅτι αὕτη ἦτον ἐμπεπιστευ-
 μένη νὰ φροντίσῃ ἐξωτερικῶς διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔ-
 θνους, καὶ μόνον νὰ συγκαλέσῃ τοὺς Πληρεξουσίους, οὐχὶ
 δὲ καὶ νὰ κάμῃ ἑναρξιν τῆς Συνελεύσεως, ὅτι συγκροτη-
 θείσης τῆς Συνελεύσεως, ἡ ἐπιτροπὴ ἔπαυσε πλέον, καὶ
 ὤφειλε νὰ σεβασθῇ τὴν μεγαλειότητα καὶ κυριαρχίαν τοῦ
 ἔθνους, καὶ διέταττον αὐτὴν ἐπὶ τέλους ν' ἀναιρέσῃ δημο-
 σίως τὴν ἐκδοθεῖσαν διακήρυξιν, καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Ἑρμιό-
 νην, διότι βραδύνουσα ὑπέκειτο εἰς εὐθύνας.

(α) Συλ. Α. Ζ' Μάμ. Τ. ΣΤ. σελ. 86—87.

Ἡ φθοροποιὰ αὕτη διαίρεσις δὲν περιωρίζετο δυστυχῶς μόνον εἰς λόγους καὶ ἔγγραφα, ἀλλ' ἐξετείνετο καὶ μέχρι πραγμάτων. Ἡ Διοικητ. Ἐπιτροπὴ, ἵνα ἱκανοποιηθῇ καὶ πάλιν τὰς προσόδους τῶν δασμῶν καὶ τελωνείων, διέταξε τοὺς Δημογέροντας Σύρου νὰ διαλύσωσι τὴν 1 Μαρτίου τὸν δασμὸν τῆς τε Σύρου καὶ τῶν λοιπῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ τοι προσδιορισθείσης παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας Διοικητ. ἐπιτροπῆς τῆς διὰ τῶν ναυτικῶν νήσων εἰσπράξεως τῶν προσόδων τούτων πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν θαλασσίων Δυνάμεων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς Σύρον τῶν τριῶν νήσων Κωνσταντῖνος Ὁρλάνδος (α), Δέδες Ῥῆγας καὶ Ἀναγνώστης Κοντός, ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ζητοῦντες ὁδηγίαν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ αὐτὰ εἶχεν ἀναφέρει καὶ ὁ ἐν Θήρᾳ ἀπεσταλμένος Μάνθος Χ. Ἀνδρέου, ἡ Συνέλευσις διέταξε μὲν ἀμέσως τοὺς Δημογέροντας καὶ κατοίκους Θήρας νὰ πληρώσωσιν ἀπροφασίστως τὰ τοῦ ζητουμένου δανείου χρήματα, ἐκπληροῦντες οὕτω τὸ ἱερὸν πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκον των, ἀπεφάσισε δὲ περὶ τῶν δασμῶν νὰ ἐξακολουθῶσιν εἰσπραττόμενοι ἕως οὗ λάβῃ γενικώτερα μέτρα περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις, καὶ νὰ φροντίσωσιν αἱ κοινότητες τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐξακολουθήσεως τῶν δασμῶν καθ' ὅλον τὸ Αἶγαϊον.

(α) Μετὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κωνστ. Ὁρλάνδος ἐκ Σπετσῶν, χρηματίσας Πρόεδρος τῆς Δημογεροντίας Ἐρμουπόλεως ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, κατ' ἐκλογὴν ἀπάντων τῶν ἐμπόρων τῆς νήσου ἐκείνης, ἀπέκτησε δικαιώματα εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῶν διὰ τῆς ἀρετῆς του καὶ τοῦ εἰρηνικοῦ χαρακτῆρός του.

Γενομένης δὲ προτάσεως κατὰ τὴν Γ' προκαταρκτικὴν συνεδρίασιν περὶ τοῦ «ὅποια ἔσεται ἡ ἀποκατάστασις τῶν λαβόντων τὰ ὄπλα καὶ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος προφανῶς ζημιωθέντων καὶ δυστυχησάντων, » ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως διὰ τοῦ Α' ψηφίσματος, § Γ', ὡς ἐφεξῆς·
 «Ἐκ τῶν κατοίκων τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν (τῆς Ἑλλάδος)
 » ὅσοι ἐζημιώθησαν καὶ ἐδυστύχησαν προφανῶς ὑπὲρ τῆς
 » Πατρίδος, ν' ἀποζημιωθῶσιν ἐκ τῶν ἐθνικῶν ὠφελημά-
 » των τῆς ἐπικρατείας, μετὰ τὴν ὁποιανδήποτε αὐτῆς ἀ-
 » ποκατάστασιν.»

Ἐν δὲ τῇ ζ' συνεδριάσει ἐπροβλήθη παρὰ τῶν Πληρεξουσίων τῶν ναυτικῶν νήσων, ἃν ἐξαιρῶνται ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Α' ψήφισμα τὰ ἔξοδα καὶ ἀποζημιώσεις τοῦ ναυτικοῦ των, καὶ κατ' αὐτὴν μὲν τὴν συνεδρίασιν ἡ πρότασις ἔμεινεν ὑπὸ σκέψιν, κατὰ τὴν Η' ὁμῶς τῆς 24 Φεβρουαρίου, ἀπεφάνθη ἡ Συνέλευσις, ὅτι «τὸ ὑπ' ἀριθ. Α' καὶ
 » ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου ἐν Ἑρμιόνη ἐκδοθὲν ψήφισμα, δὲν
 » προσβάλλει διόλου τὰ ὑπ' ἀριθ. ΜΑ' τῆς ἐν Ἀστρεὶ Β',
 » καὶ ὑπ' ἀριθ. 15 τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ' Ἑθν. Συνελεύ-
 » σεως ψηφίσματα ὑπὲρ τῶν τριῶν θαλασσίων νήσων Ὑ-
 » δρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν δύναμιν
 » των καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν.»

Ἐν δὲ τῇ ια' συνεδριάσει καθυπεβλήθησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν δύο ἀναφοραὶ, ἡ μὲν ἐκ Σπετσῶν (α), ἡ δὲ ἐξ

(α) Ἴδου τὸ κείμενον τῆς ἐκ Σπετσῶν ἀναφορᾶς·

«Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐχθρὸς μέλλει νὰ προσβάλῃ μὲ δυνατωτέρας
 » παρ' ἄλλοτέ ποτε δυνάμεις ἀπὸ θαλάσσης, ὡς πληροφορούμε-
 » θα, εἰς τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν τὸ παρὸν ἔτος, καὶ διηρημένος
 » ἡμπορεῖ νὰ βλάβῃ πολλὰ ἐπανειληγμένως μέρη τῆς Ἑλλάδος,

Ἰδῶρας, δι' ὧν ἐπροτείνεται εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Λόρδον Κόγχραν, παριστῶσα τὸν κίνδυνον τῆς Πατρίδος, καὶ ἐξαιτουμένη τὴν ταχίστην ἔλευσίν του, ἐπίσης καὶ πρὸς τὸν Ἑυνάρδ καὶ πρὸς τὰς φιλελληνικάς

» καὶ ἐπειδὴ ὅχι ὅτι τὸ ἐλληνικὸν ναυτικὸν δὲν δύνανται ν' ἀνθέ-
 » ξῇ, ἀν' ἔχῃ ὅλα τὰ ἱκανὰ μέσα καὶ νὰ τὸν ἀντικρούσῃ, καθὼς
 » ἔως τοῦδε εἰς τὸ ἐξακετὲς στάδιον τοῦ ἀγῶνός μας· ἀλλ' ἐπειδὴ
 » καὶ ἀφωσιωμένον διὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ Λόρδου Κογχράνου
 » καὶ τὴν μεγάλην πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν, ἐξαίτεται διὰ τὴν εὐ-
 » κλειαν τῆς Πατρίδος, πρὸς κατόρθωσιν μεγαλητέρων κατορθω-
 » των αὐτὸν ὥς συμπράκτορα, κρίνομεν καὶ ἀναγκαῖον καὶ χρέος
 » μας ἀπαραίτητον διὰ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας, νὰ προτείνωμεν
 » πρὸς τὴν Σ. Ἑθν. Συνέλευσιν, ὥστε ν' ἀποστείλῃ μίαν ἐλληνι-
 » κὴν γολέταν πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ἀνδρός, μὲ
 » γράμματα πρὸς αὐτὸν προσκλητικὰ, ἅμα δὲ καὶ προτρεπτικὰ
 » διὰ νὰ ἔλθῃ μὲ ὅσα εὐρίσκονται μεθ' ἑαυτοῦ πλοῖα, χωρὶς νὰ
 » περιμείνῃ περαιτέρω· διότι μὲ ἐκείνα καὶ τὰ ἐνταῦθα πλοῖα
 » τῶν τριῶν ναυτικῶν νήτων εὐρισκόμενα, ἔχοντές τον θαλάσσιον
 » ὁδηγὸν, ἐλπίζομεν νὰ σώσωμεν κ' ἐφέτος τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς
 » ἀναποφεύκτους καὶ ὅσον οὐπω καταδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ.

» Πρὸς δὲ νὰ δεθοῦν ἀπὸ τὴν Σ. Ἑθν. Συνέλευσιν εἰς τὴν αὐ-
 » τὴν γολέταν καὶ ἄλλα γράμματα πρὸς τὰς διαφόρους φιλελλη-
 » νικάς ἐταιρίας τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ σταλῶσι καὶ παρ' αὐτῶν
 » βοηθήματα ἀμέσως διωρισμένα διὰ τὸ ναυτικόν.

» Τοῦτο ἐγκρίνουσα ἡ Σ. τοῦ ἔθνους Συνέλευσις, ὡς δὲν ἀμφι-
 » βάλλομεν, ἐλπίζομεν νὰ μὴν ἀναβῇ διόλου τὴν καίρὸν, ἀλλ'
 » ἀμέσως νὰ τὸ ἐνεργήσῃ. Βέβαιοι δὲ εἰς τοῦτο μένομεν μὲ ὅλον
 » τὸ σέβας.

» Τῇ 28 Φεβρουαρίου 1827, Σπέτσαις.

» (Τ. Σ.)

Οἱ Πρόκρ. τῆς κήρου Σπετσῶν.»

εταιρίας τῶν Παρισίων, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, προτροπομένης νὰ πέμψωσιν ὅσον τάχος τὰς ὑπὲρ τοῦ στόλου συνεισφοράς τῶν φιλελλήνων. Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ κατὰ τὴν ἐγ' συνεδρίασιν ἐγένοντο ἀνάλογα ἔγγραφα πρὸς τε τὸν Ἑυνάρδον, πρὸς ἀπάσας τὰς κατὰ τὴν Εὐρώπην φιλελληνικὰς ἐταιρίας, καὶ πρὸς τὸν Λόρδον Κόγχραν, εἰς προϋπάντησιν τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη καὶ ἡ γολέτα Ἀμφιτρίτη τοῦ πλοιάρχου Λ. Μπρούσκου, εἰδοποιήθησαν δὲ περὶ τούτου συγχρόνως καὶ αἱ δύο κοινότητες Σπετσῶν καὶ Ὑδρας.

Παρακτὸς δ' ἄλλων ἀντικειμένων, ἐξελέχθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν καὶ αἱ κατὰ τὴν θ' συνεδρίασιν προταθεῖσαι πέντε ἐπιτροπαί, καθῆκον τῶν ὁποίων ἦτον ἡ ὑποβολὴ σχεδίων ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος, τοῦ Ναυτικοῦ, τοῦ Στρατιωτικοῦ, τοῦ Θρησκευτικοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν. Μέλη δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐπιτροπῆς ἐξελέχθησαν οἱ Ν. Μπότσης, Φρ. Βούλγαρης, Κ. Κανάρης, Α. Λουκόπουλος, Κ. Κυριακός, Ἰω. Οἰκονομίδης, Ζώης Πάνου, Η. Καραλῆς καὶ Μ. Χ. Δημητρίου· πλὴν ἐκτὸς τῆς συστηθείσης ἐπιτροπῆς, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ ζητηθῶσιν ἀπὸ τὰς τρεῖς ναυτικὰς νήσους οἱ ἐμπειρότεροι περὶ τὰ ναυτικὰ, ἵνα λάβωσι μέρος ἐπὶ τῆς αὐτῆς ταύτης ὑποθέσεως.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὰς πολεμικὰς ἐργασίας καὶ τοὺς ἐν Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν πολιορκουμένους.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐνεργοῦσα δραστηρίως πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας Ἀθηνῶν, κατῴρθωσεν ἀρχὰς Ἰανουαρίου νὰ σχηματίσῃ περὶ τὴν Ἐλευσίνα καὶ Σαλαμίνα στρατόπεδον ἑξακισχιλίων περίπου ἀνδρῶν· ὁ στρατὸς οὗτος διαιρεθεὶς εἰς

δύο σώματα ἐκινήθη περὶ τὰ μέσα Ἰανουαρίου κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ Κιουταχῆ, καὶ τὸ μὲν ἐν σῶμα ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Βάσσον, II. Νοταρᾶν, Διονύσιον Βούρβαχην Κεφαλλῆνα (α) καὶ Προκρ. Κατσαντώνην, ἔφθασε τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ χωρίον Χασσιᾶ, καὶ ἐκεῖθεν προχωρῆσαν μετὰ τινας ἐπιτυχεῖς ἀκροβολισμούς, ἐστρατοπέδευsen εἰς Καματερόν, ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν ἔχον ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν· τέσσαρα νυχθήμερα παρῆλθον, χωρὶς οὔτε ὁ Κιουταχῆς νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὔτε οὗτοι κατ' αὐτοῦ· τὸ δὲ ὑπὸ τοὺς Ἰω. Νοταρᾶν, Μακρυγιάννην, Δ. Καλλέργην καὶ ἄλλους τινάς, πρὸς δὲ καὶ τὸν Χαράλ. Ἰγγλέσην ὁδηγοῦντα 280 τακτικούς τοῦ πεζικοῦ, ἐξήκοντα ἱππεῖς καὶ ἑξ πυροβόλα, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντας ἅπαντας τὸν φιλέλληνα Θωμᾶν Γόρδωνα, τὸν ὅποιον συνώδευε καὶ ὁ ἐκ Βαβαρίας Ἑυδὲκ καὶ εἴκοσι περίπου ἄλλοι φιλέλληνες ἀξιωματικοί, ἐπιβὰν ἐπὶ πλοίων ἔφθασεν εἰς Φάληρον, καὶ ἀποβὰν ὥρμησε κατὰ τινων κατεχόντων ὑπερκείμενόν τινα λόφον ἐχθρῶν, καὶ κυριεῦσαν αὐτόν ὠχυρώθη περιχαρακωθὲν, θέσαν ἐπὶ τῶν προμαχώνων καὶ ἐννέα πυροβόλα, τῶν ὁποίων ἡ διεύθυνσις ἐδόθη εἰς τὸν Ψαριανὸν Θεόδωρον Μαθιὸν, ἔχοντα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του καὶ ἄλλους πεντήκοντα περίπου Ψαριανούς, καὶ ὄντας ἅπαντας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ φιλέλληνος Γερμανοῦ Μϋλλερ, διορισθέντος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πυροβολιστῶν παρὰ τοῦ

(α) Ὁ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ παραιτηθεὶς ἀπὸ τὴν γαλλικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν ἧ ἀπέκτησε δι' εἰκοσιτριετοῦς ὑπηρεσίας τὸν βαθμὸν τοῦ Συνταγματάρχου, ἦλθε νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς Πατρίδος.

ιδίου Γόρδωνος. Τὸ δεύτερον τοῦτο σῶμα ὑπεστηρίζετο καὶ διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία ὑπὸ τὸν Χάστιγκα, καὶ ὑπὸ δύο Ψαριανῶν πλοίων τοῦ Ν. Γιαννίτση καὶ Δ. Παππανικολῆ· ἡ θαλάσσιος δύναμις πυροβολοῦσα ἀδιακόπως κατὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ Πύργου τοῦ τελωνείου, τοῦτον μὲν κατέστρεψε, τὸ τεῖχος δὲ τοῦ μοναστηρίου ἔβλαψε πολὺ.

Τὴν 27 κινήσας ὁ Κιουταχῆς μετὰ δύο χιλιάδων πεζῶν τε καὶ ἱππέων καὶ μετὰ δύο πεδινῶν πυροβόλων κατὰ τῶν ἐν Καματερῷ Ἑλλήνων, ἀντεκρούσθη παρ' αὐτῶν ἐπὶ πολλὴν ὥραν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὀρμήσας κατὰ τινος μικροῦ ὀχυρώματος τῶν Ἑλλήνων, ἔτρεψεν αὐτοὺς εἰς φυγὴν, καὶ τούτους μιμηθέντες ἐτράπησαν καὶ οἱ ἐν Καματερῷ λοιποὶ εἰς ἄτακτον φυγὴν, καὶ καταδιωκόμενοι ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς διακοσίους, ἐν οἷς καὶ ὁ γενναῖος Βούρβαχης, ὁ Σκουρτανιώτης Γεραναγνώστης καὶ ὁ Κατσαντώνης μετὰ ἐξήκοντα Ἀθηναίων.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Κιουταχῆς ἔγραψεν αὐθημερόν πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει πολιορκημένους τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν· « Ἴδετε καὶ μὲ τὰ ἰδιά σας ὀμμάτια ἐκεῖνο » ὁποῦ ἔπραξα πρὶν τοῦ γεύματος ἐναντίον τῶν εἰς βοή- » θειάν σας ἐρχομένων, καὶ εἰς Καματερόν ἐστρατοπεδεύ- » μένων ὁμογενῶν σας, τὴν μόνην δηλαδὴ ἐλπίδα τῆς ἰδι- » κῆς σας σωτηρίας· ἐπειδὴ ἄργησα νὰ τοὺς κτυπήσω, » ἴσως ἐβάλατε τίποτε μὲ τὸν νοῦν σας· ἀλλὰ δὲν ἦτον » ἄλλη ἡ αἰτία, εἰ μὴ ὅτι ἐκατεγίνουμουν εἰς τὴν διάταξιν » τῶν ἐναντίον τῶν εἰς Δράκον ὄντων ἄλλων ὁμογενῶν » σας διορισθέντων στρατευμάτων μου. Εὐθὺς ὅμως ὁποῦ » ἐκ τούτου ἐλευθερώθην ἔγινεν ἐκεῖνο τὸ περίφημον ση- » μερινόν, ἐγὼ δὲν ἐμπορῶ νὰ σᾶς τὸ περιγράψω, ἀπὸ τὸ

» στόμα τοῦ παρόντος, ἂν σᾶς εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν, πληρο-
 » φορεῖσθε. Βλέπετε λοιπόν, ὅπου ἄλλην ἐλπίδα σωτη-
 » ρίας σας δὲν ἔχετε· καὶ σᾶς λέγω, ὅτι ὅλοι τοῦται αἱ
 » νίκαι, ὅπου ὁ Θεὸς χαρίζει εἰς ἐμένα, προέρχονται ἀπὸ
 » τὸν φιλάνθρωπον σκοπὸν μου, ὅπου ἐγὼ ἐπιθυμῶ μόνον
 » τὴν ἡσυχίαν τῆς κοινότητος καὶ τὸ καθῆκον τοῦ καθε-
 » νός. Διὸ καὶ σᾶς λέγω, ὅτι ἂν θέλετε καὶ σεῖς τὸ ἰδικόν
 » σας καλόν, ἀποφασίσετε νὰ εὐγῇτε αὐτόθεν· καὶ ὅποιος
 » ἀπὸ σᾶς θέλει, ἄς σταθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν δούλευσιν· ὅ-
 » ποιος δὲ μὴ, ἔχει ἄδειαν νὰ πηγαίνη, ὥς βούλεται ὅπου
 » θέλει. Δὲν σᾶς λέγω περισσότερον, παρὰ ἂν θέλετε προ-
 » τιμήσατε ἐκεῖνο ὅπου σᾶς ὠφελεῖ, ἐφ' ᾧ καὶ αὖριον προσ-
 » μένω τὴν ἀπόκρισίν σας ».

Οὐδεμίαν ἔδωκαν οἱ πολιορκούμενοι ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Κιουταχῆ, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἢ κα-
 τάστασις των ἦτο δεινὴ ἔνεκα τῶν παντοειδῶν στερή-
 σεων, τῶν μεγάλων κακουχιῶν καὶ τῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες
 πολλοὺς μὲν ἐδεκάτιζον καθεκάστην, ἄλλους ἐξησθένουν
 ὁσημέραι, καὶ ἄλλους ἀπῆλπιζον ὀλοτελῶς.

Τὴν οἰκτρὰν ταύτην κατάστασιν των, καὶ τοι γνωστὴν,
 κατῴρθωσαν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας νὰ δηλώσωσιν οἱ πο-
 λιορκούμενοι εἰς τοὺς ἔξωθεν Ἑλληνας δι' ἐπιστολῶν, καὶ
 δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένων, ἐπικαλούμενοι τὴν ταχεῖαν
 ἀρωγὴν των· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Καματερῷ τροπὴν τῶν
 Ἑλλήνων, οἱ περὶ τὸν Γόρδωνα, ὀλίγοι ὄντες ἀπέναντι
 τῶν πολλῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων, οὐδεμίαν ἡδύναντο νὰ
 παρέξωσι βοήθειαν εἰς τοὺς πολιορκουμένους.

Εἰς τοιαύτην ἦσαν κατάστασιν τὰ πράγματα τῶν Ἀθη-
 νῶν, ὅποτεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν περὶ τόπου καὶ προσώπων
 τῆς Συνελεύσεως ἐρίδων τῶν ἐν Αἰγίνῃ καὶ ἐν Ἑρμιόνῃ πο-

λιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἤλθεν εἰς Ἑρμιόνην, προσκληθεὶς πρότερον ὑπὸ τῆς Διοικητ. ἐπιτροπῆς, ὁ Ἀγγλος Ῥιχάρδος Τσούρτσ· ἡ Ἔθν. Συνέλευσις καὶ οἱ περὶ αὐτὴν ὀπληρχηγοὶ Ἕλληνες τὸν ἀνέδειξαν ἀμέσως Στρατιωτικὸν ἀρχηγὸν ὅλων τῶν κατὰ ξηρὰν Ἑλληνικῶν δυνάμεων, ἀλλ' αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἐνόσω οἱ Ἕλληνες δὲν ὁμονοοῦσιν, οὐδεμίαν θέσιν ἐδέχετο· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασεν ἐν Πόρῳ τὴν 5 Μαρτίου καὶ ὁ Κόγχραν, ἡ δὲ Ἐθνοσυνέλευσις μαθοῦσα τοῦτο ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἐπιτροπὴν τινα ἐκ τῶν Θ. Κολοκοτρῶτη, Κ. Τσαβέλα, Ν. Μπόταση, Φρ. Βούλγαρη, Κ. Κανάρη καὶ Ἀνδρέου Μεταξᾶ, ὅπως τὸν συγχαρῇ ἐκ μέρους τῆς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει του, ἐγχειρίζουσα αὐτῷ καὶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφον·

» *Πρὸς τὸν ἐνδοξον Λόρδον Κόγχραν.*

» Ἡ Ἑλλὰς σὲ συγχαίρει διὰ τὴν εἰς τὰς θαλάσσας
» τῆς παρουσίαν σου· αἱ εὐχαὶ τῶν Ἑλλήνων ἐκπληροῦν-
» ται διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἐλπίδες των ἀνυψοῦνται περὶ τῆς
» καλῆς ἐκβάσεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός των· τὸ Ἑλληνικὸν
» ἔθνος συνηγμένον ἐνταῦθα εἰς ἰ' ἐθνικὴν Συνέλευσιν
» ἐπιθυμεῖ τὴν παρουσίαν σου καὶ σὲ προσκαλεῖ, ἀποστέ-
» λον τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννή-
» σου Θ. Κολοκοτρῶνην, τὸν Κ. Κανάρην, Ν. Μπόταση,
» Φρ. Βούλγαρην, τὸν στρατηγὸν Κίτσον Τσαβέλλαν καὶ
» τὸν κόμητα Α. Μεταξᾶν, διὰ ν' ἀποδώσῃ τὰς εὐχαρι-
» στίας του εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν δικαίων του ζῆλόν σου.»

Εἰς ταῦτα δὲ ὁ Κόγχραν ἀπήντησε Γαλλιστὶ τὰ ἐξῆς·

« *Πρὸς τοὺς ἐν Ἑρμιόνῃ συνηγμένους Κυρίους Πληρε-
ξουσίους τῆς Ἑλλάδος.*

» **Κύριοι!** Διὰ τῆς ἀξιοτίμου ἐπιτροπῆς σας εἶχον

» τὴν τιμὴν νὰ λάβω τὰ ἔγγραφα ἃ μοὶ ἀπευθύνετε· λίαν
 » κολακευτικὰ εἰσὶ δι' ἐμὲ τὰ δι' αὐτῶν περὶ τοῦ ἀτόμου
 » μου ἐκφραζόμενα αἰσθήματά σας· τὴν δὲ εὐχαρίστησιν
 » μου ἐπηύξησεν ἡ δοθεῖσά μοι εὐκαιρία τοῦ γνωρίσαι προ-
 » σωπικῶς τὴν Α. Ε. τὸν στρατηγὸν Κολοκοτρώνην, τοὺς
 » Κ. Κ. Κανάρην, Ν. Μπόττᾶσιν, Φ. Βούλγαρην, τὸν στρα-
 » τηγὸν Τσαβέλλαν, καὶ τὸν κόμητᾶ Κ. Μεταξᾶν καὶ τοὺς
 » συνοδεύοντας αὐτοὺς λοιποὺς ἀξιωματικούς· ἀλλὰ τὸ
 » γεγονός τοῦτο, ὀφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω ἐλευθέρως,
 » συνώδευσε λύπη τις, ὅταν παρετήρησα, ὅτι οἱ γενναῖοι-
 » τεροι καὶ ὀνομαστότεροι ἀξιωματικοὶ τῆς Ἑλλάδος, κα-
 » ταγίνονται εἰς σχηματισμὸν πολιτικῆς τινος Συνελεύ-
 » σεως, καὶ κατατρίβουσι τὸν καιρὸν τῶν εἰς συζητήσεις
 » περὶ ἐκλογῆς τόπου τῆς συναθροίσεως, ἐνῶ ὁ ἐχθρὸς
 » διατρέχει ἀκωλύτως ὅλην τὴν χώραν, κατέχει τὰ τρία
 » τέταρτα τῶν φρουρίων τῆς Ἑλλάδος, καὶ πολιορκεῖ τὴν
 » πρωτεύουσάν τῆς Δημοκρατίας· αἱ Ἀθῆναι κινδυνεύουσι
 » νὰ πέσωσιν ἡμέραν παρ' ἡμέραν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀ-
 » θωμανικῶν δυνάμεων, ὁ γενναῖος Φαβιέρους μὲ πυγμὴν
 » τινὰ ἡρώων κατενθουσιασμένων ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας
 » ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν τῶν γενναίων ὑπερμάχων τῆς πό-
 » λεως ἐκείνης, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ καταγί-
 » νονται εἰσέτι εἰς ματαίᾳς συζητήσεις πολιτικῶν πραγ-
 » μάτων.

» Ἐὰν ἡ σκιὰ τοῦ Δημοσθένους ἀνεξωογόνει τὴν ἐν-
 » ταῦθα κειμένην κόνιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, αὐ-
 » τὸς μεταβάλλων τὰ ὀνόματα τῶν ἀτόμων καὶ τῶν
 » τόπων ἤθελε σᾶς ἀπευθύνει τὸν πρῶτον φιλιππικόν· ἡ-
 » θέλατε ἀκούσει ἀπὸ τοῦ στόματος ἐνὸς συμπατριώτου
 » τόσοῦ δεινοῦ εἰς τε τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γυνῶσιν τῶν

» ἀνθρώπων, ὅποιος ἔπρεπε νὰ ᾗ ὁ περὶ τὸ ἐνεργεῖν τρό-
 » πος σας· σᾶς συνιστῶ τὴν ἐν πλήρει συνεδριάσει ἀνά-
 » γνωσιν τοῦ λόγου ἐκείνου· συνιστῶ ἰδίως εἰς ἐκείνους
 » τῶν πολιτικῶν ὅσοι εἶναι ἐπιφορτισμένοι νὰ διέπωσι τὰς
 » τύχας τῆς Ἑλλάδος, ν' ἀκολουθήσωσι πόδα πρὸς πόδα
 » τὰς συμβουλὰς του, διότι ἀπέναντι συμβουλῶν τοιού-
 » του ἀνδρὸς, τοσοῦτον ἀρμοδίων ἐν ταῖς παρούσαις πε-
 » ριστάσεσιν, ἤθελον ὑποπέσει εἰς ἀσύγγνωστον οἴησιν,
 » εἰ μὴ ἐπανελάμβανον τοὺς ἰδίους ἐκείνου λόγους· ἂν τοί-
 » νυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθε-
 » λήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον,
 » καὶ ἕκαστος ὑμῶν, εὖ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν, χρήσιμον τῇ
 » πόλει παρασχεῖν αὐτόν, πᾶσαν ἀφεί; τὴν εἰρωνείαν, ἔ-
 » τοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέ-
 » ρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, συνελόντι δ' ἀπλῶς
 » εἰπεῖν, ἣν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύση-
 » σθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃ ἐλπίζων, τὸν δὲ
 » πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξῃ, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐ-
 » τῶν κομιεῖσθε, ἂν Θεὸς ἐθέλῃ, καὶ τὰ κατερῥαθυμημένα
 » πάλιν ἀναλήψεσθε, κακεῖνον τιμωρήσεσθε. Ἐχω τὴν τι-
 » μὴν νὰ ὦ Κύριοι μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

» Πιστὸς ὑμῶν θεράπων

Κ ό γ χ ρ α ν ».

Τὴν ἄφιξιν τοῦ Κόγχραν εἰς Πόρον ἅμα μαθόντες οἱ
 κάτοικοι τῶν δύο νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, ἔσπευσαν
 δι' ἰδίων ἀπεσταλμένων νὰ τὸν συγχαρῶσι καὶ νὰ τῷ ἐκ-
 φράσωσι τὴν τε χαράν των καὶ τὰ αἰσθήματά των· καὶ οἱ
 μὲν Σπετσιῶται ἀποστείλαντες τὸν ναύαρχον Σπετσῶν
 Γ. Ἀνδρεῦτσον αὐτοπροσώπως μετ' ἄλλων δύο πλοιάρ-
 χων τοῦ Ἀναγνώστου Κυριακοῦ καὶ Δημητρίου Ν. Λάμ-
 πρου ἢ Λεωνίδα, ἔγραψαν αὐτῷ τῇ 6 Μαρτίου καὶ τὴν

ἔξῃς ἐπιστολὴν· « Ἡ ἀφιξίς Σας εἰς τὴν φιλτάτην ἡμῶν
 » Πατρίδα τὴν Ἑλλάδα, ἐνέπνευσε χαρὰν μεγάλην εἰς τὰς
 » ψυχὰς ὅλων τῶν κατοίκων τῆς νήσου μας, καὶ ὅλοι μι-
 » κροὶ καὶ μεγάλοι ἀναπέμπουν εὐχὰς πρὸς τὸν Θεὸν εὐ-
 » χαριστηρίους, διότι ἀπήλαυσαν τὸν συναγωνιστὴν των
 » καὶ ὑπερασπιστὴν τῆς πατρίδος των· σπεύδομεν λοιπὸν
 » ν' ἀποστείλωμεν ἐπίτηδες πρὸς τὴν ἐξοχότητά Σας ἀπὸ
 » μέρους τῆς Κοινότητός μας, τὸν Ναύαρχόν μας Κ. Γε-
 » ωργίου Ἀνδροῦτσον, συντροφευμένον με ἄλλους δύο κα-
 » πεταναίους τῆς νήσου μας, διὰ νὰ σᾶς βεβαιώσουν τὴν
 » μεγάλην μας ἔνεκα τούτου εὐχαρίστησιν, καὶ τῶν αἰσ-
 » θημάτων μας πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας βεβαίαν ὑπόκλι-
 » σιν, δι' ἧς θέλομεν εἶσθαι πάντοτε πρόθυμοι εἰς τὰ νεύ-
 » ματά σας. Δεχθῆτε ἐξοχώτατε, τὴν ἀπὸ μέρους τῆς Κοι-
 » νότητός μας ἐγκάρδιον ταύτην μας εὐχαρίστησιν, ὡς τεκ-
 » μῆριον τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ μας πρὸς τὴν ἐξοχότητά
 » σας· βέβαιαι δὲ εἰς τοῦτο μένομεν διὰ παντός τῆς ἐξο-
 » χότητός Σας, κτλ. ».

Οἱ δὲ Ὑδραῖοι ἀποστείλαντες τὸν ἀντιναύαρχον Ὑδρας
 Γ. Σαχτούρη καὶ τοὺς πλοιάρχους Θ. Γκιώνην καὶ Γ. Νέγ-
 καν, ἔγραψαν αὐτῷ καὶ ἐπιστολὴν τὰ αὐτὰ σχεδὸν μετὰ τὴν
 τῶν Σπετσιοτῶν διαλαμβάνουσαν. Πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ
 Κόγχραν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διακηρύξασα περὶ τὰ
 μέσα Φεβρουαρίου τὸν ἀποκλεισμόν τῶν κόλπων Ἑρε-
 τριακοῦ καὶ Μαλιακοῦ, καὶ τῆς νήσου Εὐβοίας, ὅπως ἐμ-
 ποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἐρχομένας πρὸς
 τὸν Κιουταχὴν τροφὰς, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀποκλεισμόν
 τοῦτον τὴν Ἑλληνικὴν φεργάταν ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ τὸν Μια-
 οῦλην, τὸ ἀτμόπλοον ἡ Καρτερία ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Χρ.
 Κούτσην Σπετσιώτην, καὶ ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν

τοῦ Χάστιγκος, τὸ βρίκιον δὲ Νέλσων ὑπὸ τὸν Δημήτριον Παπανικολῆν Ψαριανὸν καὶ τὴν γολέτταν Ἀσπασίαν ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Σωτηρίου Σπετσιώτην, ἅτινα φέροντα καὶ πεντακοσίους στρατιώτας ἐκ τῶν ἐν Σαλαμίνι παραμενόντων μετὰ τὴν ἐν Καματερῷ τροπὴν ὑπὸ τὸν Ζακύνθιον Πέταν, καὶ ἐπὶ κεφαλῇς τῆς ἐκστρατείας ταύτης τὸν Βαυαρὸν συνταγματάρχην φιλέλληνα Ἐυδὲκ, ἐπλευσαν εἰς Ὀρωπὸν τῆς Εὐβοίας, ὅπου ὁ ἐχθρὸς εἶχε τὰς ἀποθήκας του, καὶ ἐκεῖ ἡ μὲν Καρτερία ἐκυρίευσεν δύο τουρκικὰ φορτηγὰ πλοῖα τροφοφόρα, ἡ δὲ φεργάτα κατέστρεψε διὰ τῶν πυροβόλων τῆς τὸ ἐπὶ τῆς παραλίας ἐχθρικὸν κανονοστάσιον, κατέκαυσεν ἀποθήκην τινα πολεμεφοδίων, καὶ ἐφόνευσε καὶ τινας ἐκ τῶν ἐχθρῶν· ἀποσυρθέντων δὲ τῶν λοιπῶν ἀπὸ τῆς παραλίας ὑπὸ τοῦ φόβου, ἀπέβησαν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων οἱ περὶ τὸν Πέταν, καὶ ὀχυρωθέντες ἐμάχοντο κατὰ τῶν Τούρκων πεζῶν τε καὶ ἱππέων· ἀλλ' ἐπὶ τέλους γνωστοῦ γενομένου, ὅτι αἱ μὲν ἀποθῆκαι ἦσαν κεναί, ἐπικουρία δὲ ἕως 150 ἄλλων Τούρκων ἤρχετο, ἀπεσύρθησαν τὴν νύκτα οἱ ἀποβάντες καὶ ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα.

Μετ' οὐ πολὺ, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς ἀποκλεισμόν τοῦ Παγασσητικοῦ κόλπου (τοῦ Βώλου) δύο Σπετσιωτικὰ πλοῖα, ἐξ ὧν τὸ μὲν βρίκιον ἡ Ἀμφιτρίτη ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ν. Λάμπρου ἢ Λεωνίδα, τὸ δὲ ἡ αὐτὴ γολέττα Ἀσπασία ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Α. Σωτηρίου. Τὰ πλοῖα ταῦτα διευθυνόμενα εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον των, ἡναγκάσθησαν ἕνεκεν ἐναντίων ἀνέμων νὰ πλεύσωσι κατὰ τὴν Χίον, ὅπου συναντήσαντα εἰς τὸν μεταξὺ Χίου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας πορθμὸν ἐξ τουρκικὰ πλοιάρια κομίζοντα ἐξ Ἀσίας ἐπὶ τῆς Χίου ἕως διακοσίους ὀπλοφόρους ὅθω-

μανούς, καὶ ἐπιπεσόντα κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν πλείστους ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν διὰ μυδραλίων ἀντιστάντας, τοὺς δὲ λοιποὺς ἡχμαλώτισαν, κυριεύσαντα καὶ τὰ ἐχθρικά πλοίαρια. Εἰς τὴν συμπλοκὴν ταύτην, εἰς μὲν ἐφονεύθη ὁ Ἰωάννης Ποριώτης, δύο δ' ἐπληγώθησαν ὁ Δημήτριος Σταμάτοζας καὶ ὁ Λάζαρος Σαρρῆς ἅπαντες Σπετσιῶται· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ, φθάσαντος, ὥς προείρηται, καὶ τοῦ Κόγχραν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλε τὴν 12 Μαρτίου πρὸς στενώτερον ἀποκλεισμόν τοῦ αὐτοῦ κόλπου καὶ ἄλλα δύο Ὑδραϊκὰ πλοῖα, τὸ μὲν βρίκιον Ἄρης τοῦ Α. Μιαούλη, ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, τὸ δὲ τρικάρτον Θεμιστοκλῆς τῶν Τομπάζιδων ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον Ῥαφαήλ, καὶ μετὰ τινας ἡμέρας καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία ὑπὸ τὸν Ἀστυγκα, ὅστις ἦν καὶ ἀρχηγὸς τῆς μοῖρας ταύτης.

Ἡ μοῖρα αὕτη μαθοῦσα ὅτι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βώλου ὑπῆρχον ὀκτὼ ἐχθρικά πλοῖα ἐξ ἐκείνων ἅτινα μετεκόμιζον τροφὰς καὶ πολεμεφόδια εἰς τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα, καὶ ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύσωσιν ἐκεῖθεν εἰς Εὐβοίαν ὅπως ἐφοδιάσωσι τοὺς τε ἐν αὐτῇ ἐχθροὺς, καὶ τὸν ἐν Ἀθήναις στρατὸν τοῦ Κιουταχῆ, εἰσέπλευσε τὴν 8 Ἀπριλίου ἐντὸς τοῦ εἰρημένου κόλπου, καὶ ὁ μὲν Ἄρης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀστυγκος νὰ προσβάλωσι τὸ ἐν τῇ παραλίᾳ καὶ ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος κείμενον ἐχθρὶκὸν κανονοστάσιον, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀστυγξ μετὰ τῆς Ἀσπασίας διευθύνθη πρὸς κυριευσιν τῶν ἐχθρικῶν φορτηγῶν πλοίων, τὰ ὅπερ οἱ ἐχθροὶ, ἰδόντες τούτους καταπλέοντας, ἐκάθισαν ἐπὶ τῆς παραλίας ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πυροβόλων τοῦ φρουρίου τοῦ Βώλου. Ὁ Κριεζῆς καὶ ὁ Ῥαφαήλ ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκον των, καὶ οὐ μόνον κα-

τεσίγασαν τὸ πῦρ τοῦ ἐχθρικοῦ κανονοστασίου, ἀλλ' ἡνάγκασαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐχθροὺς καταπτοηθέντας ὑπὸ τῆς ἐμφάνισεως τοῦ ἐλληνικοῦ ἀτμοπλοίου ὅπερ διὰ πρώτην φοράν εἶδον, ν' ἀποσυρθῶσιν· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τούτου οἱ τῶν πλοίων, καὶ ἀποβαίνοντες εἰς τὴν ξηρὰν νὰ κυριεύσωσι τὰ ἐχθρικὰ πυροβόλα, ἢ τουλάχιστον νὰ τὰ καταστήσωσιν ἄχρηστα, οὐδὲν τούτων ἔπραξαν, οἱ δ' ἐχθροὶ ἰδόντες τὴν ἀδράνειαν ταύτην, ἐπανελθόντες κατέλαβον αὖθις τὸ κανονοστάσιον καὶ πυροβολοῦντες ἠνώχλουν τὰ τε πλοῖα καὶ τὴν Καρτερίαν, ἥτις ἐλθοῦσα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου μετὰ τῆς Ἀσπασίας καὶ τεθεῖσα εἰς θέσιν μάχης κατὰ τε τῶν φορτηγῶν πλοίων ἀμυνομένων καὶ κατὰ τοῦ προστατεύοντος αὐτὰ φρουρίου, ἀφοῦ διὰ τῶν παρ' αὐτῆς ἐκσφενδονιζομένων κατὰ τοῦ φρουρίου πεφυρακτωμένων σφαιρῶν κατεσίγασε τὸ πῦρ αὐτοῦ κατακρημνίσασα καὶ μέρος τοῦ τείχους του, διέταξεν ἔφοδον κατὰ τῶν φορτηγῶν πλοίων καὶ ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν τὰς λέμβους τῆς ὠπλισμένης· τὸ κέλευσμα τοῦτο ἀκολουθήσας καὶ ὁ τῆς Ἀσπασίας διευθυντῆς ἀπέστειλεν ἀμέσως καὶ αὐτὸς τὴν μεγάλην του λέμβον ὠπλισμένην, οἱ δ' ἐν τοῖς πλοίοις Ὀθωμανοὶ ταῦτα ἰδόντες καὶ φοβηθέντες μὴ ζωγρηθῶσιν αἰχμάλωτοι, παρητήθησαν τῆς ἀμύνης, καὶ οἱ μὲν διεσώθησαν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς κολυμβῶντες ἢ ἐπὶ ἀκατίων, ἄλλοι ἐπνίγησαν, ὀλίγοι δέ τινες, ἐν οἷς καὶ τις τῶν πλοιάρχων τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἐζωγρήθησαν ὑπὸ τῆς λέμβου τῆς Καρτερίας.

Οἱ Ἕλληνες γενόμενοι κύριοι τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, εὔρον αὐτὰ ἄνευ πανίων· ἡναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μέρος τοῦ φορτίου αὐτῶν, ὅπως ἀνακουφισθέντα ὁπωσοῦν, δυνηθῶσι νὰ τ' ἀνελκύσωσιν ἐκ

τῶν ἀβαθῶν ὑδάτων, ἐφ' ὧν οἱ ἐχθροὶ τὰ εἶχον ρίψει, ὅπως καταστήσωσι δύσκολον τὴν ἀπαγωγὴν των· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασαν καὶ αἱ λέμβοι τοῦ Ἄρεως καὶ Θεμιστοκλέους ὡς καὶ ἡ τῆς ὑπὸ τὸν Λάζαρον Νέγκαν εὐρεθείσης ἐκεῖ γολέττας, καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἐχθρῶν, τὰ μὲν πέντε ἐκ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἀπήχθησαν γενόμενα λεία τῶν Ἑλλήνων, δύο ἕτερα μὴ ἀνελκόμενα ἔγιναν παρὰ νάλωμα τοῦ πυρὸς τῶν πεπυρακτωμένων σφαιρῶν τῆς Καρτερίας, τὸ δὲ τελευταῖον κατατρυπηθὲν ὑπὸ τῆς ἰδίας, κατέστη ἐντελῶς πρὸς πλοῦν ἄχρηστον.

Τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα σύροντα ὀπισθεν των τὰς λείας των προσωρμίσθησαν εἰς τὸν λιμένα τῶν παλαιῶν Τρικέρων, κείμενον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κόλπου, ὅπως ἐπισκευάσωσι τὰς ζημίας των· τούτων δ' εἰσέτι ἐκεῖ εὕρισκομένων ὑπόκωφος ἠκούσθη κρότος, καὶ παρατηρήθη ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καὶ ἄλλο μέρος τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου ἔπεσεν ὑπὸ σφαίρας τινος, φαίνεται, ἐκ τῶν κατὰ τοῦ φρουρίου τοῦ Βώλου ἐκτιναχθειῶν ὑπὸ τῆς Καρτερίας, τότε μόλις ἐκραγείσης. Οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ Τοῦρκοι καταπτοηθέντες ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, ἔφυγον ἐγκαταλιπόντες ἔρημον τὸ φρούριον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες οὔτε πρόθεσιν εἶχον, οὔτε δύναμιν ἱκανὴν ἵνα καταλάβωσι τὸ ὅλως ἀπροστάτευτον μείναν ἐχθρικὸν φρούριον· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν λιμένα τῶν νέων Τρικέρων ἐναυλόχουν τρία πολεμικὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἥτοι δύο γολέται καὶ ἓν βρίκιον, ἕτοιμα νὰ συνοδεύσωσι τὰ φορτηγὰ εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, ὁ Ἀστυγὺς συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ κυριεύσῃ καὶ αὐτὰ σῶα καὶ ἐξ ἐφόδου διὰ τῶν λέμβων· ὁ ὄρμος ἡ λιμὴν τῆς νέας Τρίκκης ὁμοιάζων τὸν τῆς Ὑδρας ἔχει ὡς οὗτος καὶ πλευρὰς ἐκ βράχων καὶ λίθων ἀποτά-

μων καὶ βαθέα ὕδατα· οἱ δ' ἐχθροὶ προβλέποντες τοιαύτην τινα ἐπίθεσιν κατὰ τῶν πλοίων ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων, εἶχον προσπελάσει τὰ πλοῖά των εἰς τοὺς βράχους ἐκείνους, καὶ θέσαντες τὰ πυροβόλα τῶν πλοίων ἅπαντα πρὸς τὴν προσβλητὴν πλευρὰν αὐτῶν, ἐτοποθέτησαν καὶ ἕως 500 ἄλθανοὺς εἰς τὰ ἄκρα τοῦ λιμένος ὀπισθεν τῶν βράχων, ἵνα προστατεύσωσι φιλοῖς ὀπλοῖς τὰ πλοῖά των· ἐνῷ δὲ ἡ Καρτερία διέβαινεν ὑπὸ τοὺς βράχους σύρουσα ὀπισθεν τῆς τὰς ἐτοίμους πρὸς ἔφοδον ἑλληνικὰς λέμβους, αἶφνης οἱ ἐν τοῖς βράχοις τοποθετημένοι ἄλθανοὶ ῥίψαντες χάλαζαν σφαιρῶν, ἐπλήγωσαν ἐνίσους ἐκ τῶν ναυτῶν· ἀλλ' οὐχ ἥττον αἱ λέμβοι ἐπειράθησαν τὴν νύκτα τῆς 10 Ἀπριλίου νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἀπεκρούσθησαν ὅμως μὲ ζημίαν δύο φονευθέντων καὶ τεσσάρων πληγωθέντων.

Ἰδὼν ὁ Ἀστυγξ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ κυριεύσῃ τὰ πλοῖα ἐκεῖνα, ἄνευ μεγάλης ζημίας ἀνθρώπων, καὶ μεταχειρισθεὶς τὰς πεφυρακτωμένας σφαῖράς του κατὰ τοῦ βρικίου, κατέκαυσεν αὐτὸ μετὰ τετάρτην βολήν. Τὴν δ' ἐπισῶσαν τὴν μὲν γολέταν Ἀσπασίαν διέταξε νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πόρου τὰ ἐν Βώλῳ ἁλωθέντα πέντε ἐχθρικὰ πλοῖα, τὸν δὲ Ἄρην καὶ Θεμιστοκλέα νὰ διευθυνθῶσιν εἰς Πειραιᾶ ὅπου ἦν καὶ ὁ Κόγχραν. Ἡ δὲ Καρτερία περιπλεύουσα ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τῆς τὴν Εὐβοίαν, συνέλαβεν εἰς Κύμην ἐχθρικόν τι πλοῖον φέρον φορτίον σίτου, καὶ τὸ ἀπέστειλεν εἰς Αἶγιναν πρὸς χρῆσιν τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικὴν Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου.

Ἀλλ' οὔτε αἱ κατὰ θάλασσαν νίκαι τῶν ναυτικῶν Ἑλλήνων, οὔτε τὰ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐνδοξα κατορθώματα τοῦ ἥρωος Καραϊσκάκη ἐδυνή-

θησαν νὰ χαλαρώσωσι τὴν στρατηγικὴν ἐπιμονὴν τοῦ Κιουταχῆ. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου Ἀμφίσσης καὶ τὴν κατὰ τοῦ Ὁμέρ-πασσᾶ ἐν Διστόμῳ νίκη, ἐπανελθὼν εἰς Ἐλευσίνα καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὑπὸ τὸν Π. Νοταρᾶν καὶ Βάσσον στρατιωτικὰ σώματα, ἦλθε τὴν 3 Μαρτίου καὶ ἐστρατοπέδευσε εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Πειραιῶς καὶ παρὰ τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνας χωρίον Κερασίνη, ὅπου προσβληθεὶς αὐθημερόν ὑπὸ τινος ἐχθρικοῦ σώματος, ἀπέκρουσε αὐτό· τὴν ἐπιοῦσαν ἐστράτευσε κατ' αὐτοῦ αὐτοπροσώπως ὁ Κιουταχῆς μεθ' ὅλου τοῦ ἱππικοῦ του, ἕξ χιλιάδων πεζῶν καὶ τινων ποροβόλων, ἀλλὰ μετὰ φονικωτάτην μάχην, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ μὲ ἱκανὴν ζημίαν του· ὁ Κιουταχῆς ἰδὼν ὅτι ἔχει ἔμπροσθέν του ἄξιον ἀντίπαλον, ἔπαυσε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης νὰ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Ἑλλήνων· ὀχυρώσας δὲ τὰ ἐπὶ τοῦ Κορυδαλοῦ νέα αὐτοῦ χαρακώματα, καὶ ἀδιάσπαστον τηρῶν τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Πειραιῶς ἐκτεινομένην γραμμὴν τῶν θέσεών του, ἐμπόδιζεν ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον πᾶσαν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν ἐν Κερασίνῃ καὶ Φαλήρῳ Ἑλλήνων.

Εἰς τοιαύτην ἐξηκολούθουν νὰ ᾤσι κατὰστασιν τὰ τῆς Ἀττικῆς, ὁπότεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, αἱ συμβουλαὶ τοῦ Κόγγραν ἀπειλοῦντος ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐν ὅσῳ οἱ πολιτικοὶ αὐτῆς δὲν ὡμονόουν, αἱ φιλικαὶ προτροπαὶ τοῦ ἐξέργου ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἐρμιόνης διαμένοντος Ἀμιλτῶνος, αἱ νουθεσίαι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Κάνιγκος, παριστάνοντος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι εἰς οὐδὲν ὠφέλει ἡ μεσιτεία τοῦ ἀνευ τῆς ὁμονοίας τῶν Ἑλλήνων, αἱ φιλικαὶ παραστάσεις ὅλων τῶν φιλελλήνων, καὶ αἱ δίκαιαι αἰτιάσεις τῶν ἀρ-

χηγῶν τῶν ὀπλων, ἠνάγκασαν τέλος πάντων τοὺς πολιτικούς τῆς Ἑλλάδος νὰ συναισθανθῶσι τὴν ἱερότητα τῶν καθηκόντων των καὶ τὸ κρίσιμον τῆς περιστάσεως, καὶ χάριν ἐνώσεως νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τρίτον τόπον τῆς Συνελεύσεως τὴν Τροιζῆνα (Δαμαλᾶν), ὅπου συνελθόντες οἱ τε ἐν Ἑρμιόνη καὶ οἱ ἐν Αἰγίνῃ Πληρεξούσιοι, διεκήρυξαν τῇ 19 Μαρτίου 1827 εἰς τὸ Πανελλήνιον, τὴν αὐτόθι ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἑθνικῆς Γ'. τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως.

Συγχαίρων ὁ Κόγχραν τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τῇ κοινοποιηθείσῃ αὐτῷ κοινωφελεῖ ἀποφάσει της, συνεβούλευεν αὐθις τὰ ἐπωφελῆ καθ' ὅσον ἀπέβλεπε τὴν ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἐκστρατείας, ἣ δὲ Συνέλευσις ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Ν. Μπότσης, Γ. Γενναδίου καὶ Σ. Ἀντωνιάδου, ἵνα ἐξηγηθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων· ὁ Κόγχραν ἐκτὸς τῶν ἐξηγήσεων ἃς ἔλαβε μετὰ τῆς ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς, παρέστησε καὶ ἐγγράφως τῇ 26 Μαρτίου εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἐπίστευεν, ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Ἑλλὰς ἐχάθη, ἐὰν ἡ Συνέλευσις δὲν μετέβαλλε σύστημα, καὶ ἐὰν δὲν ἐσχηματίζετο ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ μία Κυβέρνησις, ἥτις νὰ λάβῃ δραστηρίως ὅλα τὰ μέτρα ὅσα αἱ δειναὶ περιστάσεις ἀπῆτουν, ἀφοῦ μάλιστα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἠδύναντο νὰ φανῶσιν εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι, ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴ παρατείνῃ περαιτέρω τὸν λυπηρὸν ἀγῶνα τῶν αἰσθημάτων του, ἀλλ' ὅτι περιμένων εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Πόρου μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀνεχώρει, ἀφίνων εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον παρουσιασθεὶς ὁ Μάσσων εἰς τὴν

Ἐθνοσυνέλευσιν, ἐπρότεινεν, ὅτι ὁ Λόρδος Κόγχραν μὴ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐζήτει μόνον τὸ δίπλωμά του ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν καὶ πληρεξουσιότητα νὰ κινῇ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις, ὅπου, ὅπως καὶ ὅταν κρίνῃ συμφερότερον κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ μὴ κοινοποιῇ τὰ πολεμικὰ σχέδιά του, εἰμὴ ἀφοῦ ἐκτελέσῃ αὐτὰ, δίδων λόγον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν· ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Ε΄ ψηφίσματος τῆς ἔχοντος ὧδέ πως·

Ἡ Ἑθνικὴ Γ'. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις.

Θεωρήσασα τὸ ὑπ' ἀριθ. 6202 καὶ ἀπὸ 16 Μαρτίου λήγοντος, παρὰ τῆς Διοικητ. ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδος ἐκδοθὲν δίπλωμα τῆς Στολαρχίας τοῦ Λόρδου Κόγχραν,

Ψ ἠ φ ί ζ ε ι·

Α'. Τὸ αὐτὸ δίπλωμα ὑπ' ἀριθ. 6202 καὶ 16 Μαρτίου λήγοντος, ἐγκρίνεται καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν.

Β'. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Λόρδον Κόγχραν ἀπεριόριστος δύναμις καὶ πληρεξουσιότης νὰ κινῇ τὰς κατὰ θάλασσαν δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅπου, ὅταν καὶ ὅπως κρίνῃ συμφερότερον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Γ'. Δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ κοινοποιῇ τὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πολεμικὰ σχέδιά του, εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, δίδων λόγον τῶν πρακτικῶν του εἰς τὴν Διοίκησιν.

Δ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὸν Κώδικα τῶν ψηφισμάτων.

Ἐξεδόθη τὴν 27 Μαρτίου 1827 ἐν Τροιζήνι.

Τὴν 29 ὁ Κόγχραν παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τῆς Ἐθνο-

συνελεύσεως συνεδριαζούσης, ώρκίσθη δημοτελῶς ἐνώπιον αὐτῆς, θέσας τὴν δεξιάν του χεῖρα ἐπὶ τοῦ ξίφους του, « νὰ ὑπηρετήσῃ πιστῶς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ χύσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὸ αἷμά του, ὅταν καὶ ἡ Ἑλλὰς φανῇ πιστὴ εἰς ἑαυτὴν ».

Δοθείσης εἰς τὸν Κόγγραν τῆς κατὰ θάλασσαν ἀρχηγίας, ἐδόθη τὴν 2 Ἀπριλίου καὶ ἡ ἀρχιστρατηγία ὅλων τῶν κατὰ ξηρὰν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος κατὰ προηγουμένην συγκατάθεσιν τοῦ Καραϊσκάκη, τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν εἰς τὸν Ριχάρδον Τζούρτο, ὅστις ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ὡρκίσθη καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ ξίφους του τὸν ἐξῆς ὅρκον· « Ὁρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου Ὁντος καὶ τῆς Ἐθν. Γ. τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως νὰ ὑπηρετήσω εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνά των ὑπὸ τὴν σημαίαν των καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος, νὰ πείθωμαι εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους τῆς καὶ νὰ ὑπακούω εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Διοικήσεώς της ».

Ἡ Συνέλευσις πεποιθυῖα, ὅτι ἐβρύθμισε λίαν καλῶς τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, ἀφοῦ ἀνέθεσεν αὐτὰς εἰς ἄνδρας δοκίμους, καὶ συναισθανομένη καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ δοθῶσι καὶ αἱ ἡνῖαι τοῦ κράτους εἰς χεῖρας ἔμφορον καὶ ἱκανοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς, ἐψήφισε τὴν 3 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν ἐκ Κερκύρας Ἑλληνα Κόμητα Ἰωάννην Καποδίστριαν, ἐπταετὴ Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν εἰς Ἑλβετίαν ἀμέσως τὰ προσκλητήρια, παρακινουσα αὐτὸν νὰ ταχύνη τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰβασίν του.

Τὴν ἐκλογὴν τοῦ Καποδιστρίου ὑπεστήριξαν καὶ ὁ Κόγγραν καὶ ὁ Τζούρτος καὶ ὁ Ἀμιλτων, καὶ αὐτὸς ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας Κάνιγκ· ἡ δὲ Συ-

νέλευσις θεωροῦσα, ὅτι ἡ δεινότης τῶν περιστάσεων ἀπῆ-
 τει ἀφεύκτως καὶ τὴν σύστασιν μιᾶς Κυβερνήσεως, ἣτις
 νὰ κυβερνήσῃ τὸ Ἔθνος μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως
 τοῦ Κυβερνήτου, ἐψήφισε τὴν 5 Ἀπριλίου τριμελῆ τινα
 ἐπιτροπὴν, ἀντικυβερνητικὴν κληθεῖσαν, ἐκ τῶν Γ. Μαυ-
 ρομιχάλη, Ἰωάν. Μαρκῆ Μιλαίτου καὶ Ἰωάννου Νάκου,
 καὶ διέταξε συγχρόνως ὅτι, « ἐὰν τυχὸν καὶ δὲν ἔλθῃ ὁ
 Κυβερνήτης Ι. Καποδίστριας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἅμα λάβῃ
 πληροφορίαν τὸ Βουλευτικὸν σῶμα ὅτι δὲν ἔρχεται, ὀφεί-
 λει νὰ συγκαλέσῃ τὸ Ἔθνος εἰς Συνέλευσιν, καὶ τότε θέ-
 λει προσκληθῇ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος Κυβερνήτης ἐκτὸς τῆς
 Ἑλλάδος.»

Ἡ Συνέλευσις ψηφίσασα ἀκολούθως διάφορα ἄλλα ψη-
 φίσματα, περὶ ἀμοιβῆς τῶν κατὰ θάλασσαν ἀριστευσόν-
 των καὶ περὶ πόρου ζωῆς τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν
 κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν πεσόντων, περὶ σχηματισμοῦ ἐ-
 θνικοῦ στόλου, περὶ δοθησομένης ἀμοιβῆς ἐκ γῆς καὶ ἐ-
 λαιῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς πολιορκημένους, ὅσοι ἀθλή-
 σουν ἄχρι τέλους εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς
 τὰς οἰκογενείας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς τεθνατωμένων, καὶ εἰς
 τοὺς πεζοὺς ὅσοι διεκινδύνευσαν ἀποκομίζοντες εἰδήσεις,
 περὶ ἐθνικοῦ δανείου ἐκ πέντε ἑκατομμυρίων διστήλων
 ταλλήρων πραγματικῶν, περὶ φρουρήσεως καὶ εὐταξίας
 τῶν παραλίων φρουρίων τῆς Ἑλλάδος, περὶ χορηγήσεως
 πληρεξουσιότητος πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον νὰ προμηθεύ-
 σῃ εἰς χρέος τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, ὅσα χρήματα χρειάζον-
 ται πρὸς διοργάνωσιν καὶ ἐφοδίαςιν τῶν ἀναγκαίων τοῦ
 στρατοῦ, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν δευτερευόντων ἀντικειμέ-
 νων, ἀναθεωρήσασα δὲ προσθαφαιρέσασα καὶ ἐπιδιορθώ-
 σασα τὸ τῆς Ἐπιδαύρου προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλ-

λάδος, ἐπεκύρωσεν αὐτό, ἀφιερώσασα τὴν τήρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν πατριωτισμὸν παντὸς Ἑλλήνος, καὶ τέλος τὴν 5 Μαΐου ἔκαμε παῦσιν τῶν ἐργασιῶν της, εἰδοποιήσασα περὶ τούτου τὸ Πανελλήνιον.

Ὅσον αἱ τῶν Ἑλλήνων ἐλπίδες ἀνεπτέρωθησαν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κόχραν, μεγάλην χαίροντος φήμην ὡς φιλέλληνος καὶ δεινοῦ θαλασσινοῦ, τοσοῦτον καὶ αὐτὸς ἐμεγαλορῥημόνει, ἐκδούς πρὸς τοὺς Ἑλληνας τὴν ἐξῆς πομπῶδη προκήρυξιν· «Ὁ ἐπικινδυνωδέστερος ἐχθρὸς σας, » ἡ διχόνοια, ἥδη ἐνικήθη· τώρα τὸ ἔργον σας εἶναι εὐκο- » λον· οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος πανταχοῦ τρέχουν εἰς τὰ ὀ- » πλα· ἡ τύχη τῆς Ἀκροπόλεως δὲν εἶναι πλέον ἀμφίβο- » λος· ἐπειδὴ οἱ πολιορκοῦντες κυκλοῦνται, ἐπειδὴ ἡ με- » τακόμισις τῶν τροφῶν ἐμποδίζεται, τὰ στενὰ καταλαμ- » βάνονται, καὶ ἡ ἀναχώρησις γίνεται ἀδύνατος, ἐβεβαί- » ῳθη ἡδὴ ἡ ἐλευθερία τῆς κλασικῆς γῆς τῶν Ἀθηνῶν, » διωρισμένης ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν νὰ γίνῃ πάλιν » καθέδρα τῆς ἐλευθερίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τε- » χνῶν. Μὴ παύσητε ὁμῶς Ἑλληνες, ἀφοῦ κατορθώσητε » τοῦτο, μὴ βάλῃτε τὰ σπαθία σας εἰς τὰς θήκας, ἐνόσω » ὁ θηριώδης Τοῦρκος κρατεῖ καὶ μίαν σπιθαμὴν τοῦ ἱε- » ροῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον μίαν φορὰν ἤτο τῶν πατέρων » σας. Ἄς συναμιλλῶνται οἱ θαλασσινοὶ νέοι διὰ τὴν δό- » ξαν μὲ τοὺς ἥρωας τῆς ξηρᾶς, ἃς σπεύσουν νὰ ἐμβουν » εἰς τὰ ἐθνικὰ πλοῖα, καὶ ἂν δὲν δοθοῦν ἡ ἀνεξαρτησία » καὶ ὅλα τὰ δίκαιά σας, ἃς ἀποκλείσουν τὸν Ἑλλήσπον- » τον, καὶ ἃς φέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ » ἐχθροῦ. Τότε ὁ ἀπάνθρωπος Σουλτάνος, ὁ ἄδικος σφα- » γεὺς τῶν ὑπηκόων του, ὁ αἰμοβόρος καταδυνάστης τῶν » Ἑλλήνων θέλει ἀφανισθῇ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του, τότε

» ἡ Μουσουλμανικὴ δύναμις θέλει καταστραφῇ ἀφ' ἑαυ-
 » τῆς· τότε ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ Σταυροῦ θέλει κυματίζει
 » πάλιν ἐπάνω τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τότε ὁ Ἑλ-
 » ληνικὸς λαὸς θέλει ἀποκτήσῃ τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν
 » εὐνομίαν· κλειναὶ πόλεις θέλουν ἀνεγερθῇ, καὶ ἡ λαμ-
 » πρότης τῶν ἐρχομένων χρόνων θέλει ἐξισωθῇ μὲ τὴν
 » τῶν παρελθόντων. Ἀλλὰ μὴ νομίσητε, Ἕλληνες, ὅτι
 » ἡ πατρίς σας ἡμπορεῖ νὰ ᾔῃ ἀσφαλὴς, ἐὰν ἕκαστος
 » ὑμῶν δὲν δράμῃ προθύμως εἰς ὑπεράσπισίν της. »

Πραγματικῶς ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ αὐταπάρνησις τῶν
 Ἑλλήνων ἀνεζωπυρήθη, καὶ πανταχόθεν ἔτρεξαν εἰς τὰ
 ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης ἀκροπόλεως
 τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκτὸς δὲ πολλῶν ἄλλων Ἑλλήνων, χίλιοι
 περίπου Ὑδραῖοι καὶ Σπετσιῶται, μισθωθέντες ὑπὸ τοῦ
 Κόχραν, ἐτέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γενικοῦ Ἀρχι-
 στρατήγου Τσοῦρτσ, ἅπαντες δὲ οἱ λοιποὶ θαλασσινοὶ
 ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων μέχρι τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν,
 ἀνεγνώρισαν εὐχαρίστως τὴν κατὰ θάλασσαν γενικὴν ἀρ-
 χηγίαν τοῦ Κόχραν, ὅστις διατάξας ἐν Πόρῳ τὴν κατα-
 σκευὴν πυρπολικοῦ τινος πλοίου πρωτοφανοῦς εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, διότι ἐκτίζοντο ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ πλοίου
 εἶδη φούρνων ἐκ πλίνθων, καλὰ μων καὶ ἄλλων εἰδῶν, ἐ-
 διδε μεγάλας ἐλπίδας εἰς τοὺς ναυτικούς, ὅτι δι' αὐτῶν
 ὁ Κόχραν, οὐ μόνον τὸν ἐχθρικὸν στόλον εὐκόλως ἤθελε
 κατακαύσει, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐχθρικὰ παράλια φρού-
 ρια ἤθελε δυνηθῇ νὰ καταστρέψῃ.

Τὴν 7 Ἀπριλίου, ἡ ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὴ μοῖρα,
 συγχειμένη ἐκ δεκαῆς περίπου πλοίων, ἐπὶ μὲν Σπετσιω-
 τικῶν, ἔτοι τῆς γολέτας ἡ Σπαρτιάτις ὑπὸ τὸν Γ. Μυργια-
 λῆν, ἐφ' ἧς ἐπέβη καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος Τσοῦρτσ, τῆς

γολέτας Ἀσπασίας ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Α. Σωτηρίου, τῆς γολέτας Περσεφόνης ὑπὸ τὸν Χριστόδουλον Γ. Μαθιοῦ, καὶ τῶν βρικήων ὁ Κίμων ὑπὸ τὸν Ἀνάργυρον Λεμπεσην, ἡ Ἀσπασία ὑπὸ τὸν Ἰω. Σάντου, ἡ Ἀμερικάνα ὑπὸ τὸν Νικόλ. Γ. Κούτσην καὶ ἡ Νιόβη ὑπὸ τὸν Νικόλαον Γ. Μπούκουρην, τὰ δ' ἄλλα Ὑδραϊκὰ καὶ Ψαριανὰ, ἡ φεργάτα Ἑλλάς καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Καρτερία, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἔχουσα τὸν Κόγχραν, κατέπλευσεν ἀπέναντι τοῦ Φαλήρου, καὶ ἐκεῖθεν ὁ Κόγχραν καὶ ὁ Τσοῦρτσ ἀπῆλθον εἰς τὸ ἐν Καματερῷ στρατόπεδον τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ὁ δὲ Κόγχραν πολλὰ πρότερον λαλήσας διὰ τοῦ διερμηνέως του τοῦ φιλέλληνος Μάσσωνος μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη περὶ τῆς διαλύσεως τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπὶ τέλους ἀποτανθεὶς πρὸς τοὺς στρατιώτας εἶπεν· « ὅστις ἐξ ὑμῶν στήσει τὴν σημαίαν ταύτην (λαβὼν ἀνὰ χεῖρας σημαίαν τινὰ ἐλληνικὴν) ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, θέλει λάβει βραβεῖον χίλια δίστηλα, τὸ δὲ συνοδεῦον τὸν φέροντα τὴν σημαίαν σῶμα, δεκακισχίλια.» Ἀπεχωρίσθησαν δὲ ἀμφοτέρω, ὃ τε Στόλαρχος καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος, λίαν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην.

Τὴν 10 Ἀπριλίου ἅπας ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς, πεζοὶ τε καὶ ἵππεῖς, συνηριθμεῖτο εἰς δέκα χιλιάδας περίπου ἄνδρας, καὶ χάρις εἰς τὰς συνδρομὰς τῶν φιλελληνικῶν ἐταιριῶν καὶ τινων ἐκ τοῦ δανείου χρημάτων, ἅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Κόγχραν, τὸ στρατόπεδον τοῦτο οὐδενὸς ἐστερεῖτο.

Τὴν 16 τοῦ μηνὸς οἱ Ἕλληνες παρασπονδῆσαντες, κατέσφαξαν ἕως 200 ἐκ τῶν ἐν τῷ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ Πειραιῶς μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος διὰ συνθήκης παραδοθέντων Τούρκων, καὶ εἰς μάτην οἱ ὡς ὁμη-

ροι πρὸς ἀκριβῆ τῆς συνθήκης ἐκτέλεσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν Τούρκων διατελοῦντες Καραϊσκάκης, Τσαβέλλας, Βάσσος καὶ ἄλλοι τινὲς ἐζήτουν νὰ καταπαύσωσι τὴν ἀταξίαν καὶ αἱματοχυσίαν, διότι καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀμυνόμενοι ἀντεπυροβόλουν, καὶ ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθησαν οἱ μεταξὺ αὐτῶν ὄμηροι.

Ἐν τούτοις ὁ Κόγγραν ἐπέμενε, θέλων νὰ ἐπιπέσωσιν οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ πρὸς διάλυσιν τῆς πολιορκίας, ἐνῶ ὁ Καραϊσκάκης, μεθ' οὗ συνεφώνει ὁ Τσοῦρτσ, δὲν ἦτο σύμφωνος, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἂν ἡ ἐπιχείρησις ἀπετύγχανε, τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον κατεστρέφετο. Ἄλλ' ὁ Κόγγραν, εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀντίρρῃσιν, ἥτις τῷ ἐγίνετο, ἠπέιλει ἀμέσως, ὅτι ἤθελεν ἀναχωρῆσαι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν δὲν εἰσηκούετο. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ἐπειδὴ τὸ σχέδιον τῆς ἐπιθέσεως ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, ὁ μὲν Καραϊσκάκης ἐπροχώρει δι' ὀχυρωμάτων εἰς τὸ πεδίον πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐκρίθη δ' εὐλογον ν' ἀποβιβάσθῃ καὶ μέρος τοῦ στρατοῦ εἰς τὰς ὑπὲρ τὸ Φάληρον Ἀλικὰς, καὶ ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς παραλίας νὰ κατασκευασθῶσιν ἐπίσης ὀχυρώματα μέχρι πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως· πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ κατὰ τὰς Ἀλικὰς ἐπιχειρήματος, ὁ Καραϊσκάκης ἀπεπειράθη νὰ κυριεύσῃ καὶ ἐχθρικόν τι ὀχύρωμα κατὰ τὸ Δαφνί, ἀλλὰ μετὰ πεισματώδη μάχην, καθ' ἣν ἐπληγώθησαν ὁ Λάμπρος Βεΐκος καὶ ὁ Σκυλοδῆμος, καὶ ἐφονεύθησαν εἴκοσι περίπου ἄλλοι, οἱ Ἕλληνες ἀπεσύρθησαν.

Ἄλλ' ἡ ἡμέρα τῆς 22 Ἀπριλίου ἀνέτειλεν ἡμέρα ἀποφράς διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι κατ' ἐκείνην ὁ μεγαλείτερος στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐκεῖνος πρὸς ὃν καὶ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ἐχρεώσται τὴν ἀπελευθέρωσίν της, καὶ ἡ λοι-

πῇ Ἑλλάς ἅπασα ἐστήριζε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατὰ ξηρὰν ἐλπίδων τῆς, ὁ ἀθάνατος Καραϊσκάκης ἔπαυσε τοῦ ζῆν. Κρητῆς τινες, δόντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ὀχυρώματός των πρὸς τοὺς εἰς μάνδραν τινὰ ὠχυρωμένους ἐχθροὺς, ἦλθον μετ' αὐτῶν εἰς χεῖρας, καὶ προσεπιβοηθησάντων ἀκολούθως αὐτοῖς καὶ πολλῶν Σουλιωτῶν, Ὑδραίων, Σπεισιωτῶν καὶ τινων ἐκ τῶν τοῦ Φαλήρου ἄλλων ὀχυρωμάτων, ἐπίσης προσεπιβοηθησάντων καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐκ τῶν ἄλλων τουρκικῶν ὀχυρωμάτων, ἡ μάχη ἐγενικεύθη. Ὁ Καραϊσκάκης καίτοι ἀσθενῶν, ἅμ' ἀκούσας τὰ γινόμενα, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του καὶ ἔτρεξεν ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον τῆς μάχης, καὶ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὰς θέσεις των, ἵνα ᾖναι ἔτοιμοι διὰ τὴν σχεδιασθεῖσαν τῆς ἐπιούσης ἐπιχείρησιν. Ἀλλ' ἐνῷ περιεφέρετο ἔφιππος, προσεβλήθη δυστυχῶς ὑπὸ ἐχθρικῆς βολῆς κατὰ τὴν γαστέρα, καὶ μετακομισθεὶς ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς γολέτας τοῦ Κόγχραν, ἐτελεύτησε τὴν ἐπερχομένην νύκτα καὶ ἐτάφη κατὰ παραγγελίαν του ἐν Σαλαμῖνι παρὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ διέταξε νὰ γίνωσι τὴν 8 τοῦ ἐπερχομένου Μαΐου δημόσιοι τελεταὶ καθ' ὅλον τὸ κράτος εἰς τιμὴν τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντος Γ. Καραϊσκάκη, αἵτινες καὶ ἐγένοντο ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους ἐν μεγάλῃ πομπῇ καὶ κατανύξει.

Ὁ θάνατος τοῦ τοσοῦτον πολυτίμου τούτου διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀνδρὸς, οὐδεμίαν ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Κόγχραν, ὅστις ἀκούσας τὴν αὐτὴν ἐσπέραν τοῦ θανάτου παρὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν, ὅτι δὲν ἦσαν ἔτοιμοι νὰ κινήσωσιν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του, ἀπῆλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου του ἀπειλῶν νὰ φύγῃ. Οἱ ὀπλαρχηγοὶ γνωρίζοντες, ὅτι ἐν τῇ ἀπομακρύνσει τούτου τὰ πάντα κατεστρέφοντο, ἔ-

σπευσάν διὰ πρεσβείας νὰ τοῦ ὑποσχεθῶσιν, ὅτι τὴν ἐπι-
οῦσαν ἀφεύκτως ἐκινούντο. Τῶντι 2500 περίπου Ἑλ-
ληνες ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Μακρυγιάννην, Βάσσον, Λ.
Βεΐκον, Γ. Δράκον, Γ. Τσαβέλλαν, Δημήτριον Καλλέρ-
γην, Ἰω. καὶ Μ. Νοταράδες, Θ. Τοῦσαν, Ν. Ζέρβαν καὶ
τὸν Ἰγγλέσσην ἐπὶ τοῦ τακτικοῦ σώματος, τὸ ἑσπέρας τῆς
ἐπιούσης ἐπιβιθασθέντες ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ἔ-
φθασαν περὶ τὴν 2 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς θέσιν
τινὰ, καλουμένην τρεῖς Πύργους, καὶ ἀποβάντες ἐκεῖ ἤρ-
χισαν περὶ τὸν ὄρθρον νὰ τοποθετῶνται ἕκαστον σῶμα
ὅπου καὶ ὅπως ἤθελεν· ἐνῶ δὲ τοῖς ἔλειπεν ὁ ὑλικὸς και-
ρὸς πρὸς καλὴν ὀχύρωσιν, τοῖς ἔλειπον καὶ τὰ πρὸς τοῦτο
ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα, οἷον ἀξίναι, πτυάρια κλπ. Τέλος πλη-
σιέστεροι εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐτοποθετήθησαν οἱ Σουλιῶ-
ται καὶ οἱ Κρηῖτες, καὶ πλησιέστεροι εἰς τὴν παραλίαν
ἔμειναν οἱ Ποριῶται. Ὁ Κιουταχῆς εἰδοποιηθεὶς τὴν πρω-
τὴν τῆς ἐπιούσης τὰ περὶ τούτων, καὶ ἰδὼν τοὺς Ἑλλη-
νας τόσον ὀλίγους ὄντας, ὑπώπτευσεν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ
γίνῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γενικὴ τῶν Ἑλληνικῶν δυνά-
μεων κίνησις, καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν μείνας ἀναποφάσι-
στος, ἤρχισε νὰ παρατάξῃ ἐπὶ τέλους τὸ πεζικόν του περὶ
τὸ Μουσεῖον πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, νὰ πυρο-
βολῇ δὲ κατὰ τῶν Ἑλλήνων δι' ἐνὸς ὄλμου, εἰς τὸν ὁ-
ποῖον τὸ σῶμα τῶν τακτικῶν ἀπῆντα διὰ τῶν δύο μικρῶν
πυροβόλων του. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ περὶ τοὺς 600
ἱππεῖς Τοῦρκοι συρρέουσάντες ἀπαρατῆρητοι ὅπισθεν τοῦ
ὑπὸ τὸν λόφον τοῦ Μουσείου ἐλληνικοῦ ὀχυρώματος, κα-
θ' οὗ πρῶτοι οἱ πεζοὶ ὀρμήσαντες ἀντεκρούσθησαν, εἰσε-
πήδησαν αἰφνης ἐντὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, καὶ
ἐπανελθόντων τότε καὶ τῶν πεζῶν, μόλις ἠδυνήθησαν οἱ

Ἕλληνες δις νὰ πυροβολήσωσι, καὶ ἀμέσως ἦλθον με-
 τοὺς ἐχθροὺς εἰς χεῖρας, καὶ μεγάλη ἀλληλοσφαγὴ ἐγέ-
 νετο. Ἐκ τῶν 350 Ἑλλήνων, οἵτινες ἦσαν ἐντὸς τοῦ
 ὀχυρώματος τούτου 25 ἐισώθησαν φεύγοντες, ὁ Γ. Δρά-
 κος καὶ ὁ Δ. Καλλέργης πληγωθέντες ἠχμαλωτίσθησαν,
 ὅλοι δὲ οἱ λοιποὶ ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης· ἐν δὲ
 τῷ παθήματι τούτῳ, τραπέντων εἰς φυγὴν τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων, ἐκτὸς τοῦ τακτικοῦ σώματος, τὸ ὅποιον ἀπὸ
 186 ἄνδρας συγχέμενον, ἀντέστη γενναίως, ἕωσοῦ ἅπαν-
 τες ἔπεσον, τεσσάρων μόνον ἐκ τῶν φιλελλήνων σωθέν-
 των, ἅπαντες δὲ οἱ λοιποὶ καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐχθρι-
 κοῦ ἰππικοῦ καὶ τῶν Τουρκαλβανῶν, ἔτρεχον καταπατού-
 μενοι καὶ σφαζόμενοι πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἵνα σωθῶσιν
 ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, καὶ τινὲς μὲν πεσόντες εἰς τὴν
 θάλασσαν ἐπνίγησαν, οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν διαφυγόντων
 τὸν θάνατον ἐσώθησαν ὑπὸ τοὺς βράχους τῆς παραλίας,
 προστατευόμενοι ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν πλοίων, τὰ ὅποια
 τοποθετηθέντα ὅσον πλησιέστερον ἠδύναντο εἰς τὴν πα-
 ραλίαν καὶ ἐκσφενδονίζοντα ἀφθονίαν μύδρων κατὰ τῶν
 ἐπὶ τῶν βράχων λυσσώντων ἐχθρῶν, ἐμπόδιζον αὐτοὺς
 τοῦ νὰ καταβῶσιν ἐκ τῶν βράχων καὶ ἀποτελειώσωσι τὸ
 ἔργον των. Ὁ Κόγγραν συγκαλέσας τότε εἰς πολεμικὸν
 συμβούλιον ἅπαντας τοὺς συγχροτοῦντας τὴν μοῖραν
 πλοίαρχους, ἐπαρουσίασεν αὐτοῖς σχέδιόν τι ἰχνογραφη-
 μένον ἐπὶ τοῦ χάρτου, πρὸς διάσωσιν τῶν κινδυνευόντων
 Ἑλλήνων, καθ' ὃ ἐπροτείνετο νὰ σχηματισθῇ γέφυρα ἐξ
 ὅλων τῶν λέμβων τῶν πλοίων, τῆς ὁποίας ἡ μὲν μία ἄ-
 κρα νὰ συνέχηται μετὰ τὴν παραλίαν, ἡ δὲ ἄλλη ἄκρα νὰ
 φθάνη εἰς τὰ πλοῖα, καὶ οὕτως οἱ Ἕλληνες ἐπιβαίνοντες
 ἐπὶ τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ πρώτης λέμβου νὰ ἔρχωνται μέ-

χρι τῶν πλοίων. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐνόμιζεν ὁ Κόχραν
 ὡς τὸ μόνον σωτήριον· ἀλλ' ὁ ἐκ Σπετσῶν Ἀδριανὸς Σω-
 τηρίου, ζητήσας τὴν ἀδειαν διὰ τοῦ διερμηνέως τοῦ Κό-
 χραν Μάσσωνος νὰ ἐκθέσῃ καὶ αὐτὸς ἄλλο σχέδιον, ἀν-
 τέτεινεν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Κόχραν ὑποδειχθὲν, εἰπὼν ὅτι
 ἦτον ἀδύνατον νὰ διασώσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς
 τῶν λέμβων γεφύρας, μάλιστα δὲ ὅτι μέγιστον διέτρεχον
 κίνδυνον ἐν αὐταῖς οἱ ἐπιβαίνοντες, διότι ἐκ τῆς βίας,
 τῆς ἀταξίας καὶ τῆς πληθύος τῶν ἐπιβαινόντων, αἱ μὲν
 λέμβοι ἤθελον ἀνατραπῆ, οἱ δ' ἐν αὐταῖς ἤθελον πνιγῆ
 ἅπαντες, ὡς μὴ γνωρίζοντες καὶ νὰ κολουμβῶσιν. Ἀντε-
 πρότεινε λοιπὸν, ὅτι διὰ τῶν λέμβων μὲν νὰ σώσῃ τοὺς
 κινδυνεύοντας, ἀλλ' ἐκάστη λέμβος νὰ ἐργάζεται ἀνεξαρ-
 τήτως μὲ τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς πλήρωμα, ἀφοῦ ὁμως δε-
 θῶσιν ἐξ ἐκάστου πλοίου σχοινία ἐπὶ τῆς παραλίας, καὶ
 τότε ἐπιβαινόντων τόσων μόνον ἀνδρῶν, ὅσους ἐχώρει ἐ-
 κάστη λέμβος, νὰ ἔλκῃσι τὸ σχοινίον οἱ ναῦται, ὡς μὴ
 δυνάμενοι βεβαίως ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐπιβατῶν νὰ κω-
 πηλατῶσι, καὶ τοιουτοτρόπως φέροντες τὸ πρῶτον φορ-
 τίον ἐπὶ τῶν πλοίων, νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τοὺς διάπλους
 ἕωσοῦ διασώσωσιν ἅπαντας. Τὸ σχέδιον τοῦτο ὑποστηρι-
 χθὲν καὶ παρ' ἄλλων ναυτικῶν, ὡς τὸ ἀσφαλέστερον καὶ
 σωτηρικώτερον, ἔγινε παραδεκτὸν μετὰ τινος παρατη-
 ρήσεως καὶ ὑπὸ τοῦ Κόχραν, καὶ ἀμέσως ἐβλήθη εἰς ἐνέρ-
 γειαν. Ἐνῶ δὲ τὰ πλοῖα ἐξηκολούθουν ρίπτοντα χαλαζή-
 δον τοὺς μύδρους κατὰ τῶν ἐπὶ τῶν βράχων ἐχθρῶν, αἱ
 λέμβοι δέσασαι ἐκάστη, ἀπὸ τοῦ πλοίου εἰς ὃ ἀνῆκεν ἐπὶ
 τῆς παραλίας, ἀνὰ ἓν μακρὸν σχοινίον, ἀφοῦ ἐκόμισαν καὶ
 ὕδωρ καὶ ἄρτον εἰς τοὺς ὑπὸ τὰς ὀχθας Ἑλλήνας, ἤρχι-
 σαν ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν κατὰ τὸν περιγραφέντα τρό-

πον, νὰ παραλαμβάνωσιν ἀπὸ τῆς παραλίας τοὺς ἀποδει-
λιάσαντας Ἑλληνας, οἵτινες, σπεύδοντες τὶς πρῶτος νὰ
ἐπιβῇ, ἔπιπτον πλείστοι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὐδεμία
ὕπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἤθελε σωθῇ, ἐὰν
ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν τὸ τοῦ Κόχραν σχέδιον. Ἐσώθησαν
δὲ, διότι οἱ ναῦται, λαμβάνοντες τὸ ἀνάλογον τῆς λέμ-
βου φορτίον κατὰ πάντα διάπλουν, ἀπεμακρύνοντο τῆς
παραλίας ἀμέσως τραβῶντες τὸ σχοινίον. Θέλων δὲ καὶ
ὁ Κόχραν νὰ ἐπιβοηθήσῃ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν Ἑλλήνων,
ἐπέβη ἐπὶ τῆς λέμβου τοῦ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ μόλις
ἐπλησίασεν εἰς τὴν παραλίαν, τοσοῦτοι ἐπέβησαν ἐπὶ τῆς
λέμβου του, ὥστε ἡ λέμβος ἀνετράπη, καὶ ἅπαντες οἱ ἐπι-
βάται καὶ αὐτὸς ὁ Κόχραν ἀναμφιδόλως ἐπνίγοντο, ἐὰν
ἐκ τῶν ἄλλων λέμβων δὲν ἐδίδετο ἐγκαίρως ἡ δέουσα
βοήθεια.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην γενικὴ λειποταξία ἐπε-
κράτησεν εἰς τὸ ἐλληνικὸν στρατόπεδον, καὶ μόλις περὶ
τοὺς 3500 ἄνδρες ἐπέμειναν, κατέχοντες θέσεις τινὰς ἐπὶ
τοῦ Πειραιῶς. Ὁ Κιουταχῆς ἀμέσως ἐπρότεινεν εἰς τοὺς
ἐν τῇ Ἀκροπόλει νὰ παραδοθῶσιν, ἀλλ' οὗτοι ἀπαντήσαν-
τες γενναιοφρόνως, ὅτι ὠρκίσθησαν ἐλευθερίαν ἢ θάνα-
τον, καὶ τὴν πρότασιν τοῦ Κιουταχῆ περὶ παραδόσεως,
καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου περὶ παραδοχῆς
τῆς μεσιτείας τοῦ πλοιάρχου τῆς ἐν Πειραιεὶ καταπλευσά-
σης γαλλικῆς φεργάτας συνθήκης, ἀπέρριψαν. Ἀλλὰ
μετὰ τινὰς ἡμέρας ἰδόντες οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὅλας τὰς
θέσεις κενωθείσας παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐκλιναν ἐπὶ τέ-
λους εἰς συμβιβασμὸν, καὶ προσφερθέντος ὡς μεσάζον-
τος Αὐστριακοῦ τινος πλοιάρχου, οἱ τῆς Ἀκροπόλεως ἐζή-
τησαν πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειάν των καὶ τὴν ἐκ μέρους

ενός Ἀγγλου καὶ ενός Γάλλου σύμπραξιν. Παρουσιασθέντος δὲ καὶ τοῦ Γάλλου ναυάρχου Δεριγνὺ ἐν Πειραιεῖ, καὶ συμπράξαντος καὶ τούτου, ἔλαβε χώραν τέλος πάντων ἡ διαπραγματευομένη σύμβασις, καὶ τὴν 24 Μαΐου οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐξῆλθον εἰς 2000 ψυχὰς συμποσούμενοι, ἐξ ὧν οἱ τῆς φρουρᾶς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ ὅπλα των καὶ τὰ πράγματά των, καὶ φθάσαντες ἀσφαλῶς εἰς τὴν παραλίαν τῶν τριῶν Πύργων, μετεκομίσθησαν εἰς Σαλαμῖνα ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν καὶ Αὐστριακῶν πλοίων.

Μετὰ τὴν τροπὴν ταύτην τῶν πραγμάτων, γενικὴ ἀταξία ἐπεκράτησε καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ μὲν Θ. Γρίβας κατέχει τὸ Παλαμηδίου καὶ πυροβολῶν κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Ναυπλίου, προξενεῖ τρόμον εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ πολίτας, ὁ Φωτομάρας κατέχει τὴν Ἀχροναυπλίαν (ἰτσο-καλὲν), ὁ δὲ Σταῦρος Γρίβας κατέχει ὡς πολιτάρχης τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, διατελῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Κολοκοτρώνης κεντήσας τὴν φιλοτιμίαν τῶν Πελοποννησίων, γογγυζόντων διὰ τί νὰ ᾔηται εἰς χεῖρας τῶν Ῥουμελιωτῶν τὰ Πελοποννησιακὰ φρούρια, κινεῖ πάντα λίθον πρὸς ἀνάκτησίν των, καὶ μετὰ ματαίας τινὰς ἀποπείρας κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν, καθ' ἃς ἱκανοὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καὶ μετὰ ἀμοιβαῖόν τινα καὶ ἀδιάκοπον κανονοβολισμὸν τῶν φρουρῶν τοῦ Παλαμηδίου καὶ τῆς Ἀχροναυπλίας, ἡ μὲν πόλις τῆς Ναυπλίας κατέστη θέατρον τῶν μεγαλειτέρων ἀταξιῶν, οἱ κάτοικοι φεύγοντες ἢ μένοντες ἐν αὐτῇ ἀπεγυμνοῦντο, ἡ δὲ Κυζέρνησις μετὰ τῶν Βουλευτῶν, ἐξ ὧν εἷς ἐφονεύθη καὶ ἕτερος ἐπληγώθη ὑπὸ σφαίρας κανονίου τοῦ Παλαμηδίου, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ νησιδίου θαλασσόπυργον. Αἱ κατὰ θάλασσαν ὁμῶς πολεμικαὶ ἐργασίαι

ἐπεδιώκοντο ὑπὸ τῶν ναυτικῶν καὶ τοῦ Κόχραν μετὰ πολλῆς δραστηριότητος, καὶ ὅλα τὰ παρὰ τῶν ἐχθρῶν κατεχόμενα ἐπίκαιρα παράλια ἦσαν στενῶς ἀποκλεισμένα παρ' ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ εἰς μὲν τὸν ἀποκλεισμόν τῶν παραλίων τῆς Εὐβοίας ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τοῦ πορθμοῦ τῆς Χαλκίδος μέχρι τῆς Κύμης, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κόχραν ἡ γολέτα Ἀσπασία τοῦ ἐκ Σπετσῶν Ἀδριανοῦ Α. Σωτήρου, συμπράττοντος καὶ ἐνὸς μυστικῆς, εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἥτοι ἀπὸ Κυλλήνης (Γλαρέντσας) μέχρι Πρεβέζης, ἦσαν διωρισμέναι αἱ βρικογολέται Κίμων καὶ Ἀσπασία τῶν ἐκ Σπετσῶν ἐπίσης Ἀναργύρου Λεμπέση καὶ Ἰωάννου Γ. Κούτση.

Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς τῶν φανερῶν ἐχθρῶν των Ὀθωμανῶν, ἔπρεπε πρὸς ἐπίμετρον ν' ἀντιπαλαίσωσι καὶ κατὰ πολλῶν ἄλλων μυστικῶν ἐχθρῶν, οὓς διήγειρεν ἐναντίον των τὸ μῖσος καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια πολλῶν μισελλήνων Εὐρωπαίων. Σαρδική φεργάτα ὀνόματι Χριστίνα ὑπὸ τὸν διοικητὴν αὐτῆς Σέρρον, συνοδεύσασα ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Ἰουνίου τρία Σαρδικὰ φορτηγὰ πλοῖα, τὰ ὠδήγησεν εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ πορθμοῦ τῆς Χαλκίδος, καὶ ἐπεσίτισε τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ πεινῶντας ἐχθρούς. Οὐ μόνον δὲ εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο ὁ Σάρδος πλοίαρχος τῆς φεργάτας τὰς γενομένας αὐτῷ παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ μυστικῆς παρατηρήσεις, ὅτι διὰ τῆς διαγωγῆς του ταύτης παρεβίαζε τοὺς ὅρους τῆς οὐδετερότητος, ἀλλὰ καὶ περιεφέρετο εἰς τὰ ὕδατα ἐκεῖνα, ὅπως μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων συνοδεύσῃ πάλιν αὐτὰ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐκ μέρους τῶν ἀποκλειστῶν ἐνοχλήσεως. Τοῦτο μαθὼν ὁ πλοίαρχος τῆς Ἀσπασίας, ἔδραμεν εἰς ἀνεύρεσιν τῆς

Σαρδικῆς φεργάτας, καὶ ἐντόνως κατ' αὐτῆς διαμαρτυρηθεῖς τὴν 13 Ἰουνίου, τὴν ἡνάγκασε ν' ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν καὶ νὰ ἐγκαταλίπη εἰς τὴν τύχην των τὰ φορτηγὰ πλοῖα ἐν τῷ λιμένι Χαλκίδος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ φρουρίου· ἀλλὰ διορισθείσης μετὰ ἓνα μῆνα τῆς αὐτῆς γολέτας Ἀσπασίας ὑπὸ τοῦ Κόχραν εἰς κατασκόπευσιν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, καθ' οὗ ἐμελέτα ὁ Κόχραν νὰ ἐκστρατεύσῃ, διαλύθῃ ὁ ἀποκλεισμός τῶν Εὐβοϊκῶν παραλίων, καὶ τὰ Σαρδικὰ πλοῖα εὐρόντα τὴν ἔξοδον ἐλευθέραν, ἀπῆλθον ἀκωλύτως ὅπου ἤθελον. Παρὰ δὲ τῶν αἰωνίων ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος Αὐστριακῶν, μικροῦ πάλιν ἐδέησε νὰ καταστραφῶσιν ἐντὸς τοῦ λιμένος Σπετσῶν ὅλα τὰ Σπετσιωτικὰ πλοῖα πολεμικά τε καὶ μῆ.

Εἰς τὸν λιμένα Σπετσῶν εὐρίσκοντο τέσσαρα αὐστριακὰ ἐμπορικὰ πλοῖα ὑπὸ φορτίον ναυπηγησίμου ξυλείας, συλληφθέντα ἔξωθεν τῆς Πρεβέζης ὑπὸ τῶν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, δύο Σπετσιωτικῶν πλοίων τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση καὶ Ἰωάννου Γ. Κούτση, ὡς ἀνήκοντος τοῦ φορτίου εἰς τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν, καὶ ὡς διευθυνομένων τῶν πλοίων τούτων εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἄμα φθάσαντες εἰς Σπέτσας οἱ ἀποκλεισται καταγωγεῖς, ἀπέστειλαν τὰ ἔγγραφα τῶν αὐστριακῶν πλοίων εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ θαλάσσιον δικαστήριον, ἵνα δικασθῶσιν· ἀλλ' ἐκεῖ εὐρέθη τότε ὁ κατὰ τὴν Μεσόγειον Αὐστριακὸς Ναύαρχος Παυλούκης Δάνδολος ἐπὶ τοῦ δικρότου Ἐνυοῦς, 64 κανονίων, μεθ' ἑνὸς βρικίου, καὶ μαθὼν τὰ περὶ τῶν πλοίων τούτων, ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὰ ἔγγραφα· λαβὼν δὲ καὶ κρατήσας αὐτὰ ἐναντίον τῆς ὑποσχέσεώς του, κατέπλευσε τὴν ἐπιοῦσαν 19 Ἰουλίου εἰς Σπέτσας, ζητῶν τὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτία. Ἡ Τοπικὴ Διοίκησις ἠρνήθη τὴν παράδοσιν αὐτῶν, εἰποῦσα, ὅτι

τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐδικάσθησαν καὶ κατεδικάσθησαν ὡς λεία, τὰ δὲ, ὅτι διατελοῦσιν εἰσέτι ὑπὸ δίκην, καὶ ὅτι ὤφειλε ν' ἀποτανθῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ἀληθῶς καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ θαλασσίου Δικαστηρίου δὲν ἦσαν πάντοτε δίκαιαι, ἀλλ' ὁ Δάνδολος ἀποκριθεὶς ὅτι δὲν γνωρίζει οὔτε Ἕλληνα. Κυβέρνησιν, οὔτε Ἑλληνικὰ Δικαστήρια, τὴν ἐπιούσαν ἄνευ προηγουμένης τινὸς εἰδοποιήσεως, ἔφερε πλησίον τοῦ στομίου τοῦ λιμένος τό τε δίκροτον καὶ τὸ βρίκιον καὶ ἤρχισεν αἰφνης νὰ ἐκπέμπῃ χαλαζηδὸν κατὰ τε τῶν ἐν τῷ λιμένι πολεμικῶν τῆς νήσου πλοίων καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πόλεως μύδρους κεκαυμένους, ὕλας ἐμπρηστικὰς, πυροσφαίρας καὶ παντὸς εἶδους καταστρεπτικὰς βολὰς, σκοπὸν ἔχων νὰ καταστρέφῃ φαίνεται τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον βραχίονα τῆς κατὰ θάλασσαν ἑλληνικῆς δυνάμεως, μὴ φειδόμενος οὔτε αὐτῶν τῶν ἐν τῷ λιμένι αὐστριακῶν πλοίων· ἐκ τῶν ἐκσφενδονιζομένων πυροσφαιρῶν, ἐν ἐκ τῶν ἐν τῷ λιμένι πολεμικῶν πλοίων ἀνάψαν, ἤρχισε νὰ καίηται, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀναμφιβόλως ἤθελον συγκαῆ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πλοῖα, ἐὰν ἡ δραστηριότης τῶν ἐντοπίων ναυτῶν δὲν ἐπρολάμβανε νὰ κατασβέσῃ τὸ διαδοθὲν πῦρ. Ζημίας ἱκανὰς, ὑπερβαίνουσας τὰς 30,000, ὑπέστησαν ὅλα τὰ πλοῖα, καὶ ἑνδεκα ἄνδρες καὶ δύο κοράσια, ἐξερχόμενα τῆς κατὰ τὸν λιμένα Σχολῆς καὶ διευθυνόμενα εἰς τὰς ἐστίας των, ἐφονεύθησαν, πολλαὶ δὲ γυναῖκες ἐγγυοὶ ἀπέβαλον, καὶ δώδεκα ἀπέθανον ἕνεκα τοῦ γεγονότος τούτου, δύο δὲ οἰκίαι ἐκρημνίσθησαν ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν σφαιρῶν (α).

(α) Ἴδε ἔκθεσιν ἐκ Σπετσῶν ἐν τῷ ἀριθ. 17 τῆς ἐφημερίδος ἡ «Ἑλληνικὴ Μέλισσα.»

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἐκπλαγέντες ἐκ τῆς ἐχθρικωτάτης καὶ ἀπροσδοκῆτου ταύτης διαγωγῆς τοῦ Αὐστριακοῦ, παρέδωκαν πρὸς αὐτὸν ἀμέσως τὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτία πρὸς ἀποφυγὴν τῆς καταστροφῆς τῶν τε πλοίων των καὶ τῆς πόλεως· ὁ δὲ Δάνδολος λαβὼν τὰ πλοῖα, ἔπαυσε μὲν τὸν κανονοβολισμόν, ἀλλ' ἀπῆτει νὰ τοῦ πληρωθῶσιν ἐντὸς δύο ὥρων 6000 δίστηλα πρὸς ἀποζημίωσιν ἄλλου τι-
νος ὁμοίου φορτίου συλληφθέντος παρὰ τοῦ πλοιάρχου Γ. Λεμπέση, καὶ κηρυχθέντος λεία παρὰ τοῦ θαλασσίου δικαστηρίου, τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον. Εὐτυχῶς πρὸ τῆς διορίας σφοδρὸς πνεύσας ἄνεμος, ἀπεμάκρυνεν ἐκ Σπετσῶν τὰ ἀντιχριστιανικὰ ταῦτα πλοῖα.

Ὁ δὲ Κόγγραν μελετῶν, ὡς εἶπομεν, νὰ πλεύσῃ κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου, ὡς ἔλεγεν, ἐσχέδιασε νὰ κατακαύσῃ διὰ πυρπολικῶν ὅλον τὸν ἐν τῷ λιμένι ἐκείνῳ εὐρισκόμενον ἐχθρικὸν στόλον, ἐξέπλευσε τοῦ Πειραιῶς τὴν 1 Μαΐου, καὶ τὴν 2 ἦλθεν εἰς Ἰῶραν, ὅπου ἡ τοπικὴ ἀρχὴ καὶ ἅπας ὁ λαὸς τὸν ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς· τὴν εἰς Ἰῶραν ἀφίξιν τοῦ μαθόντες οἱ Σπετοιῶται, ἀπέστειλαν πρεσβείαν τινα ἐκ τῶν Χατσῆ Ἰωάννου Μέξη, Γκίκα Μπό-
ταση, Γ. Μπούκουρη, Γκ. Καρακατσάνη, Γ. Ἀνδρούτσου ναυάρχου Σπετσῶν, καὶ δύο πλοιάρχων τοῦ Ἀναγνώστου Κυριακοῦ καὶ Δημητρίου Λεωνίδα, ἧτις φθάσασα περὶ τὸ δειλινὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς Ἰῶραν, συνεχάρη τὸν Κόγγραν ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει του. Διαβαίνων τοῦ Πόρου ὁ Κόγγραν προσέλαβε καὶ τὸ ἐκεῖ κατασκευασθὲν πολυθρύλ-
λητον μυριόφουρνον πυρπολικόν του· ἀλλὰ τοῦτο μόλις φθάσαν μέχρι τοῦ μεταξὺ Ἰῶρας καὶ Πελοποννήσου πορθμοῦ, ἤνοιξε καὶ ἀνίκανον ὃν πρὸς πλοῦν, τὸ ἔφερον προ-
σωρινῶς εἰς Ἰῶραν καὶ ἐκεῖθεν ἀμέσως τὸ ἐρρύμούληκυσαν

πάλιν εἰς Πόρον, ὅπου ἄχρηστον μεῖναν, ἐβυθίσθη ἐκεῖ.

Ἐξ Ὑδρας, μεταβάς εἰς Σπέτσας ὁ Κόγχραν, καὶ ἐκεῖ προσλαβὼν ὡς Α΄ ἀξιωματικόν του ἐπὶ τῆς φεργάτας, τὸν Ἰωάννην Γ. Κούτσην καὶ 130 Σπετσιώτας ναύτας, καὶ ἀφῆσας διαταγὴν νὰ συνέλθωσιν ὅλα τὰ εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκστρατεῖαν προσδιωρισμένα πλοῖα εἰς τὸν ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν λιμένα, τοῦ Πορτοχελίου καλούμενον, ἀπέπλευσεν ἐπὶ τῆς φεργάτας μετὰ τῆς Καρτερίας, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν Γλαρέντσαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ συλλάβῃ αἰχμάλωτον τὸν Ἰβραίμην, περὶ οὗ ἔμαθεν ὅτι διέμενεν ἐντὸς βρικίου τινος κατὰ τὴν τοῦ φρουρίου τοῦ Χλουμουτσίου πολιορκίαν· τὴν ἑσπέραν τῆς 10 Μαΐου ἐπλησίασεν ὁ Κόγχραν εἰς τὴν Γλαρέντσαν φέρων ἐπὶ τῆς φεργάτας αὐστριακὴν σημαίαν· ἀλλ' ὁ Ἰβραίμης, εἴτε ὑποπτευθεὶς τι, εἴτε τυχαίως, ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν ἐγκαίρως, καὶ ἰδὼν τὸν σκοπὸν του ματαιωθέντα ὁ Κόγχραν, προσέβαλε δύο ἐχθρικὰς κορυέτας, τὰς ὁποίας ἐβλάψε μὲν καιρίως, οὐδεμίαν ὅμως ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ. Μετὰ ταῦτα ὁ Κόγχραν περιπλεύσας δέκα ἡμέρας τὸ Ἰόνιον πέλαγος, συνέλαβε πλοῖόν τι φέρον εἰς Νεόκαστρον πελεμεφόδια καὶ αἰχμαλώτους Ἑλληνας, καὶ ἀποβιδάσας εἰς τὸ τῆς Ζακύνθου λοιμοκαθαρτήριον τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ εὗρεθέντας 10 τούρκους, ἀπέστειλε τὸ πλοῖον εἰς τὸν Πόρον· ἡ δὲ Καρτερία, παθούσης τῆς μηχανῆς της, ἐπανῆλθε τὴν 18 τοῦ μηνὸς καὶ ἠγκυροβόλησεν ἔμπροσθεν τῆς πόλεως Σπετσῶν, καὶ ἐκεῖθεν διευθύνθη εἰς Πόρον πρὸς ἐπισκευήν.

Ἐπιστρέψας ὁ Κόγχραν, ἀπῆντησε τὴν 25 Μαΐου ἔξωθεν τῶν Κυθήρων, κατὰ τὴν διαταγὴν του, τὸν Ἑλληνικὸν στολίσκον, συγκεῖμενον ἐκ τῆς φεργάτας Ἑλλάδος,

τοῦ ἀτμοπλοίου ἡ Καρτερία, τοῦ βρικίου ὁ Σωτήρ, δέκα πλοίων πολεμικῶν ἐκ Σπετσῶν, ὑπὸ τοὺς Γεώργιον Ἀνδροῦτσον ναύαρχον Σπετσῶν, Θεοδόσιον Μπότασην ἀντιναύαρχον, Ἀναγνώστην Γ. Κυριακοῦ, Ν. Ῥάπτου, Ἐμμανουὴλ Δ. Λαζάρου ἡ Ὁρλώφ (α) Γεωργ. Πάνου, Ἰω. Γκ. Τσοῦπα, Ἀδρ. Σάντου, Ἰω. Π. Παντελῆ, καὶ Ν. Τσοχαντάρην, καὶ τριῶν πυρπολικῶν, ὑπὸ τοὺς Δημ. Ποριώτην, Παντελῆ Σπύρου καὶ Ἀνδρέαν Μπάταν, δέκα πλοίων πολεμικῶν ἐξ Ὑδρας, ὑπὸ τοὺς Α. Μιαούλην ναύαρχον Ὑδρας, Γ. Σαχτούρην ἀντιναύαρχον, Ἰω. Λαλεχόν, Ἀντ. Ῥαφαήλ, Ἀντ. Κριεζῆν, Γ. Σαχίνην Α. Πινότσην, Α. Παναγιώταν, Θ. Γκιώνην καὶ Γ. Λαλεχοῦ, καὶ τεσσάρων πυρπολικῶν ὑπὸ τοὺς Μ. Βουδούρην, Μ. Ἀναστασίου, Ἀνδρ. Παπαπάνου καὶ Γ. Καμίνην, καὶ ἑνὸς ἑτέρου πυρπολικοῦ ὑπὸ τὸν Κ. Κανάρην (β) καὶ ἐκεῖθεν ἐπλευσαν ὅλα ὁμοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν· φθάσαντος τοῦ στολίσκου τούτου 80 μίλια μακρὰν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ Κόγγραν προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς πλοιάρχους εἰς πολεμικὸν συμβούλιον, καὶ ἐν αὐτῷ ἀπεφασίσθη τὰ μὲν πυρπολικά πορπορευόμενα νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ὁ δὲ λοιπὸς στολίσκος νὰ μείνῃ ἐκτὸς τοῦ λιμένος πρὸς διάτῳσιν τῶν πληρωμάτων τῶν πυρπολικῶν· τούτου ἀποφασισθέντος τὴν ἐπαύριον ὁ Ἑλληνικὸς στολίσκος μετεσχηματίσθη εἰς ναυτικὴν ἐμπορικὴν συνοδίαν (Cominojo) συνοδευομένην

(α) Ὁ πλοίαρχος οὗτος ἀπαντᾷ ἐν τῇ παρούσῃ ἱστορίᾳ ὅτε μὲν ὑπὸ τὸ ἐπίθετον Λαζάρου, ὅτε δὲ ὑπὸ τὸ Ὁρλώφ.

(β) Λυπούμεθα μὴ γνωρίζοντες, ἐὰν ᾔσων καὶ Ψαριανὰ πολεμικά πλοῖα εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην, καὶ πόσα καὶ ποῖα.

δῆθεν ὑπὸ μιᾶς φεργάτας, ἣτις καὶ ὕψωσε σηραΐαν Σαρδικὴν πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἐχθρῶν· τὴν 4 Ἰουνίου, μόλις πλησιάσας ὀλίγον εἰς τὸν λιμένα Ἀλεξανδρείας ὁ Ἑλληνικὸς στολίσκος, ἐγνωρίσθη ἀμέσως παρ' ἐχθρικοῦ τινος πολεμικοῦ βρικίου περιπλέοντος ὡς προφυλακίς, τὸ ὅποιον καὶ παρευθὺς ἐτράπη πρὸς τὸν λιμένα, ἀλλ' εἰσερχόμενον ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν ἀριστερόθεν κειμένων ῥηχῶν τοῦ λιμένος· ἐνῷ δὲ τὰ ἑλληνικὰ πυρπολικά προπορευόμενα καὶ συνοδευόμενα ὑπὸ ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου παρ' ἐκάστης νήσου (α) διευθύνοντο εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον των, δύο ἐξ αὐτῶν τὰ ὑπὸ τὸν Μπούτην καὶ ἄλλον τινα, Ἰδραίους, προπορευόμενα τῶν ἄλλων, ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των, ἵνα εἰσέλθωσι καθὰ διετάχθησαν ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ ἐπιπέσωσι καθ' ὁλοκλήρου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐπετέθησαν ἀμφοτέρα κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ῥηχῶν καθισμένου βρικίου, τὸ ὅποιον κατέκαυσαν μὲν καέντα καὶ αὐτὰ, ἔδωκαν ὅμως πρὸς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νὰ ἐννοήσωσιν ἀμέσως, ὅτι τὰ ἀναφανέντα πρὸ τοῦ λιμένος πλοῖα, ἦσαν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος. Οὐχ ἦττον ὅμως τὰ ἄλλα πυρπολικά καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὰ πολεμικά πλοῖα ἐξήκολούθουν τὸν ὁρόμον των, ἀλλ' ἔωσοῦ φθάσωσι πλησίον τοῦ στομίου τοῦ λιμένος ὁ ἥλιος ἔδου, ὁ ἄνεμος ἐστράφη ἐναντίος πνεύσας ἐκ τοῦ λιμένος, ἡ δὲ ἐκστρατεία ἐματαιώθη. Ὅλην τὴν ἀκόλουθον νύκτα γαλήνη ἐπεκράτησε τοιαύτη, ὥστε πολλὰ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων καὶ αὐτὸς ὁ Κόγχραν, φοβηθέντα μήπως παρασυρόμενα ὑπὸ τῶν θαλασσίων ρευμάτων καθίσωσι καὶ αὐτὰ ἐπὶ τῶν ῥηχῶν, ἤγ-

(α) Τὸ ἐκ Σπετσῶν συνοδευτικὸν πλοῖον ἦτο τὸ ὑπὸ τὸν Ἀναγνώστην Γ. Κυριακοῦ.

κυροβόλησαν πρὸ τοῦ στομίου τοῦ λιμένος· ἀλλ' ἐντὸς τοῦ λιμένος μεγίστη ὑπῆρχε κίνησις δι' ὅλης τῆς νυκτός, καὶ τῇ ἀκαμάτῳ καὶ αὐτοπροσώπῳ, ὥς λέγεται, ἐνεργείᾳ τοῦ ἰδίου Μεχμέτ-ἀλῆ, πολλὰ πολεμικὰ πλοῖα διαφόρου μεγέθους προσῆλθον εἰς τὸ ἔσωθεν μέρος τοῦ στομίου τοῦ λιμένος τὴν αὐτὴν νύκτα· τὸ δὲ πρῶτ' τῆς ἐπιούσης, ἐνῶ τὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀπεμακρύνθησαν ὁπωσοῦν, μόνον τὸ ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ποριώτην Σπετσιωτικὸν πυρπολικὸν, μὴ δυνηθὲν ν' ἀπομακρυνθῇ καὶ αὐτὸ ἕνεκα γαλήνης, ἔμεινεν εἰς τὴν πλησίον τοῦ λιμένος προτέραν θέσιν του· ἀμέσως περὶ τὰ τριάκοντα λαντσόνια ἐχθρικὰ ἐξελθόντα τοῦ λιμένος ὥρμησαν κατὰ τοῦ μεμονωμένου τούτου πυρπολικοῦ, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῷ τὰ ἀπέκρουσαν γενναίως, οἱ δ' ἐν αὐτοῖς ἰδόντες καὶ τὰς λέμβους τοῦ Κόγχραν, τοῦ Ἀναγνώστου Κυριακοῦ καὶ τοῦ Κανάρη τρεξάσας νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ πυρπολικόν, ἀκολούθως δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας λέμβους τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, αὐτοὶ μὲν ἀπεσύρθησαν ἐντὸς τοῦ λιμένος ἐν ἄκρᾳ ἀταξίᾳ, αἱ δὲ ἑλληνικαὶ λέμβοι ῥυμουλκήσασαι τὸ πυρπολικὸν ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὸ στομίου τοῦ λιμένος.

Οὕτω λοιπὸν ἀποτυχόντος τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ὁ μὲν Κόγχραν μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν στολίσκου, πνεύσαντος ἀνέμου πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐστράφησαν διευθυνόμενοι ὅθεν ἤλθον, τὴν δ' ἐπαύριον ἐξῆλθον τῆς Ἀλεξανδρείας ἕξ φεργάται, ἕξ κορβέται καὶ δέκα βρίκια πρὸς καταδίωξιν δῆθεν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ παρακολουθήσαντα τὸν ἑλληνικὸν στολίσκον μέχρι τῆς Ῥόδου, ἐκεῖθεν ἀπεχωρίσθησαν καὶ τὰ μὲν ἑλληνικὰ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια περὶ τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἰουνίου, τὰ δ' Αἰγυπτιακὰ εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κόγχραν, ἀφοῦ ἀρχὰς Ἰουλίου περιῆλθε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πρὸς εἰσπραξίν τῶν ἐθνικῶν προσόδων πρὸς ἐκκίνησιν τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπέβαλε φόρον ἐξ εἴκοσι χιλιάδων διστήλων καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους τῆς Σύρου, διευθύνθη ἀκολούθως πρὸς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, ὅπου τὴν 15 συνηντήθη καὶ μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ βρικήου ὁ Σωτήρ· ἐνῶ δὲ τὴν ἐπιούσαν παρέπλεον τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου πρὸς κατασκόπευσιν, εἶδεν ἐρχόμενα ἀπ' ἄρκτου δεκαεὺς ἐχθρικά πολεμικά πλοῖα· ἐκ τούτων τέσσαρα, ἥτοι μία κορβέτα, ἐν βρίκιον, καὶ δύο γολέται χωρισθέντα τῶν ἄλλων ἔπλεον λοξοδρομοῦντα πρὸς τὴν Ζάκυνθον· ὁ Κόγχραν καὶ ὁ Σωτήρ καταδιώξαντες αὐτὰ τὰ κατέφθασαν τὴν 20 τοῦ μηνὸς ἔξωθεν τῆς Γλαρέντσας· ὁ Κόγχραν ἐπετέθη κατὰ τῆς κορβέτας, ἡ ὁποία ὠπλισμένη μὲ 28 ὀρειχάλκινα κανόνια, ἐφημίζετο καὶ ὥς ἡ μεγαλειτέρα καὶ ταχυπλουστέρα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῇ ἀντεστάθησαν γενναίως, καὶ τότε παρεδόθησαν, ὁπόταν ἡ μὲν κορβέτα ὑπέστη καιρίαν βλάβην, ἐφονεύθησαν δὲ ὁ πλοίαρχος καὶ ὑποπλοίαρχος αὐτῆς, καὶ ἐπληγώθησαν ὑπὲρ τοὺς πεντήκοντα ἐκ τοῦ πληρώματός της. Ἐν αὐτῇ εὑρέθησαν 20 ἐλληνίδες αἰχμάλωτοι, τὰς ὁποίας ἤλευθέρωσαν, καὶ περὶ τοὺς 300 ναῦται καὶ στρατιῶται ὀθωμανοὶ, τοὺς ὁποίους ἀπεβίβασαν ἀβλαβεῖς εἰς Κρήτην· ὁ δὲ Σωτήρ ἐπιπεσὼν κατὰ τῆς μιᾶς τῶν γολετῶν, ἥτις ἦτο Τουνεζινική, τὴν ἠνάγκασε νὰ παραδοθῇ μετὰ ὀλιγώρον πόλεμον, φονευθέντων καὶ πληγωθέντων ἕως 15 καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῆς· μετὰ δὲ τὸν θρίαμβον τοῦτον, καθ' ὃν δύο μόνον ναῦται ἐκ τῆς φεργάδος ἐπληγώθησαν, τὴν μὲν γολέταν ἀπέστειλεν ἀμέσως εἰς τὸν Πόρον ὁ Κόγχ-

χραν, ἡ δὲ φεργάτα Ἑλλάς καὶ ὁ Σωτὴρ ἐπέστρεψαν καὶ ταῦτα εἰς Ἱόρον τὴν 2 Αὐγούστου,, συρομένης ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τῆς δορυαλώτου ἐχθρικῆς κορβέτας.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, δηλαδὴ μετ' οὐ πολὺ ὕστερον τῆς ἐκ τῆς πόλεως Ναυπλίου εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον μεταβάσεώς της, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐξέλεξε τῇ συγκαταθέσει καὶ τῆς Βουλῆς ὡς κατέδραν της, τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν, ὅπου ἠδύνατο νὰ ἐνεργῇ ἀνεξαρτήτως πάσης στρατιωτικῆς ἐπιρροίας, καὶ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐπανειλημμένως ἐξέφρασαν τὴν πρὸς τοῦτο εὐχαρίστησίν των· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εἴτε ἕνεκα τῶν περιστάσεων, εἴτε ἕνεκα ῥαδιουργιῶν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, ἠναγκάσθη νὰ ὀρίσῃ ὡς ἔδραν της τὴν νῆσον Αἴγιναν· ὅθεν τὴν 15 Αὐγούστου, ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ ἐπιθαλασίου φρουρίου ἐπὶ τοῦ Σπετσιωτικοῦ πλοίου ὁ Ἀνακρέων τοῦ πλοιάρχου Γεωργίου Μαλοκίνη, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Αἴγιναν (α).

Μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινων ὁ Κόγχραν διέταξε νὰ συνέλθῃ ἅπας ὁ Ἑλληνικὸς στόλος εἰς τὸν πορθμὸν πάλιν τῶν Σπετσῶν, ὅπου κατέπλευσε καὶ αὐτὸς τὴν 24 Αὐγούστου· ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς στολαρχίδος τοῦ Κόγχραν συνέπλεε χάριν περιηγήσεως καὶ εἰς τῶν υἱῶν τοῦ Λουκιανοῦ Μποναπάρτου Παῦλος Μποναπάρτης καλούμενος, νέος φιλελευθέρων, ὡς λέγεται, αἰσθημάτων· οὗτος τὴν 25 αὐγούστου, ἐνῶ ἐξεκρέμα μίαν γεμισμένην δίκανον πιστόλαν του, ἵνα τὴν καθαρίσῃ, ἐπληγώθη καιρίως εἰς τὴν κοι-

(α) Ὁ Μαλοκίνης ἐπρόσφερε δωρεάν τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὡς καὶ πέρισιν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἰς τὴν Διοικητ. ἐπιτροπὴν.

λίαν του ὑπὸ δύο σφαιρῶν, ἐκπυρσοκροτησάσης αἰφνης τῆς πιστόλας· τελευτήσαντος μετ' ὀλίγον, ὁ Κόγχραν διέταξε καὶ ἔβαλον τὸ σῶμά του ἐντὸς μεγάλου βρελίου πλήρους ρούμης, καὶ τὸ ἐναπέθεσαν εἰς τι κελλίον τῆς παρὰ τὸν λιμένα Σπετσῶν δημοτικῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὁπόθεν μετὰ τινα καιρὸν, ἐλθὼν πλοῖόν τι γαλλικὸν πολεμικὸν τὸ παρέλαβε καὶ τὸ μετέφερεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Ἐν τούτοις ὁ Ἑλληνικὸς στολίοκος συνελθὼν ἅπας εἰς τὸν πορθμὸν τῶν Σπετσῶν, ἐπλευσεν ἀκολούθως κατὰ διαταγὴν τοῦ Κόγχραν εἰς Βάτικα, ὅπου συναντηθεὶς μετ' αὐτοῦ καὶ συγκαίμενος ἐκ τῆς φεργάτας Ἑλλάδος, τοῦ ἀτμοπλοίου Καρτερίας τοῦ βρικήου Σωτήρος, ἐτέρων δεκατριῶν πλοίων πολεμικῶν καὶ τεσσάρων πυρπολικῶν, ἐκ τῶν ναυτικῶν νήσων καὶ τριῶν κανονοφόρων, διευθύνθη πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπου τὴν 6 Σεπτεμβρίου λίαν πρῶτῃ ἡγκυροβόλησεν ἀπέναντι αὐτοῦ ὑπὸ ξένην σημαίαν· μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, αἱ πλησιέστερον τοῦ Βασιλαδίου ἡγκυροβόλησασαι κανονοφόροι, ἐκανονοβόλισαν αὐτὸ, ὁ δὲ Κόγχραν ἔρριψεν ἐκ τῆς φεργάτας καὶ τινες πυροσύφωνας, ἀλλ' ἅπαντα εἰς μάτην· τότε καὶ οἱ ἐν τῷ Βασιλαδίῳ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ ἀντιπυροβολῶσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύο ναῦται ἐκ τῶν κανονοφόρων ἐπληρώθησαν κατὰ τοῦ Βασιλαδίου ἐγένετο χρῆσις καὶ βομβαρδισμοῦ διὰ τινος σχεδίας ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθείσης, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν οὐδὲν ὄφελος· μὴ ὠφελήσαντος δὲ ποσῶς οὔτε τοῦ διὰ τῶν λέμβων τῶν πλοίων διαταχθέντος ἀποκλεισμοῦ, διότι οἱ ἐν Μεσολογγίῳ ἐχθροὶ προλαβόντες εἶχον ἐφοδιάσει τὸ Βασιλάδιον ἀπὸ πᾶν ἀναγκαῖον, ὁ μὲν λοιπὸς στόλος ἀπέστη, ἔμειναν δὲ ἐκεῖ ὁ Σωτήρ, δύο γολέ-

ται, δύο κανονοφόροι καὶ ἡ Καρτερίᾳ, ἣτις ὀλίγον ἔλειψε
 νὰ καὶ ἐξ ἀπροσεξίας τῶν ἐν αὐτῇ. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς
 Σεπτεμβρίου, μαθόντες οἱ περὶ τὸν Ἀστιγχα, ὅτι ἐντὸς
 τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὑπῆρχον ἐχθρικά τινα πλοῖα, ἔ-
 πλευσαν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ τὴν μὲν 9 τοῦ μηνὸς δια-
 βάντα τὸν μεταξὺ Ῥίου καὶ Ἀντιρρίου πορθμὸν, αἱ δύο
 γολέται καὶ ὁ Σωτὴρ σύρων ὀπισθέν του καὶ τὴν μίαν τῶν
 κανονοφόρων ὑπὸ τὸν ἀκατάπαυστον πυροβολισμόν τῶν
 φρουρίων, ἔπλευσαν ἐναντίον τουρκικῆς τινος ναυτικῆς
 μοίρας ἐλλειψισμένης ἐν τῷ λιμένι τῶν Σαλώνων καὶ
 συγκειμένης ἐξ ἐνὸς βρικίου 16 πυροβόλων. μιᾶς γολέ-
 τας 14, τριῶν ὁμοίων μικροτέρων, δύο κανονοφόρων καὶ
 δύο φορτηγῶν ἐνόπλων μεθ' ὧν καὶ τρία αὐστριακὰ ἐμπο-
 ρικὰ, ἀλλ' ἀνέμου σφοδροῦ πνεύσαντος, ἠναγκάσθησαν
 νὰ προσορμισθῶσιν εἰς Λουτράκιον· τὴν δὲ 11 εἰσπλεύ-
 σασα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ ἡ Καρτερίᾳ ἱστιο-
 δρομοῦσα δι' ἔλλειψιν γαιανθράκων, καὶ ῥυμουλκουμένη
 ὑπὸ ἄλλης κανονοφόρου, ἀπεπειράθη κατὰ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ
 λιμένι τῶν Σαλώνων ἐχθρικῶν πλοίων. ἀλλ' ἐματαιώθη
 καὶ ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἔνεκα τοῦ αὐθις πνεύσαντος σφοδροῦ
 ἀνέμου· τὴν 18 τοῦ αὐτοῦ ἐπανελήφθη παρ' ὄλων τῶν ἐλ-
 ληνικῶν πλοίων ἡ ἐπίθεσις κατὰ τῶν αὐτῶν ἐχθρικῶν
 πλοίων προπτατευομένων ὑπὸ ὀγδοήκοντα σχεδὸν βαρέων
 πυροβόλων, ταχθέντων παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τῆς παρα-
 λίας ἐν εἵδει ἡμικυκλίου, καὶ ἐν μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν πλοίων
 κατέκαυσεν ἡ Καρτερίᾳ διὰ σφαίρας πεπυρακτωμένης, ἄλ-
 λα ἐξ δὲ τὰ κατέκαυσαν οἱ Ἕλληνες ὀρμήσαντες διὰ τῶν
 λέμβων, τὸ δὲ ἀξιολογώτερον αὐτῶν μὴ δυνηθέντες νὰ
 τὸ ἀπαγάγωσιν, ἔνεκα τῶν ὀπισθεν τῶν βράχων ἀκατα-
 παύστως πυροβολούντων ἐχθρῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ

καύσωσι καὶ αὐτὸ, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφήρεσαν τὰ δεκατρία αὐτοῦ ὀρειχάλκινα πυρεβόλα, λαβόντες ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των καὶ τὰ τρία αὐστριακὰ φορτηγὰ, ὡς παραβιάσαντα τὸν ἀποκλεισμόν. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην ἐφονεύθησαν καὶ ἐπνίγησαν πολλοὶ ἐχθροὶ, ἐπληρώθησαν δὲ ἐλαφρῶς μὲν ὁ πλοίαρχος τοῦ Σωτῆρος Θωμᾶς καὶ δύο ναῦται, βαρέως δὲ ὁ ὑποπλοίαρχος αὐτοῦ Σκάλαν Ἴρλανδός.

Περὶ δὲ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ δεύτερον ἑλληνικὸν ἀτμόπλοιοι « ἡ Ἐπιχείρησις » ἐξ Ἀγγλίας.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τοῦδε κατὰ θάλασσαν.

Ὁ δὲ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας Κάνιγγ, ἀκαμάτως ἐνῆργει περὶ εἰρηνοποιήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀγερώχως καὶ πεισματωδῶς πάντοτε ἐκήρυττεν ὅτι « οὐδεμίαν ξένην μεσιτείαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ῥαγιαδῶν του ἐδέχετο » μὴ ἐννοῶν, φαίνεται, ὅτι τὰ πάντα ἐθουσιάζοντο ὑπὸ τῆς διπλωματίας χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης, τὴν διατάραξιν τῆς ὁποίας πολὺ ἐφοβεῖτο ἡ Ἀγγλία ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ νέος Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐκήρυξεν, ὅτι οὐδεμίαν καὶ αὐτὸς ἐδέχετο μεσολάθῃσιν, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆς σπάθης του ἤθελε λύσει τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Τουρκίας διαφορὰς· ὅταν ὁμως αἱ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας διαφοραὶ ἐξωμαλύνθησαν διὰ τῆς ἐν Ἀκερμάνῃ συνθήκης, καὶ ὁ ἐπαπειλήσας τὴν Τουρκίαν ῥωσσικὸς πόλεμος διεσκεδάσθη, ὁ Κάνιγγ ἐπαρουσίασε πρὸς τὴν Πύλῃν (τὴν 24 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τούτου) τὴν περὶ μεσολαβήσεως τῆς Αὐλῆς του ἔγγραφον προσφορὰν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐλθὼν εἰς Κωνσταν-

τινούπολιν καὶ ὁ Πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας Ῥιθωπιέρβρος, ὑπεστήριξε καὶ αὐτὸς τὴν πρότασιν τοῦ Κάνιγκος· γνωστὴν δὲ ποιήσαντες εἰς τὴν Πύλην τὴν περὶ εἰρηνοποιήσεως ἐν Πετρούπολει γενομένην πρᾶξιν μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἐσυμβούλευον αὐτὴν νὰ παύσῃ τὰς ἐχθροπραξίας, ἄλλως ὅτι ἠναγκάζοντο αἱ Δυνάμεις νὰ ἔλθωσιν εἰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων· ἡ Πύλη ἐλπίζουσα πολὺ ἐκ τῆς κατὰ τε τὴν Ηελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἐπιτυχίας τῶν ὀπλων της, μόλις τὴν 28 Μαΐου ἀπάντησεν, ὅτι οὐδεμίαν ἐδέχετο ξένην μεσιτείαν ἢ παρέμβασιν, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ παύσωσιν αἱ ξέναι Δυνάμεις τοῦ ἐνοχλεῖν αὐτὴν ἀναμιγνυόμεναι εἰς τὰς μεταξύ αὐτῆς καὶ τῶν ἀποστατῶν ὑπηκόων της διαφοράς. Τ' ἀνακτοβούλια τῆς Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας ἐπιθυμοῦντα νὰ φθάσωσιν ἀσφαλέστερον καὶ συντομώτερον εἰς τὸν τῆς εἰρηνοποιήσεως σκοπὸν, ἐζήτησαν τὴν σύμπραξιν καὶ τριῶν ἄλλων μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μόνη προσέφερε προθύμως τὴν συνδρομὴν της ἡ Γαλλία, τῆς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις πεισθεῖσα καὶ ἐκ τῆς παρ' αὐτῇ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων σχηματισθείσης κοινῆς γνώμης, ἐπρότεινε περιπλέον νὰ μεταβληθῇ ἡ μεταξύ Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας πρᾶξις εἰς συνθήκην, καὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς νὰ ἐγγυηθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ αἱ τρεῖς Δυνάμεις, νὰ ὑποχρεωθῇ δὲ ἡ Τουρκία νὰ παραδεχθῇ· ταῦτα παραδεχθείσης τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, ἐγένετο καὶ ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ τὴν 24/6 Ἰουλίου παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων ἡ Συνθήκη, ἧς οἱ ὅροι ἐν περιλήψει ἦσαν οἱ ἑξῆς· « Νὰ προσφέρωσιν αἱ Δυνάμεις εἰς τὴν Πύλην » τὴν πρὸς συνδιαλλαγὴν αὐτῆς καὶ τῶν Ἑλλήνων φιλι-

» κήν μεσολάβησίν των, καὶ ν' ἀπαιτήσωσι παρ' ἀμφοτέ-
 » ρων τῶν διαμαχομένων μερῶν τὴν ἄμεσον παῦσιν τῶν
 » ἐχθροπραξιῶν. Ν' ἀναγνωρίσωσιν οἱ Ἕλληνες τὴν κυ-
 » ριάρχίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ νὰ κυβερνῶνται μὲν ἀπὸ
 » ἀρχᾶς ἐκλεγόμενας παρὰ τῶν ιδίων, νὰ ἔχη ὅμως ἡ
 » Πύλη ὠρισμένην τινα ψῆφον εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ἀρ-
 » χῶν, καὶ ὑπὸ ἐτήσιον φόρον ἅπαξ ὀρισθησόμενον παρὰ
 » τῶν διαφερομένων μερῶν, ἀποζημιουμένων καὶ τῶν ὀθω-
 » μανικῶν κτημάτων, ὅσα ἔθελον μείνει ἐντὸς τῶν ὁρίων
 » τῆς Ἑλλάδος. Νὰ προσδιορισθῶσιν ἀκολούθως τὰ ὅρια
 » ἐκάστου κράτους. Νὰ μὴ ζητήσωσιν αἱ συνθηκολογοῦ-
 »σαι Δυνάμεις οὐδεμίαν αὐξήσειν γῆς ὑπὲρ ἑαυτῶν, οὔτε
 » ἄλλο τι πλεονέκτημα, καὶ νὰ ἐξασφαλισθῶσιν αἱ περὶ
 » εἰρηνοποιήσεως μεταξὺ τῶν διαφερομένων μερῶν παρα-
 » δεχθисόμεναι συμφωνίαι, διὰ τῆς ἐγγυήσεως τῶν συ-
 » νυπογραψασῶν τὴν παροῦσαν συνθήκην Δυνάμεων ».

Ἄλλὰ παρὰ τὰ φανερά ταῦτα τῆς Συνθήκης ἄρθρα, συ-
 νυπεγράφη παρὰ τῶν συνυπογραψασῶν Δυνάμεων, καὶ ἄρ-
 θρον τι συμπληρωτικὸν καὶ μυστικόν, ἔχον οὕτως·

« Ἐὰν ἡ Ὀθωμανικὴ Πύλη δὲν δεχθῇ ἐντὸς ἑνὸς μη-
 » νὸς τὴν προταθησομένην μεσολάβησίν των, αἱ Δυνάμεις
 » νὰ συνδέσωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων σχέσεις ἐμπορικὰς
 » δι' ἀμοιβαίας ἀποστολῆς προξένων· ἐὰν δὲ οὔτε ἡ Πύ-
 » λη, οὔτε οἱ Ἕλληνες παραδεχθῶσιν ἐντὸς τῆς ὠρισμέ-
 » νης προθεσμίας τὴν ἀνακωχὴν τῶν ὀπλων, αἱ Δυνάμεις
 » νὰ κηρύξωσιν εἰς τὸ μὴ παραδεχόμενον τὴν ἀνακωχὴν
 » μέρος, ἢ καὶ εἰς ἀμφοτέρα ὁμοῦ, ὅτι ἔχουσιν ἀπόφασιν
 » νὰ ἐμποδίσωσιν ἀφεύκτως καὶ ἀμερολήπτως διὰ τῶν ὑπὸ
 » τὴν ἐξουσίαν των μέσων, οἵανδῆποτε ἐξακολούθησιν ἐχ-
 » θροπραξιῶν, χρησιμοῦσαι τὰς πρὸς τεῦτο ἀναλόγους

» ὁδηγίας πρὸς τε τοὺς κατὰ τὴν Μεσόγειον διοικητὰς
 » τῶν ναυτικῶν αὐτῶν δυνάμεων, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Λον-
 » δίνῳ ἀντιπροσώπους των, ἵνα προσδιορίσωσι τὰ μέτρα,
 » ὅσα θέλουσι κριθῇ ἀναγκαῖα νὰ ληφθῶσιν εἰς τὸ μετὰ
 » ταῦτα, ἐν περιπτώσει ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως ἐκ μέρους
 » τῶν διαμαχομένων μερῶν ».

Ἄμα λαβόντες τὰς ὁδηγίας των οἱ κατὰ τὴν Μεσόγειον ἀρχηγοὶ τῶν θαλασσίων δυνάμεων τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, Κόδριγκτων καὶ Δεριγνὺ, μὴ ἐμφανισθέντος εἰσέτι τοῦ τῆς Ῥωσσίας, ἤλθον τὴν 5 Αὐγούστου εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀναγγείλαντες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὰ περὶ τῆς ὑπογραφείσης συνθήκης, ἐσυμβούλευον τοὺς Ἕλληνας νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἀνακωχὴν ἢ Κυβέρνησις παραδεχθεῖσα τὰ περὶ ἀνακωχῆς ἐπιταττόμενα, ἐξέδωκε τὴν 9 τοῦ μηνὸς πρὸς τὸ Πανελλήνιον ἀνάλογον μετὰς συμβουλὰς τῶν Ναυάρχων προκήρυξιν, τὴν δὲ 17 μετέβη, ὡς εἴρηται, εἰς Αἴγιναν, ὅπου μετέβη καὶ ἡ Βουλὴ, καὶ ἡ κατὰ τὸ Γ'. ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως ἐπιφορτισθεῖσα τὰ τοῦ συμβιβασμοῦ ἐπιτροπὴ, συγχειμένη ἐκ τοῦ προεδρεύοντος αὐτῆς προέδρου τῆς Βουλῆς, πέντε βουλευτῶν καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματέως τῆς Κεβερνήσεως. Τὴν 21 Αὐγούστου, παρουσιασθέντες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν οἱ Ἀμιλτων καὶ Οὐγκὼ πλοίαρχοι ὁ μὲν Ἀγγλος ὁ δὲ Γάλλος, καὶ ὁ Τιμώνης σύμβουλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ῥωσικῆς Πρεσβείας, ἐζήτησαν ἐπισήμως τὴν ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων ἀνακωχὴν.

Οἱ δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων, διακοινώσαντες εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν διὰ κοινοῦ αὐτῶν ἐγγράφου τὴν συνθήκην τῆς 6 Ἰουλίου, ἐγγνω-

στοποίησαν πρὸς αὐτὴν, ὅτι « πᾶσα νέα ἄρνησις διεκφυγῆς, ἢ δυσόρεστος ἀπάντησις, ὡς καὶ παντελὴς σιωπὴ ἐκ μέρους τῆς Ὑψ. Πύλης, θ' ἀναγκάσει τὰς συμμάχους Αὐλὰς νὰ καταφύγωσιν εἰς ὅσα μέτρα κρίνωσι δραστικώτατα, ἵνα καταπαύσωσι κατάστασιν πραγμάτων, καταντήσασαν ἀνάρμοστον εἰς τε τ' ἄληθῇ συμφέροντα τῆς Πύλης, τὴν ἀσφάλειαν ἐν γένει τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς τὴν παντελεῖ ἡσυχίαν τῆς Εὐρώπης ».

Εἰς μάτην ἐπερίμενον οἱ Πρέσβεις τὴν ἀπάντησιν τῆς Πύλης· μετὰ δὲ τὴν προθεσμίαν ζητήσαντες αὐτὴν διὰ τῶν Διερμηνέων των, ἤκουσαν παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Τουρκίας, ὅτι « ἡ μόνη καὶ ἀμετά- » τρεπτος ἀπάντησις τῆς Πύλης εἶναι, ὅτι οὐδεμίαν δέ- » χεται πρότασιν περὶ Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἐπιμένει πάντοτε » εἰς ἣν ἐξέφρασε καὶ ἄλλοτε γνώμην, στηριζομένη εἰς » τὸν Θεὸν καὶ τὸ δίκαιόν της ».

Μετὰ τὴν τριαύτην ἀπάντησιν οἱ Πρέσβεις εἰδοποιήσαντες τὰς Αὐλὰς των περὶ τῶν διατρεχόντων, ἔγραψαν καὶ εἰς τοὺς Ναυάρχους νὰ ἐνεργήσωσιν ὅτι ἡ συνθήκη ὥριζε, διετάχθησαν δὲ παρὰ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἅπαντες οἱ ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μεχμέτ-ἁλῆ διατελοῦντες ὑπήκοοι Γάλλοι νὰ παραιτηθῶσιν.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης ἀκούραστος πάντοτε καὶ μεθυσμένος ἀπὸ τὴν μέχρι τοῦδε ἐπιτυχίαν τῶν ὅπλων του, δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἤθελε δυνηθῇ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα ὅλην· οὐδεμίαν δὲ ἀπαντῶν ἀξίαν λόγου ἀντίστασιν κατὰ ξηρὰν, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του κατὰ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, ἐν αἷς εὐλόγως ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐνεφώλευεν· εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν νήσων τούτων θεωρῶν ἄφευκτον καὶ τὴν

τῆς ὅλης Ἑλλάδος καταστροφὴν καὶ ὑποδούλωσιν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ πατρός του Μεχμέτ-ἀλῆ νέαν ναυτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν, ἵνα ἀποφασιστικῶς ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν δύο τούτων νήσων, καὶ δὴ, στόλος σημαντικὸς τοῦ τε Βυζαντίου, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀφρικῆς, συγκείμενος ἐξ ἑννεήκοντα περίπου πλοίων, ἦτοι ἐκ δύο δι-κρότων, μιᾶς φεργάτας τῶν 64 κανονίων, τριῶν ὁμοίων τῶν 60, δύο ὁμοίων τῶν 50, καὶ τριῶν τῶν 44, εἴκοσι κορβετῶν τῶν 18—24 κανονίων, δεκαπέντε βρικόων καὶ γολετῶν τῶν 8—22 κανονίων, ἑπτὰ πυρπολικῶν, τριά-κοντα τεσσάρων τουρκικῶν καὶ πέντε αὐστριακῶν φορτη-γῶν, ἀναχωρήσας ἐξ Ἀλεξανδρείας περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου, ὑπὸ τὸν Αἰγύπτιον ναύαρχον Μουχαρέμπεην, καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γάλλου ὑποναυάρχου Τελλιέρου, καὶ οὐκ ὀ-λίγων ἄλλων Εὐρωπαϊῶν ἀξιωματικῶν, ἐφθασε τὴν 26 Αὐγούστου εἰς Νεόκαστρον, κομίζων καὶ 4000 τακτικοὺς στρατιώτας καὶ τινὰς ἵππεῖς, τροφὰς, πολεμεφόδια καὶ ἑν ἑκατομμύριον διστήλων.

Τὸν στόλον τοῦτον παρηκολούθει ἐπὶ ἑνδεκα ἡμέρας ἡ πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας διο-ρισθεῖσα, ὡς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ Κόχραν Σπετσιωτικὴ γο-λέτα Ἀσπασία ὑπὸ τὸν Ἀδριανὸν Α. Σωτηρίου, ἥτις καὶ κατάρθωσε γ' ἀρπάζῃ ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων δύο φορτηγὰ, τὸ μὲν ὑπὸ σημαίαν Τουρκικὴν, τὸ δὲ ὑπὸ Γαλλικὴν. Ἐπίσης παρηκολούθησεν αὐτὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέ-ρας, καὶ ἡ μεσημβρινῶς τῆς Κρήτης συναντηθεῖσα μετ' αὐτοῦ ἑτέρα Σπετσιωτικὴ βρικογολέτα ἡ Νέμεσις ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ Γ. Οἰκονόμου, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος τινος.

Τὴν ἀριξιν τοῦ στόλου τούτου μαθόντες ὁ Κοδριγ-κτῶν καὶ ὁ Δεριγνύ, ὁ μὲν ἐν Ναυπλίῳ, ὁ δ' ἐν Μήλω

σταθμεύοντες, διευθύνθησαν πρὸς τὸ Νεόκαστρον· ἀλλ' ὁ Κοδριχτῶν πρῶτος φθάσας ἔγραψε τὴν 7 Σεπτεμβρίου πρὸς τὸν Καπιτανά-μπεην κοινοποιῶν αὐτῷ τὰ τῆς Συνθήκης, δυνάμει τῆς ὁποίας οὐδεμία ἐπετρέπετο κίνησις πλοίων ἢ στρατευμάτων καθ' οἵουδήποτε μέρους τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης, καὶ ὅτι ἂν ἐν μόνον πυροβόλον ἐρρίπτετο κατὰ τῆς Βρετανικῆς σημαίας, ἀφεύκτως κατεστρέφετο ὁλος ὁ στόλος του· τὴν δὲ 10 φθάσαντος καὶ τοῦ Δεριγνύ, ἔγραψαν ἀμφότεροι ὁμοῦ πρὸς τὸν Ἰβραίμην τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ ἐπανέλαβον καὶ προφορικῶς ἐνώπιον πολλῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στόλου τὴν 13 καθ' ἣν οἱ δύο οὗτοι Ναύαρχοι ἦλθον εἰς ἐπίσκεψίν του· ὁ Ἰβραίμης ἀπαντήσας ἐπὶ παρουσίᾳ ὄλων, ὅτι ὡς ὑπηρετῆς τοῦ Σουλτάνου καθήκόν του ἐνόμιζε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θελήσεως τοῦ Κυρίου του, καὶ ὅτι ἤθελε ζητήσαι νέας διαταγὰς παρ' αὐτοῦ, ὑπεσχέθη, δοὺς λόγον τιμῆς, ὅτι μεχριστοῦ λάβει νέας ὁδηγίας τὰ ἐν Νεοκάστρῳ πλοῖα δὲν ἤθελον ἐκπλεῦσαι. Ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ταύτῃ τοῦ Ἰβραίμην, οἱ δύο Ναύαρχοι ἀνεχώρησαν, ὁ μὲν εἰς Ζάκυνθον, ὁ δὲ Δεριγνύ εἰς Ἐλαφόνησον, ἀφήσαντες ἀνὰ μίαν φεργάταν ἐκεῖ πρὸς ἐπισκόπευσιν· ἀλλ' ὁ Ἰβραίμης παρέβη τὸν λόγον του, καὶ τὴν 19 ἐδόθη εἶδῃσις εἰς τὸν Κοδριχτῶνα, ὅτι στολίσκος τις ἐκ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν καὶ φορτηγῶν ἐξέπλευσε τοῦ Νεοκάστρου, διευθυνόμενος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, πρὸς ἐκδίωξιν τῶν περὶ τὸν Ἀστιγχα καὶ πρὸς ἐπισίτισιν τοῦ στρατοῦ· ὁ Κοδριχτῶν παρακολουθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν φεργατῶν Δαρτμούδης καὶ Ταλβότης καὶ ἐνὸς βρικίου, ἔκαμεν ἀμέσως πανία, καὶ καταφθάσας τὸν τουρκικὸν στολίσκον πρὸ τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τὴν 22 Σεπτεμβρίου, εἰδοποίησε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ

στολίσκου, ὅτι δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, διότι ἐθεώρει τὸν ἑκπλουν τῆς μοίρας ταύτης, ὡς παράβασιν τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τοῦ Γεν. ἀρχηγοῦ ὑποσχέσεως· ἀμέσως καὶ ἡ μοῖρα αὕτη, καὶ ἄλλη τις ἐξεληθούσα τοῦ Νεοκάστρου κατόπιν τῆς πρώτης διὰ τὰ αὐτὰ μέρη ὠπισθοχώρησαν, καὶ ὁ Κοδριγκτὼν ἐπανῆλθεν εἰς Ζάκυνθον· ἀλλ' ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς ἀμφότεραι αἱ τουρκικαὶ μοῖραι ἐπανελάβον τὸν διὰ τὰς Πάτρας διάπλουν των· ὁ δὲ Κοδριγκτὼν ἰδὼν τὴν ἐπαύριον τὰ αὐτὰ πλοῖα, ἐτέθη εἰς κίνησιν πάλιν μετὰ τῶν αὐτῶν πλοίων του, καὶ καταφθάσας τὰ Τουρκικὰ περὶ τὸν Ἄραξον (καβο-παπᾶν) τὰ ἐκανονοβόλησε καὶ τὰ ἐβίασε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Νεοκάστρον· ἐπανῆλθε δὲ καὶ ὁ Κόδριγκτων πάλιν εἰς Ζάκυνθον, ὅπου τὴν 3 Ὀκτωβρίου ἐφθασεν καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Χείδην Ῥωσικὴ μοῖρα.

Συνεννοηθέντες οἱ τρεῖς ναύαρχοι, ἔπλευσαν ὁμοῦ πρὸ τοῦ Νεοκάστρου τὴν 4 Ὀκτωβρίου καὶ τὴν 5 ἀπέστειλαν τοὺς διερμηνεῖς των νὰ εἰπωσιν εἰς τὸν Ἰβραίμην, ὅτι καὶ ἐγγράφως τὸν παραγγέλλουσιν. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἰβραίμης εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Καλαμῶν, ἵνα κερδίσῃ καιρὸν διὰ τῆς ἐκ Νεοκάστρου ἀπουσίας του, ὁ δὲ Τοποτηρητὴς του ἐπροσποιεῖτο, ὅτι ἡγνόει ποῦ εὕρισκετο ὁ Ἰβραίμης, ὥστε οἱ διερμηνεῖς ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς ναυάρχους ἄπρακτοι. Οἱ Ναύαρχοι καὶ πρὸς διακώλυσιν παντὸς ναυτικοῦ κινήματος τοῦ Ἰβραίμη, ὅστις παρεσχεύαζε τὴν κατὰ τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας ἐπίθεσίν του, καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν πλοίων των, μὴ δυναμένων νὰ παραπλέωσι τὴν παραλίαν ἐκείνην τοῦ Νεοκάστρου ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ τοῦ χρόνου, ἀπεφάσισαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐν πνεύματι φιλικῷ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ὑπα-

πτεύσαντες ἐπίθουσιν ἐκ μέρους τῶν συμμαχικῶν στόλων, ἐτοποθέτησαν εἰς θέσιν ἀμύνης ὅλον τὸν στόλον των, θέσαντες εἰς ἐκάστην μὲν τῶν πλευρῶν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος τὰ πυρπολικά των, περίξ δὲ αὐτοῦ ἐν διπλῇ γραμμῇ καὶ ἐν εἴδει ἡμικυκλίου τὰ πολεμικὰ πλοῖά των, τὰ ὁποῖα συμποσούμενα ἅπαντα εἰς ἐξήκοντα ἕξ, ἦτοι 3 δίχροτα, 19 φεργάτας, 26 κορβέτα, δώδεκα βρίκια καὶ 6 πυρπολικά, ἔφερον ἐν συνόλῳ 1994 πυροβόλα. Παρεκτός δὲ τῶν πυροβόλων τοῦ φρουρίου, ἐπροστατεύετο ἡ εἰσόδος τοῦ λιμένος καὶ ὑπὸ μιᾶς ἐκατέρωθεν ἰσχυρᾶς κανονοστοιχίας.

Τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐναυάρχει ὁ Κοδριγκτῶν, ὡς ἔχων βαθμὸν ἀνώτερον τῶν ἄλλων συναδέλφων του, ὅστις τὴν 8 τοῦ μηνὸς ἐσήμανε τὸν εἰς τὸν λιμένα εἰσπλουν τοῦ συμμαχικοῦ στόλου, μὴ ἐπιτρέψας οὐδενὶ νὰ πυροβολήσῃ, ἐὰν μὴ πρῶτοι οἱ Τοῦρκοι ἀρχίσωσι τὰς ἐχθροπραξίας· ὁ συμμαχικὸς λοιπὸν στόλος, συγκαίμενος ἐκ τριῶν δικρότων, τεσσάρων φεργατῶν καὶ πέντε βρικίων καὶ γολετῶν Ἀγγλικῶν, τριῶν δικρότων, δύο φεργατῶν καὶ δύο γολετῶν Γαλλικῶν, τεσσάρων δικρότων καὶ τεσσάρων φεργατῶν Ῥωσικῶν, καὶ φέρων ἐν συνόλῳ 1276 περίπου κανόνια, ἐπλευσε πλησίστιος ἐν γραμμῇ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου, προηγουμένης τῆς Ἀγγλικῆς μοίρας, ἐπομένης αὐτῇ τῆς Γαλλικῆς καὶ ἀκολουθούσης τῆς Ῥωσικῆς, καὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ. προεισηλθον ἐκ τῶν συμμαχικῶν πλοίων εἰς τὸν λιμένα τὰ τρία Ἀγγλικά δίχροτα, ἅτινα καὶ ἠγκυροβόλησαν ἕκαστον παραλλήλως τῆς Τουρκικῆς Ναυαρχίδος, ἐνὸς δικρότου καὶ μιᾶς φεργάτας, αἱ δὲ Ἀγγλικά φεργάται καὶ τὰ βρίκια καὶ γολέται, ἅτινα ἠγκυροβόλησαν πλησίον τῶν παρὰ τὸ στό-

μῖον τοῦ λιμένος Τουρκικῶν πυρπολικῶν, κατόπιν εἰσῆλ-
 θον καὶ τὰ Γαλλικὰ καὶ τὰ Ῥωσσικὰ περὶ τὴν 3 ὥραν,
 ἔνεκα τῆς γαλήνης· ἀλλ' ἐνῶ εἰσῆρχετο ὁ συμμαχικὸς
 στόλος, κρότος κανονίου ἐκ τοῦ φρουρίου, ἔδωκε φαίνεται
 τὸ σύνθημα, καὶ ἅπας ὁ Τουρκικὸς στόλος εὐρέθη ἑτοιμος
 εἰς πόλεμον. Ἐρχισε δὲ ἡ μάχη οὕτως· ὁ πλοίαρχος τῆς
 Ἀγγλικῆς φεργάτας Δαρτμούθης ἀπέστειλε τὴν λέμβον
 του μεθ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ ὁδηγοῦ πρὸς ἐν τῶν
 παρ' αὐτῇ πυρπολικῶν, παραγγείλας νὰ σηκώσωσιν οἱ
 Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν θέσιν του τὸ πυρπολικὸν καὶ νὰ τὸ σύ-
 ρωσι μακρύτερον· ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῷ Τοῦρκοι νομίσαντες
 τοῦτο ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλων, ἐπυροβόλησαν
 κατ' αὐτῶν αἰφνης καὶ ἐφόνευσαν τὸν τε ἀξιωματικὸν καὶ
 τινὰς τῶν ναυτῶν· ἀμέσως ἀντεπυροβόλησαν κατὰ τῶν
 Ὀθωμανῶν ἐκ τε τῆς Δαρτμούθης καὶ ἐκ τῆς παρακειμέ-
 νης Γαλλικῆς Ναυαρχίδος Σειρῆνης, συγχρόνως δὲ βολῆς
 τινος ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν πλοίων πεσούσης ἐπὶ τῆς Σει-
 ρῆνης, ἀντεπυροβόλησε καὶ αὐτή. Ἐπυροβόλησε καὶ ἡ Βυ-
 ζαντινὴ ναυαρχὴς κατὰ τῆς Ἀσίας, συμμαχικῆς ναυαρχί-
 δος, καὶ ἀντεπυροβολήθη παρ' αὐτῆς· ἐνῶ δὲ ὁ Μουχα-
 ρέμπεης ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Κοδριχτῶνα, ὅτι δὲν εἶχε
 σκοπὸν νὰ τὸν κανονοβολήσῃ, ὁ δὲ Κοδριχτῶν ἐπεμφε
 τὴν λέμβον του μετὰ τοῦ πρωρέως του Πέτρου Μιχέλη
 Μηλίου ν' ἀποδώσῃ τὰ ἴσα, οἱ ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ ναυαρχί-
 δι, πρώτου μάλιστα δόντος τὸ παράδειγμα, ὥς λέγεται,
 αὐτοῦ τοῦ Μουχαρέμπεη, καὶ τὸν πρωρέα ἐφόνευσαν καὶ
 πρῶτοι ἐπυροβόλησαν κατὰ τῆς Ἀσίας, ἥτις πολεμοῦσα
 ἕως ἡδὴ τὴν Βυζαντινὴν ναυαρχίδα δεξιόθεν, ἤρξατο τοῦ
 πυρὸς καὶ κατὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀριστερόθεν, καὶ τέλος
 γενικευθείσης τῆς μάχης μετὰ τεσσάρων ὥρῶν διάρκειαν,

καθ' ἣν καὶ λιμὴν καὶ φρούριον καὶ νῆσοι ἦσαν καπνοσκέ-
 παστα, καὶ καθ' ἣν οἱ μὲν τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ἐφιλο-
 τιμήθησαν τίς νὰ φανῇ εὐτολμότερος τοῦ ἄλλου, οἱ δὲ
 Τοῦρκοι ἠγωνίσθησαν μετ' οὐκ ὀλίγης γενναιότητος, τὰ
 ἐχθρικά πλοῖα δίκροτα, φεργάται, κορβέτα, βρίκια, τὰ μὲν
 ἔγιναν ὀλοκαύτωμα τοῦ πυρός, τὰ δὲ ἐβυθίσθησαν, ἀλλὰ
 δὲ κατασυντριβέντα ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῆς παραλίας· ὀλίγα
 δέ τινα ἔμειναν ἐπὶ τῶν ἀγκυρῶν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀνί-
 κανα.

Πλέον τῶν πεντακισχιλίων Ὀθωμανῶν ἀπωλέσθησαν,
 πλεῖστα ἀνθρώπινα πτώματα περιέπλεον ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
 νείας τῆς θαλάσσης, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ πληγωθέντες, ἐν
 οἷς καὶ ὁ Μουχαρέμπεης καὶ ὁ Πατρονάμπεης, τοῦ ὁποίου
 ὁ ποῦς ἀπεκόπη· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν συμμαχικῶν
 πληρωμάτων ἕως 175, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος τοῦ ἀγ-
 γλικοῦ δικρότου Γενοῦης, καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος τοῦ ἐτέρου
 ἀγγλικοῦ δικρότου Ἀλβιώνης, καὶ ἐπληγώθησαν περὶ
 τοὺς 450, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κοδριγκτῶνος, οὐδὲν δὲ
 τῶν συμμαχικῶν πλοίων ἀπωλέσθη.

Μετὰ τὴν μάχην οἱ Ναύαρχοι ἔγραψαν πρὸς τὸν Ἰβραί-
 μην, ὅτι δὲν εἰσέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα ὡς ἐχθροὶ, ἀλλ'
 ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ πράξωσιν ὅ,τι προεῖπον, διότι ὁ Ἰ-
 βραίμης κατεπάτησε τὸν λόγον του, καὶ διότι πρῶτοι οἱ
 Ὀθωμανοὶ ἤρξαντο χειρῶν ἀδίκων, ὅτι δὲ ἤθελον κατα-
 στρέφει καὶ τὰ ἐναπομείναντα πλοῖα καὶ αὐτὰ τὰ φρούρια,
 ἂν μία μόνη βολὴ ἀκόμη ἐρρίπτετό ποθεν κατὰ τῶν συμ-
 μαχικῶν πλοίων, καὶ ἀπήτησαν νὰ ὑψωθῇ λευκὴ σημαία
 ἐπὶ τοῦ φρουρίου, εἰς σημεῖον εἰρήνης, ὅπερ καὶ ἐγένετο
 πάραυτα.

Τὴν 13 τοῦ μηνὸς τὰ συμμαχικὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν

τοῦ Νεοκάστρου, διευθυνθέντα πρὸς ἐπισκευὴν ἄλλα μὲν εἰς Μελίτην, ἄλλα εἰς Τουλὼν καὶ ἄλλα εἰς Ἀγγλίαν.

Ὁ Ἰβραήμης μαθὼν τὴν καταστροφὴν τῶν στόλων του, ἐπανῆλθε τὴν 9 εἰς Νεόκαστρον καὶ ἀνακαλέσας τοὺς στρατοὺς του, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν διασωθέντων καὶ ἐπισκευασίμων πλοίων του, καὶ τὴν 6 Δεκεμβρίου ἐξέπεμψεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἓν δίκροτον, τέσσαρας φεργάτας, δύο κορβέτα, τρία βρίκια καὶ τινὰ φορτηγὰ, φέροντα τὰ διασωθέντα πληρώματα τῶν ἀπολεσθέντων πλοίων, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους, τρισχιλίους αἰχμαλώτους Ἑλλήνας καὶ Ἑλληνίδας καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ ἰδίου Ἰβραήμη καὶ τῶν Ἀγάδων.

Ὅσον δ' οἱ Ἕλληνες ὑπερεχάρησαν διὰ τὸ ἐθνοσωτήριον τοῦτο γεγονός, δοξολογοῦντες τὸν Ὑψίστον (διότι ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου) καὶ πολυχρονίζοντες τοὺς τρεῖς συμμάχους Βασιλεῖς καὶ εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος, τοσοῦτον ἀπανταχοῦ τῆς Τουρκίας ἐξεμάνησαν οἱ Ὀθωμανοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέκειτο, μήπως οἱ Τοῦρκοι ἀρχίσωσι τὰς συνήθεις εἰς αὐτοὺς σφαγὰς κατὰ τῶν ἀθώων Χριστιανῶν· ὁ Δερίγνυ καταπλεύσας εἰς Σμύρνην, ἐδήλωσεν εἰς τὴν ἐγγύριον Διοίκησιν, ὅτι ἤθελε καταστρέφει ἅπασαν τὴν πόλιν, ἐὰν ἐχύνετο ῥανὶς Χριστιανικοῦ αἵματος· ὁ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας διεκοίνωσεν εἰς τὴν Ὑψ. Πύλιν, ὅτι ἂν εἰς μόνον Χριστιανὸς ἐπάθαινε πρὸς ἐκδίκησιν, ὁ εἰς Βασσαραβίαν Ῥωσικὸς στρατὸς ἤθελεν ἀμέσως διαβῆ τὸν Προῦθον κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος.

Εἰς τὸν ἐν Νεοκάστρῳ κατὰ τῆς ἡμισελήνου θρίαμβον τοῦ Σταυροῦ, συνεχάρησαν καὶ Γαλλία καὶ Ῥωσσία, μό-

νον δὲ τὸ Ἀγγλικὸν Ὑπουργεῖον, περιελθὼν εἰς ἄλλων χεῖρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Γ. Κάνιγχος, ἔδειξε δυσαρέσκειαν ἐπὶ τῷ γεγονότι, καὶ ἀπεκάλεσεν αὐτὸ ἀπαίσιον συμβάν.

Ἐμάνη καὶ ὁ Σουλτάνος καὶ ἡ Κυβέρνησις του ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς καταστροφῆς τοῦ στόλου του, καὶ τοι ὁμολογούντων ἀείποτε τῶν Πρέσβειων τὰ φιλικὰ αἰσθήματα τῶν Αὐλῶν των, καὶ ἐν τῇ ἀκρατήτῃ ὀργῇ του, ἐμπόδισε τὰ φερμάνια τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συμμαχικῶν πλοίων, ἡρνήθη τὰ ὁδοιπορικὰ φερμάνια εἰς τοὺς ταχυδρόμους τῶν Πρεσβειῶν, ἀπῆτει ἱκανοποίησιν καὶ ἀποζημίωσιν, καὶ τέλος διέκοψεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ τὰς μετὰ τῶν τριῶν Πρεσβειῶν σχέσεις· οὐδεμίᾳ δὲ ἀμφιβολία, ὡς ὀρθῶς λέγει καὶ ὁ Τρικούπης, ὅτι ἂν τὸ γεγονὸς τοῦτο τῆς καταστροφῆς τῶν στόλων, συνέβαιnen εἰς ἄλλην προγενεστέρα ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Γενισταρισμὸς ἤγε καὶ ἔφερε τὰ πάντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὔτε ἡ τιμὴ, οὔτε ἡ ζωὴ παντὸς φέροντος Χριστιανικὸν ὄνομα ἤθελε φεισθῆ, οὔτε αὐτὸς ὁ θρόνος τοῦ Σουλτάνου ἤθελε μείνει ἀδιάσειστος. Πλὴν ὁ Σουλτάνος, συναισθανόμενος τὴν ἀδυναμίαν του ἀπέναντι τῶν τριῶν ἰσχυροτέρων Αὐλῶν τοῦ κόσμου, περιωρίσθη νὰ προσποιηθῇ ὅτι λησμονεῖ τὰ πάντα, καὶ ἔλεγεν ὅτι περὶ πάντων συμβιβάζεται, ἀλλὰ νὰ μὴ τοῦ γίνῃ τοῦ λοιποῦ οὐδεὶς περὶ Ἑλλάδος λόγος. Οἱ πρέσβεις ἐπανειλημμένως ἀπῆτησαν παρὰ τοῦ Σουλτάνου ὀριστικὴν ἀπάντησιν, ἂν παρεδέχετο τὰς περὶ Ἑλλάδος προτάσεις των, καὶ ἂν ἐσχόπευε νὰ ἐλευθερώσῃ τὰ παρὰ τὰς συνθήκας ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεμποδιζόμενα πλοῖά των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Πύλη ἐπανελάβε το συνήθες ὕφος της καὶ ἀπήντησεν ὅτι, μὴ ἔχουσα ἀκριβεῖς πληροφορίας, δὲν ἡ-

δύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς συζητήσεις, ὅτι ἐθεώρει τὸ ἐν Νεοκαστρῷ γεγονός, ὡς κήρυξιν πολέμου, καὶ ὅτι, ὡς πάντοτε, οὕτω καὶ ἤδη ἀπέρριπτε πᾶσαν περὶ Ἑλλάδος μεσολάβησίν των, οἱ Πρέσβεις ὀργισθέντες, ἐζήτησαν τελευταίαν καὶ εὐκρινῇ ἀπάντησιν, ἢ ἄλλως ἀνεχώρουν. Ἡ Πύλη μὴ θέλουσα νὰ παραδεχθῇ τὰ περὶ Ἑλλάδος, ἅπερ ὁμῶς οἱ πρέσβεις ἐθεώρουν ὡς ἀδιαχώριστα τῶν ἄλλων ζητημάτων τῶν Αὐλῶν των, εἰς οὐδὲν ἀπήντησεν. Ἐπὶ τέλους οἱ πρέσβεις τὸ ἀμετάθετον τῆς Πύλης ἰδόντες ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος ζητήματι, καὶ μὴ θέλοντες νὰ καταλήξωσιν εἰς τὰ ἔσχατα τῶν μέτρων, ἠρώτησαν, παρὰ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης, ἂν ἡ Πύλη συγκατένευε καὶ νὰ χορηγήσῃ αὐθόρμητος εἰς τοὺς Ἑλληνας, ὅσα προνόμια ἔχειεν ἡ Μολδοβλαχία, ὅταν οἱ Ἕλληνες ταπεινούμενοι προσέπιπτον εἰς τὸ ἔλεος αὐτῆς. Ἐπὶ τῇ ἐρωτῇ ταύτῃ, μεγάλου συμβουλίου συγκροτηθέντος εἰς τὸ Διβάνιον τοῦ Σουλτάνου ἐκ τῶν Μεγιστάνων τοῦ Κράτους, ἐνεκρίθη, χάριν τῶν συμμάχων, νὰ γίνῃ λήθη τῶν παρελθόντων, ν' ἀποδοθῶσι τὰ κτήματα καὶ νὰ δοθῇ ἄφεςις τῶν ὀφειλομένων φόρων εἰς τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἐπὶ τῇ γονυκλιτεῖ αἰτήσῃ τοῦ Βεζύρου, ὁ Σουλτάνος καμφθεὶς συγκατένευσε νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς ἀποστάτας καὶ τὸν κεφαλικὸν φόρον (τοῦ Χαρατοῖου) διὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἀφοῦ ἐπροσκύνουν. Οἱ πρέσβεις ἰδόντες ὅτι, καίτοι παρὰ τὴν συνθήκην ἐνεργήσαντες, δὲν εἰσηκούσθησαν, ἐζήτησαν τ' ἀποδημητήριά των· ἀλλ' ἡ Πύλη οὔτε ἀντέτεινεν εἰς τὴν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων, οὔτε τ' ἀποδημητήρια ἔδιδε. Μετὰ πολλὰ δὲ καὶ διάφορα προσκόμματα καὶ ἀρνήσεις, ἃς ἡ Πύλη παρενέβαλλεν εἰς τὴν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων, οὗτοι ἀνήγγειλαν τὴν ἀναχώρησίν των πρὸς τοὺς τῶν λοιπῶν δυνάμεων πρέσβεις,

πρὸς τοὺς ναυάρχους τῶν Αὐλῶν των καὶ πρὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν προξένους των, καὶ τὴν 23 Νοεμβρίου ἀνήγγειλαν εἰς τὴν Πύλην, ὅτι τὴν ἐθεώρουν ὑπεύθυνον διὰ τὴν διαγωγὴν της εἰς πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ συμβῇ εἴτε πρὸς αὐτοὺς ἀναχωροῦντας, εἴτε πρὸς τοὺς ἐν τῷ Τουρκικῷ κράτει μένοντας ὑπηκόους τῶν Αὐλῶν των· καὶ τὴν μὲν 26 Νοεμβρίου ἀπέπλευσαν οἱ Πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, τὴν δὲ 4 Δεκεμβρίου ὁ τῆς Ῥωσσίας. Οὕτως ἡ Πύλη διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ἐπιμονῆς της ἐλάκτισεν ἀνεπιστρεπτὶ τὴν εὐκαιρίαν, ἥτις ἐπαρουσιάσθη αὐτῇ τοσοῦτον εὐνοϊκὴ, τοῦ νὰ λυθῇ τὸ περὶ Ἑλλάδος ζήτημα κατὰ τὰς τελευταίας προτάσεις τῶν Πρέσβεων, ὅπερ διὰ τοὺς Ἕλληνας ἦτον ὀλέθριον.

Ἡ μὴ παραδοχὴ τῆς συνθήκης ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας ἔλυε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν ἀνακωχήν. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νομίζουσα ὅτι, ὅσα ἑλληνικὰ μέρη ἐλάμβανον αὖθις τὰ ὅπλα, ἡδύναντο κατὰ τὸν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμβιβασμὸν νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ νὰ λογισθῶσιν ὡς μέλη τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ὑπεδαύλισε τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀγῶνος εἰς πολλὰ μέχρι τοῦδε ὑποδουλωμένα μέρη τῆς τε Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν νῆσον Κρήτην καὶ εἰς αὐτὴν προσέτι τὴν Χίον. Καὶ ὁ μὲν ἀρχιστράτηγος Τσοῦρτο, ἔχων ὑπ' αὐτὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους στρατηγούς Ἕλληνας, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ ἀτρόμητος Ἀστιγῆς ἐπὶ τῆς Καρτερίας ὑπεστήριζε διὰ θαλάσσης τὰς κινήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Μεταβιβάσας οὗτος τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν εἰς Δραγαμέστον, ἐπετέθη κατὰ τοῦ Βασιλαδίου, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ μιᾶς κανο-

νοφόρου. Τὴν 15 Νοεμβρίου ὁ Ἀστιγξ ἔρχισε τὸν κατὰ Βασιλαδίου βομβοβολισμόν, καὶ εἰς τὴν ἐβδόμην βολὴν κατώρθωσε ν' ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα τὴν τοῦ Βασιλαδίου πυριτιδαποθήκην· ἀμέσως οἱ Ἕλληνες ὥρμησαν διὰ τῶν λέμβων εἰς κυρίευσιν τοῦ Βασιλαδίου, οἱ δ' ἐναπομείναντες 31 ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ἐχθρῶν, ἀποδειλιάσαντες παρεδόθησαν. Ὁ Ἀστιγξ ὑψώσας ἐπὶ τοῦ Βασιλαδίου τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀπεβίβασεν ἀβλαβεῖς τοὺς παραδοθέντας Τούρκους πλησίον τοῦ Μεσολογγίου.

Ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ, οὔτε οἱ Κρήτες δύνανται ποτὲ νὰ ζήσωσιν ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, οὔτε οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀγνοοῦσιν ὅτι ἄνευ τῆς νήσου Κρήτης, ἡ Ἑλλὰς εἶναι ὡς σῶμά τι ἀκρωτηριασμένον. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνώσεως τῆς μεγαλονήσου ἐκείνης, καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν καὶ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μεγάλαι κατεβλήθησαν προσπάθειαι, καὶ οὐ μόνον σῶμά τι ἐκ 2000 ὀπλοφόρων Ἑλλήνων ἐστρατολογήθη, ἀλλὰ καὶ πλοῖα πρὸς ἀποκλεισμόν τῆς νήσου διωρίσθησαν (ἐν τούτων ὑπῆρξε καὶ τὸ ὑπὸ τὸν ἐκ Σπετσῶν Νικόλαον Παρασκευᾶν βρίκιον ὁ Ἡρακλῆς, τοῦ Ἀναγν. Χ. Ἀναργύρου), καὶ ἄλλη τις ναυτικὴ δύναμις ἐκ τεσσάρων πλοίων ὑπὸ τοὺς Α. Μιαούλην, ναύαρχον Ὑδρας, Ἀντ. Γ. Κριεζῆν, Α. Παναγιώταν καὶ Γ. Σαχίνην, ἅπαντας Ὑδραίους, διωρίσθη ἀκολούθως νὰ παρευρεθῇ εἰς Κρήτην πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν τῶν Ἑλλήνων. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἀναχωρήσαντα ἐκ Πόρου τὴν 8 Ὀκτωβρίου, ἀλλὰ ἀναγκασθέντα νὰ κατατρίψωσι περὶ τὰς 20 ἡμέρας εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πρὸς καθυσχύασιν ἀταξιῶν τινων, διαπραχθεισῶν ἐκ μέρους τῶν ἐν Νάξῳ παροικούντων Κρητῶν, μόλις ἐφθασαν εἰς Γραμβοῦ-

σαν τὴν 25. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀπεστάλη παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ βρικογολέτα ὁ Κίμων τοῦ ἐκ Σπετσῶν Ἀναργύρου Λεμπέση, κομίσασα καὶ τὸν Ἑμμανουὴλ Τομπάζην· ἀλλὰ καὶ ὁ Τομπάζης καὶ τὰ πλοῖα ἅπαντα μὴ εὐρόντα τὴν ἐκστρατείαν ἐτοίμην, ἀνεχώρησαν τὴν ἐπιούσαν ἀμέσως καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Πόρον. Ἀκολούθως ὁμοῦς ὁ ἐν Κρήτῃ ἑλληνικὸς στόλος συμποσωθείς εἰς 4000 ὀπλοφόρους καὶ κέντρον τῶν πολεμικῶν ἐργασιῶν του καταστήσας τὸ ἐπὶ τῆς νήσου Γραμβούσης φρουρίον, ἐξώρμα ἐκεῖθεν ὑπὸ τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν γενναῖον Ἰωάννην Χάλην, καὶ ἐπέπιπτε καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὕτως ἡ Γραμβοῦσα, ἣτις κατέστη τὸ ὀρμητήριον τῆς πλέον κακούργου πειρατείας, ἐχρησίμευσε καὶ ὥς ἐστία τῆς ἐν Κρήτῃ ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Οὐχ ἥτιον ἔνθερμοι ζηλωταὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀναξιοπαθούσης ἰδιαιτέρας πατρίδος των οἱ Χίοι, καὶ τὴν περίστασιν θεωρήσαντες ἀρμοδίαν, ἀπεφάσισάν ν' ἀνακτήσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν ὅπλων. Τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ πατριωτικοῦ τούτου ἔργου λαβόντες πρῶτοι οἱ ἐν Σύρῳ παροικήσαντες μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου, εὐόστησαν τριμελῆ τινὰ ἐπιτροπὴν, Δημογεροντίαν ὀνομασθεῖσαν, ἐκ τῶν ἐγκρίτων αὐτῶν Α. Σκαρμαγκᾶ, Α. Πάλλη καὶ Γ. Ψύχα (α), καὶ εἰς αὐτοὺς ἀνέθεσαν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Οἱ πατριῶται οὗτοι συνάξαντες καὶ παρὰ τῶν ἀπανταχοῦ συμπατριωτῶν των ἱκανὰ πρὸς τὸν σκο-

(α) Ὁ Ν. Σπηλ. Τ. Γ. σελ. 149, ἀντὶ τοῦ Ψύχα, ἀναφέρει ὡς μέλος τῆς Δημογερ. τὸν Στέφ. Ζυγομαλᾶν.

πὸν τοῦτον χρήματα, συνενοήθησαν καὶ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις οὔτε ἡδύνατο, οὔτε μέσα εἶχε νὰ τοὺς συνδράμῃ ἄλλως, καὶ τῇ ἐγκρίσει αὐτῆς ἔλαβον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τὸν ἐν Μεθαίνοις μένοντα ἕως τότε Φαβιέρον μετὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος. Στρατολογήσαντες δὲ καὶ 1500 εὐζώνους στρατιώτας Στερεοελλαδίτας καὶ Χίους, ἐμίσθωσαν καὶ πλοῖα τινὰ, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση (α) καὶ Γεωργίου Ἀνδρούτσου ναυ-

(α) *Πρὸς τὸν Κ. πλοίαρχον τῆς Ἑλλην. πολεμ. γολέτας.*

Κ Ὑ Ρ Ι Ε.

Θέλεις ἀναχωρήσει μὲ τὴν γολέταν σου πρὸς καταδίωξιν τῶν πειρατῶν, ὅπου ἐνδέχεται ν' ἀπαντήσης εἰς τὰ πέριξ τῆς νήσου καὶ τὰς πλησίον Ἀγνούσας, τὸ Μέλανον ἀκρωτήριο (Καράμπουρνα), Μιτυλήνην κτλ.

Μεταχειρίσου μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα ὅλους ἐκείνους ὅπου περιφέρονται χωρὶς τακτικὰ ἔγγραφα, ἢ ἐν εἰδει ἐνοπλισμοῦ, καὶ τοὺς τοιοῦτους ὁμοῦ μὲ τὰ πλοιάρια τῶν θέλεις μὲ τοὺς φέρει ἐνταῦθα. Ἄν ἀντισταθῶσι θέλεις τοὺς καταποντίσει ἀνηλεῶς· εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν, καθ' ἣν πολλὰ οἰκογένειαι φεύγουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς Σμύρνην, κατὰ φιλανθρωπίαν καὶ εὐγνωμοσύνην νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶμεν κατὰ τῶν ληστῶν, οἵτινες ἀμαυρόνουν καὶ ἐνοχοποιοῦν τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς Ἑλλάδος. Θέλεις ὑπερασπισθῇ καὶ θέλεις συνοδεύσει τοὺς κινδυνεύοντας ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χριστιανικῶν πλοίων. Θέλεις ἐπαγρυπνεῖ καὶ διὰ τὴν λαθρεμπορίαν, φέρων εἰς τὸν ἐμπορικὸν λιμένα τῆς νήσου ὅλα τὰ πλοιάρια ὅπου θέλεις ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἀρχικὰ παράλια τῆς νήσου.

Ἐχων ὅλην τὴν πεποιθήσιν εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὰ ὅποια τρέφεις αἰσθήματα συμφώνως μὲ τὰ ἰδικά μου, καὶ ἐκεῖνα τῶν πολιτι-

άρχου Σπετσῶν (α), ὡς καὶ ἐν πυρπολικὸν ὑπὸ τὸν Κανάρην, ἅπαντα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀνδρούτσου, λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ Μοιράρχου τοῦ κατὰ τὴν Χίον στολίσκου, ἔδωκαν τὴν Γενικὴν ἀρχηγίαν τῶν ὀπλων εἰς τὸν Φαβιέρον, τηρήσαντες τὴν πολιτικὴν εἰς ἑαυτούς.

Τὴν 2 Ὀκτωβρίου ἀνεχώρησεν ἐκ Μεθαίνων ὁ ὑπὸ τὸν Φαβιέρον τακτικὸς στρατὸς, συγκείμενος ἐκ τριῶν ταγ-

κῶν καὶ πολεμικῶν ἀρχῶν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τῆς ἐκστρατείας ταύτης, διὰ νὰ καταπαύσωσι τὰ δεινὰ, ὅπου μολύνουσι μίαν τόσον ἔνδοξον ἐπανάστασιν.

Ἐν Χίῳ τὴν 19 Δεκεμβρίου 1827.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν τακτ. δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος

Κ ο λ ο ν ἑ λ ο ς Φ α β ι ἑ ρ ο ς.

(α) Πρὸς τὸν Γενναϊότατον Γ. Ἀνδρούτσον, Νάυαρχον Σπετσῶν καὶ Μοίραρχον τοῦ στολίσκου Χίου.

Μὲ τὸ νὰ πληροφοροῦμαι, ὅτι ἐχθρικὰ πλοῖα εὐρίσκονται εἰς Μιτυλήνην, ἅτινα ἐμελλον νὰ βάλουν στρατεύματα καὶ νὰ τὰ μετακομίσουν εἰς Χίον, προσκαλεῖσθαι νὰ λάβῃς τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου διὰ τὸν ἀποκλεισμὸν Χίου ἀνάλογα πλοῖα, καὶ νὰ ἀπέλθῃς εἰς Μιτυλήνην, ὅπου θέλεις προσπαθήσῃ νὰ κατασκοπεύσῃς τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐὰν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ νὰ κτυπήσῃς καὶ ἐξολοθρεύσῃς κάθε ἐχθρικὸν πλοῖον ἀπαντήσῃς, προσέχων νὰ δώσῃς κάθε ὑπεράσπισιν καὶ προστασίαν εἰς κάθε ἐμπορικὸν πλοῖον τῶν ξένων καὶ οὐδετέρων φιλικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ συλλάβῃς κάθε ὑποπτον καὶ πειρατικὸν πλοῖον, ἀκολουθῶν ὡς αἱ προλαβοῦσαι περὶ αὐτῶν ὁδηγίαι μου.

Χίος, τῇ 28 Δεκεμβρ. 1827.

Ὁ Διοικ. τῶν Ἑλλ. τακτ. στρατευμάτων

Κ ο λ ο ν ἑ λ ο ς Φ α β ι ἑ ρ ο ς.

μάτων, ἀριθμούντων περὶ τοὺς 700 ἢ 800 ἄνδρας, ἐνὸς λόχου πυροβολιστῶν, διακοσίων ἱππέων μετὰ 60 ἵππων, τριῶν ἐλαφρῶν καὶ ἑπτὰ βαρέων πυροβόλων, καὶ δέκα βομβοριπτήρων, καὶ τὴν 9 ἔφθασεν εἰς Ψαρά. Ἀφιχθέντων δ' ἐκεῖ καὶ τῶν 1500 εὐζώνων τὴν 17 τοῦ μηνὸς, ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς ἀπέβη ἐπὶ τῆς Χίου κατὰ τὸν Μαυρολιμένα ἀπέναντι ἐνὸς τακτικοῦ ἐχθρικοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον μετὰ μιᾶς ὥρας ἀντίστασιν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν καὶ κατεδίωξε μέχρι τοῦ φρουρίου. Περὶ τοὺς 100 ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν καὶ 60 ἠχμαλωτίσθησαν· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰς 35 συνεποσοῦντο οἱ φονευθέντες καὶ πληγωθέντες. Τὴν 18 τὸ ἑσπέρας ἦλθε καὶ ὁ Κόγγραν ἐπὶ τῆς φεργάτας εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Χίου, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ὑψώσας ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τὰς τρεῖς συμμαχικὰς σημαίας καὶ τὴν Τουρκικὴν ὑπ' αὐτάς, τὰς ἐχαιρέτησε, καὶ ἀποβιδάσας εἰς τοὺς Ἑλληνας 4 βομβοριπτήρας, μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἀνεχώρησεν ἐκείθεν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγιναν. Ἀκολουθῶς ἐστάλησαν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ παρὰ τοῦ Κόγγραν ἁλωθεῖσα Τουρκικὴ Κορβέτα, Ὑδρα μετονομασθεῖσα, καὶ τὸ ἐθνικὸν βρίκιον ὁ Σωτήρ· ἀλλ' ἐκ τῆς κατὰ τὴν 6 Ἰανουαρίου 1828 ἐγερθείσης σφοδρᾶς καταιγίδος, τὰ μὲν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων ἐβλάφθησαν, ὁ δὲ Σωτήρ παρασυρθεὶς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀπωλέσθη.

Μετὰ πολλὰς δὲ καὶ διαφόρους φάσεις καὶ περιπετείας, ἃς ἔλαβεν ἡ ὑπὲρ τῆς ὥραιας μὲν ἀλλ' ἀτυχοῦς Χίου ἐκστρατεία αὕτη, ὥς ἐκ τῶν μεταξὺ Φαβιέρου καὶ ἐπιτροπῆς διχονοιῶν, τῶν στερήσεων τοῦ στρατοῦ, ἔνεκα τῆς παρ' ἐλπίδα παρατάσεως αὐτῆς, τῶν ἐκ μέρους τῶν Ναυάρχων τῶν συμμαχικῶν Δυνάμεων ἀπειλῶν ὅτι ἤθελον

ἐγκαταλειφθῇ οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν τύχην των, εἰάν ἐπὶ ἤρχοντο κατ' αὐτῶν μεγαλείτεροι ὀθωμανικαὶ δυνάμεις, κατέληξεν εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀφοῦ μάλιστ' αἱ μὲν Ὀθωμανοὶ καὶ τροφᾶς καὶ ἐπικουρίαν στρατευμάτων ἔλαβον περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου παρὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Ταχίρ πασσᾶν ἀναφανέντος εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Χίου καὶ ἀμέσως ἀποχωρήσαντος τουρκικοῦ στολίσκου, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐστεροῦντο καὶ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων καὶ αὐτῆς τῆς ἁρμονίας. Ἐγκαταλειφθείσης δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως, ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς ἐπιβίβασθεις ἐπὶ δύο Γαλλικῶν καὶ τῆς ἐλληνικῆς φεργατῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν πλοίων, ἀνεχώρησεν ἐκ Χίου εἰς Ἑλλάδα, παρακολουθούμενος καὶ ὑπὸ πολλῶν Χίων φοβηθέντων τὴν ἀγρίαν ἐκδίκησιν τῶν Τούρκων.

Κατὰ δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐξεστράτευσαν ἀρχὰς Νοεμβρίου ὁ Κριεζώτης, Καρατάσσοι, Γκάτσος, Βάσσοι, Δουμπιώτης, Μπῆνος, Ἀποστολάρας, Ζορμπᾶς, Βελέντσας, Λιακόπουλος καὶ ἄλλοι τινὲς μὲ 4000 Ἑλλήνων, ὑποστηριζόμενοι καὶ διὰ θαλάσσης ὑπὸ Ψαριανῶν τινῶν πλοίων. Οὗτοι ἀποβάντες εἰς Τρίκερα, ἔστησαν πολιορκίαν κατὰ τῆς κωμοπόλεως ἐκείνης, κλείσαντες ἐν αὐτῇ τοὺς πρὸς ὑπεράσπισίν της εὑρεθέντας ἐκεῖ Τούρκους. Τὴν 9 ὁ Κριεζώτης ἐκυρίευσεν δι' ἐφόδου δύο ἐχθρικὰ κανονοστάσια, κείμενα ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, τὰ δὲ πλοῖα ἐκυρίευσαν μίαν γολέταν καὶ κατέστρεψαν καὶ πολλὰ πλοιάρια. Τὴν 14 ἐνίκησαν καὶ ἐδίωξαν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἕως 1500 τακτικούς καὶ ἀτάκτους Τούρκους, καταβάνας ἐκ Λαρίσσης πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ τινα ἐπίσημον Ἀλβανὸν Νούρκαν Σέβρανην καὶ 15 ἀξιω-

ματικούς, αἰχμαλωτίσαντες καὶ ἕως 150 ἐχθροὺς καὶ κυριεύσαντες καὶ πέντε σημαίας καὶ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰ καὶ ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ ἐμπρὸς, οἱ Ἕλληνες ὑποπεσόντες εἰς τὴν συνήθη αὐτῶν ἀσυμφωνίαν μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ ἀρκεσθέντες εἰς τὰ ὅσα ἔκαμαν λάφυρα, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὕτω κατεστράφησαν ἐπὶ ματαίῳ καὶ τὰ ἔξοδα καὶ ἡ ἐπιχείρησις.

Τοιαύτην δυστυχῶς ἔλαβον ἔκθασιν αἱ πλεῖσται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἑλληνικαὶ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, ὅποταν καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων κατάστασις ἦτον ὅ,τι ἀθλιέστερον. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὑπῆρχε μόνον κατ' ὄνομα καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἰσχύος, ὁ δὲ λαὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπιέζετο ὑπὲρ τὸ δέον ὑπὸ τινων στρατιωτικῶν, οἵτινες κατέχοντες οἱ μὲν φρούρια, οἱ δὲ ἔνοπλα στίφη, ἐφορολόγουν καὶ ἐβασάνιζον χρηματολογοῦντες καὶ ἄτομα καὶ ὀλόκληρα χωρία. Οὐδεμία λοιπὸν ἄλλη ἐλπίς θεραπείας τῶν δεινῶν τούτων ὑπεφαίνετο, διὸ καὶ πάντων τὰ ὄμματα δικαίως ἦσαν ἐστραμμένα πρὸς τὸν Κυβερνήτην, τὸν ὁποῖον ἅπαντες ἐπερίμενον ὡς μόνον σωτῆρα.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Α. Καποδίστριας, ἀνὴρ μεγαλοφυῆς καὶ γνωστὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὴν ἐν τῇ πολιτικῇ μεγάλην αὐτοῦ ἱκανότητα, λαβὼν τὰ παρὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι τελευταίας κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν Ἐθνοσυνελεύσεως πεμφθέντα αὐτῷ προσκλητήρια, ὡς Κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος, πλὴν γνωρίζων τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, καὶ θέλων νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ τὰ χρηματικὰ ἐκεῖνα μέσα, ὅσα ἦσαν ἀφεύκτως ἀναγκαῖα πρὸς ἀνόρθωσιν χώρας στερου-

μένης παντός μέσου καὶ δι' ἐπταετοῦς αἱματηροῦ πολέμου καταστραφείσης, ἀφοῦ ὡς ἀληθὴς φιλόπατρις περιήλθεν ὅλας τὰς μεγάλας Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, ἐπικαλούμενος τὴν φιλάνθρωπον αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συμπαθειαν, ἔφθασε τέλος πάντων εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ δικρότου Warspite τὴν 6 Ἰανουαρίου 1828, καὶ ὑπεδέχθη παρ' ὅλου τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Κλήρου, μεθ' ὅλης τῆς χαρᾶς καὶ κατανύξεως, ὡς σωτήρ. Αὐθημερόν δέ ἀναχωρήσας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δικρότου ἐκ Ναυπλίου, ἔφθασε τὴν 11 εἰς Αἴγιναν, ἐν ᾗ ἔδρευεν ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, καὶ ἐξελθὼν ἐπὶ τῆς νήσου ἐν τῷ μέσῳ κονονοβολισμῶν, ἐνθουσιωδῶν εὐφημιῶν καὶ ζητωκραυγῶν, συνωδεύθη παρὰ παντός τοῦ Λαοῦ, τῶν Προκρίτων, τῶν ἐν τοῖς ἀξιώμασι καὶ πάντων τῶν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν ἀξιωματικῶν μετὰ τὴν ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ψαλεῖσαν δοξολογίαν εἰς τὴν οἰκίαν του. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας ὁ Κυβερνήτης, ὀρκισθεὶς ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τὸν ἐξῆς ὅρκον· « Ἐν ὀνόματι τῆς ἁγιωτάτης » καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, ὀρκίζομαι νὰ ἐκπληρώσω κατὰ » τὰς ὁποίας αἱ πράξεις τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἀστρους » καὶ τῆς Τροιζῆνος ἔθεσαν βάσεις, τὰ ἐμπιστευθέντα μοι » χρέη παρὰ τοῦ Ἔθνους. Ὀρκίζομαι νὰ τὰ ἐκπληρώσω » μέχρι τῆς συγκαλέσεως τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως, κατὰ » τοὺς κανόνας διὰ τῆς καταστάσεως τῆς Προσωρινῆς » Κυβερνήσεως ὀριοθέντας, μόνον σκοπὸν ἔχων νὰ προ- » ἀξω τὴν πρόοδον τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναγεννή- » σεως τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ δυνηθῇ ὅσον τάχιστα ν' ἀ- » πολαύσῃ τῶν σημαντικῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ἡ ἐν » Λονδίνῳ συνθήκη τῆς 25 Ἰουνίου 1827 τῇ ἐπαγγέλλε- » ται. Καθίστημι ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον δι' ὅλας τὰς πράξεις

» τῆς διοικήσεώς μου, καὶ ἐγγυῶμαι νὰ ὑποβάλω αὐτὰς
 » εἰς τὴν κύρωσιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἥτις θέλει
 » συνέλθῃ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα,» ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς
 Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ δὲ Κόγχραν διαμείνας εἰς Αἴγιναν ἓνα μῆνα μετὰ
 τὴν ἐκ Χίου ἐπιστροφὴν του, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀγ-
 γλίαν ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου,
 καὶ μετὰ ὀκτὼ μῆνας ἐπανελθὼν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἀτμο-
 πλοίου «Ὁ Ἑρμῆς,» ἐξώφλησε τοὺς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς
 Κυβερνήσεως λογαριασμούς του καὶ ἀνεχώρησε πάλιν διὰ
 παντὸς ἐκ τῆς Ἑλλάδος, μὴ ἀφήσας ὀπισθὲν του ἔργα
 ἄξια τῆς μεγάλης φήμης του.

Τ Ε Λ Ο Σ.

TEA O N

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΣΠΕΤΣΩΝ.

Ἀσιμλίνα Ν. Κυριακοῦ Σώμ. 4
 Εὐγενία Δ. Λεωνίδα
 Μαρίνα Ι. Δ. Κουνουπιώτου
 Χρυσούλα Δ. Ι. Κουνουπιώτου
 Ἑλένη Ἐμμ. Δ. Λεωνίδα
 Χρυσούλα Γ. Δ. Λεωνίδα
 Φλώρα Ἰω. Γ. Ὀρλάνδου
 Ἀσπασία Ἰω. Α. Λεμπέση
 Πολυξένη Π. Ἀναργύρου
 Μαργαρίτα Ἀντ. Θ. Ὀρλώφ
 Αἰκατερίνη Θ. Λαζάρου
 Ἀσπασία Ἰω. Βουρίκη.
 Ὁ Δῆμος Σπετσῶν 40
 Λέσχη «Σπέτσαι»
 Δημήτριος Ι. Κουνουπιώτης 5
 Νικόλαος Α. Κυριακός
 Ἀναγνώστης Γ. Κυριακός
 Ἐμμαν. Δ. Λεωνίδας
 Γεώργιος Δ. Λεωνίδας
 Νικόλαος Σκαμνακόπουλος 3
 Γεώργιος Ὀρλάνδος
 Ἀδριανός Γ. Μωριάτης
 Γεώργιος Α. Κυριακοῦ
 Γεώργιος Λεμπέσης
 Σάντος Α. Σάντου
 Ἐλευθέριος Β. Κουροῦ
 Δημήτριος Κελαμβοκίδης
 Γεώργιος Κελαμβοκίδης
 Ἀθανάσιος Λέων

Ἀνδρέας Ν. Κυριακοῦ
 Διομήδης Ν. Κυριακοῦ
 Νικόλαος Β. Γκίνης
 Κωνστ. Α. Ὀρλάνδος
 Ἐμμαν. Γ. Λεμπέσης
 Λουκίς Μπενάκης
 Παῦλος Ἰω. Παύλου
 Γεώργιος Κ. Μωριάτης
 Κωνστ. Κ. Μωριάτης
 Δημήτριος Ν. Μωριάτης
 Δημήτριος Ἐμμ. Ὀρλώφ
 Ἰωάννης Ν. Σύρμος
 Γιάννος Μ. Γιαννοῦκος
 Σπυρ. Ἰω. Ἀθανασίου
 Σπυρ. Μανοῦσος
 Ἀνδρ. Μανοῦσος
 Ἰωάννης Μανοῦσος
 Ἀλέξ. Μανοῦτος 5
 Ἰωάννης Ν. Μέξης
 Ἰωάννης Π. Μέξης
 Νικόλαος Μπουλοῦκος
 Γεώργ. Κ. Καρατσᾶς
 Ἀντών. Θ. Λαζάρου 3
 Βασίλειος Ἰω. Βουρίκης
 Ἐπαμειν. Ἰω. Βουρίκης
 Μιχ. Ν. Λιώσης
 Γεώργ. Ν. Γιάννοζης
 Γεώρ. Δ. Μαθιοῦ
 Γεώργιος Πάνου 2
 Ἐπαμ. Παπαλεξόπουλος
 Ἐμμ. Πετσάλης
 Μιχ. Μάστχαλος

Κωνστ. Ι. Παναγιωτάκης
 Κωνστ. Π. Κωνσταντόπουλος
 Γεώργ. Π. Κωνσταντόπουλος
 Εὐθύμιος Γ. Καλίτσης
 Σπύρος Ἰω. Ἀνδρέου
 Νικόλ. Δ. Ποριώτης
 Γεώργιος Ν. Μυλωνᾶς
 Ἀνδρέας Ν. Μυλωνᾶς
 Ἐμμαν. Γ. Ἀλμπρου
 Κωνστ. Γιαννακόπουλος
 Ἀθηνόδωρος Σοφικνόπουλος
 Γρηγόρ. Τζικινόπουλος
 Ἠλίας Λαμπίρης
 Ἰω. Γ. Λαζαράκης
 Χριστόδουλος Ἀποστόλου
 Γεώργιος Ἀθανασόπουλος
 Γεώργιος Συμεών
 Γεώργιος Κατσιμάνης
 Ζαχ. Στυλ. Νικολάου
 Ἰω. Μπαρμπιρέτος
 Νικόλ. Ἰω. Θεοδώρου
 Νικόλ. Μπούμπουλης
 Παναγ. Γ. Κούτσης
 Δημήτρ. Ψώνης
 Κωνστ. Κοκοράκης
 Βασίλ. Ι. Σκαρμούτσος
 Θεόδωρος Βλάχης
 Δημ. Α. Βέρμπερης
 Ἰω. Ν. Μανόλικας
 Δημ. Ι. Βουδουράκης
 Παναγ. Α. Παπανικολάου
 Παναγ. Γ. Ἀποστόλου
 Παναγ. Δαλμάρ
 Δημ. Μ. Κούτσης
 Κυριάκος Παπαδόπουλος
 Βλάχσιος Ἱερομ. Μυλωνᾶς
 Ἐμμαν. Ἱερεὺς Ἀναργύρου
 Ἀκάκιος Ἱερομ. Κούτσης

Γεώργιος Π. Λούμης
 Δημ. Α. Ρούκας
 Ἀντών. Ν. Καστριώτης
 Γεώργ. Α. Πετράκης
 Βασίλ. Στ. Βουρίκη
 Ἰω. Π. Καλεφάτης
 Γεώργ. Π. Γιαννακοῦ
 Κωνστ. Ι. Βουκουβάλας
 Ἀγγελος Γ. Δραπανιώτης
 Παναγ. Θ. Γουδή
 Ἰω. Γ. Ταμπάκης
 Θεόδ. Π. Ταμπάκης
 Γεώργ. Π. Πνευματικοῦ
 Νικόλ. Πετρούτσης
 Νικόλ. Ι. Καστριώτης
 Δημ. Στ. Καστριώτης
 Νικόλ. Θ. Α. Ὀρλώφ
 Ἰωάν. Τρουγκάνης
 Δημ. Ν. Εὐσταθίου
 Μιχ. Ἀνδρῆκος

ΑΘΗΝΩΝ.

Ἰω. Γ. Παπαδάκης
 Ἰω. Περίνογλους
 Νικήφ. Καλογεράς Ἀρχιμ.
 Στέφανος Κουμανούδης
 Κωνστ. Βουσάκης
 Ν. Κωνσταντόπουλος Δ.Φ.
 Π. Ι. Παπαναστασίου
 Θεόδ. Κολοκοτρώνης
 Χαράλ. Μαυραϊδόπουλος
 Α. Δ. Κυριακός
 Γ. Α. Ράλλης
 Κωνστ. Παπαρρηνόπουλος
 Δημ. Ε. Στρούμπος
 Β. Οἰκονομίδης
 Γ. Δαμιανῶ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Ν. Κοτσιὰς
 Ν. Δαμασκηνὸς
 Η. Ρομπότης
 Ι. Ἰατρίδης
 Παντ. Ταλχνὸς
 Κ. Ν. Δημητρόπουλος
 Ν. Α. Ἠλιόπουλος
 Σταμ. Ἀναστασόπουλος
 Θεόδ. Εὐσταθόπουλος
 Ἄνδρ. Μίτσας
 Ἐμμαν. Μίλισσης
 Χρῆστος Ῥάγκος
 Ἰω. Β. Ρηγόπουλος
 Δημ.σθ. Ἐμ. Καλάρης
 Δημ. Ι. Φιλίνης
 Ἰω. Χρ. Τισαμενὸς
 Ἀναστ. Μπούκουρης
 Παῦλος Ῥοδοκανάκης
 Νικόλαος Δεικτάκης
 Βασίλειος Γιαγκου

ΠΕΙΡΑΙΩΣ.

Θ. Ι. Μέξης
 Γ. Ν. Μπούμπουλης
 Κωνστ. Σωτίλης
 Ἰω. Καλλιφρονᾶς
 Κ. Ε. Βούλγαρης
 Γεώργ. Κουντουριώτης
 Ε. Ν. Τομπάξης
 Ἰω. Κεχαγιᾶς
 Λάζ. Α. Τσαμαδὸς
 Δημήτρ. Μιαούλης
 Ν. Σχινᾶς
 Α. Αποστολίδης.

ΣΥΡΟΥ.

Διεύθ. Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας 2
 Ρ. Botanopule

Γ. Π. Πητσουδάκης
 Ξενοφ. Λογοθετόπουλος
 Ἀντών. Σκάσης
 Η. Α. Κουλιμάσης
 Πέτρ. Ν. Κυριακοῦ
 Δ. Σ. Πιέρρος
 Δ. Γ. Λέστος
 Φίλ. Βασιλειάδης
 Ν. Μουντζουράκης
 Δ. Βεάκης
 Ἐμ. Αεοντίδης
 Ε. Σουρίας
 Δημ. Β. Ἀθηνοῖος
 Πανταλέων Π. Δαμιανὸς
 Βασίλ. Πηδοθεᾶς.

ΠΟΡΟΥ.

Γ. Βαῖνος
 Γ. Κοριζῆς.

ΒΡΑΪΛΑΣ.

Α. Ν. Κυριακοῦ
 Γεράσ. Π. Ἀλεξανδράτος
 Διον. Χ. Ζαβὸς
 Μ. Γριμάνης
 Α. Τολμίδης
 Α. Μπότζαρης
 Γ. Ἀβασιιώτης
 Κωνστ. Νικολαΐδης
 Θεόδ. Λαζαρίδης
 Παναγ. Γ. Καρανδινὸς
 Σπύρος Α. Μαράτος
 Θεόδ. Φάραγκας
 Γεράσ. Τρυλὸς
 Φ. Ζανέλλης
 Ι. Ν. Θεοφιλάτος

322 . Καρούσης
 Ε. Αντίπας
 Κων. Σ. Λιβαδάς
 Ίω. Συδιάς
 Ἀθ. Λομβάρδος
 Νικ. Α. Σταματόπουλος
 Νικ. Μ. Τσοῦχος
 Παναγ. Παπαμιχάλης
 Δημ. Μούκας
 Εὐστάθ. Ζαβός
 Μ. Ν. Καναριώτης
 Θεόδ. Κάλφογλους
 Γ. Θ. Λέστος
 Ἐπαμ. Καραβίας
 Δ. Ζαβιτζιάνος
 Ἰάκ. Σεγάλας
 Δημ. Γ. Κουνουπιώτης
 Ν. Γ. Καρανδινός
 Α. Λισσημάνης
 Μ. Κοντομήχαλος
 Κοσμ. Τανταρίας
 Α. Βουρουκλᾶς
 Κλεάνθ. Ι. Παππάζογλου
 Κ. Ν. Σιμωνίδης
 Περικλ. Μ. Πεστεμαλιτζόγλους
 Γ. Ἰωαννίδης.

ΒΑΡΝΗΣ καὶ ΒΑΛΤΣΙΚΙΟΥ.

Π. Εὐστρατιάδης ἐκ Σίφνου
 Στ. Γ. Παπαδόπουλος
 Γ. Ι. Φλώρης
 Ὅδυσ. Ι. Σταύρακας
 Δ. Διαμαντίδης
 Μ. Γ. Σταύρακας
 Ν. Π. Κούππας

Ὅδυσ. Α. Τραυλός
 Ίω. Κ. Σκῶκος
 Ίω. Θεοφυλάκτου
 Νικ. Χρήστου
 Σπ. Κούππας
 Σ. Κυριακοῦ
 Σ. Βασιλόπουλος
 Παναγ. Ι. Κοκόλης
 Γεώργ. Σταύρακας
 Π. Χ. Τήνιεφ
 Β. Μπάρταλης
 Α. Ν. Κορνέλος
 Μ. Παμπούκης
 Γ. Β. Σλαύτζοβιτς
 Γ. Γ. Ἰγγλέσης.

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Δημ. Π. Γουδῆς	40
Νικ. Α. Χ. Ἀναργύρου	5
Σάντος Β. Γκίνης	3
Γεώργιος Μ. Οἰκονόμου	
Λαμπρινός Τζώρτζης	
Ίω. Καραντινός	
Ίω. Κ. Γκιώνης	
Ἡρακλ. Φάλλιαρης	
Θεόδ. Μανάρης	
Ίω. Μπεζιρνάνης	
Ἰάκ. Σταθόπουλος	
Παναγ. Γριτσάνης	
Δ. Σ. Βακαλόπουλος	
Ν. Α. Πανᾶς	
Ἐμμ. Στ. Χατσῆ	
Σ. Παναγιωτίδης	
Σταῦρος Σταθόπουλος	
Ἀθαν. Γ. Μουσούρη	
Λεωνίδας Ἀστράς.	

